

**ОБЩИНА ЧЕРВЕН БРЯГ
ОБЛАСТ ПЛЕВЕН**

**5980 гр. Червен бряг
ул. „Антим I” №1**

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЧЕРВЕН БРЯГ 2021-2028г.

2021г.

ОБЩИНА ЧЕРВЕН БРЯГ

РЕШЕНИЕ НА ОБЩИНСКИ СЪВЕТ – ГРАД ЧЕРВЕН БРЯГ, ОБЛАСТ ПЛЕВЕН

№...../.....

ОТ ПРОТОКОЛ №...../.....

Съдържание

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА	7
I. ВЪВЕДЕНИЕ	8
I.1. Основни цели	9
I.2. Нормативна база за изготвяне на ОПООС	10
II. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА - СЪЩЕСТВУВАЩО СЪСТОЯНИЕ И ТЕНДЕНЦИИ ЗА РАЗВИТИЕ	12
II.1. Природо-географски и териториално-административни фактори	12
II.1.1. Географско положение.....	12
II.1.2. Съседни общини.....	16
II.1.3. Релеф.....	16
II.1.4. Климат	16
II.1.5. Полезни изкопаеми.....	19
II.1.6. Населени места в общината.....	20
II.2. Фактори на околната среда.....	21
II.2.1. Въздух.....	22
II.2.1.1. Основни показатели, характеризиращи качеството на атмосферния въздух	23
II.2.1.2. Метеорологични параметри, влияещи върху нивото на замърсяване на атмосферния въздух	32
II.2.1.3. Мониторинг и оценка на качеството на атмосферния въздух.....	32
II.2.1.4. Източници на замърсяване на въздуха в района на общината	40
II.2.2. Води	49
II.2.2.1. Реки и езера на територията на община Червен бряг.....	52
II.2.2.2. Минерални води	59
II.2.2.3. Подземни води	59
II.2.2.4. Оценката за състоянието на повърхностните и подземни води на територията на РИОСВ-Плевен	61
II.2.2.5. Влияние на изпускани отпадъчни води върху питейните източници	62
II.2.2.6. Източници на замърсяване на територията на общината и извън нея	62
II.2.2.7. Причини за замърсяването от източниците на територията на община Червен бряг	63
II.2.2.8. Степен на изграденост, степен на ползваемост и състояние на канализационната система в населените места	64
II.2.2.9. Селищни пречиствателни станции за отпадъчни води	65
II.2.2.10. Водоснабдяване на населените места - количествени и качествени показатели	67

II.2.3	Отпадъци	71
II.2.3.1.	Генерирани видове отпадъци по видове и източници	73
II.2.3.2.	Начини на третиране, съоръжения, местонахождение, обхванато население от организирано сметоизвозване на територията на община Червен бряг	86
II.2.3.3.	Стари замърсявания с битови и други отпадъци на територията на община Червен бряг извън площадките на предприятията, местонахождение, площ, вид отпадък, рискове за човешкото здраве и околната среда	94
II.2.3.4.	Законодателна рамка и отговорно звено за управление на отпадъците в община Червен бряг	96
II.2.4.	Почви и нарушени терени	109
II.2.5.	Защитени територии и биоразнообразие.....	121
II.2.5.1.	Биоразнообразие в община Червен бряг	124
II.2.5.2.	Гори – състояние, видово разнообразие, собственост, използване на рекреационни цели, за дърводобив, за други цели	125
II.2.5.3.	Защитени видове растения и животни	126
II.2.5.4.	Видове, обект на ловен туризъм	128
II.2.5.5.	Билки с търговско значение в община Червен бряг	128
II.2.5.6.	Защитени територии.....	129
II.2.5.7.	Туристически потенциал	164
II.2.6.	Шум	173
II.2.6.1.	Източници на шума	177
II.2.6.2.	Предприети мерки	178
II.2.7.	Зелени площи в населените места	178
II.2.8.	Радиационна обстановка и влияние на нейонизиращи лъчения	183
II.2.9.	Управленски фактори	186
II.2.9.1.	Наличие на комисии /отдели, сектори, отделни специалисти в Общинския съвет /общинската администрация/ отговорности и задачи, които изпълняват	186
II.2.9.2.	Квалификация на кадрите, заети в горепосочените дейности	189
II.2.9.3.	Общински наредби в разглежданата област	189
II.2.9.4.	Обмен на информация и сътрудничество с регионални органи на централни ведомства, от компетенциите на които са въпроси по опазване на околната среда, в териториалния обхват на които попада общината.....	191
II.2.9.5.	Сътрудничество в разглежданата област със съседни общини, бизнеса, НПО.....	199
II.2.9.6.	Информирание на обществеността – използвани подходи и механизми.....	201
II.2.9.7.	Мобилни и стационарни системи за наблюдение и контрол на качеството на околната среда /въздух, води и т.н./	201

II.2.10.	Услуги предоставяни от Общината и на територията на общината, свързани с опазване на околната среда – обхват на дейност и статут на фирмите осъществяващи съответната дейност ...	201
II.2.11.	Икономически фактори.....	204
II.2.11.1.	Селско стопанство	209
II.2.11.2.	Животновъдство	209
II.2.11.3.	Горско стопанство	209
II.2.11.4.	Туризм	210
II.2.11.5.	Състояние на инфраструктурата – пътища, пристанища и т.н.	212
II.2.12.	Финансови фактори.....	215
II.2.12.1.	Бюджет	217
II.2.12.2.	Ниво на такси за услуги в областта на управление на отпадъците и водите, сравнение със средното за страната; доколко приходите от такси покриват разходите за дейността	217
II.2.13.	Демографска структура на населението.....	222
II.2.13.1.	Население на общината по населени места, градско и селско население.....	222
II.2.13.2.	Миграция.....	223
II.2.13.3.	Естествен прираст	224
II.2.13.4.	Заболеваемост.....	225
II.2.13.4.1.	Състояние на системата за медицинска помощ.....	232
II.2.13.5.	Възрастова структура на населението	236
II.2.14.	Социално-икономически фактори	239
II.2.14.1.	Средногодишен доход на човек на населението, сравнение със средното за страната.....	241
II.2.14.2.	Подоходна диференциация.....	241
II.2.14.3.	Размер на средната работна заплата	243
III.	АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ (SWOT АНАЛИЗ).....	246
IV.	ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНАТА*	252
V.	ЦЕЛИ	254
VI.	ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ /ПРИЛОЖЕНИЕ 2/.....	258
VII.	ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА.....	259
VIII.	ПРИЛОЖЕНИЯ	261
VIII.1.	Приложение №1	262
1.	Въведение.....	263
2.	Права и задължения на местното управление	263

3. Дейности за опазване на ресурсите от лечебни растения за осигуряване на устойчивото им ползване.....	263
4. Мерки за опазване на ресурсите и разнообразието на лечебните растения	265
5. Обща характеристика на община Червен бряг и възможностите ѝ за запазване и използване на ресурсите от лечебни растения	266
6. Описание на лечебните растения, разпространени на територията на община Червен бряг..	267
7. Такси в община Червен бряг	359
8. Тенденции	359
VIII.2. Приложение №2	361

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА

АЯР	Агенция за ядрено регулиране
БВП	Брутен вътрешен продукт
БЕК	Биологични елементи за качество на водите
ДРБУ	Дунавски район за басейново управление
ЕС	Европейски съюз
Зелени отпадъци	Растителност, растения, зеленчуци, др.
ЗМДТ	Закон за местните данъци и такси
ЗМСМА	Закон за местното самоуправление и местната администрация
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗП	Закон за почвите
ЗУО	Закон управление на отпадъците
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИУГ	Излезли от употреба гуми
ИУЕЕО	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
ИУМПС	Излезли от употреба моторни превозни средства
КАВ	Качество на атмосферния въздух
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МРО	Масово разпространени отпадъци
НПО	Неправителствени организации
НПУО	Национален план за управление на отпадъците
НСИ	Национален статистически институт
НСМП	Национална система за мониторинг на почвите
НСМСБР	Националната система за мониторинг на състоянието на биологичното разнообразие
НСОС	Национална стратегия за околна среда
НУБА	Негодни за употреба батерии и акумулатори
ОбС	Общински съвет
ОПООС	Общинска програма за опазване на околната среда
ООп	Организация по оползотворяване на отпадъци
ОПОС	Оперативна програма околна среда
ПДК	Пределно допустима концентрация
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадни води
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПУО	Програма за управление на отпадъците
РЗИ	Регионална здравна инспекция
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
СЗО	Световна здравна организация
СО	Въглероден оксид
ТБО	Твърди битови отпадъци
ФПЧ	Фини прахови частици
SWOT	Анализ за силните, слабите страни, възможностите и заплахите

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Общинската програма за опазване на околната среда (ОПООС) на Община Червен бряг за периода 2021-2028г. е важен стратегически документ, насочен към опазване на околната среда. Тя отчита влиянието на икономическите и социалните интереси в обществото и създава условия за устойчиво развитие на общността като цяло.

Настоящата „Програма за опазване на околната среда на Община Червен бряг 2021-2028г.“ е изготвена от „ЕКОПРО КОНСУЛТ“ ЕООД в съответствие с изискванията на Заданието, съгласно Договор рег. №98-00-401/14.09.2021г. „Изготвяне на Програма за управление на отпадъците и Програма за опазване на околната среда на Община Червен бряг”.

Програмата за опазване на околната среда (ПООС) на община Червен бряг за периода 2021-2028г. е изложение на основните цели и задачи на Общината в областта на опазване на околната среда. По същността си, тя е целенасочено планиране на дейностите в областта на околната среда за посочения времеви диапазон. В този смисъл, настоящият стратегически документ е инструмент за подобряване състоянието на околната среда. Програмата отчита влиянието на икономическите и социалните интереси в обществото и създава условия за устойчиво развитие на общността като цяло.

Структурата и съдържанието на Общинската ПООС са изработени в съответствие с актуалните изисквания на Закона за опазване на околната среда (ЗООС) в изпълнение на чл. 79, ал. 1 и в съответствие с „Указанията за структура и съдържание на общинските програми за опазване на околната среда“ на Министерството на околната среда и водите. Освен посочените законови изисквания при разработване на ОПООС са взети предвид и документите свързани с местното и регионално планиране, като: „Актуализация на Общински план за развитие на Община Червен бряг 2014-2020“, „Областна стратегия за развитие на област Плевен за периода 2014-2020г.“, „План за интегрирано развитие на община Червен бряг за периода 2021-2027г.“, както и секторни планови документи като Оперативна програма „Околна среда 2021-2027“, Национална стратегия за регионално развитие за периода 2012-2022г., Национална стратегия за околна среда за периода 2009-2018г., Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (2018-2024г.), „Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха, България 2020-2030г.“, „Национален план за управление на отпадъците за периода 2021-2028г.“.

Програмата обхваща периода – 2021-2028г., като по този начин отговаря на изискванията за минимум три години, съгласно чл. 79, ал. 2 от ЗООС. Съгласно чл. 75 на ЗООС, както „Националната стратегия за околна среда“, така и общинските програми за околна среда са средство за постигане целите на Закона и се разработват в съответствие с принципите за опазване на околната среда по чл. 3 от ЗООС, а именно:

- **Устойчиво развитие;**
- **Предотвратяване и намаляване на риска за човешкото здраве;**
- **Предимство на предотвратяването на замърсяване пред последващо отстраняване на вредите, причинени от него;**
- **Участие на обществеността и прозрачност в процеса на вземане на решения в областта на околната среда;**
- **Информираност на гражданите за състоянието на околната среда;**

- ✚ **Замърсителят плаща за причинените вреди;**
- ✚ **Съхраняване, развитие и опазване на екосистемите и присъщото им биологично разнообразие;**
- ✚ **Възстановяване и подобряване на качеството на околната среда в замърсените и увредените райони;**
- ✚ **Предотвратяване замърсяването и увреждането на чистите райони и на други неблагоприятни въздействия върху тях;**
- ✚ **Интегриране на политиката по опазване на околната среда в секторните и регионалните политики за развитие на икономиката и обществените отношения;**
- ✚ **Достъп до правосъдие по въпроси, отнасящи се до околната среда;**

Предотвратяване и намаляване на риска за биологичното разнообразие, намаляване на вредните последствия върху компонентите на околната среда в резултат на природни процеси и явления, оптимално използване на природни ресурси и енергия (чл.76, ал.2 на ЗООС) - постигането на целите на устойчивото развитие изисква съблюдаването на принципа устойчиво използване на природните ресурси и принципа на заменяемост. Природните ресурси следва да се използват при условия и по начини, при които да се съхраняват екосистемите и присъщото им минерално, биологично и ландшафтно разнообразие. Моделите на потребление на възобновяеми ресурси следва да гарантират тяхното непрекъснато и ефективно обновяване, както и запазване и подобряване на качеството им. Невъзобновяемите ресурси следва да се използват рационално и разумно, включително и като бъдат налагани ограничения върху използването на стратегически и редки природни ресурси и тяхната замяна в потреблението с алтернативни ресурси и синтетични материали.

Основната цел на Програмата за опазване на околната среда е да се постигне устойчиво решаване на екологичните проблеми и подобряване на общото състояние на околната среда в община Червен бряг, чрез което да се осигури добро качество на живот за жителите на общината и намаляване до минимум на риска за човешкото здраве. Предназначението на Програмата е да спомогне за създаването на оптимална екологична обстановка в района на община Червен бряг, осигурявайки интегрирано опазване на околната среда, като идентифицира и анализира проблемите в областта на околната среда на територията на общината, да установи причините и да предложи решения и действия за тяхното преодоляване.

Програмата е динамичен и отворен документ. Тя ще бъде периодично допълвана съобразно настъпилите промени в приоритетите на общината, в националното законодателството и други фактори със стратегическо значение.

I.1. Основни цели

ОПООС си поставя няколко основни цели:

- Формулиране на приоритетите и определяне на общинските мерки, съобразно националните програми и стратегии;
- Предвиждане на основни мерки, чрез които общината да изпълнява задълженията си и реализира правомощията си, делегирани и от нормативните актове в областта на околната среда;
- Аргументиране проектите на общината, предложени за финансиране от общински, национални и международни източници на финансиране;

- Използване оптимално ограничените финансови и човешки ресурси, чрез съсредоточаването им за решаване на приоритетните проблеми;
- Обединяване усилията на общинските органи, държавните институции, населението, НПО и предприятията на територията на общината за решаване на проблемите в областта на околната среда;

I.2. Нормативна база за изготвяне на ОПООС

Общината е основната административно-териториална единица, в която се осъществява местното самоуправление, съгласно чл. 2, ал. 1 от Закона за местното самоуправление и местната администрация (ЗМСМА). От ЗМСМА произтичат правомощията на органите на местната власт по отношение на процесите на управление на околната среда. В чл. 17, ал. 1, т. 8 от ЗМСМА е посочено, че местното самоуправление се изразява в правото и реалната възможност на гражданите и избраните от тях органи да решават самостоятелно всички въпроси от местно значение, които законът е предоставил в тяхна компетентност, в т.ч. в сферата на опазването на околната среда и рационалното използване на природните ресурси.

„Законът за опазване на околната среда“ (ЗООС) вменява на кметовете на общини функцията на компетентен орган (чл. 10, ал. 1, т. 6). Като компетентни органи по опазване на околната среда, на кметовете на общини са възложени редица задължения за управлението на компоненти и фактори на околната среда на територията на общината (чл. 15, ал. 1, т. 5), като „организирант и контролирант чистотата, поддържането, опазването и разширяването на селищните зелени системи в населените места и крайселищните територии, както и опазването на биологичното разнообразие, на ландшафта и на природното и културното наследство в тях“.

Правното основание за разработване от общините на програми за опазване на околната среда (ОПООС) се съдържа в чл. 79, ал. 1 от ЗООС. Необходимостта от подобен стратегически документ, който засяга компонентите на околната среда, не съществува само заради законовата си форма, а е нужен за да се подобри качеството на живот, да се планират действията във връзка с опазването на околната среда, да се формулират приоритетите за дадена територия и конкретните проблеми. Програмите се приемат от общинските съвети (ОбС), по предложение на кмета на съответната община и обхващат период на изпълнение не по-малък от 3 години. ОбС контролират изпълнението на ОПООС. Кметът на общината ежегодно внася в ОбС отчет за изпълнението на програмата за околна среда, а при необходимост и предложения за нейното допълване и актуализиране. Тези отчети се представят за информация в РИОСВ.

При разработване на ОПООС, органите на местното самоуправление се ръководят и от указания на министъра на околната среда и водите. Териториалните административни звена към съответните министерства и държавни агенции, които събират и разполагат с информация за околната среда, подпомагат разработването на програмите чрез участие на свои експерти и предоставяне на информация. При разработването, допълването и актуализирането на програмите се привличат и представители на неправителствени организации, на фирми и на браншови организации.

Общинските програми се изготвят в тясно съответствие с принципите, целите и приоритетите на *„Националната стратегия за околна среда“* (НСОС), която се разработва за период 10 години и се приема от Народното събрание по предложение на Министерския съвет (чл. 76, ЗООС). НСОС съдържа анализ на състоянието на околната среда по компоненти, на факторите, които им въздействат, на тенденциите, причините и източниците на замърсяване и увреждане на околната среда по сектори на националното стопанство, както и на институционалната рамка, административните и икономическите

средства за осъществяване на политиката. НСОС поставя и основните цели и приоритети на национално ниво, както и посочва средствата за постигане на набелязаните цели.

Към националната стратегия се приема и петгодишен план за действие, който съдържа конкретни институционални, организационни и инвестиционни мерки, срокове, отговорни институции, необходими ресурси и източници на финансиране, както и схема за организация, наблюдение и отчитане на изпълнението, оценка на резултатите, предприемане на коригиращи действия при необходимост.

В допълнение на основния национален стратегически документ в областта на околната среда, се разработват и приемат и други национални планове и програми по компоненти на околната среда и фактори, които им въздействат. Те се основават на принципите, целите и приоритетите на Националната стратегия за околна среда и в съответствие с изискванията на специалните закони за околната среда (чл. 77, ЗООС).

В тази връзка, ОПООС съдържа раздели, които са обособени по компоненти и фактори на околната среда и следват както разпоредбите на специалните закони по околна среда, така и другите национални планове и програми, които се приемат в отделните сектори, като въздух, почви, отпадъци, шум.

Специалните закони предвиждат самостоятелни задължения на общините за разработване на програми и планове за действие за опазване и устойчиво управление на съответните компоненти и намаляване или ограничаване на въздействието на някои фактори на околната среда. В повечето случаи както законите, така и подзаконовата нормативна уредба към тях уточняват в разпоредбите си, че тези програми и планове са неразделна част от общинските програми за околна среда.

„Законът за чистотата на атмосферния въздух“ (чл. 27, ал. 1 и чл. 30, ал. 1, ЗЧАВ), предвижда разработването от общините на програми и оперативни планове за действие, определящи мерките, които трябва да бъдат предприети с цел намаляване нивата на замърсителите на атмосферния въздух и достигане на утвърдените норми, като тази програма е неразделна част от общинската програма за околната среда. Такава програма в община Червен бряг не е изготвяна.

Съгласно чл. 26 от „Закон за почвите“ (ЗП), кметовете на общини разработват програми за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите за общината за период не по-кратък от три години, като тези програми също са неразделна част от общинската програма за опазване на околната среда. Такава програма в община Червен бряг също не е изготвяна.

ОПООС е необходимо да съдържа раздел „Лечебни растения“, относно опазването и устойчивото ползване на лечебните растения (чл. 50, „Закон за лечебните растения“). Съгласно чл. 8 от „Закон за защита от шума в околната среда“, ОПООС е необходимо да съдържа и мерките, които са предвидени в плана за действие изготвен за управление, предотвратяване и намаляване на шума в околната среда. В община Червен бряг няма изготвен план за действие, относно управление, предотвратяване и намаляване на шума в околната среда.

Съгласно чл. 50 от „Закона за управление на отпадъците“ (ЗУО), който предвижда на национално ниво разработване на Програма за предотвратяване образуването на отпадъците, която е неразделна част от Националния план за управление на отпадъците по чл. 49, ал. 1 от ЗУО. Задължение за общините е да разработят и изпълняват програми за управление на отпадъците (ПУО) за територията на съответната община, като тези ПУО са неразделна част от ОПООС (чл. 52, ЗУО). В община Червен бряг има изготвена „Програма за управление на отпадъците за период 2021-2028г.“

II. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА - СЪЩЕСТВУВАЩО СЪСТОЯНИЕ И ТЕНДЕНЦИИ ЗА РАЗВИТИЕ

II.1. Природо-географски и териториално-административни фактори

II.1.1. Географско положение

Област Плевен е разположена в централната част на Северна България, като заема централните части на Дунавската равнина и същевременно формира западната и северозападна периферия на Северозападния район от ниво 2-NUTS 2. В тези граници площта ѝ възлиза на 4 653 км², което представлява 4,2% от територията на страната (110 994 км²) и 24,4% от територията на Северозападен район. По този показател, областта се нарежда на девето място в страната и на първо в границите на северозападния район.

Северната граница на областта съвпада с естествената държавна граница – р. Дунав, отделяща територията на областта от националното пространство на Република Румъния, на изток граничи с област Велико Търново, на юг – област Ловеч и на запад – с област Враца. Областите Разград, Велико Търново, Русе, Габрово и Силистра формират Северен централен район (район от ниво 2/NUTS 2), който съответно е част от район от ниво NUTS 1 – Северна и Югоизточна България.

В границите на област Плевен влизат 11 общини – община Плевен, община Белене, община Гулянци, община Долна Митрополия, община Долни Дъбник, община Искър, община Кнежа, община Левски, община Никопол, община Пордим и община Червен бряг, които са твърде различни като осигуреност, ресурси, икономически и инфраструктурен потенциал. Териториално-селищната основа на област Плевен включва 123 населени места, от които 14 града и 109 села.

Карта на област Плевен

Община Червен бряг е разположена в Северозападна България на границата между Предбалкана и Дунавската хълмиста равнина, на десния бряг на река Искър, плътно до устието на река Златна Панега. Общината се намира в Северозападен район за планиране (СЗР).

Големината на общинската територия е 485 кв. км. По показател „площ на територията“ община Червен бряг попада в категорията на средните общини (с площ до 500 кв. км.).

Карта на Област Плевен с териториални граници на общините в нея

Общинският център – гр. Червен бряг отстои на около 110 км от столицата, от които около 80 км са част от магистрала “Хемус”, 53 км от Плевен, 12 км от Луковит, 56 км от Враца, 55 км от Оряхово.

Град Червен бряг е възлова гара на ж.п. линиите София-Варна, Червен бряг-Златна Панега. През територията на общината преминава главен път „2” и път II клас – 196.

Общината има благоприятно географско местоположение, добре изградена транспортна инфраструктура, богато разнообразие на природни условия, характерен селскостопански ландшафт, както и множество защитени територии и природни забележителности. Добре изградена хидрографска мрежа със значителни водни количества – 19 006 дка водни течения и водни площи, част от които принадлежат на реките Искър и Златна Панега.

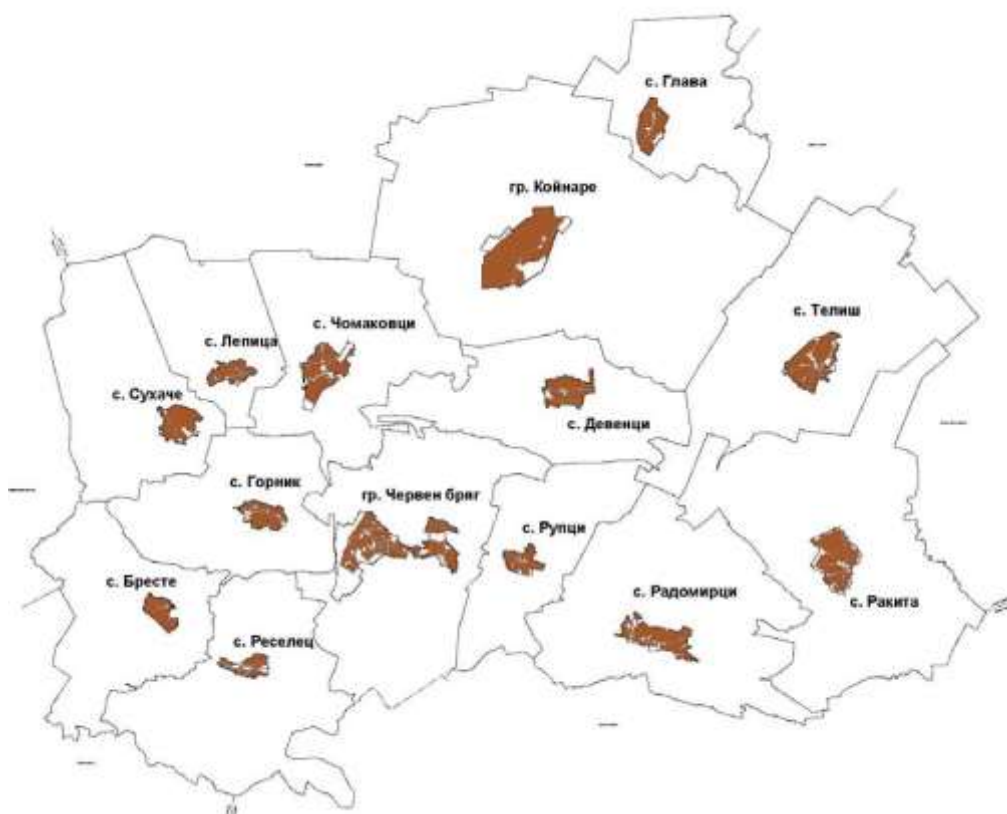

Схема на населените места в община Червен бряг

Град Червен бряг е административен център на общината, която включва 14 селища, в т.ч. 2 града (гр. Червен бряг и гр. Койнаре) и 12 села (с. Бресте, с. Горник, с. Глава, с. Девенци, с. Лепица, с. Радомирци, с. Ракита, с. Реселец, с. Рупци, с. Сухаче, с. Телиш и с. Чомаковци).

Червен бряг е един от важните икономически центрове в общината и областта, заради наличието на силен селскостопански сектор, хранително-вкусова промишленост, производството на отбранителни съоръжения, мостови конструкции и скелета, мебели, трикотаж.

Червен бряг възниква на границата между най-обширната и най-плодородната част от Дунавската равнина, Оряховската и Белослатинската равнини, като важен железопътен и шосеен възел. Той е най-близката и най-удобната гара, свързваща районите Тетевенски, Луковитски, Оряховски, Белослатински и част от Ботевградски с централната железопътна линия София-Варна. Населен преди повече от 7 000 години, червенобрежният регион е бил оживен център на живот и търговска дейност. Населяван от траки, римляни, гърци и българи, които с хилядолетия са формирали урбанистичната селищна структура в региона. Град Червен бряг носи името на село Червен бряг (средновековно селище), намиращо се на 3 км от града (днес 5-и Квартал – Източна зона на град Червен бряг). От своето възникване той се нарича и функционира като гарово селище в структурата от населени места в областта. За пръв път е споменат в най-ранния османски данъчен регистър от 1430г. като Джервен брег (Червен бряг). В началото на османското владичество, а вероятно и по време на Втората българска държава, е било в каза (област) Мроморнича (бълг. Мраморница). В средата на XVI в. е регистрирано в турски документи като село Добролък. През XVI в. е документирано и в регистъра, като село Червен бряг. Градът е създаден през 1899г. от Иво Попович и Марко Ненков и се оформя като железопътен и шосеен възел и оживен пазар за зърнени храни, домашни животни, пашкули и други земеделски произведения. Червен бряг

означава „бряг с червеникава глина“. С Указ №402 по доклада на министър-председателя от 26 юни 1929г. гара Червен бряг се преименува в град Червен бряг.

Структурата на поземлените ресурси на общината по видове територии (обща територия, в т.ч. земеделски, горски, населени места, урбанизирани територии, водни течения и водни площи, територии за добив на полезни изкопаеми, територии за транспорт и инфраструктура в дка) е както следва:

- Обща площ на територията на общината – 485 462 дка (10,77% от територията на област Плевен);
- Селско стопанство (земеделски територии) – 368 533 дка;
- Горско стопанство (горски територии) – 66 855 дка;
- Населени места и урбанизирани територии – 25 865 дка;
- Водни течения и водни площи – 19 006 дка;
- Територии за транспорт (жп, държ. пътна мрежа) – 4 328 дка;

Природните и климатични условия оказват положително влияние върху развитието на селското и горското стопанство.

Географското разположение на община Червен бряг съдейства за доброто ѝ включване в националната транспортна мрежа. Отстоянието на общината от столицата е около 110 км, от които около 80 км са част от магистрала “Хемус”. През територията и минават няколко третокласни и четвъртокласни пътища, с помощта на които Общината има добре изградена комуникационна инфраструктура. Пространствената организация на пътната мрежа позволява сравнително удобен достъп на населението от отделните населени места до центъра, а от там и връзка с останалата част на областта и страната.

В пространствената структура на общината, град Червен бряг е административен и социално-икономически център. Той е включен в системата от полюси на растеж в областта - четвърто йерархично ниво с микрорегионално значение и е част от агломерационния ареал на град Плевен с национално значение. Град Червен бряг е отдалечен от областните центрове – гр. Плевен (на 56 км), гр. Враца (на 57 км), гр. Ловеч (на 74 км), гр. Монтана (99 км) и гр. Видин (на 183 км).

През гарата в града минава ж. п. линията София-Варна и теснолинейните ж. п. линии за Оряхово и Златна Панега. В непосредствена близост до града преминава първокласният път I-3 Русе-Бяла-Плевен-София (Е-83), който е основната транспортна ос в област Плевен. В града са преплетени асфалтови шосейни ленти към Луковит и Тетевен, Етрополе и Ботевград, Ловеч и Троян, Бяла Слатина и Оряхово, Враца и София, Плевен, Русе и Варна. Това обуславя града като важен транспортен ж. п. и шосеен възел.

През територията на общината преминават 2 участъка с обща дължина от 46,9 км от железопътната мрежа на страната:

- От югозапад на североизток – участък от 35,1 км от трасето на жп линията София-Горна Оряховица-Варна;
- Началният участък от 11,8 км от трасето на жп линията Червен бряг-Златна Панега;

През общината преминават изцяло или частично 5 пътя от Републиканската пътна мрежа на България с обща дължина 78,6 км:

- Участък от 17,0 км от Републикански път I-3 (от км 117,4 до км 134,4);
- Участък от 16,0 км от Републикански път III-306 (от км 5,4 до км 21,4);
- Последният участък от 10,5 км от Републикански път III-1031 (от км 14,1 до км 24,6);
- Участък от 24,4 км от Републикански път III-1306 (от км 5,7 до км 30,1);
- Целият участък от 10,7 км от Републикански път III-3006;

Лошото състояние на пътната мрежа налага нейната рехабилитация.

II.1.2. Съседни общини

Общината е разположена в югозападната част на Област Плевен. Тя е втората по големина в областта. Община Червен бряг граничи със следните общини: на юг – Луковит, на изток – Долни Дъбник, на север – Искър и Кнежа и на запад – Бяла Слатина и Роман.

II.1.3. Релеф

Община Червен бряг е разположена в Дунавската равнина. Релефът ѝ е разнообразен от типични низини по поречието на реките Искър и Златна Панега, които лъкатушат живописно в равнината, до стръмни и почти отвесни скали в района на с. Реселец и с. Бресте. Южната част на територията на общината се характеризира с карстови долини на река Искър и притоците ѝ в районите на гр. Червен бряг, с. Реселец и с. Бресте. Те се отличават със своите красиви отвесни, обрасли със зеленина брегове, които са рядкост в този край на страната и са привлекателни обекти за туризъм.

Денивелацията в надморската височина е 331 м, като най-ниската е 62 м в низината при с. Глава, а най-високата е 393 м измерена в землището на с. Сухаче – южната част.

Съществен елемент от микрорелефа са речните тераси на реките Искър и Златна Панега, които имат мощности от 7 до 20 метра. Именно върху тях е разположен гр. Червен бряг. Индустриалната част на града заема равнинни терени. Средната надморска височина на града в централната му част е 109,9 м н.в.

II.1.4. Климат

Община Червен бряг попада в умерено-континенталната климатична подобласт към Европейско-континенталната климатична област. Континенталният характер на климата е много добре изразен с подчертано студена зима и горещо лято, топла пролет и слънчева есен. Средната надморска височина на района е около 200 м.

Температура

Средната годишна месечна температура е 10.8°C, а средната годишна температура по сезони се движи от 7.2°C, 15.6°C, 20°C и 8.8°C. Максималната средна месечна температура е през месец юли (+20°C), а минималната средна месечна температура е през месец януари (-8°C).

Средната годишна максимална температура на въздуха е 17°C, а средната годишна минимална е -4.8°C. Годишната денонощна амплитуда на температурата на въздуха се движи с високи стойности през август и септември и е 12,3°C.

Температурните условия през зимата са силно повлияни от релефа. В ниските места на речната долина минималните температури са значително по-ниски, отколкото в съседните издигнати места. Температурата на най-студените месеци (януари) е -1.4°C. Минималните температури спадат средно до -15-17°C и само в отделни изключително студени зими достигат до 25-27°C под нулата. Средната минимална температура през януари е -5°C, а в другите два зимни месеца около 3°C под нулата. Пролетта настъпва сравнително рано, още в средата на март средната денонощна температура надвишава 5°C, а в началото на април 10°C. Средната денонощна температура през април е 11.8°C. Лятото е топло със средна температура през месец юли около 22°C. При по-интензивни летни затопляния максималните температури достигат до 35-40°C, а при резки застудявания минималните температури могат да паднат до 4-5°C. Есенното понижение на температурите става приблизително със същия темп, както и пролетното повишение. Средната денонощна температура спада под 10°C в края на октомври, а под 5°C към 20 ноември.

Валежи

Влажността на въздуха и климатичните характеристики на района зависят от особеностите на атмосферната циркулация, надморска височина, формата на релефа, състоянието на почвата и наличието на източниците на изпарение.

За района през студеното полугодие средните месечни стойности на относителната влажност се изменят в границите от 60 до 80%, а през топлото полугодие от 68 до 73%. Валежите в района са от дъжд и сняг. Годишната сума на валежите в района е 580 мм. Увеличението на валежите е главно за сметка на летните валежи, които средно са 180-200 мм. Най-малки са зимните валежи около 100 мм. Максималните денонощни валежи достигат от 100-120 мм (л/м²).

Максимални и минимални, месечни и годишни температури

Среден брой дни с валежи		Среден брой дни с дъжд		Среден брой валежи със сняг
Максимален брой	Минимален брой	Максимален брой	Минимален брой	
- м. Май - 12 дни	- м. Септември – 5 дни	- м. Май - 12 дни	- м. Януари – 2 дни	- Януари – 5 дни; - Февруари – 4 дни; - Март – 3 дни; - Декември – 3 дни;
- м. Юни - 10 дни	- м. Октомври – 6 дни	- м. Юни - 10 дни	- м. Февруари – 3 дни	

Ветрове

Преобладаващата посока на вятъра се определя от тенденцията в общия атмосферен пренос през съответния сезон. Характерни за района са западни, северозападни и източни ветрове.

Тихото време е между 24,00% и 38,00%. Средната месечна скорост на вятъра в района е между 1,60 и 2,50 m/s. Плевен попада в зона А, която покрива обширни равнини от страната (Дунавска равнина, Тракийска низина, Софийско поле, долините на реките Струма и Места и пред Стара планина), където, като цяло средната годишна скорост на вятъра не превишава 2.00 m/s. Най-високата скорост на вятъра е през зимата (Февруари, Март), а най-ниска - през есента (Септември, Октомври). Поради циркулацията на вятъра от северната страна на Стара планина, движението на денонощния вятър силно се различава.

Относителната влажност на въздуха е силно повлияна от годишния диапазон на температурата на въздуха. В района има само 15,70 сухи дни, като дните с относителна влажност над 80.00% са 85,70 дни. Високата влажност на въздуха затруднява неговото движение, в резултат на което дисперсията на вредни емисии протича трудно. Високата влажност на въздуха е предпоставка за образуването на мъгла. Поради географското положение и равния терен, периода със снежна покривка не е много дълъг. Той продължава 43 дни. Общите снежни дни са 56,10.

 Роза на ветровете

Средна скорост за посока, m/s

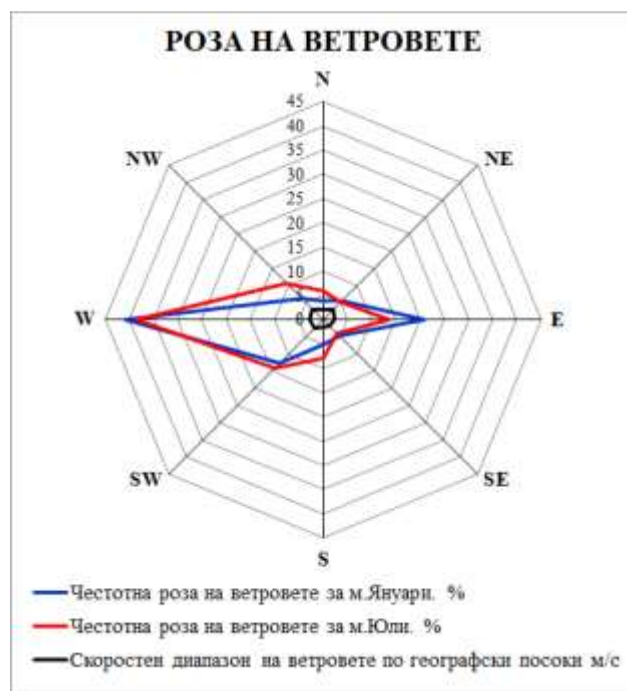
Посока	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
N	2.0	1.7	2.4	2.3	2.3	2.0	1.9	2.0	1.8	1.8	2.0	1.8	2.0
NE	3.7	2.9	3.8	3.3	3.0	2.4	2.4	2.3	2.6	2.6	3.1	2.8	2.9
E	3.4	2.3	2.8	2.7	2.7	2.2	2.1	2.2	2.1	2.3	2.4	2.1	2.4
SE	1.8	2.0	2.2	2.3	2.1	1.9	1.7	1.8	1.7	1.8	2.0	2.0	1.9
S	1.4	2.0	1.6	1.8	1.8	1.7	1.6	1.6	1.5	1.5	1.6	1.6	1.6
SW	2.5	3.0	2.8	2.9	2.5	2.4	2.2	2.4	2.2	2.2	2.2	2.1	2.5
W	2.4	2.9	3.1	3.1	2.7	2.7	2.5	2.6	2.6	2.6	2.6	2.3	2.7
NW	2.8	3.2	3.9	3.6	3.1	2.7	3.6	2.7	2.8	3.3	3.1	3.1	3.1

Честота на вятъра по посока и тихо време, %

Посока	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
N	3.9	3.6	5.0	6.3	7.4	5.9	6.0	6.1	6.7	6.9	4.8	3.7	5.5
NE	5.7	7.0	9.0	8.7	6.4	5.2	5.0	7.4	8.5	10.9	8.2	8.1	7.5
E	20.9	18.4	24.9	21.9	20.8	15.7	13.7	17.2	21.2	21.3	23.1	18.8	19.8
SE	4.7	5.7	6.0	6.3	6.7	6.3	4.0	6.2	5.8	7.1	6.3	6.6	6.0
S	5.1	5.3	5.1	5.7	7.9	7.8	8.0	7.4	7.8	5.6	6.4	6.5	6.6
SW	12.6	12.5	9.5	11.7	10.9	12.9	14.0	13.4	11.7	10.4	11.7	12.7	12.0
W	40.9	41.2	33.1	31.1	31.2	37.6	38.6	33.8	29.0	30.6	32.1	37.1	34.7
NW	6.1	6.2	7.4	8.4	8.7	8.7	10.7	8.5	9.4	7.2	7.5	6.3	7.9
Тихо време	36.3	27.2	23.8	26.4	24.1	30.4	34.8	34.4	38.7	38.9	37.4	37.7	32.6

Данни за роза на ветровете

Посока	Честотна роза на ветровете за м. Януари %	Честотна роза на ветровете за м. Юли %	Скоростен диапазон на ветровете по географски посоки м/с
N	3.9	6	2
NE	5.7	5	2.9
E	20.9	13.7	2.4
SE	4.7	4	1.9
S	5.1	8	1.6
SW	12.6	14	2.5
W	40.9	38.6	2.7
NW	6.1	10.7	3.1

Роза на ветровете за област Плевен

II.1.5. Полезни изкопаеми

Подземните природни богатства са представени от кариерни материали, а именно - пясък, чакъл, баластра и др., открити са залежи на природен газ в землището на село Девенци, община Червен бряг (находище Койнаре, участъци „Борован“, „Враняк“, „Девенци“ и „Садовец“ за добив на нефт и природен газ; площта на находището е разположена в землища на общините Враца, Борован, Бяла Слатина, Долни Дъбник, Червен бряг, Кнежа).

Находищата на полезни изкопаеми на територията на Община Червен бряг са:

- Находище „Хумат-охра“ – неметални полезни изкопаеми – индустриални минерали (охра);
- Находище „Рашов дол“ - неметални полезни изкопаеми – индустриални минерали (охра);
- Находище "Червен бряг" ("Банчовското") за добив на строителни материали – мергели, годни за производство на тухли попада в землище на гр. Червен бряг. Площта на находището е 206 501 кв. м. Изчислените запаси 11 365 хил. м³. Концесията е прекратена с Решение на МС №35/23.01.2014г.;
- Находище „Маркова Могила“, участък „Чомаковци“ за добив на строителни материали – варовици и доломити попада в землището на с.Чомаковци. Площта на находището е 166 256 кв. м. Изчислените запаси 8 486,9 хил. м³;
- Находище „Маркова Могила-Център“ за добив на строителни материали – варовици попада в землищата на с. Девенци и с. Чомаковци. Площта на находището е 136 947 кв. м. Изчислените запаси към 2008г. са Блок 1 – 4 169 994 м³ и Блок 2 – 2 966 421 м³;
- Находище „Глава“ – строителни материали (пясъци и чакъли за пълнител на бетон);
- Находище „Врачански варовик“, у-ци „Централен“, „Запад“ и „Изток“ за добив на строителни материали - варовици, попада в землищата на с. Кунино, община Роман, област Враца, и с. Реселец, община Червен бряг, обл. Плевен. Площта на

находището е 113 180 кв.м. Предварително оценените ресурси към 2010г. са участък „Централен“ – 404.4 хил. м³, участък „Запад“ – 284.9 хил. м³ и участък „Изток“ – 179,4 хил. м³;

- *Находище „Койнаре, у-ци „Борован“, „Враняк“, „Девенци“ и „Садовец“* за добив на нефт и природен газ. Участъци „Борован“, „Враняк“, „Девенци“ и „Садовец“ попадат в общините Враца, Борован, Бяла Слатина, Долни Дъбник, Червен бряг и Кнежа, области Плевен и Враца. Площта на находището е 221 км², съответно: у-к „Борован“ – 658.7 км², у-к „Враняк“ – 56 000 м², у-к „Девенци“ – 84 000 м², у-к „Садовец“ – 26 000 м². През 2016г. добивът на природен газ в находището е преустановен;
- *Находище „Девенци“, у-к „Западен“ и „Източен“* за добив на строителни материали – пясъци и чакъли, попада в землищата на с. Девенци, гр. Койнаре и с. Чомаковци в община Червен бряг. Площта на находището е 355.9 дка, съответно у-к „Западен“ – 203.3 дка и у-к „Източен“ – 152.6 дка. Изчислените вероятни запаси към 2015г. са 1 504.8 хил. м³, съответно: у-к „Западен“ – 859.3 хил. м³ и у-к „Източен“ – 645.5 хил.м³.

II.1.6. Населени места в общината

Общата площ на територията на община Червен бряг е 485 км², като населените места и урбанизирани територии заемат 25 865 дка или 5,3% от общата площ на общината. Установената тенденция към намаляване на броя на населението в общината води до тенденция към намаляване и в гъстотата на населението.

По показателя „брой на населението“ община Червен бряг попада в категорията на малките общини в България (с население от 10 до 30 хил. души).

Гъстотата на обитаване в Община Червен бряг е 54.3 д/кв. км към 2014г. Гъстотата на населението в общината е 49 д/км² (2019г.), което е под средната стойност за страната – 63,4 д./км² и за Северозападен район – 40,4 д./км² и по-голяма от тази за област Плевен – 52 д./км².

В община Червен бряг има четиринадесет населени места, в това число два града - гр. Червен бряг и гр. Койнаре и дванадесет села - с. Бресте, с. Глава, с. Горник, с. Девенци, с. Лепица, с. Радомирци, с. Ракита, с. Реселец, с. Рупци, с. Сухаче, с. Телиш, с. Чомаковци.

Съгласно Заповед №РД-02-14-2021/14.08.2012г. на Министъра на регионалното развитие и благоустройството, Община Червен бряг попада в 4 категория (функционални типове, съобразно действащата в страната функционална категоризация на административно-териториалните единици и населени места), а населените места попадат в следните категории по степен на развитост на селищните функции.

Категоризация на населените места в Община Червен бряг

№	Населено място	ЕКАТЕ	Категория на населеното място
1. .	гр.Червен бряг	80501	3
2.	гр.Койнаре	37863	4
3.	с. Бресте	6433	7
4.	с. Горник	16540	5
5.	с. Глава	14934	5
6.	с. Девенци	20383	6
7.	с. Лепица	43311	7
8.	с. Радомирци	61580	5
9.	с. Ракита	61950	6

10.	с. Реселец	62503	6
11	с. Рупци	63361	5
12	с. Сухаче	70281	6
13	с. Телиш	72206	5
14	с. Чомаковци	81551	5

Източник: Категоризация на административно-териториалните и териториалните единици – Приложение 2, Общ устройствен план на община Червен бряг до 2035г.,

Селищната мрежа от 14 населени места в общината е равномерно развита, като всички населени места имат добри комуникационни връзки с общинския център гр. Червен бряг. Отдалечеността на гр. Червен бряг (административен, икономически и културен център на общината, заема централно разположение в общинската територия, на десния бряг на р. Искър) до останалите населени места в Общината е показана в таблицата по-долу:

Населено място	км
гр. Койнаре	15
с. Бресте	11
с. Глава	20
с. Горник	4
с. Девенци	13
с. Лепица	10
с. Радомирци	10
с. Ракита	19
с. Реселец	6
с. Рупци	6
с. Сухаче	9
с. Телиш	21
с. Чомаковци	7

ИЗВОДИ:

- ✚ Общината Червен бряг има благоприятно географско местоположение, добре изградена транспортна инфраструктура, богато разнообразие на природни условия и характерен селскостопански ландшафт;
- ✚ Природо-географските условия благоприятстват за развитие на селското стопанство в региона;
- ✚ Подземните природни богатства на територията на общината обуславят добива на кариерни материали - пясък, чакъл, баластра и др., открити са залежи на природен газ в землището на село Девенци;
- ✚ Добрата транспортна осигуреност и комуникативност са добри предпоставки за ускоряване процесите на икономическото развитие – главно в областта на селскостопанското производство и свързаната с него преработвателна промишленост;

II.2. Фактори на околната среда

Анализът на състоянието на околната среда е извършен за всеки компонент. Контролът и мониторинг на компонентите на околната среда на територията на област Плевен, респективно за община Червен бряг се осъществява от *Регионална инспекция по околната среда и водите - Плевен (РИОСВ)*.

II.2.1. Въздух

Законодателство, касаещо чистотата на атмосферния въздух

„Закон за чистотата на атмосферния въздух“ (обн. ДВ. бр.45/28.05.1996г., попр. ДВ. бр.49/07.06.1996г.,... изм. и доп. ДВ. бр.18/02.03.2021г.) - целта на закона е да се защити здравето на хората и на тяхното потомство, животните и растенията, техните съобщества и местообитания, природните и културните ценности от вредни въздействия, както и да предотврати настъпването на опасности и щети за обществото при изменение в качеството на атмосферния въздух в резултат на различни дейности. Със закона се уреждат определянето на показателите и нормите за качеството на атмосферния въздух, ограничаването на емисиите, правата и задълженията на държавните и общинските органи, на юридическите и физическите лица по контрола, управлението и поддържането на качеството на атмосферния въздух. Основните показатели, характеризиращи качеството на атмосферния въздух в приземния слой, са нивата на: суспендирани частици, фини прахови частици, серен диоксид, азотен диоксид и/или азотни оксиди, въглероден оксид, озон, олово (аерозол), бензен, полициклични ароматни въглеводороди, тежки метали - кадмий, никел и живак, арсен. Нормите за вредни вещества (замърсители) в атмосферния въздух и измерените концентрации за отделните показатели се определят като маса, съдържаща се в един кубически метър въздух при нормални условия за определено време.

Законът регламентира ограничаването на емисии на вредни вещества от неподвижни и подвижни източници. Изискванията на закона се отнасят за проектиране, изграждане и експлоатация на обекти с източници на емисии. Законът определя съответните административно-наказателни разпоредби.

„Наредба №7 от 3 май 1999г. за оценка и управление качеството на атмосферния въздух“ (обн. ДВ., бр.45/14.05.1999г.) - с тази наредба се уреждат условията, реда и начина за оценка и управление качеството на атмосферния въздух (КАВ). Наредбата посочва редът за определяне на районите за оценка на КАВ. Посочени са начините за оценка на КАВ, както и изискванията за извършване на измервания за определяне на КАВ, изискванията за осигуряване качеството на измерванията. Посочени са компетентните органи и изискванията за управление КАВ и изискванията за информизиране на населението. Наредбата съдържа информация за класификацията на пунктовете за мониторинг, определяне на обхвата им, условията за избор и разполагане на пунктовете, видовете пунктове, определяне на статистическите величини.

„Наредба №11 от 14 май 2007г. за норми за арсен, кадмий, живак, никел и полициклични ароматни въглеводороди в атмосферния въздух“ (обн. ДВ., бр.42/29.05.2007г., изм. и доп. ДВ. бр.25/24.03.2017г.) – наредбата урежда установяването на целеви норми за нивата на арсен, кадмий, никел и бензо(а)пирен в атмосферния въздух с оглед избягване, предотвратяване или ограничаване на свързаните с арсен, кадмий, никел и бензо(а)пирен (използван като маркер за канцерогенния риск от ПАВ) възможни вредни въздействия върху човешкото здраве и/или околната среда. Наредбата съдържа норми за нивата на арсен, кадмий, никел и бензо(а)пирен в атмосферния въздух, реда и начина за оценка на нивата на арсен, кадмий, никел, живак и полициклични ароматни въглеводороди (ПАВ) в атмосферния въздух, както и изискванията за информизиране на обществеността. Посочени са условията за разполагане и критериите за определяне броя на пунктовете за мониторинг за непрекъснато измерване на нивата на арсен, кадмий, никел, живак и бензо(а)пирен в атмосферния въздух и степента на отлагане на арсен, кадмий, никел, живак и бензо(а)пирен.

„Наредба №12 от 15 юли 2010г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух“ (обн. ДВ.,

бр.58/30.07.2010г., ... изм. и доп. ДВ. бр.79/08.10.2019г.) - наредбата отменя „Наредба №1 от 16.01.2004г. за норми за бензен и въглероден оксид в атмосферния въздух“ (обн. ДВ., бр.14/20.02.2004г.), „Наредба №4 от 5.07.2004г. за норми за озон и алармени прагове за нивата на озон в атмосферния въздух“ (обн. ДВ., бр.64/23.07.2004г.) и „Наредба №9 от 3.05.1999г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици и олово в атмосферния въздух“ (обн. ДВ., бр.46/1999г.) - наредбата урежда установяването на норми за нивата на серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици (ФПЧ), олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух, алармените прагове за серен и азотен диоксиди и озон, както и информационен праг за озон, установяването на единни методи и критерии за оценка на нивата на серен диоксид, азотен диоксид, ФПЧ, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух, включително регистрирането, обработката и съхранението на резултатите и данните от извършената оценка. Наредбата съдържа - норми за нивата на серен диоксид, азотен диоксид, ФПЧ, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух, както и изискванията за оценка нивата на съответните замърсители в атмосферния въздух. В наредбата са посочени данните, които се предоставят на обществеността, както и изискванията за оценка нивата на съответните замърсители в атмосферния въздух в рамките на определен район или агломерация. Посочени са изискванията към оценката на КАВ и разполагане на пунктовете за мониторинг на серен диоксид, азотен диоксид, ФПЧ, олово, бензен и въглероден оксид в атмосферния въздух и изискванията към качеството на данните, резултатите от оценката на КАВ и осигуряване на качество на измерванията.

„Наредба №14 от 23.09.1997г. за норми за пределно допустимите концентрации на вредни вещества в атмосферния въздух на населените места“ (обн. ДВ., бр.88/03.10.1997г., ...изм. ДВ бр.42/29.05.2007г.) - с тази наредба се определя пределно допустимата концентрация на вредните вещества в атмосферния въздух на населените места, регистрирана за определен период от време, трябва да не оказва нито пряко, нито косвено вредно въздействие върху организма на човека, включително отдалечени последици за настоящото и бъдещото поколение, и да не намалява неговата работоспособност, самочувствие и дълголетие. Пределно допустимите концентрации на вредните вещества в атмосферния въздух на населените места се определят като максимално еднократна, средноденонощна и средногодишна концентрация. Наредбата включва пределно допустимите концентрации на 166 вредни вещества, както и съдържа списък на допустими сумарни концентрации при наличие едновременно на няколко вредни вещества.

II.2.1.1. Основни показатели, характеризиращи качеството на атмосферния въздух

Съгласно „Закон за чистотата на атмосферния въздух“ (обн. ДВ. бр.45/28.05.1996г., попр. ДВ. бр.49/07.06.1996г., изм. и доп. ДВ. бр.18/02.03.2021г.), основните показатели, характеризиращи качеството на атмосферния въздух в приземния слой са нивата на: суспендирани частици; фини прахови частици; серен диоксид; азотен диоксид и/или азотни оксиди; въглероден оксид; озон; олово (аерозол); бензен; полициклични ароматни въглеводороди; тежки метали - кадмий, никел и живак; арсен. Нормите за вредни вещества (замърсители) в атмосферния въздух и измерените концентрации за отделните показатели се определят като маса, съдържаща се в един кубически метър въздух при нормални условия за определено време. Нормите за отлагания на вредни вещества (замърсители) от въздуха се определят като маса на един квадратен метър открита повърхност за определено време. Министърът на околната среда и водите и министърът на здравеопазването съвместно издават наредби, с които утвърждават норми за вредни вещества (замърсители) в атмосферния въздух и норми за отлагания на вредни вещества (замърсители). В случаите, когато това е необходимо с оглед предотвратяване на

здравни рискове за населението, при метеорологични условия и други фактори, водещи до временно, но значително влошаване качеството на въздуха, министърът на околната среда и водите и министърът на здравеопазването издават наредби, с които утвърждават алармени прагове за нивата на вредни вещества (замърсители) в атмосферния въздух за съответните показатели. Алармените прагове се разработват и изменят въз основа на здравно-екологични проучвания и/или препоръките на специализираните международни организации.

Понятието „замърсяване на атмосферния въздух“ е всяко постъпване на вредни вещества (замърсители) в него. Прилага се за различни замърсители - химични, физични, биологични или други, които по някакъв начин влияят и променят природните характеристики на атмосферата и оказват влияние върху здравето на хората и околната среда. Навсякъде замърсяването на въздуха оказва влияние върху качеството на живот.

„Вредно вещество (замърсител)“ е всяко вещество, въведено пряко или косвено от човека в атмосферния въздух, което е в състояние да окаже вредно въздействие върху здравето на населението и/или околната среда.

„Качество на атмосферния въздух“ е състояние на въздуха на открито в тропосферата, с изключение на въздуха на работните места, определено от състава и съотношението на естествените й съставки и добавените вещества от естествен или антропогенен произход.

„Алармен праг“ е всяко ниво, чието превишаване е свързано с риск за здравето на населението, включително при кратковременна експозиция, и при превишаването на което се предприемат незабавни мерки.

Първични замърсители - причиняват се в резултат на човешката дейност:

 Прахови частици (ФПЧ)

- РМ₁₀ е фракцията суспендирани частици, чиито размери са с диаметър под 10 микрометъра;
- РМ_{2,5} фракцията са частиците, които са с размер под 2.5 микрометъра и могат да причинят бронхиални и белодробни проблеми;

 Серен диоксид (SO₂) - емитира се при горивните процеси, особено при горене на въглища и течни горива с високо сярно съдържание;

 Азотни оксиди (NO_x) и азотен диоксид (NO₂) - азотният диоксид се емитира при горене при високи температури. Основен източник на емисии от азотни оксиди се явяват отработилите газове на автомобилите в големите градове;

 Въглероден оксид (CO) - е безцветен, без мирис, недразнещ, но много отровен газ. Той е продукт от непълното изгаряне на горивата, като бензин, дизелово гориво, природен газ, въглища и дърва;

Вторични замърсители - включват:

 Прахови частици (ФПЧ), получени от газообразни първични замърсители, и съединения във фотохимичен смог, като азотен диоксид;

 Приземен озон (O₃) формира се от NO_x и ЛОС в присъствие на слънчева светлина;

Представена е кратка характеристика на основните показатели, подлежащи на контрол и характеризиращи качеството на атмосферният въздух, както и възможните поражения, които нанасят на животни и хора при превишаване на пределно допустимите им нива.

Общ суспендиран прах и фини прахови частици (ФПЧ₁₀)

Прахът е дисперсна система, чиято дисперсна фаза е от твърди частици. Прахът е с размери от 20 до 50 μm (микрометри). Такива частици се образуват при процесите на разтрошаване, раздробяване, мелене, пресяване и транспортиране на прахообразни материали. На всяка частица, която пада надолу в неподвижен въздух под действие на гравитацията, действа аеродинамично съпротивление. Докато това съпротивление е по-малко от гравитационната сила на частицата, тя пада надолу ускорително. При това движение съпротивлението нараства, докато стане равно на гравитационната сила на частицата. От този момент праховата частица започва да се движи надолу с постоянна скорост, наречена „Скорост на плаване”. Ако въздуха се движи нагоре със скорост, по-голяма от скоростта на плаване на частицата, той ще я увлече по посока на неговото движение.

Прахът е основен атмосферен замърсител на въздуха. Вредният му здравен ефект зависи главно от размера и химичния състав на суспендираните прахови частици, от адсорбираните на повърхността им други химични съединения, в това число мутагени, ДНК - модулатори и др., както и от участъка на респираторната система, в която те се отлагат. Основните източници на прах са антропогенни. Най-важните от тях са транспортът, работещите на въглища и нефт електрически централи, горивните източници (промишлени и битови), прахта от неорганизираните емисии в промишлеността, товаренето/разтоварването на насипни материали, минното дело, предизвикваните от човека горски пожари и негоривните източници, като строителство и каменодобив. Емисиите на прахови частици от сухопътния транспорт се причиняват от директните емисии от отработените газове на автомобилите, износването от гуми и спирачки и повторното суспендиране на прахта на пътя. Битовото изгаряне на въглища е типичен голям източник през зимните месеци. Друг източник са горските и селскостопански пожари (изгаряне на стърнища). Откритите полета пък са причина за емисии на разнасяна от вятъра прах от почвата. Най-важните източници от селскостопанските дейности са резултат от реакцията на амоняка със сяра и азотна киселини (продукти от изгарянето на изкопаеми горива). Получаващите се амониев сулфат и нитратни аерозоли могат да образуват един от важните компоненти в атмосферното замърсяване с PM_{10} .

Нивата на ФПЧ₁₀ са основен показател за замърсяване на атмосферния въздух от горивните (промишлени и битови) инсталации и от автотранспорта. Влияние върху концентрацията оказва и неорганизираното замърсяване, вследствие на комбинацията между климатичните особености - сила и посока на вятъра и непочистени пътни платна, извършване на строителни дейности и др. При скорост от 0,1 до 0,5 m/s праховите частици с размер под 5 μm се увеличат напълно от движещият се въздух и не се утаяват.

При попадане на големи количества фин прах в белите дробове на човека, се получават тежки заболявания от пневмокониоза. Прахът постъпва в организма предимно чрез дихателната система, при което по-едриите частици се задържат в горните дихателни пътища, а по-фините частици (под 10 μm - ФПЧ₁₀) достигат до по-ниските отдели на дихателната система, като водят до увреждане на тъканите в белия дроб. Деца, възрастни и хора с хронични белодробни заболявания, грип или астма са особено чувствителни към високи стойности на ФПЧ₁₀. Вредният ефект на замърсяването с прах е по-силно изразен при едновременно присъствие на серен диоксид в атмосферния въздух. Установено е тяхното синергично действие по отношение на дихателните органи и откритите лигавици. То се проявява с дразнещо действие и зависи от продължителността на експозицията. Кратковременната експозиция на 500 mg/m^3 прах и серен диоксид увеличава общата смъртност при населението, а при концентрации наполовина по-ниски се наблюдава повишаване на заболяемостта и нарушаване на белодробната функция. Продължителната

експозиция на серен диоксид и прах се проявява с повишаване на неспецифичните белодробни заболявания, предимно респираторни инфекции на горните дихателни пътища и бронхити - при значително по-ниски концентрации от ($30-150 \text{ mg/m}^3$), което е особено силно проявено при деца. Най-уязвими на комбинираното въздействие на праха и серния диоксид са хронично болните от бронхиална астма и от сърдечно-съдови заболявания.

Определени са следните норми за ПДК за фини прахови частици в атмосферния въздух, според „Наредба №12 от 15 юли 2010г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух“ (обн. ДВ, бр.58/30.07.2010г., изм. и доп. ДВ. бр.79/08.10.2019г.):

Норми за фини прахови частици (ФПЧ₁₀):

- Средноденонощна норма за опазване на човешкото здраве - за 24 часа – $50 \text{ }\mu\text{g/m}^3$, (да не бъде превишавана повече от 35 пъти годишно);
- Средногодишна норма за опазване на човешкото здраве - за една календарна година - $40 \text{ }\mu\text{g/m}^3$;

Норми за фини прахови частици (ФПЧ_{2,5}):

- Средногодишна норма за опазване на човешкото здраве - за една календарна година - $25 \text{ }\mu\text{g/m}^3$;

Определени са следните ПДК на общ суспендиран прах, според „Наредба №14 от 23.09.1997г. за норми за пределно допустимите концентрации на вредни вещества в атмосферния въздух на населените места“ (ДВ., бр.88/03.10.1997г.,изм. и доп. ДВ., бр.42/29.05.2007г.):

- Максимално еднократна ПДК - 0.5 mg/m^3 ;
- Средноденонощна ПДК (за 24 часа) - 0.25 mg/m^3 ;
- Средногодишна ПДК (за една календарна година) - 0.15 mg/m^3 ;

Серен диоксид

Серният диоксид спада към групата на серните оксиди (SO_x), които се формират при изгаряне на горива с високо сярно съдържание. Серният диоксид е газ без цвят и със силно остър мирис. Относителното му тегло е 2,26 пъти по-голямо от това на АВ. SO₂ и NO_x са основни компоненти на „киселите дъждове“. Основен антропогенен източник на серен диоксид е изгарянето на природни горива (ТЕЦ, битови източници). Металургията и химическата промишленост също са източник на замърсяване със серен диоксид.

В голяма концентрация във въздуха, действа възпалително на дихателните органи на човека и животните. Серният диоксид действа поразяващо на очите и дразни кожата на човека. При кратковременна експозиция на серен диоксид се засяга преди всичко дихателната система. Отбелязва се голямо разнообразие на индивидуална чувствителност на населението към серен диоксид, но особено чувствителни са лица болни от бронхиална астма. Действието на серния диоксид върху дихателната система като правило се съчетава с влиянието на праха. Чувствителни групи от населението към експозиция на серен диоксид са децата, възрастните, хората с астма, със сърдечно-съдови заболявания или хронични белодробни заболявания. Здравните ефекти на серния диоксид се проявяват с нарушение на дишането, белодробни заболявания, нарушение на имунната защита на белия дроб, агравация на съществуващи белодробни и сърдечно-съдови заболявания. Трудно е да се отдели действието на серния диоксид от това на праха, с което се свързва също повишената честота на хоспитализации и смърт. Хора с астма са 10 пъти по-чувствителни към серния диоксид, отколкото здравите. Децата с астма са особено чувствителни, а експозицията на серен диоксид може да доведе до възпалителни белодробни заболявания.

Определени са следните норми за ПДК за серен диоксид в атмосферния въздух, според „Наредба №12 от 15 юли 2010г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух“ (обн. ДВ., бр.58/30.07.2010г., изм. и доп. ДВ. бр.79/08.10.2019г.):

- Средночасовата норма за опазване на човешкото здраве за 1 час е $350 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (да не бъде превишавана повече от 24 пъти годишно);
- Средноденонощната норма за опазване на човешкото здраве за 24 часа е $125 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (да не бъде превишавана повече от 3 пъти годишно);
- Норма за опазване на природните екосистеми (не се прилага в непосредствена близост до източниците) за една календарна година и зима (от 1 октомври до 31 март) е $20 \mu\text{g}/\text{m}^3$;
- Алармен праг - $500 \mu\text{g}/\text{m}^3$, измерени през три последователни часа в пунктовете за мониторинг, които са представителни за качеството на въздуха в даден цял район или агломерация;

Азотен диоксид

Азотният диоксид се образува при горивни процеси. Основни източници са моторните превозни средства (МПС), топлоелектрическите централи (ТЕЦ), някои промишлени предприятия, тютюнопушенето. Азотните оксиди от промишлените процеси като цяло обикновено се емитират под формата на NO_2 , докато промишлените горивни източници емитират главно NO . Под въздействието на интензивна слънчева светлина и в присъствие на летливи органични съединения в атмосферния въздух азотният диоксид взаимодейства химически, в резултат на което се образува вторичният замърсител - озон. Обикновено нивата на азотен диоксид са по-високи през отоплителния период на годината.

Азотният диоксид навлиза в човешкия организъм чрез дишането. По-голяма част от азотния диоксид се абсорбира в организма, а значителна част от него може да се задържи дълго време в белия дроб. Продължително въздействие на концентрации над ПДК може да причини структурни промени в белия дроб. Вредното въздействие на този замърсител се отразява предимно върху дихателните функции. Неблагоприятно се повлияват хронично болните с респираторни инфекции, а особено чувствителни към повишаване нивото на азотния диоксид са болните от белодробна астма. Установено е, че при кратковременна експозиция, най-ниската концентрация, при която се наблюдава ефект върху астматици (в течение на 1 час) е $560 \text{ mg}/\text{m}^3$, която служи като основа за определяне на допустимите граници за замърсяване на въздуха.

Определени са следните норми за ПДК за азотен диоксид в атмосферния въздух, според „Наредба №12 от 15 юли 2010г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух“ (обн. ДВ., бр.58/30.07.2010г., изм. и доп. ДВ. бр.79/08.10.2019г.):

- Средночасова норма за опазване на човешкото здраве /СЧН/ за 1 час – $200 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (да не бъде превишавана повече от 18 пъти годишно);
- Средногодишна норма за опазване на човешкото здраве /СГН/ - за една календарна година - $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$;
- Норма за опазване на растителността (не се прилага в непосредствена близост до източниците) - една календарна година - $30 \mu\text{g}/\text{m}^3$ ($\text{NO}+\text{NO}_2$);
- Алармен праг - $400 \mu\text{g}/\text{m}^3$, измерени през три последователни часа в пунктовете за мониторинг, които са представителни за качеството на въздуха в даден цял район или агломерация;

Въглероден оксид (CO)

Въглеродният оксид е газ без цвят, без мирис, малко по-лек от въздуха, горящ газ. Представлява един от най-широко разпространените атмосферни замърсители, който се образува при непълното горене на въглеродсъдържащи материали. Най-голям източник на CO е автомобилния транспорт - над 65% от общото емитирано количество за страната.

Въглеродният оксид прониква в организма при вдишване. В кръвта се свързва с хемоглобина и образува карбоксиемоглобин, чиято връзка е 250 пъти по-стабилна отколкото на оксиемоглобина. Вредното му въздействие произтича от нарушаване преноса на кислород до тъканите. Пренаталната експозиция води до увреждане на плода. Образуването на карбоксиемоглобин определя здравните ефекти на въглеродния оксид. Образуваният карбоксиемоглобин води до хипоксия в тъканите и смущения в чувствителните на кислородния дефицит органи: сърце, мозък, кръвоносни съдове и формени елементи. Рискът за здравето се оценява на базата на образувания карбоксиемоглобин в организма, което зависи от концентрацията му във въздуха и продължителността на експозицията. При ниски концентрации на карбоксиемоглобин (под 10%) се засилват симптомите при болни от стенокардия или се изявяват невроповеденчески ефекти. Като безопасно ниво се определя 2,5-3,0% карбоксиемоглобин, което е еквивалентно на 30-минутна експозиция на 60 mg/m^3 или при 8-часова експозиция на 10 mg/m^3 . Това ниво се препоръчва за опазване здравето на населението. Болни от сърдечно-съдови заболявания са чувствителни към високи концентрации.

Определени са следните норми за ПДК за въглероден оксид в атмосферния въздух, според „Наредба №12 от 15 юли 2010г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух“ (обн. ДВ., бр.58/30.07.2010г., изм. и доп. ДВ. бр.79/08.10.2019г.):

- Норма за опазване на човешкото здраве - максимална осемчасова средна стойност в рамките на денонощието - 10 mg/m^3 ;

Бензен

Бензенът е лека безцветна течност с характерна миризма, слабо разтворим във вода. Използва се предимно като суровина в химическата промишленост. В атмосферата се изхвърля с емисиите от моторните превозни средства и изпарение при работа с петрол (бензиностанции и рафинерии).

Бензенът се абсорбира в организма при вдишване. Много слабо прониква през кожата. В организма по-голямата част метаболизира до фенол. Около 30% се отделят от организма непроменен чрез издишвания въздух. Причинява ускорено сърцебиене, главоболие и оказва влияние върху имунната система. Продължителна експозиция на токсични нива бензол уврежда костния мозък и води до панцитопения. Ранните прояви на токсичност са анемия, левкопения или тромбоцитопения. При тежки отравяния се развива апластична анемия. Бензолът е известен канцероген от група 1. Описани са много случаи на миелобластна и еритробластна левкемия при професионална експозиция. Данните за канцерогенния ефект на бензола при хора са набрани предимно при професионална експозиция. Необходимо е да се избягва дълготрайна експозиция при висока концентрация. Риск от заболяване от левкемия при експозиция от 1 mg/m^3 бензол през целия живот, се определя на $4 \cdot 10^{-6}$. Не съществува безопасна концентрация.

Определени са следните норми за ПДК за бензен в атмосферния въздух, според „Наредба №12 от 15 юли 2010г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух“ (обн. ДВ., бр.58/30.07.2010г., изм. и доп. ДВ. бр.79/08.10.2019г.):

- Средногодишна норма за опазване на човешкото здраве - за една календарна година - $5 \mu\text{g}/\text{m}^3$;

Озон

Озонът е газ, който се среща в горната част на атмосферата - 30-50 км над земната повърхност и в приземния въздушен слой. Високо разположеният озонов слой има защитни функции, изразяващи се в защита срещу ултравиолетовите лъчи, докато в приземния слой, той може да има неблагоприятно въздействие. Озонът е мощен оксидант. Той не се емитира директно в атмосферата. Формира се от взаимодействието на азотните оксиди и летливите органични съединения под влияние на високи температури и слънчева светлина. Липсват антропогенни емисии във въздуха. Естествените фонові стойности на озона във въздуха са около $30 \text{ mg}/\text{m}^3$, но могат да стигнат много по-високи стойности (напр. $120 \text{ mg}/\text{m}^3$).

Озонът прониква и оказва токсичното си въздействие чрез дихателната система. Здравните ефекти се състоят във възпаление на респираторните органи, намаление на функционалността на белия дроб, съпроводени с ускорено дишане. Засяга имунната система и намалява устойчивостта към респираторни заболявания. Най-често на рисковото влияние на озона са изложени тези, които работят на открито и имат астматични заболявания. Препоръчва се при съдържание на озон над ПДК хората с повишена чувствителност да избягват продължително пребиваване на открито. Токсичното въздействие на озона се изразява в окисление на сулфхидрилните и аминокислотните групи на ензимите, ко-ензимите, белтъците и пептидите. Окислява също ненаситените мастни киселини до мастни перекиси. Токсичността на озона е зависима от нивото на експозицията. Краткосрочните остри ефекти започват с дразнене на очите при около $200 \text{ мкг}/\text{м}^3$ озон, а при по-високи концентрации засягат белия дроб. Епидемиологични проучвания установяват белодробни увреждания при експозиция на деца при концентрация $220 \text{ мкг}/\text{м}^3$. Промени в белодробната функция се наблюдават също и при астматици при експозиция на $160\text{-}340 \text{ мкг}/\text{м}^3$. Въз основа на наблюденията за здравните ефекти на озона, СЗО препоръчва допустима едночасова концентрация $150\text{-}200 \text{ мкг}/\text{м}^3$, а за осемчасова експозиция - $100\text{-}120 \text{ мкг}/\text{м}^3$.

Определени са следните ПДК за озон в атмосферния въздух, според „Наредба №12 от 15 юли 2010г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух“ (обн. ДВ., бр.58/30.07.2010г., изм. и доп. ДВ. бр.79/08.10.2019г.), норми за озон и алармени прагове за нивата на озон в атмосферния въздух:

- Праг за опазване на човешкото здраве - максимална 8-часова средна стойност в рамките на денонощието - $120 \mu\text{g}/\text{m}^3$, да не се превишава в повече от 25 дни на календарна година, осреднено за тригодишен период;
- Праг за опазване на растителността - изчислен от средночасовите стойности) за периода от май до юли - $18\,000 \mu\text{g}/\text{m}^3\cdot\text{h}$, осреднено за петгодишен период;
- Праг за информиране на населението (1 час) – $180 \mu\text{g}/\text{m}^3$;
- Праг за предупреждаване на населението (1 час) - $240 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (измерена през три последователни часа);

Сероводород

Сероводородът е широкоспектърен токсичен газ. Той е безцветен газ със силно неприятен, специфичен мирис на развалени яйца и е 1,2 пъти по-тежък от въздуха. В природата големи количества се образуват при процеси на биологично разлагане. По-голяма част от атмосферния сероводород е с естествен геотермален произход.

Замърсяването на въздуха има и антропогенен характер. Основен източник е промишлеността - коксови пещи, производство на целулоза, изкуствени влакна, очистка на природен газ и нефтопродукти. Отделя се при технологични процеси в химическата, металургичната и текстилната промишлености.

При вдишване действа силно отровно върху човека, блокира тъканното дишане, предизвиква остра кислородна недостатъчност и поражда централната нервна система. Контактът на човека с този газ се осъществява чрез дихателната система. Оскъдни са данните за възможното проникване чрез храносмилателния тракт. Абсорбира се в организма през белите дробове. В черния дроб и бъбреците се трансформира в тиосулфати и сулфати. Излъчва се чрез белия дроб, урината и фекалиите. Здравните ефекти се изразяват в следното - при ниски концентрации дразни лигавиците и предизвиква конюнктивит, а при високи концентрации са възможни сериозни поражения върху дихателните органи. Препоръчва се да се избягва дълготрайна експозиция при висока концентрация. Установено е, че концентрациите на сероводорода, които предизвикват обонятелен дискомфорт са много по ниски от тези, които представляват здравен риск. За обонятелен праг се приемат концентрации на сероводород между $0,2-2,0 \text{ g/m}^3$, но при концентрации над 7 g/m^3 вече са налице по-сериозни оплаквания. Най-ниското ниво на краткотрайна експозиция, при което се появява неблагоприятен ефект върху организма, а именно дразнене на очите, е $15-30 \text{ mg/m}^3$. По-сериозни увреждания на очите се наблюдават при $70-140 \text{ mg/m}^3$. При много високи концентрации сероводородът може да увреди белия дроб (над 400 mg/m^3). Продължителна експозиция на високи концентрации може да смути образуването на кръвния пигмент и да увреди централната нервна система (ЦНС). Приетата пределно допустима концентрация се обосновава на неговия сензорен ефект.

Определени са следните ПДК за сероводород в атмосферния въздух, според „Наредба №14 от 23.09.1997г. за норми за пределно допустимите концентрации на вредни вещества в атмосферния въздух на населените места“ (обн. ДВ., бр.88/03.10.1997г.,изм. ДВ бр.42/29.05.2007):

- Максималноеднократна ПДК (60-минутна експозиция) - $0,005 \text{ mg/m}^3$;
- Средноденонощна ПДК (за 24-часова експозиция) - $0,003 \text{ mg/m}^3$;

Арсен

Арсенът е повсеместно разпространен в околната среда. Антропогенното замърсяване се дължи на металургията, изгарянето на нискокалорийни кафяви въглища, използването на хербициди и пестициди със съдържание на арсенови съединения. Най-значително замърсяване на атмосферния въздух се наблюдава в райони на металургичната промишленост. При вдишване на замърсен въздух, около 40% от арсена се отлага в белия дроб, от където се абсорбират приблизително 30%. Чрез кръвта той достига до бъбреците, черния дроб, мозъка, костите и кожата. Замърсяването на въздуха с арсен може да доведе до оплаквания от страна на гастроинтестиналната, сърдечносъдовата, нервната и кръвоносната системи, повишаване честотата на спонтанните аборт, поднормено тегло при новородените и др. Канцерогенният потенциал е основен при определяне на риска за населението. На базата на данни от епидемиологични изследвания е доказано развитие на белодробен рак при работници и население, експонирано на арсенови аерозоли. Международната агенция за проучване на рака (IARC) класифицира арсена като канцероген от 1^{-ва} категория. Препоръчителните норми на Световната Здравна Организация (СЗО) определят като единица канцерогенен риск, концентрации от порядъка на $1.5 \times 10^{-3} \text{ mg/m}^3$.

Определена е следната ПДК за арсен в атмосферния въздух, според „Наредба №11/14.05.2007г. за норми за арсен, кадмий, живак, никел и полициклични ароматни

въгледороди в атмосферния въздух“ (обн. ДВ., бр.42/29.05.2007г., изм. и доп. ДВ. бр.25/24.03.2017г.):

- Средногодишна ПДК - 6 ng/m³;

Кадмий

Кадмият е метал, който в природата се среща заедно с цинка. По тази причина най-честият източник на замърсяване на атмосферния въздух е производството на цинк. Другите металургични производства също могат да бъдат източник на замърсяване с кадмий. Той се отделя в атмосферата при изгаряне на отпадъци. Съдържа се още и в тютюневия дим.

От въздуха кадмият постъпва в организма чрез дишането. По-малко от 50% от вдишвания кадмий се абсорбира. Отлага се в черния дроб, от там бавно преминава в бъбреците, където се установяват най-високите му концентрации. Отделянето на кадмия от организма е много бавно. Необходими са около 10 години, за да се отдели половината от количеството му в черния дроб и бъбреците. Освен чрез вдишване, кадмият може да проникне в организма и чрез храносмилателния тракт. Той се утаява в почвата, откъдето попада в растенията и чрез храната попада в организма. При продължителна експозиция на ниски концентрации на кадмий, критичен орган се явяват бъбреците. Те се увреждат необратимо след надвишаване нивото на кадмия в бъбречната кора над 200 mg/kg. Липсват достатъчно данни за канцерогенната активност на кадмия и евентуалната му връзка с рака на простатата и белия дроб, поради което Международната агенция за проучване на рака го класира в група 2В, т.е без доказан риск за човека. По тази причина допустимите концентрации на кадмия във въздуха не се определят на базата на канцерогенен ефект.

Определена е следната ПДК за кадмий в атмосферния въздух, според „Наредба №11/14.05.2007г. за норми за арсен, кадмий, живак, никел и полициклични ароматни въгледороди в атмосферния въздух“ (обн. ДВ., бр.42/29.05.2007г., изм. и доп. ДВ. бр.25/24.03.2017г.):

- Средногодишна ПДК - 5 ng/m³;

Полициклични ароматни въгледороди (ПАВ)

Полиароматните (полицикличните) въгледороди са голяма група органични съединения с две или повече бензолни ядра. Имат малка водоразтворимост, но голяма разтворимост в мазнини. Полиароматните въгледороди се образуват в най-голяма степен при горивните процеси, главно при непълно горене на въглища и дизелово гориво. Съществуват няколко стотин ПАВ. Тези съединения се усвояват от организма главно чрез дихателната система, но могат да попаднат и чрез водата и храната. Най-добре е проучен канцерогенният ефект на 3-,4-бензпирена (БаП) при инхалирането му, чийто съществен източник е и тютюневия дим.

Вдишаните ПАВ се абсорбират главно върху катранени частици и се елиминират чрез бронхиален клиранс. Слабо са проучени острият, подострият и хроничният ефект на ПАВ. Повече информация съществува за мутагенния и канцерогенния им ефект. Счита се, че на 9 от 100 000 души, експонирани средно на 1 ng БаП, като индекс и на останалите ПАВ през целия си живот, ще умрат от белодробен рак. Не може да се определи безопасно ниво на ПАВ в атмосферния въздух, поради канцерогенното им действие. Препоръчвани са различни рискови нива, като е използван за индекс БаП (3-,4-бензпирен). Например в САЩ оценяват, че на 9 от 100 000 души, експонирани през целия си живот на 1 ng БаП са с риск да заболели от белодробен рак.

Определена е следната ПДК за БаП в атмосферния въздух, съгласно „Наредба №11/14.05.2007г. за норми за арсен, кадмий, живак, никел и полициклични ароматни

въгледородороди в атмосферния въздух“ (обн. ДВ., бр.42/29.05.2007г., изм. и доп. ДВ. бр.25/24.03.2017г.):

- Средногодишна ПДК - 1 ng/m^3 ;

Олово (аерозол)

Най-разпространените аерозоли на тежки метали, замърсяващи атмосферният въздух са оловните. Концентрациите им в атмосферния въздух варират в зависимост от броя и мощността на източниците - металургичните заводи и количеството на моторните превозни средства и вида на изгаряните бензини.

Оловото попада в човешкия организъм главно по респираторен път (20-60%) и гастроинтестинален път (10% при възрастни и около 40-50% при децата). Токсичните му ефекти се дължат на инактивирането на SH - групите или на конкурентно заместване на есенциални метални йони в молекулите на редица важни за организма ензими. По този начин много органи и системи се оказват уязвими към вредния ефект на оловото. Засягат се също и репродуктивните процеси. При население, продължително експонирано на ниски концентрации оловни аерозоли се наблюдават нарушения преди всичко в хемоглобиновия синтез, еритропоезата, нервната система и повишаване на артериалното налягане. Оловото е кумулативна отрова с продължителен период на излъчване (от няколко дни до 25 години).

Определена е следната норма за ПДК за оловни аерозоли в атмосферния въздух, според „Наредба №12 от 15 юли 2010г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух“ (обн. ДВ., бр.58/30.07.2010г., изм. и доп. ДВ. бр.79/08.10.2019г.):

- Средногодишна норма за опазване на човешкото здраве - за една календарна година - $0.5 \text{ } \mu\text{g/m}^3$;

II.2.1.2. Метеорологични параметри, влияещи върху нивото на замърсяване на атмосферния въздух

От метеорологичните параметри, влияещи върху нивото на замърсяване на приземния слой с аерозоли и газообразни вредни вещества, особено голяма роля имат влажност и температура на въздуха, скорост и посока на вятъра, атмосферно налягане, обща слънчева радиация и др.

Територията на общината попада в умерено-континенталната климатична подобласт към Европейско-континенталната климатична област. Характерните за района западни, северозападни и източни ветрове, годишна сума на валежите - 580 мм, осигуряват добро разсейване и самоочистване на атмосферния въздух.

II.2.1.3. Мониторинг и оценка на качеството на атмосферния въздух

Националната система за мониторинг на околната среда извършва оценка на качеството на атмосферния въздух върху територията на страната, разделена на 6 Района за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух (РОУКАВ), утвърдени със Заповед №969/21.12.2013г. на министъра на околната среда и водите. Дейността на Националната система за мониторинг на качеството на атмосферния въздух се регламентира със Заповед на Министъра на околната среда и водите №66/28.01.2013 г., в т.ч. брой, вид на пунктовете, контролирани атмосферни замърсители, методи и средства за измерване.

В Националната автоматизирана система за ККАВ ежедневно се контролират концентрациите на фини прахови частици (ФПЧ₁₀ и ФПЧ_{2.5}), серен диоксид, азотен диоксид/азотни оксиди, въглероден оксид, озон, бензен, олово, кадмий, никел, арсен, полициклични ароматни въгледородороди (ПАВ). Допълнително, според характера и източниците на емисии в отделни райони от територията на страната се контролират

специфичните показатели: фенол, амониак, аерозоли на сярна киселина, толуол, ксилол, стирол, серовъглерод, сероводород, метан и неметанови въглеводороди, както и някои други специфични замърсители. Контролират се и следните метеорологични параметри - скорост и посока на вятъра, атмосферно налягане, обща слънчева радиация, влажност и температура на въздуха. Националната система за мониторинг на КАВ се състои от следните пунктове:

- 30 стационарни автоматични измервателни станции (АИС) – „Надежда“, „Дружба“, „Орлов мост“ и „Хиподрума“ – София, „Зелен Клин“ – Ст. Загора, „Раковски“ – Димитровград, „кв. Долно Езерово“ и „кв. Меден Рудник“ – Бургас, „Възраждане“ – Русе, „жп Гара“ – Враца, „СОУ Ангел Кънчев“ и „ул. Батак“ – Варна, „Изворите“ – Девня, „Каменица“ и „Баня Старинна“ – Пловдив, „Шахтьор“ – Перник, „Гълъбово“ – Гълъбово, „Студен Кладенец“ – Кърджали, „Смолян“ – Смолян, „Видин“ – Видин, „Г. Оряховица“ – Г. Оряховица, „Плевен“ – Плевен, „Ловеч“ – Ловеч, „Сливен“ – Сливен, „Несебър“ – Несебър, „Шумен“ – Шумен, „Благоевград“ – Благоевград, „Копитото“ – София-област, „ИАОС-Павлово“ – София, „ОУ Хан Аспарух“ – Добрич;
- 4 АИС за мониторинг на КАВ в горски екосистеми - Рожен, Юндола, Витиня и Старо Оряхово;
- 6 ДООС системи (*Differential Optical Absorption Spectroscopy*) - разположени в градовете Свищов, Никопол, Силистра, Бургас и Стара Загора (с. Могила) и с. Ръжена;
- 9 пункта с ръчно пробонабиране и последващ лабораторен анализ – „Църква“ - Перник, „РИОСВ“ - В. Търново, „РИОСВ“ - Монтана, „РИОСВ“ - Пазарджик, „РИОСВ“ - Хасково, „РИОСВ“ - Ст. Загора, „Долни Воден“ - Долни Воден, „Гара Яна“ - Гара Яна, „Пирдоп“ - Пирдоп;

Системата за качеството на атмосферния въздух разполага и с 6 бр. мобилни автоматични станции (МАС), включени в регионалните лаборатории в София, Пловдив, Плевен, Стара Загора, Варна и Русе. Мобилните автоматични станции се използват за извършване на допълнителни измервания в райони, в които липсват или е ограничен броя на стационарните пунктове, както и при аварийни ситуации, поръчки от държавни и общински организации, за проследяване ефекта от изпълнението на общинските програми за намаляване нивото на атмосферните замърсители и др. Дейността на МАС, в рамките на НСМОС, ежегодно се регламентира с графици, утвърждавани от министъра на околната среда и водите.

Съгласно чл. 30, ал. 1, т. 4 от „Наредба №7 от 3 май 1999г. за оценка и управление качеството на атмосферния въздух“ (обн. ДВ бр.45/14.05.1999г., в сила от 01.01.2000г.), община Червен бряг е район, в който нивата на замърсителите не превишават долните оценъчни прагове или, че концентрациите на вещества в атмосферния въздух които се явяват показатели за КАВ по смисъла на чл. 4, ал. 1 от „Закон за чистотата на атмосферния въздух“ са значително под установените за страната норми.

Състоянието на атмосферния въздух в дадени ограничени райони е резултат в голяма степен от източници от локален характер. Нивото на концентрацията на замърсяващите вещества в атмосферата се определя от няколко фактора, влияещи върху условията за задържането или разсейването им:

- Изменението на локалните климатични условия вследствие на морфографските характеристики на района;
- Площното разположение и мощността на източниците на емисии, характера на урбанизацията;

Населените места в общината не са включени в Националната мрежа за мониторинг на атмосферния въздух, поради което в бюлетините на ИАОС към МОСВ до сега не са публикувани данни за замърсяване на атмосферния въздух в района.

На територията, контролирана от РИОСВ – Плевен (области Плевен и Ловеч) са разположени 3 стационарни автоматични станции за мониторинг на качеството на атмосферния въздух:

- **Автоматичната измервателна станция в гр. Плевен (АИС - Плевен)** - в действие от 2008г. От 29.06.2016г. измерителният пункт се намира на ул. „Патриарх Евтимий” №3 (в двора на НУ „Патриарх Евтимий”) и е класифициран като градски фонов пункт, резултатите от който са представителни за централната градска част на гр. Плевен. Станцията измерва основните показатели, характеризиращи качеството на атмосферния въздух - фини прахови частици с размер до 10 микрона (ФПЧ_{10}), серен диоксид (SO_2), азотни оксиди (NO , NO_2), въглероден оксид (CO), бензен (бензол) (C_6H_6), полициклични ароматни въглеводороди (ПАВ). Допълнително станцията измерва още два показателя - толуен (C_7H_8) и параксилел (C_8H_{10});
- **Автоматична станция в гр. Никопол (градски фонов пункт)** - изградена в края на 2002г. по проект ФАР-ТГС-99 и е част от съвместна Българо – Румънска система за мониторинг на качеството на атмосферния въздух в граничния регион по Долен Дунав. Станцията е разположена в сградата на Община Никопол. Данни в реално време се предоставят на РИОСВ – Плевен и ИАОС – София, както и на обществеността на гр. Никопол – чрез визуализация на електронно табло (дисплей) с публичен достъп. От основните показатели, характеризиращи качеството на атмосферния въздух, станцията измерва - фини прахови частици до 10 μm (ФПЧ_{10}), серен диоксид (SO_2), азотни оксиди (NO_x : NO_2 , NO), въглероден оксид (CO), озон (O_3). В системата се контролира и допълнителен замърсител - амоняк (NH_3);
- **Автоматична станция гр. Ловеч (градски фонов/транспортно ориентиран пункт)** – работи от началото на 2009г. Контролира показател - фини прахови частици до 10 μm (ФПЧ_{10}). Станцията е оборудвана със стандартен набор метеорологични показатели, в т.ч. - посока и скорост на вятъра, температура, налягане и сила на слънчевото греене;

Всички станции са оборудвани със стандартен набор метеорологични показатели, в т.ч. - посока и скорост на вятъра, температура, налягане и сила на слънчевото греене.

Мониторингът на показателите на КАВ на територията на област Плевен се осъществява от мобилната автоматична станция (МАС) на Регионална лаборатория – Плевен, с обхват на дейност Район за оценка и управление на КАВ – Северен Дунавски, която през 2019г. проведе индикативни измервания на територията на гр. Червен бряг.

Съгласно данните от „Доклад за състоянието на околната среда през 2020г.“ на РИОСВ-Плевен, нормите за КАВ по отношение на контролираните от РИОСВ-Плевен замърсители и пунктове, в които са измерени наднормени концентрации са показани в следващите две таблици, като оценката на получените данни за 2020г. показва, че концентрациите на основните показатели за КАВ са под установените норми за опазване на човешкото здраве, с изключение на превишената средноденонощна норма (СДН) по показател фини прахови частици до 10 μm (ФПЧ_{10}) в градовете Плевен и Никопол. През 2020г. в Плевен са регистрирани 45 бр. денонощия с превишена СДН, в Никопол - 68 бр., в Ловеч – 11 бр. Изискването средноденонощната норма (СДН 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$) да не бъде превишавана през повече от 35 денонощия в рамките на една календарна година, не е спазено за гр. Плевен и гр. Никопол. Средногодишната норма за ФПЧ_{10} (СГН 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$)

през 2020г. (за втора поредна година) не е превишена в нито един от измервателните пунктове. В сравнение с предходните 2 години, средногодишната концентрация на ФПЧ_{10} е намаляла за всички пунктове. В гр. Плевен и гр. Ловеч, броят превишения на СДН през 2020г. е съществено намалял в сравнение с предходните две години. В гр. Ловеч за трета поредна година е постигнато спазване на СДН в годишен аспект. В гр. Никопол броят превишения на СДН през 2020г. е сравним с този през 2019 и по-нисък от този за 2018г. Специфичен метеорологичен фактор са честите мъгли поради близостта на р. Дунав. Превишенията на СДН за ФПЧ_{10} в посочените данни имат ясно изразен сезонен характер. Практически всички превишения се наблюдават през есенно-зимния сезон и се дължат основно на употреба на твърди горива за битово отопление, на автомобилния транспорт, както и на неблагоприятни за разсейването на емисиите метеорологични условия и високите регионални фонове нива. Въпреки положителната тенденция, нивата на ФПЧ_{10} през есенно-зимния сезон остават над определените норми, като основните фактори с отрицателно въздействие също остават без съществена промяна:

- Употребата на твърди горива през отоплителния сезон в битовия сектор, като фактор с най-голям принос за високите концентрации на ФПЧ_{10} . По икономически и социални причини, употребата на твърди горива в бита остава съществена, за сметка на малкия брой реални битови потребители на природен газ и на централно отопление от ТЕЦ;
- Състоянието на пътната мрежа и автомобилния парк, като втори по значение фактор, включително във връзка с вторичния унос на отложените върху пътните настилки прахови частици;
- Високите регионални фонове нива на ФПЧ_{10} , за които допринасят както климатични и метеорологични фактори (температурни инверсии в зимните месеци, безветрие, продължителна липса на валежи), така и характерните за региона дейности по обработка на обширни земеделски площи;

Норми за КАВ и условия за прилагането им

Пределно допустими норми	Период на осредняване	Концентрация	Условия за приложение
Серен диоксид			
СЧН	1 час	$350 \mu\text{g}/\text{m}^3$	Да не бъде превишавана повече от 24 пъти в рамките на една календарна година (КГ)
СДН	24 часа	$125 \mu\text{g}/\text{m}^3$	Да не бъде превишавана повече от 3 пъти в рамките на една календарна година
Азотен диоксид			
СЧН	1 час	$200 \mu\text{g}/\text{m}^3$	Да не бъде превишавана повече от 18 пъти в рамките на една календарна година
СГН	1 година	$40 \mu\text{g}/\text{m}^3$	
ФПЧ_{10}			
СДН	24 часа	$50 \mu\text{g}/\text{m}^3$	Да не бъде превишавана повече от 35 пъти в рамките на една календарна година
СГН	1 година	$40 \mu\text{g}/\text{m}^3$	
Озон			
КЦН	8 часа*	$120 \mu\text{g}/\text{m}^3$	Да не се превишава в повече от 25 дни на календарна година, осреднено за 3 години
Въглероден оксид			

Норма за опазване на човешкото здраве	8 часа*	10 mg/m ³	
ПАВ			
СГН	1 година	1 ng/m ³	Целева норма за общо съдържание на замърсителя, осреднено за една година
Бензен			
СГН	1 година	5 µg/m ³	
Амоняк			
СЧН	1 час	250 µg/m ³ (0.25 mg/m ³)	
СДН	24 часа	100 µg/m ³ (0.10 mg/m ³)	

Измервани замърсители и установени превишения на нормите за КАВ, по пунктове за 2020г.

Замърсител	ФПЧ ₁₀	Рb аерозол	SO ₂	NO ₂	CO	H ₂ S	Бензен	NH ₃	ПАВ	As аерозол	Cd аерозол	Ni	ФПЧ _{2,5}	NO	O ₃	Толуен	Параксиден
Общ брой пунктове, в които се измерва замърсителя в т.ч.:	3	0	2	2	2	0	1	1	1	0	0	0	0	2	1	1	1
1. Пункт в гр. Плевен	•		•	•	•		•		•					•		•	•
2. Пункт в гр. Никопол	•		•	•	•			•						•	•		
3. Пункт в гр. Ловеч	•																
Бр. пунктове с концентрация над СЧН или ПДК м.е.	0		0	0	-		-	0	-					-	-	-	-
Бр. пунктове с концентрация над СДН, в т.ч.:	2		0	-	0*		-	0	-					-	0*	-	-
1. Пункт в гр. Плевен	•																
2. Пункт в гр. Никопол	•																
3. Пункт в гр. Ловеч																	
Бр. пунктове с концентрация над СГН, в т.ч.:	0		-	0	-		0	-	1					-	-	-	-
1. Пункт в гр. Плевен									•								
2. Пункт в гр. Никопол																	
3. Пункт в гр. Ловеч																	

• показателят се измерва

“-“ – няма норма

ПС – пределна стойност

СЧН – средночасова норма за опазване на човешкото здраве

ПДК м.е. пределно допустима концентрация (максимална еднократна)

СДН – средноденонощна норма за опазване на човешкото здраве

СГН – средногодишна норма за опазване на човешкото здраве

КЦН – краткосрочна целева норма за опазване на човешкото здраве

“*” – максималната осемчасова средна стойност в рамките на едно денонощие

Обобщените резултати от мониторинг на ФПЧ_{10} за периода 2018 - 2020г. за град Червен бряг от извършени мониторингови изследвания чрез МАС показват, че няма превишения на СДН за ФПЧ_{10} , както и няма превишения през неотоплителния и отоплителния период. Средногодишна концентрация на ФПЧ_{10} за 2018г. е $19,3 \mu\text{g}/\text{m}^3$ при норма СГН $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

По показател ПАВ във фракция на ФПЧ_{10} , средногодишната концентрация на ПАВ за 2020г. е по-висока от тази за предходните две години. Нивата на ПАВ са в ясна сезонна зависимост от горивните процеси в бита и са показани в таблицата по-долу.

Обобщени резултати от мониторинг на ПАВ във фракция на ФПЧ_{10} за периода 2018-2020г.

Автоматична измервателна станция	Средна концентрация на ПАВ през неотоплителен период 01.04 - 30.09			Средна концентрация на ПАВ през отоплителен период 01.01 - 31.03 и 01.10 - 31.12			Средногодишна концентрация на ПАВ - ng/m^3 (СГН $1 \text{ ng}/\text{m}^3$)		
	2018г.	2019г.	2020г.	2018г.	2019г.	2020г.	2018г.	2019г.	2020г.
АИС – Плевен	0,18	0,12	0,10	2,04	1,10	2,20	1,11	0,61	1,15

Съгласно данни от „Доклад за качеството на атмосферния въздух в град Плевен, 2020г.“ на РЗИ-Плевен, по отношение анализ на показателите за КАВ:

- *Фини прахови частици (ФПЧ_{10})* - през 2020г. максимална средноденонощна концентрация на ФПЧ_{10} в атмосферния въздух е регистрирана през м. март ($183,81 \mu\text{g}/\text{m}^3$) и показва по-високи стойности от измерената максимална стойност на показателя през м. декември 2019г. ($139,06 \mu\text{g}/\text{m}^3$). През 2020г. са регистрирани 45 броя превишения на средноденонощната норма за опазване на човешкото здраве. Изискването, нормата (СДН $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$) да не бъде превишавана през повече от 35 денонощия в рамките на една календарна година, не е спазено. Средногодишната норма за ФПЧ_{10} (СГН $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$) и през 2020г. не е превишавана.

Обобщени резултати от мониторинг на ФПЧ_{10} за периода 2018-2020г.

Пункт	Брой превишения на СДН за ФПЧ_{10} ($50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ - да не се превишава повече от 35 дни годишно)			През неотоплителен период 01.04. – 30.09.			През отоплителен период 01.01. - 31.03. и 01.10. - 31.12.			Средногодишна концентрация на $\text{ФПЧ}_{10} \mu\text{g}/\text{m}^3$ (СГН $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$)		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020
АИС - Плевен	87	60	45	12	9	0	75	51	45	42,8*	36,5	33,7

*Средногодишна стойност на концентрацията на ФПЧ_{10} за АИС – Плевен е изчислена при наличието на по-малко от изисквания минимум (90%) валидни данни.

Данните показват, че превишенията на СДН за ФПЧ_{10} имат сезонен характер и се дължат основно на употреба на твърди горива за битово отопление, на автомобилния транспорт, както и на неблагоприятни за разсейването на емисиите метеорологични условия и високите регионални фонове нива. Тенденцията в последните три години за установяване на по-ниски, в сравнение с предишни години, нива на емисиите на ФПЧ_{10} , се дължи на няколко устойчиви фактори:

- ✓ Промислените горивни източници работят с основно гориво природен газ, а технологичните инсталации са съоръжени с пречиствателни съоръжения, поради което техният принос в нивата на емисиите на ФПЧ_{10} е незначителен;
 - ✓ Енергийната ефективност на голям брой обществени и жилищни сгради е повишена и води до общо намаляване на емисиите, независимо от вида на използваното гориво;
 - ✓ За град Плевен, съществен фактор е преобладаващият дял на тролейбусния транспорт в обществените превозни средства.
- *Серен диоксид* - измерената максимална средночасова концентрация на показателя от $130,61 \mu\text{g}/\text{m}^3$ през м. август, при норма $350 \mu\text{g}/\text{m}^3$ /отклонение – 37,32%/, е със значително по-високи стойности в сравнение с максималната стойност през предходната година от $37,24 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (месец февруари). Средночасовите концентрации са по-високи спрямо 2019г. и през м. ноември и декември. Средногодишната концентрация на серен диоксид в атмосферния въздух през 2020г. е $9,59 \mu\text{g}/\text{m}^3$ и е с по-високи стойности от установената $6,20 \mu\text{g}/\text{m}^3$ през 2019г. Последните три години в гр. Плевен не са регистрирани превишения на нормите за серен диоксид. През годината не е достиган алармен праг за показателя серен диоксид от $500 \mu\text{g}/\text{m}^3$;
 - *Азотен диоксид* - през 2020г. максимална средночасова концентрация на показателя азотен диоксид – $113,61 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (регистрирана през м. февруари), при норма $200 \mu\text{g}/\text{m}^3$ и да не бъде превишавана повече от 18 пъти за една календарна година, е с по-ниски стойности в сравнение с максималната СЧК през предходните две години ($148,79 \mu\text{g}/\text{m}^3$ през 2019г. и $190,96 \mu\text{g}/\text{m}^3$ през 2018г.) и е под средночасовата норма за опазване на човешкото здраве. Средногодишната концентрация на показателя е $18,37 \mu\text{g}/\text{m}^3$ и е с по-високи стойности в сравнение с предходната година ($16,48 \mu\text{g}/\text{m}^3$). Последните три години в гр. Плевен не са регистрирани превишения на нормата от $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$ за азотен диоксид;
 - *Въглероден оксид* - максимална 8-часова концентрация от $4,85 \text{mg}/\text{m}^3$ на въглероден оксид през 2020г. е измерена през м. януари. И през трите години 2018-2020 не са регистрирани превишения на средночасовата норма на показателя въглероден оксид от $10 \text{mg}/\text{m}^3$. Средногодишната стойност на показателя въглероден оксид за 2020г. е $1,50 \text{mg}/\text{m}^3$ и е с по-високи стойности в сравнение с предходната година - $1,38 \text{mg}/\text{m}^3$ за 2019г.;
 - *Полиароматни въглеводороди (ПАВ)* – по показател ПАВ във фракция на ФПЧ_{10} , средногодишната концентрация на ПАВ за 2020г. ($1,15 \text{ng}/\text{m}^3$) е по-висока от тази за предходните две години и е над нормата (СГН $1 \text{ng}/\text{m}^3$). Нивата на ПАВ са в ясна сезонна зависимост от горивните процеси в бита;

Пункт	Средна концентрация на ПАВ през неотоплителен период 01.04. - 30.09.			Средна концентрация на ПАВ през отоплителен период 01.01. - 31.03. и 01.10. - 31.12.			Средногодишна концентрация на ПАВ - ng/m^3 (СГН $1 \text{ng}/\text{m}^3$)		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020
АИС -Плевен	0,18	0,12	0,10	2,04	1,10	2,20	1,11	0,61	1,15

Съгласно данни от РИОСВ-Плевен „Информация за концентрации на ФПЧ_{10} в пунктовете за мониторинг на територията, контролирана от РИОСВ-Плевен, за м. ноември 2021г.“, дните с превишения на средноденоношната норма са установени в гр. Плевен – 9 дни, в гр. Ловеч – 2 дни, в гр. Никопол – 13 дни. За периода са измерени максималните средноденоношни концентрации на ФПЧ_{10} :

- в Плевен – $76,49 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (1,53 пъти над СДН), на 05.11.2021г.;
- в Ловеч – $56,83 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (1,14 пъти над СДН), на 23.11.2021г.;
- в Никопол – $108,90 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (2,18 пъти над СДН), на 04.11.2021г.;

Средномесечните концентрации на фини прахови частици (ФПЧ_{10}) за периода са - в гр. Плевен – $41,0 \mu\text{g}/\text{m}^3$, в гр. Ловеч – $29,2 \mu\text{g}/\text{m}^3$, в гр. Никопол – $49,7 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Данните показват характерната за отоплителния есенно-зимен сезон тенденция на увеличаване, в сравнение с предходния месец, както на броя превишения на СДН, така и на средномесечните концентрации на ФПЧ_{10} .

II.2.1.4. Източници на замърсяване на въздуха в района на общината

Основните източници на емисии от вредни вещества за община Червен бряг се формират от промишлените инсталации, производствената дейност на малкия бизнес, горивните инсталации с битов характер и емисиите от моторни превозни средства.

Източници на емисии от горивни и технологични процеси в промишлеността

Контролирането и управлението на качеството на атмосферния въздух включва:

- Инвентаризация на източниците;
- Контрол на вредностите, емитирани в атмосферния въздух от стационарни източници;

Измерванията на количествата и вида на емисиите при всички големи индустриални обекти на територията на общината е дейност на РИОСВ-Плевен, която контролира производствените вредности на промишлените обекти, като се следят основно емисиите на серен диоксид, азотни оксиди, прах, въглеродни оксиди, аерозоли на тежки метали, полиароматни въглеводороди и др.

Замърсяването на въздуха в община Червен бряг от работещата промишленост е незначително. В общината има частни фирми за машиностроително производство, шивашки услуги, производство на тухли, вино, зеленчукови, плодови и зеленчуково-месни консерви, едрова търговия, производство на мебели, производство на млечни продукти и др., като по-големите фирми на територията на общината са:

- „Палфингер продукциитехник България“ ЕООД, гр. Червен бряг – дружество с австрийско участие, специализирано в машиностроително производство. Разработка, конструиране, производство и търговия на – кранове, мотокари, повдигащи устройства. Производство на различни видове хидравлични цилиндри за кранове с марка „ПАЛФИНГЕР“;
- „Дендрит“ ООД-Червен бряг - изработване и възстановяване на елементите на горното строене на железния път. Основният предмет на дейност е: заваряване на релси, възстановяване и репродукция на стрелкови елементи, изработване на специализирани наставни връзки, преходи между различни типове релси, лепени изолирани настави, крепежни елементи за горното строене на железния път;
- „Ивена“ АД, гр. Червен бряг – производство и монтаж на строително оборудване - бетонови възли, силози, рециклиращи установки за отпадни води;

- **„Боряна“ АД, гр. Червен бряг** – производство на горни дамски и мъжки трикотажни облекла, продукцията е изключително за външния пазар;
- **„Ретекс“ АД, гр. Червен бряг** – производство на нетъкани текстилни материали тип Маливат, геотекстили, хидроизолационни мушамы, подложен плат за подово покритие, кърпи за бърсане, топла вата, преди за ръчно плетиво, тип Мохер, и производство на пълнежи за дюшеци, юргани, възглавници;
- **„Текстилко“ ООД, гр. Червен бряг** – частна производствена фирма за изработка на спортни облекла, предназначени за износ, с едноличен собственик „Фанко“ АД (Гърция);
- **„КЕРАМИКА ГРУП“ ООД, гр. Червен бряг** – производство на тухли;
- **„Букет - Телиш“ АД, с. Телиш** – производство на вино за вътрешния и външния пазар;
- **„Политрейдинг“ ООД, с. Глава** – консервена фабрика за зеленчукови, плодови, зеленчуково-местни консерви;
- **„Кадифе 1“ ЕООД, гр. Койнаре** – производството на трикотажни облекла, предназначени за външния пазар;
- **„Търговия на едро“ ЕАД, гр. Червен бряг** – едрова търговия;
- **ЕТ „Ценков 64“ Петьо Ценков** - рибовъдство (от 2005г. – под наем рибарник в с. Горник (площ 100 дка) и го зарибява с шаран, толостолоб, амур, сом и през 2007г. фирмата започва да произвежда и зарибителен материал. През 2008г. – под наем язовир в с. Ракита (площ 200 дка) и го зарибява с шаран, бял толостолоб, бял амур и сом и е пуснат за спортен риболов;
- **„ВВС пласт“, гр. Червен бряг** - производство на алуминиева и ПВЦ дограма, щори, решетки и извършва строително-ремонтни дейности;
- **„Тачева - Комерс“ ЕООД, гр. Червен бряг** - дистрибутор на захарни изделия (сладки);
- **ЕТ „Цветан Върбанов“, гр. Червен бряг** - обработка на земеделски земи – отглежда висококачествени зърнени култури;
- **„Палмекс-03“ ЕООД, гр. Червен бряг** - търговия с черни и цветни метали, вътрешен и международен транспорт. Фирмата притежава лиценз №83/01.07.2004г. за търговска дейност с отпадъци от черни и цветни метали, Регистрационен документ на основание чл. 52 ЗУО за дейности по събиране, транспортиране и временно съхранение на отпадъци които нямат опасни свойства – хартия, пластмаса, стъкло. Разрешителен документ за извършване на дейности по събиране и разкомплектоване на ИУМПС;
- **СД „Сирена-Пешев и сие“, гр. Червен бряг** - мокро боядисване на едрогабаритни метални изделия по класически начин;
- **„Бимбо“ 2007, гр. Червен бряг** - производство и търговия на бебешко и детско бельо, комплекти за изписване, спално бельо, възглавници, горен трикотаж, хавлии;
- **Ларче БГ“, гр. Червен бряг** - въглища, кокс и брикети – добив, производство и търговия;
- **„Бета Индъстрис Корпорейшън“ АД, гр. Червен бряг** - машиностроене, металообработване и карно производство, предлага пълен цикъл на производство – от конструиране до сглобяване и монтаж на готово изделие;
- **„Медец БГ“, гр. Червен бряг** - производство на мед;
- **„Ескусиана 96“ ООД, гр. Червен бряг** - месо и местни продукти;

- **„МС Индъстри“ ЕООД, гр. Червен бряг** - производство на компоненти и крайни продукти в областта на подемните съоръжения, като мотокари и мото повдигачи, лебедки, кранове, както и пътно-строителна техника, метални конструкции, металообработка и монтаж;
- **„АДКО МОБИЛ“ ЕООД, гр. Червен бряг** - изкупуване, търговия и износ на билки и плодове от 2010г. (висок процент от тях се използват като лечебни растения). Разполага с производствена база в гр. Червен бряг, където се извършва приемане, заготовка и експедиция на билките и техническите култури;
- **„Строй Комерс – Елеонора Спасова“ ЕТ, гр. Червен бряг** - строително-ремонтни услуги;
- **„Бети 57“ ЕТ, гр. Червен бряг** – производство на мебели;
- **„Пипра“ АД, гр. Червен бряг** - производство на мебели - кухненски мебели и обработка на плочи от леки дървесни частици;
- **“Пътно поддържане – Телиш” ЕООД, с. Телиш** - строителна фирма;
- **“Мавлина” ООД, с. Телиш** - производство на дрехи за вътрешния и външния пазар;
- **Складова база на “Булгартабак” - Плевен, с. Телиш** – складова база;
- **Дърводелска фабрика “Метида”, с. Чомаковци** - изработка на дограма, кухненски мебели и др.;
- **„ПИОНЕР“ АД, гр. Койнаре** - производство на спортни облекла, продукцията е изключително за външен пазар (Франция, Италия, Испания и САЩ);
- **„359“ ООД, гр. Койнаре** - дружество с 50% английско участие, специализирано за производство на дамска конфекция, предимно за външен пазар;
- **„ТРАНС ОЙЛ“ АД, гр. Червен бряг** - превоз на пътници и товари с автобусен и автомобилен транспорт;
- **„ТОНИКС -96“ ООД, с. Чомаковци** - цех за преработка на месо и производство на месни изделия;
- **СД „Крум Савчев и сие“, с. Чомаковци** - производство на захарни изделия;
- **“Кондор и сие”, гр. Червен бряг** - мелница - произвежда висококачествени брашна, макаронени и тестени изделия, десертно нишесте;
- **„БРАТЯ МИХОВИ“ ООД** - производството на бетон и варови разтвори;
- **„ВИАСТРОЙ /2002“ ООД, гр. Червен бряг** - строителна фирма;
- **ЕТ „Емил Байрактаров“, гр. Червен бряг** - шивашка дейност;
- **ЕТ „Румен Цветков /Нели/ Комерс“, гр. Червен бряг** - шивашка дейност;
- **„Калинел“ ЕООД-Червен бряг** - основана през 1994 година в гр. Троян със сто процента частен капитал. Фирмата стартира дейността си с производство на вата за мебелната и шивашката индустрии. днес е водещ производител на възглавници за спане, декоративни възглавници, калъфи за матраци и матрак-протектори, завивки, като също така продължава и разширява производството на полиестерна вата. Притежава производствена площ от около 36 000 кв.м. Има производствена база и в Червен бряг;
- **„Кремис 09“ ЕООД – Койнаре** - производството върхви облекла /шлифери, якета, палта от кашмир, варена вълна, полиестер, непромокаеми материи, вълна и др./;
- **„Вижън 2011“ ООД - Червен бряг** - производство на бетон и бетонови изделия и бетонови смеси;
- **ЕТ “Виола” – гр. Койнаре** - производство на млечни продукти;

- **ЕТ "Анатоли Иванов" – гр. Червен бряг** – добив на инертни материали;
- **ИТТ АВСТРИЯ - ПРОИЗВОДСТВО ЕООД** - предприятието е експортно ориентирано, с основен предмет на дейност – производство на машини за селското и горското стопанство. Основните продукти в портфолиото включват: транспортни и железни ленти, товариачи за комунални и селскостопански машини, както и резервни части за тях;

По данни на РИОСВ-Плевен към момента на територията на община Червен бряг няма големи промишлени обекти, притежаващи източници на вредни емисии в атмосферата. Представена е фирма на територията на общината, която съгласно издаденото комплексно разрешително за извършване на съответните дейности, изпълнява мерки за защита на околната среда (по компонент въздух):

- **„КЕРАМИКА ГРУП“ ООД, гр. Червен бряг** - фирмата е наемател на Керамичната фабрика в гр. Червен бряг, на основание сключен договор за наем от 28.08.2020г., за което Дружеството е уведомило ИАОС с писмо с вх. №КР-5537/02.09.2020г. С писмо с изх. №КР-2300/28.09.2020г., ИАОС потвърждава промяната на Оператора на КР №87/2005г. от „Тера“ АД, гр. Червен бряг на „Керамика Груп“ ООД, гр. Плевен.

Производствена дейност - производство на керамични изделия, чрез изпичане (тухли) в Индустриална зона, Керамична фабрика, гр. Червен бряг, община Червен бряг; Комплексно разрешително №87/2005г.

Производство - извършва се на площадка на която има инсталация – тунелна пещ за производство на керамични изделия чрез изпичане (тухли) – 100.4 t/24 h (обем на пещта – 750 m³, плътност на подреждане 180 kg/m³). Производствения процес се осъществява на няколко етапа:

- Преработка на глината в глинопреработвателни машини - смилане, навлажняване и смесване на суровините;
- Формоване /екструдирание/ на изделията;
- Сушене;
- Изпичане на тухлите;
- Фолиране и палетизиране на готовата продукция;

За 2020г. в инсталациите на територията на “Керамика Груп” ООД са произведени 598,100 t тухли. Капацитетът на пещта за производство на керамични изделия, чрез изпичане, е съгласно КР 87/2005г., тунелна пещ – 100.4 t/d. През 2020г., тунелната пещ е експлоатирана 42 дни, 1 008 часа. Системата за управление на околната среда на „Керамика Груп“ ООД е новосъздадена, внедрена в действие от 15.10.2020г.

Емисии на вредни вещества в атмосферния въздух – съгласно данни от „Годишен доклад за изпълнение на дейностите, за които е предоставено Комплексно разрешително №87/2005г. с обхват: 01.01-31.12.2020г.“ на „КЕРАМИКА ГРУП“ ООД, резултатите от проведените през 2020г., собствени периодични измервания показват, че дебитът на технологичните и вентилационните газове, и емисиите в атмосферния въздух не превишават нормите за допустими емисии, определени в комплексното разрешително. На площадката, за която е издадено комплексно разрешително не са налични и не се експлоатират други организирани източници на емисии и изпускащи устройства в атмосферния въздух, освен описаните в заявлението за комплексно разрешително. Неорганизираните емисии са сведени до минимум, поради своевременно оросяване на откритите площадки за съхранение на глина и въглища. Ежемесечно се обхожда и наблюдава площадката за евентуално наличие на неорганизираните емисии и интензивно

миришещи вещества, като резултатите от всяка проверка се документират и се съхранява на площадката. Дейностите на площадката на предприятието се извършват по начин недопускащ разпространение на миризми извън нея. През 2020г. не са получавани оплаквания.

Проведените, през 2020г. собствени периодични измервания на емисиите на вредни вещества в отпадъчните газове, генерирани от производствените дейности на площадка на „Керамика Груп“ ООД показват, че не се нарушават нормите за вредни вещества в атмосферния въздух от комплексното разрешително и другите действащи норми за качество на въздуха. През 2020г. са проведени собствени периодични измервания на емисиите на вредни вещества в отпадъчните газове от изпускащите устройства (комини) - №1 към тунелна пещ №1, №3 тунелна сушилна №2, №4 към тунелна сушилна №2, при спазване изискванията на глава 5 от Наредба №6/26.03.1999г. за реда и начина за измерване на емисиите на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от обекти с неподвижни източници и в съответствие със сроковете от комплексното разрешително. Провеждането на собствени периодични измервания се възлага на акредитирана лаборатория за изпитване, която измерва параметрите на газовите потоци и атмосферния въздух, съгласно чл. 22 от Наредба №6/26.03.1999г. за реда и начина за измерване на емисиите на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от обекти с неподвижни източници.

Изпускащо устройство №1

Параметър	Емисионни норми, съгласно КР mg/Nm ³	Резултати от измерени емисии mg/Nm ³	Честота на мониторинга
NO ₂	500	33,0	1 път годишно
SO ₂	750	0,00	1 път годишно
Прах	40	27,72	1 път годишно

Изпускащо устройство №3

Параметър	Емисионни норми, съгласно КР mg/Nm ³	Резултати от измерени емисии mg/Nm ³	Честота на мониторинга
NO ₂	500	0,00	1 път годишно
SO ₂	750	0,00	1 път годишно
Прах	40	11,08	1 път годишно

Изпускащо устройство №4

Параметър	Емисионни норми, съгласно КР mg/Nm ³	Резултати от измерени емисии mg/Nm ³	Честота на мониторинга
NO ₂	500	0,00	1 път годишно
SO ₂	750	0,00	1 път годишно
Прах	40	12,29	1 път годишно

На 17.09.2021г. е извършена проверка от РИОСВ-Плевен за текущ контрол във връзка с утвърден годишен план за контролна дейност по отношение спазване на условията в комплексно разрешително №87/2005г., актуализирано с Решение №87-НО-ИА-А1/2019г. на оператор „Керамика Груп“ ООД. В момента на проверката инсталация за производство на керамични изделия чрез изпичане (тухли) – тунелна пещ не работи. Операторът на инсталацията е уведомял РИОСВ-Плевен, че считано от 07.12.2020г. на площадката не се развива дейност. При проверката на площадката няма организирани източници на емисии в експлоатация.

Източници на емисии от транспортния трафик

Замърсяването на атмосферния въздух от транспорта е свързано с лошото състояние на моторните превозни средства, качеството на използваните горива, организацията на движението, състоянието на улиците и пътищата. Този вид замърсяване на въздуха заема все по-голямо място в общото замърсяване, поради увеличението на броя на автомобилите, дългия срок на експлоатацията им, лошата материално-техническа база за поддържането им.

Основен източник на емисии от подвижни източници са отработените газове от моторните превозни средства. Замърсяването на атмосферният въздух от автотранспорта, както обществената така и личната е незначително. Транспортният трафик в община Червен бряг е слабо натоварен. На територията на населените места (главно в градовете) липсва градски транспорт, броят на автомобилите е сравнително малък, но като цяло автомобилният парк се състои от стари автомобили, които не са снабдени с катализатори.

Съществена причина за емисионните натоварвания от транспорта е, че по пътищата в страната се движат предимно морално и технически остарели автомобили, като тенденцията непрекъснато се засилва. По данни на РДВР - КАТ около 80% от регистрираните автомобили са на „възраст“ над десет години, а пазарът на автомобили „втора ръка“ значително нараства.

Много показателно е „екологичното“ състояние на автомобилите, които са с газови уредби – не е достатъчно само да се конвертира двигателят за работа с пропан-бутан, за да се получи „екологичен“ автомобил, а е абсолютно необходимо да се извършат подходящите регулировки за удовлетворяване на изискванията за ниски емисии на СО с изпускните газове.

Състоянието на леките и лекотоварни автомобили с дизелови двигатели е сравнително добро – само 16,7% не отговарят на изискванията на БДС за димност, но не бива да се подценява фактът, че 42,7% не отговарят на Европейските изисквания.

При изгарянето на горивата – бензини и дизелово гориво в горивните камери на автомобилите се отделят голямо количество вредни емисии в приземния слой на атмосферата. Друг съществен проблем е лошото състояние на пътната настилка, което води до постоянно увеличаване и намаляване на скоростта. От всяка промяна на скоростта следва форсиране на двигателя, работа с богата горивна смес и предполага изпускане на не изгорели димни газове.

По отношение автомобилният транспорт на територията на общината няма големи транспортни артерии, като през територията и минават няколко третокласни и четвъртокласни пътища. Трафика в населените места е относително не натоварен (с изключение на гр. Червен бряг) и не оказва значително влияние на КАВ. Град Червен бряг е с добра степен на инфраструктурна осигуреност. Той има важни обслужващи функции за съседните населени места. Град Червен бряг е център на общината. В непосредствена

близост до града преминава първокласният път I-3 Русе-Бяла-Плевен-София (Е-83), който е основната транспортна ос в област Плевен. В града са преплетени асфалтови шосейни ленти към Луковит и Тетевен, Етрополе и Ботевград, Ловеч и Троян, Бяла Слатина и Оряхово, Враца и София, Плевен, Русе и Варна. Около по-голямата част на транспортните артерии липсват зелени пояси, които имат шумо- и прахоизолираща роля и подобряват самоочистващия ефект. Състоянието на пътната настилка в повечето населени места от общината е износена, поддържането на уличните платна е ограничено, а дейностите по благоустрояване и почистване на градовете и останалите населени места са в минимален обем поради недостиг на средства.

Източници на емисии от битовия сектор

Комунално-битовите дейности са едни от основните дейности, замърсяващи въздуха в общината. Сезонен замърсител, оказващ сериозно влияние на качеството на атмосферния въздух през зимата е битовия сектор. Причината за това е използването на лошокачествени твърди и течни горива – мазут, нафта, въглища, брикети. Използването на твърди горива, води до увеличаване източниците на вредни емисии в приземния атмосферен слой и до влошаване качеството на атмосферния въздух. На отделянето на вредни емисии от горивните процеси в битовия сектор най-съществено влияние оказва качеството на горивата и климатичните условия. Горивните процеси за отопление са предимно в сезона на облачни дни с висока въздушна влажност, ниски температури и в дните с възможност за температурни инверсии.

Използваните горива за отопление в бита, съдържащи сяра като въглища, нафта и мазут, замърсяват въздуха в приземния слой предимно със сажди, серен диоксид и азотни оксиди. Като гориво за битови нужди основно се използват сравнително евтини твърди горива - брикети с високо сярно и пепелно съдържание.

Характерно за качеството на въздуха в общината, като и в другите общини в страната са превишенията през отоплителния сезон по показател фини прахови частици 10 мкр. (ФПЧ₁₀). Това се дължи на използването на твърди горива за отопление от населението и лошите метеорологични условия през този сезон.

Често плевелите и сухата шума от домакинствата се изгарят, като по този начин се замърсява атмосферния въздух, предизвикват се дори пожари.

Община Червен бряг спада към газоразпределителен район „Мизия“ с лиценз за газифициране. В общината е изградена частично газоразпределителна мрежа само в гр. Червен бряг. Още от 2007 г. в общината има генерална схема за газифициране, като тя е частично изпълнена, само I- ви етап. До 2014 г. по същата Генерална схема са изпълнени частично II и III етап.

Газоразпределителната мрежа в общината е изградена от полиетиленови тръби с висока плътност РЕ 100. Общата дължина на мрежата възлиза на 6 км. В газоразпределителната мрежа в града са включени някои от общинските сгради: ДКЦ I, МБАЛ, Сграда на Общината, Детска ясла „Щастливо детство“, ЦДГ „Звезда“, ЦДГ „Бодра смяна“, ОДЗ „Мир“, ЦОП, ОДЗ „Зора“, ОУ „Христо Смирненски“, ОУ „Алеко Константинов“, СОУ „Д-р Петър Берон“, ТГ „Васил Априлов“, ПГМЕТ „9ти май“, ПГХТ „Юрий Гагарин“, Читалище „Н. Й. Вапцаров“ и „Светлина“, Спортна зала.

Приоритетно за развитието на община Червен бряг в следващия програмен период 2021-2027 г. може да бъде продължаването на газовата тръба от Луковит до Червен бряг, което ще доведе до газифициране на по-голяма част от общината.

Източници на емисии от строителството

Замърсяването е главно от прах и твърди частици. Практически то е с локално въздействие и не оказва съществено влияние за състоянието на атмосферния въздух в общината.

Последици от замърсяването на атмосферния въздух

Замърсяването на въздуха води до дълготрайни изменения и увреждания, както на хора и животни, така също, причинява изменение на климата и макроструктурата на района, съответно на страната. Първите негативни изменения в качеството на атмосферния въздух, водят до съвременните болести на човека.

На територията на община Червен бряг не се наблюдава висока заболяемост причинена от влошени параметри на атмосферния въздух, като остри инфекции на горните дихателни пътища, грип и пневмония, други остри респираторни инфекции на долните дихателни пътища, други болести на горните дихателни пътища, хронични болести на долните дихателни пътища, болести на белия дроб, причинени от външни агенти.

Съгласно данни от „Доклад за качеството на атмосферния въздух в град Плевен, 2020г.“ на РЗИ-Плевен, по данни на РЗОК сред населението на град Плевен през 2020г. са регистрирани общо 23 346 болести на дихателната система (23 457 – за 2019г. и 24 933 – за 2018г.). От тях 7 813 са сред лицата от 0 до 17 години и 15 533 – над 17 години. Както през предходните две години, най-голям брой и при двете възрастови групи са случаите на заболявания от остри инфекции на горните дихателни пътища (J00-J06).

Човешкият живот и здравето на децата изисква от членовете на обществото да създават и съхраняват здравословните условия за живот.

За да се запази здравето на хората е необходимо да се произвеждат екологично чисти растителни и животински храни. Чистият въздух на територията на общината предполага чисти почви и чиста земеделска продукция и чисти животински продукти - мляко, месо, и др.

Основна цел за запазване чистотата на атмосферния въздух е запазване чистотата на Земята, природата и околната среда, в която живеем.

Положителни тенденции

В общината не се извършва активно строителство, както и в самия общински център. При извършване на строителни работи, качеството на атмосферния въздух се влошава, като замърсяването е около площадките на изграждащите се обекти и е с временен характер. Положителните тенденции, във връзка с качеството на въздуха са следните:

- Подобряване топлотехническите характеристики на сградите - направа на изолации, подмяна на дограма, подмяна на отоплителни инсталации;
- Високите цени на енергоносителите принуждават собствениците на отоплителни инсталации да завишат контрола по разхода на гориво, оптимизират технологичния процес (топлоносителят се подава и използва по-рационално), следят и използват сертифицирано гориво, използват гъвкаво работно време, инвестират в газифициране на отделни обекти което води до намаляване на емисиите от неподвижни горивни източници;

Положителна тенденция е газифицирането на общината, с което се постига и намаление нивата на емисиите на прах и серни оксиди.

Прахта по повърхността на улиците, завихряна от преминаващите коли, може да има голям принос към замърсяването на въздуха с фини прахови частици в близост до пътя.

Източници на прах могат да бъдат самият транспорт (сажди от дизел или частици, изтъркващи се от гумите), промишлеността и битовото отопление, но също така и „естествени източници”, т.е ерозията на почвата извън градовете или от откритите площи в градските зони (напр. между сградите или в близост до улиците), които не са покрити добре с настилка или не са плътно покрити от растителност. За да бъде подобрена тази ситуация, са необходими следните мерки:

- Периодично почистване на улиците;
- Покриване на откритите градски площи с подходяща растителност или с настилка, както и поддръжка на съществуващата растителност;
- Дърветата или храстите могат в допълнение да служат като филтри за летливи частици (аерозоли) от въздуха над цялата градска територия;

Качеството на живот в населените места в общината може да бъде съществено повишено за населението чрез озеленяване и поддръжка на откритите площи. Така в дългосрочен план усилията ще се изплатят.

Неблагоприятни тенденции

Неблагоприятна тенденция е, че в новоизградените обекти се монтират и експлоатират котли с различно гориво (ток, твърдо гориво, нафта), без инвеститорите да се съобразяват с метеорологични и орографски дадености.

Увеличаването на емисиите от автомобилния транспорт е една постоянна тенденция през годините, която е вследствие увеличения транспортен трафик и повишаване употребата на бензини.

ИЗВОДИ:

- Мониторингът на показателите на КАВ на територията на област Плевен се осъществява от мобилната автоматична станция (МАС) на Регионална лаборатория – Плевен, с обхват на дейност Район за оценка и управление на КАВ – Северен Дунавски, която през 2019г. проведе индикативни измервания на територията на гр. Червен бряг;
- Обобщените резултати от мониторинг на ФПЧ10 за периода 2018 - 2020г. за град Червен бряг от извършени мониторингови изследвания чрез МАС показват, че няма превишения на СДН за ФПЧ10, както и няма превишения през неотоплителния и отоплителния период. Средногодишна концентрация на ФПЧ10 за 2018г. е $19,3 \mu\text{g}/\text{m}^3$ при норма СГН $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$;
- Промислената дейност в община Червен бряг е ограничена и не води до замърсяване на атмосферния въздух, т.е няма големи предприятия, от чиято производствена дейност, да се емитират целогодишно вредности в атмосферния въздух;
- Замърсяването на атмосферният въздух се дължи основно на битовото отопление - използване на твърди горива през отоплителния сезон;
- На територията на населените места (главно в градовете) липсва градски транспорт;
- Замърсяването на атмосферният въздух от транспортния трафик, както обществената така и личния автотранспорт е незначително, тъй като транспортния трафик в община Червен бряг е слабо натоварен (с изключение на гр. Червен бряг);

- ✚ Автомобилния парк се състои от стари автомобили, които не са снабдени с катализатори;
- ✚ На част от транспортните артерии липсват зелени пояси, които имат шумо- и прахоизолираща роля и подобряват самоочистващия ефект;
- ✚ Пътната настилка в повечето населени места от общината е износена, поддържането на уличните платна е ограничено, а дейностите по благоустрояване и почистване на градовете и останалите населени места са в минимален обем поради недостиг на средства;

II.2.2. Води

✚ Законодателство в областта на водите

Изискванията към качеството на повърхностните води са регламентирани от нормативни документи в сектор „Води“, като от 2000г. е в сила Рамковата Директива на ЕС за водите ЕС/2000/60, която определя групите показатели и алгоритмите по които се оценява екологичното състояние на повърхностните водоеми.

„Закон за водите“ (обн. ДВ., бр.67/27.07.1999г.) - определя условията за опазването и използването на водите и водните обекти. Законът осигурява единно и балансирано управление на водите като основен компонент на околната среда и като ресурс в интерес на обществото, защита на здравето на населението и устойчиво развитие на страната. Във връзка с това в закона са разгледани по-широко въпросите на собствеността върху водите, водните обекти и водостопанските системи и съоръжения; използването на водите и водните обекти; режимите за водовземане и ползване на водите и водните обекти; опазването на водите и водните обекти; управление на водите; финансовата организация и икономическото регулиране и т.н.

„Наредба №1/10.10.2007г. за проучването, ползването и опазването на подземните води,“ (обн., ДВ, бр.87/30.10.2007г.) - наредбата осигурява балансирано управление на подземните води чрез осигуряване на устойчивото им потребление, основано на дългосрочно опазване на наличните водни ресурси, гарантиране на водоснабдяването с подземни води в необходимото количество и качество, създаване на правила за проучването и ползването на тези води, установяване на показатели за опазване, предотвратяване и ограничаване на замърсяването им с опасни вещества и ограничаване замърсяването им с вредни вещества и елиминиране на последиците от вече настъпили замърсявания с тези вещества.

„Наредба №2 от 13.09.2007г. за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници,“ (обн. ДВ., бр.27/11.03.2008г.) - прилагането на наредбата осигурява опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници чрез въвеждане на правила за: определяне на водите във водните обекти или части от тях, които са замърсени или са застрашени от замърсяване, ограничаване и ликвидиране на замърсяването, обучение и информиране на земеделците за прилагане на утвърдена земеделска практика и прилагане на добра земеделска практика.

„Наредба №3/2000 за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците за минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди“ (ДВ бр.88/2000) - наредбата определя условията и реда за проучване, проектиране, учредяване, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване от повърхностни подземни води и от

минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди. Наредбата не се отнася за индивидуални и обществени местни водоизточници, освен ако водата от тях не се използва за търговска или социална дейност за питейни цели.

„Наредба №1 от 11 април 2011г. за мониторинг на водите„ (обн., ДВ, бр.34/29.04.2011г.) - наредбата урежда реда и начина за създаване на мрежите за мониторинг на водите и дейността на националната система за мониторинг на водите. Създава възможност за оценка и прогноза на състоянието на повърхностните и подземни води, като осигурява нормативната основа за реализиране на мониторинга на водите, определя реда и начина за проектиране и изграждането ѝ и регламентира принципите за провеждане на собствен мониторинг и информационното и комуникационно осигуряване и управлението на националната система за мониторинг на водите.

„Наредба №6/2000 за емисионни норми за допустимото съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти“ (ДВ., бр.97/2000) - наредбата регламентира емисионните норми за допустимото съдържание на някои вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти. Наредбата ще позволи да се предотврати и/или преустанови и намали замърсяването на водите на водните обекти с опасни и вредни вещества чрез въвеждането на нормите при издаване на индивидуалните емисионни ограничения в разрешителните за заустване във воден обект.

„Наредба №9/2001 за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели“ (обн. ДВ., бр.30/28.03.2001г.) - наредбата определя показателите и нормите, на които трябва да отговаря водата, предназначена за питейно-битови нужди с цел защита здравето на хората от неблагоприятните ефекти от замърсяването на питейната вода. Тя не се прилага за натурални минерални води, води за лечебни цели, водите за технически цели и водите от индивидуални и обществени местни водоизточници, освен ако последните не се използват за търговска и социална дейност.

„Наредба 2/08.06.2011г. за издаване на разрешителни за заустване на отпадъчни води във водни обекти и определяне на индивидуалните емисионни ограничения на точкови източници на замърсяване“ (обн., ДВ., бр.47/21.06.2011г.) - с наредбата се определят реда и начина за издаване на разрешителни по чл.46, ал.1, т.3 от Закона за водите за ползване на воден обект за заустване на отпадъчни води в повърхностни води, наричани по-нататък разрешителни за заустване; изискванията при определяне на индивидуалните емисионни ограничения на точкови източници на замърсяване в разрешителните за заустване, съгласно чл.120 от Закона за водите; изискванията към регистрите на разрешителните за заустване, съгласно чл.184 от Закона за водите.

„Наредба №12/2002 за качествените изисквания към повърхностните води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване“ - с наредбата се определят изискванията към качеството на пресните повърхностни води, които са перспективни за получаване на вода за питейно-битови нужди и тяхното категоризиране: А1, А2 и А3. Категоризацията на водите е свързана с прилагане на стандартни методи за обработка, позволяващи получаване на вода в съответствие с нормативните изисквания.

„Наредба за ползването на повърхностни води„ (приета с ПМС №200/13.07.2011г., обн. ДВ., бр.56/22.07.2011г.) - с наредбата се уреждат редът и начинът на използване на повърхностните води и водни обекти; редът за издаване и условията, при които се издава разрешителното за водовземане от повърхностен воден обект по чл.44 от Закона за водите (ЗВ) и разрешителното за ползване на повърхностен воден обект по чл.46 ЗВ; изискванията към документите за издаване на разрешителни; редът и начинът за стопанисване и използване на бентовете и праговете в некоригираните участъци на реките извън границите на населените места и селищните образувания, както и на съоръженията,

изгубили първоначалното си предназначение. С наредбата не се урежда ползването на повърхностни водни обекти за заустване на отпадъчни води.

„Закон за опазване на околната среда“ (обн., ДВ., бр.91/25.09.2002г.) - дефинира опазването и използването на водите и водните обекти, като дългосрочна държавна политика, основана на рационалното управление на водите на национално и басейново равнище с цел: постигане на добро състояние на всички води за осигуряването на необходимата по количество и качество вода за питейно-битовите нужди на сегашните и бъдещите поколения, за благоприятното състояние и развитие на екосистемите и влажните зони и за стопанските и социалните дейности.

В текстовете на ЗООС и ЗВ са посочени основни принципи на ефективната екологична политика, като „замърсителят плаща“, „информираност на гражданите за състоянието на околната среда“, „споделена отговорност“, „превантивен контрол“, „интегрирано управление“ и т.н. Въведени са както хоризонтални мерки (разрешителни режими за ползване на води и водни обекти, емисионни ограничения за съдържание на определени вредни вещества, схеми за интегрирано управление на околната среда и екологично одитиране), така и икономически регулатори на поведението на лицата-водоползватели (санкции, екологични продуктови такси, потребителски такси, данъчни диференциации, такси за използване на природни ресурси, пазарни механизми).

Управление и мониторинг на повърхностните води

Управлението на водите в страната се осъществява и ръководи от Министерство на околната среда и водите (и подчинените му четири Басейнови дирекции), което е отговорна институция на национално ниво за прилагане на Рамковата директива за водите в страната. Водните тела - повърхностни и подземни, разположени на територията на община Червен бряг се следят от Басейнова дирекция за управление на водите Дунавски район - гр. Плевен, който включва водосборните области на реките Искър, Ерма, Нишава, Огоста и западно от Огоста, Вит, Осъм, Янтра, Русенски Лом и Дунавски Добруджански реки. Като административно-териториален обхват дейността на Басейнова дирекция Дунавски район покрива 18 области на България (София, Плевен, Ловеч, Русе, Силистра, В. Търново, Враца, Монтана, Видин, Разград, Добрич, Шумен и др.) и 126 общини, сред които е община Червен бряг.

Поречие на река Искър - река Искър е най-дългата река в страната (дължината на реката е 368 км, заедно с река Бели Искър), тече от юг на север и се влива като десен приток на р. Дунав. Има 25 притока, като по-големите от тях са Палакария (39,2 км), Стари Искър (65,2 км), Сливнишка река (38,1 км), Златна Панега (50,3 км), Батулийска (40,2 км), Малък Искър (85,5 км). Образува се от три реки Бели, Черни и Леви Искър. За начало се приема р. Прав Искър – приток на Черни Искър, който води началото си от Чамовското езеро на кота 2 500 м - под вр. Дамга в Рила. Водосборът на р. Искър е 8 646 км². Гъстотата на речната мрежа е 1,1 км/км².

Поречие на река Златна Панега - е река в област Ловеч (общини Ябланица и Луковит) и област Плевен (община Червен бряг). Реката е десен приток на р. Искър и се образува от следните притоци - ляв приток (Батулска река и Беянска река), десен приток (Бреснишки дол, Дъбенска река и Крушов дол).

На територията на РИОСВ-Плевен са поречия Вит, Осъм, части от р. Искър, р. Янтра и р. Дунав.

Мониторингът на повърхностните води е част от Националната система за мониторинг на околната среда (НСМОС) и обхваща програми за контролен и оперативен мониторинг. Целта на мониторинговите програми за контролен мониторинг е да осигурят

необходимата информация за оценка на състоянието на водите в рамките на речния басейн или подбасейн. Оперативните програми за мониторинг следва да определят състоянието на водните тела в риск и да оценят промените, които са настъпили в резултат от прилагането на програмата от мерки. Мрежите за контролен и оперативен мониторинг на повърхностни води и измерваните показатели в тях са регламентирани със Заповед №РД-602/09.06.2021г. на Министъра на околната среда и водите. Показателите, които се наблюдават по Заповедта са разделени в три основни групи - основни физико-химични (температура, рН, неразтворени вещества, електропроводимост, биогенни елементи (NH₄-N, NO₃-N, PO₄), разтворен кислород, наситеност с кислород, перманганатна окисляемост, БПК, ХПК, сулфати, хлориди и др.); приоритетни вещества (45 бр. - силно токсични, устойчиви и лесно биоаккумулиращи се вещества) и специфични замърсители (органични вещества, тежки метали и металоиди, цианиди и други специфични вещества), като честотата им на мониторинг е от 4 до 12 пъти в годината.

Съгласно програмата за контролен и оперативен мониторинг на повърхностни води на територията на Дунавски район за 2021-2022г. са:

№	Код на пункта	код на пункта ИАОС	Име на пункта
48	BG1IS00016MS040	112	р. Златна Панега преди вливането и в река Искър, при гр.Червен бряг
50	BG1IS00417MS1010		р. Искър при с. Реселец
80	BG1VT00032MS041		яз.Телиш
82	BG1VT00325MS031		яз. Горни Дъбник

II.2.2.1. Реки и езера на територията на община Червен бряг

Водните ресурси включват добре изградена хидрографска мрежа със значителни водни количества. Водните течения и водни площи заемат 19 006 дка (3,91%) от общата площ на общината, част от тях принадлежат на р. Искър - приемник III-та категория и р. Златна Панега - приемник II-ра категория.

Основна водна артерия на община Червен бряг е река Искър, която протича през нея на протежение около 45 км с част от долното си течение. Реката навлиза в общината южно от село Реселец с долната част на Карлуковския пролом. Източно от селото тя излиза от пролома и минава западно от град Червен бряг. След това заобикаля от запад и северозапад възвишението Маркова могила, при село Чомаковци завива на североизток, протича покрай град Койнаре и село Глава и североизточно от последното напуска пределите на общината. На територията на община Червен бряг река Искър получава три по-големи притока: отляво – река Ръчене, вливаща се нея при село Реселец и Габарска река, вливаща се при село Чомаковци; отдясно – река Златна Златна Панега, вливаща се в Искър северозападно от град Червен бряг.

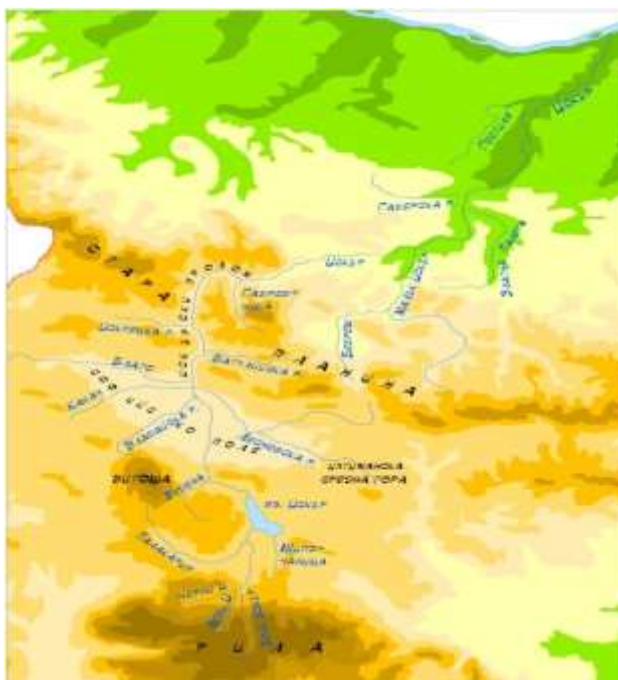
Режимът на реките е в пряка зависимост от климатичните условия и валежите. Най-големите реки в общината са Искър и Златна Панега, а на територията на с. Реселец е река Ръчене. Хидроложката характеристика на самите водоизточници е благоприятна за

поддържане на стабилен качествен състав на водите. Няма големи сезонни колебания. Водният режим на реките Искър и Златна Панега се отличава със сравнително по-нисък зимен и летен отток, който има значително по-високи стойности през пролетта и ранното лято. Периодът на пълноводие на основната дренираща артерия р. Искър е неустойчив и обикновено е 5-6 месеца, а на маловодие е 3-4 месеца. Основен водоприемник е р. Искър. В нея са заустени отпадните води от градската канализационна мрежа.

В общината са изградени няколко язовира най-голям от които е язовир „Телиш“ (максимален завирен обем 32 млн. м³), водите на които се използват основно за напояване на обширните земеделски земи. В общината има няколко рибарника и микроязовири. Язовирите „Горни Дъбник“ (максимален завирен обем 130 млн. м³) и „Еница“ (максимален завирен обем 36,7 млн. м³, собственост „Напоителни системи“ ЕАД-София), които са част от национално значение са на границата с общината.

Река Искър

Водосборната област на р. Искър - определена е с географски координати между 42°05' и 43°45' с.ш и 22°50' и 24°30' и.д.

Поречието на р. Искър обхваща Софийска област, области Враца, Ловеч и Плевен. Река Искър е най-дългата изцяло българска река, с дължината 368 км заедно с река Бели Искър, която ѝ отрежда 2^{ро} място сред реките в страната. Дължината само на река Искър е 340 км.

Река Искър извира от Рила планина и се образува от сливането на реките Черни Искър (лява съставяща) и Бели Искър (дясна съставяща), на 500 м северно от с. Бели Искър на 1 047 м н.в. Веднага след това навлиза в Самоковската котловина, преминава през нея и изтича от яз. „Искър“ между планините Витоша и Плана на запад и Лозенска планина на изток, формира дълбокия и живописен Панчаревски пролом (22 км). След напускането на яз. „Панчарево“, реката навлиза в Софийското поле, като преминава покрай източните квартали на гр. София и при гр. Нови Искър навлиза във величествения Искърски пролом (около 65 км). След с. Лютиброд река Искър излиза от Стара планина, продължава в източна посока и долината ѝ се разширява. При гр. Роман приема отдясно най-големия си

приток – р. Малки Искър, при с. Карлуково завива на север, а при с. Чомаковци навлиза в Дунавската равнина и течението ѝ се ориентира на североизток. В Дунавската равнина долината на Искър е широка и асиметрична с по-стръмен десен склон. На 2,3 км североизточно от с. Байкал се влива като десен приток в р. Дунав.

Площта на водосборният басейн на Искър е 8 646 км², което представлява 1,1% от водосборния басейн на р. Дунав, а границите му са следните:

- На запад - с водосборните басейни на реките Струма и Нишава;
- На северозапад - с водосборния басейн на р. Огоста;
- На изток - с водосборните басейни на реките Вит и Марица;
- На юг - с водосборния басейн на р. Места;

По течението на реката са разположени 45 населени места, в т.ч. 9 града и 38 села, от които в община Червен бряг – с. Реселец, гр. Червен бряг, с. Чомаковци и гр. Койнаре.

През Искърския пролом е прокарана и важната за страната удвоена жп линия София-Горна Оряховица-Варна, която в участъка от Нови Искър до Червен бряг следва долината на реката.

В горното течение на Искър водите на реката се използват предимно за производство на електроенергия и водоснабдяване. Изградени са язовирите „Бели Искър“, „Искър“ (най-голям в страната), „Пасарел“ и „Панчарево“, малка руслова ВЕЦ от проект „Среден Искър“ и ВЕЦ-овете – „Бели Искър“, „Искър“, „Мала църква“, „Кокаляне“, „Пасарел“. В района на Предбалкана и Дунавската равнина водите на реката се използват предимно за напояване.

Релеф на поречието Искър - р. Искър събира водите си от Рила планина, Самоковското и Софийското поле, Витоша, Стара планина, Предбалкана и част от Дунавската равнина. Чрез хлътвания в еоцена Рила планина е разделена на две главни части, между които текат противоположно реките Рилска (поречието Струма) и Леви Искър. Малъовишкият дял на Рила, който дава началото на Черни Искър и десните му притоци има алпийски характер, остри върхове, циркуси, преспи и ледникови езера. Клонът на Белчинска планина отделя Черни Искър от Джерман, а продължението му Доспатска планина отделя долината на Черни Искър от Самоковското поле. Средна Рила обхваща централната маса от височини между долините Бели и Леви Искър, Рилска река и притока ѝ Илиина. Нейният главен клон е меридионален Скакавец, който е с отвесни скалисти склонове, по които се стичат буйни потоци с водопади към р. Бели и р. Леви Искър. Източните склонове на водосбора на р. Бели Искър притоци: р. Владайска, р. Блато, Новселска и пр. Оградено е от Стара планина, Люлин, Витоша и Ихтиманска Средна гора. Витоша има стръмни склонове на север и запад, по-полегати на юг и изток и обширни платовидни била. Реките са набраздили Витоша с плитки долове. На северозапад от нея се издига Люлин планина. По-стръмна е на север, отколкото на юг. Като продължение на Средногорската антиклинала на северо-запад от Люлин е разположена планината Вискяр. На югоизток Витоша е тясно свързана орографски с Плана планина, която е заградена от три страни с долините на р. Искър и притока ѝ Палакария. Има широко заравнено било, разчленено от млади долинни врязвания. На юг Витоша орографически се свързва с Верила. Тя е вододел между Струма (Беломорски басейн) и Искър (Черноморски). Верила се състои от един слабо заоблен и неразчленен рид. Голямата Софийска планина (Мургащ) и Етрополския Балкан като елементи на Стара планина са заоблени върхове и била. Те имат по-стръмни северни склонове, под които е Ботевградското поле (350 м н.в.). Последните най-северни старопланински гънки са Предбалкана. Те са с височина 650 м. Врачанската планина спуска на юг стръмни склонове към Искърския пролом.

В Дунавската хълмиста равнина ерозията и льосонавяването допринасят много за разнообразието ѝ. Състои се от много льосови платна разпокъсани от реките.

Залесеност на поречие Искър - залесеността е около 30%, което е от значение за описание условията за формиране на речния отток. Залесеността е добре развита в северните склонове на Рила и Стара планина, Лозенската, Шипчанско-Ихтиманската планини, южните склонове на Стара планина вкл., Драгоманските и Сливнешките възвишения в Предбалканието, а липсва в полетата на Самоков, Ботевград, София и северно от линията с. Зверино - с. Липница - с. Караш – с. Блъсничево през цялата Дунавска равнина до Дунав. Водосборът на Искър в Рила е залесен с бор, ела и смърч, особено в басейните на долните течения на притоците на Черни Искър. Белчинска планина ограждаща от югозапад Самоковското поле е добре залесена, обрасла със широколистни гори в ниските си части и с иглолистни във високите. Дава началото на притоци на Черни Искър, Палакария и Джерман (поречие Струма). Северните склонове на Верила са обрасли с букови гори, а южните – с редки и зазелавели смесени гори. Плана е залесена частична с петна от борови гори. В най-ниската си част е добре затревена със сочни ливади. Склоновете ѝ към Палакарийското и Самоковското поле до Калково са почти оголени и силно изветрелите габро-диоритни материали при валежи дават големи количества наносен материал в Палакария. Южните склонове на Лозенската планина са скалисти и оголени, докато северните склонове на Вакарело-Ихтиманската планина са частично залесени с нискостъблени гори.

По големите реки на Плана – Планщица и Егуля (Ведена) текат в горните си течения през добре залесени букови гори, долини, тревни поляни и била.

Югоизточните склонове на Витоша, където са долините на Ведена (Железничка река), Лева река и Бистрица са залесени – при изворите с бор и ела и по-надолу с нискостъблени гори.

Западните части на Люлин планина, Драгоманските и Сливнишките възвишения, както и южните склонове на Мала планина до Курило, които образуват вододела на р. Блато са съвсем слабо залесени. Общо поречието на р. Блато е едно от най-слабо залесените с около 9% залесеност.

Южните склонове на Стара планина са силно оголени с изключение горите около Чурек, Саранци и Витиня.

Басейнът на искърските притоци в старопланинския пролом между Курило и Люти брод е сравнително добре залесен с букови и дъбови гори около 60-80% от площта им. Водосборът на Малък Искър е добре залесен с широколистни гори. Северните склонове почти изцяло над 700-800 м височина са обрасли със стари букови гори (Литаково, Мургашки, Ботевградски и Етрополски Балкан), а също и около Липница, Видраре, Хубавене, Батулци. Склоновете на северните оградни планини на Ботевградското поле (басейните на Бебреш, Новаченска река, Правешка река и Лъкавиците) са залесени с млади нискостъблени гори.

Водосборът на р. Искър и притоците ѝ между Роман и Чомаковци (р. Златна Панега, Каменополска и Габаревска) е изобщо слабо залесен. С изключение на растителността на самия Искър, състояща се от върби, елша и тополи, няколко изкуствено залесени малки горички от акации или естествени (горун) насаждения е общо взето обезлесено и голо.

Долина и корито на р. Искър – река Искър се образува от реките Бели, Черни и Леви Искър, известни под общото име Искрове. За начало на р. Искър се приема Черни Искър. Той е най-многоводен от трите Искрове и до сливането си с Леви Искър при с. Мала църква събира водите от северния склон на Рила. В Черни Искър се вливат множество не големи притоци като Урдина, река Мальовица, Прека река, Лопушница и др. Всички те са с планински характер и с не големи водосборни области от 10 до 20 км². С по-голяма водосборна област (64,1 км²) прави изключение р. Лакатница, която води началото

си от Белчинската планина. Надлъжните им наклони са много големи. Реките текат в дълбоки долове с много стръмни скатове. Водосборните им области са почти изцяло залесени с борови гори. Речните корита са покрити с едри камъни и чакъл.

След събирането на Искровете в землището на селата Мала църква и Бели Искър реката носи вече името Искър. Тя е буйна с много голям наклон и влачеща сила, преминава под Шишманов връх късатата теснина на Доспийската планина и навлиза в Самоковското поле, са съставени от западните склонове на Макуджика, но няма притоци към Бели Искър. Средна Рила се съединява със Северозападната чрез мочурливата седловина Кобирино бранище. Тя е вододел между Беломорския басейн (Рилска река) и Черноморския (р. Леви Искър). Най-мощен дял на Източна Рила е Мусаленският. Той има обширно било, над което стърчат най-високите върхове на Рила като остри скалисти конуси, каменисти сипеи. Там са изворите на р. Боровецка (Мусаленска) Бистрица.

Самоковското поле е най-високото поле в България – 950 м н.в. Обградено от Рила, Верила, Плана и Ихтиманска Средна гора. Река Искър тече през Самоковското поле буйна и пълноводна, приема Палакарийска река, навлиза между Плана и Ихтиманска Средна гора в Горнопасарелското поле, минава през Панчаревския дълбок пролом и навлиза в Софийското поле.

Софийското поле е със средна височина 550 м, има елипсовидна форма с дължина 75 км от с.з. на ю.и. и широко около 20 км. Софийското поле е синклинална котловина, някогашно езеро и е покрито с около 250 м дебели езерни, алувиални и делувиялни наноси. Река Искър тече през него в коригирано корито, разделена на ръкави. В миналото се е разливала често. Тук тя приема много, като през Самоковското поле до яз. „Искър” долината на р. Искър е доста широка и в по-голямата си част е заета от обработваеми площи. Коритото на реката е широко (около и над 100 м) и е насипано с едър и дребен чакъл и пясък.

От яз. „Искър” започва Планско-Лозенското дефиле, дълго около 24 км, което свършва при с. Герман където започва Софийската котловина. Водите от северните склонове на Плана се оттичат чрез левите Искърски притоци Егуля, Планщица и Вуйна река, от южните – чрез Палакария.

Средното течение на р. Искър започва от с. Герман. Реката тече на север, като при Нови Искър напуска Софийската котловина и навлиза в Старопланинския пролом. Тук напречния профил на долината е силно вдълбан, със стръмни склонове. В сравнително равното Софийско поле р. Искър е развила доста сложна речна мрежа. Още при с. Герман и Горубляне тя се разклонява, като на изток се отделят няколко ръкава, които се отправят към Казичене и към с. Долни Богров се съединяват с р. Лесновска, образувайки с течението си надолу Стари Искър. Източните ръкави на Стари Искър се съединяват с главното течение на Искър между селата Кубратово и Славовци. В южната част на Софийското поле Искър има по-голям наклон, започващ от 6,7‰ и свършващ около с. Чепинци с 3,6‰ докато от там до Нови Искър наклонът му е около 0,64‰. В горната част на полето Искър носи груб нанос, а в северната част – повече пясък и тлака.

Старопланинската част на долината на р. Искър представлява един дълбок и красив пролом. Неговите склонове надминават 200-300 м височина. Дължината на пролома между Курило и Люти брод е около 70 км. В по-голямата част от него р. Искър има северна посока, но при Лакатник прави завой под прав ъгъл и взема източна посока. Между Нови Искър и Бов, Искър тече през по-лесно ерозирани скали, затова и пролома тук е доста широк. Тук са изработени и запазени по-добре терасите на Искър. След Лъкатник до Люти брод, Искър тече през мезозойски кредни варовици, поради което проломът е тесен на места дори каньонообразен. В началото на пролома до Реброво наклонът на Искър е 0,75%

и реката тече спокойно и прави меандри, дори някъде и острови. От Реброво до Люти брод наклонът се увеличава на средно 4,1‰ и Искър тече бързо, образувайки тясно и издълбано корито.

Проломът на р. Искър в Стара планина има малка ширина, защото водоразделните била на оградните планини са на малки разстояния от реката, поради което не са могли да се развият големи притоци. Освен това в някои от оградните планини, особено Врачанската, Понорската и др. преобладават варовикови скали (карст), в които се губят част от повърхностните оттоци.

В предбалканските възвишения Искър образува четвъртия си пролом, който започва от с. Люти брод и свършва между Червен бряг и Чомаковци. Дължината на този пролом е около 64 км и среден наклон между Люти брод и Роман 2,59‰, а между Роман и Чомаковци 1,38‰. Тук р. Искър до Карлуково тече в източна посока, а от там до Чомаковци – в северна.

Проломът е с доста уширения, достигащи до повече от един км (при Мездра и Брусен), където р. Искър прави значителни меандри и островчета.

От с. Чомаковци започва долното течение на Искър, което продължава до р. Дунав. В тази част долината на реката е вдълбана в льосовата покривка на равнината, широка е, но все пак малко стеснена от поречията на съседните поречия Вит и Скът. Дясната страна на долината на Искър е по-висока и с по-стръмни склонове отколкото лявата. В миналото речното корито е издълбано в алувиално дъно и поради малкия наклон реката е правила меандри и е имало заблатени места. Сега р. Искър тече в коригирано корито до р. Дунав – около 17 км. В коригирани легла текат и някои от притоците му Блато, Стари Искър, Какач, Крива река и др.

Опорна хидрометрична мрежа във водосбора на р. Искър – състои се от 19 хидрометрични станции, като от тях 4 са на главната река, а останалите са на притоците. От началото на организираните хидрологични наблюдения (1935/36г.) функционират 2 станции по главната река и една на р. Лесновска. По-късно (1939г.) е инсталирана станция на р. Златна Панега. Останалите станции са монтирани през 50-те години. Първия лимниграф в поречието е съоръжен през 1961г. на р. Бебреш при с. Своде. От тогава до 1978г. са съоръжени с лимниграфи още 13 станции.

Река Златна Панега

Поречието на река Златна Панега или Панега, десен приток на река Искър обхваща област Ловеч (общини Ябланица и Луковит) и област Плевен (община Червен бряг). Дължината ѝ е 50,3 км, която ѝ отрежда 85^{-то} място сред реките в страната. Река Златна Панега води началото си от най-големия в страната карстов извор „Глава Панега“ (4 000 л/сек), разположен в югоизточната част на с. Златна Панега на 188 м н.в. Тече в северна посока, като преди гр. Луковит образува живописен пролом. При с. Радомирци завива на северозапад и се влива отдясно в р. Искър на 94 м н.в. и на 850 м северозападно от крайните квартали на гр. Червен бряг.

Площта на водосборният басейн на реката е сравнително малък - 350 км², което представлява 4,0% от водосборния басейн на р. Искър. Река Златна Панега отводнява най-северозападните части на Ловешка област. Основни притоци са десен (Бреснишки дол, Дъбенска река и Крушов дол), ляв (Батулска река и Белянска река).

Средногодишният отток на реката при с. Петреване е 4,0 m³/s, като максимума е през м. май, а минимума – м. октомври-ноември.

По течението на реката са разположени 2 града и 5 села, от които в община Червен бряг - с. Радомирци, с. Рупци и гр. Червен бряг.

Голяма част от водите на реката се използват за промишлено водоснабдяване, малка част, главно в долното течение за напояване, както и за производство на електроенергия - ВЕЦ „Луковит”.

По долината на реката от извора ѝ до с. Радомирци на протежение от 19,8 км преминава първокласен път №3 от Държавната пътна мрежа Ботевград-Плевен-Бяла. По цялото протежение на реката от Златна Панега до Червен бряг преминава трасето на жп линията Червен бряг-Златна Панега.

Мониторингови пунктове

Мониторинговите пунктове са определени след оценка на натоварването, натиска и въздействието от антропогенна дейност върху определен водосбор. Изборът на индикаторни показатели за анализ е извършен въз основа на определяне на вида и количеството на значителния натиск, който се изразява в концентрацията на наблюдаваните замърсители като емитери, които се заустват в реките.

Съгласно данните от „Доклад за състоянието на околната среда през 2020г, компонент „Води““ на РИОСВ-Плевен:

- ✓ *яз. Телиш* - по физикохимични и специфични замърсители водата в язовира отговаря на добро състояние. При показатели електропроводимост, разтворен кислород, азот-нитратен и азот-нитритен, стойностите на измерените концентрации отговарят на СКОС за отлично състояние. Общата оценка за химично състояние е добро;
- ✓ *яз. Горни Дъбник* - по физикохимични елементи за качество и специфични замърсители водата в язовира отговаря на добро състояние. При показатели електропроводимост, разтворен кислород, азот-нитратен и азот-нитритен, стойностите на измерените концентрации отговарят на СКОС за отлично състояние. Изключение прави показател БПК, при който стойностите на измерените концентрации за 2020г. отговарят на СКОС за умерено състояние, докато при показатели общ азот и общ фосфор, стойностите за 2020 г. отговарят на СКОС за отлично състояние. Общата оценка за химично състояние е добро;
- ✓ *р. Искър от вливане на р. Малък Искър при Роман до вливане на р. Златна Панега при Червен бряг, водно тяло с код BG1IS135R1126* - през периода 2020 – 2021г., водното тяло е планирано за наблюдение по физикохимични показатели, специфични замърсители и приоритетни вещества, при мониторингов пункт - р. Искър при с. Реселец, с код BG1IS00417MS1010. *Физикохимични показатели, специфични вещества* - от анализа по физикохимичните показатели следва, че водното тяло отговаря на изискванията за умерено състояние, съгласно Наредба Н-4. Показателите съдържание на кислород, рН, азот нитритен, азот амониев са в нормите за добро състояние. Измерените стойности на показатели БПК, азот нитратен, общ азот, фосфати, общ фосфор са в нормите за умерено състояние, като са установени стойности с известна тенденция към понижаване, но оставащи над СКОС за добро състояние. При анализа на специфичните замърсители не са констатирани концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние. При анализа на приоритетни вещества не са констатирани концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние, химичното състояние на тялото е добро.
- ✓ *р. Златна Панега от с. Златна Панега до вливане в р. Искър при гр. Червен бряг, вкл. притоците - Дъбенска, Батулска и Белянска, водно тяло с код BG1IS100R1024* - Физикохимични показатели, специфични вещества - през

периода 2020.-2021г. е анализиран пункт BG1IS00016MS040 р. Златна Панега преди вливането и в река Искър, при гр. Червен бряг. От анализа по физикохимичните показатели следва, че водното тяло отговаря на изискванията за добро състояние, съгласно Наредба Н-4. Не са констатирани превишения на показателите за добро състояние. Измерените стойности на показатели съдържание на кислород, БПК, електропроводимост, азот нитритен, фосфати, общ фосфор са в нормите за отлично състояние. Показателите рН, азот амониев, азот нитратен, общ азот съответстват на нормите за добро състояние. Не са установени концентрации на специфични замърсители над стойностите на СКОС за добро състояние. Резултатите от анализа на приоритетни вещества не показват концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние. Химичното състояние на водното тяло е добро.

Водни обекти на територията на община Червен бряг

В общината са изградени язовири, микроязовири, водоеми и рибарници, като една по-голяма част от тях се стопанисват от община Червен бряг, а останалите от „Напоителни системи“ ЕАД, клон Среден Дунав – гр. Плевен, като в таблицата са представени стопанисваните от общината, както следва:

№	Воден обект, № на имота, местност, землище на населеното място и ЕКАТТЕ	Собствеността на имота	Договор №/ дата, срок на договора	Водоползвател /Концесионер или наемател/
1.	Язовир, имот №374012 в землището на с. Реселец, м. „Нанков дол“, площ 13,833 дка, ЕКАТТЕ 62503	Община Червен бряг, АОС №1386 /10.11.2005г., публична общинска собственост	Договор за концесия №98-00-219/19.01.2016г. (35 години)	„Аквавио“ ЕООД, гр. Кнежа, ул. „Пейо Яворов“ №34
2.	Язовир, имот №000618 в землището на гр. Койнаре, м. „Дола“, площ 230,179 дка, ЕКАТТЕ 37863	Община Червен бряг, АОС №61/09.06.1998г., частна общинска собственост	Договор за концесия №98-00-480/29.06.2015г. (35 години)	„Пешков 2011“ ЕООД, с. Девенци, ул. „Георги Димитров“ №59
3.	Рибарник, имот №000362 в землището на с. Горник, площ 107,128 дка, ЕКАТТЕ 16540	Община Червен бряг, АОС №268 /06.11.2001г., публична общинска собственост	Договор за концесия №98-00-67/24.01.2013г. (35 години)	ЕТ „Ценков-64-Петьо Ценков“, гр. Червен бряг
4.	Язовир, имот №000626 в землището на с. Ракита, м. „Соватски дол“, площ 192,850 дка, ЕКАТТЕ 61950	Община Червен бряг, АОС №40 /03.10.1996г., частна общинска собственост	Договор за концесия №98-00-943/11.12.2014г. (35 години)	„Ценков 2014“ ЕООД, гр. Червен бряг
5.	Язовир, имот №000621 в землището на с. Ракита, площ 37.768 дка, ЕКАТТЕ 61950	Община Червен бряг, АОС №274 /13.11.2001г., публична общинска собственост	Договор за концесия №98-00-936/28.05.2013г. (35 години)	„Синчо“ ЕООД, гр. Червен бряг

II.2.2.2. Минерални води

На територията на община Червен бряг няма известни източници на минерални води, използвани за лечебни и др. цели.

II.2.2.3. Подземни води

Освен повърхностните води дял във водните ресурси на общината заемат и подземните води. Подпочвените води в района следват сложната карстова топография. В района има няколко карстови резервоари, свързани помежду си.

Съгласно данните от „Доклад за състоянието на околната среда през 2020г, компонент „Води““ на РИОСВ-Плевен, през календарната 2020г. мониторинг на подземни води е изпълняван въз основа на две Заповеди на Министъра на околната среда и водите, както следва:

- Заповед №РД-230/28.03.2019г. с период на изпълнение от 01.04.2019г. до 31.03.2020г. и
- Заповед №РД-267/02.04.2020г. с период на изпълнение 01.04.2020г. до 31.03.2021г. Поради създадената епидемиологична обстановка в страната и въведето извънредно положение периода на изпълнение на заповедта е променен със Заповед РД-476/26.06.2020г. от 01.06.2020г. до 31.05.2021г.

Програмите за мониторинг на подземни води се разработват ежегодно, съгласно изискванията на чл. 169 б от Закона за водите и Приложение V на РДВ. За оценка състоянието на подземните води се разработват два - за оценка на качеството и за оценка на количеството на подземните водни тела. При планиране на програмите за мониторинг и избора на пунктовете се съблюдават изискванията на утвърдената „Методика за планиране на мрежи и програми за мониторинг на подземните води“.

Мониторинг на химичното състояние

За оценка на химичното състояние на подземните води, съгласно изискванията на чл.169б, ал. 1 от ЗВ, Басейнова дирекция Дунавски район (БДДР), разработва програми за контролен и оперативен мониторинг. За всеки отделен МП включен в програмите за мониторинг на подземни води се определя индивидуална схема с честота на изпитване и показатели на анализ. На територията на ДРБУ са определени 50 броя подземни водни тела (ПВТ) наблюдавани посредством 156 броя пункта, съгласно Заповед №РД-267/02.04.2020г.:

ГИС слой	код на ПВТ	Наименование на ПВТ	Европейски код на пункт	Име на пункт по басейнова дирекция	Населе но място	Община	Област
1	BG1G000 0QAL017	Порови води в Кватернера - р. Искър	BG1G0000Q ALMP086	Горник, ШК1/70 ПС "Горник"	Горник	Червен бряг	Плевен
1	BG1G000 0QAL017	Порови води в Кватернера - р. Искър	BG1G0000Q ALMP391	ШК 1 – ПС Сухаче–ВиК Плевен - Лепица	Лепица	Червен бряг	Плевен
3	BG1G000 N1BP036	Карстови води в Ломско-Плевенската депресия	BG1G000N1 BPMP369	ШК "ТЕРА-Червен бряг"	Червен бряг	Червен бряг	Плевен

Физико-химични показатели

- *I^{ва}* група, основни физико-химични показатели - разтворен кислород, активна реакция, електропроводимост, нитрати, амониеви йони, температура, перманганатна окисляемост, обща твърдост, калций, магнезий, хлориди, натрий и калий, сулфати, хидрогенкарбонати, карбонати и сух остатък, флуориди – анализират се във всички пунктове за подземни води сезонно (четири пъти в годината) или на полугодие (два пъти годишно);
- *II^{ра}* група, допълнителни физико-химични показатели - нитрити, фосфати, общо желязо, манган, цианиди - анализират се във всички пунктове за подземни води сезонно (четири пъти в годината) или на полугодие (два пъти годишно);

Специфични замърсители

- *I^{ва} група - метали и металоиди* - олово, кадмий, арсен, живак, мед, цинк, никел, общ хром, хром три и шествалентен, стронций, обща алфа и бета активност, естествен уран, радий – анализират се всички или отделни показатели на полугодие /два пъти годишно/ или веднъж годишно;
- *II^{ра} група - органични замърсители* - трихлоретилен, тетрахлоретилен, алдрин, диелдрин, изодрин, ендрин, атразин, симазин, пропазин, ендосулфан, метоксихлор, хептахлор, хлордан, DDT/DDD/DDE, HCH - съединения, 2,4 Д (дихлор-феноксисоединение), ацетохлор, пендиметалин, флутриафлор, триадименол, манкоцеб, тебуконазол, хлорпирифос, алахлор, циперметрин и др. – анализите се извършват еднократно през годината;

Обхванати са мониторинговите пунктове, разположени в границите на общината, както следва:

СЛОЙ 1 - НЕОГЕН-КВАТЕРНЕР

Подземните водни тела в първи слой на територията на ДРБУ са 33 бр., от които в обхвата на РИОСВ-Плевен попадат девет от тях.

- *Подземно водно тяло с код BG1G0000QAL017 и име „Порови води в Кватернера - р. Искър”* – наблюдава се с три мониторингови пункта / МР 086, МР 087, МР 391/:
 - Мониторингов пункт с код BG1G0000QALMP086 при с. Горник, община Червен бряг, област Плевен – в получените резултати от мониторинг през 2020г. се наблюдават превишения на нормата по показател „нитрати“. По всички останали изпитани показатели, водата в пункта отговаря на СК на подземни води;
 - Мониторингов пункт с код BG1G0000QALMP391 при с. Лепица, ШК 1 - ПС „Сухаче“, община Червен бряг, област Плевен - анализа на резултатите от проведения през 2020г. мониторинг показва „добро“ химично състояние по критериите за подземни води на водата;

СЛОЙ 3 НЕОГЕН-САМАТ

Подземните тела попадащи в трети слой на територията на БДДР са 2 бр., от които в обхвата на РИОСВ-Плевен попада едно тяло:

- *Подземно водно тяло с код BG1G000N1BP036 и име „Карстови води в Ломско-Плевенската депресия”* – наблюдавано с шест пункта за мониторинг /МР 199, МР 201, МР 202, МР369, МР 441 и МР 442 /, от тях в обхвата на РИОСВ Плевен попада следните:
 - Мониторингов пункт с код BG1G000N1BPMР369 при гр.Червен бряг, ШК "ТЕРАЧервен бряг", община Червен бряг, област – резултатите от проведените през 2020г. химични анализи на водата отговарят на СК на подземни води. След прилагане на „Методика за оценка на химично състояние на подземни води“ оценката на водата и в пункта е „добро“ химично състояние.

II.2.2.4. Оценка за състоянието на повърхностните и подземни води на територията на РИОСВ-Плевен

Оценката за състоянието на повърхностните и подземни води на територията на РИОСВ-Плевен, съгласно данни от „Доклад за състоянието на околната среда през 2020г., компонент „Води““ на РИОСВ-Плевен е: През периода не е установено заустване

на приоритетни, приоритетно опасни и специфични замърсители в повърхностните водни обекти на територията на инспекцията. През 2020г. не са регистрирани аварийни ситуации с изпускане на отпадъчни води от точкови източници в СОЗ (санитарно охранителни зони на водоизточници за питейно-битови нужди) и замърсяване на подземни води.

Хидромелиоративни съоръжения и хидроенергийни обекти

Хидромелиоративните съоръжения в община Червен бряг се стопанисват от „Напоителни системи“ ЕАД, клон Среден Дунав и клон Мизия. Изградените хидромелиоративни съоръжения:

- Водохващане на р. Искър - Водохващане „Реселец“ - подава вода от водоизточника р. Искър за напояване на 263 993 дка от НС „Бяла Слатина“, стоманобетоново съоръжение с 3 броя метални саваца за подаване вода в ГНК, стоманобетонов яз през цялата ширина на р. Искър, кантон за обслужване на водохващането- масивна постройка на един етаж със застроена площ около 80 м²;
- Диспечерски пункт „Кален Затул“ - В землището на с. Реселец, разпределя и изпуска в р. Искър излишните водни маси чрез метални саваца. Стоманобетоново съоръжение от 1951г.;
- Утайник „Кален Затул“- Намира се до диспечерския пункт в землището на с. Реселец. Използва се за механично почистване чрез утаяване на водата за напояване провеждана от каналите и дюкера;
- Магистрален канал М-0 - подава гравитачно вода за напояване на част от НС „Бяла Слатина“ в землищата на Чомаковци, Койнаре и Бреница и Долни Луковит в община Кнежа, обслужвани площи 29 494 дка за гравитачно напояване, дължина 30 628 м, облицован с монолитна бетонова облицовка и бетонови плочи;

Територията на община Червен бряг е обезпечена с 4 водно-електрически централи.

Водно-електрически централи (ВЕЦ) на територията на община Червен бряг.

Наименование	Местоположение	Собственик	Мощност
ВЕЦ „Ракита“	с. Ракита, Магистрален канал яз. Соватски дол	ВЕЦ „Енергия Холдинг“ - ЕАД гр. София, ул. „Банат“ № 10, ет.1	2 300
ВЕЦ „Радомирци“	с. Радомирци, р. Златна Панега	„Стил 93“-ЕООД гр. София, ул. „Черни връх“ № 12	750
ВЕЦ „Койнаре“	гр. Койнаре, р. Искър	ВЕЦ „Енергия“ ООД гр. София, ул. „Банат“ № 10, ет.1	1500
ВЕЦ „Телиш“	с. Телиш, яз. Телиш	„Напоителни системи“ ЕАД клон Среден Дунав Плевен	320

II.2.2.5. Влияние на изпускани отпадъчни води върху питейните източници

В община Червен бряг не са изпускани отпадъчни води в питейни източници.

II.2.2.6. Източници на замърсяване на територията на общината и извън нея

На територията на община Червен бряг има един промишлен източник на замърсяване, за който съгласно издаденото комплексно разрешително за извършване на съответната дейност се изпълняват мерки за защита на околната среда (по компонент води):

- **„КЕРАМИКА ГРУП“ ООД, гр. Червен бряг** - фирмата е наемател на Керамичната фабрика в гр. Червен бряг, на основание сключен договор за наем от 28.08.2020г., за което Дружеството е уведомило ИАОС с писмо с вх. №КР-5537/02.09.2020г. С писмо с изх. №КР-2300/28.09.2020г., ИАОС потвърждава промяната на Оператора на КР №87/2005г. от „Тера“ АД, гр. Червен бряг на „Керамика Груп“ ООД, гр. Плевен.

Производствена дейност - производство на керамични изделия, чрез изпичане (тухли) в Индустриална зона, Керамична фабрика, гр. Червен бряг, община Червен бряг; Комплексно разрешително №87/2005г.

Емисии на вредни и опасни вещества в отпадъчните води - смесения поток отпадъчни води се зауства в селищната канализация на гр.Червен бряг, при спазване на изискванията, посочени в комплексното разрешително. Битово-фекалните и дъждовните води се заустват, като част от смесения поток отпадъчни води в селищната канализация на гр.Червен бряг. В резултат от прилагане на инструкциите, не са документирани несъответствия по отношение на емисиите в отпадъчните води и не са предприемани коригиращи действия. През 2020г. е извършена една проверка на съответствието на концентрациите на вещества в отпадъчните води, с определените в комплексното разрешително, като несъответствия не са установени. През 2020г. не са установени течове от канализационната мрежа. Не са предприемани коригиращи действия.

Споменатият по-горе промишлен източник не е съществен фактор в замърсяването на водите на територията на общината.

II.2.2.7. Причини за замърсяването от източниците на територията на община Червен бряг

Съществуват много нерешени проблеми при управлението и опазването на водите, свързани с неефективна законова база, упадък на общественото съзнание, остаряла и амортизирана техника, ограничени финансови възможности, безразборно вкарване на непречистени отпадъчни води във водоприемниците и др.

Качеството на водите е най-значителния индикатор за въздействието на човешката дейност върху естествената водна среда. Основните източници на замърсяване на водите са населените места без канализация и без ПСОВ, селско стопанските дейности и промишлеността.

Отпадъчните води от промишлеността преминават през локални пречиствателни съоръжения, след което се заустват в долове в рамките на населеното място и водоприемниците. В град Червен бряг отпадъчните води от промишлеността преминават през локални пречиствателни съоръжения, след което част от тях се заустват в градската канализация и оттам постъпват в ПСОВ – гр. Червен бряг, а друга част се заустват във водоприемник - р. Искър. Строителството в общината няма принос за замърсяването на водите. Комунално-битовите дейности са основна причина за замърсяването на водите в общината. Липсата на изградена канализационна мрежа в населените места (с изключение на гр. Червен бряг и гр. Койнаре), която да улавя отпадните води влошава екологичната обстановка. Основният риск от замърсяване на подпочвените води е от липсата на канализационна система в останалите населени места на общината. Липсата на канализация води до замърсяване на почвата в следствие на повърхностно отводняване на улиците в останалите населени места в общината. При интензивни дъждове се наводняват част от имотите и улиците стават непроходими. Замърсяването причинено от отпадните води на почвата и улиците, повишава риска от заболявания.

Необходимостта от изграждане на канализационна мрежа се налага предвид обстоятелството, че подпочвените води, смесвайки се с тези от изградените септични ями в населените места от общината са предпоставки за тяхното замърсяване. Като общо валиден проблем може да бъде изведен, липсата на обществена канализация в селата от общината.

II.2.2.8. Степен на изграденост, степен на ползваемост и състояние на канализационната система в населените места

Канализационните системи имат важно значение за поддържането на благоприятна и здравословна жизнена среда, опазване на водните ресурси от замърсяване и поддържане на екологичното равновесие.

Канализационна мрежа

Канализационната мрежа в община Червен бряг е слабо изградена. Канализационната мрежа се поддържа от дружеството ВиК – гр. Плевен, с районно поделение гр. Червен бряг. Канализационна мрежа е изградена в гр. Червен бряг и в гр. Койнаре, в останалите населени места няма изградена канализация, което представлява заплахата от замърсяване на почвите, вследствие на повърхностното отводняване на улиците. Дължината на съществуващите Главни колектори в гр. Койнаре е 1004 м, изградени от бетонови тръби с диаметри – Ф500, Ф600- кръгли профили и Ф60/90 - яйцевиден профил. Второстепенните колектори са с дължина 8000 м, изградени от бетонови тръби с диаметри, ф200, 250, 300, 350, 450, 500- кръгли профили и Ф60/90 и ф70/105- яйцевидни профили. Общата дължина на канализационната мрежа е 9004 м.

Изградеността на канализационната мрежа в гр. Червен бряг е около 90%, а общата дължина е около 42 км, канализацията е изградена от бетонови тръби с диаметър от ф 200 до ф 1200 мм. и открит канал 200/125 см.

Отпадъчните води от територията се заустват в Главни колектори I, II, III и IV.

Главен колектор I - отводнява района на града, източно от главната улица – „Панайот Волов”. При ул. „Васил Априлов” сменя посоката си от север-юг на изток, за кратко разстояние продължава по ул. „Васил Априлов”, след което по ул. „Хаджи Димитър” стига до бул. „Христо Ботев”, в началото на който има изграден дъждопреливник, през който преливат над два пъти разредените отпадъчни води в открития канал при ж.п. линия. След преливника, колекторът продължава в северозападна посока, успоредно на гарата, продължава по улица „С. Врачански”, след което при ул. „Иво Попочич” зауства в главен колектор II. Успоредно на съществуващия стар канализационен колектор в този участък (покрай жп гарата) е изграден още един канализационен колектор като и двата се заустват в главен колектор II.

Главен колектор II - докато площта на първия колектор е строго определена от два вододела: ул. „Панайот Волов” и височините източно край града – обхваща падината заключвана между тях, то останалият терен от града – районите на другите три главни колектори се характеризира с множество малки падини и вододели с посока на север към приемника. Вторият главен колектор е изграден по ул. „Иван Вазов, ул. „Антим I”, ул. „Екзарх Йосиф”, ул. „Искър”, като при ул. „Иво Попочич” приема водните количества от главен колектор I и главен колектор II, след което преминава под ж.п. линията в бетонов колектор с размери 200/125 см, като в крайния си участък, преди реката, преминава в открит, облицован канал и се зауства в реката.

Главен колектор III - Главен колектор III започва от ул. „Яне Сандански” в горния край на града, след това минава по комуникационната улица „Петко Славейков” по която преминава трафика за гр. Луковит. Той събира водите на всички по-високи части южно и

западно от тази улица, след което при ул. „Васил Левски” приема водните количества от Главен колектор IV. При ул. „Иво Попочич” зауства в главен колектор II.

Главен колектор IV - събира водите на най-южните части на града, включително и промишлената зона. Започва по ул. „Стара Планина”, след което по ул. „Г. Бенковски” продължава в посока изток. По ул. „Шейново” сменя посоката си към ул. Васил Левски”, където зауства в главен колектор III.

Канализационна мрежа в квартал V^{-ти} на град Червен бряг няма. Отпадъчните води се заустват в септични ями. Поради високото ниво на подпочвените води и необходимостта от помпено отвеждане на отпадъчните води, квартала не е бил включен в обхвата на водния цикъл поради финансови причини.

Канализационна мрежа в останалите населени места в общината

Във всички останали населени места на общината битово-фекалните води от населението се заустват в септични ями, което налага необходимост от играждане на канализационни системи и пречиствателни съоръжения. В тази насока Община Червен бряг има изготвени идейни проекти за населените места, както следва:

- Град Койнаре – „Изграждане на канализационна мрежа и пречиствателна станция”;
- Село Сухаче – „Изграждане на канализационна система и рахабилитация на водопроводната мрежа и пречиствателна станция”;
- Село Горник – „Изграждане на канализация и пречиствателна станция за отпадъчни води”;
- Село Чомаковци – „Изграждане на канализация и пречиствателна станция за отпадъчни води”;
- Село Глава – „Изграждане на селищна канализационна система и пречиствателна станция за отпадъчни води”;
- Село Реселец – „Изграждане на селищна канализационна система и пречиствателна станция за отпадъчни води”;
- Село Рупци – „Изграждане на канализационна мрежа и пречиствателна станция за битови отпадни води”;
- Село Телиш – „Изграждане на селищна канализационна система”;
- Село Радомирци – „Изграждане на канализационна система”;

II.2.2.9. Селищни пречиствателни станции за отпадъчни води

Пречиствателна станция за отпадъчни води

От 2016г. в общината функционира Пречиствателна станция за отпадъчни води, станцията е изградена по проект „Подобряване и изграждане на инфраструктурата за питейни и отпадъчни води в град Червен бряг“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда“ 2007-2013г. Водоприемник на заустване на ПСОВ - гр. Червен бряг е р. Искър. ПСОВ е разположена в землището на с. Горник.

Община Червен бряг няма информация за количествата генерирани утайки от ПСОВ – гр. Червен бряг, те се управляват от ВиК – ЕООД гр. Плевен.

ПСОВ - гр. Червен бряг - за да се отстранят биологично неразградимите вещества в отпадъчната вода /хартия, текстилни материали, части от храни, пластмаси, хигиенни материали, филтри от цигари, леките плаващи вещества - мазнините от домакинствата пластмаси, стиропор, минерални масла, бензин и дизел/, е монтира една компактна станция за механично пречистване в техническата сграда. Това е комплектна машина, чрез която:

- Задържаните от решетката замърсявания се отмиват и се изнасят посредством червячен транспортър, който служи като преса.

- Пясъкозадържателят се аерира и разполага със странично разположен маслоуловител, в който могат да се флотират и извличат масла и плаващи. Компресор за подаване на въздух и помпа за гресиране са интегрирани в компактното съоръжение. С тази система става възможно значително отделяне на пясъка, а с това се постига и защитаване на инсталираните в пречиствателната станция машинни съоръжения от износване вследствие на изтъркване.

Пясъкозадържателят е оразмерен, че да се постига 90 %-но отделяне на пясъка с фракция $> 0,2$ мм.

Аерацията на пясъкозадържателя става с по-малко въздух, за да може по възможност да се запазят, съответно да се възстановят бързо анаеробните състояния в хранящия тръбопровод към биологичната фаза за предварително биологично отстраняване на фосфора и денитрификация. За целта е избран компресор с необходимата мощност. Въздухът се въвежда при средни мехурчета, степенувано по дължината на пясъкозадържателя.

Утаяващите се вещества се изнасят от червячен транспортър в промиващ цилиндър, в който органичното съдържание да се редуцира до $\leq 10\%$. Накрая обработеният обран от решетката материал и измитият пясък се транспортират автоматично в контейнер.

След Биобасейните сместа вода и активна утайка постъпва гравитачно във вторичен радиален утайтел, където става разделянето на активната утайка от биологически пречистената вода. Докато пречистената вода се отвежда и зауства в приемника, утаената утайка с помощта на помпа се връща постоянно в биобасейните. Излишната активна утайка се отвежда към утайковото стопанство за последващо третиране. Има 1 бр. радиален утайкоуплътнител за допълнително намаляване на влажността. След това утайката се подава към центрофуги 2 бр-ALFALAVAL. Възможно е да се постигне обезводняване до около 35% СВ.

Обезводнената утайка след Центрофугите се изнася извън сградата с винтови транспортъри до контейнери, откъдето периодично се извозва на депо или на изсушителните полета. ПСОВ отговаря на нормативните изисквания.

С изграждането на ПСОВ – гр. Червен бряг е постигнато:

- Прекратяване изхвърлянето на непречистени отпадъчни води в приемник - р. Искър;
- Изпълнение изискванията на Директивата за пречистване на градски отпадъчни води;
- Изпълнение изискванията на Националната програма за приоритетно изграждане на градски пречиствателни станции за отпадъчни води за населени места над 10 000 е.ж. в Р България в съответствие с изискванията и задълженията на страната ни по Конвенцията за устойчиво използване на водите на р. Дунав, Конвенцията за опазване на Черно море от замърсяване и Конвенцията за опазване и използване на трансграничните водни течения и международните езера;

Мерки за ограничаване на отрицателни странични ефекти върху околната среда при експлоатацията на ПСОВ - гр. Червен бряг

Процесът на биологично пречистване с активна утайка в аеробни условия води до незначително отделяне на миризми ограничаващи се в рамките на площадката на ПСОВ. Съоръженията и монтираните в тях оборудване са шумоизолирани и не са източник на шум и вибрации. Потопените помпи и миксери не са източник на шум над допустимите

норми. Извън оградата на ПСОВ няма никакви шумове, неприятни миризми и вредни газове.

Приложената технологична схема за пречистване на отпадъчни води е така избрана, че няма отделяне на никакви вредни миризми и газове в атмосферата. Съоръженията за механичното стъпало и третирането на утайките са поместени в сграда и никакви неприятни миризми не се отделят навън. В самата сграда има необходимата вентилация. ПСОВ е съобразена с всички съвременни изисквания по отношение на показателите на пречистените води, въздействието върху околната среда, минимални инвестиционни и минимални експлоатационни разходи.

Мерки за намаляване вредното влияние върху околната среда

- Засадени са дървета, трева и др. около ПСОВ по време на нейното изграждане, както и оградата на ПСОВ също ограничават влиянието върху околната среда;
- Изключително важно е и се спазват адекватни оперативни мерки, с цел намаляване до минимум потенциални проблеми, граничещи с неприятни миризми. Оперативните мерки като ефективен контрол на управлението на отстранения пясък, отпадъците от решетките (промиване, съхранение в затворени контейнери и поръсване с вар), транспортирането и депонирането на утайката от площадката са необходими за намаляване на неприятните миризми;
- Използва се възможността за покриване на елементите от съоръженията за пречистване, където риска от разпространение на миризми е най-голям, в т.ч. съоръженията от механичното стъпало и тези за съхранение на утайката;
- Следят се санитарно-хигиенните изисквания за условията на околна работна среда, има вентилационни системи в различни сектори;

Повърхностни и подпочвени води

Не се очаква изпускане на вредни емисии в зоната на заустване. Пречистените отпадъчни води отговарят на Наредба №6/2000 за граничните емисии за концентрация на вредни и опасни субстанции в отпадъчните води, зауствани във водни обекти.

II.2.2.10. Водоснабдяване на населените места - количествени и качествени показатели

Водоснабдяването на община Червен бряг се осигурява предимно чрез водовземания от кладенци на р. Искър и извора на р. Златна Панега, но има изградени и водохващания от местни източници. Характерно за р. Искър и р. Златна Панега е, че максималният им отток е по време на пролетното снеготопене. През лятото и началото на есента оттокът чувствително намалява. Почти всички каптажи и дренажи са плитко почвени и дебитите им се влияят от атмосферните условия.

На територията на общината са изградени 14 напорни резервоари (5 в гр.Червен бряг и 9 в селата от общината) и 2 контра резервоари в с. Горник и с. Девенци. В общината липсва пречиствателна станция за питейни води (ПСПВ).

Експлоатацията на водопроводната мрежа и предоставянето на услуги на територията на общината се извършва от „ВиК” - гр. Плевен. Изградената водопроводна мрежа, както и всички съоръжения се стопанисват, ремонтират и поддържат от „ВиК” - Плевен с районно поделение гр. „Червен бряг”. Съгласно данни от Дружеството, водопроводната мрежа на селищата от област Плевен е изградена в по-голямата си част от етернитови и стоманени тръби. Общата дължина на водопроводната мрежа на община Червен бряг е 394 км, от които 270 км - вътрешна водопроводна мрежа и 124 км външна водопроводна мрежа.

Процентното съотношение на отделните видове тръби е следното: етернитови тръби – 83%, стоманени тръби – 8,36%, полиетиленови тръби – 4,66% и други – 3,98%.

Голяма част от мрежата е амортизирана, а друга част – с недостатъчни диаметри, което затруднява нормалното водоснабдяване. По линия на аварийните ремонти всяка година се извършва подмяна на водопроводи с полиетиленови тръби. В таблиците по-долу са представени данни за дължината на водопроводната мрежа по селища, материала на тръбите и по годините на изграждане в община Червен бряг.

 Водопроводна мрежа на община Червен бряг

Водопроводна мрежа по селища - външна и вътрешна

Селище	Външна (м)	Вътрешна (м)	Общо (м)
с. Бресте	5 489	7 107	12 596
с. Глава	771	14 831	15 602
с. Горник	3 483	12 797	16 280
с. Девенци	2 834	12 597	15 431
гр. Койнаре	10 162	43 903	54 065
с. Лепица	8 903	10 792	19 695
с. Радомирци	15 343	21 780	37 123
с. Ракита	2 850	20 199	23 049
с. Реселец	4 736	9 209	13 945
с. Рупци	10 739	6 343	17 082
с. Сухаче	3 117	11 599	14 716
с. Телиш	21 273	27 920	49 193
гр. Червен бряг	25 726	47 945	73 671
с. Чомаковци	8 955	22 998	31 953
Общо:	124 381	270 020	394 401

**Данни от „ВиК” ЕООД - Плевен*

Водопроводна мрежа по вид тръби - външна и вътрешна

Водопроводна мрежа	Външна (м)	Вътрешна (м)	Общо (м)
Етернит	86 132	240 742	326 874
Поц.	0	8 184	8 184
Стомана	25 846	7 118	32 964
ПЕВП	10 029	8 567	18 596
Чугун	620	5 409	6 029
Каменин	649	0	649
PVC	1 105	0	1 105
Общо:	124 381	270 020	394 401

**Данни от „ВиК” ЕООД - Плевен*

Водопроводна мрежа по години на изграждане - външна и вътрешна

Години на изграждане	Външен водопровод (м)	Вътрешен водопровод (м)	Общо (м)
1920-1929г.	1 285	808	2 093
1930-1939г.	42	7 333	7 375
1940-1949г.	282	5 529	5 811
1950-1959г.	18 413	23 737	42 150
1960-1969г.	32 598	131 284	163 882
1970-1979г.	25 948	54 656	80 604
1980-1989г.	21 883	37 084	58 967
1990-1999г.	18 133	2 592	20 725
2000-2009г.	3 417	4 592	8 009
2010-2015г.	2 380	2 405	4 785
Общо:	124 381	270 020	394 401

**Данни от „ВиК” ЕООД - Плевен*

Община Червен бряг е добре водоснабдена и към момента потребностите на населението са задоволени.

Необходима е подмяна и рехабилитация на водопроводната мрежа по населени места.

 Водопроводна мрежа в град Червен бряг

Общата дължина на водопроводната мрежа в гр. Червен бряг е 74 км, от които 47,945 км - вътрешна и 25,726 км - външна водопроводна мрежа, като процента на изграденост на водопроводната мрежа е около 95%. Основен водоизточник е водоснабдителна система – извор „Златна Панега”, поддържана от „ВиК” - Ловеч. При проблеми с основния водоизточник се използват местните водоизточници – водовземни кладенци от терасата на р. Искър. Водоснабдителната система работи без пречиствателна станция. Извършва се само хлориране на питейната вода. Водопроводната мрежа е склучена. Градът е разделен на две зони – ниска и висока, като главните клонове работят като транзитни, захранващи отделните зони. Вътрешната водопроводна мрежа на гр. Червен бряг е изградена предимно от етернитови тръби с диаметър от ф60 до ф400, от стоманени и поцинковани тръби, които са амортизирани и с изтекъл експлоатационен период и предизвикват чести аварии, което обуславя висок процент загуби на вода.

Водопроводната мрежа в квартал V^{ти} на град Червен бряг е от амортизирани етернитови тръби и отчасти с нови ПЕВП, където е имало аварии. Загубите на вода са над 60%. Той не е включен в обхвата на водния цикъл и е един от приоритетните проекти за следващия програмен период.

 Мониторинг върху качествата на питейната вода

РЗИ – Плевен - извършва непрекъснато наблюдение (мониторинг) на качеството на питейната вода, подавана за нуждите на жителите на област Плевен. Броят на пунктовете, честотата и вида на мониторинга са съобразени с изискванията на Наредба №9/2001г. на МЗ за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели. Мониторинг на качествата на питейната вода се извършва в 38 населени места в област Плевен. По предварително съгласуван график се взимат проби за анализ по показателите, включени в *постоянния мониторинг* - цвят, вкус, мирис, мътност, рН, амониев йон, нитрити, колиформи и Ешерихия коли в 100 мл.

Годишно се изследват и определен брой проби по показателите, включени в *периодичния мониторинг* - цвят, вкус, мирис, мътност, рН, амониев йон, нитрити, нитрати, перманганатна окисляемост, хлориди, обща твърдост, калций, магнезий, сулфати, фосфати, желязо, цинк, мед, манган, флуориди, олово, общ хром, кадмий, арсен, селен, натрий, цианиди, трихалометани, общ брой микроорганизми (брой колонии) при 22⁰С, колиформи, Ешерихия коли и Ентерококи в 100 мл и други.

Опасност за деца при употреба на вода с повишено съдържание на нитрати - при употреба на вода с повишено съдържание на нитрати (над 50 мг/л) се развива водно-нитратна метхемоглобинемия. Най-чувствителни са и заболяват кърмачетата на изкуствено хранене при разреждане на млечните смеси и млякото с такава вода. При тях се намалява транспортът на кислород до тъканите и може да се стигне до посиняване в тежката форма на заболяването. Леки форми на метхемоглобинемия, свързани с употребата на вода с повишено съдържание на нитрати, се срещат при деца от всички възрасти. Проявяват се със следните симптоми - слабост, бледност, повишена умора.

В област Плевен няма населени места на режимно водоснабдяване.

ИЗВОДИ:

- ✚ Най-голямото предимство на общината от гледна точка на водни ресурси е река Искър;
- ✚ На територията на община Червен бряг няма предприятия замърсители по компонент „Води“;
- ✚ Основният риск от замърсяване на подпочвените води е от липсата на канализационна система в населените места на общината (с изключение на гр. Червен бряг и гр. Койнаре), като в останалите населени места няма канализация и основно се използват септични ями от населението, което налага необходимостта от играждане на канализационни системи и пречиствателни съоръжения, включително в гр. Койнаре;
- ✚ ПСОВ – гр. Червен бряг е с технологична схема постигаща необходимият пречиствателен ефект, като излишната активна утайка се обезводнява с центрофуга и в следствие обезводнената утайка се изнася извън сградата на ПСОВ до контейнери, откъдето периодично се извозва на изсушителните полета;
- ✚ Пречистените отпадъчни води от ПСОВ – Червен бряг се заустват в р. Искър, водоприемник III^{-та} категория и не се очаква изпускане на вредни емисии в зоната на заустване, като пречистените отпадъчни води отговарят на Наредба №6/2000 за граничните емисии за концентрация на вредни и опасни субстанции в отпадъчните води, зауствани във водни обекти;
- ✚ Предвид факта, че в ПСОВ – гр. Червен бряг потока отпадъчни води преминава през степени на пречистване – механично пречистване (решетка и пясъкозадържател), биологично пречистване (биобасейни), вторичен утайтел, дезинфекция, като излишната активна утайка се обезводнява с центрофуга, при постигане на влажност 80% на обезводнената утайка и в случай на незначително съдържание на замърсители, утайките може да се депонират на Регионалното депо за неопасни отпадъци, разположено в РЦУО-Луковит;
- ✚ Община Червен бряг е добре водоснабдена и потребностите на населението са задоволени, степента на водоснабдяване на населението с питейна вода е висока;
- ✚ Необходима е подмяна и рехабилитация на водопроводната мрежа в населените места на общината – села и гр. Койнаре;

II.2.3 Отпадъци

Отпадъците не само повърхностно замърсяват околната среда, но и ограничават използваемостта на земята и създават хигиенни проблеми. В резултат на протичащите в периода на натрупването им физични, химични и биологични процеси, те се превръщат в многофакторен замърсител на околната среда, оказващ силно негативно въздействие върху повърхностните и подземни води, въздуха и почвите, с което създават сериозен здравен риск за населението. От друга страна отпадъците са ценен енергиен и суровинен източник и тяхното минимизиране и повторна употреба води до съхранение на природни ресурси.

Управлението на дейностите с отпадъци е многообхватен процес, изискващ интегрираност на подходите, внедряване на нови технологии, икономическа и нормативна база и не на последно място висока обществена отговорност.

За осъществяването на правилна политика в областта на управление на отпадъците, община Червен бряг разработи „Програма за управление на отпадъците за 2021-2028г.“, която е основен инструмент за прилагане на законодателството и регионалната политика за управление на отпадъците на общинско ниво. Тя е разработена в съответствие със структурата, целите и предвижданията на „Национален план за управление на отпадъците за периода 2021-2028г.“ и „Националната програма за предотвратяване на образуването на отпадъци“, като негова съществена част, даваща нови насоки и предвиждания, взети в предвид, съгласно чл. 52, ал. 4 от ЗУО, изискванията на ЗООС и всички подзаконов актове, произтичащи от ЗУО.

Програмата за управление на отпадъците съдържа детайлен анализ и оценка на съществуващо състояние, на база на който и при спазване на принципите за устойчиво развитие са изведени основните приоритети в политиката на местната власт.

Законодателство по управление на отпадъците

„Закон за управление на отпадъците“ (Обн. ДВ. бр.53/13.07.2012г., изм. и доп. ДВ. бр.19/05.03.2021г.)- урежда екологосъобразното управление на отпадъците като съвкупност от права и задължения, решения, действия и дейности, свързани с образуването и третирането им, както и формите на контрол върху тези дейности. Определя изискванията към продуктите, които в процеса на тяхното производство или след крайната им употреба образуват опасни или масово разпространени отпадъци, както и йерархията при управлението на отпадъците.

„Наредба №1 от 04 юни 2014г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри“ (обн. ДВ., бр.51/20.06.2014г.....изм. и доп. ДВ. бр.82/ 01.10.2021г.) - целта на наредбата е получаване на пълна и достоверна информация за дейностите по отпадъците чрез определяне на реда за водене на отчетност и за реда и сроковете за предоставяне на информация по съответните образци от лицата по чл. 44 ЗУО и получаване на пълна и достоверна информация за пуснатите на пазара продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци, по наредбите съгласно чл. 13, ал. 1 ЗУО.

„Наредба №2 от 23 юли 2014г. за класификация на отпадъците“ (обн. ДВ., бр.66/08.08.2014г.....изм. и доп. ДВ. бр.86/06.10.2020г.) - определя условията и редът за класификация на отпадъците по видове и свойства.

„Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието“ (обн. ДВ., бр.63/12.08.2016г., изм. ДВ., бр.55/07.07.2017г.) - определя редът и начинът за оползотворяване на утайките от пречиствателни станции и пречиствателни съоръжения за отпадъчни води чрез употребата им в земеделието, изискванията на които трябва да отговарят утайките за да се гарантира,

че няма да имат вредно въздействие върху човешкото здраве и околната среда, включително върху почвата, както и реда за отчитане на оползотворените утайки.

„Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки“ (обн. ДВ., бр.85/06.11.2012г.....изм. и доп. ДВ. бр.2/08.01.2021г.) - с наредбата се определят изискванията за пусканите на пазара опаковки и опаковъчни материали, както и за разделното събиране, многократна употреба, рециклиране, оползотворяване и/или обезвреждане на отпадъци от опаковки, включително постигането на цели за рециклиране и/или оползотворяване.

„Наредба за излезлите от употреба моторни превозни средства“ (обн. ДВ., бр.7/25.01.2013г.....изм. и доп. ДВ. бр.2/08.01.2021г.) - с наредбата се определят изискванията за събирането, транспортирането и третирането на излезлите от употреба моторни превозни средства (ИУМПС) и изискванията към пусканите на пазара моторни превозни средства (МПС), материали и компоненти за тях.

„Наредба за батерии и акумулатори и за негодни за употреба батерии и акумулатори“ (обн. ДВ., бр.2/08.01.2013г..... изм. и доп. ДВ. бр.2/08.01.2021г.) - с наредбата се определят изискванията за пускането на пазара на батерии и акумулатори и за разделното събиране, транспортирането, съхраняването, предварителното третиране, рециклирането, оползотворяването, и/или обезвреждането на негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА).

„Наредба за излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване“ (обн. ДВ., бр.100/19.11.2013г..... изм. и доп. ДВ. бр.2/08.01.2021г.) - с наредбата се определят изискванията за разделното събиране, транспортирането, съхраняването, предварителното третиране, повторната употреба, рециклирането, оползотворяването и/или обезвреждането на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО).

„Наредба за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми“ (обн. ДВ., бр.73/25.09.2012г..... изм. и доп. ДВ. бр.2/08.01.2021г.) - с наредбата се определят изискванията за събирането, транспортирането, съхраняването, оползотворяването и/или обезвреждането на излезли от употреба гуми (ИУГ), включително целите за регенерирането и/или рециклирането и/или оползотворяването им.

„Наредба за отработените масла и отпадъчните нефтопродукти“ (обн. ДВ., бр.2/08.01.2013г..... изм. и доп. ДВ. бр.2/08.01.2021г.) - с наредбата се определят изискванията за пускането на пазара на масла, разделното събиране, съхраняването, транспортирането, оползотворяването и обезвреждането на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти.

„Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали“ (обн. ДВ., бр.98/08.12.2017г.) – с наредбата се регламентират създаването на система за управление и контрол на дейностите по събиране, транспортиране и третиране на строителните отпадъци (СО); изискванията за влагане на рециклирани строителни материали в строителството; изискванията за управление на строителните отпадъци в процеса на строителство и премахване на строежи.

„Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци“ (обн. ДВ. бр.11/31.01.2017г.....изм. и доп. ДВ. бр.2/08.01.2021г.);

„Наредба № 7 от 19 декември 2013 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци“ (обн. ДВ., бр.111/27.12.2013г..... изм. и доп. ДВ. бр.77/16.09.2021г.);

„Наредба №7 от 24 август 2004г. за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци“ (обн. ДВ.,

бр.81/17.09.2004г.) - определя изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци. Отнася се за площадките, предназначени за разполагане на съоръжения за третиране на битови, строителни, производствени и опасни отпадъци чрез извършване на следните дейности и операции: събиране, временно съхраняване, оползотворяване, обезвреждане и депониране на отпадъци.

„Наредба №6 от 27 август 2013г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци“ (обн. ДВ., бр.80/13.09.2013г.....изм. и доп. ДВ. бр.36/01.05.2021г.) - определя условията и изискванията за проектиране, изграждане, експлоатация и закриване на депа, на които се депонират битови, строителни, производствени и/или опасни отпадъци; условията и изискванията за изграждане и експлоатация на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци; процедурата и критериите за приемане на отпадъци на депа и извършването на оценка на безопасността на подземното съхраняване на отпадъци; изискванията към проектите решения на тялото на депото, общи правила при третиране на отпадъците за всяка от дейностите по чл.35, ал.2, т.3-5 от ЗУО, освободени от изискването за получаване на разрешение и изискванията за постепенното намаляване депонирането на отпадъци, и по-специално на отпадъци, които са подходящи за рециклиране или друго оползотворяване.

II.2.3.1. Генерирани видове отпадъци по видове и източници

На територията на община Червен бряг се образуват различни по вид и характер отпадъци. Тяхното нарастване и намаляване зависи от няколко фактора:

- Разположение на населените места, инфраструктура, плътност на застрояване;
- Брой на населението в тях;
- Дейността на населението, като източник на образуването;
- Икономическото положение в сравнение с това в страната;

На територията на общината се генерират основно твърди битови отпадъци. Основните източници на битови отпадъци, приблизително 90% е населението и около 10% от търговски, административни, социални, фирмени и други подобни обекти. Генерират се също така и производствени отпадъци. Не е регистрирано образуване на опасни отпадъци.

Битови отпадъци

„Битовите отпадъци“ съгласно НПУО и Директива (ЕС) 2018/851 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 година за изменение на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците битови отпадъци са: „а) смесени отпадъци или разделно събирани отпадъци от домакинства, включително хартия и картон, стъкло, метали, пластмаса, биологични отпадъци, дървесина, текстил, опаковки, отпадъци от електрическо и електронно оборудване, отпадъци от батерии и акумулатори, както и обемни отпадъци, включително дюшеци и мебели; б) смесени отпадъци или разделно събирани отпадъци от други източници, когато тези отпадъци са сходни по естество и състав с отпадъците от домакинства;

Битовите отпадъци не включват отпадъците от производството, селското стопанство, горското стопанство, рибарството, септичните ями и канализационната система и от третирането на отпадъчните води, включително утайки от пречистване на отпадъчни води, излезли от употреба моторни превозни средства или отпадъци от строителство и разрушаване.“.

Основните източници на отпадъци на територията на общината са гражданите, домакинствата, предприятията, частните фирми, училищата, строителството, животинските ферми, ресторантите, увеселителните заведения, болничните заведения и др.

Депонирани битови отпадъци, кг/жител/година

	2016г.	2017г.	2018г.
Средно за ЕС- 27 държави (от 2020)	121	118	117
България	260	269	249

Източник: НПУО 2021-2028г.

На национално ниво е отчетена положителна тенденцията - количеството на директно депонирани битови отпадъци за периода 1999-2018г. е намаляло с близо 74%. Най-ниското ниво на показателя е достигнато през 2018г., а най-високото – през 2009г. Общото количество на депонирани битови отпадъци в национален план също намалява, като за периода 2009-2018г. намалението е почти 50%. Намаленията на количествата на общо депонирани и на директно депонирани битови отпадъци могат да се обяснят най-вече с въвеждането в експлоатация на нови инсталации за предварително третиране на битови отпадъци и сепариращи инсталации за смесени битови отпадъци.

За определяне на нормата на депониране е ползвана количествената информация за измерените депонирани отпадъци на РЦУО-Луковит за периода 2016-2020г. по получени данни от община Червен бряг. В следващата таблица е представена изчислена нормата на депониране в община Червен бряг на РЦУО-Луковит, като населението на община Червен бряг е по данни на НСИ:

Години	2016г.	2017г.	2018г.	2019г.	2020г.
Депонирани отпадъци на РЦУО Луковит в тона	5 728,560	6 372,020	6 386,510	6 225,718	6 186,570
Население Община Червен бряг Броя жители	25442	24964	24492	24120	23918
Норма на депониране	225,16	255,25	260,76	258,11	258,66

Нормата на депониране в годините 2016-2020г. нараства, като за 2019г. и 2020г. се запазва една и съща. През 2018г. за община Червен бряг са депонирани 260,76 кг/жител/година битови отпадъци срещу 249 кг/жител/година средно за страната.

Друг важен аспект на анализа на отпадъците е свързан с определянето на общо генерираните битови отпадъци и нормата на натрупване на отпадъци.

Нормата на натрупване - представлява средното годишно количество образувани битови отпадъци, които се падат на един жител.

Количества на общо образувани битови отпадъци в РСУО-Луковит (2013-2018г.), тона

	2013г.	2014г.	2015г.	2016г.	2017г.	2018г.
Общо за страната	3 061 773	3 091 190	3 010 794	2 881 330	3 079 545	2 861 518
РСУО -	23 850	21 505	21 040	20 530	21 483	22 052

Луковит						
Луковит	6 023	4 795	4 976	5 401	6 321	5 756
Роман	743	695	697	748	1 126	1 448
Тетевен	9 188	9 565	9 105	7 314	6 354	6 432
Червен бряг	6 356	4 761	4 535	5 876	6 412	7 104
Ябланица	1 540	1 689	1 727	1 191	1 271	1 313

Източник: НПУО 2021-2028г.

За РСУО-Луковит се наблюдава тенденция на спад на общите количества на образуваните битови отпадъци през 2018г. спрямо 2013г. по подобие на положението в страната.

За община Червен бряг в периода 2013-2015г. има намаляване в количествата на образуваните отпадъци, докато за периода 2016-2018г. количествата на образуваните отпадъци се увеличават.

В следващата таблица са представени количествата на образуваните, директно депонирани, предадени за предварително третиране и предадените за рециклиране битови отпадъци за страната и община Червен бряг, през последните години (по данни на НСИ):

България	2016г.	2017г.	2018г.
Общо образувани битови отпадъци - хил. тона	2 881	3 080	2 862
Население	7 101 859	7 050 034	7 000 039
Образувани битови отпадъци на човек от населението - кг/чов./г.	406	435	407
Директно депонирани битови отпадъци – хил. тона	1 383	1 142	834
Предадени за предварително третиране битови отпадъци – хил. тона	1 418	1 789	1 813
Предадени за рециклиране битови отпадъци – хил. тона	81	149	215

Община Червен бряг	2016г.	2017г.	2018г.
Общо образувани битови отпадъци - тона	5 876	6 412	7 104
Население	25 442	24 964	24 492
Образувани битови отпадъци на човек от населението - кг/чов./г.	231	257	290
Директно депонирани битови отпадъци - тона	5 851	6 397	6 387
Предадени за предварително третиране битови отпадъци - тона	0	0	420
Предадени за рециклиране битови отпадъци - тона	26	15	297

В прогнозните изчисления за определяне на количества на битовите отпадъци, генерирани на територията на община Червен бряг не са използвани данни от НСИ, защото

не отговарят на действителността. Например по данни на НСИ, количествата за „предадени за предварително третиране битови отпадъци“ в община Червен бряг през 2016г. и 2017г. са нула тона/година. В същото време по данни на ИАОС данните са съответно – 155 т/г. и 60 т/г., което се потвърждава с данните от пунктовете за разделно събиране. Поради горното за определяне количествата на образуваните отпадъци са ползвани данните от община Червен бряг за събрани и предадени на РЦУО-Луковит и от ИАОС за разделно събрани отпадъци.

Нормата на натрупване на битовите отпадъци нараства с увеличаване броя на населението на населените места. Общините, в които преобладават по-малки по население населени места, отчитат по-ниска норма на натрупване в сравнение с тези, в които преобладават по-големи по население населени места. Съгласно НПУО нормата на натрупване за 2018г. за населени места с население от 25000 до 50000 жители е 421 кг/жител/година. За населени места с население от 3000 до 25000 жители нормата на натрупване за 2018г. е 346 кг/ж/година.

За община Червен бряг нормата на натрупване е изчислена по години, като общо образуваните количества битови отпадъци, в това число депонираните и рециклираните отпадъци на територията на община Червен бряг за периода 2016 - 2020г.

Образувани и третирани битови отпадъци в община Червен бряг

Година	Процент на населението с организирано сметосъбиране	Общо образувани битови отпадъци	Директно депониран битови отпадъци	Предадени за предварително третиране, вкл. рециклиране на битови отпадъци	Норма на натрупване на БО на глава от населението	Разделно събрани зелени отпадъци
	(%)	(тона)	(тона)	(тона)	(kg/жител/год.)	(тона)
2016	100	5883.56	5728.56*	155**	231.25	
2017	100	6432.02	6372.02*	60**	257.65	
2018	100	7104.51	6386.51*	718**	290.07	
2019	100	6368.72	6225.72*	143**	264.04	
2020	100	6195.85	6186.57*	3.6***	258.81	176.46*

* по данни на Община Червен бряг – измерване на РЦУО Луковит

** по данни на ИАОС за всички разделно събрани отпадъци за последващо рециклиране

*** по данни само от „Екопак България“ АД за предадени за рециклиране материали (към момента няма налични данни от ИАОС за останалите разделно събрани отпадъци в община Червен бряг)

Видно от горната таблица нормата на натрупване нараства в периода 2016 – 2018 година, когато достига 290,07 кг/ж/година след което се отчита тенденция на намаляване. При сравнение на нормата на натрупване за 2018г. за населени места с население от 3000 до 25000 жители в националния план - нормата на натрупване за 2018г. е 346 кг/ж/година. Забелязва се, че в община Червен бряг за същата година нормата на натрупване е значително по-ниска.

Количеството на общо образуваните битови отпадъци за периода 2016-2018г. следва

тенденция към покачване, след което в периода 2019-2020г. следва тенденция към намаление. Аналогична е тенденцията при директно депонираните битови отпадъци в община Червен бряг.

Депонирането, като метод за обезвреждане на отпадъците е с най-голям относителен дял в третирането на битовите отпадъци в община Червен бряг.

По данни на НСИ за 2018г. средната норма на натрупване на отпадъци за страната е 407 кг/чов./година. През 2018г. в община Червен бряг се наблюдават положителни тенденции за значително по-ниски стойности на показателя спрямо средните за страната, а именно 290 кг/чов./г. битови отпадъци.

Според „Методиката за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци“, утвърдена 2019г. от МОСВ за населени места от 3 000 до 25 000 жители, нормата на натрупване е 295,5 кг/жит/год. В сравнение със средната норма на натрупване за населените места с население между 3 000 до 25 000 жители община Червен бряг също отчита по-благоприятни стойности на показателя.

Строителни отпадъци

Строителни отпадъци са отпадъците от строителство и разрушаване, съответстващи на кодовете отпадъци, посочени в глава 17 от Индекс към Решение 2000/532/ЕО на Комисията от 3 май 2000г. за замяна на Решение 94/3/ЕО за установяване на списък на отпадъците в съответствие с член 1, буква „а)“ от Директива 75/442/ЕИО на Съвета относно отпадъците и Решение 94/904/ЕО на Съвета за установяване на списък на опасните отпадъци в съответствие с член 1, параграф 4 от Директива 91/689/ЕИО на Съвета относно опасните отпадъци и следващите му изменения.

На територията на общината няма специално депо за третиране на строителни отпадъци.

Основното количество строителни отпадъци се генерират от дейността на домакинствата и фирми, извършващи строителна и ремонтна дейност. Компонентите на строителните отпадъци са бетонови късове, тухли, хоросан и др. Отпадъците от строителна дейност се депонират на старото общинско депо в гр. Червен бряг, което понастоящем е закрито с техническа и биологична рекултивация първа година.

За периода 2016-2020г. в община Червен бряг количествата, генерирани от ремонтните дейности на домакинствата на територията на общината и за количествата на депонираните строителни отпадъци се управляват от лицата извършващи ремонтна дейност. Строителните отпадъци се извозват до Регионалното депо на РЦУО – гр. Луковит. При изпълнение на малки ремонтни дейности населението оставя генерираните строителни отпадъци до контейнерите с битови отпадъци, които в последствие се събират от фирмата, която извършва дейности по събиране и транспортиране, но не се предават отделно като строителни отпадъци, а общо в битовите отпадъци.

За населението на община Червен бряг с изграждането на регионалната система на ЦР на РЦУО-Луковит са предвидени контейнери за приемане на строителни отпадъци от домакинствата и от община Червен бряг.

На практика така предвидената система не работи за община Червен бряг, тъй като населението на общината е затруднено с достъп до РЦУО в почивни дни, когато обикновено се изхвърлят строителните отпадъци от ремонтна дейност. Изхвърлянето на определеното за целта място в РЦУО затруднява населението на община Червен бряг и поради неговата отдалеченост от населеното място. Създават се предпоставки за изхвърляне на отпадъци от дейности по строителство и разрушаване на нерегламентирани

места най-често извън населените места, за което се налага общината непрекъснато да заделя допълнителни средства за почистване на формирани се нерегламентирани сметища.

Община Червен бряг стриктно следи за спазване на разпоредбите на „Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали“. При започване на СМР и/или премахване на строеж на територията на общината, от Възложителите се изисква План за управление на строителните отпадъци, без който не се издават съответните документи по реда на ЗУТ за разрешаване на строителните дейности.

Община Червен бряг стриктно следи за спазване на разпоредбите на „Наредба за управление на отпадъците на територията на община Червен бряг“, като съгласно Глава трета, раздел III „Организация и управление на строителните отпадъци и земни маси“ се забранява:

- Нерегламентираното изхвърляне, изгаряне, както и всяка друга форма на нерегламентирано третиране на строителни отпадъци и земни маси, в т.ч. изхвърлянето им до и в контейнерите за събиране на битови отпадъци или разделно събиране на отпадъците от опаковки;
- Депонирането на строителни материали, строителни отпадъци и изкопни земни маси извън границите на строителните площадки и/или извън границите на имота;

Прогнозата на образуваните количества „строителни отпадъци“ за периода 2021-2028г. са определени като произведение на броя на прогнозното население и норма на натрупване на строителни отпадъци от 76 кг/жител/год.

Прогноза за образуваните строителни отпадъци в община Червен бряг

Вид отпадък	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
	(т/год.)	(т/год.)	(т/год.)	(т/год.)	(т/год.)	(т/год.)	(т/год.)	(т/год.)
Строителни отпадъци	1 817.77	1 804.47	1 793.14	1 783.72	1 776.20	1 770.57	1 766.77	1 764.80

Предвижда се обособяване на специализирани площадки в град Червен бряг и села в общината за разделно събиране на зелени и строителни отпадъци от домакинства и транспортиране за последващо оползотворяване в РЦУО и/или до предвидена за изграждане инсталация за селективно разрушаване, подготовка, рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и производство на рециклирани строителни материали. Реализация на проект за управление на строителните отпадъци, генерирани на територията на община Червен бряг - с участие в процедура за финансиране и изпълнение на проекти за системи, съоръжения и инсталации за селективно разрушаване, подготовка, рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и за производство на рециклирани строителни материали, предвидена в рамките на ОПОС 2021-2027г.

Опасни отпадъци

Опасни отпадъци са отпадъците, които притежават едно или повече опасни свойства, посочени в Приложение №3 към ЗУО.

Опасни отпадъци от домакинствата. Опасните отпадъци от домакинствата обхващат широка гама от материали, които могат да включват: газови бутилки; аерозоли, батерии, масла, бои, лакове и лепила, запалими течности (разредители, разтворители и др.),

пестициди, почистващи вещества и препарати, флуоресцентни тръби, лекарства и други.

Услуги по разделно събиране, транспортиране и екологосъобразно обезвреждане на опасни битови отпадъци (като напр. опаковки, съдържащи опасни вещества или замърсени с опасни вещества; разтворители; киселини; основи; фотографски химически вещества и препарати; пестициди; флуоресцентни тръби и други отпадъци, съдържащи живак (без живак съдържащи лампи); бои, масла, лепила/адхезиви и смоли съдържащи опасни вещества; перилни и почистващи препарати, съдържащи опасни вещества; цитотоксични и цитостатични лекарствени продукти) не се извършват в община Червен бряг. Общината не е сключила договор с ООп, извършваща услуги по събиране, транспортиране, опаковка за безопасно транспортиране, последващо третиране и обезвреждане на разделно събрани опасни отпадъци от домакинствата. Предоставянето на тези услуги включва приемане на място при притежателя на отпадъка или в Мобилен събирателен пункт (осигурен от изпълнителя на извършване на тази услуга с който общината ще има договор), осигуряване на транспорт и опаковка за безопасно транспортиране, последващо третиране и обезвреждане.

Но в тази насока са предприети някои мерки от страна на общината, която е сключила договор №98-00-95(1)/20.11.2020г. с фирма „Палмекс-03“ ЕООД, гр. Червен бряг за осигуряване на площадка за предоставяне на разделно събиране на отпадъци от домакинства съгласно чл. 19, ал. 3, т. 11 от ЗУО. С договора е осигурена възможност на жителите на общината да предават на площадката разделно събрани отпадъци от опаковки, отпадъчни материали от хартия, пластмаса, метал, стъкло, негодни за употреба батерии, излезли от употреба електрически уреди, опасни отпадъци, обемисти едрогабаритни отпадъци и други видове отпадъци от домакинствата. На площадката се извършва предаване на отпадъци от черни и цветни метали (ОЧЦМ) с битов характер от физически лица, ИУГ и ИУМПС. Също така населението на община Червен бряг може да ползва ЦР, разположен на РЦУО-Луковит, който обслужва общините Луковит, Тетевен, Червен бряг, Роман и Ябланица. На ЦР на РЦУО-Луковит има 2 бр. товарни контейнери ролков тип за временно складиране на опасни отпадъци от бита, където домакинствата могат да оставят тези отпадъци.

Негодните за употреба **пестициди** са опасни отпадъци. Наличните на територията на община Червен бряг излезли от употреба опасни отпадъци (пестициди), които се съхраняваха безопасно по различни начини (загробени, събрани в бетонна шахта в земята или в сграда) са обезвредени. Съгласно Договор №13693/31.08.2020г. с предмет: „Преопаковане, транспорт, предаване за окончателно обезвреждане на до 1000 тона УОЗ – пестициди, опасни отпадъци и други препарати за растителна защита и почистване на складовете, в които се съхраняват“, сключен между ПУДООС и ДЗЗД „Проект Пестициди 2019“ са извършени дейности в 4 броя склада находящи се в гр. Койнаре; с. Сухаче; с. Радомирци; с. Реселец. Община Червен бряг е сключила Договор №98-00-427/11.10.2021г. с „БалБок Инжинеринг“ АД, гр. София за предаване и приемане за транспортиране на отпадъци класифицирани с код и наименование 20 01 09* „Пестициди“, находящи се в склад в с. Ракита, имот №14007, вид собственост: Държавен поземлен фонд-МЗГ, община Червен бряг в ориентирано количество 2 984 кг прахообразни и течни пестициди. На територията на община Червен бряг остава само склад с. Бресте, ПИ №159027, местност „Шосето“, Вид собственост - Държавна частна, Начин на трайно ползване - Стопански двор. Количествата ПРЗ са: твърди (прахообразни) – 1 000 кг; смесени – 500 кг.

Биоразградими отпадъци

Биоразградими отпадъци са всички отпадъци, които имат способността да се разграждат анаеробно или аеробно, като хранителни и растителни отпадъци, хартия, картон и други.

Аеробно разграждане е разграждане с наличие на кислород

Анаеробно разграждане е разграждане без наличие на кислород

Биоотпадъци са биоразградими отпадъци от парковете и градините, хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, офисите, ресторантите, търговията на едро, столовете, заведенията за обществено хранене и търговските обекти за търговия на дребно, както и подобните отпадъци от предприятията на хранително-вкусовата промишленост.

Хранителни отпадъци са всички храни съгласно чл. 2 от Регламент (ЕО) № 178/2002 на Европейския парламент и на Съвета от 28 януари 2002г. за установяване на общите принципи и изисквания на законодателството в областта на храните, за създаване на Европейски орган за безопасност на храните и за определяне на процедури относно безопасността на храните (ОВ L 31, от 01 февруари 2002г., стр. 1), които са се превърнали в отпадъци.

Основен източник на „биоотпадъци“ е и почти всяко домакинство в общината. Съществуващите в общината животновъдни ферми, не разполагат с необходимите пречиствателни инсталации и съоръжения за оползотворяване на животинските отпадъци. Изграждането на пречиствателни инсталации и съоръжения изисква големи инвестиции, които са непосилни за фермерите. Предимно в селата образуваните при селскостопанската дейност отпадъци смесени с битовите отпадъци от домакинствата представляват по-голямата част от отпадъчния поток и са биоразградими отпадъци, с преобладаващо наличие на градински отпадъци, хранителни отпадъци от домакинствата, чист животински отпадък или примесен със сено или слама, листна маса през есенния сезон и др.

Общината трябва да има информация и да организира създаването на базаданни/регистри на обекти, които генерират хранителни отпадъци и предстои да бъдат включени в системите за разделното им събиране, в т.ч. социални заведения, болници, училища със столове за ученическо хранене, детски градини, ресторанти, пазари и др.

Необходимо е община Червен бряг да организира предоставянето на услуга по разделно събиране и транспортиране на хранителни и кухненски биоотпадъци от търговски обекти, детски градини и други подобни, тъй като понастоящем в общината тя все още не се извършва. Задължение на общините е да намалят количеството депонирани биоразградими отпадъци и да се увеличат количествата оползотворени биоотпадъци. Услугата по доставяне на съдове за събиране и временно съхранение на обектите, които генерират такива отпадъци, както и обслужването и транспортирането им до компостиращо съоръжение (т.е до обособена площадка за компостиране на биоразградими отпадъци на РЦУО-Луковит) ще се осъществява от фирмата, с която общината ще сключи договор или ще се изпълнява от самата община.

Разходите за изпълнение на тази услуга ще се покриват със средствата, събрани от приходите от такса „битови отпадъци“.

Собствениците на обекти, генериращи хранителни и кухненски биоотпадъци са длъжни да обособят място за поставяне на съдовете за разделното им събиране и да определят отговорни лица за разделното им събиране, като информират за това – *Отдел „ТСУ“* от Общинската администрация.

Собствениците на обекти, които генерират биоотпадъци и са сключили договори за събиране и извозване на тези отпадъци с други фирми, а не с общината или фирмата с

която общината ще има договор за извършване на услугата, са длъжни да организират разделното събиране на кухненските и хранителните си биоотпадъци и извозването им до компостиращо съоръжение. Заплащането на услугата тогава ще се извършва от собствениците на обекти – генератори на отпадъци.

Тъй като тази система не е внедрена още в община Червен бряг се предвижда тя да бъде осъществена на регионален принцип със средства по ОПОС 2021-2027г., като се включат съдове и транспортни средства за събиране на хранителни и кухненски биоотпадъци.

Предвижда се въвеждане на разделно събиране на биоразградимите хранителни отпадъци с възможно финансиране по ОПОС 2021-2027г. за закупуване на съдове и специализирана транспортна техника за оползотворяване в регионалната система – РЦУО Луковит.

„Зелени“ биоотпадъци в община Червен бряг се генерират при почистването на обществени градини, междублокови пространства, обществени паркове, други обществени зелени площи и транспортни зони и се събират разделно. Община Червен бряг има сключен договор №98-00-124/28.04.2021г. с фирма „Комунал Сервиз“ООД, гр. София с предмет: „Сметосъбиране и сметоизвозване на битови отпадъци от територията на община Червен бряг до Регионално депо за неопасни отпадъци – гр. Луковит. Събиране и транспортиране на растителни и биоразградими отпадъци и почистване на териториите за обществено ползване в гр. Червен бряг“.

„Зелени“ биоотпадъци се генерират и от домакинствата (зелени листа, трева, клони), образувани от почистването на фамилни градини и дворове. На практика регулярното и организирано събиране на „зелените“ биоотпадъци се прилага само за парковете, градинките и някои други обществени места от фирма „Комунал Сервиз“ООД, гр. София, която отговаря за почистването им в гр. Червен бряг. Събраните и транспортирани до Регионално депо за неопасни отпадъци – гр. Луковит зелени отпадъци за 2020 г. са 176,46 тона.

В Община Червен бряг е необходимо да се въведе разделно събиране на „зелени“ биоотпадъци от бита в отделни съдове, обособени места и транспортиране. Разходите за изпълнение на тази услуга ще се покриват със средствата, събрани от приходите от такса „битови отпадъци“.

„Зелените“ биоотпадъци от фамилните жилища в крайградските райони или селата - листа, трева, храсти, клони, градински отпадъци, може да се събират в компостери, за което е необходимо Общината да въведе и насърчава домашното компостиране, както и да осигури компостери.

С пускането в експлоатация на РЦУО-Луковит през м. март 2016г., община Червен бряг ползва площадката за компостиране на „зелени“ отпадъци на която домакинствата оставят зелени отпадъци, като клони и храсти и където се компостират събраните от „Комунал Сервиз“ ООД, гр. София „зелени“ биоотпадъци от парковете, градинките и други обществени места.

Бъдещото развитие на системата за управление на отпадъците в община Червен бряг предвижда въвеждане на домашно компостиране – в гр. Червен бряг и избрани села от общината.

Масово разпространени отпадъци

Масово разпространени отпадъци са отпадъци, които се образуват след употреба на продукти от многобройни източници на територията на цялата страна и поради своите характеристики изискват специално управление. Масово разпространени отпадъци са:

- отпадъци от опаковки от хартия и картон, пластмаса, стъкло и метали;
- негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА);
- излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС);
- излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО);
- излезли от употреба гуми (ИУГ);
- отработени масла;

Община Червен бряг има сключен договор с „Екопак България“ АД за въвеждане на система за разделно събиране на **отпадъци от опаковки** на територията на гр. Червен бряг, гр. Койнаре, с. Рупци, с. Радомирци, с. Телиш, с. Чомаковци, с. Горник, с. Глава. Обхвата на системата е 70 бр. комплекта контейнери тип „Иглу“ с вместимост 1500 л. за разделно събиране на отпадъци от опаковки, които са разположени по населените места от общината, както следва:

- гр. Червен бряг – 37 бр. комплекта;
- гр. Койнаре – 10 бр. комплекта;
- с. Рупци – 4 бр. комплекта;
- с. Радомирци - 4 бр. комплекта;
- с. Телиш - 4 бр. комплекта;
- с. Чомаковци - 3 бр. комплекта;
- с. Горник - 4 бр. комплекта;
- с. Глава - 4 бр. комплекта;

Местата /пунктовете за разполагане на елементите за разделното събиране на отпадъците от опаковки са определени от общината и съгласувани с ООп в град Червен бряг са следните:

1. ул. „Отец Паисий“ /под ОУ „Христо Смирненски“/
2. ж.к. „Победа“, бл.1/62
3. ул. „14-ти Септември“ /площад/
4. ул. „Иван Вазов“ №41
5. ж.к. „Победа“, бл.16/60
6. ж.к. „Победа“, бл.4/70
7. Ул. „Любен Каравелов“ №2
8. ул. „Яне Сандански“ под ж.к. „Победа“, бл.10
9. ул. „Стефан Караджа“, бл. „Септември“ /кабелна телевизия/
10. ж.к. „Победа“, бл.9/60А
11. ж.к. „Победа“, бл.10/60А
12. ул. „Антим I“ до парк „Голеж“
13. ул. „Искър“ /площад срещу магазин „Пчела“/
14. ул. „Яне Сандански“ /паркинг „МБАЛ“/
15. Търговия на едро, кв.180А
16. ул. „Неофит Рилски“/ под „РУП“/
17. ул. „Цар Самуил“, бл.2/76
18. ул. „Генерал Тошев“, бл. „Лонгоза
19. ул. „Александър Батенберг“ /кръстовище с ул. „Княз Борис“/
20. ж.к. „Победа“, бл.8/70А
21. ул. „Тома Петков“ /до икономически техникум/

22. ул. „Тома Петков“, бл. 1/90
23. ул. „Александър Батенберг“ /до директорски блок/
24. ж.к. „Победа“, бл.3/70
25. ул. „14-ти Септември“/до ресторант „Венеция“/
26. ул. „14-ти Септември“ /5-те кюшета/
27. ул. „Цар Калоян“ /до бл.ГНС 1
28. ул. „Кирил и Методи“ /р-т „Манчестър“/
29. ул. „Неофит Рилски“ и ул. „Станке Димитров“
30. ул. „Струга“ /срещу ПГ по хранителни технологии „Юрий Гагарин“/
31. бл. „Дунав“, бл. „Слънце“ и бл. „Напредък“
32. ул. „Македония“ срещу ПГ по Механотехника „9 май“
33. ул. „Яне Сандански“ над ул. „Вихрен“
34. ул. „Цар Самуил“ / общезитие/
35. ул. „Европа“ срещу фирма „Калинел“
36. Община Червен бряг /площад – тото пункт/
37. ул. „Хан Кубра“/спирка магарето/

На територията на общината, функциониращите пунктове за изкупуване на отпадъци от хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло допринасят за събирането на допълнителни количества разделно събрани от домакинствата отпадъчни потоци от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло.

Съгласно данни от община Червен бряг, количествата разделно събрани отпадъци от опаковки (хартия и картон, пластмаси, стъкло и метали) от „Екопак България“ АД за периода 2016-2020г., са както следва:

2016г.			
Община	Вид отпадък	Код на отпадъка	Количество разделно събрани отпадъци от опаковки (тона)
Червен бряг	Хартиени и картонени опаковки	20 01 01	3.354
	Пластмасови и метални опаковки	20 01 39	4.350
	Стъклени опаковки	15 01 07	8.110
Общо:			15.814

2017г.			
Община	Вид отпадък	Код на отпадъка	Количество разделно събрани отпадъци от опаковки (тона)
Червен бряг	Хартиени и картонени опаковки	20 01 01	2.557
	Пластмасови и метални опаковки	20 01 39	3.494
	Стъклени опаковки	15 01 07	0
Общо:			6.051

2018г.			
Община	Вид отпадък	Код на отпадъка	Количество разделно събрани отпадъци от опаковки (тона)
Червен бряг	Хартиени и картонени опаковки	20 01 01	1.021
	Пластмасови и метални опаковки	20 01 39	1.136
	Стъклени опаковки	15 01 07	3.550
Общо:			5.707

2019г.			
Община	Вид отпадък	Код на отпадъка	Количество разделно събрани отпадъци от опаковки (тона)
Червен бряг	Хартиени и картонени опаковки	20 01 01	1.207
	Пластмасови и метални опаковки	20 01 39	1.546
	Стъклени опаковки	15 01 07	16.180
Общо:			18.933

2020г.			
Община	Вид отпадък	Код на отпадъка	Количество разделно събрани отпадъци от опаковки (тона)
Червен бряг	Хартиени и картонени опаковки	20 01 01	1.662
	Пластмасови и метални опаковки	20 01 39	1.941
	Стъклени опаковки	15 01 07	0
Общо:			3.603

За периода 2016-2020г. общото количество на разделно събраните отпадъци от опаковки (хартия и картон, пластмаса, стъкло и метали) възлиза на 50,108 т, от които: хартиени и картонени опаковки – 9,801 т; пластмасови и метални опаковки – 12,467 т и стъклени опаковки – 27,840 т.

Предвижда се Регионалното сдружение да кандидатства по ОПОС 2021-2027г. за финансиране и изграждане на проектираната сепарираща инсталация за битови отпадъци.

В община Червен бряг се прилага система за разделно събиране на НУБА и ИУЕЕО.

ИУЕЕО – в община Червен бряг се събират разделно ИУЕЕО, съгласно договор №98-00-581/25.11.2021г. с „Елтехресурс“. ООп извършва събиране, транспортиране, съхранение и предаване за предварително третиране с цел последващо оползотворяване и/или обезвреждане на ИУЕЕО, образувани на територията на общината. Срокът на договора е 3 години, след което се продължава автоматично за нов тригодишен период, ако никоя от страните не го прекрати. Общината е определила – сградата на Общинската администрация за място за разделно събиране на ИУЕЕО, като информира обществеността за това, както и за условията за приемане на тези МРО.

НУБА - в община Червен бряг се събират разделно НУБА, съгласно договор №98-00-582/25.11.2021г. с „Екобатери“ АД. ООп извършва организиране и управление на дейностите по събиране, транспортиране, временно съхраняване, предварително третиране, предаване за оползотворяване и/или обезвреждане на НУБА, образувани на територията на общината. Срокът на договора е 3 години, след което се продължава безсрочно, ако никоя от страните преди това не възрази срещу неговото прекратяване. Община Червен бряг е определила следните места в гр. Червен бряг за разполагане на съдовете за разделно събиране на НУБА, като информира обществеността за местоположението на местата и условията за приемане на тези МРО – сградата на Общинска администрация, спортна зала на ул. „14-ти Септември“, СУ „Доктор Петър Берон“ на ул. „Тома Петков“ №25, ТГ „Васил Априлов“ на ул. „Тома Петков“ №25, ОУ „Хр. Смирненски“ на ул. „Отец Паисий“ №37, ДГ „Зора“, ДГ „Бодра смяна“ и детска ясла.

Общината има сключен договор №98-00-95(1)/20.11.2020г. с „Палмекс-03“ ЕООД, гр. Червен бряг за осигуряване на площадка за предоставяне на разделно събиране на отпадъци от домакинства съгласно чл.19, ал.3, т.11 от ЗУО. С договора е осигурена възможност на жителите на общината да предават на площадката разделно събрани отпадъци от опаковки, отпадъчни материали от хартия, пластмаса, метал, стъкло, негодни за употреба батерии, излезли от употреба електрически уреди, **опасни отпадъци**, обемисти

едрогабаритни отпадъци и други видове отпадъци от домакинствата. На площадката се извършва предаване на отпадъци от черни и цветни метали (ОЧЦМ) с битов характер от физически лица, **ИУГ** и **ИУМПС**.

В община Червен бряг се събират отпадъци от **отработени масла**, като общината е сключила договор №98-00-31(1)/06.01.2017г. с фирма „ОЙЛ-РЕЦИКЛЕЙШЪН“ ЕООД и „ПОЛИХИМ-СС“ ЕООД за срок до 31.12.2021г. за предаване на отработени масла от граждани.

Общината има сключен договор с „Текстилна организация“ АД, гр. София за организиране на система за разделно събиране на **отпадъци от обувки и текстил**.

Производствени отпадъци

Производствените предприятия на територията на общината образуват предимно битови отпадъци, специфични масово разпространени и рециклируеми отпадъци. Фирмите водят на отчет **производствените си отпадъци** пред РИОСВ-Плевен, която провежда и контрола по изпълнението на фирмените програми за управление на отпадъците. Съгласно §1, т.32 от Допълнителните разпоредби на ЗУО, „*производствени отпадъци*“ са отпадъците, образувани в резултат на производствената дейност на физическите и юридическите лица. Необходимо е фирмите да изпълняват задълженията си, като предоставят необходимата информация за генерираните от тях отпадъци в РИОСВ-Плевен.

II.2.3.2. Начини на третиране, съоръжения, местонахождение, обхванато население от организирано сметоизвозване на територията на община Червен бряг

Основни технически характеристики и капацитет на инфраструктурата за третиране на битови отпадъци – състояние към 2021г.

Депозит за депониране на битовите отпадъци – РЦУО

През програмен период 2007-2013г. оперативна програма „Околна среда“ (ОПОС 2007-2013г.) е финансирано изграждането на Етап I по проект „Регионална система за управление на отпадъците“ на територията на град Луковит. Регионалният център за управление на отпадъците – гр. Луковит /РЦУО/ е един от елементите на цялостната система за управление на отпадъците в регион Луковит.

Компонент на Етап II е изграждане на инсталация за сепариране отпадъците на РЦУО.

От обхвата на регионалната система за управление на отпадъците изграден Регионален център за управление на отпадъците Луковит е разположен на територията на община Луковит, област Ловеч, 1 км източно от гр. Луковит в местността „Голия връх“, склон „Добрин дол“ в УПИ I за ПИ с идентификатор №44327.197.37 от землището на община Луковит. Общата площ на имота е 448 583 m². Трайното предназначение на територията е урбанизирана. Начинът на трайно ползване е депо за битови отпадъци. Собствеността е публична общинска. Достъпът до РЦУО се осъществява по път Е83 в участъка Радомирци – Луковит, с ново отклонение (довеждащ път до РЦУО) от съществуваща улица в кв. „Изток“ на града.

С въвеждане в експлоатация на РЦУО - Луковит битовите отпадъци генерирани на територията на община Червен бряг се депонират на Регионалното депо на РЦУО – Луковит. Новото регионално депо е предвидено с четири клетки с общ проектен капацитет $V_{използваем}=1,102$ млн. m³ и експлоатационен период от 30г. На етап I, финансиран по ОП „Околна среда“ 2007-2013г. е изградена клетка 1 на регионалното депо с $V_{използваем}=274\,500$ m³. Този обем представлява около 25% от проектния капацитет на

четирите клетки на цялото депо. През м. март 2016г. РЦУО - Луковит е въведен в експлоатация. РЦУО - Луковит приема за третиране неопасни ТБО от всичките 5 общини в регион Луковит, като директно на РЦУО се транспортират генерираните отпадъци от общини Луковит, Червен бряг, Роман и Ябланица. След въвеждане в експлоатация на Регионалния център за управление на отпадъците – Луковит, дейността „Оператор на РЦУО“ се изпълнява от общинско предприятие, под контрола на Общинската администрация и Общински съвет – Луковит. РЦУО е изграден със следните зони:

➤ **Административна зона**, която включва: КПП, ел. взна, административна сграда, общински събирателен център /ЦР/, гараж-работилница;

- **Общински център за рециклиране** - на ЦР се извършва прием на отпадъци от населението, които отговарят на неопасни битови отпадъци – ЕГО, градински (зелени) отпадъци, отпадъци от електрическо и електронно оборудване, опасни отпадъци и пр. В ЦР се извършват дейности, като разтоварване и ръчно разпределяне на отпадъците по контейнерите и натоварване на пълните контейнери, разтоварване на доставното място и връщането им в центъра. На Общинският център за рециклиране са разположени контейнери за разделно събиране на рециклируеми, специфични и едрогабаритни отпадъци от домакинствата. След запълване на съответния контейнер, той се натоварва, разтоварва се на доставно място и се връща в центъра. На площадката на ЦР има общо 13 бр. контейнери, както следва: контейнери с размер 5/2, 4/2 с обем 20 m^3 (за по-обемисти и леки суровини) – 9 бр.; контейнери с размер 5/2.4/1 с обем 10 m^3 (за строителни отпадъци и тежки суровини) – 2 бр.; товарени контейнери ролков тип (временно складиране на опасни отпадъци) – 2 бр.

➤ **Технологична зона** - изградени и функционират: клетка 1 на регионалното депо, площадка за открито компостиране на „зелени отпадъци“, инсталация за измиване на гуми, навес за верижни машини, пречиствателна станция за инфилтрирани води /ПСИВ/.

- **Площадка за компостиране на „зелени“ отпадъци** - материал за компостните редове са шредираният „зелени“ и дървесни отпадъци, събрани от поддържането на обществените паркове и градини. Площадката за компостиране на „зелени“ отпадъци е на площ $6\,100\text{ m}^2$. В нея са включени: зона компостни редове – $1\,500\text{ m}^2$; зона суров материал – 700 m^2 ; зона за рафиниране – 450 m^2 ; Има 12 компостни редове, като обема на една компостна дига е $V=45\text{ m}^3$; Резервоар с обем от 20 m^3 за съхраняване на вода от повърхностния отток от площадката за зелено компостиране. Водата се използва за оросяване; Резервоар за оросяване, заедно с помпена група (1раб+1рез $Q=1,5-5\text{ m}^3/\text{час}$); Резервоар за противопожарни нужди – 80 m^3 ;

Площадката на РЦУО е изцяло оградена със заключващ се вход и контролно-пропускателен пункт (КПП) за измерване, контрол и документиране на приеманите отпадъци. Количеството на всяка доставка от приеманите отпадъци се измерва с електронна взна и се регистрира чрез специализиран софтуер в електронната база данни на обекта.

Изградени са външни връзки – довеждаща инфраструктура /електрозахранване, водоснабдяване и канализационен колектор и довеждащ път до РЦУО/. Изградена е също така и вътрешна инфраструктура – вътрешни площадкови инсталации и съпътстваща инфраструктура.

Регионален център за управление на отпадъците – гр. Луковит отговаря на изискванията за експлоатация на депа за неопасни отпадъци, определени в Наредба №6/2013г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци.

За периода 2016-2020г. количеството на депонираните смесени битови отпадъци, генерирани от населението на община Червен бряг е 30 899,38 тона, съгласно данни от община Червен бряг.

Понастоящем 24% от капацитета на клетка 1 е запълнен, като остатъчният активен капацитет е 125 870 тона. За периода на Програмата за управление на отпадъците община Червен бряг няма да се нуждае от нова инфраструктура за депониране на отпадъци.

Регионалната система Луковит, разполага със съоръжения в експлоатация, които покриват само дейностите по депониране и оползотворяване на биоотпадъци.

Инсталация за сепариране на битови отпадъци – предстои изграждане

Годишният капацитет на инсталацията е 22 000 t несепариран битов отпадък. При работа на инсталацията от 260 дни годишно, това прави средно дневен капацитет от 85 тона битов отпадък дневно. При едносменна работа от 8 часа на ден, средно часовият капацитет на инсталацията е 11 тона на час.

Процентът на сепарираните материали е 23.34% от битовите отпадъци, което прави номинално количество от 5.2 t/h и капацитет на пресата за балиране - 8 t/h.

Капацитет на инсталацията за компостиране е 8 844 тона годишно, което прави средно дневен капацитет от 34 тона на ден и средно часов капацитет от 4 t/h.

Постъпващите на РЦУО – Луковит смесени БО след влизане на КПП и измерването им на ел. везна се транспортират до площадката на инсталацията за сепариране на битови отпадъци. Площадката а инсталация за сепариране на битови отпадъци се разделя условно на производствена, административна и обслужваща зона.

- *Производствена зона* – състои се от следните под-зони:
 - сепариране – разположена в производствена сграда тип „хале“
 - компостиране, която включва: площадка за подситова фракция, биореактор;
 - площадка за открито компостиране в открити клетки;
 - транспортна инфраструктура;
 - система за третиране на инфилтрирани води;
 - система за третиране на дъждовни води;
 - техническо водоснабдяване
 - резервоар за противопожарни нужди;
 - площадково електроснабдяване;
- *Административна зона* - съпътстваща зона, обезпечаваща правилното функциониране на производствената зона.

Предвижда се изграждане на помещения за персонала, работещ на територията на площадката на инсталацията за сепариране на база готови елементи тип „контейнери“.

- *Обслужваща зона* - Съпътстваща зона свързва всички зони и под-зони.

В рамките на така обособената зона влиза изграждането на комплекс от съоръжения и подобекти, както и доставка и монтаж на мобилно и стационарно оборудване, а именно: площадка – земна основа, вертикална планировка, депа за временно съхранение на земни маси следствие реализиране на инвестиционното намерение, система за третиране на битово-фекални води, питейно битов водопровод, система (технически водопровод) за

измиване и почистване обслужваща зона, система за оросяване и измиване в производствена зона (технически водопровод за инфилтрирани води), противопожарна система (Технически водопровод за противопожарни нужди), везна за контрол на количеството отпадъци към действащата клетка, управлявана от КПП; оборудване за експлоатация на площадките.

Площадки за предаване на разделно събрани битови отпадъци, които общината е осигурила за населени места над 10 000 жители

В община Червен бряг единствено гр. Червен бряг е с население по-голямо от 10 000 жители. Съгласно чл. 19, ал. 3, т. 11 от ЗУО, община Червен бряг е сключила договор №98-00-95(1)/20.11.2020г. с „Палмекс-03“ ЕООД, за осигуряване на *площадка за предоставяне на разделно събиране на отпадъци от домакинства*. Срокът на договора е 5 години. С договора е осигурена възможност на жителите на общината да предават на площадката разделно събрани отпадъци от опаковки, отпадъчни материали от хартия, пластмаса, метал, стъкло, негодни за употреба батерии, излезли от употреба електрически уреди, опасни отпадъци, обемисти едрогабаритни отпадъци и други видове отпадъци от домакинствата. На площадката се извършва предаване на отпадъци от черни и цветни метали (ОЧЦМ) с битов характер от физически лица, ИУГ и ИУМПС.

Регистър на площадките за предаване на отпадъци от пластмаса, стъкло, хартия и картон в община Червен бряг

№	Населено място	Местонахождение на площадката	Извършващ дейността
1	гр. Червен бряг	ул. "Антим I" № 79, УПИ XI-2533, кв. 179	"Палмекс 03" ЕООД

Осигуряването на площадка е начин за общината да увеличи количествата отпадъци предадени за рециклиране, както и да допълни организираният системи за разделно събиране на рециклируеми отпадъци.

Допълнително в рамките на регионалната система за управление на отпадъците, на РЦУО Луковит е обособен *общински център за рециклиране* – площадка, където населението може да доставя всички видове отпадъци, които не могат да се депонират с битовите. На ЦР са разположени различни видове контейнери за разделно събиране на отпадъци за рециклиране и специализирани контейнери за опасни отпадъци от бита - 9 бр. контейнери с размер 5/2.4/2 с обем 20 m³ (за по-обемисти и леки суровини); 2 бр. контейнери с размер 5/2.4/1 с обем 10 m³ (за строителни отпадъци и тежки суровини); 2 бр. товарни контейнери ролков тип (за временно складиране на опасни отпадъци).

 Инфраструктура за събиране и транспортиране на смесени битови отпадъци

Едни от най-важните задължения на местните власти в областта на управлението на отпадъците са определянето на площадки, изграждането и експлоатацията на съоръжения и инсталации за обезвреждане на отпадъци, както и възлагане на услуги по събирането, транспортирането и обезвреждането на битовите отпадъци. За целта, на общините са предоставени необходимите механизми за набиране на средства посредством такса „битови отпадъци“ и правомощията да определят условията и реда за извършване на третирането и транспортирането на битовите отпадъци, чрез общинските наредби и програми за управление на отпадъците на територията на общината.

От 2007г. всички населени места в община Червен бряг - гр. Червен бряг, гр. Койнаре и 12 села са включени в системата за организирано сметосъбиране и сметоизвозване на генерираните битови отпадъци от домакинствата.

През м. март 2016г. РЦУО-Луковит е въведен в експлоатация и в община Червен бряг е въведен регионален подход за управление на отпадъците, като от м. април 2016г. събраните генерирани от домакинствата отпадъци на територията на община Червен бряг се транспортират за депониране на Регионалното депо, разположено на РЦУО-Луковит в землището на гр. Луковит.

Община Червен бряг има сключен договор №98-00-124/28.04.2021г. с фирма „Комунал Сервиз“ ООД, гр. София с предмет „Сметосъбиране и сметоизвозване на битови отпадъци от територията на община Червен бряг до Регионално депо за неопасни отпадъци – гр. Луковит. Събиране и транспортиране на растителни и биоразградими отпадъци и почистване на териториите за обществено ползване в гр. Червен бряг“.

Оборудването за извършване на дейностите по управление на битовите отпадъци (сметосъбиране, сметоизвозване на битови отпадъци от домакинства, дейности по почистване на местата за обществено ползване е собственост на „Комунал Сервиз“ ООД, гр. София. В организираното сметосъбиране и сметоизвозване са обхванати освен гр. Червен бряг, гр. Койнаре и всички села намиращи се на територията на общината, а именно: с. Бресте, с. Глава, с. Горник, с. Девенци, с. Лепица, с. Радомирци, с. Ракита, с. Реселец, с. Рупци, с. Сухаче, с. Телиш и с. Чомаковци, т.е. процента на населението обхванато от тази услуга е 100%.

На територията на община Червен бряг има общо 14 населени места - гр. Червен бряг, гр. Койнаре и 12 села, като маршрутите на сметоизвозващата техника съчетават събирането и транспортирането на битовите отпадъци от няколко населени места. Честотата на събиране на съдовете за битови отпадъци и почистване териториите за обществено ползване в гр. Червен бряг е определена в зависимост от големината на населеното място:

График за сметосъбиране и сметоизвозване на съдовете за битови отпадъци, почистване на територии за обществено ползване на територията на гр. Червен бряг

Зона I - Централна Градска Част (понеделник) - при граници от север ул. „Хан Кубрат“, от изток ул. „Г. С. Раковски“, от юг ул. „П. Славейков“, от запад ул. „Хр. Ботев“	
1.	ул. „Г. С. Раковски“ /в частта от ул. „Станке Димитров“ до ул. „П. Славейков“/;
2.	ул. „Любен Каравелов“ /в частта от ул. „Хан Кубрат“ до ул. „Княз Борис I“/;
3.	ул. „Антим I“ / в частта от ул. „Княз Борис I“ до ул. „П. Славейков“/;
4.	ул. „Георги Бенковски“ /в частта от ул. „Цар Асен“ до ул. „П. Славейков“/;
5.	ул. „Неофит Рилски“ /в частта от ул. „Хан Кубрат“ до ул. „Княз Борис I“/;
6.	ул. „Паисий“ /в частта от ул. „Търговска“ до ул. „П. Славейков“/;
7.	ул. „Християнска“ /в частта от ул. „Г. С. Раковски“ до ул. „Антим I“/;
8.	ул. „Иван Вазов“ /в частта от ул. „Г. С. Раковски“ до ул. „Антим I“/;
9.	ул. „Хан Кубрат“ /в частта от ул. „Л. Каравелов“ до ул. „Радомирска“/;
10.	ул. „Екзарх Йосиф“ /в частта от ул. „Христо Ботев“ до ул. „Г. С. Раковски“/;
11.	ул. „Цар Асен“ /в частта от ул. „Васил Левски“ до ул. „Г. С. Раковски“/;
12.	ул. „П. Славейков“ / в частта от ул. „Христо Ботев“ до ул. „Г. С. Раковски“/;
13.	ул. „Добрич“ / в частта от ул. „Антим I“ до ул. „Г. С. Раковски“/;
14.	ул. „Ангел Кънчев“; ул. „Ст. Караджа“; ул. „В. Левски“ /до ул. „П. Славейков“/; ул. „Радомирска“; ул. „Хр. Ботев“; ул. „Княз Борис I“; ул. „Търговска“; ул. „В. Априлов“; ул. „Станке Димитров“; ул. „Кирил и Методи“; ул. „Х. Димитър“; ул. „Шипка“; ул. „Искър“; ул. „Нако Иванов“; ул. „Иво Попович“; ул. „Зл. Панега“;

	Общински пазар /паркинг/; V ^{ти} квартал;
Зона II – Северна част на гр. Червен бряг (вторник) - при граници от юг ул. „Търговска“, от север край на регулацията на гр. Червен бряг, от изток „Стар гробищен парк“, от запад ул. „Г. С. Раковски“ и ул. „Хан Кубрат“	
1.	ул. „Хан Кубрат“ /в частта до ул. „Л. Каравелов“/;
2.	ул. „Струма“ /в частта от ул. „Християнска“ до ул. „Търговска“/;
3.	ул. „Дойран“ /в частта от ул. „ген. Тошев“ до ул. „Търговска“/;
4.	ул. „Самуил“ /в частта от ул. „Княз Борис I“ до ул. „Търговска“/;
5.	ул. „23 ^{ти} Септември“ /в частта от ул. „Княз Борис I“ до ул. „Търговска“/;
6.	ул. „Калоян“ /в частта от ул. „Княз Борис I“ до ул. „Търговска“/;
7.	ул. „Тома Петков“ /в частта до ул. „Търговска“/;
8.	ул. „Неофит Рилски“ /в частта от ул. „Хан Кубрат“ до ул. „Бунджовица“/;
9.	ул. „В. Е. Априлов“ /в частта от ул. „Хан Кубрат“ до ул. „Бунджовица“/;
10.	ул. „Л. Каравелов“ /в частта от ул. „Хан Кубрат“ до ул. „Бунджовица“/;
11.	ул. „Християнска“ /в частта до ул. „Г. С. Раковски“/;
12.	ул. „П. Волов“; ул. „ген. Тошев“; ул. „Витоша“; ул. „Вежен“; ул. „Бунджовица“; ул. „П. К. Яворов“; ул. „Тунджа“; ул. „Македония“; ул. „Силистра“; ул. „Мадара“; ул. „Александър Батемберг“; ул. „6 ^{ти} Септември“; ул. „Плиска“;
Зона III – Югоизточна част на гр. Червен бряг (сряда) - при граници от север ул. „Търговска“, от изток край на регулацията на гр. Червен бряг (борова гора), от юг околоръстен път (край на регулацията), от югоизток ул. „Голеж“, от запад ул. „Морава“ и ул. „Г. С. Раковски“	
1.	ул. „Ив. Вазов“ /в частта от ул. „Г. С. Раковски“ до ул. „Дойран“/;
2.	ул. „Екзарх Йосиф“ /в частта от ул. „Г. С. Раковски“ до ул. „14 ^{ти} Септември“/;
3.	ул. „Добрич“ /в частта от ул. „Г. С. Раковски“ до ул. „Пирин“/;
4.	ул. „Цар Асен“ /в частта от ул. „Г. С. Раковски“ до края на регулацията на гр. Червен бряг/;
5.	ул. „П. Славейков“ /в частта от ул. „Г. С. Раковски“ до ул. „Яне Сандански“/;
6.	ул. „Дойран“ /в частта от ул. „Търговска“ до ул. „Яне Сандански“/;
7.	ул. „23 ^{ти} Септември“ /в частта от ул. „Търговска“ до ул. „Яне Сандански“/;
8.	ул. „Калоян“ /в частта от ул. „Търговска“ до ул. „Яне Сандански“/;
9.	ул. „Тома Петков“ /в частта от ул. „Ив. Вазов“ до ул. „Екзарх Йосиф“/;
10.	ул. „Каблешков“; ул. „Яне Сандански“; ул. „Вукашинов“; ул. „14 ^{ти} Септември“; ул. „ген. Колев“; ул. „Пирин“; ул. „Кубадин“; ул. „Стоян Едрев“; ул. „Дунав“; ул. „Морава“; ул. „Вихрен“; ж-к „Победа“ – бл.1; бл.3; бл.4; бл.5; бл.6; бл.7; бл.8; бл.9; бл.10; бл.13; бл.14; бл.15; бл.16; Общински пазар /паркинг/; ул. „Ст. Караджа“;
Зона I - Централна Градска Част (четвъртък) - при граници от север ул. „Хан Кубрат“, от изток ул. „Г. С. Раковски“, от юг ул. „П. Славейков“, от запад ул. „Хр. Ботев“	
1.	ул. „Г. С. Раковски“ /в частта от ул. „Станке Димитров“ до ул. „П. Славейков“/;
2.	ул. „Л. Каравелов“ /в частта от ул. „Хан Кубрат“ до ул. „Княз Борис I“/;
3.	ул. „Антим I“ /в частта от ул. „Княз Борис I“ до ул. „П. Славейков“/;
4.	ул. „Г. Бенковски“ /в частта от ул. „Цар Асен“ до ул. „П. Славейков“/;
5.	ул. „Неофит Рилски“ /в частта от ул. „Хан Кубрат“ до ул. „Княз Борис I“/;
6.	ул. „Паисий“ /в частта от ул. „Търговска“ до ул. „П. Славейков“/;
7.	ул. „Християнска“ /в частта от ул. „Г. С. Раковски“ до ул. „Антим I“/;
8.	ул. „Ив. Вазов“ /в частта от ул. „Г. С. Раковски“ до ул. „Антим I“/;
9.	ул. „Хан Кубрат“ /в частта от ул. „Л. Каравелов“ до ул. „Радомирска“/;
10.	ул. „Екзарх Йосиф“ /в частта от ул. „Хр. Ботев“ до ул. „Г. С. Раковски“/;
11.	ул. „Цар Асен“ /в частта от ул. „В. Левски“ до ул. „Г. С. Раковски“/;
12.	ул. „П. Славейков“ /в частта от ул. „Хр. Ботев“ до ул. „Г. С. Раковски“/;
13.	ул. „Добрич“ /в частта от ул. „Антим I“ до ул. „Г. С. Раковски“/;

14.	ул. „Ангел Кънчев”; ул. „Ст. Караджа”; ул. „В. Левски” /до ул. „П. Славейков”/; ул. „Радомирска”; ул. „Хр. Ботев”; ул. „Княз Борис І”; ул. „Търговска”; ул. „В. Априлов”; ул. „Станке Димитров”; ул. „Кирил и Методи”; ул. „Х. Димитър”; ул. „Шипка”; ул. „Искър”; ул. „Нако Иванов”; ул. „Иво Попович”; ул. „Зл. Панега”; Общински пазар /паркинг/; V ^{ти} квартал;
Зона IV – Южна част на гр. Червен бряг (петък) - при граници от север ул. „П. Славейков”, от изток ул. „Антим І”; ул. „Рила”; ул. „Пирин”; край на регулацията на гр. Червен бряг (зеделски терени); път за Горско стопанство – гр. Червен бряг, от юг край на регулацията на промишлена зона (зеделски терени), от запад ЖП район – гр. Червен бряг	
1.	ул. „Антим І” /в частта от ул. „П. Славейков” до промишлена зона гр. Червен бряг/;
2.	ул. „Паисий” /в частта от ул. „П. Славейков” до промишлена зона гр. Червен бряг/;
3.	ул. „Г. Бенковски” /в частта от ул. „П. Славейков” до товарна гара гр. Червен бряг/;
4.	ул. „Тулча”; ул. „Перник”; ул. „Рила”; ул. „Шейново”; ул. „Янтра”; ул. „Струга”; ул. „Пирин”; ул. „Яна”; ул. „Вардар”; Промислена зона – гр. Червен бряг; Общински пазар /паркинг/; ул. „Ст. Караджа”;

График за сметосъбиране и сметоизвозване на съдове за битови отпадъци от населените места в община Червен бряг

Зона I – Северозападна част от територията на Община Червен бряг (два пъти месечно)	
1.	гр. Койнаре; с. Чомаковци; с. Глава; с. Лепица; с. Сухаче; с. Горник;
Зона II – Южна и източна част от територията на Община Червен бряг (два пъти месечно)	
1.	с. Девенци; с. Телиш; с. Ракита; с. Радомирци; с. Рупци; с. Реселец; с. Бресте;

За събирането на битовите отпадъци се използва стационарна контейнерна система. Контейнерите се поставят на определени места и се обслужват от специализирани автомобили. В община Червен бряг кофите и контейнерите са собственост на общината, а се обслужват с техника на „Комунал Сервиз“ ООД, гр. София, с който общината има сключен договор за осигуряване на сметосъбирането и сметоизвозването на битовите отпадъци образувани на територията ѝ. При така организираната честота на обслужване на контейнерите, системата за организирано сметосъбиране и транспортиране на смесените битови отпадъци се оценява като ефективна. Състоянието на контейнерният парк се контролира от фирмата-концесионер. В повечето случаи, сметовозните коли могат да уплътнят и компресират отпадъците още в процеса на товарене. В следващата таблица са представени използваните видове контейнери в населените места в община Червен бряг:

№	Населено място	Разположени контейнери тип „Бобър” 1.1 м ³ - брой	Разположени кофи 110 и 120 л - брой
1.	гр. Червен бряг	390	2 139
2.	гр. Койнаре	135	
3.	с. Рупци	60	
4.	с. Радомирци	61	
5.	с. Ракита	35	
6.	с. Телиш	45	
7.	с. Чомаковци	47	
8.	с. Сухаче	28	
9.	с. Бресте	21	

10.	с. Реселец	54	
11.	с. Девенци	33	
12.	с. Глава	47	
13.	с. Горник	45	
14.	с. Лепица	21	
ОБЩО:		1 022	2 139

Системата за организирано сметосъбиране обхваща цялата територия и цялото население в общината и през следващите години няма да се налага закупуване на нови съдове за разширяване на системата и обхващане на нови населени места, като при необходимост ще се подменят амортизирани и повредени съдове.

Паркът на машините и съоръженията за транспортиране на битови отпадъци, които се използват в община Червен бряг от фирмата-концесионер е както следва:

- Сметоизвозващи автомобили с вариопреса или ротопреса за обслужване на съдове за отпадъци контейнер тип „Бобър” 1.1 м³ и кофи за отпадъци с вместимост 110, 120 и 240 литра и обем между 16 м³ и 20 м³ – 4 броя;
- Специализиран автомобил за извозване на едрогабаритни отпадъци, зелени отпадъци, клони и др. (самосвал) - 1 бр.;

„Комунал Сервиз“ ООД, гр. София осъществява поддръжка, ремонт и почистване на транспортните средства и контейнерите. За гарантиране на санитарно-хигиенните условия и недопускане на задържане на смет в съдовете за ТБО, „Комунал Сервиз“ ООД, гр. София почиства и поддържа контейнерите и кофите за отпадъци, които се измиват и дезинфекцират с цел премахване на неприятните миризми и опасността от развитие на болестотворни организми и бактерии.

За извършване на дейностите по сметосъбиране и сметоизвозване на смесените битови отпадъци община Червен бряг е осигурила на фирмата изпълнител необходимите съдове за събиране. С договора е осигурена необходимата честота на извозване, с която не се допуска препълване на контейнерите.

Не е решен проблемът с разделното събиране на отпадъците от изгарянето на дърва и въглища през отоплителния сезон, тъй като на територията на община Червен бряг понастоящем няма отделни съдове за събиране на пепел и сгурия. Понастоящем посочените отпадъци от домакинствата се изхвърлят, извозват и третираят със смесените битови отпадъци. При смесване с въглищни остатъци, сгурия и пепел се променя състава на отпадъците в посока по-висока плътност и понижено съдържание на рециклируеми материали. При изсипване на не добре загасени отпадъци от горенето на дърва и въглища се повреждат и контейнерите. Друг негативен ефект от запалването на отпадъците в контейнерите е временното, но силно замърсяване на въздуха в района на контейнерите с горящи отпадъци. Имайки в предвид, че в малките населени места в общината, основно населението се отоплява на дърва и въглища е необходимо, общината да осигури съответните съдове за събиране на пепел и сгурия или при подновяване в бъдеще на договора за изпълнение на услугите по сметосъбиране и сметоизвозване да заложи изискване в районите, където населението главно ползва дърва и въглища за отопление да се поставят контейнери за разделно събиране на пепел и сгурия.

II.2.3.3. Стари замърсявания с битови и други отпадъци на територията на община Червен бряг извън площадките на предприятията, местонахождение, площ, вид отпадък, рискове за човешкото здраве и околната среда

Старите замърсявания с отпадъци са ползвани площадки с изменения в качеството на компонентите на околната среда /почва, повърхностни и подземни води, флора и фауна/ до степен, водеща до риск за човешкото здраве. На територията на община Червен бряг старите замърсявания са в резултат от локални /изоставени незаконни/ неорганизираните сметища (струпуване на всякакъв вид отпадъци, най-вече битови и строителни) около населените места. Образуват се периодично и своевременно се почистват. Една от причините за тяхното образуване е недостатъчната екокултура и липсата на отговорно отношение и екологично възпитание на жителите в общината, които спомагат за неконтролираното изхвърляне на отпадъци и за възникването на локални замърсявания и нерегламентирани сметища около дерета на реки, покрайнини на населени места, зони за крайградски отдих, селскостопански пътища и др. Най-често на неразрешени места се изхвърлят смесени битови отпадъци (покъщнина, отпадъци от различен характер, вкл. и опасни), като и отпадъци от строителни и ремонтни дейности, животински отпадъци, разкомплектовани моторни превозни средства и др.

В съответствие с Програмата за прилагане на Директива 1999/31/ЕС за депониране на отпадъците, след въвеждане в експлоатация на Регионалното депо в гр. Луковит, Община Червен бряг е извършила почистване и закриване на всички съществуващи незаконни сметища за битови отпадъци, които не отговарят на нормативните изисквания.

В чл. 112 на ЗУО се регламентира обхвата на контролните правомощия на общините, като кмета на общината или оправомощено от него длъжностно лице контролира изоставянето на битовите отпадъци и нерегламентираното им изхвърляне. Кметът на общината организира и контролира закриването, рекултивацията на терените и последващия мониторинг на депата за битови и строителни отпадъци на територията на общината.

До въвеждането в експлоатация на Регионалният център за управление на отпадъците – Луковит, смесените битови отпадъци от населените места в общината се депонираха на старото общинско сметище в м. „Долна биволица”, гр. Червен бряг. От м. април 2016г. смесените битови отпадъци от населените места в общината се депонират на РЦУО-Луковит.

Община Червен бряг изпълнява мерки за привеждане и поддържане на старото общинско депо в съответствие с изискванията на „Наредба №6 от 27 август 2013г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци“ (обн. ДВ. бр.80 от 13 Септември 2013г.). В тази насока община Червен бряг е подписала Договор №13697/03.09.2020г. с ПУДООС за финансиране на техническата рекултивация по проект „Рекултивация на общинско сметище гр. Червен бряг“. През м. декември 2020г. е приключена техническата рекултивация на старото депо. Съгласно проекта след изпълнението на техническата рекултивация е предвидена биологична рекултивация на общинско сметище гр. Червен бряг със срок на изпълнение 36 месеца. Средствата за изпълнение на биологичната рекултивация се осигуряват от бюджета на общината. Към ноември 2021 г. е изпълнена и биологичната рекултивация – първа година. Остават в изпълнение отгледните грижи през следващите две години. Разработеният проект „Рекултивация на общинско сметище гр. Червен бряг“, включва и мониторинг. Планът за контрол и мониторинг на депото е комплекс от специфични контролно-измервателни,

аналитични и информационни дейности, които дават възможност за оценки и прогнози за състоянието на околната среда.

Системата за контрол и мониторинг включва следните наблюдавани елементи: състояние на тялото на депото /топографията му/, емисионни данни, газови емисии, метеорологични данни.

Метеорологичните данни и тяхното измерване се извършва съгласно Приложение №3 на Наредба №6 от 2013г, като данните могат да се събират от собствени наблюдения и измервания или по данни от поставена за тази цел хидрометеорологична станция. Измерват се показателите – количество валежи, температура, посока и сила на вятъра, изпарения, атмосферна влага.

Мониторинг на повърхностните води - определени са два пункта за мониторинг на повърхностни води на р. Искър. Единият пункт е разположен над депото, а другия - под него, по течението на реката. Предвижда се честота на пробовземането и анализа на физикохимичните показатели - два пъти годишно, а на хидробиологичния показател - веднъж годишно. Предвижда се в двата пункта да се извършва анализ на следните физикохимични показатели: - рН, електропроводимост, БПК, съдържание на кислород, съдържание на азот - амониев, нитритен, нитратен, общ азот, съдържание на ортофосфати и общ фосфор и съдържание на манган; и хидробиологичният елемент за качество - макрозообентос.

Мониторинг на подземните води - ще се извършва с измервания от един пункт за мониторинг над депото и два - след депото, по посока на естествения поток на подземните води. Измерват се следните показатели – ниво и състав на подземните води.

Мониторинг на инфилтратата - не се извършва.

Мониторинг на газовите емисии от тялото на депото - потенциални газови емисии и атмосферно налягане (CH₄, CO₂, O₂, H₂S, H₂ и др.).

Мониторинг за състояние на тялото на депото (топографията на депото) – установява се поведение (слягания) на повърхността на тялото на депото.

В тази насока е необходимо осигуряване на лице от общинската администрация, което да отговаря за осъществяване на следексплоатационните грижи и мониторинг на рекултивираното депо, съгласно нормативните изисквания.

На територията на общината няма направено подробно изследване върху състоянието на почвите и тяхната степен на разрушаване и замърсяване. Намаляване на риска за околната среда и човешкото здраве, произтичащ от съхранението на препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност е от съществено значение за екологичния баланс в общината. На територията на община Червен бряг имаше излезли от употреба опасни отпадъци (пестициди), които се съхраняваха безопасно по различни начини (загробени, събрани в бетонна шахта в земята или в сграда).

Съгласно Договор №13693/31.08.2020г. с предмет: „Преупаковане, транспорт, предаване за окончателно обезвреждане на до 1 000 тона УОЗ – пестициди, опасни отпадъци и други препарати за растителна защита и почистване на складовете, в които се съхраняват“, сключен между ПУДООС и ДЗЗД „Проект Пестициди 2019“ са извършени дейности в 4 броя склада находящи се в гр. Койнаре; с. Сухаче; с. Радомирци; с. Реселец. Община Червен бряг е сключила Договор №98-00-427/11.10.2021г. с „БалБок Инжинеринг“ АД, гр. София за предаване и приемане за транспортиране на отпадъци класифицирани с код и наименование 20 01 09* „Пестициди“, находящи се в склад в с. Ракита, имот №14007, вид собственост: Държавен поземлен фонд-МЗГ, община Червен бряг в ориентирувано количество 2 984 кг прахообразни и течни пестициди. На територията на община Червен бряг остава само склад с. Бресте, ПИ №159027, местност

„Шосето“, Вид собственост: Държавна частна, Начин на трайно ползване: Стопански двор. Количествата препарати за растителна защита са: твърди (прахообразни) – 1 000 кг; смесени - 500 кг.

II.2.3.4. Законодателна рамка и отговорно звено за управление на отпадъците в община Червен бряг

 „Наредба за управление на отпадъците на територията на община Червен бряг“ (приета с Решение на ОбС №1291/23.04.2019г.)

Наредбата урежда условията и реда за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждане на битови и строителни отпадъци, включително биоотпадъците, опасни битови отпадъци, масово разпространени отпадъци (МРО), производствени отпадъци (ПО) от физически и юридически лица на територията на общината. Задълженията и отговорностите на Кмета на общината, на физическите и юридическите лица, домакинствата, ползвателите на търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради, болници, училища и други обекти по отношение управление на следните видове отпадъци на територията на община Червен бряг, съгласно изискванията на ЗУО и подзаконовите нормативни актове по прилагането му:

- битови отпадъци, включително биоотпадъци;
- масово разпространени отпадъци - отпадъци от опаковки (ООп), негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА), излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС), излезли от употреба гуми (ИУГ), излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО), отработени моторни масла и отпадъчни нефтопродукти и др.;
- строителни отпадъци (СО);
- производствени отпадъци (ПО);
- отпадъци от черни и цветни метали (ОЧЦМ);

Наредбата урежда изискванията към площадките за предаване на отпадъци от хартия и картон, пластмаси и стъкло, условията за регистрацията им, както и условията за предаване на отпадъци на площадките по чл. 19, ал. 3, т. 11 от ЗУО. Заплащането на съответните услуги за дейностите, свързани с битовите и строителните отпадъци, предоставяни от общината, във връзка с чл. 19 от ЗУО и контрола, глобите и санкциите за нарушаване разпоредбите на наредбата.

Относно лицата, при чиято дейност се образуват и/или третира отпадъци, прилагат следният приоритетен ред (йерархия) при управление на отпадъците:

1. предотвратяване на образуването им;
2. подготовка за повторна употреба;
3. рециклиране;
4. друго оползотворяване, например оползотворяване за получаване на енергия;
5. обезвреждане.

В глава втора, първи раздел „Задължения и отговорности на кмета на общината“ са описани конкретните задължения и отговорности на органите на местно ниво, които са в съответствие с Раздел III „Задължения на органите на местното самоуправление и местната администрация“ на ЗУО. Съгласно чл. 6 от наредбата, кмета на общината организира управлението на дейностите по отпадъците на територията на община Червен бряг, като:

- разработва и изпълнява програма за управление на отпадъците на територията на общината в съответствие с изискванията на ЗУО и подзаконовите нормативни актове, като програмата е част от общинската програма за опазване на околната среда;
- предоставя информация на общинския съвет за изпълнението на програмата до 31 март на настоящата година за предходната;
- представя общината пред Регионалното сдружение за управление на отпадъците - регион Луковит и изпълнява решенията на общото му събрание;
- осигурява условия, при които всеки притежател на битови отпадъци се обслужва от лица, на които е предоставено право да извършват дейности по тяхното събиране, транспортиране, оползотворяване и/или обезвреждане при условия на ЗУО;

Съгласно чл. 7 от наредбата, кмета на общината отговаря за:

- осигуряването на съдове за събиране и съхраняване на битови отпадъци - контейнери, кофи и други;
- събирането на битовите отпадъци и транспортирането им до Регионално депо за неопасни отпадъци - гр. Луковит;
- почистването на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии предназначени за обществено ползване в населените места на общината;
- избора на площадка, изграждане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или на други инсталации или съоръжения за оползотворяването и/или обезвреждане на битови отпадъци;
- организацията по събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата на територията на община Червен бряг;
- разделното събиране на битовите отпадъци на територията на общината най-малко за следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло;
- организирането на дейностите по разделно събиране на масово разпространени отпадъци и/или оказва съдействие на организациите за оползотворяване на масово разпространени отпадъци, в т.ч. определя местата за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаване на масово разпространени отпадъци;
- изпълнението на решенията по чл. 26, ал. 1 от ЗУО на общото събрание на регионалното сдружение по чл. 24, ал. 1 от ЗУО и съдейства за създаване на центрове за повторна употреба, поправка и подготовка за повторна употреба;
- организирането на разделно събиране на опасни битови отпадъци извън обхвата на наредбите по чл. 13, ал. 1 от ЗУО и предаването им за оползотворяване и/или обезвреждане;
- разделното събиране и съхраняването на битови биоразградими отпадъци, в т.ч. определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране на отпадъците и предаването им за компостиране или анаеробно разграждане;
- осигуряването на площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и

други във всички населени места с население, по-голямо от 10 000 жители на територията на общината, и при необходимост в други населени места;

- почистването от отпадъци на общинските пътища в съответствие с чл.12 от ЗУО;
- предотвратяване изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаването на незаконни сметища и организира почистването им;
- определяне границите на районите, включени в системата на организирано сметосъбиране и сметоизвозване на битовите отпадъци, поддържане на чистотата, вида на услугите, които ще се извършват в съответния район, както и честотата на сметоизвозване;
- разработването и предлага за одобряване от Общински съвет план-сметка за разходите по управление на отпадъците, поддържане на чистотата и размер на таксите за битови отпадъци;
- осигуряването на информация на обществеността чрез интернет страницата на общината, както и друг подходящ начин;
- осигурява и прави публично достояние телефонен номер, на който населението може да сигнализира за нарушения и да правят предложения, свързани с дейността по управление на отпадъците и поддържане на чистотата на населените места.

Кметът на общината упълномощава със заповед длъжностни лица за изпълнение на правата и задълженията по наредбата.

В глава втора, втори раздел на наредбата са упоменати задълженията на Общински съвет - Червен бряг, който приема наредбата и публикува на своята интернет страница и подлага на обществено обсъждане проект за наредбата, като в обсъждането могат да участват всички заинтересовани лица, органи и неправителствени организации. Общинският съвет определя заплащането за предоставяните услуги за дейностите, свързани с битовите отпадъци, включително биоотпадъци, строителни отпадъци и масово разпространените отпадъци на територията на общината. Общинският съвет приема общинската програма за управление на отпадъците на територията на община Червен бряг и контролира изпълнението ѝ. Също така определя годишния размер на таксата за битови отпадъци за всяко населено място и за всяка дейност поотделно (сметосъбиране и сметоизвозване, обезвреждане на битови отпадъци в депа или други съоръжения, чистота на териториите за обществено ползване), въз основа на одобрена план-сметка за всяка дейност, включваща необходимите разходи за:

- осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други;
- събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им;
- проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане на битови отпадъци, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, включително отчисленията по чл.60 и чл.64 от ЗУО;
- почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване.

Таксите се заплащат от собствениците (ползвателите, концесионерите) на облагаеми с данък недвижими имоти по ред, определен от Общински съвет.

Глава трета от наредбата съдържа условията и реда за събиране, транспортиране, оползотворяване и обезвреждане на отпадъците, като в първи раздел е определена организацията и управлението на дейността по третиране на битовите отпадъци и поддържане на чистотата в общината. Кмета на общината отговаря за събирането на битовите отпадъци и транспортирането им до регионално депо за обезвреждането им. Отговорни за събирането, извозването и обезвреждането на битовите отпадъци от районите, включени в системата за организирано сметосъбиране, сметоизвозване и за поддържане чистотата на територията на община Червен бряг, почистването на местата за обществено ползване, както и снегочистиването и зимното поддържане, са лицата на които общината е възложила чрез договор изпълнението на съответните дейности.

Границите на районите, включени в системата за организирано сметосъбиране, сметоизвозване, транспортиране на битови отпадъци, поддържане на чистотата, вида на услугите, които ще се извършват в съответния район, както и честотата на сметоизвозване се определят със заповед на Кмета на общината за всяка следваща година, издадена в срок до 30 октомври на текущата година.

За услугите по сметосъбиране и сметоизвозване, обезвреждане на битови отпадъци в депа или други съоръжения и поддържането на чистотата на териториите за обществено ползване, извършвани на територията на общината, данъчно задължените лица заплащат такса „битови отпадъци“ по реда, определен в Закона за местните данъци и такси и Наредбата за определяне и администриране на местните такси и цени на услугите на територията на община Червен бряг.

Таксата „битови отпадъци“ се определя в годишен размер за всяко населено място и за всяка услуга поотделно с решение на Общински съвет, въз основа на одобрена план-сметка.

Кметът на общината осигурява съдове за събиране на битови отпадъци (контейнери, кофи и др.).

Депонирането и обезвреждането на образуваните отпадъци от община Червен бряг се извършва на Регионално депо за неопасни отпадъци - гр. Луковит. Отговорен за дейностите по депониране и обезвреждане на битовите отпадъци и стопанисването на депото по време на неговата експлоатация и след това е операторът на депото. Операторът на депото трябва да притежава разрешение за извършване на дейността, съгласно ЗУО. Операторът на депото води отчетност на постъпилите количества отпадъци, съгласно Наредба №2 за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри.

За извършване на дейностите по обезвреждане на отпадъците чрез депониране на Регионалното депо за неопасни отпадъци - гр. Луковит се правят отчисления за закриване и след експлоатационни грижи на площадката на депото, и за изграждане на нови съоръжения за третиране на битовите отпадъци, съгласно чл. 60 и чл. 64 от ЗУО в размер определен с Наредба №7 от 19.12.2013г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци.

Съгласно чл. 28 от наредбата, юридическите лица, които образуват отпадъци извън битовите, са длъжни да организират сами обезвреждането или извозването им до инсталации за обезвреждане или Регионалното депо за неопасни отпадъци, ако депонирането им е разрешено от Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ), след провеждане на процедурата за приемане на отпадъци на депа, предвидена в Приложение №1 на Наредба №6/27.08.2013г. за условията и изискванията на изграждане и експлоатация на депа и други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци и сключен договор с Община Луковит.

На Регионалното депо за неопасни отпадъци - гр. Луковит могат да бъдат депонирани само определени видове отпадъци, изрично посочени в Комплексно разрешително на „Регионално депо за неопасни отпадъци за общините - гр. Луковит №518-Н0/2015г. съгласно Наредба №2 за класификация на отпадъците.

За депониране на неопасни производствени отпадъци се заплаща такса за ползване на депото по цени, определени с решение на общото събрание на членовете на Регионално сдружение за управление на отпадъците - регион Луковит.

В глава пета от наредбата е относно такси и цени на услуги. За услугите по събирането, извозването, обезвреждането на твърдите битови отпадъци в депа или други съоръжения и поддържането на чистотата на местата за обществено ползване, извършвани на територията на общината, данъчно задължените лица заплащат такса за битови отпадъци по реда, определен в Закона за местните данъци и такси и Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на община Червен бряг. Таксата за битови отпадъци се определя в годишен размер за всяко населено място и всяка услуга поотделно с решение на Общинския съвет, въз основа на одобрена план-сметка. Цената за депониране на тон отпадък на Регионалното депо за неопасни отпадъци - гр. Луковит се определя ежегодно с решение на общото събрание на Регионалното сдружение за управление на отпадъците - регион Луковит. Цената се формира от три елемента - експлоатационни разходи за депото, отчисления за закриване, рекултивация и следексплоатационни грижи и отчисления с цел намаляване на количеството на депонираните отпадъци и насърчаване на тяхното рециклиране и оползотворяване.

В глава шеста на наредбата е регулиран контрола по управление на отпадъците. Контролната дейност се възлага на кметовете и кметските наместници на населените места от община Червен бряг, оправомощени със заповед на кмета на община Червен бряг длъжностни лица от Общинска администрация - гр. Червен бряг и служители от РУ Полиция - гр. Червен бряг.

 „Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на община Червен бряг“ (приета с Решение на ОбС №201/25.04.2016г.,посл. изм. с Решение №58/28.01.2020г.)

С тази Наредба се уреждат отношенията, свързани с определянето и администрирането на местните такси и цените на услугите, предоставяни на физически и юридически лица на територията на община Червен бряг, както и реда и срока на тяхното събиране. На територията на общината се събират следните местни такси:

- За битови отпадъци;
- За ползване на пазари, тържища, панаири, тротоари, площи и улични платна;
- За ползване на детски ясли, детски градини, лагери, специализирани институции за предоставяне на специални услуги и други общински специални услуги;
- За технически услуги;
- За административни услуги;
- За откупуване и изкопаване на гробни места;
- За притежаване на куче;
- Други такси по чл.6, ал.1, б „к“ от ЗМДТ;

Конкретният размер на таксите и цените на услугите се определят от Общинския съвет с Приложения, неразделна част от наредбата.

Съгласно Наредбата, размерът на местните такси и цени на услуги се определя при спазване на следните принципи:

- Възстановяване на пълните разходи на общинската администрация по предоставяне на услугата;
- Създаване на условия за разширяване на предлаганите услуги и повишаване на тяхното качество;
- Постигане на по-голяма справедливост при определяне и заплащане на местни такси;

За услугата, при която дейностите за предоставянето и могат да се разграничат една от друга, се определя отделна такса за всяка от дейностите. Местните такси и цени на услуги се събират от общинската администрация и разпоредителите от по ниско ниво, на които са делегирани правомощия. Кметът на общината внася в Общинския съвет мотивирано предложение за определяне и/или промяна размера на таксите и цените на услугите преди или с приемане на бюджета на общината за текущата година.

Общинската администрация поддържа данни за:

- Услугите и дейностите, за които има определени такси и цени;
- Ползвателите на предоставената услуга;
- Изключенията от общата политика, преференции;
- Използваната информация при определяне на такси и цени и конкретните методики, използвани за определяне на размера им;
- Събраните средства от всяка потребителска такса и/или цена на услуга;

Такса „битови отпадъци” се заплаща за услугите по събирането, извозването и обезвреждането в депа или други съоръжения на битовите отпадъци, както и за поддържането на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места. Размерът на таксата се определя за всяка услуга поотделно – сметосъбиране и сметоизвозване; обезвреждане на битовите отпадъци в депа или други съоръжения; чистота на териториите за обществено ползване. За имоти, намиращи се извън районите, в които общината е организирила събиране и извозване на битови отпадъци, се събира такса за ползване на депо за битови отпадъци и за поддържането на чистотата на териториите за обществено ползване. Границите на районите и видът на предлаганите услуги по чл.62 от Закона за местните данъци и такси в съответния район, както и честотата на сметоизвозване, се определят със Заповед на кмета на общината и се обявяват публично до 31 октомври на предходната година. Таксата се определя в годишен размер за всяко населено място с решение на Общинския съвет въз основа на одобрена план-сметка, включваща необходимите разходи за:

- Осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци – контейнери, кофи и други;
- Събиране, включително разделно на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за третирането им;
- Проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, включително отчисленията по чл. 60 и чл. 64 от ЗУО;
- Почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване;

Таксата за битови отпадъци се изчислява, както следва:

- Размерът на таксата се определя в левове според количеството битов отпадък, чрез подадена декларация в Отдел „АМДТ” – Община Червен бряг, по местонахождение на имота до 30 ноември на предходната година. В декларацията се посочват видът и броя на съдовете за изхвърлянето на битовите отпадъци, които ще се използват през годината, съобразно обявената от кмета на общината честота на извозване. За придобитите през годината имоти, декларацията се подава в двумесечен срок от датата на придобиването им;
- Когато не може да се установи количеството на битовите отпадъци или лицето не е подало декларация в срок, то заплаща годишна такса върху данъчната оценка по чл. 20 и чл. 21 от ЗМДТ;
- При определяне на размера на таксата в зависимост от количеството битови отпадъци се включват разходите по чл. 16(1), т. 1, 2 и 3 от Наредбата. Таксата за почистване на териториите за обществено ползване в населените места, се събира пропорционално върху данъчната оценка по чл. 20 и чл. 21 от ЗМДТ;

Когато до края на предходната година Общинският съвет не е определил размера на таксата за битови отпадъци за текущата година, таксата се събира на база действащия размер към 31 декември на предходната година. Таксата не се събира, когато Общината не предоставя услугата и не извършва разходи за осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци – контейнери, кофи и други; събиране, включително разделно, на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за третирането им; проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, включително отчисленията по чл. 60 и чл. 64 от ЗУО; почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване. Не се събира такса за сметосъбиране и сметоизвозване, когато услугата не се предоставя от общината или ако имотът не се ползва през цялата година и е подадена декларация по образец от собственика или ползвателя до края на предходната година в общината по местонахождението на имота. За придобитите през годината имоти, декларацията се подава в двумесечен срок от датата на придобиването им. В случаите, когато при проверка от общинската администрация се установи неспазване на декларираните в декларацията условия, нарушителите дължат пълният размер на такса битови отпадъци. Определена е такса битови отпадъци за имотите, освободени от данък върху недвижимите имоти по реда на чл. 24, ал. 1 от ЗМДТ в размер на 1‰. Декларацията се подава в община Червен бряг, отдел „АМДТ“.

Такса „битови отпадъци“ в община Червен бряг

В община Червен бряг определянето на такса „битови отпадъци” е според количеството битов отпадък или пропорционално в промили на база данъчна оценка и отчетна стойност на имота. Следва се практиката, прилагана за жилищни и нежилищни имоти на гражданите и предприятията, като се определят промили за сметосъбиране и сметоизвозване, поддържане на депо за ТБО и почистване на обществени територии. През 2020г. начисляването и заплащането на такса „битови отпадъци“ е както следва, съгласно Решение №43, Протокол №3/30.12.2019г. на ОбС-Червен бряг:

- За жилищни имоти – гр. Червен бряг – 5,50‰, в т.ч.:
 - Съдове за смет – 0,00‰;
 - Сметосъбиране и сметоизвозване – 2,50‰;

- За поддържане на депо за ТБО – 2,20‰;
- За почистване на обществени територии – 0,80‰;
- За нежилищни имоти – гр. Червен бряг - **7,50‰**, в т.ч.:
 - Съдове за смет – 0,00‰;
 - Сметосъбиране и сметоизвозване – 2,50‰;
 - За поддържане на депо за ТБО – 3,60‰;
 - За почистване на обществени територии – 1,40‰;
- За жилищни имоти в кметство Бресте - **10,00‰**, в т.ч.:
 - Съдове за смет – 0,00‰;
 - Сметосъбиране и сметоизвозване – 4,00‰;
 - За поддържане на депо за ТБО – 3,00‰;
 - За почистване на обществени територии – 3,00‰;
- За жилищни имоти в кметство Глава - **4,70‰**, в т.ч.:
 - Съдове за смет – 0,00‰;
 - Сметосъбиране и сметоизвозване – 2,20‰;
 - За поддържане на депо за ТБО – 1,50‰;
 - За почистване на обществени територии – 1,00‰;
- За жилищни имоти в кметство Горник - **8,40‰**, в т.ч.:
 - Съдове за смет – 0,00‰;
 - Сметосъбиране и сметоизвозване – 4,00‰;
 - За поддържане на депо за ТБО – 3,40‰;
 - За почистване на обществени територии – 1,00‰;
- За жилищни имоти в кметство Девенци - **8,40‰**, в т.ч.:
 - Съдове за смет – 0,00‰;
 - Сметосъбиране и сметоизвозване – 4,00‰;
 - За поддържане на депо за ТБО – 3,40‰;
 - За почистване на обществени територии – 1,00‰;
- За жилищни имоти в кметство Койнаре - **5,00‰**, в т.ч.:
 - Съдове за смет – 0,00‰;
 - Сметосъбиране и сметоизвозване – 2,00‰;
 - За поддържане на депо за ТБО – 2,10‰;
 - За почистване на обществени територии – 0,90‰;
- За жилищни имоти в кметство Лепица - **10,00‰**, в т.ч.:
 - Съдове за смет – 0,00‰;
 - Сметосъбиране и сметоизвозване – 4,00‰;
 - За поддържане на депо за ТБО – 3,00‰;
 - За почистване на обществени територии – 3,00‰;
- За жилищни имоти в кметство Радомирци - **4,70‰**, в т.ч.:
 - Съдове за смет – 0,00‰;
 - Сметосъбиране и сметоизвозване – 2,20‰;
 - За поддържане на депо за ТБО – 1,50‰;
 - За почистване на обществени територии – 1,00‰;
- За жилищни имоти в кметство Ракита - **6,60‰**, в т.ч.:
 - Съдове за смет – 0,00‰;
 - Сметосъбиране и сметоизвозване – 3,00‰;
 - За поддържане на депо за ТБО – 2,00‰;

- За почистване на обществени територии – 1,60‰;
- За жилищни имоти в кметство Реселец - **8,40‰**, в т.ч.:
 - Съдове за смет – 0,00‰;
 - Сметосъбиране и сметоизвозване – 4,00‰;
 - За поддържане на депо за ТБО – 3,40‰;
 - За почистване на обществени територии – 1,00‰;
- За жилищни имоти в кметство Рупци - **3,40‰**, в т.ч.:
 - Съдове за смет – 0,00‰;
 - Сметосъбиране и сметоизвозване – 1,50‰;
 - За поддържане на депо за ТБО – 1,40‰;
 - За почистване на обществени територии – 0,50‰;
- За жилищни имоти в кметство Сухаче - **7,30‰**, в т.ч.:
 - Съдове за смет – 0,00‰;
 - Сметосъбиране и сметоизвозване – 3,00‰;
 - За поддържане на депо за ТБО – 2,80‰;
 - За почистване на обществени територии – 1,50‰;
- За жилищни имоти в кметство Телиш - **4,30‰**, в т.ч.:
 - Съдове за смет – 0,00‰;
 - Сметосъбиране и сметоизвозване – 1,40‰;
 - За поддържане на депо за ТБО – 2,40‰;
 - За почистване на обществени територии – 0,50‰;
- За жилищни имоти в кметство Чомаковци - **4,70‰**, в т.ч.:
 - Съдове за смет – 0,00‰;
 - Сметосъбиране и сметоизвозване – 2,20‰;
 - За поддържане на депо за ТБО – 1,50‰;
 - За почистване на обществени територии – 1,00‰;
- За нежилищни имоти в гр. Койнаре и кметства - **7,50‰**, в т.ч.:
 - Съдове за смет – 0,00‰;
 - Сметосъбиране и сметоизвозване – 3,40‰;
 - За поддържане на депо за ТБО – 2,80‰;
 - За почистване на обществени територии – 1,30‰;
- За еднократно извозване на съдове за битови отпадъци:
 - За един брой контейнер тип „Бобър” (1,1 м³):
 - ✓ за гр. Червен бряг 5,07 лв.;
 - ✓ за кметствата 10,91 лв.;
 - За един брой кофа за битови отпадъци (110 л.) – 1,10 лв.;

Такси за депониране и третиране

Към тази група инструменти се включват обезпечения за покриване на последващи разходи за затваряне на депото и отчисления за депониране на отпадъци (т.нар. отчисления по чл. 60 и чл. 64 от ЗУО).

Обезпечения по чл. 60 от ЗУО - правят се за всеки тон депониран отпадък. Целта на обезпеченията е в периода на експлоатация на съответното депо да се акумулира финансов ресурс, който собственикът на депото да използва за неговото закриване и рекултивация, след изчерпване на капацитета му. Обикновено обезпеченията са под формата на месечни отчисления в банкова сметка за чужди средства на РИОСВ, на чиято територия се намира депото.

Задължението за обезпеченията по чл. 60 се отнася и за общините, в случаите, в които те се явяват собственици на депо за отпадъци, независимо дали става въпрос за битови, строителни или опасни отпадъци, като обезпеченията не могат да бъдат под формата на банкова гаранция. В случаите, в които дадено депо за отпадъци се използва от няколко общини на регионален принцип, то обезпеченията се внасят пропорционално на количествата депонирани отпадъци. Натрупаните средства остават притежание на собственика на депото.

Размерът на обезпеченията за закриване и следексплоатационни грижи на площадката на депото в левове на тон отпадък се определя от собственика на депото (общината) въз основа на инвестиционния проект и/или проекта за рекултивация по формули, представени в приложението към *Наредба № 7 от 19.12.2013 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци.*

Размерът на обезпеченията на тон отпадък се актуализира от общината – собственик на депото на всеки три години.

В случай, че събраните средства в сметката в РИОСВ на общината са недостатъчни за приключване на дейностите по закриване и следексплоатационни грижи на площадката на депото, общината осигурява остатъка от средствата. Когато след приключване на дейностите по закриване и следексплоатационни грижи на площадката на депото останат средства на общината в сметката в РИОСВ, същите подлежат на възстановяване на общината за извършване на дейности по управление на отпадъците.

Отчисления по чл. 64 от ЗУО – правят се за всеки тон депониран отпадък с цел натрупване на средства както за изграждане на нови съоръжения за третиране на битови и строителни отпадъци, осигуряващи изпълнение от общините на нормативните изисквания, така и за извършването на последващи експлоатационни разходи, свързани с изградените съоръжения и инсталации за рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци.

Целта на отчисленията като икономически инструмент е да стимулират общините да намалят количествата на депонираните отпадъци за сметка на рециклираните и оползотворени отпадъци и да се натрупат средства за изграждане на инфраструктура за третиране на отпадъците. В случаите, в които дадено депо за отпадъци се използва от няколко общини на регионален принцип, то отчисленията се внасят пропорционално на количествата депонирани отпадъци.

Отчисленията се заплащат от общините, когато са собственици както на депо за битови, така и на депо за строителни отпадъци. Изискването важи за:

- Регионални и общински депа за неопасни отпадъци, отговарящи на изискванията на Наредбата за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци и притежаващи комплексно разрешително, издадено по реда на глава седма, раздел II от Закона за опазване на околната среда, или разрешение, издадено по реда на чл. 37 ЗУО;
- Съществуващи общински депа за неопасни отпадъци, които функционират след 2009г., до въвеждане в експлоатация на съответното за общината регионално депо;
- Общински депа за инертни отпадъци, когато отпадъците са от строителство и разрушаване на сгради.

Размерът на отчисленията за всеки тон депониран отпадък на депата по години е представен в следващата таблица.

Размер на отчисленията по чл.64 от ЗУО (лв./тон)

	2016г.	2017г.	2018г.	2019г.	2020г.
За депа за неопасни отпадъци	36	40	45	57	69
За депа за неопасни и/или инертни отпадъци	36	40	45	57	69

Източник: Наредба за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци, МОСВ

Размерът на отчисленията по чл. 64 на 1 тон отпадък нараства с всяка изминала година.

Преведените суми на РИОСВ Плевен за обезпечения и отчисления по чл. 60 и чл. 64 от ЗУО са както следва:

Преведени суми по чл.60 и чл.64 ЗУО	2017г.	2018г.	2019г.	2020г.
По чл. 60	36 639,71	36 968,14	35 842,71	35 565,79
По чл. 64	254 884,80	289 315,80	355 310,07	456 177,99

Заплащането на дължимите суми към РИОСВ-Плевен е редовно и в пълен размер.

 Отговорно звено за управление на отпадъците в община Червен бряг

Административното звено, отговорно за дейностите по управление на отпадъците в Община Червен бряг, относно събиране и отчитане на информация в тази област е *Отдел „Териториално и селищно устройство“* от Специализираната администрация в общината.

Отдел „Териториално и селищно устройство“ - в йерархично отношение е на пряко подчинение на заместник-кмета на общината. Изпълнява инвеститорски функции, свързани с проектоизпълнение на общински обекти, чистота и озеленяване; Изготвя или участва в изготвянето на програми, стратегии и планове за устройство и развитие по отношение на околната среда; Участва в разработването, провеждането и контрола на мероприятията, касаещи опазването и възстановяването на природата и екологичната политика на територията на общината; Координира дейността на общинската администрация в областта на екологията с РИОСВ, РЗИ, БАБХ, РДНСК, РДВР; Контролира екологичното състояние на общината; Изготвя и контролира ефективна система за управление на отпадъците, чрез интегриран мениджмънт; Осъществява контрол за дейността по сметопочистването и сметоизвозването; Участва в изготвянето на графици за измиване на улици и площади, метене, снегочистване, сметоизвозване и др., както и контролира тяхното изпълнение; Упражнява редовен контрол по опазване на чистотата и зелените площи, стопанисване на зелените площи от граждани, физически и юридически лица; Разяснява, предупреждава и осведомява широката общественост по отношение на всички дейности, намерения и последствия, спрямо компонентите на околната среда и проблемите, свързани с тях, чрез всички средства за масова информация; Подготвя програми и провежда политиката на Общината в сферата на екологията и осъществява мероприятията по опазването на околната среда, съгласно изискванията на нормативната база-събиране и анализиране на данни, подготовка на отчети, доклади, програми и други мероприятия, свързани с опазването на околната среда, включително управление на отпадъците.

Общинският инспекторат е звено на бюджетна издръжка към община Червен бряг, пряко подчинено на Кмета на Общината или на упълномощено от него длъжностно лице.

Инспекторатът осигурява и подпомага изпълнението на контролните функции на Кмета на Община Червен бряг по спазване от страна на всички физически и юридически лица на територията на Общината на нормативните актове на Общински съвет - Червен бряг, на законите и подзаконовите нормативни актове, на договори по които Община Червен бряг е страна, както и на изпълнение на дейностите, възложени на общински предприятия и дружества с общинско участие в капитала. При изпълнение на функциите си Общинският инспекторат извършва превантивен, текущ и последващ контрол, дава писмени предписания/ разпореждания и следи за изпълнението им и осъществява административно-наказателна дейност по предвидения ред в Закона за административните нарушения и наказания.

Кметът на общината е отговорен за изпълнение на дейностите по управление на отпадъците, съгласно глава втора, Раздел III „Задължения на органите на местното самоуправление и местната администрация“ на ЗУО. Тези дейности са делегирани от него на Заместник-кметът по териториално и селищно устройство, екология, обществени поръчки, програми и проекти и на кметовете на кметства на населените места в общината и на служители в Специализираната администрация *Отдел „Териториално и селищно устройство“*.

Упълномощените със заповед на кмета длъжности лица от инспектората извършват контрол за недопускане на големи отклонения от съществуващата организация за събиране, транспортиране и обезвреждане на отпадъците, както и правят предложения за подобряване на организацията. Актове се съставят и от представители на РИОСВ – гр. Плевен, за замърсени терени и неправомерно изхвърляне на отпадъци и за нарушения на наредбите, приети от Общинския съвет – Червен бряг. В общината няма регистър на обектите подлежащи на контрол и ел. регистър /актова книга, нито на интернет страницата на общината е публикувана информация за обектите подлежащи на контрол, нито какви са констатираните нарушения от извършения контрол, информация за съставени протоколи и актове при установяване на административни нарушения и наложените санкции. На интернет-страницата на общината няма „зелен телефон“, но има предоставена възможност за подаване на сигнали във всички сфери от обществеността, в т.ч. и за нарушения в областта на управление на отпадъците и околната среда.

В приетият в общината *„Правилник за организацията и дейността на Общинския съвет, неговите комисии и взаимодействието му с общинската администрация, мандат 2019-2023г.“* е делегирана дейността на постоянната общинска *„Комисия по устройство на територията, благоустрояване, комунални дейности и екология“*, която е постоянна оперативна структура към Общинския съвет. Всички въпроси, касаещи управлението на отпадъците на територията на общината се внасят за обсъждане от комисията.

ИЗВОДИ:

- ✚ Депонирането, като метод за обезвреждане на отпадъците е с най-голям относителен дял в третирането на битовите отпадъци в община Червен бряг;
- ✚ Третирането на битовите отпадъци генерирани на територията на община Червен бряг се осъществява от м. април 2016. чрез регионален принцип на РЦУО – Луковит, общината е обезпечена със съвременна инфраструктура за управление на битови отпадъци, ЕГО, зелени отпадъци с цел тяхното оползотворяване и екологосъобразно обезвреждане, като регионалната система Луковит, разполага със съоръжения в експлоатация, които покриват само дейностите по депониране и оползотворяване на биоотпадъци;

- ✚ Общината не е обезпечена с инфраструктура за строителни отпадъци, поради което е необходимо да организира изграждане на инсталация за селективно разрушаване, подготовка, рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и производство на рециклирани строителни материали;
- ✚ На територията на община Червен бряг остава само склад с. Бресте, ПИ №159027, местност „Шосето“, Вид собственост: Държавна частна, Начин на трайно ползване: Стопански двор. Количествата препарати за растителна защита са: твърди (прахообразни) – 1 000 кг; смесени - 500 кг;
- ✚ Общината не е обезпечена със съдове и транспортна техника за разделно събиране на биоотпадъци (хранителни и кухненски) и зелени отпадъци от паркове и градини, т.е няма въведена система за разделно събиране на биоразградими отпадъци;
- ✚ Въвеждане на система за разделно събиране на биоразградими отпадъци и осигуряване от общината на съответните съдове и транспортна техника за разделно събиране на биоотпадъци (хранителни и кухненски) и зелени отпадъци от паркове и градини;
- ✚ Необходимо е общината да въведе и насърчава домашното компостиране и да осигури съдове за разделно събиране на „зелени“ биоотпадъци или компостери;
- ✚ Общината е обезпечена с необходимите контейнери за разделно събиране на отпадъци от опаковки, като са обхванати гр. Червен бряг, гр. Койнаре, с. Рупци, с. Радомирци, с. Телиш, с. Чомаковци, с. Горник, с. Глава;
- ✚ Необходимо е разширяване обхвата на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки, като бъдат включени и останалите населени места в общината;
- ✚ На територията на община Червен бряг е създадена добра организация по отношение събирането на битови отпадъци, събират се разделно МРО – отпадъци от опаковки, отработени масла, ИУЕЕО, НУБА, ИУГ, ИУМПС, както и разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци, ОЧЦМ и др., за които общината има ангажименти, произтичащи от националното законодателство;
- ✚ За извършване на дейностите по сметосъбиране и сметоизвозване на смесените битови отпадъци община Червен бряг е обезпечила необходимите съдове за събиране така, че да се обхване 100% от населението на Общината и е осигурена необходимата честота на извозване, с която не се допуска препълване на контейнерите. Сметовозните коли са собственост на фирмата, изпълнител на договора за сметосъбиране и сметоизвозване на битовите отпадъци от населението;
- ✚ На територията на общината няма отделни съдове за събиране на пепел и сгурия през отоплителния сезон, поради което е необходимо общината да осигури съответните съдове за събиране на пепел и сгурия;
- ✚ Предлагаането на услугите по сметосъбиране, транспортиране и обезвреждане на битовите отпадъци и поддържане чистотата на териториите за обществено ползване във всички населени места в общината е на добро и социално поносимо ниво;
- ✚ В общината се осъществява контрол за предотвратяване използването на закритите локални замърсявания, както и възникването на нови;
- ✚ Всички съществуващи сметища, разположени на територията на община Червен бряг са с преустановена експлоатация и са почистени;

- ✚ Община Червен бряг е подписала Договор №13697/03.09.2020г. с ПУДООС за финансиране на техническата рекултивация по проект „Рекултивация на общинско сметище гр. Червен бряг“. През м. декември 2020г. е изпълнена техническата рекултивация по проекта за закриване на старото депо. Към ноември 2021 г. е изпълнена биологична рекултивация – първа година;
- ✚ Принципът „замърсителят плаща“ се прилага частично по отношение услугите, свързани с битовите отпадъци, тъй като общината, както и другите общини в страната, имат затруднения в определяне размера на таксата за домакинствата и другите задължени лица в схемата на основата на точното количество изхвърляни отпадъци от всяко домакинство;
- ✚ Заместник-кметът по териториално и селищно устройство, екология, обществени поръчки, програми и проекти - ръководи, организира и контролира дейностите на отдел „Териториално и селищно устройство“ от Специализираната администрация, което е административното звено, отговорно за дейностите по управление на отпадъците в общината;
- ✚ Общината има създадено специализирано звено инспекторат, което осъществява контролни функции – както във връзка със спазване на националната и общинската нормативна уредба за отпадъците, така и по изпълнение на други общински наредби;
- ✚ На интернет-страницата на общината няма „зелен телефон“, но има предоставена възможност за подаване на сигнали във всички сфери от обществеността, в т.ч. и за нарушения в областта на управление на отпадъците и околната среда;
- ✚ Засилване контрола върху опазването на околната среда и повишаване на екологичната култура на населението;

II.2.4. Почви и нарушени терени

✚ **Законодателство по опазване на земите и почвите**

„Закон за почвите“ (ЗП) (обн. ДВ., бр.89/06.11.2007г., изм. бр.98/27.11.2018г.) - този закон урежда обществените отношения, свързани с опазването на почвите и техните функции, както и тяхното устойчиво ползване и трайно възстановяване като компонент на околната среда. Почвите са национално богатство, ограничен, незаменим и практически невъзстановим природен ресурс и опазването им е приоритет и задължение на държавните и общинските органи и на физическите и юридическите лица.

„Наредба №3 от 1 август 2008г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите“ (обн. ДВ., бр.71/12.08.2008г.) - с наредбата се определят нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите и изискванията за вземане и изпитване на почвени проби за определяне съдържанието на вредни вещества. Нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите се определят въз основа на оценка на риска за околната среда и човешкото здраве в три нива - предохранителни концентрации; максимално допустими концентрации и интервенционни концентрации. За определяне съдържанието на вредни вещества в почвите се вземат и изпитват почвени проби по методи съгласно български или международни стандарти, а ако няма такива - по валидирани вътрешноведомствени методи. Вземането и изпитването на почвени проби се извършва от акредитирани лаборатории.

„Наредба за инвентаризацията и проучванията на площи със замърсена почва, необходимите възстановителни мерки, както и поддържането на реализираните възстановителни мероприятия“ (обн. ДВ., бр.15/16.02.2007г.) - с наредбата се определят

реда и начина за провеждане на инвентаризацията и проучванията на площи със замърсена почва, необходимите възстановителни мерки, както и поддържането на реализираните възстановителни мероприятия. Инвентаризацията и проучванията на площи се извършват с цел да се определят площите със съмнение за замърсяване на почвите и площите с доказано замърсени почви, които да бъдат подложени на мерки за въздействие. Информацията, събрана при извършването на инвентаризацията, проучванията и провеждането на мерки за въздействие, се въвежда и поддържа в публичен регистър. Създаването, поддържането и актуализирането на регистъра се извършва в ИАОС. Информация за площи със съмнение за замърсяване се получава от регионалните инспекции по околната среда и водите (РИОСВ).

„Наредба №4 от 12 януари 2009г. за мониторинг на почвите“ (обн. ДВ., бр.19/13.03.2009г.) - с наредбата се урежда реда за провеждане на мониторинг на почвите чрез създаване на Национална система за мониторинг на почвите (НСМП). Тази система е част от Националната система за мониторинг на околната среда и включва събиране, оценка и обобщаване на информация за почвите, както и поддържането на информационна система за състоянието на почвите и тяхното изменение. НСМП има за цел оценка на актуално състояние на почвите, своевременно идентифициране, анализ и прогнозиране развитието на процесите по чл. 12 от „Закона за почвите“ (ЗП). НСМП предоставя информация за провеждане на ефективна национална политика и обслужва обществените нужди от информация за състоянието на почвите и тяхното изменение. НСМП е организирана на три нива: 1. първо ниво - широкомащабен мониторинг и включва наблюдения в равномерно разпределена мрежа; 2. второ ниво - интензивен мониторинг на локално проявени процеси и включва наблюдение на процесите по чл. 12 ЗП; 3. трето ниво - мониторинг на локални почвени замърсявания и включва наблюдение на процеси по чл. 20 ЗП.

НСМП е национално организирана система и дава оценка за състоянието на почвите и тяхното изменение за територията на цялата страна. НСМП включва - схеми за мониторинг на почвите; индикатори за анализ и оценка на състоянието на почвите и тяхното изменение и информационна система за състоянието на почвите и тяхното изменение.

„Наредба №26 за рекултивация на нарушени терени, подобряване на слабопродуктивни земи, отнемане и оползотворяване на хумусния пласт“ (обн. ДВ., бр.89/22.10.1996г., изм. ДВ., бр.30/22.03.2002г.) – съгласно наредбата, рекултивацията на нарушени терени обхваща комплекс от инженерни, мелиоративни, селскостопански, горскостопански и други дейности, изпълнението на които води до възстановяване на нарушените терени и до подобряване на ландшафта. С рекултивацията се възстановява годността на земята за земеделско или горскостопанско ползване, а при невъзможност се създава друг вид ползване, като се оформя подходящ ландшафт.

Схеми за мониторинг на почвите и индикатори за оценка състоянието на почвите

Националната система за мониторинг на почвите (НСМП) - включва схеми за мониторинг на почвите; индикатори за анализ и оценка на състоянието на почвите и тяхното изменение и информационна система за състоянието на почвите и тяхното изменение. Схемите за мониторинг на почвите и индикаторите за оценка на състоянието на почвите, съгласно чл. 10, ал. 1 и чл. 11, ал. 1 на „Наредбата за мониторинг на почвите“ са утвърдени със Заповед №РД-704/20.09.2019г. на Министъра на околната среда и водите. Индикаторите са разработени съгласно чл.11, ал.2 от Наредбата за мониторинг на почвите

и служат за оценка на състоянието на почвите национално и регионално ниво. Оценка на състоянието на почвите на регионално ниво се извършва от РИОСВ, а на национално ниво - от ИАОС. НСМП е организирана на три нива: 1. първо ниво - широкомащабен мониторинг и включва наблюдения в равномерно разпределена мрежа; 2. второ ниво - интензивен мониторинг на локално проявени процеси и включва наблюдение на процесите по чл. 12 ЗП; 3. трето ниво - мониторинг на локални почвени замърсявания и включва наблюдение на процеси по чл. 20 ЗП.

Схеми за мониторинг на почвите - схемите на наблюдение на процесите по съответните нива, съгласно чл. 10, ал. 1 от наредбата за мониторинг на почвите, включват: - пунктове и/или полигони на наблюдение; параметри на наблюдение; периодичност на наблюдение; метод/и за вземане на почвени проби; метод/и за анализ (изпитване) на почвените проби; контрол качество на данните; формуляр за събиране на първични данни за пункта; техническо оборудване за пробовземане и анализ; логистика на процеса.

Индикатори за оценка на състоянието на почвите - индикаторите са разработени съгласно чл. 11, ал. 2 от Наредбата за мониторинг на почвите и служат за оценка на състоянието на почвите на национално и регионално ниво. Индикаторите са – земеползване; запас на биогенни елементи в почвите; биогенни елементи и съдържание на вода в почвите; ерозия на почвите; киселяване на почвите; засоляване на почвите; свлачища; дифузно замърсяване; локални почвени замърсявания;

Пунктове и/или полигони на наблюдение - ниво I (систематична мрежа) Приложение 1 „Мрежа за мониторинг на почвите - I ниво“ - широкомащабен мониторинг		
<i>Характеристика</i>	<i>Параметри на наблюдение</i>	<i>Периодичност на наблюдение</i>
Приложение 1 са представени пунктовете от мрежата за наблюдение по ниво I-широкомащабен мониторинг – бр. пунктове – 397 бр., разположени в равномерна мрежа - 16x16 км, земеделски земи (използвана земеделска площ). За избор на точното местоположение са спазени изискванията - отстояние от пресечна точка на не повече от 2 км; избор на почвено различие и начин на ползване да съответства на съответната пропорция на национално ниво.	- Почвена реакция – CaCl ₂ ; - Електропроводимост; - Биогенни елементи (общ азот, общ фосфор, нитратен азот); - Органично вещество (общ C, органичен C); - Обемна плътност; - Тежки метали – (pH (H ₂ O), гранулометричен състав, Zn, Cu, Pb, Cd, Ni, Co, Cr, As, Hg); - Устойчиви органични замърсители (PAH16, PCB-6, хлорорганични пестициди);	сезон – есен;

Пунктове и/или полигони на наблюдение - ниво II на процеси с регионално проявление Приложение 2 „Мрежа за мониторинг на почвите - II ниво, киселяване“ Приложение 3 „Мрежа за мониторинг на почвите - II ниво, засоляване“		
<i>Характеристика</i>	<i>Параметри на наблюдение</i>	<i>Периодичност на наблюдение</i>
Приложение 2 са представени пунктовете от /мрежата за наблюдение по ниво II- регионално проявление на процесите - киселяване – бр. полигони – 58 бр., всеки един е подбран в основни райони на проявление на процеса, представителни по отношение на най-важните агро-почвени групи с потенциално кисели почви и съответното почвено различие.	<u>Вкисляване</u> - Вредна киселинност – pH (KCl); - Обменни йони (H^+ , Al^{3+} , Mn^{2+} , Ca^{2+} , Mg^{2+}); - Степен на наситеност на почвите с бази $V_3\%$ (изчислява се);	ежегодно, сезон-есен;
Приложение 3 са представени полигоните/ мрежата на наблюдение по ниво II- регионално проявление на процесите - засоляване – бр. полигони – 12 бр., като всеки един е подбран в основни райони на проявление на процеса, представителни по отношение на конкретния район на засоляване и съответното почвено различие.	<u>Засоляване</u> <u>Почвени проби</u> - pH (H_2O); - Общо количество соли във воден извлек почва:вода -1:5; - Водоразтворими (Na^+ , Cl , SO_4^{2-} , HCO_3^- и CO_3^{2-} , обменен Na^+); - Сорбционен капацитет на почвата; <u>Водни проби</u> - pH (H_2O); - Общо количество соли; - Водоразтворими (Na^+ , Cl , SO_4^{2-} , HCO_3^- и CO_3^{2-});	Два пъти в годината, сезон - пролет и есен;
Наблюдение, оценка и прогноза на процесите на ерозията - водна и ветрова се извършва чрез специализирани математически модели (USLE и WEM).	<u>Ерозия</u> - Интензивност на валежите (източник на информация-НИХМ); - Начин на трайно ползване (източник на информация - МЗХ);	Ежегодна

Пунктове и/или полигони на наблюдение - ниво III на процеси с локално проявление		
<i>Характеристика</i>	<i>Параметри на наблюдение</i>	<i>Периодичност на наблюдение</i>
Мониторинг почви - трето ниво, т.н мониторинг на локални почвени замърсявания включва наблюдение на процесите по чл. 20 на ЗП. Изпълнението на инвентаризацията на площи със замърсена почва е предмет на „Наредба за инвентаризацията и проучванията на площи със замърсена почва, необходимите възстановителни мерки, както и поддържането на реализираните възстановителни мероприятия“.		

Използват се одобрени от ИАОС, отдел „МБРГЕП“ методи - стандартизирани или вътрешноведомствени методи. Анализите се извършват в акредитираните регионални лаборатории на ИАОС.

 Контрол замърсяването на почвите - пунктове за почвен мониторинг в община Червен бряг

Приложение 1 „Мрежа за мониторинг на почви - I ниво“ - широкомащабен мониторинг, ИАОС					
Пункт №	Населено място	Община	Latitude	Longitude	РИОСВ/РЛ
113	Лепица	Червен бряг	43,3452	24,02903	Плевен
129	Девенци	Червен бряг	43,3198	24,22013	Плевен

Приложение 2 „Мрежа за мониторинг на почви - II ниво, киселяване“, ИАОС					
РИОСВ/РЛ	Пункт	Географски координати		Землище	Община
		X	Y		
Плевен	Телиш	24,2954	43,3453	Телиш	Червен бряг

Населени места от община Червен бряг не са включени в Приложение 3 „Мрежа за мониторинг на почви - II ниво, засоляване“, относно регионално проявление на процесите – засоляване.

Съгласно данни от „Доклад за състоянието на околната среда през 2020г. – компонент „Земни и почви“ на РИОСВ-Плевен:

- **Замърсяване на почвата с тежки метали и металоиди** - на територията на РИОСВ-Плевен (Плевенска и Ловешка област) броят на пунктовете по почвен мониторинг I^{во} ниво – широкомащабен мониторинг е 33 бр. През 2020г. съгласно утвърдената от Изпълнителния директор на Изпълнителна агенция по околна среда (ИАОС) Годишна програма за мониторинг на почви за 2020г. Регионална лаборатория (РЛ) - Плевен е извършила пробонабиране от 8 пункта със следните номера: №129 – Девенци, №130 – Искър, №145 – Бъркач, №146 – Горна Митрополия, №147 – Славовица, №148 – Гиген, №162 – Плевен, №178 – Згалево. Наблюдават се следните показатели: активна реакция на почвата (pH), биогенни елементи - общ азот по Келдал, общ фосфор, органично вещество – общ въглерод и органичен въглерод, обемна плътност и 9 броя тежки метали и металоиди – мед, цинк, олово, кадмий, никел, кобалт, хром, арсен и живак. През 2020г. са взети почвени проби от два обекта в гр. Червен бряг и в с. Рупци, където бяха намерени отпадъци. Пробовземането и анализите са извършени от РЛ към ИАОС. След анализ на резултати от изпитване на почвените извадки, прилагайки нормите, определени с Наредба №3/01.08.2008г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите, за обекта в гр. Червен бряг е установено наличие на увредени почви в следствие на химическо замърсяване на почвата над пределно допустимите количества с тежки метали

(кадмий, олово, мед, цинк, хром и никел) в 4 почвени проби, взети от производствен складов обект с площ 800 m². За обекта се води досъдебно производство от Специализирана прокуратура (СП). През 2020г. са взети почвени проби около склада за негодни ПРЗ в гр. Койнаре, негодните ПРЗ от който са преупаковани и транспортирани за обезвреждане. След анализ на резултатите от изпитване на извадките, прилагайки нормите, определени с Наредба №3/01.08.2008г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите, за склада в гр. Койнаре, е установено химическо замърсяване над пределно допустимите количества с тежки метали (мед и цинк), за което писмено са уведомени ПУДООС и изпълнителят по договор за обезвреждане на негодните ПРЗ.

- **Нарушаване на земите и почвите от добивната промишленост** - до 2011г. данните за нарушени терени се предоставяха в РИОСВ от миннодобивните фирми чрез изготвянето на годишните работни проекти, които включваха и отчет за предходната година. С настъпилите промени в Закона за подземните богатства, компетентен орган е Министерство на енергетиката, поради което РИОСВ – гр. Плевен не разполага с актуална информация за нарушени терени (земи и почви) от добивната промишленост.
- **Замърсяване на почвите с продукти за растителна защита /пестициди/** - през 2020г. съгласно утвърдената от Изпълнителния директор на ИАОС Годишна програма за мониторинг на почви по почвен мониторинг I-во ниво - широкомащабен мониторинг, РЛ-Плевен е извършила пробонабиране от 8-те пункта - №129 – Девенци, №130 – Искър, №145 – Бъркач, №146 – Горна Митрополия, №147 – Славовица, №148 – Гиген, №162 – Плевен, №178 – Згалево. Извършено е изпитване на пробите по показател органохлорни пестициди. Към 01.01.2020г. на територията, контролирана от РИОСВ-Плевен, има 62 склада (4 от тях централизирани) и 4 площадки с общо 54 броя контейнери Б-Б куб, в които се съхраняват негодни и излезли от употреба продукти за растителна защита (негодни ПРЗ). През 2020г. 9 склада са проверени чрез участия в проверки, инициирани от ПУДООС, във връзка с приключили дейности по проект „Екологосъобразно обезвреждане на излезли от употреба пестициди и други препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност” по БШПС и Договор от 07.08.2018г. По този договор негодните ПРЗ от склада в с. Реселец, община Червен бряг, са преупаковани и транспортирани за обезвреждане. Съгласно Заповед №РД-627/30.07.2020г. на Министъра на околната среда и водите, във връзка с разпореждане на ВАП, планово и извънредно са проверени всичките складове и Б-Б кубове за съхранение на негодни ПРЗ на територията на РИОСВ-Плевен, с участието на ОДБХ Плевен и Ловеч и БДДР-Плевен. За някои от складовете са дадени предписания, които са изпълнени. Съгласно Заповедта на Министъра на околната среда и водите в МОСВ са изпратени доклади с резултатите от проверките, вкл. с извършената оценка на риска и протоколите от изпитване на почвените извадки, взети около складовете с негодни ПРЗ в гр. Койнаре и с. Радомирци, община Червен бряг. В изпълнение на Договор от 31.08.2020г., със срок до 15.12.2020г., с предмет: *“Преупаковане, транспорт, предаване за окончателно обезвреждане на до 1000 тона УОЗ – пестициди, опасни отпадъци и други препарати за растителна защита и почистване на складовете, в които се съхраняват”*, сключен между ПУДООС и ДЗЗД Проект

Пестициди 2019, негодните ПРЗ от 6 склада (4 бр. в Община Долни Дъбник, 1 бр. в гр. Искър и 1 бр. в Община Червен бряг) са преупаковани и транспортирани за обезвреждане. Експерти от РИОСВ-Плевен са участвали в 12 комисии на 6-те склада по предаването на складовете и негодните ПРЗ съгласно писма от ПУДООС и Заповеди от Областния управител на област Плевен. Също така негодните ПРЗ от 2 склада (с. Радомирци и гр. Койнаре, община Червен бряг) са преупаковани и транспортирани за обезвреждане съгласно приемо-предавателни протоколи и идентификационни документи, входирани в РИОСВ-Плевен. През 2020г. са взети почвени проби около складовете за негодни ПРЗ в с. Радомирци и гр. Койнаре, негодните ПРЗ от които са преупаковани и транспортирани за обезвреждане. След анализ на резултатите от изпитване на извадките, прилагайки нормите, определени с Наредба №3/01.08.2008г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите, е установено наличие на увредени почви в някои от почвените проби и за двата склада, в следствие на химическо замърсяване над пределно допустимите количества с Устойчиви органични замърсители (УОЗ)-органохлорни пестициди. За наличието на увредени почви с писма са уведомени страните по Договора от 31.08.2020г. - ПУДООС и изпълнителят на договора. Също през 2020г. са взети почвени проби от два обекта в гр. Червен бряг и в с. Рупци, където са намерени отпадъци. За обекта в с. Рупци е установено наличие на увредени почви в следствие на химическо замърсяване над пределно допустимите количества с УОЗ-органохлорен пестицид- β -НСН (β -хексахлорциклохексан), в 2 почвени проби, взети в рамките на имота, в който са намерени отпадъците. За обекта се води досъдебно производство от Специализирана прокуратура. Във връзка с изпълнение на програмата за почвен мониторинг III ниво – локални почвени замърсявания 2020г. към ИАОС, през м. декември 2020г. в ИАОС е изпратена актуална информация за състоянието на складовете за съхранение на негодни и излезли от употреба ПРЗ на територията на РИОСВ-Плевен. Съгласно указанията от ИАОС, информацията е изготвена след съгласуването ѝ с РД ПБЗН Плевен и Ловеч и ОДБХ Плевен и Ловеч.

- **Замърсяване на почвите с устойчиви органични замърсители, вкл. нефтопродукти** - през 2020г. РЛ - Плевен е извършила пробонабиране от 8 пункта - №129 – Девенци, №130 – Искър, №145 – Бъркач, №146 – Горна Митрополия, №147 – Славовица, №148 – Гиген, №162 – Плевен, №178 – Згалево, съгласно утвърдената от изпълнителния директор на ИАОС Годишна програма за мониторинг на почви, касаеща почвен мониторинг I-во ниво - широкомащабен мониторинг. Наблюдавани са УОЗ: полициклични ароматни въглеводороди и полихлорирани бифенили, както и нефтопродукти. През 2020г. експерт от РИОСВ-Плевен е извършил четири планови проверки на нефтени и газонефтени находища, които се разработват съгласно предоставени концесии от МЕ. Не е констатирано замърсявания на почви с нефтопродукти. Концесионерът спазва мерките за опазване на почвите, заложили в годишните проекти за разработка на находищата.
- **Ерозия на почвите** - ерозията на почвата е процес на разрушаване, пренасяне и отлагане на почвени частици чрез вятър, дъждовни и поливни води при протичане на естествени и/или антропогенни процеси. Загубата на почвен материал оказва съществено влияние върху функциите на почвата, както в мястото на проявлението на ерозията, така и върху прилежащите територии.

Ерозираните земи са със скъсен почвен профил, изсветлена повърхност, често набраздена от линейни ерозионни форми и води до силно намаляване на плодородието на почвата. Поради това тя е един от най-сериозните глобални фактори за деградация и опустиняване на почвите. Природните и стопанските условия на територията на страната създават предпоставки за разпространението на водна, ветрова и иригационна ерозия. Наред с природно обусловените фактори, степента на проявление на почвената ерозия зависи и от човешката дейност. Неправилната обработка на почвата, обезлесяването и горските пожари също са съществени фактори, оказващи влияние върху този процес. Провежданите мероприятия за борба с това вредно явление са агротехнически, лесотехнически и хидротехнически. На територията на Плевенска област няма сериозни проблеми по отношение на почвената ерозия. Единствено равнинният характер на областта е причина за проява на ветрова ерозия, която нанася щети, налагащи противоерозионни мероприятия. В РИОСВ-Плевен няма информация за значителни ерозионни процеси през 2020г. Оценка на водната и ветрова ерозия за всяка година се извършва чрез математически модел в ИАОС.

- **Засоляване и вкисляване на почвите** - през 2016г. в ИАОС е извършено оптимизиране на мониторинговата мрежа за почвен мониторинг - II ниво (Подсистеми контрол и опазване на почвите от засоляване и от вкисляване), в следствие на което има промяна в местоположението на някои от пунктовете. През 2020г. РЛ - Плевен съгласно утвърдената от Изпълнителния директор на ИАОС Годишна програма за мониторинг на почви-почвен мониторинг II-во ниво, е предвидено следното: По почвен мониторинг II-ро ниво – „Засоляване” през 2020г. да се наблюдават 3 пункта в следните землища: с. Дъбован, с. Загражден и с. Горна Студена - нов пункт. Към момента на изготвяне на доклада протоколите от пробовземането и анализите не са внесени в РИОСВ-Плевен. Параметрите за наблюдение са: - почвени проби: рН (H₂O), специфична електропроводимост; водоразтворими - сулфати, хлориди, карбонати, хидрогенкарбонати, калций, магнезий, калий, натрий; обменен натрий и сорбционен капацитет на почвата; - водни проби: рН (H₂O), електропроводимост, хлориди, сулфати, калций, магнезий, карбонати, хидрогенкарбонати, калий, натрий. По почвен мониторинг II-ро ниво – “Вкисляване” са определени 5 пункта за наблюдение на територията на РИОСВ-Плевен: **Телиш**, Добревци, Горни Дъбник, Беглеж и Велчево. Периодичността на вземане на проби е през една, две, три и/или четири години в зависимост от почвеното различие, през есента. През 2020г. е предвидено да се наблюдават следните пунктове: Горни Дъбник, Беглеж, **Телиш** и Велчево съгласно утвърдената от Изпълнителния директор на ИАОС Годишна програма за мониторинг на почви. Към момента на изготвяне на доклада протоколите от пробовземането и анализите не са внесени в РИОСВ-Плевен. Параметрите за наблюдение са - вредна киселинност рН (KCl), обменни йони H⁺, Al³⁺, Mn²⁺, Ca²⁺, Mg²⁺, степен на наситеност на почвите с бази V₃% (изчислява се).
- **Нерегламентирано изхвърляне на отпадъци върху почвената повърхност (строителни, битови, промишлени и селскостопански отпадъци)** - по отношение на селскостопанските отпадъци в Закона за почвите е посочено, че кметовете на общините контролират изгарянето или друга форма на неконтролирано обезвреждане, изоставяне и нерегламентирано изхвърляне на отпадъци върху почвена повърхност, включително на селскостопански

отпадъци, извън обхвата на Закона за управление на отпадъците. Съгласно т. 16 от ДР на Закона за почвите “Селскостопански отпадъци извън обхвата на Закона за управление на отпадъците” са животински фекалии (твърд и течен торов отпад), трупове на животни и други неопасни вещества, използвани или получени от дейности в селското стопанство. Опазването на почвите от вредни изменения в следствие замърсяване с пресен торов отпад се осъществява от РИОСВ-Плевен най вече чрез превантивен контрол във връзка с процедиране на инвестиционни предложения по ОВОС, ЕО или чрез издаване на Комплексни разрешителни.

В докладът на РИОСВ-Плевен като заключение е посочено, че като цяло почвите на територията, контролирана от инспекцията, са в добро екологично състояние.

Относителна оценка на почвите

Относителната оценка на почвите може да послужи при даването на препоръки относно райониране на културите, прогнозиране на добивите, организирането на територията, съставянето на кадастрални планове и др. Относителната оценка основаваща се на свойствата на почвата при съответния климат, изразява пригодността на определен район за отглеждането на дадена култура или група култури. Тя се прави въз основа на най-важните свойства обуславящи почвеното плодородие (механичен състав, мощност на хумусния хоризонт и на профила, текстурен коефициент, рН – почвена реакция, съдържание на хумус, ниво на подпочвените води) и на най-важните климатични елементи (температура и валежи). Така формираните различия дават определен относителен бал (полско бонитетно число) за всяка основна култура. Това бонитетно число представлява почвения бал на различието, коригиран чрез коефициенти за климат, напояване и др. Съгласно възприетата методика почвите се групират в пет групи:

Групи	Полско бонитетно число
1 група - много добри	81-100
2 група - добри	61-80
3 група - средни	41-60
4 група - лоши	21-40
5 група - не пригодни	0-20

Относителната оценка е един от методите за качествена оценка на почвите и дава възможност за извършване на редица икономически анализи и прогнози в областта на селското стопанство. Чрез нея става възможно сравнително напълно да се отдели влиянието на природните условия от икономическите, което има важно значение за икономическия анализ.

Почви в община Червен бряг

Землищата на Община Червен бряг попадат в Северобългарската лесостепна зона, в която от север на юг се изменя климата, растителността, почвообразуващите скали, релефа и др. Закономерно се сменят черноземите със сивите горски почви.

- *Излужени черноземи* – най-плодородни и обработваеми, с бонитен бал от 63 до 80 за неполивни условия и от 79 до 102 за поливни. Хумусният им хоризонт достига 60 – 70 см и в дълбочина чрез преходни пластове преминава в

почвообразуващите материали. Почвената реакция е слабо кисела до неутрална (рН от 6,3 до 7,0) за повърхностния хоризонт и алкална (рН до 8,3) за долините. Съдържанието на хумус е от 2,5 до 5,0 %. Те са с високи продуктивни възможности;

- *Сиви-горски почви* - с бонитен бал 76 за неполивни и 88 за поливни условия. Те са образувани под широколистна (главно дъб, габър, липа, клен и др.) дървесна растителност. Почвообразуващите скали са разнообразни – безкарбонатни глини, мергели, варовици, лъос и др. Имат добре изразен светло до тъмно кафяв хумосноелувиелен хоризонт с мощност около 30 – 45 см и рохкав строеж. Елувиалният хоризонт е кафяв до червеникаво-кафяв, има мощност 50 – 80 см и буцесто-призматична структура. По механичен състав почвите са тежко пясъчливо-глинести. Хумусът в горния слой е около 1,5 – 2,0% и постепенно намалява в дълбочина. По състав е флуватно-хуматен. Карбонатите са измити под 100 см. Реакцията на почвите е слабо кисела (рН от 5,1 до 5,6). Запасени са слабо с усвоим азот и фосфор. Имат слаба водопропускливост, добра влагемност и неблагоприятни физични свойства, поради което трудно се обработват. Плодородието им е добро. Подходящи са за повечето селскостопански култури – пшеница, ечемик, ръж, царевица, слънчоглед, фуражни треви, лозя, овощни градини и др.;
- *Алувиално ливадни почви* - по терасите на река Искър и река Златна Панега са разположени алувиално ливадни почви с бонитен бал от 73 до 81 за неполивни и от 96 до 103 за поливни условия. Почвен тип, образуван покрай реките при наличие на високи подпочвени води. При пълноводие по заливните тераси се отлагат наносни материали, върху които под въздействие на заселваща тревиста растителност, настъпва ливаден почвообразователен процес. Имат неоформен генетичен профил с трайна еволюция към зоналния почвен тип, през зоната на който преминава долината на реката. Делят се на заливни и незаливни. Алувиално-ливадните почви нямат оформени характерни хоризонти. Наблюдават се само хумусни хоризонти (10-40 см), под които лежат пластове с различна мощност, механичен и химичен състав, в зависимост от произхода на наносния материал. Хумусният хоризонт има зърнеста структура, а лежащите под него – слоест строеж. Алувиално ливадните почви са рохкави, проветриви и не образуват кора. Съдържат 1,0-5,0% хумус и значителни количества хранителни вещества. Имат слабо кисела до алкална реакция (рН 5,1-6,5%). Характеризират се с високо плодородие. Подходящи са за всички видове култури, особено зеленчуци;

Плодотворните почвени ресурси обуславят силно развитие на селското стопанство в региона.

Възможни източници на почвено замърсяване в община Червен бряг

Основни деградационни процеси за почвите и почвеното плодородие могат да бъдат:

- Замърсяване на почвите с тежки метали, пестициди, нефтопродукти, нитрати, и др. замърсители;
- Почвена ерозия;
- Намаляването на органично вещество;
- Загубата на почвеното биоразнообразие;
- Засоляването и вкисляването;

- Уплътняването на почвите;
- Запечатването на почвите;

За община Червен бряг сред основните източници на почвено замърсяване могат да се посочат:

- Газовете от изгаряне на въглища и течни горива, които попадат под формата на киселинни дъждове;
- Излезли от употреба опасни отпадъци (пестициди) - наличните на територията на община Червен бряг излезли от употреба опасни отпадъци (пестициди), които се съхраняваха безопасно по различни начини (загробени, събрани в бетонна шахта в земята или в сграда) са обезвредени. Съгласно Договор №13693/31.08.2020г. с предмет: „Преупаковане, транспорт, предаване за окончателно обезвреждане на до 1000 тона УОЗ – пестициди, опасни отпадъци и други препарати за растителна защита и почистване на складовете, в които се съхраняват“, сключен между ПУДООС и ДЗЗД „Проект Пестициди 2019“ са извършени дейности в 4 броя склада находящи се в гр. Койнаре; с. Сухаче; с. Радомирци; с. Реселец. Община Червен бряг е сключила Договор №98-00-427/11.10.2021г. с „БалБок Инжинеринг“ АД, гр. София за предаване и приемане за транспортиране на отпадъци класифицирани с код и наименование 20 01 09* „Пестициди“, находящи се в склад в с. Ракита, имот №14007, вид собственост: Държавен поземлен фонд-МЗГ, община Червен бряг в ориентировъчно количество 2 984 кг прахообразни и течни пестициди. На територията на община Червен бряг остава само склад с. Бресте, ПИ №159027, местност „Шосето“, Вид собственост - Държавна частна, Начин на трайно ползване - Стопански двор. Количествата ПРЗ са: твърди (прахообразни) – 1 000 кг; смесени – 500 кг;
- Нерегламентираното изхвърляне на отпадъци в общината, замърсява почвите и подпочвените води;
- Замърсявания от транспорта, свързани с дизеловите и бензинови двигатели;
- Изсичане на горите, водещо до изтощаване на почвите, ерозия и засоляване;
- Производството на нитратна земеделска продукция;
- Извършване на добив на полезни изкопаеми - кариерни материали (пясък, чакъл, баластра, варовици и др.), открити са залежи на природен газ в землището на с. Девенци (находище Койнаре, участъци „Борован“, „Враняк“, „Девенци“ и „Садовец“ за добив на нефт и природен газ);

Представена е работеща фирма на територията на общината, която съгласно издаденото комплексно разрешително за извършване на съответните дейности, изпълнява мерки за защита на околната среда (по компонент почви):

- **„КЕРАМИКА ГРУП“ ООД, гр. Червен бряг** - фирмата е наемател на Керамичната фабрика в гр. Червен бряг, на основание сключен договор за наем от 28.08.2020г., за което Дружеството е уведомило ИАОС с писмо с вх. №КР-5537/02.09.2020г. С писмо с изх. №КР-2300/28.09.2020г., ИАОС потвърждава промяната на Оператора на КР №87/2005г. от „Тера“ АД, гр. Червен бряг на „Керамика Груп“ ООД, гр. Плевен. *Опазване на почвите* - не отвежда по никакъв начин вредни опасни вещества в почвените и подземните недра. Всички отпадъчни води от дейността на Дружеството се заустват в канализационната система на гр. Червен бряг. От площадката на предприятието няма пряко отвеждане и непряко на вредни и/или опасни вещества в почвите и/или подземните води. Осъществяваните от Дружеството дейности по предотвратяване и контрол на замърсяването на почвите

и подземните води са съгласно условията на актуалното комплексно разрешително. В резултат от прилагане на инструкциите за опазване на подземните води, не са документирани несъответствия и не са предприемани коригиращи действия.

Положителни тенденции

През последните години на територията на РИОСВ-Плевен се забелязва намаляване на замърсяването на земите и почвите, поради спад в икономиката в страната, който се отразява и на местно ниво в закриване на производствени дейности. Почвите са едни от основните елементи на природната среда и основно средство за производството на селскостопанска продукция. Обръща се голямо внимание на ограниченото използване на пестициди и торове в земеделието. С връщането на обработваемата земя на собствениците се забелязва, че повечето от селскостопанските производители търсят информация как, с какви количества и кога да торят земята си, за да запазят нейните качества и да повишат добивите от екологично чиста продукция. Разработват се програми за екологично земеделие и животновъдство, спазват се правилата за добри земеделски практики.

Неблагоприятни тенденции

Деградирането на земите е свързано на първо място с ерозията. Ерозията е най-широко разпространеният и интензивен протичащ деградиционен процес върху почвената покривка на земята. Крайният резултат от действието на ерозията е безвъзвратното разрушаване на почвата, както като природно тяло и средство за селскостопанско производство, така и като основа на природната среда. Засоляването на почвите е в тясна зависимост с напояването, тъй като не се регулират правилно подпочвените води и в резултат се повишава тяхната минерализация. Засоляването на почвата е процес, при който се увеличава съдържанието на водоразтворимите соли и/или обменен натрий в почвата в количества, влияещи негативно на техните свойства, респективно на продуктивния им потенциал. Засолените почви са типичен представител на почвите с неблагоприятен състав и свойства за развитие на растенията. Засоляването съпътства най-плодородните почви, използвани за интензивно земеделие. Тревожен е фактът, че интензивно се развиват процесите на вторично вкиселяване в районите с активно земеделие. Замърсяването на почвите с тежки метали е характерно за районите със замърсен атмосферен въздух, значително изхвърляне на отпадъчни води, интензивна химизация на селското стопанство и с натоварени пътища. Основна причина за формиране на нарушени терени е извършването на минно-добивна дейност при отработване на находища на подземни богатства. Решаването на тези проблеми е възможно по пътя на прилагане на конкретни почвозащитни, агротехнически и противоерозионни мероприятия и чрез законова уредба за опазване на почвените ресурси, като част от природната среда. За съжаление трябва да се отбележи, че неблагоприятните тенденции се запазват, а в същото време се намалява обемът от извършени мероприятия за подобряване състоянието на засегнатите територии.

ИЗВОДИ:

 От община Червен бряг са включени две населени места - с. Лепица и с. Девенци в Приложение 1 „Мрежа за мониторинг на почви - I ниво“ - широкомащабен мониторинг на ИАОС, населено място – с. Телиш е включено в Приложение 2 „Мрежа за мониторинг на почви - II ниво, вкисляване“. Няма населени места от община Червен бряг включени в Приложение 3 „Мрежа за мониторинг на почви - II ниво, засоляване“, относно регионално проявление на процесите – засоляване;

- ✚ Съгласно данни от „Доклад за състоянието на околната среда през 2020г. – компонент „Земни и почви“ на РИОСВ-Плевен, в гр. Червен бряг е установено наличие на увредени почви в следствие на химическо замърсяване на почвата над пределно допустимите количества с тежки метали (кадмий, олово, мед, цинк, хром и никел), а за склад в гр. Койнаре, е установено химическо замърсяване над пределно допустимите количества с тежки метали (мед и цинк), установено е наличие на увредени почви в някои от почвените проби и за складовете за негодни ПРЗ в с. Радомирци и гр. Койнаре, в следствие на химическо замърсяване над пределно допустимите количества с Устойчиви органични замърсители (УОЗ)-органохлорни пестициди, в с. Рупци е установено наличие на увредени почви в следствие на химическо замърсяване над пределно допустимите количества с УОЗ-органохлорен пестицид-β-НСН (β-хексахлорциклохексан). Не е констатирано замърсявания на почви с нефтопродукти. В РИОСВ-Плевен няма информация за значителни ерозионни процеси през 2020г.;
- ✚ Наличните на територията на община Червен бряг излезли от употреба опасни отпадъци (пестициди), които се съхраняваха безопасно по различни начини (загробени, събрани в бетонна шахта в земята или в сграда) са обезвредени. На територията на община Червен бряг остава само склад с. Бресте, ПИ №159027, местност „Шосето“, Вид собственост - Държавна частна, Начин на трайно ползване - Стопански двор, Количествата ПРЗ са: твърди (прахообразни) – 1 000 кг; смесени – 500 кг;

II.2.5. Защитени територии и биоразнообразие

- ✚ **Законодателство по опазване на биологичното разнообразие, горските екосистеми**

„Закон за биологичното разнообразие“ (обн., ДВ., бр.77/09.08.2002г.,изм. ДВ. бр.98/27.11.2018г.) - урежда отношенията между държавата, общините, юридическите и физическите лица по опазването и устойчивото ползване на биологичното разнообразие в Република България. Биологичното разнообразие е многообразието на всички живи организми във всички форми на тяхната естествена организация, техните съобщества и местообитания, на екосистемите и процесите, които протичат в тях. Биологичното разнообразие е неразделна част от националното богатство и опазването му е приоритет и задължение за държавните и общинските органи и гражданите. Цели:

- Опазването на представителни за Република България и за Европа типове природни местообитания и местообитания на застрашени, редки и ендемични растителни, животински и гъбни видове в рамките на Национална екологична мрежа;
- Опазване на защитените растителни, животински и гъбни видове от флората, фауната и микотата на Република България, както и на тези, които са обект на ползване и търговия;
- Опазване на генетичните ресурси и разнообразието на растителни и животински видове извън естествената им среда;
- Регулиране на въвеждането на неместни и повторното въвеждане на местни растителни и животински видове в природата;
- Регулиране на търговията с екземпляри от застрашени видове от дивата флора и фауна;

- Опазване на вековни и забележителни дървета;

Законът поставя както редица непреки, така и преки изисквания за мониторинг на биологичното разнообразие – организиране на национална система за мониторинг на състоянието на биологичното разнообразие и създаване на бази данни и географски информационни системи за регистриране на състоянието и установяване на измененията в биологичното разнообразие (чл. 115, ал. 1, т. 10).

„Наредба №2 от 18 декември 2006г. за условията и реда за създаването и функционирането на Националната система за мониторинг на състоянието на биологичното разнообразие“ (ДВ бр.3/12.01.2007г.) - с наредбата се уреждат условията и реда за създаване, функциониране и развитие на Националната система за мониторинг на състоянието на биологичното разнообразие (НСМСБР), както и достъпа и обмена на данни от нея. НСМСБР е част от Националната система за мониторинг на околната среда. НСМСБР включва - обекти на мониторинг; схеми за мониторинг; индикатори за биологичното разнообразие; информационна система. Регионалните инспекции по околната среда и водите (РИОСВ) и дирекциите на националните паркове (ДНП), провеждат наблюдения на обекти, подлежащи на мониторинг в рамките на НСМСБР, на територията на съответната РИОСВ или ДНП.

Утвърждаването на Националната система за мониторинг на състоянието на биологичното разнообразие (вкл. списък на основните обекти, методики и места за мониторинг – Приложение 1) и план за действие за НСМСБР (Приложение 2) и Практическо ръководство към НСМСБР са съгласно Заповед № РД-210/20.04.2016г. на Министъра на околната среда и водите.

„Наредба №4 от 8 юли 2003г. за условията и реда за издаване на разрешителни за въвеждане на неместни или повторно въвеждане на местни животински и растителни видове в природата“ (ДВ., бр.65/22.07.2003г.,.... изм. и доп. ДВ. бр.46/11.06.2019г.);

„Наредба №8 от 12.12.2003г. за реда и условията за издаване на разрешителни за изключенията от забраните, въведени със Закона за биологичното разнообразие за животинските и растителните видове от приложение №3, за животинските видове от приложение №4, за всички видове диви птици, извън тези от приложение №3 и приложение №4 и за използване на неселективните уреди, средства и методи за улавяне и убиване от приложение №5“ (Издадена от министъра на околната среда и водите и министъра на земеделието и горите, обн., ДВ, бр.4/16.01.2004г., изм. и доп., бр.19/13.03.2015г.);

„Наредба №14 от 27 октомври 2005г. за условията и реда за издаване на разрешителни за въвеждане на неместни или повторно въвеждане на местни дървесни, храстови и ловни видове в природата и отчитане мнението на обществеността в района на повторно въвеждане“ (обн. ДВ., бр.88/04.11.2005г.,изм. и доп. ДВ. бр.39/14.05.2019г.);

„Закон за лечебните растения“ (обн. ДВ., бр.29/07.04.2000г., ...изм. ДВ., бр.17/26.02.2021г.) - закона урежда управлението на дейностите по опазване и устойчиво ползване на лечебните растения, включително събирането и изкупуването на получаваните от тях билки, както и регламентира създаването на Система за наблюдение и оценка на лечебните растения и специализирани карта и регистър.

„Наредба №2 от 20 януари 2004г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения“ (обн. ДВ., бр.14/20.02.2004г.) - с наредбата се уреждат правилата и изискванията за събиране на билки или генетичен материал от лечебни растения, включително начините, инструментите, хигиенните изисквания при събирането, с оглед природосъобразно и устойчиво ползване на ресурсите им. Цел на

наредбата е опазването на находищата на лечебни растения и осигуряване високо качество на събраните билки.

„Наредба №5 от 19 юли 2004г. за изискванията, на които трябва да отговарят билкозаготвителните пунктове и складовете за билки“ (Издадена от министъра на здравеопазването и министъра на околната среда и водите, обн. ДВ., бр.85/28.09.2004г., изм. ДВ. бр.66/10.08.2018г.);

„Закон за генетично модифицирани организми“ (обн., ДВ, бр.27/29.03.2005г.,изм. ДВ. бр.58/18.07.2017г.) - закона урежда обществените отношения, свързани с работата с генетично модифицирани организми (ГМО) в контролирани условия, освобождаването на ГМО в околната среда, пускането на пазара на ГМО или комбинация от тях като продукти или съставка на продукти, пренасянето на ГМО, вноса, износа и транзита на ГМО, контрола върху споменатите дейности. Законът има за цел да осигури приоритетна защита на човешкото здраве и околната среда при наличието на опасност от потенциални неблагоприятни въздействия, независимо от съществуващите икономически интереси или от липсата на достатъчно научни данни.

„Закон за защита на животните“ (обн. ДВ., бр.13/08.02.2008г.,изм. ДВ. бр.17/23.02.2018г.) - закона урежда защитата на животните и механизмите за нейното осъществяване. Защитата на животните се изразява в опазване на техния живот, здраве и добро състояние, предпазването им от нехуманно, жестоко и особено жестоко отношение, осигуряване на подходящи грижи и условия за живот, съобразени с техните физиологични и поведенчески особености.

„Закон за защита на растенията“ (обн. ДВ., бр. 61/25.07.2014г.,изм. и доп. ДВ. бр.65/21.07.2020г.) - закона урежда обществените отношения, свързани с фитосанитарните мерки по Международната конвенция по растителна защита; опазване на растенията и растителните продукти от икономически важни вредители; наблюдение, диагностика, прогноза и сигнализация в растителната защита; интегрираното производство на растения и растителни продукти и контрола върху интегрираното производство; мерките по прилагане на Регламент (ЕС) 2016/2031 на Европейския парламент и на Съвета от 26 октомври 2016г. за защитните мерки срещу вредителите по растенията; мерките по прилагане на Регламент (ЕО) №1107/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 21 октомври 2009г. относно пускането на пазара на продукти за растителна защита; изискванията към продуктите за растителна защита с цел защита на здравето на хората и животните и опазване на околната среда, биологичното им изпитване, тяхната употреба съгласно изискванията на Директива 2009/128/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 октомври 2009г. за създаване на рамка за действие на Общността за постигане на устойчива употреба на пестициди (ОВ, L 309/71 от 24 ноември 2009г.) и контрола върху производството, пускането на пазара, търговията, преупаковането и употребата им; изискванията за извършване на специализирани растителнозащитни услуги и последващия контрол върху тях; мерките по прилагане на Регламент (ЕО) №2003/2003 на Европейския парламент и на Съвета от 13 октомври 2003г. относно торовете; изискванията към торовете, подобрителите на почвата, биологично активните вещества и хранителните субстрати и контрола при производството, пускането на пазара и употребата им; специалните правила за официалния контрол върху растения, растителни продукти и други обекти и за действията, предприемани от компетентните органи във връзка със здравето на растенията, съгласно чл. 22 от Регламент (ЕС) 2017/625 на Европейския парламент и на Съвета от 15 март 2017г. относно официалния контрол и другите официални дейности, извършвани с цел да се гарантира прилагането на законодателството в областта на храните и фуражите, правилата относно здравеопазването на животните и хуманното отношение

към тях, здравето на растенията и продуктите за растителна защита; специалните правила за официалния контрол и за действията, предприемани от компетентните органи във връзка с продуктите за растителна защита, съгласно чл. 24 от Регламент (ЕС) 2017/625.

„Закон за защитените територии“ (обн. ДВ., бр.133/11.11.1998г.,..... изм. ДВ. бр.21/12.03.2021г.) - закона урежда категориите защитени територии, тяхното предназначение и режим на опазване и ползване, обявяване и управление. Законът цели опазването и съхраняването на защитените територии, като национално и общочовешко богатство и достойние и като специална форма на опазване на родната природа, способстващи за развитието на културата и науката и за благополучието на обществото. Съгласно чл. 50 в защитените територии се организира мониторинг върху качествата на компонентите на околната среда.

„Наредба за разработване на планове за управление на защитени територии“ (обн. ДВ., бр.13/15.02.2000г.,изм. бр.55/07.07.2017г.) – с наредбата се уреждат условията и реда за разработване на планове за управление на защитени територии. Планове за управление се разработват за национални и природни паркове и за резервати и поддържани резервати.

II.2.5.1. Биоразнообразие в община Червен бряг

Биологичното разнообразие е многообразието на всички живи организми във всички форми на тяхната естествена организация, техните съобщества и местообитания, на екосистемите и процесите, които протичат в тях.

Характерна флора

Територията на община Червен бряг попада в Европейската широколистна горска област. Характерът на растителността се определя от релефа.

На територията на общината се срещат обикновен дрян, лечебна иглика, бяла комунига, едролистна липа, обикновена млечка, бяла мъртва коприва, подбел, равнец, синя жлъчка.

Към растителното разнообразие на община Червен бряг се включват и зелените площи в населените места. По разположението, вида и предназначението си зелените площи в населените места на общината биват:

- Паркове и градини за общо ползване;
- Насаждения със специално предназначение (зелени площи към обществени сгради, училища, детски заведения, спортни паркове и др.);
- Растителност със санитарно-защитни функции, край някои по-натоварени пътни артерии;
- Дворна зеленина, чиято интензивност е значителна в парцелите за индивидуално жилищно строителство;

Характерна фауна

Фауната е разнообразна, но с ниска степен на проучване. Преобладават средноевропейските, евросибирските и по-малко субмедитеранските видове.

На територията на общината се срещат следните видове птици - Северен мишелов, Белоопашат мишелов, Гарван гробар, Гмурец голям, Гмурец малък, Чапла бяла малка, Щъркел бял (обикновен), Черен щъркел, Ням лебед, Зеленоглава патица, Шилоопашата патица, Гъска белочела малка, Гъска посевна, Гъска сива, Ветрушка черношипа, Ястреб малък (врабчар), Водна кокошка (зеленонога), Бекасиная малка, Калугерица обикновена, Сова горска (ушата), Папуняк, Рибарче земеродно, Синявица (синя гарга), Брезов певец,

Ръждива чапла, Авлига, Дрозд поен, Кос (черен дрозд), Лястовица градска, Лястовица селска, Лястовица скална, Орехче, Сврачка малка, Чучулига полска, Шаварче блатно и др. Срещат се също и черноглава овесарка, червенокръстата лястовица, черен кълвач. Често срещани са - фазан, яребица, пъдпъдък, гургулица, така и пойни птички – коприварчета, дроздове, чучулиги, лястовици и др.

II.2.5.2. Гори – състояние, видово разнообразие, собственост, използване на рекреационни цели, за дърводобив, за други цели

Горите са белите дробове на природата. В тях са съсредоточени, включително и на територията на общината ценни ресурси – дървесина, билки, гъби, богато биологично разнообразие. От друга страна те са най-застрашени от пряко унищожение, като този процес се задълбочава от факта, че ниския жизнен стандарт на населението, особено в селата го насочва към най-лесният начин за бързо оползотворяване на този ресурс. Горските масиви се ползват за незаконен добив на дървесина за огрев, като по този начин се нарушава режимът им на стопанисване и намалява ролята им като бели дробове на природата. Приоритетно трябва да търси финансиране за залесяване и да се осъществяват такива проекти. Трябва да се избягват голите сечи в горите и по-внимателно да се следи състоянието им особено когато се отнася за естествени гори.

Общата площ на горският фонд на общината е 66 855 дка, който се стопанисва от ДГС-Плевен за горите държавна собственост и от община Червен бряг за горите общинска собственост. Държавният горски фонд на територията на общината е 57 413 дка. Горските територии на община Червен бряг по данни на Министерство на Земеделието и храните, предоставени с писмо изх. №07-362/01.06.2016г., входирано под №04-05-9/07.06.2016г. в община Червен бряг, е 77 807 декара.

Съставът на горския фонд е стопански гори, защитни пояси, разсадници, лесопаркове и паркове. Горският фонд е пръснат неравномерно по територията на общината във вид на малки гори или група гори. Долината на река Искър е залесена основно с върби и тополи. Във вътрешността на територията се срещат акация, дъб и бор. Групата на горите със специално предназначение обхваща защитна ивица край река Искър и тяхното предназначение е да защитават бреговете и дигите от разрушителното действие на високите води на реката.

В горите и земите с основно дървопроизводителни и средообразуващи функции, организацията на стопанисването е насочена към разширеното възпроизводство на дървесината. Горските ресурси до голяма степен намаляват степента на замърсяване на въздуха. Около горските масиви се повишават турбулентността и самоочистването на въздуха. Горите спомагат за намаляване на замърсеността, в качеството си на филтър, те поглъщат и неутрализират големи количества газове и интоксиканти.

Разпределението на видовете гори по населени места е представено в таблицата по-долу:

Землище	Широкол. гора	Иглолист. гора	Други	Общо дка
Червен бряг	6 868	997	1 560	9 425
Койнаре	4 182	18	3	4 203
Бресте	4 349	249	838	5 436
Глава	1 813		8	1 821
Горник	7 178	222	252	7 652
Девенци	4 078	72	66	4 216

Лепица	381		1	382
Радомирци	5 871	107	162	6 140
Ракита	4 611		194	4 805
Реселец	8 346	2 072	550	10 968
Рупци	3 969		63	4 032
Сухаче	4 070	4	23	4 097
Телиш	1 835		187	2 022
Чомаковци	1 617		40	1 657
Общо дка	59 168	3 741	3 947	66 856

Източник: Лесоустройствен план, Общ устройствен план на община Червен бряг до 2035г.

След проведеното възстановяване собствеността върху гори и земи от Горския фонд, разпределението на собствеността в общината е:

- Държавна частна собственост – 20 594 дка;
- Държавна публична собственост – 1 859 дка;
- Общинска частна собственост – 3 264 дка;
- Юридически лица - 140 дка;
- Физически лица – 40 999 дка;

Понякога в общината проблем са незаконните сечи и честото несъобразяване с лесоустройствените планове от страна на частните стопани. Дървесината се използва основно за отопление, което също е предпоставка за масови незаконни сечи, предимно от по-бедните групи от населението.

Възможностите за развитие на община Червен бряг през следващите години, чрез използване на териториалните дадености и потенциали са:

- Горското стопанство и свързаните с него допълващи, съпътстващи дейности – билки, гъби, горски плодове и др.;
- Развитие на непретенциозни форми на туризма (еко, познавателен, маршрутен и др.);

II.2.5.3. Защитени видове растения и животни

Защитени видове птици

В община Червен бряг защитени видове птици са Големия ястреб, Белоопашатия мишелов, Орел змияр и сокол Орко.

Защитени видове растения

В община Червен бряг защитени видове растения са Елвезиево кокиче* (*Galanthus elwesii*), Дегенов порезник (*Seseli degenii*), Горски вечерник (*Hesperis sylvestris*), Обикновена пърчовка* (*Himantoglossum caprinum*) (*H. hircinum*), Влакновиден ръждавец (*Potamogeton trichoides*). Някои от видовете защитени растения, като Елвезиево кокиче* (*Galanthus elwesii*) и Дегенов порезник (*Seseli degenii*) са установени в природна забележителност Тектонски гребен „Калето”.

На територията на общината има няколко вида защитени вековни дървета, които се намират по населени места, както следва:

- с. Глава
 - Полски бряст, в двора на училище “Хр. Ботев”; З-д №583/26.09.1981г. КОПС; (ДВ бр.83/81г.); № от Държавен регистър 1313;

- Бяла топола /3 екз./, м. "Острова"; 3-д №306/07.04.1983г. на КОПС; (ДВ бр.36/83г.); № от Държавен регистър 1453, от които 1 екземпляр е заличено със Заповед №РД-198/15.03.2019г. на МОСВ, ДВ бр.31/2019г.;
- Бяла топола, м. "Борда"; 3-д №306/07.04.1983г. на КОПС; (ДВ бр.36/83г.); № от Държавен регистър 1451;
- *гр. Койнаре*
 - Летен дъб, ул. "Ил. Динков" №6; 3-д №583/26.09.1981г. на КОПС; (ДВ бр.83/81г.); № от Държавен регистър 1317;
- *с. Летица*
 - Летен дъб, в двора на фурната; 3-д №306/07.04.1983г. на КОПС; (ДВ бр.36/83г.); № от Държавен регистър 1452.;
- *с. Радомирици*
 - Полски бряст, м. "Белия мост"; 3-д №1762/28.06.1972г. на МГОПС; (ДВ бр.59/72г.); № от Държавен регистър 521;
- *с. Ракита*
 - Цер, ул. "Мирчовска" №10, в двора на Витан Гетов Тодоров; 3-д №441/07.08.1978г. на КОПС; (ДВ бр.74/78г.) № от Държавен регистър 1009;
- *с. Реселец*
 - Летен дъб, м. "Средна лъка"; 3-д №285/04.05.1979г. на КОПС; (ДВ бр. 45/79г.); № от Държавен регистър 1113;
- *гр. Червен бряг*
 - Бяла черница, V квартал, на площада "Ал. Стамболийски"; 3-д №511/24.02.1976 г. на МГОПС; (ДВ бр.36/76г.); № от Държавен регистър 842;
 - Летен дъб, ул. "Паисий" №66; 3-д №1301/05.05.1974г. на МГОПС; № от Държавен регистър 588;
 - Летен дъб, ул. "Левски" №14; 3-д №1301/05.05.1974г. на МГОПС; № от Държавен регистър 589;
 - Източен чинар /8 екз./, в двора на мелницата, ул. "Георги Димитров", 3-д №511/24.02.1976г. на МГОПС; (ДВ бр.36/76г.); № от Държавен регистър 839;

Червената книга на Република България е списък със застрашени, изчезващи и изчезнали биологични видове, живеещи на територията на България. В страната са установени 409 вида птици, под защита са 327 вида, като в Червената книга са включени 140 от тях, част от които са – Черен щъркел, Осояд, Скален орел, Ливаден дърдавец, Горски бекас, Гълъб хралупар, Белогърб кълвач, Черен кълвач, Малък креслив орел, Сокол Орко, Голям ястреб, Египетски лешояд, Орел змияр, Ловен сокол, Белошипа ветрушка, Червен ангъч и др. Девет вида птици са престанали да гнездят и са вписани в Червената книга като изчезнали. Пет от тях – Розов пеликан, Картал, Сив жерав, Средна бекасица и Малка кукумявка вече не гнездят в страната. Други три вида – Брадат лешояд, Момин жерав и Стрепет вече не гнездят в България, нито мигрират през нея. В Червената книга на България са вписани 19 бозайника, част от които са – Златка, Пъстър пор, Тюлен монах, Кафява мечка, Дива котка, Видра, някои видове прилепи и др. В Червената книга са описани 2 земноводни (алпийски тритон и сирийска чесновница) и 13 влечуги, като част от защитените видове са - Вдлъбнаточел смок, Смук мишкар, Леопардов смук, Змиегущер, Шипоопашата костенурка, Шипобедрена костенурка и др. В Червената книга са вписани 2 кръглоусти и 22 костни риби, като част от застрашените от изчезване риби са – Див шаран, Кавказко попче, Деветиглена бодливка, Дунавска минога, Михалца и др.

Някои от видовете включени в Червената книга се срещат на територията на защитените зони, включващи населени места от община Червен бряг и са предмет на опазване в Защитените зони по Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна и Защитените зони по Директива 79/409/ЕЕС за съхранение на дивите птици, представени по-долу във всяка зона в т.П.2.5.6 от настоящата програма.

П.2.5.4. Видове, обект на ловен туризъм

Богатото дивечово присъствие на територията на общината е предпоставка за развитие на ловно-рибарския туризъм. Видовете животни, обект на ловен туризъм са:

- *Бозайници* – дива свиня, сърна, див заек, чакал, лисица, белка, черен пор, язовец;
- *Птици* – ловни фазани, яребица, пъдпъдък, гривяк, гургулица (прелетна), гугутка, зеленоглава патица, лятно бърне, зимно бърне;
- *Риби* – речен кефал, шаран, сом, скобар, каракуда, уклей, бяла мряна, лин и др.;

П.2.5.5. Билки с търговско значение в община Червен бряг

В Приложение №1 – Раздел „Лечебни растения“ към настоящата програма е представено описание на билките, разпространени на територията на община Червен бряг.

Съгласно данни от „Доклад за състоянието на околната среда през 2020г., компонент „Защитени територии и биологично разнообразие“ на РИОСВ-Плевен, в края на 2020г. с обявена дейност в РИОСВ-Плевен са общо 127 бр. билкозаготвителни пунктове, складове за билки и хладилни бази, от които 61 бр. (вкл. 1 хладилник и 1 склад) са в област Плевен. През 2020г. е прекратена дейността на 15 бр. билкозаготвителни пунктове, от които 6 бр. са в област Плевен и е обявена дейността на 6 бр., от които 4 бр. са в област Плевен.

Със Заповед №РД-162/25.02.2021г. на министъра на околната среда и водите, на основание чл. 10, ал. 1, 2 и 3 от „Закона за лечебните растения“ са:

- Определени допустимите за събиране количества билки (кг сухо тегло) от естествените находища, извън територията на националните паркове на следните видове лечебни растения:
 - Божур червен (*Paeonia peregrina* Mill.);
 - Зърнастец елшовиден (*Frangula alnus* Mill.);
 - Иглика лечебна (*Primula veris* L.);
 - Катраника, пелин бял (*Artemisia alba* Turra);
 - Лазаркиня, еньовче ароматно (*Galium odoratum* (L.) Scop.);
 - Лудо биле, старо биле (*Atropa belladonna* L.);
 - Ранилист лечебен (*Betonica officinalis* L.);
 - Решетка безстъблена (*Carlina acanthifolia* All.);
 - Тлъстига лютива, жълто прозориче (*Sedum acre* L.);
 - Трън кисел (*Berberis vulgaris* L.);
 - Шапиче (*Alchemilla vulgaris* complex);
- Забранено е събирането в националните паркове на билки от видовете лечебни растения описани по-горе; Събирането на билки от естествените им находища от видовете лечебни растения описани по-горе извън количествата и районите, определени в приложението към заповедта (за област Плевен, респективно община Червен бряг, определените количества са „0“ кг сухо тегло); Събирането на билки от естествените им находища на територията на цялата страна, от следните видове лечебни растения:

- Бенедиктински трън, пресечка (*Cnicus benedictus* L.);
- Волски език (*Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm.);
- Горицвет пролетен (*Adonis vernalis* L.);
- Дилянка лечебна, валериана (*Valeriana officinalis* L.);
- Залист бодлив (*Ruscus aculeatus* L.);
- Изтравниче, страшниче (*Asplenium trichomanes* L.);
- Исландски лишей (*Cetraria islandica* (L.) Ach.);
- Исоп лечебен (*Hyssopus officinalis* L. ssp. *aristatus*);
- Какула едроцветна (*Salvia tomentosa* Mill);
- Копитник (*Asarum europaeum* L.);
- Мечо грозде (*Arctostaphylos uva-ursi* (L.) Spreng);
- Момина сълза (*Convallaria majalis* L.);
- Оман бял (*Inula helenium* L.);
- Папаронка жълта, жълт мак (*Glaucium flavum* Crantz);
- Пелин сантонинов (*Artemisia santonicum* L.)
- Пирински (мурсалски, алиботушки) чай (*Sideritis scardica* Grisb.);
- Пищялка панчичева (*Angelica pancici* Vand);
- Плаун бухалковиден (*Lycopodium clavatum* L.);
- Риган бял (*Origanum vulgare* L. Ssp. *Hirtum*(Link) Ietswaart);
- Ружа лечебна (*Althaea officinalis* L.);
- Салеп (*Orchis* sp. *diversa*);
- Смил жълт (*Helichrysum arenarium* (L.) Moech.);
- Хуперция иглолистна, плаун обикновен (*Huperzia inundata* (L.) Bernh=L. *selago*);
- Цистозира (*Cystoseira barbata* (Good et Vood) Ag.);

Ограниченията и забраните по горецитираната заповед не се отнасят за количествата билки, събирани за лични нужди, с изключение на пирински (мурсалски, алиботушки) чай (*Sideritis scardica* Grisb.).

Специалният режим на опазване и ползване се прилага за видове, чиито ресурси проявяват трайна тенденция за намаляване и съществува заплахата за естественото им разпространение в природата. Отнася се за лечебни растения, които се събират с търговска цел. В заповедта на министъра на околната среда и водите се посочва и кои лечебни растения под специален режим на опазване и ползване е забранено да се събират с търговска цел през 2021г.

II.2.5.6. Защитени територии

Националната екологична мрежа е регламентирана в България със Закона за биологичното разнообразие. Елементите на националната екологична мрежа са:

- Защитени зони „Натура 2000”, в които могат да участват защитени територии;
- Защитени територии, които не попадат в защитените зони;
- КОРИНЕ места като територии, описани по стандартната международна методика на проекта на Съвета на Европа „КОРИНЕ биотопи“;
- Рамсарски места като влажни зони, които отговарят на критериите на Конвенцията по влажните зони с международно значение, по-специално като местообитания за водолюбиви птици (Рамсарска конвенция);
- Орнитологични важни места - територии от международна значимост за опазване на птиците, описани по стандартната международна методика на Бърд Лайф Интернешънъл;

Защитени зони „НАТУРА 2000“

Местата, попадащи в екологичната мрежа се определят в съответствие с две основни директиви за опазването на околната среда: Директива 92/43/ЕЕС за запазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (наричана на кратко Директива за хабитатите) и Директива 79/409/ЕЕС за съхранение на дивите птици (наричана накратко Директива за птиците).

- **За екологичната мрежа в частта и за защитените зони по чл. 6, ал. 1, т. 3 и 4 от ЗБР (Натура 2000 в частта и за опазване местообитанията на птиците от Директива 79/409/ЕЕС):**

- **Защитена зона „Карлуковски карст“, BG0000332** - включва землищата от община Червен бряг, област Плевен (с. Бресте, с. Горник, с. Реселец, гр. Червен бряг), землището от община Бяла Слатина, област Враца (с. Драшан), землището от община Мездра, област Враца (с. Горна Бешовица), землищата от община Роман, област Враца (с. Долна Бешовица, с. Кунино, с. Камено поле) и землищата от община Луковит, област Ловеч (с. Петревене, с. Тодоричене, с. Карлуково, гр. Луковит). Площта на ЗЗ е 14 210.78 ха. ЗЗ „Карлуковски карст“ е одобрена с Решение на МС №122/02.03.2007г. (обн. ДВ., бр.21/09.03.2007г.). ЗЗ „Карлуковски карст“ е обявена със Заповед №РД-788/29.10.2008г. на Министъра на околната среда и водите (публ. ДВ., бр.105/09.12.2008г.). В границите на ЗЗ се забранява:

- ✓ Премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета, защитни горски пояси) при ползването на земеделските земи като такива;
- ✓ Залесяването на ливади, пасища и мери, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;
- ✓ Използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади;
- ✓ Намаляването площта на крайречните гори от местни дървесни видове;

Защитена зона по Директива 79/409/ЕЕС за съхранение на дивите птици BG0000332 „Карлуковски карст“

Предмет и цели на опазване на ЗЗ BG0000332 „Карлуковски карст“ (съгласно чл.8, ал.1, т.2 на ЗБР)	
Цели на опазване	• Запазване на площта на природните местообитания и местообитанията на видове и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона;
	• Запазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата;

	Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона;
Предмет на опазване	Птици Видове, включени в Прил. 2 на ЗБР (Прил. I на Дир.79/409/ЕЕС) Бял щъркел (<i>Ciconia ciconia</i>); Ливаден дърдавец (<i>Crex crex</i>); Сокол скитник (<i>Falco peregrinus</i>); Малък корморан (<i>Phalacrocorax pygmeus</i>); Малък орел (<i>Hieraetus pennatus</i>); Тръстиков блатар (<i>Circus aeruginosus</i>); Орел змияр (<i>Circaetus gallicus</i>); Ловен сокол (<i>Falco cherrug</i>); Осояд (<i>Pernis apivorus</i>); Козодой (<i>Caprimulgus europaeus</i>); Черен щъркел (<i>Ciconia nigra</i>); Голяма бяла чапла (<i>Egretta alba</i>); Малка бяла чапла (<i>Egretta garzetta</i>); Гривеста чапла (<i>Ardeola ralloides</i>); Нощна чапла (<i>Nycticorax nycticorax</i>); Малък воден бик (<i>Ixobrychus minutus</i>); Египетски лешояд (<i>Neophron percnopterus</i>); Червеногърба сврачка (<i>Lanius collurio</i>); Планински кеклик (<i>Alectoris graeca graeca</i>); Полубеловрата мухоловка (<i>Ficedula semitorquata</i>); Сирийски пъстър кълвач (<i>Dendrocopos syriacus</i>); Белоопашат мишелов (<i>Buteo rufinus</i>); Късопръст ястреб (<i>Accipiter brevipes</i>); Ръждив ангъч (<i>Tadorna ferruginea</i>); Турилик (<i>Burhinus oedicnemus</i>); Черночела сврачка (<i>Lanius minor</i>); Бухал (<i>Bubo bubo</i>); Ястребогушо коприварче (<i>Sylvia nisoria</i>); Полска бърбрица (<i>Anthus campestris</i>); Горска чучулига (<i>Lullula arborea</i>); Черен кълвач (<i>Dryocopus martius</i>); Синявица (<i>Coracias garrulus</i>); Земеродно рибарче (<i>Alcedo atthis</i>); Сив кълвач (<i>Picus canus</i>); Градинска овесарка (<i>Emberiza hortulana</i>); Среден пъстър кълвач (<i>Dendrocopos medius</i>); Редовно срещащи се мигриращи видове птици, които не са включени в Прил. 2 на ЗБР (Прил. I на Дир.79/409/ЕЕС) Голям горски водобегач (<i>Tringa ochropus</i>); Обикновен пчелояд (<i>Merops apiaster</i>); Късокрил кюкавец (<i>Actitis hypoleucos</i>); Обикновен мишелов (<i>Buteo buteo</i>); Речен дъждосвирец (<i>Charadrius dubius</i>); Орко (<i>Falco subbuteo</i>); Черношипа ветрушка (<i>Falco tinnunculus</i>); Голям корморан (<i>Phalacrocorax carbo</i>); Малък ястреб (<i>Accipiter nisus</i>);
Състояние на местообитанията	Общото състояние на местообитанията в защитената зона е добро, като цяло няма значителни промени в интензивността на обичайните антропогенните дейности.
Установени заплахи	Разширяване и откриване на кариери за добив на инертни материали.

- **Защитена зона „Горни Дъбник - Телиш“, BG0002095** - включва землищата от община Червен бряг, област Плевен (с. Ракита, с. Телиш), землището от

община Искър, област Плевен (с. Писарово) и землищата от община Долни Дъбник, област Плевен (с. Горни Дъбник, с. Крушовица, с. Садовец). Площта на ЗЗ е 3 398,51 ха. ЗЗ „Горни Дъбник - Телиш” е одобрена с Решение на МС №122/02.03.2007г. (обн. ДВ., бр.21/09.03.2007г.). ЗЗ „Горни Дъбник - Телиш” е обявена със Заповед №РД-557/05.09.2008г. на Министъра на околната среда и водите (публ. ДВ., бр.84/26.09.2008г.). В границите на ЗЗ се забранява:

- ✓ Залесяването на ливадите и пасищата, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;
- ✓ Премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета, защитни горски пояси) при ползването на земеделските земи като такива;
- ✓ Използването на пестициди (включително второ поколение родентициди) и торове (с изключение на оборски тор) в пасища и ливади;
- ✓ Извършването на дейности, свързани с пресушаване или промяна на хидрологичния режим, освен при изпълнение на такива, свързани с подобряване състоянието на водните екосистеми и местообитанията;
- ✓ Паленето на тръстикови масиви и крайбрежна растителност;
- ✓ Косенето на тръстика, папур и плаваща водна растителност в периода от 1 март до 15 август;
- ✓ Извършването на сечи, освен санитарни, на островите и в радиус 300 м от чаплови и корморанови колонии;
- ✓ Добиването на подземни богатства;
- ✓ Депонирането на отпадъци;

Защитена зона по Директива 79/409/ЕЕС за съхранение на дивите птици BG0002095 „Горни Дъбник – Телиш“

Предмет и цели на опазване на ЗЗ BG0002095 „Горни Дъбник – Телиш“ (съгласно чл.8, ал.1, т.2 на ЗБР)	
Цели на опазване	Запазване на площта на природните местообитания и местообитанията на видове и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона;
	Запазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата;
	Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в

рамките на защитената зона;		
Предмет на опазване	Птици	Видове, включени в Прил. 2 на ЗБР (Прил. I на Дир.79/409/ЕЕС) Черна рибарка (<i>Chlidonias niger</i>); Поеен лебед (<i>Cygnus cygnus</i>); Белоока потапница (<i>Aythya nyroca</i>); Малък нирец (<i>Mergus albellus</i>); Белоопашат морски орел (<i>Haliaeetus albicilla</i>); Тръстиков блатар (<i>Circus aeruginosus</i>); Полски блатар (<i>Circus cyaneus</i>); Бойник (<i>Philomachus pugnax</i>); Дебелоклюна рибарка (<i>Gelochelidon nilotica</i>); Черен щъркел (<i>Ciconia nigra</i>); Блатна сова (<i>Asio flammeus</i>); Земеродно рибарче (<i>Alcedo atthis</i>); Черен кълвач (<i>Dryocopus martius</i>); Червеногърба сврачка (<i>Lanius collurio</i>); Малък корморан (<i>Phalacrocorax pygmeus</i>); Малка чайка (<i>Larus minutus</i>); Ушат гмурец (<i>Podiceps auritus</i>); Златистопер дъждосвирец (<i>Pluvialis apricaria</i>); Орел рибар (<i>Pandion haliaetus</i>); Малък сокол (<i>Falco columbarius</i>); Сокол скитник (<i>Falco peregrinus</i>); Саблеклюн (<i>Recurvirostra avosetta</i>); Бяла лопатарка (<i>Platalea leucorodia</i>); Черногуш гмуркач (<i>Gavia arctica</i>); Бял щъркел (<i>Ciconia ciconia</i>); Малък воден бик (<i>Ixobrychus minutus</i>); Нощна чапла (<i>Nycticorax nycticorax</i>); Гривеста чапла (<i>Ardeola ralloides</i>); Малка бяла чапла (<i>Egretta garzetta</i>); Голяма бяла чапла (<i>Egretta alba</i>); Ръждива чапла (<i>Ardea purpurea</i>); Късопръст ястреб (<i>Accipiter brevipes</i>); Редовно срещащи се мигриращи видове птици, които не са включени в Прил. 2 на ЗБР (Прил. I на Дир.79/409/ЕЕС) Качулата потапница (<i>Aythya fuligula</i>); Звънарка (<i>Bucephala clangula</i>); Малък ястреб (<i>Accipiter nisus</i>); Чайка буревестница (<i>Larus canus</i>); Речна чайка (<i>Larus ridibundus</i>); Обикновена калугерица (<i>Vanellus vanellus</i>); Средна бекарина (<i>Gallinago gallinago</i>); Зеленоножка (<i>Gallinula chloropus</i>); Малък брегобегач (<i>Calidris minuta</i>); Посевна гъска (<i>Anser fabalis</i>); Жълтокрака чайка (<i>Larus cachinnans</i>); Късокрил кюкавец (<i>Actitis hypoleucos</i>); Малък гмурец (<i>Tachybaptus ruficollis</i>); Бял ангъч (<i>Tadorna tadorna</i>); Голям зеленоног водобегач (<i>Tringa nebularia</i>); Голям горски водобегач (<i>Tringa ochropus</i>); Кафявоглава потапница (<i>Aythya ferina</i>); Сива гъска (<i>Anser anser</i>); Малък червеноног водобегач (<i>Tringa totanus</i>); Сива чапла (<i>Ardea cinerea</i>); Планинска потапница (<i>Aythya marila</i>);

	Кривоклюн брегобегач (<i>Calidris ferruginea</i>); Траурна потапница (<i>Melanitta nigra</i>); Тъмногръд брегобегач (<i>Calidris alpina</i>); Черноопашат крайбрежан бекас (<i>Limosa limosa</i>); Орко (<i>Falco subbuteo</i>); Сребриста булка (<i>Pluvialis squatarola</i>); Голяма белочела гъска (<i>Anser albifrons</i>); Лятно бърне (<i>Anas querquedula</i>); Зеленоглава патица (<i>Anas platyrhynchos</i>); Зимно бърне (<i>Anas crecca</i>); Горски бекас (<i>Scolopax rusticola</i>); Фиш (<i>Anas penelope</i>); Малък свирец (<i>Numenius phaeopus</i>); Няма лебед (<i>Cygnus olor</i>); Голям корморан (<i>Phalacrocorax carbo</i>); Голям гмурец (<i>Podiceps cristatus</i>); Лиска (<i>Fulica atra</i>); Брегова лястовица (<i>Riparia riparia</i>); Голям нирец (<i>Mergus merganser</i>); Среден нирец (<i>Mergus serrator</i>); Червеноклюна потапница (<i>Netta rufina</i>); Сива патица (<i>Anas strepera</i>);
--	---

- **За екологичната мрежа в частта и за защитените зони по чл. 6, ал. 1, т. 1 и 2 от ЗБР (Натура 2000 в частта и за опазване на природните местообитания на видовете от Директива 92/43/ЕЕС):**

- **Защитена зона „Карлуково“, BG0001014** – включва землищата от община Червен бряг, област Плевен (с. Бресте, с. Горник, с. Девенци, с. Лепица, с. Радомирци, с. Реселец, с. Рупци, с. Сухаче, с. Телиш, гр. Червен бряг, с. Чомаковци), землищата от община Бяла Слатина, област Враца (с. Габаре, с. Драшан), землищата от община Мездра, област Враца (с. Горна Бешовица, с. Цаконица), землищата от община Роман, област Враца (с. Долна Бешовица, с. Камено поле, с. Кунино, с. Радовене, с. Стояновци), землищата от община Луковит, област Ловеч (с. Беленци, с. Дъбен, с. Карлуково, гр. Луковит, с. Петревене, с. Румянцево, с. Тодоричене) и землищата от община Ябланица, област Ловеч (с. Брестница, с. Добревци, с. Златна Панега, гр. Ябланица). Площта на ЗЗ е 28 841.93 ха. На основание чл. 12, ал. 6 във връзка с чл. 6, ал. 1, т. 1 и 2 от Закона за биологичното разнообразие и т. 2 от Решение №122 от 2.03.2007г. на Министерския съвет (ДВ, бр. 21 от 2007г.), изменено с решения на Министерския съвет №52 от 5.02.2008г. (ДВ, бр. 14 от 2008г.) и №615 от 2.09.2020г. (ДВ, бр. 79 от 2020г.), предвид Решение на Комисията 2009/93/ЕО от 12 декември 2008г. за приемане съгласно Директива 92/43/ЕО на Съвета на втори актуализиран списък на териториите от значение за Общността в Континенталния биогеографски регион (нотифицирано под номер С (2008) 8039) е обявена ЗЗ „Карлуково“ със Заповед №РД-329/31.03.2021г. на Министъра на околната среда и водите (публ. ДВ., бр.53/25.06.2021г.), в която са посочени цели, предмет на опазване и забрани. В границите на ЗЗ се забранява:

- ✓ провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища и регламентираните за това места;
- ✓ движение на мотоциклети, ATV, UTV и бързите извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за

определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности;

- ✓ търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скално-облицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие;
- ✓ промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива;
- ✓ разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство;
- ✓ премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти;
- ✓ употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията;
- ✓ употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове;
- ✓ използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение №1 от Наредба №3 от 2008г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008г.);

- ✓ използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми;
- ✓ палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност;
- ✓ палене на огън, благоустрояване, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоустроените пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване;
- ✓ провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите – от 1 март до 30 юни;
- ✓ извеждане на сечи в природно местообитание с код 91E0*, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии, за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство;
- ✓ паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост;
- ✓ добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50% от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета.

Защитена зона по Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна BG0001014 „Карлуково“

Предмет и цели на опазване на 33 BG0001014 „Карлуково“ (съгласно чл.8, ал.1, т.2 на ЗБР)		
Цели на опазване		Опазване и поддържане на типовете природни местообитания, местообитанията на видове, предмет на опазване, техните популации и разпространение в границите на зоната, за постигане и поддържане на благоприятното им природозащитно състояние в Континенталния биогеографски регион;
		Увеличаване на приноса на защитената зона по отношение на площта на природни местообитания с кодове 6110*, 6210 (* важни местообитания на орхидеи), 6240 * и 8210;
		Подобряване на структурата и функциите на природни местообитания с кодове 3140, 3260, 6110*, 6210 (* важни местообитания на орхидеи), 6240*, 7220*, 91E0*, 91G0*, 91H0*, 91M0 и 91Z0;
		Подобряване на местообитанията на видовете Голям гребенест тритон (<i>Triturus karelinii</i>), Обикновена блатна костенурка (<i>Emys orbicularis</i>), Шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>), Шипобедрена костенурка (<i>Testudo graeca</i>) и Дългоух нощник (<i>Myotis bechsteinii</i>);
		При необходимост подобряване на състоянието или възстановяване на типове природни местообитания, местообитания на видове и техни популации, предмет на опазване;
Предмет на опазване	Природни местообитания	3140 Твърди олиготрофни до мезотрофни води с бентосни формации от Chara: - Общата площ на крайно разпространение на местообитанието в границите на зоната - 6.46 ха или 0.02% от общата площ на защитената зона; - Местообитанието в зоната е с увеличена близо 6 пъти площ; - Не е наблюдавано непосредствено наличие на антропогенни структури в и до полигоните на разпространение на местообитание 3140. Почти липсва фрагментации на местообитанието; - Картираните полигони на местообитанието са с наличие на типични видове растения – <i>Sparganium erectum</i>, <i>Juncus spp.</i>, <i>Carex spp.</i>, <i>Ceratophyllum demersum</i>. Бяха установени популации от харови водорасли в картираните полигони. Установените популации от харови водорасли не бяха с високи количествени параметри и заемаха едва около 20% от площта на полигоните. По време на картирането са установени зообентосни и планктонни видове, посочените като типични в Ръководството за определяне на ПС и характерни за басейни с напреднала еутрофизация. Развитието на посочените видове е свързано с динамиката на местообитанието;

		- Не е установено промишлено замърсяване на природното местообитание. Битовото замърсяване е във вид на изхвърлени отпадъци в местообитанието, и вток и филтрация на битово-отпадни води от близо разположеното село; - Не е установено наличие на ново строителство и инфраструктура непосредствено до границите на местообитанието, което се намира в трудно достъпен каньон в м. «Задънен дол»; - Установени са значими хидрологични изменения на водните басейни във вид на намаляване на площи и дълбочини; - Установена е ускорена еутрофизация, водеща до неблагоприятни биологични въздействия върху съобществата в местообитанието; - Няма туристическа дейност в рамките на местообитанието; - Регистрирани са изменения в състава и количествените параметри на населяващите съобщества. Те са типични за еутрофни холо-, полимиктични водни басейни и са неблагоприятни за типа местообитание; - В бъдеще местообитанието в зоната ще се нуждае от консервационни мерки! Благоприятно би било построяване на канализационна система на с. Карлуково и построяване на ПС за отпадни води на селото;
		3260 Равнинни или планински реки с растителност от <i>Ranunculion fluitantis</i> и <i>Callitriche-Batrachion</i>;
		40A0 *Субконтинентални пери-панонски храстови съобщества;
		6110 *Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от <i>Alysson-Sedion albi</i>: - Общата площ на местообитанието в границите на зоната е 2,96 ха; - Не е наблюдавано наличие на антропогенни структури в полигоните на разпространение на местообитание 6110. Като цяло местообитанието има ограничено разпространение, но на местата, на които се развива е компактно; - Има наличие на мозайки, главно с мъхове доминирани от <i>Syntrichia ruralis</i>, докато мозайки от лишеи има съвсем ограничено; - Регистрирани са типичните за това местообитание видове <i>Medicago minima</i>, <i>Acinos arvensis</i>, <i>Arenaria serpyllifolia</i>, <i>Convolvulus cantabrica</i> и <i>Paronychia cephalotes</i>. Тези видове заедно с мозайките от мъхове заемат по-голямата част от полигона; - Наблюдавано е присъствие на <i>Ailanthus altissima</i> с покритие 2-3%. Наличието на този инвазивен вид е предпоставка за неблагоприятни тенденции за местообитанието в бъдеще. Понастоящем, не по-малко от 90% от площта е в благоприятно състояние; - Регистрирано е наличие на <i>Paliurus spina-christii</i>, <i>Prunus spinosa</i> и <i>Rosa spp.</i>, заемат като проективно покритие площ от местообитанието под 10%; - Пашата в района е съвсем ограничена и по правило се провежда в съседни на местообитанието участъци. Самото то не е подходящо за пашуване; - Не е наблюдавано използването на торове и/или пестициди в прилежащите до природно местообитание 6110 територии, които биха могли да се акумулират в неговите площи; - Най-сериозната заплаха за местообитанието е навлизането на храсти във видовия му състав. Проективното покритие на храстите и дърветата, което е регистрирано на терен е под 10%, но сукцесионните тенденции са това покритие да се увеличава. Разпространението на айлант е също сериозна заплаха за зоната и в частност за местообитанието. Необходими са спешни мерки, докато популацията на този вид не се е разраснала прекомерно, защото борбата с него е много трудна;
		6210 *Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (<i>Festuco-Brometalia</i>) (*важни местообитания на орхидеи): - Общата площ на местообитанието в границите на зоната е 5 401,12 ха; - Местообитанието заема значителни площи, които на много места се пресичат от почвени и асфалтови пътища, установено е наличие на изоставени кариери, но повече от 90% от местообитанието е в благоприятно състояние; - Доминират <i>Dichanthium ischaemum</i>, <i>Chrysopogon gryllus</i> и <i>Stipa capillata</i>. Съгласно

		критериите за природозащитен статус доминиращите видове трябва да бъдат <i>Chrysopogon gryllus</i> и/или <i>Stipa</i> spp.; - Регистрирани са достатъчен брой от групата на типичните за местообитанието видове растения като <i>Dichanthium ischaetum</i>, <i>Dorycnium herbaceum</i>, <i>Chrysopogon gryllus</i>, <i>Festuca valesiaca</i>, <i>Poa angustifolia</i>, <i>Teucrium polium</i>, <i>Sanguisorba minor</i>, <i>Carex caryophyllea</i> и др. Тези видове са характерни за всички полигони на местообитанието; - Не са регистрирани рудерални видове, които да формират самостоятелни ценози в полигоните. В някои участъци, обаче има начална рудерализация предизвикана от преизпасване. Повече от 90% от полигоните са в благоприятно състояние; - Регистрирано е присъствие на <i>Ailanthus altissima</i> и <i>Robinia pseudoacacia</i>. Тяхното проективно покритие варира, но на места покритието на айланта надвишава 2-3%; - Проективното покритие на регистрираните дървета и храсти варира между 10% и 30%. Установени са индивиди от <i>Paliurus spina christii</i>, <i>Rosa</i> sp., <i>Crataegus monogyna</i>, <i>Prunus cerasifera</i>. Храстите и дърветата покриват повече от 20% от полигоните в повече от 10% от тях; - Част от полигоните са силно преизпасани, което е свидетелство за много голямо натоварване с животни. Пасищното натоварване в рамките на зоната не е равномерно и има както силно преизпасани, така и много слабо натоварени пасища. Това е неблагоприятно за местообитанието, защото и двете крайности на използване на пасищата водят до деградация на местообитанието; - Не са регистрирани данни за използване на торове и/или пестициди в териториите на местообитание 6210 или прилежащите му зони, които биха могли да се акумулират в неговите площи; - Местообитание 6210 е типично за ЗЗ "Карлуково" защото в тази зона се развива върху варовита скална основа. Регистрирано е както на северни, така и на южни изложения. Почвите са предимно сухи, средно мощни. Налице е характерната комбинация от видове. Поради голямата площ, която местообитанието заема в зоната, то е подложено на различно по степен пасищно натоварване. На места, като например край с. Камено поле, пасището се намира в крайна степен на преизпасване. Това положение е характерно обикновено в близост до селищата, където ежедневно преминават стадата. В други участъци от местообитанието в зоната, като например край с. Горник, пашата е много слаба или липсва и е напреднал процес на охроставяване, който може да промени местообитанието в рамките на по-малко от едно десетилетие. В тази връзка е препоръчително да се поддържа умерена степен на пасищно натоварване и да се планира и контролира пашата и да се извършва равномерно по територията на зоната; - Фактор, който е силно застрашаващ не само за конкретното местообитание, но и зоната като цяло, е разпространението на айлант, който е започнал да се разраства почти навсякъде. Този вид има способността да се развива при плитките почви, има предпочитание към карбонатни терени и ако не се предприемат мерки за своевременното му премахване, след години борбата с него ще бъде практически загубена. Чрез използване на доброволци би могло да се изчистват периодично полигоните на тревните съобщества от този инвазивен вид. Разпространението на акацията е в по-малки мащаби и се локализира главно край пътища и урбанизирани места; - Местообитание 6210 и 6240 са много близки по видов състав и структура и е възможно във времето да протичат секцесионни процеси водещи до преминаване едно в друго; - Варовиковите скални масиви в зоната могат да представляват икономически интерес за развитие на инвестиционни намерения за разработване на кариери за инертни материали. Такива кариери могат да засегнат и местообитание 6210. В този смисъл не е допустимо разработването на кариери в рамките на зоната; - В близост до населените места полигоните от местообитанието са застрашени от замърсяване с битови отпадъци и рудерализация; - Предвид на обстоятелството, че някои участъци са равнинни, може да се
--	--	---

		предположи, че представлява за тях опасност от разораване. Такъв случай има например край с. Петревене, където в съседство на полигона има частни разорани земи и е напълно възможно тази тенденция да се разраства. В този участък с полигона граничи и малка мотописта, чието евентуално разширяване ще унищожи местообитанието там; - Едни от най-добрите полигони, представители на местообитание 6210 и разгърнати на голяма площ са регистрирани край с. Кунино;
		6240 *Субпанонски степни тревни съобщества: - Общата площ на местообитанието в границите на зоната е 338,21 ха; - Не е наблюдавано наличие на антропогенни структури в полигоните на разпространение на местообитание 6240*. На места местообитанието се пресича от почвени пътища, но те не нарушават като цяло неговата структура; - От типичните доминиращи видове в местообитанието е регистрирана само <i>Satureja montana</i>. Други доминиращи видове са <i>Dichanthium ischaemum</i>, <i>Dasypyrum villosum</i>, <i>Festuca valesiaca</i>, което прави тези полигони не съвсем типични за местообитанието. Тази нетипичност може да се отнесе към приблизително 50% от местообитанието; - Проективното покритие на тревните ценози заема площ между 30% и 80%; - Регистрирани са достатъчен брой от групата на типичните за местообитанието видове растения, като <i>Teucrium polium</i>, <i>Hyacinthella leucophaea</i>, <i>Sideritis montana</i>, <i>Melica ciliata</i>, <i>Koeleria sp.</i>, <i>Orlaya grandiflora</i>, <i>Asperula cynanchica</i>, <i>Astragalus onobrychis</i> и др. Те се развиват по цялата територия на местообитанието; - Не е регистрирано наличие на инвазивни видове; - Проективното покритие на дървета и храсти в местообитанието е под 10%. Установени са единични индивиди от <i>Carpinus orientalis</i>, <i>Crataegus monogyna</i> и <i>Rosa spp.</i> Тенденциите, обаче, са свързани с увеличаване на покритието на храстите и дърветата в рамките на местообитанието; - Наблюдавана е паша на овце и крави, но с ниска интензивност; - Не са регистрирани данни за използване на торове и/или пестициди в териториите на местообитание 6240* или прилежащите му зони, които биха могли да се акумулират в неговите площи; - Местообитание 6240* се развива фрагментарно в цялата зона. Почвите са сухи, плитки, подложени на слаба ерозия. Пасищното натоварване не е голямо, но все пак има наличие на паша, която да поддържа местообитанието. Най-сериозната заплаха за местообитанието е разрастването на храстите и дърветата и разширяване на площите, които те заемат. Запазването на традиционното земеползване свързано с умерен пасищен режим е условие за дългосрочно опазване на местообитание 6240*; - Заплаха са възникващите през лятото пожари, които поради сухия климат в района и бързото прегаряне на растителността са често срещано явление. Опожаряването на териториите може да доведе до сукцесионни изменения в растителността; - В зоната в близост до гр. Луковит местообитанието е застрашено от развитие на инфраструктури, строителство и туризъм. Тъй като на много места това местообитание заема равни терени, възможна заплаха е разораването им. Всички тези перспективи могат да доведат до загуба на местообитанието;
		62A0 Източно субсредиземноморски сухи тревни съобщества;
		7220 *Извори с твърда вода с туфести формации (Cratoneurion): - Общата площ на местообитанието в границите на зоната е 0.39 ха или 0.0014% от общата площ на защитената зона; - Местообитанието е с произход от открит карст. Изворите са от реокренен и лимнокренен тип – (с наличие на течение и/или образуване на стоящ басейн). Местата им на извирание са от няколко близо разположени местооточия; - Наблюдавано е наличие на антропогенни структури в и до полигоните на разпространение на местообитание 7220*, такива са пътища, каптажи, баражиране и др. Има фрагментации на местообитанието; - Площите отнесени към местообитание 7220* имат покритие 40-80% на мъхове

		от родовете <i>Cratoneuron</i>, <i>Drepanodadus</i> и др. Има наличие на естествени вирове, което е благоприятно за водните организми в местообитанието; - Наличие на карстообразуващи скали и подходящ наклон между 5 и 8°, както и наличието на бигорни образувания са подходящи за типа местообитание; - За местообитанието са установени различни типични видове, като най-масови са видовете от родовете <i>Gammarus balcanicus</i> - около 500 екз/м², <i>Epeorus spp.</i>, >100 екз/м² от животинските организми. Регистрирано е присъствие на гастроподата – <i>Teodoxus dannubialis</i> в лимнокренните извори в зоната. От растителните организми преобладават мъхове от родовете <i>Cratoneuron</i>, <i>Drepanodadus</i>; - Констатирани са типични зообентосни организми, характерни за типа местообитание. Установените им количествени параметри са индикация за благоприятен статус. Преобладават ракообразните от <i>Amphipoda</i> и ларвите на насекоми. Макар и в по-малки количества се срещат и хищни <i>Hirudinea</i> – <i>Helobdella stagnalis</i>; - Не е установено промишлено замърсяване на полигоните на природното местообитание. Битовото замърсяване се свежда до изхвърлените в и край местообитанието на отпадъци, но те са в незначителни количества; - Установено е наличие на баражи, изпомпване на водни количества и др. в централната част на зоната конкретно в извора Глава Панега; - Установени са морфологични изменения – спадане на водни нива; - Следи от туристическа дейност има незначителни около местообитанията в зоната; - Ясни следи от засушаване има в местообитание 7220* в зоната; - Местообитанието се нуждае от консервационни мерки за да се запази и в бъдеще. Необходимо е ограничаване на водоползването на извора Глава Панега от близо разположения циментов завод; 8210 Хазмофитна растителност по варовикови скални склонове: - Общата площ на местообитанието в границите на зоната е 81,69 ха; - Скалните комплекси в ЗЗ «Карлуково са едни от най-представителните за това местообитание в страната. Те не са фрагментирани от антропогенни структури и поради естествената си непристъпност са представени като запазени скали и ждрела; - Намиращите се в близост обработваеми земи не граничат с това местообитание и няма пренос на торове и пестициди от тях към скалните комплекси; - Местообитание 8210 в ЗЗ „Карлуково” представлява отвесни скални склонове и варовикови стени. По правило то е бедно на растителност, поради невъзможността на растенията да се закрепват по повърхността на скалата и те са концентрирани основно по пукнатини, процеци и по скалните венци. Въпреки бедния си флористичен състав, местообитанието формира много разнообразен и красив ландшафт. От типичните видове са установени <i>Ceterach officinarum</i>, <i>Asplenium septentrionale</i>, <i>Sesleria rigida</i>, <i>Achillea clypeolata</i>, <i>Syringa vulgaris</i>. Установено е, че това местообитание прави мозайка с 62A0 при съотношение 60:40% в полза на източно субсредиземноморските сухи тревни съобщества; - Неблагоприятна тенденция е навлизането на инвазивния вид <i>Ailanthus altissima</i> в местообитанието. Този вид успешно се приспособява към скални пукнатини и представлява сериозна заплаха за бъдеще. Целесъобразно е да се предприемат мерки по неговото отстраняване в къси срокове, докато не е завзел много големи площи; - Друга сериозна опасност е разработване на кариери за варовик. Не бива да се допуска такава инвестиционна дейност в рамките на защитената зона. Този добив на инертни материали невъзвратно уврежда уникалния ландшафт на зоната; 8310 Неблагоустроени пещери: - Природно местообитание 8310 е представено в зоната с общо 394 пещери; - Общата дължина на картираните подземни галерии в регистрираните пещери е 25,9 km; - Пещерите в зоната се използват от 10 пещеролюбиви вида прилепи, чиято обща
--	--	---

		численост през лятото достига до 14 467 екз. и 177 екз. през зимата; - В зоната са установени 5 пещери за които е регистрирано, че се извършва строителство и частично благоустрояване - превръщане в туристически обекти, гъбарници, мандри, винарни, складове и др.; - В зоната е установена 1 пещера за която е регистрирано, че се извършва водохващане/водоползване; - В зоната са установени 12 пещери за които е регистрирано, че се извършва изхвърляне на битови отпадъци; - В зоната е установена 1 пещера, за която е регистрирано, че се извършва изхвърляне на течни и твърди химикали; - В зоната е установена 1 пещера, за която е регистрирано, че се извършва изхвърляне на мъртви животни; - В зоната е установена 1 пещера, за която е регистрирано, че се използват експлозивни в близост до входа; - В зоната не са установени пещери, в които протичат природни нарушения (свлачища, пропадания, ерозия и т.н.); - В зоната е установена 1 пещера, за която е регистрирано, че входове и се засипват, запушват или разрушават поради естествени или други причини; - В зоната е установена 1 пещера, за която е регистрирано, че е включена (или предстои в близко бъдеще) в концесионна площ на кариери; - В зоната са установени 7 пещери, за които е регистрирано, че се извършва спелеотуризм; - В зоната са установени 8 пещери, за които е регистрирано, че се извършва вандализъм (чупене на пещерни образувания, палене на огън и т.н.); - В зоната са установени 5 пещери, за които е регистрирано, че се извършва иманярство; - Това е втората по богатство на пещери и пропасти защитена зона в България. Открити са около 400 обекта, но предвид силно окарстената територия потенциалът за откриване на нови обекти и продължаване на дължината и дълбочината на известните е много голям. Всяка година спелеолозите добавят няколко десетки и/или стотици метри нови подземни галерии. Пещерната фауна е много богата с голям брой локални и регионални ендемити. Над 10 вида прилепи използват пещерите като убежища, като около 15 обекта се обитават сезонно от по-големи летни и/или зимни колонии. Най-значима за прилепите в зоната е пещерата «Троевратица», но много от другите пещери през различните сезони са установявани значителен брой прилепи. Голяма част от пещерите са в благоприятно състояние, но повечето лесно достъпни, които са в близост до населените места са обект на вандализъм, замърсяване и иманярство. Спелеотуризмът набира все по-голяма популярност и масовост и някои от пещерите и пропастите са видимо увредени от посетителска ерозия;
		91E0 *Алувиални гори с <i>Alnus glutinosa</i> и <i>Fraxinus excelsior</i> (Alno-Pandion, Alnion incanae, Salicion albae);
		91G0 *Панонски гори с <i>Quercus petraea</i> и <i>Carpinus betulus</i>: - Общата площ на местообитанието в границите на зоната е 16,05 ха; - Съставът на първия дървесен етаж е доминиран от габър – <i>Carpinus betulus</i>, цер (<i>Quercu cerris</i>), значително участие на келяв габър и с единично участие на сребролистна липа <i>Tilia tomentosa</i>. Единично се срещат космат дъб, мъждрян и други. В състава на храстовия етаж преобладават храстови и дървесни видове характерни за дъбовите гори - <i>Acer campestre</i>, <i>Cornus mas</i>, с доминиране на келяв габър, червен (<i>Crataegus monogyna</i>) и черен и глог (<i>Crataegus pentagyna</i>). Видовият състав показва близост (мозаечно смесване) с 91M0 и 91H0; - Средната възраст на гората е около 50 год.; - Горите се обитават от характерния фаунистичен комплекс гръбначни животни; - Гората е обект на посегателство от страна на браконieri; - Гората се намира в близост до населените места и сухата дървесина се събира от местното население; - Не е констатирано наличие на площи, залесени с екзоти, неместни видове и

		хибриди; - Не е установено строителство на инфраструктурни или други обекти; - Не са установени следи от паша на домашни животни; - Установени са естествени природни процеси водещи към ксерофитизация и промени във видовия състав, вкл. и едификаторите; - Изразено е участие на цер и келяв габър в насаждението, както и космат дъб и мъждрян по периферията и в по-отворените места; - За запазване на местообитанието и подобряване на състоянието му се препоръчва: Детайлно изследване и картиране на всички полигони подходящи за местообитанието и обособяване на единици (подотдели) с него; Оставяне на единични стари дървета забранени за сеч; Целенасочени действия за запазване и увеличаване участието на габъра; Контрол върху незаконните сечи, пашата и пожарите;
		91H0 *Панонски гори с <i>Quercus pubescens</i>: - Общата площ на местообитанието в границите на зоната е 616,11 ха; - Съставът на първия дървесен етаж е доминиран от цер (<i>Quercus cerris</i>), космат дъб (<i>Quercus pubescens</i>) и келяв габър, със единично участие на съдоминантите - <i>Quercus fraineto</i>, <i>Carpinus betulus</i>, <i>Fraxinus ornus</i> и др. Съставът на храстовия етаж включва червен черен глог, келяв габър, мъждрян и подраст от основните видове; - Средната възраст на гората е около 50 год.; - Незаконните и неправилно изведени сечи са в големи мащаби и обхващат почти цялото местообитание с изключение на някои полигони с редини върху трудно достъпни, каменисти терени; - В рамките на зоната има залесяване с екзоти и неместни видове, включително и на мястото на дъбовите гори, но спрямо местообитанието не е отчетена заплахата; - В района на разпространение на природното местообитание има десетки регистрирани пожари. Въздействието е значително; - Няма установени следи от туристически дейности, влияещи върху местообитанието; - По параметър строителство и инфраструктура не е отчетена заплахата и състоянието е оценено като благоприятно; - Установени са следи от паша на домашни животни; - Повишаване на средно-годишната температура на въздуха, температурните екстремуми и намаляване на валежите (континентализация на климата), в съчетание с множеството неблагоприятни въздействия оказват влияние върху състоянието на местообитанието; - Има индикации за сукцесионни процеси - настаняване на келяв габър около 40%. В редините навлизат видове от полуестествените сухи тревни съобщества (6210), а в сечищата по-бързорастящите видове изпреварват и заглушават косматия дъб; - За запазване на местообитанието и подобряване на състоянието му се препоръчва: Опазване на горите от незаконни сечи; Мерки за спиране на пожарите; Оставяне на групи стари дървета от основните видове; Толериране на косматия дъб за сметка на цер, келяв габър и благуи;
		91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори;
		91Z0 Мизийски гори от сребролистна липа: - Общата площ на местообитанието в границите на зоната е 301,71 ха; - Гората в която е установено и описано местообитанието представлява липов масив в западната част на зоната. В близост има и още няколко полигона от същото местообитание; - Съставът на първия дървесен етаж е доминиран от сребролистна липа (<i>Tilia tomentosa</i>) и горун (<i>Quercus daleshampii</i>). Като основни съдоминиращи видове са обикновеният габър, цер и благуи, които са по-бавнорастящи и по-дълговечни видове; - Средната възраст на гората е около 60 год., като по-ниската възраст е за сребролистната липа. От другите видове участващи в насаждението има много индивиди с възраст около и над 70 год.;

		- Браконьерските сечи в това местообитание са в такива размери, че провеждането на законни сечи е трудно да се установи. Там където са установени те са водени неправилно и почти на голо – вероятно от местно население. Изсичат се цер, клен и дъбове за дърва за огрев и липа за бране на цвят. Липовите дървета просто се прерязват за да паднат и понякога леко са окастрени за по-лесна манипулация. Заплахата е за по-голямата част от зоната в района между Карлуково-Червен бряг–Сухаче-Бресте. Единични запазени полигони има в южните и източни части на зоната; - Мъртва дървесина в горите остава под формата на високо оставени пънове, вършина и части от корони, както и след изсичане на липите и обирание на липовия цвят почти цялата липова дървесина остава в гората. Вероятно се събира от местното население; - Няма площи залесени с екзоти, неместни видове и хибриди, въздействащи върху местообитанието; - По параметър пожари е отчетена заплаха; - Местообитанието е в райони отдалечени от населени места. В близост преминава електропреносна мрежа с високо напрежение; - Установени са следи от паша на домашни животни; - Тенденция за намаляване участието на сребролистната липа в следствие изсичане и поява на други видове (клен, цер, габър) има индикации за промени в местообитанието; - Изсичане на липите за ползване на липовия цвят, извършва се нерегламентирано с унищожаване – отсичане на дърветата; - За запазване на местообитанието и подобряване на състоянието му се препоръчва: Въвеждане на строг контрол от страна на полиция, РИОСВ (върху прекупвачите), местна власт (кметства) и най-вече горски власти. Местообитанието е поставено в заплаха почти на цялата територия на зоната; Толериране на липата при планиране и извършване на лесовъдски мероприятия; Целенасочено поддържане на ниско участие на обикновения габър; Оставяне на единични стари дървета (12-15 екз/ха) от сребролистна липа забранени за сеч и кастрене;
	Бозайници	Европейски вълк (<i>Canis lupus</i>); Степен пор (<i>Mustela eversmannii</i>); Пъстър пор (<i>Vormela peregusna</i>); Видра (<i>Lutra lutra</i>); Лалугер (<i>Spermophilus citellus</i>); Добруджански (среден) хомяк (<i>Mesocricetus newtoni</i>); Голям подковонос (<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>); Малък подковонос (<i>Rhinolophus hipposideros</i>); Подковонос на Мехели (<i>Rhinolophus mehelyi</i>); Южен подковонос (<i>Rhinolophus euryale</i>); Средиземноморски подковонос (<i>Rhinolophus blasii</i>); Голям ношник (<i>Myotis myotis</i>); Остроух ношник (<i>Myotis blythii</i>); Дългопръст ношник (<i>Myotis capaccinii</i>); Дългоух ношник (<i>Myotis bechsteini</i>); Трицветен ношник (<i>Myotis emarginatus</i>); Дългокрил прилеп (<i>Miniopterus schreibersi</i>); Широкоух прилеп (<i>Barbastella barbastellus</i>);
	Земноводни и влечуги	Червенокоремна бумка (<i>Bombina bombina</i>); Жълтокоремна бумка (<i>Bombina variegata</i>); Голям гребенест тритон (<i>Triturus karelinii</i>); Обикновена блатна костенурка (<i>Emys orbicularis</i>); Шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>); Шипобедрена костенурка (<i>Testudo graeca</i>);
	Риб	Обикновен щипок (<i>Cobitis taenia</i>); Балкански щипок (<i>Sabanejewia aurata</i>);

		Распер (<i>Aspius aspius</i>); Черна (балканска) мряна (<i>Barbus meridionalis</i>); Европейска горчивка (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>);
	Безгръбначни	Бръмбар рогач (<i>Lucanus cervus</i>); Обикновен сечко (<i>Cerambyx cerdo</i>); Буков сечко (<i>Morimus funereus</i>); Лицена (<i>Lucania dispar</i>); Ценагрион (<i>Coenagrion ornatum</i>); Бисерна мида (<i>Unio crassus</i>); Ивичест теодоксус (<i>Theodoxus transversalis</i>);
	Растения	Обикновена пърчовка (<i>Himantoglossum caprinum</i>);

- **Защитена зона „Река Искър“, BG0000613** – включва землищата от община Червен бряг, област Плевен (с. Глава, с. Девенци, гр. Койнаре, с. Телиш, с. Чомаковци), землището от община Кнежа, област Плевен (с. Бреница), землищата от община Д. Митрополия, област Плевен (с. Брегаре, с. Гостиля, с. Крушовене, с. Ореховица, с. Славовица, с. Ставерци), землищата от община Искър, област Плевен (с. Долни Луковит, с. Искър, с. Писарово, с. Староселци) и землището от община Гулянци, област Плевен (с. Искър). Площта на ЗЗ е 9 458.00 ха. ЗЗ „Река Искър“ е одобрена с Решение на МС №122/02.03.2007. (обн. ДВ., бр.21/09.03.2007г.), изменено с Решение №615/2020г. на Министерски съвет (обн. ДВ, бр.79/2020г.), изменено с Решение №588/06.08.2021г. на Министерски съвет (обн. ДВ, бр. 67/13.08.2021г.);

Защитена зона по Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна BG0000613 „Река Искър“

Предмет и цели на опазване на ЗЗ BG0000613 „Река Искър“ (съгласно чл.8, ал.1, т.2 на ЗБР)	
Цели на опазване	Запазване на площта на природните местообитания и местообитанията на видове и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона;
	Запазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези

	местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата; Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона;
Предмет на опазване	Природни местообитания 91E0 *Алувиални гори с <i>Alnus glutinosa</i> и <i>Fraxinus excelsior</i> (Alno-Pandion, Alnion incanae, Salicion albae); 3150 Естествени еутрофни езера с растителност от типа <i>Magnopotamion</i> или <i>Hydrocharition</i>: - Общата площ на местообитанието в границите на зоната е 40.86 ха или 0.42% от общата площ на защитената зона; - Има наличие на антропогенни структури в и непосредствено до полигоните на разпространение на местообитание 3150. Има фрагментации на местообитанието. Констатирано е наличие на пътища, изоставени сгради и пясъчни кариери в райони в близост до местообитанието; - Наличие на типични видове растения – <i>Phragmites australis</i>, <i>Typha latifolia</i>, <i>T. angustifolia</i>, <i>Sparganium erectum</i>, <i>Juncus spp.</i>, <i>Carex spp.</i>, <i>Ceratophyllum demersum</i>, <i>Myriophyllum verticillatum</i>, <i>M. spicatum</i>, <i>Lemna trisulca</i>, <i>L. minor</i>, <i>L. major</i>, <i>Wolfia spp.</i>, <i>Potamogeton spp.</i> и др. Установени са зообентосни и планктонни видове - <i>Coretus corneus</i>, <i>Planorbis planorbis</i>, <i>Viviparus viviparus</i>, <i>Limnea stagnalis</i>, <i>Nepa cinerea</i>, <i>Larvae Chironomidae</i>, <i>Larvae Culicidae</i>, <i>Ostracoda g. sp.</i> Зоопланктонът е с кладоцерно ротиферен характер. Развитието на посочените видове е свързано с динамиката на местообитанието; - Максималната измерена дълбочина е 2.50м. Местообитанието е с нормално водно ниво. Неблагоприятно е наличието на анаеробни седименти в по-дълбоките му части; - Не е установено промишлено замърсяване на природното местообитание. Битовото замърсяване се свежда както до изхвърлените в местообитанието битови отпадъци така и на води съдържащи биогенни елементи. Води от разположеното в близост речно течение се филтрират през почвата и попадат в полигоните на местообитанието; - В близост до местообитанието се наблюдават пътища, мостове и изоставени постройки, както и баластриери; - Установени са видими хидрологични изменения – напр. построени баражи на оттоците басейните. Те са неблагоприятни за типа басейн; - Установени са неблагоприятни биологични въздействия върху съобществата от „цъфтежни“ концентрации на фитопланктона - <i>Cyanophyta</i> и <i>Bacillariophyta</i> оклоло 2 000кл/см³. Установена хиперпродукция на кислород през деня и индикации за кислороден дефицит през нощта; - Следи от туристическа дейност в рамките на местообитанието има, но са незначителни; - Регистрирани са значителни изменения в състава и количествените параметри на населяващите съобщества. Те са типични за еутрофни басейни повлияни от човешка дейност; - Регистрирани са засушаване и свързаното с това намаляване на водни площи и обеми на местообитанието; - В бъдеще местообитанието в зоната ще се нуждае от консервационни и реставрационни мерки. На първо място от възстановяване на пресушените крайречни басейни в зоната; 6110 *Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от <i>Alyssosedum albi</i>: - Общата площ на местообитанието в границите на зоната е 0,22 ха; - Не е наблюдавано фрагментиране в рамките на местообитанието; - Срещат се мозайки с мъхове и лишей върху скални късове, най-често с варовиков произход, но такива мозайки са по-малко от 90% от заеманата площ; - Срещат се типичните видове, характерни за местообитанието - <i>Sedum acre</i>, мъхове и лишей, <i>Teucrium chamaedris</i>, <i>Achillea clypeolata</i>, <i>Teucrium montanum</i> и др.;

		- Не са установени инвазивни видове; - Дървесната и храстовата растителност покриват по-малко от 10% от площта на полигона, заета от местообитанието; - Има слаба паша, която не оказва негативно въздействие върху специфичните видове, характерни за местообитанието; - В местообитание 6110* не се използват изкуствени торове и пестициди. В близост на около 50 м се намира нива, където се използват торове и пестициди; - Основен проблем в бъдеще може да се окаже пашата. Друг проблем могат да са интересите за превръщане на местообитанието като част от кариери за добив на варовик;
		6250 *Панонски льосови степни тревни съобщества: - Общата площ на местообитанието в границите на зоната е 1230,63 ха; - Поради изоставянето на пасища и намаляването на пашата в общ план през последните 5-10г., има процес на поява на типични видове за местообитание 6250*. Голяма част от тревните видове са сходни с тези на местообитание 6210. Почвената скала е съставена най-често от льосовидни образувания или мергели. В по-северната част на зоната местообитание 6250* придобива по-типичен вид. В южната и средната част местообитанието плавно преминава към 6210 или в съседните участъци най-често има запазени гори от местообитания 91M0 и 91H0. В тази част на зоната основната скала е варовици или варовите мергели. Като цяло местообитанието е силно деградирано. Главна причина за това е интензивната паша в недалечното минало, както и перманентното разораване през вековете и изоставянето на тези плодородни, но сухи земи. През последните 10г. е установено намаление на площта на местообитание 6250*. Това се дължи главно на изоставянето на някои пасища и самозалесяване, както и на разораване на участъци, заети с деградирали площи от 6250*. Друга причина са появата на незаконни малки сметища в близост до населените места и пасищата. Някои от разораните площи в съседство с местообитание 6250* вероятно в недалечното минало също са били територии, сходни на 6250*; - Има горски земни пътища в полигоните на разпространение на местообитание 6250*, като на места има и изорани площи, сгради или малки незаконни сметища; - Не във всички съобщества доминират <i>Chrysopogon gryllus</i> и/или видове от род <i>Stipa</i>. По-малко от 75% от площта е в неблагоприятно състояние; - Срещат се повсеместно и други типични видове характерни за 6250*, като <i>Salvia nemorosa</i>, <i>Festuca valesiaca</i>, <i>Dichanthium ischaemum</i>, <i>Poa angustifolia</i>, <i>Galium verum</i>, <i>Salvia nutans</i>. В голяма част от полигоните се срещат тревни видове, характерни и за местообитание 6210, или типични тревни видове за пасищните местообитания; - Рудералните видове на много места формират самостоятелни ценози в полигоните и участват с над 10% от сумарното проективно покритие на местообитание 6250*. Това най-често е обусловено от появата на рудерални видове върху бивши малки по площ сметища с богата органика или изоставени селскостопански дворове и обори; - Има инвазивни видове - <i>Robinia pseudoacacia</i> и <i>Ailanthus altissima</i> и рядко <i>Gleditschia triacanthus</i>. На места присъствието е значително, особено от бяла акация; - Има обрастване с дървесна и храстова растителност върху площи от 6250*. Най-често това са пионерни дървесни и храстови видове, като обикновен глог, шипка, мъждрян, дива круша, джанка, и по-рядко някои дъбове, като цер и благун, в средната и южната част на зоната. По тези места някои полигони от местообитания 6250*, 6210, 91M0 и 91H0 се срещат в комплекси. Дървесната и храстовата растителност на места покриват повече от 20% от площта на полигоните от местообитание 6250*; - Паша е имало и има във всички полигони от 6250*. Само допреди 20-25г. пашата е била интензивна, непозволяваща възвръщането на типичната растителност за 6250*. Прекомерната паша е довела до силна деградация на местообитанието,

		макар този процес да не е еднакъв в различните участъци на защитената зона. Независимо от това, че е намалял броят на животните и има изоставени пасища, пашата може да се приеме за умерена, а на места до силна. Вероятно при изоставянето на пашата някои от местообитанията на 6250*, които са в комплекси с горски местообитания или в съседство на тях, ще се самозалесят и ще престанат да бъдат такива; - В съседство на някои полигони има ниви, където се внасят торове и пестициди. Макар въздействието им върху местообитание 6250* да не е директно, наличие на замърсители и акумулация на биогени има. Паралелно с процеса на субсидиране на отглеждането на житни и маслодайни култури се засилва и използването на пестициди и в по-малка степен на минерални торове. Това в навярно ще доведе до по-голяма рудерализация и загуба на ценни степни видове в местообитание 6250*; - Местообитание 6250* в ЗЗ "Река Искър" проявява частично основните си характеристики. Този хабитат е силно деградиран поради интензивната паша, изораването на целинни площи и замърсяването с органика от селското стопанство и битови отпадъци. В един период от последните 20г. този процес е значително намалял. През последните 3-5г., обаче, отново се наблюдава разораване на изоставени пасища и превръщането им в орна земя. От друга страна, с въвеждане на централно сметоизвозване, площите в непосредствена близост до населените места са с по-малко натоварване и е възможно да се приложат мерки за ограничаване изхвърлянето на битови отпадъци и замърсяването на нови територии, включително и от местообитание 6250*. На места, където има умерена паша, местообитанието все още се поддържа, за да не се покрият площите с храсти или пионерна дървесна растителност, характерна за района. Като основна опасност може да се посочи разораването и окончателното ликвидиране на местообитанието. За потенциална опасност може да се приеме промяната на предназначението на тези пасища и евентуалното има залесяване (най-често с бяла акация) или построяването на фотосоларни паркове; 6430 Хидрофилни съобщества от високи тревни в равнините и в планинския до алпийския пояс: - Общата площ на местообитанието в границите на зоната е 301,15 ха; - Към местообитание 6430 са включени тревни съобщества, които са с променен влажностен режим, силно рудерализирани и с променен типичен тревен състав. Независимо от това голяма част от тези територии са с потенциал за възстановяване поради намалялата паша и образуването на нови островни или речни наслаги. Тенденцията през последните 20г. е за слабо намаляване на площта на местообитанието. Това се дължи на самозалесените площи на част от полигоните предимно с бяла върба; - Няма фрагментиране в рамките на местообитание 6430, причинено от антропогенни причини. При образуването на нови острови има известна естествена фрагментация поради водното течение на реката, но тя е временна и без особено значение за разпространението на местообитание 6430; - На места има масова поява на рудерални видове. Срещат се някои типични растителни видове - <i>Lythrum salicaria</i>, <i>Rubus caesius</i>, <i>Urtica dioica</i>, <i>Stachys palustris</i>, <i>Eupatorium cannabinum</i>, <i>Dipsacus laciniatus</i>, <i>Mentha aquatica</i>, <i>Mentha longifolia</i>, <i>Echinochloa crus-galli</i>, <i>Humulus lupulus</i>, <i>Glechoma hederacea</i>, <i>Geum urbanum</i>, <i>Chelidonium majus</i>. Местообитанието се среща в комплекси с местообитание 91E0. Поради интензивната паша се стига до утъпкване, промяна на състава, респективно до рудерализация. Поради направените корекции на реката голяма част от подходящите територии за местообитание 6430 са унищожени. Те са дренирани, без подходящия влажностен режим. По-малко от 75% от площта е в неблагоприятно състояние; - Установени са инвазивни видове, като <i>Amorpha fruticosa</i> и <i>Erygeron annuus</i>. Тяхното разпространение за момента е слабо; - Има естествено настаняване на бяла върба и по-рядко на бяла топола или фиданки от хибридни тополи, близки по фенотип на черната топола. В някои от
--	--	---

		полигоните дървесните видове заемат повече от 10% от площта на местообитание 6430; - Голяма част от възможните места за паша, където се намира местообитание 6430, се използват за паша. В общ аспект пашата е значително намалела, но повечето полигони все още са със значителни нарушения; - Всички площи в близост до водното корито на река Искър са подложени на промяна на водния режим на реката. Има построени диги, отводнителни канали, направен е голям приеман канал за захранване на стара ВЕЦ; - В съседни земеделски територии непосредствено до реката се използват минерални торове и пестициди. Те проникват както директно по въздуха, така и чрез повърхностния воден отток. Речното течение на р. Искър също носи разтворени биогени и химически вещества, разтворени във водата от канални води от намиращи се по горното течение градове и села; - Основният проблем се явява засилената паша в отделни участъци на зоната и замърсяването, причинено от носената органика и разтворени химически вещества по реката. Реална опасност от унищожаване на местообитанието е изгребването на инертни материали в руслото на реката и в намиращите се в непосредствена близост земи със скален субстрат от чакъл и пясък; 91F0 Крайречни смесени гори от <i>Quercus robur</i>, <i>Ulmus laevis</i> и <i>Fraxinus excelsior</i> или <i>Fraxinus angustifolia</i> покрай големи реки (<i>Ulmion minoris</i>): - Общата площ на местообитанието в границите на зоната е 52,71 ха; - Тенденцията през последните 20г. е за намаляване на заемащата площ при 91F0. Това се дължи на провежданите голи сечи и съпътстващата смяна на тези гори с полски клен, мекиш, бяла топола, кучи дрян, черен бълз или др. храстови видове; - Съставът на първия дървесен етаж е формиран от <i>Quercus robur</i>, <i>Ulmus minor</i>, <i>Acer campestre</i>, <i>Populus alba</i>, по-рядко <i>Quercus cerris</i> и <i>Robinia pseudoacacia</i>, <i>Acer tataricum</i>. Местообитание 91F0 образува комплекси с 91E0. Участието на <i>Quercus robur</i> варира от 10 до 60%; - Срещат се вековни дървета, като някои от тях са на възраст над 150г.; - Видовият състав на местообитанието е слабо променен, поради провежданите браконьерски сечи. Срещат се типични тревни видове - <i>Scilla bifolia</i>, <i>Anemone ranunculoides</i>, <i>Polygonatum ssp.</i>, <i>Viola odorata</i>, <i>Ranunculus constantinopolitanus</i>, <i>Geum urbanum</i>, <i>Buglossoides purpureocoerulea</i>, <i>Urtica dioica</i>, <i>Smyrniurn perfoliatum</i>; - Има неправилно планирани и изведени сечи. Това са голи сечи. Голяма част от сечите се водят хаотично през цялата година и водят до безпокойство на птиците и бозайниците в района. Има браконьерски сечи. Има сечи както на отделни дървета, така и на площи над 1 дка. Въздействието е над 1% годишно; - През последните 10г. няма залесявания с екзоти и неместни видове за района. Независимо от това в повечето полигони на местообитание 91F0 са залесени инвазивни видове, като бяла акация и по-рядко хибридни евроамерикански тополи. Има площи с естествено разпространени и самозалесени акация и рядко обикновен айлант. Явлението е с тенденция за разширяване; - Като цяло горите от местообитание 91F0 са със слаба степен на пожароопасност. Това се дължи на близостта им до течащи води от канали, стари корита или високи подпочвени води. Макар в района, където се среща местообитанието, да се наблюдава непрекъснато присъствие на хора – пастири, селскостопански работници, ловци, рибари, браконieri, не са установени умишлени или случайни пожари през последните 2-3г. Практика е да се палат стърнища и съседни площи, покрити с храсти, като пожарите от тях проникват често в горите от 91F0. Палежите са най-често умишлени; - Макар да няма атрактивни места за посещение, като хижи, почивни станции и други места за рекреация и туризъм, зоната се посещава постоянно от много ловци, рибари, браконieri, събирачи на гъби и билки. Най-често посетителите изхвърлят отпадъци, изсичат незаконно дървета за дърва за огрев, палат огньове, унищожават ценни растения; - Тъй като защитена зона се намира в район с многобройни села, има много
--	--	--

		построени горски и полски пътища, електропроводи и др. Същото се отнася и за локалните асфалтови пътища и тези, покрити с натрошен камък. В района на защитената зона има баластиери за промиване на речен камък. Едната от баластиерите е в непосредствена близост до местообитание 91F0. В някои от полигоните има стари канали с изоставени шлюзове. Те по-скоро имат положителен ефект за поддържане на влажностния режим на местообитанието; - Макар екстензивно и на неголеми по брой стада, пашата оказва силно въздействие по прокарите и периферията на гората. В гората също има установени повреди по наличния семенен подраст от дървесните видове. Често има преминаване на домашни животни през горските участъци край с. Писарово и гр. Искър; - Има инвазивни видове - <i>Robinia pseudoacacia</i> и по-рядко <i>Amorpha fruticosa</i>, <i>Gleditsia triacanthus</i>, <i>Coerleria paniculata</i>, хибридни евроамерикански тополи; - В местообитание 91F0 има промяна във водния режим, но това се е случило преди 50-60г., когато са изградени диги и отводнителни канали, извършена е корекция на река Искър или пресушаване на стари корита и блатисти терени. В същото време има направени изкуствени езера (блата), от които са изгребани инертни материали – чакъл, филц, пясък. Високите температури и засушаване през лятото, често са предпоставка за изсъхване на по-влаголюбивата тревна крайречна растителност и за поява на локални пожари. В момента не са установени каламитети в горите от 91F0; - Съществен проблем са естествените смени, които протичат в тези гори, и постепенното намаляване участието на обикновения дъб, включително и на вековни дървета поради браконьерски сечи. Необходимо е временно ограничаване на сечите в тези гори и сериозно подобряване на охраната на горите съвместно от горските служители с полицията и жандармерията срещу браконьерите на дърва и умишлените палежи. В бъдеще е необходимо реализирането на социални програми за ангажиране на бедното местно население за залесяване, отглеждане и възстановяване на горите от местообитание 91F0; 91H0 *Панонски гори с <i>Quercus pubescens</i>: - Общата площ на местообитанието в границите на зоната е 233,4 ха; - Местообитание 91H0 не е установено като типично и на негово място е обособено 91H0. Тенденцията през последните 20г. е за намаляване на заемащата площ при 91H0* повече от 1% годишно. Това се дължи на провежданите големи сечи и съпътстващата смяна на тези гори с полски клен, келяв габър, мъждрян, смрадлика или други храстови видове; - Съставът на първия дървесен етаж е формиран от <i>Quercus pubescens</i>, <i>Quercus cerris</i>, <i>Quercus frainetto</i>, по-рядко <i>Acer campestre</i>, <i>Fraxinus ornus</i>, <i>Ulmus minor</i>, <i>Pyrus pyraister</i> и др. Местообитание 91H0* най-често образува комплекси с 91M0, 6210 и 6250. Участието на дъбовете е около 40-50%; - Видовият състав за местообитанието е слабо променен. Срещат се следните типични тревни, като <i>Geranium sanguineum</i>, <i>Trifolium medium</i>, <i>Trifolium alpestre</i>, <i>Buglossoides purpureoacerulea</i>, <i>Campanula bononiensis</i>, <i>Euphorbia polychroma</i>, <i>Orchis spp.</i>, <i>Paeonia peregrina</i>, <i>Helleborus odoratus</i>, <i>Chamaecytisus albus</i>, <i>Potentilla micrantha</i>, <i>Tanacetum corymbosum</i>, <i>Galium pseudoaristatum</i>, <i>Lathyrus niger</i>, <i>Viola spp.</i>; - Има неправилно планирани и изведени сечи. Това са възобновителни сечи, отгледни сечи, санитарни сечи. Голяма част от сечите се водят хаотично през цялата година и водят до безпокойство на птиците и бозайниците в района. Има браконьерски сечи. Има сечи както на отделни дървета, така и на площи над 1-2 дка. Въздействието е над 5% годишно; - През последните 10г. няма залесявания с екзоти и неместни видове за района. Независимо от това в съседни площи на местообитание 91H0* са залесени инвазивни видове, като бяла акация, гледичия, черен бор и др. Има площи с естествено разпространени и самозалесени акация и обикновен айлант. Явлението е с тенденция за разширяване;
--	--	---

	- Макар да няма атрактивни места за посещение, като хижи, почивни станции и други бази за рекреация и туризъм, зоната се посещава постоянно от много ловци, рибари, браконieri, събирачи на гъби, билки и липов цвят. Тези посетители на зоната изхвърлят отпадъци, изсичат незаконно дървета за дърва за огрев, палат огньове, унищожават ценни растения; - Защитената зона се намира в район със села с активно население и има много построени горски, полски и локалните асфалтови пътища, както и такива покрити с натрошен камък. През зоната преминават ел. проводи, канали и др.; - Въздействието на пашата е по-голямо от 1% годишно върху площта на местообитанието. Макар екстензивно и на неголеми по брой стада, пашата оказва силно въздействие по прокарите и периферията на гората. В гората също има установени повреди по наличния семенен подраст от дървесните видове. Често има преминаване на домашни животни през горски участъци край селата Писарово и Девенци и гр. Искър. Унищожават се семенния подраст при дървесните видове, повреждат се издънки, почвата се утъпква; - В зоната има ерозионни ровини, причинени от естествени явления, като силни порои върху почви, податливи на водна ерозия. Високите температури и засушаването през лятото често са предпоставка за големи горски пожари; - В зоната е наблюдавано нерегламентирано и неправилно добиване на недървесни горски ресурси. Макар и да не е масова практика, има събиране на жълъди и по-рядко на листников фураж; - Препоръчително е преминаващите стада от кози, овце и крави да бъдат контролирани и да не се допуска нанасянето на щети върху приземния горски етаж. Съществен проблем са естествените смени, които протичат в тези гори, и постепенното намаляване участието на дъбовете и смяната им с техните спътници или храсти. Необходимо е временно ограничаване на сечите в тези гори и сериозно подобряване на охраната на горите съвместно от горските служители с полицията и жандармерията срещу браконьерите на дърва и умишлените палежи. Препоръчителна е съвместна работа с арендаторите и местното население за спиране на пожарите в съседните на горите територии. В бъдеще е необходимо реализирането на социални програми за ангажиране на бедното местно население за залесяване, отглеждане и възстановяване на гори от местообитание 91H0*. Ако местните хора не бъдат привлечени в поддържането и опазването на тези гори, местообитанието в близко бъдеще ще промени своя облик;
	91H0 *Евро-сибирски степни гори с <i>Quercus</i> spp.;
	91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори;
	91Z0 Мизийски гори от сребролистна липа: - Общата площ на местообитанието в границите на зоната е 30,57 ха; - Съставът на първия дървесен етаж е формиран от <i>Tilia tomentosa</i>. Рядко участие вземат <i>Quercus cerris</i>, <i>Quercus frainetto</i> <i>Quercus pubescens</i>, <i>Quercus robur</i>, <i>Acer campestre</i>, <i>Fraxinus ornus</i>, <i>Ulmus minor</i>, <i>Pyrus pyraeaster</i> и др. Участието на липата е над 50%; - Почти липсват стари дървета в местообитанието на възраст над 60г.; - Поради извежданите голи сечи във видовия състав на местообитанието има настъпили промени. Срещат се следните типични тревни, като <i>Hedera helix</i>, <i>Geum urbanum</i>, <i>Arum maculatum</i>, <i>Buglossoides purpureo-aerulea</i>, <i>Mercurialis ovata</i>, <i>Helleborus odoratus</i>, <i>Glechoma hirsuta</i>, <i>Euphorbia amygdaloides</i>, <i>Euphorbia polychroma</i>, <i>Viola spp.</i>, <i>Pulmonaria officinalis</i>. Срещат се и някои видове с по-голямо разпространение през последните години, като <i>Geum urbanum</i>, <i>Urtica dioica</i>, <i>Rubus sp.</i> и др.; - Има неправилно планирани и изведени сечи. Това са възобновителни сечи, отгледни сечи, санитарни сечи. Голяма част от сечите се водят хаотично през цялата година и водят до безпокойство на птиците и бозайниците в района. Има браконьерски сечи. Има сечи както на отделни дървета, така и на площи над 1 дка. Въздействието е над 1% годишно; - През последните 10г. няма залесявания с екзоти и неместни видове за района.

		Независимо от това в съседни площи на местообитание 91Z0 са залесени инвазивни видове - бяла акация, гледичия. Има горски култури от черен бор; - Като цяло горите от местообитание 91Z0 са с по-малка степен на пожароопасност в сравнение с дъбовите гори. В зоната се наблюдава непрекъснато присъствие на хора – пастири, селскостопански работници, ловци, рибари, браконieri. През 2010 и 2011г. е имало пожари в района. Практика е да се палят стърнища и съседни площи, покрити с храсти, като пожарите от тях проникват често в горите от 91Z0. Палежите са най-често умишлени; - Макар да няма атрактивни места за посещение, като хижи, почивни станции и други бази за рекреация и туризъм, зоната се посещава постоянно от много ловци, браконieri, събирачи на гъби, билки и липов цвят. Тези посетители на зоната изхвърлят отпадъци, изсичат незаконно дървета за дърва за огрев, палат огньове, унищожават ценни растения; - Тъй като защитената зона се намира в район със села с активно население, има много построени горски, полски и локалните асфалтови пътища, както и такива, покрити с натрошен камък. През зоната преминават ел. проводни, канали и др.; - Въздействието на пашата е по-голямо от 1% годишно върху площта на местообитанието. Макар екстензивно и на неголеми по брой стада, пашата оказва силно въздействие по прокарите и периферията на гората. В гората също има установени повреди по наличния подраст от дървесните видове. Често има преминаване на домашни животни през горски участъци край селата Писарово и Девенци и гр. Искър; - В зоната се наблюдавано нерегламентирано и неправилно добиване на липов цвят. Практика е при цъфтежа на липите да се организират браконьерски групи, които отсичат големи клонови или цели дървета за събиране на липов цвят; - Препоръчително е преминаващите стада от кози, овце и крави да бъдат контролирани и да не се допуска нанасянето на щети върху приземния горски етаж. Необходимо е временно ограничаване на сечите в тези гори и сериозно подобряване на охраната на горите съвместно от горските служители с полицията и жандармерията срещу браконьерските сечи и брането на липов цвята. В бъдеще е необходимо реализирането на социални програми за ангажиране на бедното местно население за залесяване, отглеждане и възстановяване на гори от местообитание 91Z0;
	Бозайници	Широкоух прилеп (<i>Barbastella barbastellus</i>); Видра (<i>Lutra lutra</i>); Добруджански (среден) хомяк (<i>Mesocricetus newtoni</i>); Дългокрил прилеп (<i>Miniopterus schreibersi</i>); Степен пор (<i>Mustela eversmannii</i>); Остроух нощник (<i>Myotis blythii</i>); Дългопръст нощник (<i>Myotis capaccinii</i>); Трицветен нощник (<i>Myotis emarginatus</i>); Голям нощник (<i>Myotis myotis</i>); Средиземноморски подковонос (<i>Rhinolophus blasii</i>); Южен подковонос (<i>Rhinolophus euryale</i>); Голям подковонос (<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>); Малък подковонос (<i>Rhinolophus hipposideros</i>); Подковонос на Мехели (<i>Rhinolophus mehelyi</i>); Лалугер (<i>Spermophilus citellus</i>); Пъстър пор (<i>Vormela peregusna</i>);
	Земноводни и влечуги	Червенокоремна бумка (<i>Bombina bombina</i>); Голям гребенест тритон (<i>Triturus karelinii</i>); Жълтокоремна бумка (<i>Bombina variegata</i>); Ивичест смок (<i>Elaphe quatuorlineata</i>); Обикновена блатна костенурка (<i>Emys orbicularis</i>); Шипобедрена костенурка (<i>Testudo graeca</i>); Шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>); Добруджански тритон (<i>Triturus dobrogicus</i>);

	<i>Риби</i>	Белопера кротушка (<i>Gobio albipinnatus</i>); Распер (<i>Aspius aspius</i>); Европейска горчивка (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>); Черна (балканска) мряна (<i>Barbus meridionalis</i>); Виюн (<i>Misgurnus fossilis</i>); Балкански щипок (<i>Sabanejewia aurata</i>); Обикновен щипок (<i>Cobitis taenia</i>); Ивичест бибан (<i>Gymnocephalus schraetzer</i>); Голяма вретенарка (<i>Zingel zingel</i>); Малка вретенарка (<i>Zingel streber</i>); Сабица (<i>Pelecus cultratus</i>); Голям щипок (<i>Cobitis elongata</i>); Високотел бибан (<i>Gymnocephalus baloni</i>); Карагъоз (Дунавска скумрия) (<i>Alosa immaculata</i>);
	<i>Безгръбначни</i>	Бисерна мида (<i>Unio crassus</i>); Обикновен сечко (<i>Cerambyx cerdo</i>); Бръмбар рогач (<i>Lucanus cervus</i>); Буков сечко (<i>Morimus funereus</i>); Алпийска розалия (<i>Rosalia alpina</i>); Ивичест теодоксус (<i>Theodoxus transversalis</i>);

- **Защитена зона „Язовир Горни Дъбник“, BG0000611** - включва землищата от община Червен бряг, област Плевен (гр. Койнаре, с. Ракита, с. Телиш), землищата от община Долни Дъбник, област Плевен (с. Горни Дъбник, с. Крушовица, с. Садовец). Площта на ЗЗ е 2 539.32 ха. На основание чл. 12, ал. 6 във връзка с чл. 6, ал. 1, т. 1 и 2 от Закона за биологичното разнообразие и т. 2 от Решение №122 от 2.03.2007г. на Министерския съвет (ДВ, бр. 21 от 2007г.), изменено с решения на Министерския съвет №52 от 5.02.2008г. (ДВ, бр. 14 от 2008г.) и №615 от 2.09.2020г. (ДВ, бр. 79 от 2020г.), предвид Решение на Комисията 2009/93/ЕО от 12 декември 2008г. за приемане съгласно Директива 92/43/ЕИО на Съвета на втори актуализиран списък на териториите от значение за Общността в Континенталния биогеографски регион (нотифицирано под номер С (2008) 8039) е обявена ЗЗ „Язовир Горни Дъбник“ със Заповед №РД-302/31.03.2021г. на Министъра на околната среда и водите (публ. ДВ., бр.49/11.06.2021г.), в която са посочени цели, предмет на опазване и забрани. В границите на ЗЗ се забранява:
 - ✓ провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища;
 - ✓ движение на мотоциклети, ATV, UTV и бѐгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности;
 - ✓ търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скално-облицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали); забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие;
 - ✓ промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива;
 - ✓ премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти;
 - ✓ употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията;

- ✓ употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба в тези територии, освен при каламитет, епифитотия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове;
- ✓ използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение №1 от Наредба №3 от 2008г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008г.);
- ✓ използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми;
- ✓ палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност;
- ✓ извеждане на сечи в природно местообитание с код 91E0*, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии, за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство.

Защитена зона по Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна BG0000611 „Язовир Горни Дъбник“

Предмет и цели на опазване на 33 BG0000611 „Язовир Горни Дъбник“ (съгласно чл.8, ал.1, т.2 на ЗБР)	
Цели на опазване	Опазване и поддържане на типовете природни местообитания, местообитанията на видове, предмет на опазване, техните популации и разпространение в границите на зоната, за постигане и поддържане на благоприятното им природозащитно състояние в Континенталния биогеографски регион;
	Подобряване на структурата и функциите на природни местообитания с кодове 3260, 6250*, 91E0* и 9110*;
	Подобряване на местообитанията на видовете Голям гребенест тритон (<i>Triturus karelinii</i>), Обикновена блатна костенурка (<i>Emys orbicularis</i>), Шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>), Шипобедрена костенурка (<i>Testudo graeca</i>);

	При необходимост подобряване на състоянието или възстановяване на типове природни местообитания, местообитания на видове и техни популации, предмет на опазване;
Предмет на опазване	Природни местообитания 3130 Олиготрофни до мезотрофни стоящи води с растителност от Littorelletea uniflorae и/или Isoetes-Nanojuncetea; 3260 Равнинни или планински реки с растителност от Ranunculion fluitantis и Callitriche-Batrachion; 6250 * Панонски льосови степни тревни съобщества; 91E0 * Алувиални гори с Alnus glutinosa и Fraxinus excelsior (Alno-Pandion, Alnion incanae, Salicion albae); - Общата площ на природното местообитание 91E0* в границите на защитената зона е 3,22 ха или 0,13% от общата площ на зоната; - Първият дървесен етаж представен е основно от <i>Salix alba</i> и <i>Populus alba</i>; - В приземната покривка участват тревисти видове - <i>Bidens frondosus</i>, <i>Cirsium arvense</i>, <i>Galium aparine</i>, <i>Echinochloa crus-galli</i>, <i>Lycopus europaeus</i>, <i>Typha latifolia</i>, <i>Lythrum salicaria</i>, <i>Urtica dioica</i> и др. Срещат се храстови видове - <i>Crataegus monogyna</i> и <i>Amorpha fruticosa</i>. Установени са и увивни растения – <i>Clematis vitalba</i>. Видовият състав на приземната покривка е характерен за местообитанието; - Не са установени залесявания с неместни видове; - Не е установено влияние чрез навлизане в територията на местообитанието с цел рекреация и туризъм; - Не са установени елементи на строителство и инфраструктура; - Установена е паша в по-малко от 1% от площта на местообитанието; - Установено е незначително присъствие на инвазивните видове - <i>Amorpha fruticosa</i>, <i>Bidens frondosus</i> и <i>Bidens cernuus</i>; - Състоянието на местообитанието зависи от водното ниво на река Дунав и може да се разглежда като благоприятно; - Не е установено нерагламентирано и неправилно добиване на недървесни горски ресурси; - Местообитанието е представено от фрагменти с върби и тополи, разположени край малка рекичка в зоната. Върху състоянието на местообитанието неблагоприятно въздействат пашата и изнасянето на мъртва дървесина. За подобряване състоянието на местообитанието биха допринесли запазването в бъдеще на горите без изсичане и стопанисването им съгласно съвременните методи в горскостопанската практика, подпомагане на естественото им възобновяване, мерки за ограничаване и контрол на пашата и изнасянето на мъртва дървесина, както и мониторинг за предотвратяване навлизането на инвазивни видове в площите на местообитанието; 91I0 *Евро-сибирски степни гори с Quercus spp.; - Общата площ на природното местообитание 91I0 в границите на защитената зона е 49,14 ха или 1,94% от общата актуална площ на зоната; - Средната възраст на първия дървесен етаж е под 50г.; - В приземната покривка участват видовете <i>Brachypodium sylvaticum</i>, <i>Buglossoides purpureocaerulea</i>, <i>Clinopodium vulgare</i>, <i>Helleborus odorus</i>, <i>Serratula tinctoria</i>, <i>Tanacetum corymbosum</i> и др. В храстовия етаж се срещат <i>Rosa sp.</i>, <i>Acer tataricum</i>, <i>Cotinus coggygria</i>, <i>Crataegus monogyna</i>, <i>Ligustrum vulgare</i>, <i>Pyrus pyraeaster</i>, <i>Ulmus minor</i>. Видовият състав на приземната покривка е типичен за местообитанието; - Установени са браконьерски сечи с въздействие върху площ на местообитанието под 1% годишно; - Установени са залесявания от черен бор, чието влияние се оценява на под 1% от територията на местообитанието годишно; - Яз. „Горни Дъбник“ е притегателен център за риболовци и почиващи край бреговете му. Влиянието е главно чрез ползване на дървесина за палене на огън и замърсяване с отпадъци. Това въздействие върху площта на местообитанието е оценено на по-малко от 1% годишно; - Не е установено строителство и елементи на инфраструктура; - Установена е паша в местообитанието, чието въздействие се оценява на под 1%

		от площта на местообитанието годишно; - Не е установено нерагламентирано и неправилно добиване на недървесни горски ресурси; - Върху състоянието на местообитанието неблагоприятно въздействие оказват браконьерските сечи, залесяването с неместни видове, опожаряването на стърнищата и синуриите, както и ползването на дървесина и изхвърлянето на отпадъци от риболовци и почиващи край близкия язовир. За подобряване на състоянието на местообитанието би допринесло стопанисването на горите, съгласно съвременните методи в горскостопанската практика, прекратяване на залесяването с неместни видове и прекратяване на опожаряването на територията на местообитанието и около него;
	Бозайници	Пъстър пор (<i>Vormela peregusna</i>); Видра (<i>Lutra lutra</i>); Лалугер (<i>Spermophilus citellus</i>); Добруджански (среден) хомяк (<i>Mesocricetus newtoni</i>); Подковонос на Мехели (<i>Rhinolophus mehelyi</i>); Остроух ношник (<i>Myotis blythii</i>);
	Земноводни и влечуги	Червенокоремна бумка (<i>Bombina bombina</i>); Жълтокоремна бумка (<i>Bombina variegata</i>); Голям гребенест тритон (<i>Triturus karelinii</i>); Пъстър смък (<i>Elaphe sauromates</i>); Обикновена блатна костенурка (<i>Emys orbicularis</i>); Шипоопашата костенурка (<i>Testudo hermanni</i>); Шипобедрена костенурка (<i>Testudo graeca</i>);
	Рибни	Обикновен щипок (<i>Cobitis taenia</i>);
	Безгръбначни	Обикновен сечко (<i>Cerambyx cerdo</i>); Бръмбар рогач (<i>Lucanus cervus</i>); Буков сечко (<i>Morimus funereus</i>); Ивичест теодоксус (<i>Theodoxus transversalis</i>); Бисерна мида (<i>Unio crassus</i>);

- **Защитена зона „Седларката“, BG0000591** - включва само землището на с. Ракита, община Червен бряг, област Плевен. Площта на ЗЗ е 0,8 ха. ЗЗ „Седларката“ е одобрена с Решение на МС №122/02.03.2007г. (обн. ДВ., бр.21/09.03.2007г.). ЗЗ „Седларката“ е обявена със Заповед №РД-104/09.02.2015г. на Министъра на околната среда и водите (публ. ДВ., бр.17/06.03.2015г.). В границите на ЗЗ се забранява:
 - ✓ Извеждането на сечи;
 - ✓ Провеждането на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите и през периода на зимуване – от 1 декември до 31 юли;
 - ✓ Чупене, повреждане, събиране и преместване на скални и пещерни образувания;
 - ✓ Благоустрояване, електрифициране, извършване на стопанска, туристическа и спортна дейност в пещерата и на входа;
 - ✓ Палене на огън;
 - ✓ Преграждане на входа на пещерата или на отделни нейни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете, предмет на опазване;
 - ✓ Търсене, проучване и добив на подземни богатства;
 - ✓ Водовземане в границите на защитената зона, вкл. и от пещерата;
 - ✓ Използването на продукти за растителна защита в селското стопанство;

- ✓ Строителство за което е необходима промяна на предназначението и начина на трайно ползване на целия имот и на частта от имота, попадащи в зоната;
- ✓ Посещения в пещерата, с изключения на такива за научни цели;

Защитената територия – природна забележителност „Скален мост „Седларката“, обявена по реда на Закона за защитените територии, попада в границите на 33 BG0000591 „Седларката“.

Защитена зона по Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна BG0000591 „Седларката“

Предмет и цели на опазване на 33 BG0000591 „Седларката“ (съгласно чл.8, ал.1, т.2 на ЗБР)		
Цели на опазване	Запазване на площта на природните местообитания и местообитанията на видове и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона;	
	Запазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата;	
	Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона;	
Предмет на опазване	Природни местообитания	8310 Неблагоустроени пещери: - Природно местообитание 8310 е представено в зоната с общо 1 пещера; - Общата дължина на картираните подземни галерии в пещерата е 1 km; - Пещерите в зоната се използват от 7 пещеролюбиви вида прилепи, чиято обща численост през лятото достига до 2 271 екз. и 275 екз. през зимата; - В зоната е установена 1 пещера за която е регистрирано, че се извършва строителство и частично благоустрояване - превръщане в туристически обекти, гъбарници, мандри, винарни, складове и др.; - В зоната е установена 1 пещера за която е регистрирано, че се извършва водохващане/водоползване; - В зоната е установена 1 пещера за която е регистрирано, че се извършва изхвърляне на битови отпадъци; - В зоната не са установени пещери, в които се извършва изхвърляне на течни и твърди химикали; - В зоната не са установени пещери, в които се извършва изхвърляне на мъртви животни; - В зоната не са установени пещери, в които се използват експлозиви в близост до

		входа; - В зоната не са установени пещери, в които протичат природни нарушения (свлачища, пропадания, ерозия и т.н.); - В зоната не са установени пещери, чиито входи се засипват, запушват или разрушават поради естествени или други причини; - В зоната не са установени пещери, включени (или предстоящи в близко бъдеще) в концесионна площ на кариери; - В зоната е установена 1 пещера за която е регистрирано, че се извършва спелеотуризм; - В зоната е установена 1 пещера за която е регистрирано, че се извършва вандализъм (чупене на пещерни образувания, палене на огън и т.н.); - В зоната е установена 1 пещера за която е регистрирано, че се извършва иманярство; - Пещерата е 100% местообитание 8310. В миналото на входа е изграден бетонен бент за водохващане, което понастоящем не функционира. Пещерата е значимо прилепно убежище, което през лятото се обитава от прилепни колонии с обща численост над 2 200 екз и над 270 екз. през зимата. Пещерната фауна е сравнително добре проучена. Пещерата е природна забележителност обявена по ЗЗТ. Въпреки защитния си статус в привходните части са регистрирани палене на огън и други вандализми. Общият статус на пещерата е «Неблагоприятен-незадоволителен»;
	Бозайници	Дългокрил прилеп (<i>Miniopterus schreibersi</i>); Остроух нощник (<i>Myotis blythii</i>); Дългопръст нощник (<i>Myotis capaccinii</i>); Трицветен нощник (<i>Myotis emarginatus</i>); Голям нощник (<i>Myotis myotis</i>); Средиземноморски подковонос (<i>Rhinolophus blasii</i>); Южен подковонос (<i>Rhinolophus euryale</i>); Голям подковонос (<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>); Малък подковонос (<i>Rhinolophus hipposideros</i>); Подковонос на Мехели (<i>Rhinolophus mehelyi</i>); Пъстър пор (<i>Vormela peregusna</i>);

Защитени територии

В границите на община Червен бряг се намират следните защитени местности (ЗМ) и природни забележителности (ПЗ), както следва:

- **ПЗ Скално образувание „Куклите“ в местността „Улея“** - землището на с. Реселец, обявена със Заповед №1799/30.06.1972г. на МГОПС (ДВ., бр.59/1972г.), промяна в площта – актуализация със Заповед №РД-292/18.04.2019г. (ДВ., бр. 42/2019г.) площ от 14,76 ха;
 - *Цели на обявяване* – скални образувания;
 - *Режим на дейности* - забранява се да се секат, кастрят и повреждат дърветата, както и да се късат или изкореняват всякакви растения; Забранява се пашата на какъвто и да е добитък по всяко време; Забранява се да се преследват дивите животни и техните малки или да се развалят гнездата или леговищата на същите; Забранява се разкриването на кариери за камъни, пясък или пръст, с което да се поврежда и изменя естествения облик на месността, включително и на водните течения; Забранява се чупене, драскането повреждането по какъвто и да е начин на скалните образувания, сталактитите и други формиции в пещерите; Забранява се воденето на голи и интензивни сечи. Разрешава се извеждането на санитарни сечи и отсичането на престарелите и с влошени декоративни качества дървета;

- Припокриване (частично или пълно) - 33 по директивата за птиците „Карлуковски карст“;
- **ЗМ „Щърка“** - находище на див божур, землището на с. Реселец, обявена със Заповед №468/30.12.1977г. на МГОПС (ДВ., бр.6/1978г.), прекатегоризирана със Заповед №РД-720/10.06.2003г. (ДВ., бр.60/2003г.), площ 1,0 ха;
 - *Цели на обявяване* – опазване на находище на уязвим вид - червен божур (*Paeonia peregrina* Mill.);
 - *Режим на дейности* - забранява се да се сечат, кастрят и повреждат дърветата, както и да се късат или изкореняват всякакви растения; Забранява се пашата на домашни животни; Забранява се преследването на диви животни и вземане на техните малки или яйцата им, както и разрушаване на гнездата и леговищата им; Забранява се разкриването на кариери, провеждането на минно-геоложки и други дейности, с които се повреждат или изменят както естествения облик на местността, така и на водния и режим; Забранява се воденето на сечи, освен санитарни; Забранява се извършването на каквото и да е строителство, освен в случаите, когато такова е предвидено в устройствения проект на защитената територия;
 - Припокриване (частично или пълно) - 33 по директивата за птиците „Карлуковски карст“;
- **ПЗ Тектонски гребен „Калето“** - землището на с. Реселец, обявена със Заповед №703/07.04.1961г. на Главно управление на горите (ДВ., бр.1-3-13-703-1961г.), площ 57,4 ха;
 - *Цели на обявяване* – тектонски гребен /скални образувания;
 - Припокриване (частично или пълно) - 33 по директивата за птиците „Карлуковски карст“;
- **ПЗ Водопад „Скока“ на река Белилката** - землището на с. Реселец, обявена със Заповед №1635/27.05.1976г. на МГОПС, (ДВ., бр.50/1976г.), площ 0,2 ха;
 - *Цели на обявяване* – водопад;
 - *Режим на дейности* - забранява се сеченето, кастренето и повреждането на дърветата, а също така и изкореняването на всякакви растения; Забранява се пашата на добитък през всяко време; Забранява се преследването на диви животни, птици и техните малки и развалянето на гнездата или леговищата им; Забранява се разкриването на кариери за всякакви инертни и други материали, увреждането или изменението на естествения облик на местността, включително и на водните течения; Забранява се чупенето, драскането и повреждането по какъвто и да е начин на скалните и земни образувания, на сталактитите и други формации в пещерите; Забранява се извеждането на интензивни и голи главни сечи; Забранява се всякакво строителство; Разрешава се извеждането на санитарна сеч и отсичането на престарели и с влошени декоративни качества дървета;
 - Припокриване (частично или пълно) - 33 по директивата за птиците „Карлуковски карст“;
- **ПЗ „Скалните кукли“ в местността „Пладницето“** - землището на с. Реселец, обявена със Заповед №3702/29.12.1972г. на МГОПС (ДВ., бр.13/1973г.), промяна в площта – актуализация със Заповед №РД-785/20.12.2018г. (ДВ., бр.12/2019г.), площ 64,42 ха;
 - *Цели на обявяване* – скални образувания;

- *Режим на дейности* - забранява се да се секат, кастрят и повреждат дърветата, както и да се късат или изкореняват всякакви растения; Забранява се пашата на какъвто и да е добитък и през всяко време; Забранява се да се преследването на дивите животни, птиците и техните малки и развалянето на гнездата и леговищата им; Забранява се да се разкриват кариери за камъни, пясък и пръст, с което се провежда и изменя естествения облик на местността и включително водните течения; Забранява се чупенето, драскането и повреждането по какъвто и да е начин, сталактити, сталагмити и други скални образувания в пещерите; Забранява се извеждането на интензивни и голи главни сечи; Разрешава се воденето на санитарна сеч и изваждане престарелите дървета с влошени декоративни качества;
- *Припокриване (частично или пълно)* - 33 по директивата за птиците „Карлуковски карст“;
- **ПЗ „Купените“** - землището на с. Реселец, обявена със Заповед №3702/29.12.1972г. на МГОПС (ДВ., бр.13/1973г.), площ 4,3 ха;
 - *Цели на обявяване* – скални образувания;
 - *Режим на дейности* - забранява се да се секат, кастрят и повреждат дърветата, както и да се късат или изкореняват всякакви растения; Забранява се пашата на какъвто и да е добитък и през всяко време; Забранява се да се преследването на дивите животни, птиците и техните малки и развалянето на гнездата и леговищата им; Забранява се да се разкриват кариери за камъни, пясък и пръст, с което се провежда и изменя естествения облик на местността и включително водните течения; Забранява се чупенето, драскането и повреждането по какъвто и да е начин, сталактити, сталагмити и други скални образувания в пещерите; Забранява се извеждането на интензивни и голи главни сечи; Разрешава се воденето на санитарна сеч и изваждане престарелите дървета с влошени декоративни качества;
 - *Припокриване (частично или пълно)* - 33 по директивата за птиците „Карлуковски карст“;
- **ПЗ „Хайдушката пещера“** - местност „Скока“, землището на с. Девенци, обявена със Заповед №1635/27.05.1976г. на МГОПС (ДВ., бр.50/1976г.), площ 0,3 ха;
 - *Цели на обявяване* – пещера;
 - *Режим на дейности* - забранява се сеченето, кастренето и повреждането на дърветата, а също така и изкореняването на всякакви растения; Забранява се пашата на добитък през всяко време; Забранява се преследването на диви животни, птици и техните малки и развалянето на гнездата или леговищата им; Забранява се разкриването на кариери за всякакви инертни и други материали, увреждането или изменението на естествения облик на местността, включително и на водните течения; Забранява се чупенето, драскането и повреждането по какъвто и да е начин на скалните и земни образувания, на сталактитите и други формации в пещерите; Забранява се извеждането на интензивни и голи главни сечи; Забранява се всякакво строителство; Разрешава се извеждането на санитарна сеч и отсичането на престарели и с влошени декоративни качества дървета;
- **ПЗ Скален мост „Седларката“ в местността „Езерото“** - землището на с. Ракита (попада в границите на 33 BG0000591 „Седларката“), обявена със Заповед №1799/30.06.1972г. на МГОПС (ДВ., бр.59/1972г.), площ 0,5 ха;
 - *Цели на обявяване* – скален мост;

- *Режим на дейности* - забранява се да се сечат, кастрят и повреждат дърветата, както и да се късат или изкореняват всякакви растения; Забранява се пашата на какъвто и да е добитък по всяко време; Забранява се да се преследват дивите животни и техните малки или да се развалят гнездата или леговищата на същите; Забранява се разкриването на кариери за камъни, пясък или пръст, с което да се поврежда и изменя естествения облик на месността, включително и на водните течения; Забранява се чупене, драскането повреждането по какъвто и да е начин на скалните образувания, сталактитите и други формиции в пещерите; Забранява се воденето на голи и интензивни сечи. Разрешава се извеждането на санитарни сечи и отсичането на престарелите и с влошени декоративни качества дървета;
- **ПЗ Скално образувание „Камарата”** - землището на с. Бресте, обявена със Заповед №1427/13.05.1974г. на МГГП (ДВ., бр.44/1974г.), площ 1,0 ха;
 - *Цели на обявяване* – скали;
 - *Режим на дейности* - забранява се сеченето, кастренето на дърветата, както и късането и изкореняването на всякакви растения; Забранява се пашата на добитък през всяко време; Забранява се да се преследването на дивите животни, птиците и техните малки и развалянето на гнездата и леговищата им; Забранява се да се разкриват кариери за камъни, пясък и пръст, с което се провежда и изменя естествения облик на местността и включително водните течения; Забранява се чупенето, драскането и повреждането по какъвто и да е начин, сталактити, сталагмити и други скални образувания в пещерите; Забранява се воденето на интензивни и голи главни сечи; Разрешава се воденето на санитарна сеч и извеждане престарелите дървета с влошени декоративни качества;
 - *Припокриване (частично или пълно)* - 33 по директивата за птиците „Карлуковски карст“;
- **ЗМ „Мариновец”** - землището на с. Лепица, обявена със Заповед №356/05.02.1966г. на КГГП (ДВ., бр.30/15.04.1966г.), прекатегоризирана със Заповед №РД-755/10.06.2003г. на МОСВ (ДВ., бр.60/2003г.), заличаване със Заповед №РД-683/13.10.2015г. (ДВ., бр.85/2015г.), площ 4,0 ха;
 - *Цели на обявяване* - опазване на забележителен ландшафт;
 - *Режим на дейности* - забранява се провеждането на сечи, освен санитарни и ландшафтни, с оглед подобряване на санитарното и украсно значение на горите около обекта; Забранява се пашата на добитък през всяко време на годината; Забранява се разкриване на кариери, вадене на пясък, къртене на камъни, изхвърляне на сгурия и други промишлени отпадъци, както и всякакви действия, които загрозяват или нарушават природната обстановка около тях;
- **ЗМ „Голият връх”** - землището на с. Сухаче, обявена със Заповед №356/05.02.1966г. на КГГП (ДВ., бр.30/15.04.1966г.), прекатегоризирана със Заповед №РД-756/10.06.2003г. на МОСВ (ДВ., бр.60/2003г.), площ 7,0 ха;
 - *Цели на обявяване* - опазване на забележителен ландшафт;
 - *Режим на дейности* - забранява се провеждането на сечи, освен санитарни и ландшафтни, с оглед подобряване на санитарното и украсно значение на горите около обекта; Забранява се пашата на добитък през всяко време на годината; Забранява се разкриване на кариери, вадене на пясък, къртене на камъни, изхвърляне на сгурия и други промишлени отпадъци, както и

всякакви действия, които загрозяват или нарушават природната обстановка около тях;

- **ЗМ „Дреновица”** - землището на с. Сухаче, обявена със Заповед №356/05.02.1966г. на КГГП (ДВ., бр.30/15.04.1966г.), прекатегоризирана със Заповед №РД-757/10.06.2003г. на МОСВ (ДВ., бр.60/2003г.), площ 20,0 ха;
 - *Цели на обявяване* – опазване на характерен ландшафт;
 - *Режим на дейности* - забранява се провеждането на сечи, освен санитарни и ландшафтни, с оглед подобряване на санитарното и украсно значение на горите около обекта; Забранява се пашата на добитък през всяко време на годината; Забранява се разкриване на кариери, вадене на пясък, къртене на камъни, изхвърляне на сгурия и други промишлени отпадъци, както и всякакви действия, които загрозяват или нарушават природната обстановка около тях;
- **ЗМ „Пипра - Калето”** - землището на с. Телиш, обявена със Заповед №23/30.01.1978г. на КОПС (ДВ., бр.12/1978г.), прекатегоризирана със Заповед №РД-728/10.06.2003г. на МОСВ (ДВ., бр.60/2003г.), площ 1,1 ха;
 - *Цели на обявяване* – опазване на забележителен ландшафт, резултат на хармонично съжителство на човека и природата;
 - *Режим на дейности* - забранява се извеждането на сечи, освен санитарна и ландшафтна; Забранява се пашата на домашни животни през всяко време; Забранява се повреждането на растителността; Забранява се преследването на дивите животни и техните малки, както и нарушаване на местообитанията им; Забранява се разкриването на кариери, провеждането на минногеоложки и други дейности, с които се поврежда или изменя ландшафта;

Орнитологични важни места

Горни Дъбник-Телиш - през 2005г. е обявено от BirdLife International за Орнитологично важно място, като обхваща водните площи на двата едноименни язовира и няколко рибарника, заедно с прилежащите им територии в землищата на с. Горни Дъбник (община Долни Дъбник) и с. Телиш (община Червен бряг), на югозапад от град Плевен. Язовирите са разположени на приток на река Вит непосредствено до главен път Е83, свързващ Луковит и Плевен. Прилежащите територии включват и непосредствено разположените до водните тела заливни терени, заети от съобщества на водолюбиви едногодишни видове растения и масиви от тръстика (*Phragmites australis*) и широколистни папур (*Typha angustifolia*), земеделски земи, пасища, храсти, групи от дървета и малки горички. Разликите в характеристиките на водните басейни обуславят наличието на различни типове екологични ниши, обитание на голям брой водни и свързани с водата видове.

В района на Горни Дъбник-Телиш са установени 75 вида птици, от които са 34 вида са вписани в Червената книга на България, От срещаните се видове 41 са от европейско природозащитно значение (SPEC) (BirdLife International, 2004). Като световно застрашени в категория SPEC1 са включени 3 вида, а като застрашени в Европа съответно в категория SPEC2 - 10 вида, в SPEC3 - 28 вида. Язовирите са от световно значение за малкия корморан (*Phalacrocorax pygmeus*) и голямата бяла чапла (*Egretta alba*), които се концентрират тук в големи количества през зимата. Черногушият гмуркач (*Gavia arctica*), малкият нирец (*Mergus albellus*) и пойния лебед (*Cygnus cygnus*) редовно зимуват в района. На територията на комплекса е разположена смесена чаплово-корморанова колония. Той е едно от най-важните места в страната от значение за Европейския съюз за опазването на

гнездящите нощна чапла (*Nycticorax nycticorax*) и малка бяла чапла (*Egretta garzetta*). Малкият воден бик (*Ixobrychus minutus*) също гнезди в района в сравнително голяма численост.

Язовирите Горни Дъбник и Телиш са разположени в близост до селища и район, където се осъществяват интензивни човешки дейности. Достъпът е неограничен. Мястото е чувствително към всички човешки дейности, причиняващи безпокойство, особено навлизането с лодки в язовира преди изгрев слънце, когато птиците нощуват на вода. Другият проблем е браконьерството на защитени видове, извън разрешените ловни дни и лова с непозволени средства. Язовирът се ползва активно за риболов. Внасянето на неприсъщи видове в язовира води до промяна на хранителната база на птиците. Земеделските дейности около язовира и по-специално използването на пестициди и изкуствени торове оказва отрицателно влияние върху качеството на водите. Поради използването на язовирите за напояване, съществува заплаха от временното им пресушаване.

II.2.5.7. Туристически потенциал

Туризмът в община Червен бряг е слабо развит, като стопански отрасъл, въпреки наличието на природни дадености (пещери, скални образувания и др.) и културно-исторически обекти.

Перспективи за развитие в близко бъдеще съществуват за риболовния туризъм, който е пряко свързан с наличието на язовири и рибовъдни водоеми в общината.

На територията на община Червен бряг има възможност и природни дадености за провеждане и развитие на познавателен и екотуризъм.

Туристически атракции

В община Червен бряг се намират природни забележителности, които са предпоставка за развитието на туризма и повишаване на посещаемостта в района:

- Скални образувания „Куклите“ в местността „Улея“ в землището на с. Реселец;
- Тектонски гребен „Калето“ в землището на с. Реселец;
- Водопад „Скока“ в землището на с. Реселец;
- „Хайдушка пещера“ в местността „Скока“ при с. Девенци;
- Скален мост „Седларката“ в местността „Езерото“ в землището на с. Ракита;

На 6 км от град Червен бряг се намира с. Реселец, като цялата околност е изпълнена с уникални природни образувания, множество пещери и предлага интересни туристически маршрути. В землището на селото се намира **природната забележителност скално образувание „Куклите“ в местността „Улея“**.

Природна забележителност скално образувание „Куклите” в м. „Улея“

„Реселешките кукли“ представляват уникални и впечатляващи скални фигури – купени, кукли, обелиски, като могат да се различат порта, подпряна на три колони, старец, обут в потури, слон и други интересни форми.

В околността се намират и други **природни забележителности** - **Тектонски гребен „Калето“**, **Водопад „Скока“ на река Белилката**. Наблизо е и изкуственото езеро „Баража“, образувано от преграждане на реката, което е подходящо за риболов и летни излети. Естествен туристически център на община Червен бряг е с. Реселец, в чието землище са разположени атракции. Освен на исторически находки, районът е богат на природни забележителности (културно-исторически обекти, пещери, скални образувания и др.), които го правят едно от най-красивите села в общината.

Изгледи от природна забележителност Тектонски гребен “Калето”

Природна забележителност Тектонски гребен “Калето” се намира в землището на с. Реселец и е част от защитена зона „Карлуковски карст“, включена в Европейската екологична мрежа НАТУРА 2000. Разположена е на площ от 57,4 ха и е създадена с цел опазване на тектонския гребен. Уникалният природен феномен представлява каньон с дължина приблизително 750 м и височина 30-40 м. Целият район на природната забележителност е пропаднал с около 60 м и отвсякъде го обграждат отвесни скали, с чудни и уникални геометрични форми, в пълен контраст с цялата околност. В долината между скалите се намира екопътека, която жителите на село Реселец са обособили за посещенията на туристите. Причината за образуването на уникалните скални форми е физическото изветряне, разломяването във вертикална посока на дебелия до 70-100 м матрихтски варовити пластове и хоризонталното им преместване на разстояние от 80-100 м. Екопътеката преминава през цялото протежение на долината на каньона и достига до възвишение от лявата част на каньона, на което има голяма поляна. Тук е обособен пункт за наблюдение, две беседки и навеси. От пункта за наблюдение се открива панорамен изглед към уникалните скални форми и пещери. По протежението на каньона, вървейки по екопътеката, могат да се наблюдават редица интересни скални фигури, една от които е “Гъдулката”, представляваща естествено издълбана фигура в скалите на каньона с формата на гъдулка.

Скална фигура „Гъдулката”

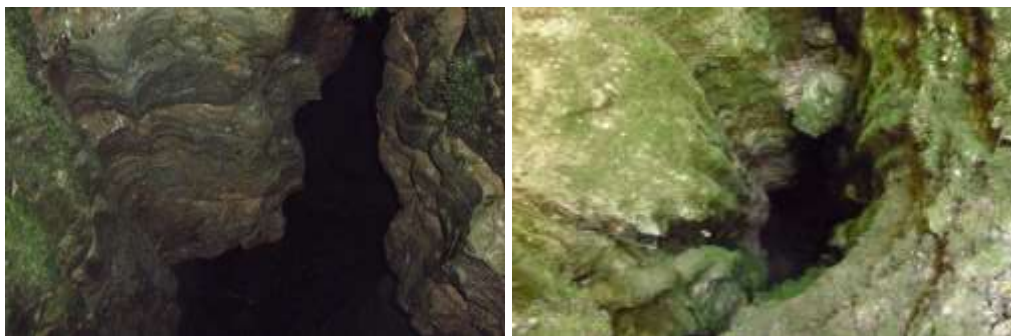
Екопътеката минава и покрай „Отсечената скала“, която представлява голям, леко наклонен монолитен блок, подобен на десет етажна сграда. Една от местните легенди на село Реселец, което има богато и интересно историческо минало разказва, че от „Отсечената скала“ се хвърлила девойка, която не пожелала да приеме турската вяра. Природната забележителност не е лишена и от характерните за варовитите терени пещери, но тук те не са се образували от подземни води, поради което нямат характерните за този вид пещери сталактити и сталагмити. Най-впечатляващата пещера по маршрута, обхождащ атракцията е “Темната дупка”, която се е образувала между три варовити паралелепипедни

блока, които са събрани в горните си части. Пещерата има форма на тристенна пирамида с височина около 70 м. Единият ръб представлява тесен вход за пещерата, която е тъмна и студена през летните горещини. В пещерата е отчетено наличие на колонии от прилепи. Освен прилепите, в Тектонски гребен “Калето” гнездат значителен брой защитени от закона редки птици, тук е и едно от малкото места в страната, където се срещат скорпиони. По склоновете на каньона могат да бъдат открити над 200 ендемитни видове – редки и красиви растения. Пътеката преминава през друга забележителност „Кошарата“ (в миналото това място е било кошара, оградена от едната страна от скалите). По поречието на река Ръчене са изградени места за отдих, беседки, мостчета. Самата река е много живописна с естествени прагове, водопади.

Природна забележителност

Водопад „Скока“ на река Белилката се намира на около километър северозападно от с. Реселец. Височината му е около 10 м. По асфалтов път се стига до горната част на водопада, след което следва стръмна пътека, която води до подножието му.

Изгледи от пещера „Кънтилката“

Пещера „Кънтилката“ се намира близо до с. Реселец и е едноетажна, неразклонена пещера. Общата и дължина е 30 м. Намира се във варовикови скали.

Добрите природни дадености на с. Реселец и изградената екопътека са предпоставка за развитие на екотуризма в района.

Изгледи от природна забележителност Скално образувание „Камарата“

Природна забележителност Скално образувание „Камарата“ се намира непосредствено до с. Бресте, югозападно от гр. Червен бряг. Представлява хълм, начупен на парчета, в следствие на тектонски процеси. Някои от тях са пропаднали. По своята същност скалното образувание представлява блоково-ерозионна морфоложка форма, развита сред мастрихтски варовици с кремъчни конкреции в каньона на р. Ръчене. До „Камарата“ може да се стигне по черен път.

Изглед от „Чуклите“

„Чуклите“ намират се близо до гр. Червен бряг и представляват групи от скални пирамиди, образувани сред варовиците на Мездренската и Кайлъшката свита в каньона на река Ръчене. Достъпни са само за пешеходци, като до тях се стига по черни пътища само в сухо време. В района няма запазена туристическа инфраструктура и отдалечеността на каньона от населените места го прави местообитание на грабливи птици.

В община Червен бряг са изградени няколко язовира, най-голям от които е язовир „Телиш“, язовир „Горни Дъбник“, язовир „Еница“, а в околностите на с. Рупци се намира язовир „Рупци“, както и има няколко рибарника и микроязовири, които може да предоставят възможности за развитие на ловно-рибарския туризъм.

Язовир „Телиш“ е разположен в землището на с. Телиш, край пътя за Плевен преди село Горни Дъбник. Богат е на уклея, шаран и бял амур. Приблизителната му надморска височина е 190 м.

Язовир „Рупци“ се намира в околностите на с. Рупци, като приблизителната му надморска височина е 160 м.

Пещери и пропасти на територията на община Червен бряг

Село Бресте е разположено в красива местност и има много природни забележителности. Една от тях е река Белилката (Барата) и извора ѝ край селото. Предимно югоизточните по-високи части на Дреновица са обрасли с гори от дъб, цер, липа и габър, носещи свежест и прохлада в летния зной за селото. Има общо 41 бр. пещери до и в селото, от които - два понора-пропасти са над и под него. Долният понор е тип пропадна пещера, втория такъв се намира на горната страна на селото (до извор „Камика“). Основните черти на съвременния релеф в района са се формирали в период - започнал през ранния терциер и завършени в късния кватернер, който продължава и понастоящем.

Опис с данните за пещери и пропасти в село Бресте - на Българска федерация по спелеология към 23.05.2014г.:

БФСп № - пещера - име	Местоположение	Дължина (м)
2177-на Беню Илков пропастта	с. Бресте, община Червен бряг	616
1836-Зимника		317
1634-Светлика		202
1555-Пукалец 03		164
1746-Езерото		74
0269-Цековска пропаст		62
1838-Тераските 2		62
4242-Ръкавичката		56
1565-Пукалец 09		55
1564-Пукалец 12		51
1777-Винкела		51
1552-Котлите		47
1655-Гъбата		43
1554-Пукалец 02		36
2698-Долните пропасти		33
1553-Пукалец 01		32
1887-Пропаст под каменната чешма		30
0127-Каловата пропаст		29
1551-Пановски змиарник		28
1539-Пановски въртоп		26
1778-Камарата		26
1557-Пукалец 06		25
1747-Пановската		21
1558-Пукалец 07		20
1574-Пукалец 10		19
2744-Генина дупка		19
1643-Проходника		18
1826-Малката цепка		18
1837-Убежището		18
0268-Пустата черква		17
2745-Магарешките дупки		16
2005-Урезите		15
1642-Каньончето		12
1776-Милева дупка		12
1853-Терзийската 26		12
1749-Дупката в късия дол		10
1769-Кравешка яма		10
5635-Панчовска пропаст 3		7
1556-Пукалец 11		5

4241-Мишова дупка		0
4243-Слънцето		0

Районът е богат на археологически артефакти. Изследвания и научни становища са документирани от екипи от НАИМ-БАН, УниБИТ и Фондация Арете-Фол. Има регистрирано праисторическо селище от каменно-медната епоха (V-IV хил. пр. Хр.), също две тракийски надгробни могили, следвани от късноантично селище в местността „Гургос“. Виждат се римски мозайки и две строително-декоративни колони в стил от период - края на I^{ви}, началото на II^{ри} век. През землището на с. Бресте е преминавал римският стратегически път, прокаран от император Траян (Marcus Ulpius Traianus) и завършен през 106г. от Сердика до Улпия-Ескус (с. Гиген) с крайна точка (Sucidava Ulpius Dacia) град-крепост, авант-пост на империята, днес гр. Коровия - Румъния, от който започнал втория му поход срещу Даките, или както е останал в преданията на брестене - „Друма“.

Културно-исторически обекти на територията на община Червен бряг

В община Червен бряг има множество исторически обекти на културен туризъм:

- **Гр. Червен бряг**
 - Паисторически селища (в м. „Лесковец“, в м. „Биволски камък“);
 - Средновековни селища (в м. „Добролък“ и в м. „Селището“);
 - Скални рисунки (в м. „Калето“);
 - Пет надгробни могили;
- **Гр. Койнаре**
 - 10 надгробни могили в цялото землище;
 - Праисторически селища (в м. „Мелница - Житница“, м. „Калето“, м. Лозята);
 - Античен некропол (м. „Белия бряг“);
- **Село Глава**
 - Антично селище (югоизточно от селото);
 - Три надгробни могили;
- **Село Горник**
 - Тракийски селища и тракийски могили (на 2 км южно от селото);
 - Праисторически селища (до източния край на селото, в м. „Кални затул“);
 - Антични селища (при вливане на р. Златна Панега в р. Искър, в м. „Буков дол“ и в м. „Манастира“);
 - Римски път (в м. „Манастира“);
 - Античен некропол (3 км южно от селото);
- **Село Девенци**
 - Местност „Скока“;
 - ПЗ „Хайдушката пещера“;
 - Гората „Пипра“;
 - Местност „Калето“;
- **Село Леница**
 - Три надгробни могили;
 - Праисторическо и антично селище (в м. „Кленовит“);
- **Село Радомирци**
 - Две надгробни могили;
 - Праисторическо селище (северно от язовира);
- **Село Ракита**

- Три надгробни могили (из землището на селото);
- Антични селища (в района на селото и в м. „Умника“);
- Могилата-градище (в м. „Черковното“);
- Местност „Езерото“ с пещера;
- Скален мост „Седларката“;
- **Село Реселец**
 - Четири надгробни могили; праисторически селища (в м. „Тепето“, м. „Чудна“, до х. „Реселец“);
 - Антични селища (в м. „Куклите“, в Горното селище, в м. „Средна лъга“, до рибарника);
 - Антична крепост – Калето – м. „Лескар“;
 - Античен водопровод (м. „Добри дол“ – до античната крепост);
 - Средновековен некропол (в самото село);
 - Скални образувания „Куклите“;
 - Тектонски гребен „Калето“;
- **Село Рупци**
 - Четири надгробни могили;
 - Праисторически селища (в м. „Имането“, във вилата на машиностроителния завод, при подстанция „Мизия“);
 - Антични селища (в м. „Имането“, в южния край на селото в м. „Жабек“);
- **Село Сухаче**
 - Тракийско светилище в м. „Селището“;
- **Село Телиш**
 - Възстановени две къщи от праисторическо селище от епохата на неолита в двора на читалището и археологична сбирка от материали от разкопките, провеждани в м. „Редутите“ и м. „Лъга“;
 - Язовир „Телиш“; „Калето“ – в м. „Пипра“ (4 км западно от селото) с археологични материали от праисторически човек, траки, римляни и Втората българска държава;
- **Село Чомаковци**
 - Праисторически селища (в м. „Ореша“ и м. „Маркова могила“);
 - Антична крепост в района на селото;
 - Антична мозайка в селото;
 - Тракийска гробница;

ИЗВОДИ:

- ✚ На територията на община Червен бряг, попадат части от Защитени зони „НАТУРА 2000“ и орнитологични важни места, като:
 - *Защитени зони по Директива 79/409/ЕЕС за съхранение на дивите птици:* BG0000332 „Карлуковски карст“ (включва землищата на с. Бресте, с. Горник, с. Реселец и гр. Червен бряг); BG0002095 „Горни Дъбник - Телиш“ (включва землищата на с. Ракита и с. Телиш);
 - *Защитени зони по Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна:* BG0001014 „Карлуково“ (включва землищата на с. Бресте, с. Горник, с. Девенци, с. Лепица, с. Радомирци, с. Ракита, с. Реселец, с. Рупци, с. Сухаче, с. Телиш, гр. Червен бряг и с. Чомаковци); BG0000613 „Река Искър“ (включва землищата на

- с. Глава, с. Девенци, гр. Койнаре, с. Телиш и с. Чомаковци); BG0000611 „Язовир Горни Дъбник“ (включва землищата на гр. Койнаре, с. Ракита и с. Телиш); BG0000591 „Седларката“ (включва само землището на с. Ракита);
- *Орнитологично важно място* - Горни Дъбник-Телиш, което е обявено през 2005г. от BirdLife International;
- + В границите на община Червен бряг се намират много защитени местности и природни забележителности, като някои от по-известните са:
 - В землището на с. Реселец - ПЗ Скално образувание „Куклите“ в м. „Улея“; ЗМ „Щърка“ - находище на див божур, ПЗ Тектонски гребен „Калето“; ПЗ Водопад „Скока“ на река Белилката; ПЗ „Скалните кукли“ в м. „Пладнището“; ПЗ „Купените“;
 - В землището на с. Ракита - ПЗ Скален мост „Седларката“ в м. „Езерото“ (попада в границите на ЗЗ BG0000591 „Седларката“);
 - В землището на с. Девенци - ПЗ „Хайдушката пещера“ в м. „Скока“;
 - В землището на с. Бресте - ПЗ Скално образувание „Камарата“;
 - В землището на с. Телиш - ЗМ „Пипра - Калето“;
- + На територията на община Червен бряг има няколко вида защитени вековни дървета, които се намират в гр. Червен бряг, с. Глава, гр. Койнаре, с. Лепица, с. Радомирци, с. Ракита, с. Реселец, с. Сухаче и с. Чомаковци;
- + С цел опазване на видовото разнообразие на някои представители на флората и фауната е необходимо да се повиши екологичната култура на населението;
- + Понякога в общината са констатирани незаконни сечи, които са характерни и за други общини в страната;
- + Съществуващите на територията на община Червен бряг културно-исторически обекти, както и наличните природни дадености (пещери, скални образувания и др.), язовири и рибовъдни водоеми, предоставят възможности за развитие на алтернативни форми на туризъм (познавателен, културен, селски, екотуризм) и любителски риболов;
- + Съществуващите на територията на община Червен бряг пещери и пропасти, като само в с. Бресте има 41 бр., предоставят възможности за развитие на спелеотуризм;

II.2.6. Шум

+ *Законодателство, касаещо мониторинга на шума*

„Закон за защита от шума в околната среда“ (обн. ДВ. бр.74/13.09.2005г.,..... изм. ДВ. бр.101/27.11.2020г.) - този закон урежда оценката, управлението и контрола на шума в околната среда, причинен от автомобилния, железопътния, въздушния и водния транспорт, както и от промишлените инсталации и съоръжения, включително за категориите промишлени дейности по приложение №4 към чл. 117, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда, и от локални източници на шум; определянето на степента на шумовото натоварване в околната среда чрез измерване, оценка и картотекиране на шумовите нива в околната среда и разработването на стратегически карти за шум; акустичното планиране чрез разработването на планове за действие въз основа на резултатите от картотекирането с оглед предотвратяване и намаляване на шума в околната среда, най-вече в случаи, при които превишаването на стойностите на даден показател за шум може да предизвика вредно въздействие върху здравето на хората, или за запазване стойностите на показателите за шума в околната среда в районите, в които стойностите не са надвишени;

достъпа и предоставянето на информация на обществеността за шума в околната среда и неговото въздействие; компетенциите на държавните органи и органите на местното самоуправление, правата и задълженията на физическите лица, юридическите лица и едноличните търговци, свързани с оценката, управлението и контрола на шума в околната среда.

Целите на този закон за създаване на здравословни условия на живот на населението и опазване на околната среда от шум се постигат чрез разработването и прилагането на интегриран подход и мерки за неговото избягване, предотвратяване или намаляване.

„Наредба №54 от 13.12.2010г. за дейността на националната система за мониторинг на шума в околната среда и за изискванията за провеждане на собствен мониторинг и предоставяне на информация от промишлените източници на шум в околната среда“ (обн. ДВ., бр.3/11.01.2011г.) – с тази наредба се уреждат реда и начина на функциониране на националната система за мониторинг на шума в урбанизираните територии; изискванията за провеждане на собствен мониторинг и предоставяне на информация от промишлените източници на шум в околната среда. Целта на наредбата е оценката на шумовото натоварване в урбанизираните територии, създавано от основните източници на шум.

„Наредба №6 от 2006г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, в помещенията на жилищни и обществени сгради, в зони и територии, предназначени за жилищно строителство, рекреационни зони и територии и зони със смесено предназначение, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението“ (обн., ДВ., бр.58/18.07.2006г.,изм. и доп. ДВ. бр.100/30.11.2021г.) – с тази наредба се определят показателите за шум в околната и жизнената среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието; граничните стойности на показателите за шум в околната и жизнената среда; методите за оценка на стойностите на показателите за шум в околната и жизнената среда и на вредните ефекти от шума върху човешкото здраве; граничните стойности на нивата на проникващ шум в помещенията на жилищни сгради, сгради със смесено предназначение и обществени сгради, включително обекти с обществено предназначение, в зони и територии, предназначени за жилищно строителство, рекреационни зони и територии и зони със смесено предназначение; методите за оценка на нивата на проникващ шум в помещенията на жилищни сгради, сгради със смесено предназначение и обществени сгради, включително обекти с обществено предназначение. С наредбата се създава възможност за оценки и прогнози за състоянието на шумовото натоварване в урбанизираните територии и в тихите зони извън тях, за разработването на стратегически карти за шум и планове за действие с оглед защита здравето на населението и подобряване качеството на живот.

Стойности на нивата на шума в различните територии и устройствени зони в урбанизираните територии и извън тях

Шумът в околната среда се проявява като страничен ефект от почти всички дейности. Контролът върху вредното въздействие има за цел недопускането на шумови емисии над определени гранични стойности. Съгласно „Закона за защита от шума в околната среда“, създаването на здравословни условия на живот на населението и опазването на околната среда от шум се постигат чрез разработването и прилагането на интегриран подход и мерки за неговото избягване, предотвратяване или намаляване.

Граничните стойности на нивата на шума в различните територии и устройствени зони в урбанизираните територии и извън тях са регламентирани в „Наредба №6 от 2006г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, в помещенията на жилищни и обществени сгради, в зони и територии, предназначени за жилищно строителство, рекреационни зони и територии и зони със смесено предназначение, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението“ и са представени в таблицата по-долу:

Гранични стойности на нивата на шума в различните територии и устройствени зони в урбанизираните територии и извън тях

Територии и устройствени зони в урбанизираните територии и извън тях	Еквивалентно ниво на шума в dB(A)		
	ден	вечер	нощ
Жилищни зони и територии	55	50	45
Смесени централни градски части	60	55	50
Територии, подложени на въздействието на интензивен автомобилен трафик	60	55	50
Територии, подложени на въздействието на релсов железопътен и трамваен транспорт	65	60	55
Територии, подложени на въздействието на авиационен шум	65	65	55
Производствено-складови територии и зони	70	70	70
Зони за обществен и индивидуален отдих	45	40	35
Зони за лечебни заведения	45	35	35
Зони за научноизследователска и учебна дейност	45	40	35
Тихи зони извън урбанизираните територии	40	35	35

Съгласно данни от НСИ, регистрираните шумови нива през 2020г. за област Плевен са представени в таблицата по-долу:

Регистрирани шумови нива през 2020г. за област Плевен

Област /Град	Наблюдаван и пунктове - брой	В това число над допустимите норми	Разпределение на наблюдаваните пунктове според регистрираните шумови нива - дБ						
			под 58	58-62	63-67	68-72	73-77	78-82	над 82
Област Плевен	21	18	6	5	8	2	-	-	-
Плевен	21	18	6	5	8	2	-	-	-

*Източник: НСИ

Мониторинг на шума от промишлени източници

Националната система за контрол, ограничаване и снижаване на шума в населените места на Министерството на здравеопазването (МЗ) е изградена и функционира от 1971г., като основен управленски инструмент за проследяване и профилактика на неблагоприятните здравно-екологични ефекти от разпространението и въздействието на фактора шум. Класифициран като стресогенен агент и изявен рисков за здравето фактор, шумът в условията на урбанизираната среда е обект на контрол от осъвременената в последните години Национална система за мониторинг на шума в околната среда. Нейна оперативна мрежа са всички Регионални здравни инспекции (РЗИ). Контролът в системата

на МОСВ по отношение на шума, излъчван от промишлени източници, се осъществява чрез РИОСВ.

Основната цел на мониторинга на шума от промишлени източници е да предоставя информация за състоянието на акустичната среда на населените места, вследствие дейността на промишлените предприятия - източници на шумово излъчване. Превантивният контрол се осъществява чрез процедурите за оценка на въздействието върху околната среда и чрез издаване на комплексни разрешителни за инсталациите и съоръженията за категориите промишлени дейности по Приложение №4 към чл. 117, ал. 1 от ЗООС. Във всички издавани комплексни разрешителни е включено и условие „Шум“. С това условие се контролира спазването на определените гранични стойности на нивата на шума по границата на промишлената площадка и в мястото на въздействие – най-близката жилищна територия. В условията на комплексното разрешително са заложили мерките за намаляване и за предотвратяване на шума в околната среда, предизвикан от дейността на промишлените предприятия. Контролът на промишлените предприятия, извън Приложение №4 към чл. 117 от ЗООС се осъществява по годишен график за провеждане на контролни измервания, съставен по предложения на РИОСВ, съгласуван с Регионална лаборатория към ИАОС и утвърден от Министъра на околната среда и водите.

Съгласно чл. 16, т. 2 от „Закона за защита от шума в околната среда“, промишлените инсталации и съоръжения с издадено комплексно разрешително за категориите промишлени дейности по Приложение №4 към чл.117 от ЗООС, провеждат собствен мониторинг за излъчвания от тях шум в околната среда. Резултатите се представят с доклади в РИОСВ-Плевен.

Съгласно данни от „Доклад за състоянието на околната среда през 2020г., компонент „Шум“ на РИОСВ-Плевен, дейността на РИОСВ обхваща контрола, организацията на измерването, оценката и управлението на шума, излъчван в околната среда от промишлени инсталации и съоръжения. Контролът обхваща спазването от страна на промишлените обекти на следните основни изисквания:

- Да извършват дейността си по начин, който не допуска предизвикване на шум в околната среда над нормите за съответните устройствени зони, в които се намират (промишлено-складови, жилищни, за отдиш, за учебна дейност, за лечебни заведения и др.), определени в Наредба №6/26.06.2006г.;
- Да провеждат собствени периодични измервания, чрез възлагане на акредитирани лаборатории, на определени показатели за шума в околната среда, най-малко веднъж на 2 календарни години за обектите с издадени комплексни разрешителни, или по предписание на контролния орган – за останалите промишлени обекти, съгласно изискванията на Наредба № 54/13.12.2010г.;
- Да предоставят информация на РИОСВ за излъчвания от тях шум в околната среда и проведените измервания;

В обхвата на плановите проверки, по утвърден годишен график се провеждат контролни измервания на нивата на шум в околната среда, съвместно с Регионална лаборатория – Плевен към ИАОС. От своя страна, задължените оператори на промишлени източници на шум провеждат собствени периодични измервания, чрез възлагане на акредитирани лаборатории.

През 2020г. за област Плевен от проверените обекти от РИОСВ-Плевен няма такива, за които е констатирано превишаване на граничните стойности за нива на шум в околната среда. През 2020г. не са измерени нива на шум по границата на промишлената площадка над граничната стойност за промишлено-складови територии 70 dBA. Най-голям брой обекти (50%) са с нива на шум между 60 и 65 dBA. За промишлените обекти, които се

намират в близост до жилищни зони, освен спазването на нормата по границата на промишлената площадка (70 dBA) се контролира и спазването на граничната стойност за ниво на шум в т.нар. “място на въздействие” – пред най-близката жилищна или обществена сграда (55 dBA през деня). Измерените промишлени източници отговарят на нормативните изисквания. От проверените обекти няма такива, за които е констатирано превишаване на граничните стойности за нива на шум в околната среда. За периода 2017-2020г. не са установени промишлени източници на шум, несъответстващи на нормативните изисквания. Нараства значението на превантивния контрол по фактор “Шум” чрез поставяне на адекватни условия за запазване качеството на акустичната среда в рамките на процедурите по ОВОС, ЕО и издаване на комплексни разрешителни.

На територията на община Червен бряг няма големи промишлени източници на шум, излъчващ се в околната среда.

II.2.6.1. Източници на шума

Шумът е от основните неблагоприятни фактори, водещи до акустичен дискомфорт в околната среда. Вредното въздействие зависи от вида му и пораждащите го условия. Произходът на шума се определя от видовете дейности, при които той е генериран. В разглежданата градска територия се различават промишлен (производствен), транспортен, битов шум и шум от строителни дейности. В зависимост от характера (постоянен, периодично повтарящ се, прекъснат), честотния спектър и интензивността на шума, а така също и продължителността на експозиция, въздействието му е по-малко или повече вредно. Основният аспект на вредното въздействие на шума, разгледан в настоящата програма е свързан с влиянието му върху човешкия организъм. Неправилно е да се мисли, че високите шумови нива влияят само върху слуховия апарат на човека. Отражение на генерирания при различни дейности шум е медицински доказано върху психическото и нервно състояние на личността (централната нервна система), имунната система, дейността на стомашно-чревния тракт, обмяната на веществата, сърдечно-съдовата система, жлезите с вътрешна секреция и др.

Факторът шум не е от основните екологични проблеми за община Червен бряг, въпреки че на територията на Общината не се извършва мониторинг на акустичното състояние.

Шумовата характеристика на Общината се определя от транспортен шум и производствен шум. Източник на шумово замърсяване на територията на община Червен бряг е преди всичко автотранспорта, представен предимно от остарял автомобилен парк и незадоволителното състояние на пътните настилки. Друг източник на транспортен шум е преминаващата през територията на Общината ЖП – линия.

Община Червен бряг не разполага с данни за извършени замервания на шумовите нива, както в града, така и в останалите населени места от общината.

Като цяло въздействието на шума върху здравето на хората е незначително. Град Червен бряг се характеризира с нормална шумова среда. РЗИ-Плевен осъществява контрол върху транспортния шум.

Представена е фирма на територията на общината, която съгласно издаденото комплексно разрешително за извършване на съответните дейности, изпълнява мерки за защита на околната среда (по компонент шум):

- **„КЕРАМИКА ГРУП“ ООД, гр. Червен бряг** - фирмата е наемател на Керамичната фабрика в гр. Червен бряг, на основание сключен договор за наем от 28.08.2020г., за което Дружеството е уведомило ИАОС с писмо с вх. №КР-5537/02.09.2020г. С писмо с изх. №КР-2300/28.09.2020г., ИАОС потвърждава промяната на Оператора

на КР №87/2005г. от „Тера“ АД, гр. Червен бряг на „Керамика Груп“ ООД, гр. Плевен.

Производствена дейност - производство на керамични изделия, чрез изпичане (тухли) в Индустриална зона, Керамична фабрика, гр. Червен бряг, община Червен бряг; Комплексно разрешително №87/2005г.

Наблюденията нивата на шум се извършва веднъж на две години. Резултатите от проведеното през 2020г. наблюдение на шума, показват, че се спазват граничните стойности на еквивалентните нива на шум, посочени в комплексното разрешително. През 2020г. външна акредитирана лаборатория е извършила измерване на общата звукова мощност на площадката и еквивалентните нива на шум в определени точки по оградата на площадката и в мястото на въздействие. През 2020г. не са постъпили и регистрирани оплаквания от живущите в близост до площадката.

II.2.6.2. Предприети мерки

С цел недопускане възникването на здравен риск е препоръчително да се прилагат мерки по озеленяване с трайни насаждения в населените места и подобряване на експлоатационното състояние на пътните настилки. Прилагане на оптимизирана схема на транспортната мрежа в град Червен бряг е възможно да подобри състоянието на шумовата среда.

ИЗВОДИ:

- ✚ На територията на общината няма големи промишлени източници на шум, излъчващ се в околната среда;
- ✚ Факторът шум не е от основните екологични проблеми за община Червен бряг, въпреки че на територията на Общината не се извършва мониторинг на акустичното състояние;
- ✚ Източник на шумово замърсяване на територията на община Червен бряг е преди всичко автотранспорта, представен предимно от остарял автомобилен парк и незадоволителното състояние на пътните настилки. Друг източник на транспортен шум е преминаващата през територията на Общината ЖП – линия;
- ✚ Намаляване на шумовото натоварване на жилищната и градската среда от моторните превозни средства, увеселителните заведения и др. дразнителни - озеленяване на проблемните приоритетни райони, чрез изграждане на шумозаглушителни зелени пояси и бариери;

II.2.7. Зелени площи в населените места

Обхватът на съществуващата „зелена система“ включва всички действащи (изградени и отредени) паркове, вътрешно-квартални озеленени пространства, градини и скверове, улични линейни озеленявания, мелиоративна растителност по водосборите и по бреговете на водните площи, горската растителност по периферията.

Устройството на елементите на зелената система трябва да е в съответствие с одобрените общи устройствени планове на населените места и общината, и подробни устройствени планове за парковете и градините, като се спазват правилата и нормативите.

В община Червен бряг с Решение на ОбС №33/31.01.2008г., изм. с Решение №259/20.05.2019г. на Адм. съд Плевен е приета „Наредба за изграждане и опазване на зелената система на територията на община Червен бряг“. С тази наредба се уреждат обществените отношения, свързани с планирането, изграждането, устойчивото

поддържане, опазване и развитие на зелената система на Община Червен бряг. Зелената система на Общината е предназначена да подобрява жизнената среда и облика на населените места в нея независимо от формите на собственост. Общинският съвет на Община Червен бряг чрез бюджета на общината осигурява необходимите средства за поддържане на декоративната растителност в общинските зелени площи. Органите за управление на зелената система са Общинският съвет на Община Червен бряг, кметът на Община Червен бряг и кметовете на кметства в общината. С тази наредба се определят функциите на структурното звено на общинската администрация за изграждането, поддържането и опазването на зелената система на територията на Община Червен бряг.

Обектите на поддръжка в голямата си част са озеленени терени общинска собственост в гр. Червен бряг и гр. Койнаре към жилищни сгради и комплекси, прилежащи улични зелени площи и градинки и в селата. Озеленените площи на общината се обединяват в зелена система, като средство за подобряване на микроклимата и хигиенните условия и за организиране на отдиha на населението. Основа на зелената система са озеленените площи, предназначени за широко обществено ползване – паркове, градини, детски площадки, улично озеленяване, извън селищни паркове и лесопаркове. Поддръжката на озеленените площи е комплекс от манипулации извършвани в тях осигуряващи добрия им вид в съответствие със сезонните изисквания и биологичните особености на растителността. Поддържането на чистотата в зелените площи се изразява в следните видове дейности – метене, оборка, извозване на отпадъците до РЦУО - Луковит, както и други дейности, като извършване на ежегодни санитарни и подмладяващи резитби в озеленени площи на всички дървета на които се налага. Мерките за почистване на местата за обществено ползване и поддържане на зелените площи се извършват от работници назначени по програми към времена заетост. Като за всяко населено място от общината има определени бройки.

Зелените площи в централната част на гр. Червен бряг и гр. Койнаре са покрити главно с цветя, храсти, дървета и тревни площи. Извън централната част и в кварталите на града са засадени дървесни видове, преобладаващи от които са видовете – липа, ясен, явор, конски кестен, черница, дъб, акация, тополя и други.

Площите в централната част на градовете са оформени и добре поддържани. Средствата в бюджета на общината са почти недостатъчни за поддържането на всички зелени площи в общината.

В гр. Червен бряг има оформен парк (Градска градина) с площ 13 дка, както и в гр. Койнаре, където парка е с площ 16 дка. Преобладаващата растителност са широколистни и иглолистни дървета, храсти и тревни площи, като в гр. Червен бряг (липа, кестен, бор, бреза, смърч, дъб, акация, каталпа, копривка, софора, явор, ясен, чинар, форзиция, спирея, махония, вайгелия) и в гр. Койнаре (кестен, липа, бреза, смърч, чинар, спирея, махония, сабина). В другите населени места от общината преобладаващата растителност е черница, явор, ясен, кестен, липа, тополя, акация. Зелените площи по населени места в община Червен бряг са общо 1 317 дка, като на жител зелените площи са 50,84 м².

Разпределение на зелените площи по населени места в община Червен бряг

№	Населено място	Зелени площи, дка
1.	село Телиш	20
2.	Село Реселец	72
3.	Село Ракита	54
4.	село Радомирци	123

5.	село Лепица	58
6.	село Девенци	60
7.	село Бресте	38
8.	село Глава	57
9.	село Горник	7
10.	село Рупци	82
11.	село Сухаче	125
12.	село Чомаковци	102
13.	град Койнаре	102
14.	град Червен бряг	225
Общо:		1 317

На територията на община Червен бряг се намира Лесопарк „Калето” в землището на с. Реселец на 7 км югозападно от гр. Червен бряг. Площа на лесопарка е 2 844 дка.

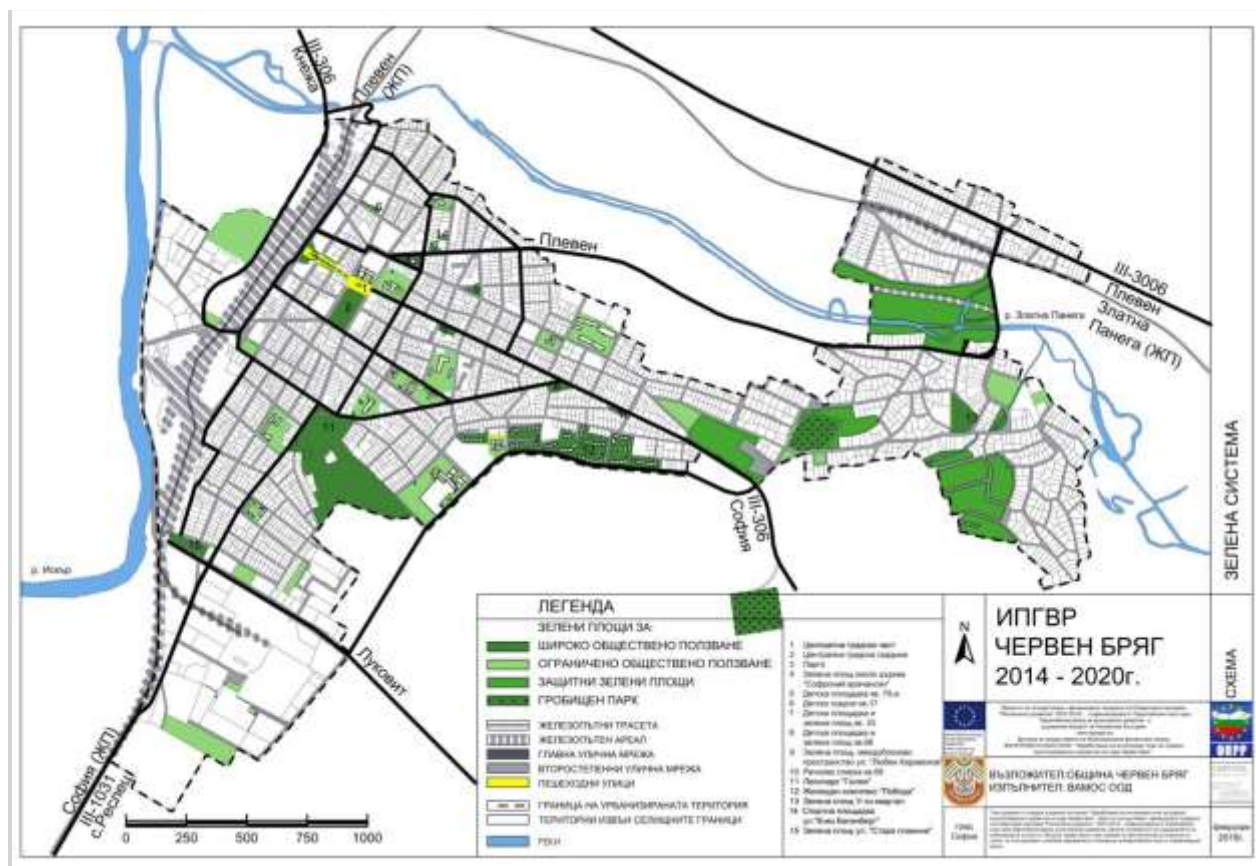
Функционална структура на зелената система на гр. Червен бряг

Зелената система на град Червен бряг има следните основни аспекта:

- **Функционален аспект** – обуславя се от функцията и предназначението на зелените площи, свързва се с осигуряването на необходимите зелени площи за широко обществено ползване, както и среда за живеене и труд в различните системи на градската структура;
- **Естетичен аспект** – свързан е с пространствената визия на града, с облика, който придава, както отделният парк, така и въздействието на зелена система като цяло върху урбанизираната градска среда;
- **Ландшафен аспект** - обезпечава вписването на града и неговите органични връзки с природните крайградски зони (лесопарк „Голеж“) и прилежащите зелени площи, свързващи парка и централната градска част и ЖП Гарата, създаващи специфичен облик на град Червен бряг;
- **Екологичен аспект** - свързан е с повишаване на биологичната активност на града чрез възможностите на зелената маса на растителността; подобряване на екологичните характеристики на средата - изолиране и филтриране на вредностите от транспорта и стопанските обекти; намаляване на шума, праха, серните и азотни оксиди в атмосферния въздух; осигуряване на екологичен комфорт в зоните за живеене и отдих;
- **Социален аспект** - е в посока задоволяване на нуждата от краткотраен отдих, както и чрез прякото влияние на микро климатичните и санитарно-хигиенните показатели върху здравето на хората – зелените зони са среда с профилактичен и терапевтичен ефект, оказваща положително физиологично и психическо въздействие върху хората;

Елементите на зелената система на гр. Червен бряг са неравномерно разпределени, както в границите на компактният град, така и около него. В централната градска част най-ефектен и ценен елемент на зелената система е Централната градска градина, следвана от добре оформените по-малки градини и скверове и прилежащото улично озеленяване по главните транспортни артерии.

Схема на зелената система в град Червен бряг

Основен паркообразуващ фактор е лесопарк „Голеж“, любимо място за разходка и отдих на местните жители и гости на града. Паркът изпълнява и допълнителни екологични функции, свързани с ролята на зелената система за подобряване на санитарно-хигиенните условия на града.

Централната градска градина и зелените площи по централната градска алея „Ларго“ са основните паркообразуващи структури за централната част на гр. Червен бряг. Те са емблематични за визията на града. Структурирани са зелени площи около жилищните единици. Като цяло във всички части на градската среда има ситуирани зелени площи. Добре е обезпечена градската среда с детски площадки, но тяхното състояние до голяма степен не отговаря на съвременните изисквания за безопасност. Спортните площадки са малко и недостатъчни. Цялостното състояние на площите е задоволително, но в голям процент те трябва да се реконструират. Главните транспортни комуникации са задоволително обезпечени с дървесна растителност.

Улично озеленяване - придружаваща транспорта зеленина

Системата от улично озеленяване създава общ скелет и свързва чрез лентовидно озеленяване градските паркове, градини, озеленените пространства към обществените сгради и част от вътрешно кварталните пространства.

В същото време уличното озеленяване е най-уязвимо, поради постоянното замърсяване от транспортното движение, ненавременни и неправилни резитби, малкото място оставено за напояване. Негативно влияние има и ежегодното затрупване със сняг и примеси от сол и луга в следствие на снегочистването, също така нараняването на кореновата система на уличните дървета по време на ремонтите на тротоарната настилка и

техническата инфраструктура, разположена под комуникациите. Състоянието на уличното озеленяване се характеризира с:

- **Входно-изходните и транзитните артерии** от първи клас са обезпечени в голямата си част с широки лентовидно разположени зелени полета. С добро озеленяване са изходите към град Луковит. Направени са защитни горски пояси от иглолистни култури от двете страни на шосето. Изходите към селата Чомаковци, Реселец и Горник също имат задоволително озеленяване;
- **Общоградските артерии** с непрекъснат режим на движение по трасетата си са с масирано разположена растителност в компактни лентовидни зелени полета, играеща роля на защитни екрани, това са бул. „Княз Борис“, ул. „Любен Каравелов“, ул. „Християнска“, ул. „14-ти септември“. В тази група, растителността се нуждае от частична реконструкция, специализирани грижи за подобряване на състоянието и уплътняване на места, както и внасяне на храстова растителност и насипване на земни маси;
- **Около общоградските артерии** с прекъснат режим на движение са разположени зелени полета с растителност, а приблизително 70% от цялата им дължина е с алеейно разположени дървета. В тази категория липсват достатъчно свободни територии за обезпечаване с ново линейно озеленяване и мероприятията трябва да се насочат към уплътняване на съществуващата растителност, внасяне на дървета – алеейно по тротоарите (където е възможно) и подмяна на видове в лошо състояние;
- Много добро е озеленяването по протежение на съществуващите **пешеходни зони** – с изградени скверове, оформени групи от дървета, храсти;

Зелени площи с ограничено обществено ползване (спортни паркове)

Към спортните паркове можем да отнесем Градски стадион - състоянието му е добро. Липсва адекватна пешеходна комуникация до него. Състоянието на терена е задоволително. Прилежащите зелени площи трябва да се допълнят с подходяща дървесно-храстова растителност.

Зелени площи в жилищни зони

Съгласно функционалната структура, това са вътрешно кварталните пространства на жилищните комплекси и групи както и дворните градини на частни жилища във вилните зони, селищни образувания и новите жилищни структури.

Зелените площи в частните имоти участват също така в общия скелет на зелената система, със зелената си маса. От голямо значение за общата екологична картина е и зеленината в имотите на частните физически и юридически лица, като е необходимо да се съблюдава изпълнението на нормативната база за озеленяване на тези пространства.

Зелени площи в районите с обществено обслужване

Това са дворните и прилежащи терени към обектите за обществено обслужване, които осигуряват следните дейности по Наредба 7, чл. 39 – образование, здравеопазване и социални грижи, култура, религия, административни услуги, търговия и обществено хранене, битови услуги, други обществено обслужващи дейности.

Зелени площи в производствените устройствени зони

Общото състояние на озеленяването към този вид терени не е задоволително. В последните години те търпят много преустройства, смяна на дейности, промени на

собствеността и предназначението на имотите, което е нормално в процеса на преструктуриране на икономиката в района.

Голяма част от производствените обекти с добре изградени зелени площи тангиращи жилищните квартали в компактната градска структура и главните пътни връзки променят предназначението си и стават смесени многофункционални зони, което е добра предпоставка за запазване на съществуващата дълготрайна растителност и обогатяване на зелените им площи.

Зелените площи в индустриалната зона имат компактно разположение и осигуряват както защита от вредното въздействие на дейностите, така и обезпечават отдиха на работещите в зоната.

Зелени територии – горски, декоративни и селскостопански разсадници

На територията на гр. Червен бряг има и един горски разсадник с площ 2 ха, собственост на горското стопанство.

Защитни насаждения

Защитните противоерозионни пояси имат важни мелиоративни и противоерозионни функции. Такива са поясите в югозападната част на града, както и борвите култури на изхода към Луковит. Това са по-голямата част от зелените площи в V^{-та} квартал. Масивите са с еднообразен състав, на места е започнал процес на възобновяване.

Основание за увеличаване на зелените площи са фактите, че върху дървета, храсти и треви се утаява около 70% от въздушния прах, а същите поглъщат около 60% от серния двуокис. Необходимостта от увеличаване на уличните дървета се мотивира и с наблюденията, че над зелените насаждения се образуват низходящи въздушни течения, утаяващи праха. Увеличаване броя на дърветата ще доведе и до увеличаване относителната влажност на въздуха.

ИЗВОДИ:

- Обезпечеността на гр. Червен бряг със зелени площи е добра, вкл. и заобикалящия извънградски ландшафт и съществуващите зелени площи в градската среда;
- Зелените площи в общината са достатъчни, но е необходимо увеличаването им с цел утаяване на въздушния прах, образуван от увеличаващия се през годините автотранспортен трафик;
- Запазване на статута, поддържане и изграждане на зелената система и увеличаване дела на дълготрайната дървесна растителност, чрез планови и кампанийни залесителни мероприятия;
- Озеленяване на проблемните приоритетни райони;
- Увеличаване на растителността със санитарно-защитни функции край някои по-натоварени пътни артерии;

II.2.8. Радиационна обстановка и влияние на нейонизиращи лъчения

Законодателство, касаещо радиологичния мониторинг

„Наредба за основните норми за радиационна защита“ (обн. ДВ., бр.76/05.10.2012г.) - предмет на тази наредба са основните изисквания и мерки за радиационна защита при осъществяване на дейности по използване на ядрената енергия и източниците на

йонизиращи лъчения, както и дейности, при които наличието на естествени източници води до повишаване на облъчването на работещите и населението.

„Наредба за изграждане, експлоатация и развитие на Националната автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон в Р България“ (ПМС №434/19.11.1997г.) - с наредбата се уреждат създаването, поддръжката, експлоатацията и развитието на Националната автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон в Р България.

„Наредба №9 от 14.03.1991г. за пределно допустими нива на електромагнитни полета в населени територии и определяне на хигиенно-защитни зони около излъчващи обекти“ (обн. ДВ., бр.35/91г.) - с тази наредба се определят нормите и изискванията за защита на населението от вредното въздействие на електромагнитни полета в честотния обхват от 30 kHz до 30 GHz. Населени територии по смисъла на тази наредба са селищата и зоните за продължително обитаване, курортните зони, зоните за отдих и лечение и др. в границите на тяхната регулация.

Национална автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон в Република България

Национална автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама - фон се състои от 26 локални мониторингови станции, измерващи мощността на дозата. Станциите са разположени по цялата територия на страната, работят в непрекъснат режим и изпращат данни в централната станция в ИАОС.

Редът за създаването, поддържането, експлоатацията и развитието на автоматизираната система е регламентиран с „Наредба за изграждане, експлоатация и развитие на Националната автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон в Р България“ (ПМС №434/19.11.1997г., обн. ДВ., бр.112/28.11.1999г.).

Радиационен гама-фон и нейонизиращи лъчения

Естественият радиационен гама-фон е конкретна физична характеристика на околната среда, характерна за всеки регион. Известно е, че естествените радионуклиди - уран, радий, торий и продуктите на техния разпад, радиоактивните изотопи на калия, рубидия и др. имат широко разпространение в земната кора. Поради своите специфични физико-химични свойства те имат конкретно присъствие в състава на отделните компоненти на околната среда - литосферата (скали, почви), хидросферата (подземни, речни, езерни и морски води), въздуха, флората и фауната.

В резултат на дейността на човека става допълнително обогатяване на елементите на околната среда с естествени и техногенни радионуклиди и тяхното пространствено преразпространение. Тези антропогенни източници на радиоактивност обуславят техногенната компонента на радиационния фон.

Нейонизиращите лъчения са едни от малко изследваните фактори на средата с неблагоприятно въздействие върху човека и недостатъчно изяснени механизми за биологичните им ефекти.

Нейонизиращите лъчения включват голям брой фактори, по-важни от които са:

- Електростатично поле;
- Постоянно магнитно поле;
- Свръх нискочестотни електрически и магнитни полета;
- Радиочестотни електромагнитни вълни;
- Инфракчервено лъчение;

- Видима светлина;
- Ултравиолетово лъчение;
- Лазерни лъчения и др.;

За източниците на електромагнитни лъчения е в сила „Наредба №9 от 14.03.1991г. за пределно допустими нива на електромагнитни полета в населени територии и определяне на хигиенно-защитни зони около излъчващи обекти“ (ДВ., бр.35/91г.), която регламентира пределно допустимите нива на електромагнитни полета в населените територии и определяне на хигиенно-защитни зони около излъчващи обекти.

Здравен риск съществува и за населението в битови условия - облъчване от телевизионни и други комуникационни системи и битови уреди - персонални компютри, микровълнови печки и др.

През последните години на територията на страната се появиха много частни радио и телевизионни излъчватели, както и беше развита мрежата на радиотелекомуникационните компании. Това доведе до появата на множество нови източници на електромагнитно поле (ЕМП) в районите на градовете.

В национален мащаб предстои хармонизиране на българското законодателство с това на ЕС за оценка на експозицията на различни части от населението на нейонизиращи лъчения, както и на задълженията и правата на различни органи за недопускане на вредното им влияние.

Състояние на радиационната обстановка в община Червен бряг

Наблюденията за състоянието на радиационния гама-фон в страната се осъществяват чрез Националната автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон, посредством Локални мониторингови станции (ЛМС), обхващащи цялата територия на страната.

През 2020г. в РИОСВ-Плевен не са постъпвали жалби и сигнали от граждани или организации от дейности, свързани с източници на лъчения.

В община Червен бряг източници на вредни лъчения не са установени. В района не са разположени постоянни (локални) или мобилна станции за измерване на радиационния гама-фон, атмосферната радиоактивност и нейонизиращите лъчения.

Данни за състоянието на радиационния гама-фон от най-близко разположения до община Червен бряг *пункт Плевен* на 12.01.2021г. за изминалите 24 часа от Националната автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон са измерени - 0,086 ($\mu\text{Sv/h}$) (средни стойности за мощността на амбиентната еквивалентна доза - $H^*(10)$, микросиверт на час, ($\mu\text{Sv/h}$). Радиационният фон е в норма.

Резултатите от измерванията са в рамките на допустимото (т.е до 0.36 $\mu\text{Sv/h}$ – нормален радиационен фон, над 0.36 до 0.72 $\mu\text{Sv/h}$ – повишен радиационен фон, над 0.72 $\mu\text{Sv/h}$ – над нормите).

ИЗВОДИ:

- В община Червен бряг източници на вредни лъчения не са установени. Няма съществуващ риск за здравето на населението по отношение на радиационната обстановка и влиянието на нейонизиращи лъчения;
- Няма данни за йонизиращи лъчения и влияние върху хората и околната среда в общината;
- През 2020г. в РИОСВ-Плевен не са постъпвали жалби и сигнали от граждани или организации от дейности, свързани с източници на лъчения;

II.2.9. Управленски фактори

II.2.9.1. Наличие на комисии /отдели, сектори, отделни специалисти в Общинския съвет /общинската администрация/ отговорности и задачи, които изпълняват

Органите за управление на дейностите по опазване на околната среда в общината основно са Кмета на Община Червен бряг и Общинския съвет.

Кметът на общината, съгласно изискванията на ЗООС:

- Информира населението за състоянието на околната среда;
- Разработва и контролира заедно с другите органи планове за ликвидиране на последствията от аварийни и залпови замърсявания на територията на общината;
- Организира управлението на отпадъците на територията на общината;
- Контролира изграждането, поддържането и правилната експлоатация на пречиствателните станции за отпадъчни води в урбанизираните територии;
- Организира и контролира чистотата, поддържането, опазването и разширяването на селищните зелени системи в населените места и крайселищните територии, както и опазването на биологичното разнообразие, на ландшафта и на природното и културното наследство в тях;
- Определя и оповестява публично лицата, отговорни за поддържането на чистотата на улиците, тротоарите и други места за обществено ползване на територията на населените места, и контролира изпълнението на техните задължения;
- Организира дейността на създадени с решение на общинския съвет екоинспекции, включително на обществени начала, които имат право да съставят актове за установяване на административни нарушения;
- Определя длъжностните лица, които могат да съставят актове за установяване на административните нарушения по този закон;
- Осъществява правомощията си по специалните закони в областта на околната среда;
- Определя лицата в общинската администрация, притежаващи необходимата професионална квалификация за осъществяване на дейностите по управление на околната среда;

Кметът на общината може да възлага изпълнението на функциите си на кметовете на кметства.

Общински съвет - предоставено е правомощието да приема стратегии, прогнози, програми и планове за развитие на общината, които отразяват и европейските политики за развитие на местните общности (чл. 21, ал. 1, т. 12 от ЗМСМА (обн. ДВ. бр.77/17.09.1991г.,изм. ДВ. бр.9/02.02.2021г.), както и приема правилници, наредби, инструкции и решения (чл. 21, ал. 2, ЗМСМА), определя изисквания за дейността на физическите и юридическите лица на територията на общината, които произтичат от екологичните, историческите, социалните и другите особености на населените места, както и от състоянието на инженерната и социалната инфраструктура (чл. 21, ал. 1, т. 13, ЗМСМА). Наказателните постановления се издават от кмета на общината или от негов заместник въз основа на акт, съставен от длъжностни лица, посочени в наредбата (чл. 22, ал. 5 ЗМСМА).

В изпълнение на своето правомощие, общинският съвет може да приеме наредби в областта на опазване на околната среда, които да предвиждат разпоредби, детайлизиращи изискванията на законите и подзаконовите нормативни актове на изпълнителната власт в съответствие със специфичните особености на населеното място, характеристиките на околната среда и др.

Общинският съвет приема правилник за организацията и дейността на общински съвет, неговите комисии и взаимодействието му с общинската администрация. Съгласно приетият в общината *„Правилник за организацията и дейността на Общинския съвет, неговите комисии и взаимодействието му с общинската администрация, мандат 2019-2023г.“*, Общинския съвет създава постоянни и временни комисии. Постоянните комисии на общинския съвет в община Червен бряг по направления на дейност са:

- Комисия по финансово-стопанска политика и бюджет в състав от 7 съветници;
- Комисия по устройство на територията, благоустрояване, комунални дейности и екология в състав от 7 съветници;
- Комисия по социална политика, трудова заетост и етнодемографски въпроси в състав от 7 съветници;
- Комисия по общинска собственост, замеделие, гори и водно стопанство в състав от 7 съветници;
- Комисия по образование, култура и вероизповедания в състав от 7 съветници;
- Комисия по здравеопазване, младежта и спорта в състав от 7 съветници;
- Комисия по инвестиционна политика, европейски проекти и информационни технологии в състав от 7 съветници;
- Комисия по транспорт, законност, обществен ред, сигурност и граждански права в състав от 7 съветници;
- Комисия „Противодействие на корупцията“ в състав от 7 съветници;

На постоянната общинска *„Комисия по устройство на територията, благоустрояване, комунални дейности и екология“*, която е постоянна оперативна структура към Общинския съвет на община Червен бряг е делегирана дейността за координиране и подпомагане работата на Общинската администрация по управление на отпадъците. Всички въпроси, касаещи управлението на отпадъците на територията на общината се внасят за обсъждане от комисията.

Отдел „Териториално и селищно устройство“ от специализираната администрация на общината, в йерархично отношение е на пряко подчинение на заместник-кмета на общината. Функциите на отдела са устройствени планове, одобрени проекти и строителни книжа; Извършва контрол за недопускане на незаконно строителство, като съставя и връчва констативни актове на нарушителите; Участва в комисии за установяване на състоянието на сградите; Съставя констативни протоколи и подготвя заповеди на кмета за премахване на неподходящи по вид и местонахождение второстепенни, стопански и временни постройки, павилиони и бутки; Ръководи, координира и контролира цялостната кадастрална окомплектовка на документацията на общината при взаимодействие със службите на агенция по кадастъра; Съхранява всички налични кадастрални и устройствени планове и техните изменения в техническия архив; Присъства при откриване на строителна площадка и определяне на строителна линия и ниво за строежи и контролира изпълнението им; Осъществява контрол при изпълнение на одобрени строителни проекти; Осъществява ръководство, координация и контрол на строителство /жилищно, просветно, здравно и др./ и ремонт на обекти собственост на общината; Изпълнява инвеститорски функции, свързани с проектоизпълнение на общински обекти, чистота и озеленяване; Изготвя или участва в изготвянето на програми, стратегии и планове за устройство и развитие по отношение на околната среда; Участва в разработването, провеждането и контрола на мероприятията, касаещи опазването и възстановяването на природата и екологичната политика на територията на общината; Координира дейността на общинската администрация в областта на екологията с РИОСВ, РЗИ, БАБХ, РДНСК, РДВР;

Контролира екологичното състояние на общината; Изготвя и контролира ефективна система за управление на отпадъците, чрез интегриран мениджмънт; Осъществява контрол за дейността по сметопочистването и сметоизвозването; Участва в изготвянето на графици за измиване на улици и площади, метене, снегочистване, сметоизвозване и др., както и контролира тяхното изпълнение; Упражнява редовен контрол по опазване на чистотата и зелените площи, стопанисване на зелените площи от граждани, физически и юридически лица; Разяснява, предупреждава и осведомява широката общественост по отношение на всички дейности, намерения и последствия, спрямо компонентите на околната среда и проблемите, свързани с тях, чрез всички средства за масова информация; Подготвя програми и провежда политиката на Общината в сферата на екологията и осъществява мероприятията по опазването на околната среда, съгласно изискванията на нормативната база-събиране и анализиране на данни, подготовка на отчети, доклади, програми и други мероприятия, свързани с опазването на околната среда, включително управление на отпадъците.

Заместник-кметът по териториално и селищно устройство, екология, обществени поръчки, програми и проекти - ръководи, организира и контролира дейностите на отдел „Териториално и селищно устройство“ и отдел „Обществени поръчки, програми и проекти“. Контролира разработването на общите и подробни градоустройствени планове. Осъществява и поддържа контакти на общината с министерства, централни, регионални, областни и общински ведомства и институции по компетентност. Организира и координира дейности свързани с разработването, актуализацията и мониторинга на Общинския план за развитие. Организира и координира дейности свързани с управлението на проекти, програми, стратегии, наредби свързани с направлението, за което отговаря.

Общинският инспекторат е звено на бюджетна издръжка към община Червен бряг, пряко подчинено на Кмета на Общината или на упълномощено от него длъжностно лице. Инспекторатът осигурява и подпомага изпълнението на контролните функции на Кмета на Община Червен бряг по спазване от страна на всички физически и юридически лица на територията на Общината на нормативните актове на Общински съвет - Червен бряг, на законите и подзаконовите нормативни актове, на договори по които Община Червен бряг е страна, както и на изпълнение на дейностите, възложени на общински предприятия и дружества с общинско участие в капитала. При изпълнение на функциите си Общинският инспекторат извършва превантивен, текущ и последващ контрол, дава писмени предписания/ разпореждания и следи за изпълнението им и осъществява административно-наказателна дейност по предвидения ред в Закона за административните нарушения и наказания.

Отдел „Териториално и селищно устройство“ от структурата на общинската администрация е ангажиран с разработването на политики в областта на околната среда и тяхното изпълнение на територията на общината. Началникът на отдела - ръководи, планира, организира, контролира и координира работата на експертите в отдела, пряко е ангажиран с подготвителните дейности по отношение изготвянето на Програмата за опазване на околната среда и нейното изпълнение. В изпълнение на тези дейности началник отдела основно се подпомага от еколога, който е със съответното образование и квалификация и обменя информация, сътрудничи от името на общината с РИОСВ-Плевен; РЗИ-Плевен; „ВиК“ ЕООД – гр. Плевен; Областен управител – Плевен; Басейнова дирекция за управление на водите Дунавски район; Северозападно държавно предприятие (обхваща изцяло областите Видин, Монтана, Враца и Плевен и части от областите Ловеч и София), като включва района на дейност на Държавно горско стопанство-Плевен; Регионална дирекция по горите – Ловеч; „Комунал Сервиз“ ООД, гр. София (извършващо

дейностите по „Сметосъбиране и сметоизвозване на битови отпадъци от територията на община Червен бряг до Регионално депо за неопасни отпадъци – гр. Луковит. Събиране и транспортиране на растителни и биоразградими отпадъци и почистване на териториите за обществено ползване в гр. Червен бряг“).

За повишаване институционалният капацитет на служителите в общинската администрация, имащи отговорности за решаването на въпроси по опазването на околната среда, следва да се търсят всички възможни форми и средства, като например:

- Получаване на външна подкрепа за институционалното укрепване на администрацията;
- Обучение и повишаване на квалификацията;
- Създаване на структури, включително и на свободни начала, които да подпомагат решаването на проблеми в областта на опазването на околната среда;
- Търсене на форми за прехвърляне на част от задачите чрез различни форми на професионални консултантски организации и др.;

II.2.9.2. Квалификация на кадрите, заети в горепосочените дейности

Община Червен бряг е развила добър капацитет в областта на управление на околната среда. Възложените с нормативната уредба правомощия и задължения на кмета на общината са напълно обезпечени чрез функциите на административните звена в общинската администрация. Разпределението на функциите в общинската администрация е ясно и няма припокриване на функции както в хоризонтален, така и във вертикален аспект.

Общината прилага много добра практика на комбинация от няколко подхода за организация и изпълнение на дейностите - чрез общинска администрация, чрез договори с изпълнители по реда на ЗОП и чрез договори с колективни организации за оползотворяване и с лица с разрешителни по ЗУО за дейности с отпадъци.

Квалификацията на служителите в общинската администрация е подходяща за изпълнение на възложените дейности в областта на управление на околната среда. Ежегодно общината прилага мерки за повишаване на квалификацията чрез участие в специализирани обучения. Не се наблюдават проблеми, свързани с текучество или затруднения при набиране на персонал. В количествено отношение, броят на служителите в звената за управление на отпадъците е недостатъчен, особено за обезпечаване на контролната дейност.

За подобряване административният капацитет и за да бъдат актуално информирани, относно последните промени в нормативната уредба по опазване на околната среда, служителите на общинската администрация е необходимо периодично да участват в семинари-обучения. Всички експерти от общинската администрация имащи отговорности и участващи в решаването на въпросите по опазване на околната среда са с висше образование.

Служители от общинската администрация на Община Червен бряг са участвали в следните обучения:

- „Провеждане на външно специализирано обучение за формиране на ключови компетентности за въвеждане и прилагане на електронно управление“, 2015г.;

II.2.9.3. Общински наредби в разглежданата област

Общинските наредби са подзаконови нормативни актове, издавани от органите на местното самоуправление в изпълнение на техните правомощия. Приемането на общински наредби в областта на опазване на околната среда е предвидено в законовите норми като

задължение за общините единствено по отношение на управление на отпадъците. Общинските наредби трябва да бъдат разработени съгласно изискванията на ЗУО и подзаконовите нормативни актове по прилагането му, като заплащането за предоставяне на съответните услуги да бъде съобразено със Закона за местните данъци и такси. Приемането на общински наредби в останалите сектори в областта на опазване на околната среда е реализиране на възможността и на правомощията им, предоставени от ЗМСМА да определят специфични изисквания по въпроси, свързани с опазване на околната среда от местно значение.

Общините имат правомощия, задължения и отговорности по прилагане на законодателството по опазване на околната среда. В областта на опазване на околната среда община Червен бряг е приела и изпълнява следните наредби:

- **„Наредба за управление на отпадъците на територията на община Червен бряг“** (приета с Решение на ОбС №1291/23.04.2019г.) – наредбата урежда условията и реда за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждане на битови и строителни отпадъци, включително биоотпадъците, опасни битови отпадъци, масово разпространени отпадъци (МРО), производствени отпадъци (ПО) от физически и юридически лица на територията на общината. Задълженията и отговорностите на Кмета на общината, на физическите и юридическите лица, домакинствата, ползвателите на търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради, болници, училища и други обекти по отношение управление на видовете отпадъци на територията на община Червен бряг, съгласно изискванията на ЗУО и подзаконовите нормативни актове по прилагането му. Наредбата урежда изискванията към площадките за предаване на отпадъци от хартия и картон, пластмаси и стъкло, условията за регистрацията им, както и условията за предаване на отпадъци на площадките по чл. 19, ал. 3, т. 11 от ЗУО. Заплащането на съответните услуги за дейностите, свързани с битовите и строителните отпадъци, предоставяни от общината, във връзка с чл. 19 от ЗУО и контрола, глобите и санкциите за нарушаване разпоредбите на наредбата;
- **„Наредба за изграждане и опазване на зелената система на територията на община Червен бряг“** (приета с Решение на ОбС №33/31.01.2008г., изм. с Решение №259/20.05.2019г. на Адм. съд Плевен) – с наредбата се уреждат обществените отношения, свързани с планирането, изграждането, устойчивото поддържане, опазване и развитие на зелената система на Община Червен бряг. Зелената система на Общината е предназначена да подобрява жизнената среда и облика на населените места в нея независимо от формите на собственост. Общинският съвет на Община Червен бряг чрез бюджета на общината осигурява необходимите средства за поддържане на декоративната растителност в общинските зелени площи. Органите за управление на зелената система са Общинският съвет на Община Червен бряг, кметът на Община Червен бряг и кметовете на кметства в общината. С тази наредба се определят функциите на структурното звено на общинската администрация за изграждането, поддържането и опазването на зелената система на територията на Община Червен бряг;
- **„Наредба за поддържане и осигуряване на обществения ред, безопасността на движението, опазването на общественото и личното имущество и чистотата на територията на община Червен бряг“** (приета с Решение на ОбС №928/30.04.2018г., изм. с Решение №116/07.03.2019г. по АД №1014/2018г. на Адм. съд Плевен) – наредбата има за цел да установи основните изисквания и

задължения на физическите и юридическите лица по поддържане на обществения ред, безопасността на движението, опазването на общественото и лично имущество и чистотата на територията на Общината. В наредбата се определят задълженията на: всички лица, които живеят или временно пребивават на територията на общината; ръководствата на предприятия, учреждения, организации, фирми и лица развиващи стопанска дейност; собствениците и обитателите на жилищни сгради; управителния съвет (управителя) на етажната собственост;

- **„Наредба №3 за опазване на околната среда, озеленените площи и дълготрайната дървесна и храстова растителност, отглеждане на животни на жилищната територия, поддържане на чистотата в обществените места и реда и начина за използване на веществата от първа, втора и трета група“, 2005г. (приета с Решение на ОбС №111/11.06.1997г.)** – с наредбата се уреждат правата и задълженията на общината, на юридическите и физическите лица по опазване на околната среда, озеленените площи, дълготрайната дървесна и храстова растителност, отглеждането на животни в жилищната територия и нейното стопанисване в района на общината. Осъществяването на контрол върху състоянието на околната среда в общината. Програмирането и осъществяването на мероприятия по опазване на околната среда. Опазването на обществените озеленени площи от всички функционални категории, дървесната и храстовата растителност в държавните, общинските, кооперативните, фирмените и частни имоти на територията на общината.

II.2.9.4. Обмен на информация и сътрудничество с регионални органи на централни ведомства, от компетенциите на които са въпроси по опазване на околната среда, в териториалния обхват на които попада общината

В изпълнение на задълженията по Закона за опазване на околната среда в общината се обявяват всички инвестиционни намерения, публично се оповестяват и се провеждат съответните публични обсъждания.

Мониторингът на показателите на КАВ на територията на област Плевен се осъществява от мобилната автоматична станция (МАС) на Регионална лаборатория – Плевен, с обхват на дейност Район за оценка и управление на КАВ – Северен Дунавски, която през 2019г. проведе индикативни измервания на територията на гр. Червен бряг.

РЗИ – Плевен - извършва непрекъснато наблюдение (мониторинг) на качеството на питейната вода, подавана за нуждите на жителите на област Плевен.

Оценка за състоянието на повърхностните и подземни води на територията на общината се осъществява от РИОСВ-Плевен.

В своята работа Отдел „Териториално и селищно устройство“ координира дейността на общинската администрация в областта на екологията, като обменя информация и си сътрудничи от името на общината със следните компетентни органи:

- **„Регионална инспекция по околната среда и водите – гр. Плевен“ (РИОСВ-Плевен)**

РИОСВ-Плевен е административна структура към МОСВ, която осигурява провеждането на държавната политика по опазване на околната среда на регионално равнище. Функциите, компетентността, задачите и задълженията на инспекцията са регламентирани в „Правилника за устройството и дейността на регионалните инспекции по околна среда и водите“. РИОСВ-Плевен има компетенции по отношение на:

- Опазване на въздуха, водите и почвите от замърсяване и увреждане;
- Произнасяне по екологична оценка и оценка на въздействието върху околната среда;
- Предотвратяване и ограничаване на промишленото замърсяване;
- Екологосъобразно управление на отпадъците;
- Управление на опасни химични вещества и препарати и на генетично модифицирани организми;
- Опазване на елементите на Националната екологична мрежа и биологичното разнообразие, както и устойчивото използване на биологичните ресурси;
- Опазване и подобряване на акустична среда, намаляване или елиминиране на въздействията от природна и техногенна радиоактивност, електромагнитни полета и други физични фактори;
- Изготвяне и предоставяне на информация за състоянието на околната среда, съгласно изискванията на Закона за опазване на околната среда, в т.ч. включване на база данни за състоянието на околната среда по годишните доклади за състоянието на околната среда на територията на РИОСВ;
- Изготвяне и предоставяне на министъра на околната среда и водите и на изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС) информация за включването ѝ в публичните регистри по чл. 129 и чл.130 от ЗООС;
- Организация на процеса на участие на обществеността при вземане на решения в областта на околната среда;
- Контрол по изпълнението на мерките по програмите за управление на дейностите по отпадъците;
- Съгласуване на общинските програми за намаляване нивата на замърсителите на атмосферния въздух, както и общинските оперативни планове за действие съгласно изискванията на Закона за чистота на атмосферния въздух;

При провеждане на своята дейност РИОСВ-Плевен има регулиращи, информационни и контролни функции:

- **Регулиращи функции и задължения** - разработва или участва в разработването на документи в областта на опазването на околната среда и устойчивото ползване на природните ресурси и провежда на регионално равнище дейности, свързани с политиката на държавата в тази област. При осъществяване на тези функции РИОСВ - участва с един или няколко представители в комисиите за рекултивация на нарушени терени; общинските и областните експертни съвети по устройство на територията и Националния експертен съвет по устройство на територията за приемане на проекти и технически решения за водоснабдителните и канализационните системи, вкл. и селищни пречиствателни станции за питейни и отпадъчни води, както и разглежда и приема устройствени планове, проекти и решения; технически съвети при регионалните управления на горите за приемане на решения относно лесоустройствени проекти, планове и програми; програмните съвети за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух, създадени с цел разработване на програмите за намаляване нивата на замърсителите в атмосферния въздух по чл. 27 ЗЧАВ; междуправителствените и междуправителствените комисии по екологични проблеми на прилежащата територия; комисии за определяне състоянието на популациите или находищата на уязвими животински или растителни видове във връзка с опазването и устойчивото им ползване; областни комисии за защита на населението при

бедствия, аварии и катастрофи; комисии за промяна предназначението на земеделските земи; обществени обсъждания на проекти на планове за управление на национални и природни паркове, публично обсъждане на изпълнението на планове за управление; комисии за установяване на щети, нанесени на защитени видове; областни комисии по Закона за обществените поръчки, за случаи по Закона за отговорността за предотвратяване и отстраняване на екологични щети (ЗОПОЕЩ). Регулиращите функции и задължения включват и произнасяне, утвърждаване или съгласуване в съответствие с нормативните изисквания на общинските програми за намаляване нивата на замърсителите на атмосферния въздух, както и общинските оперативни планове за действие съгласно изискванията на ЗЧАВ; програмите за управление на дейностите по отпадъците; по обстоятелствата, свързани с преценка на искането за заустване на отпадъчни води и по емисионните нива по реда на чл. 13 от Наредба №2 от 2011г. за издаване на разрешителни за заустване на отпадъчни води във водни обекти и определяне на индивидуалните емисионни ограничения на точкови източници на замърсяване; разработване на планове за действие при екологични инциденти; режими на ползване на биологични ресурси.

- **Информационни функции и задължения** - предоставя информация на обществеността в областта на околната среда, в т.ч. чрез средствата за масово осведомяване, повишаване на общественото съзнание и култура в областта на околната среда и поддържа регистри и база данни, като предоставя достъп до информация за околната среда на обществеността, предприема действия за информирание на заинтересованите ведомства и организации и средствата за масово осведомяване при регистрирано превишаване на алармените прагове за нивата на серен диоксид, азотен диоксид и озон; предоставя информация, свързана с дейността на инспекцията, на средствата за масово осведомяване; поддържа регистър на подадените заявления за достъп до информация, както и на обектите от Националната екологична мрежа; актуализира данните в регистъра по чл. 102 ЗООС за процедурите от компетенциите на РИОСВ; поддържа електронна база данни за извършения от РИОСВ контрол по изпълнение на условията в разрешителните за заустване; осигурява достъп чрез интернет страницата на РИОСВ за определени процедури по глава шеста от ЗООС за инвестиционни предложения, издадените решения за преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС/ЕО, решения по ОВОС и становища по ЕО, както и по ОС; поддържа и осигурява ефективното функциониране на информационните центрове за обществеността; създава и поддържа интернет страницата на РИОСВ; издава информационни материали, свързани с дейността на РИОСВ, вкл. годишните доклади за състоянието на околната среда; изготвя и предоставя на министъра на околната среда и водите информация за включването ѝ в публичния регистър по ЗОПОЕЩ; предоставя информация на заинтересовани организации относно приложимите правни изисквания, свързани с околната среда, във връзка с регистрации по EMAS. Организира кампании за повишаване на общественото съзнание и култура в областта на околната среда и тяхното провеждане на регионално ниво и включва обществеността в процеса на вземане на решения, свързани с опазване на околната среда.
- **Контролни функции и задължения** - осъществява превантивен, текущ и последващ контрол, свързан с прилагането на нормативните актове, регламентиращи качеството на компонентите на околната среда и факторите,

които ѝ въздействат. Контролът се провежда по отношение на съответствие с нормативните изисквания на качествата на компонентите и факторите на околната среда и регистрираните в тях изменения, действия или бездействия на органи или лица, които могат да доведат или довеждат до замърсяване или увреждане на околната среда, изпълнението на условията в решения по ОВОС, комплексни разрешителни, разрешения за дейности с отпадъци, както и на условия и изисквания на издадените по реда на Закона за водите разрешителни за заустване на отпадъчни води, изпълнението на мерките, посочени в становищата по екологични оценки на планове и програми, управлението на опасни химични вещества и препарати, в т.ч. и на разрешителните по чл. 104 от ЗООС, разработване, участие в разработването, съгласуване и/или изпълнение на стратегии и програми в областта на опазване на околната среда. При изпълнение на правомощията си по осъществяване на превантивен, текущ и последващ контрол длъжностните лица на РИОСВ - извършват проверки, съставят предупредителни и констативни протоколи, дават предписания със срокове и отговорници, контролират тяхното изпълнение, изискват и имат право да получават справки, документи и писмени обяснения от представителите на проверяваните обекти съгласно действащото законодателство; съставят актове за установяване на административни нарушения съобразно предоставената им компетентност; имат право на свободен достъп до всички обекти на територията на РИОСВ за извършване на проверка, когато дейностите в тях са настоящи или потенциални източници на замърсяване или увреждане на околната среда; имат право да изискват и да получат съдействие от държавните и общинските органи, организации, юридически и физически лица; участват и съдействат при създаването и функционирането на Националната система за мониторинг на околната среда в рамките на правомощията си; налагат принудителни административни мерки съобразно предоставените им компетенции и съгласно нормативните актове, касаещи дейността на РИОСВ. При осъществяване на правомощията си длъжностните лица от РИОСВ се легитимират със служебни карти, издадени от министъра на околната среда и водите.

„Басейнова дирекция за управление на водите Дунавски район – гр. Плевен“ (БДУВДР)

БДУВДР в административно-териториален обхват дейността на дирекцията покрива 18 области, като София, Плевен, Ловеч, Русе, Силистра, В. Търново, Враца, Монтана, Видин, Разград, Добрич, Шумен и др. и 126 общини, сред които е община Червен бряг. Общата площ, която обхваща дирекцията е 47 235 км² или 42,5% от територията на страната. Предвид голямата територия на Дунавския речен басейн и с цел изграждане на добре организирана и гъвкава структура, към БДУВДР са създадени регионални водни бюра в градовете Враца, София, В. Търново и Русе. БДУВДР изпълнява управленски, регулаторни, информационни и контролни функции. При осъществяването на тези функции дирекцията провежда и участва в дейности, свързани с политиката на държавата в областта на управлението на водите.

- **Управленски функции** – включват разработване на План за управление на речния басейн и План за управление на риска от наводнения, стопанисване на водите изключителна държавна собственост, които не са предоставени на концесия, стопанисване съоръженията за подземни води - публична държавна собственост;

- Разрешителния режим за водовземане и ползване на водните обекти се въвежда от Закона за водите, като средство за регулиране на нуждите на обществото и лицата от водни ресурси с определено количество и качество. В **регулаторните функции** са включени и разработването на мрежите за мониторинг на водите на басейново ниво, определянето на санитарно-охранителните зони около съоръженията за питейно-битово водоснабдяване, воденето на регистрите на издадените разрешителни;
- **Информационни функции** – включват осигуряване на информация за обществеността за състоянието на водите, връзките с медиите и населението в района за басейново управление, контактите с всички заинтересовани лица, както и включване на гражданите в процеса на управление и вземане на решения;
- **Контролни дейности** – са във връзка с недопускане и предотвратяване последиците от вредното въздействие върху водите, съхраняването и опазването на водните екосистеми и свързаните с тях екосистеми;

„Регионална здравна инспекция – гр. Плевен“ (РЗИ-Плевен)

РЗИ-Плевен осъществява на територията на област Плевен следните дейности:

- Държавен здравен контрол;
- Контрол върху регистрацията и здравната дейност, осъществявана от лечебните и здравните заведения;
- Проверка относно спазването на изискванията по чл. 40, ал. 4 и чл. 47, ал. 4 от Закона за лечебните заведения;
- Планиране, организиране, ръководство и контрол на медицинската експертиза;
- Промоция на здравето и интегрирана профилактика на болестите;
- Събиране, регистриране, обработване, съхраняване, анализ и предоставяне на здравна информация за нуждите на националната система за здравеопазване;
- Мониторинг на факторите на жизнената среда и на дейностите със значение за здравето на населението;
- Анализи, оценки и прогнози за здравно-демографските процеси на регионално ниво;
- Лабораторни анализи и изпитвания;
- Разработване и изпълнение на регионални здравни програми и проекти;
- Координация и изпълнение на национални и международни здравни програми и проекти;
- Методическа, консултативна и експертна помощ;
- Следдипломно практическо обучение в областта на опазване на общественото здраве;
- Проверки по сигнали на граждани, свързани с опазването на общественото здраве;
- Планиране и организиране на здравните дейности при бедствия, аварии и катастрофи и изготвяне на военновременен план за територията на съответната област;

„ВиК“ ЕООД – гр. Плевен

„Водоснабдяване и канализация“ ЕООД – гр. Плевен е дъщерно дружество на „Български ВиК холдинг“ ЕАД, чийто принципал е министърът на регионалното развитие и благоустройството. „ВиК“ - Плевен обслужва 11 общини от Плевенска област, с население около 244 хиляди души, живеещи в 12 града и 108 села. Общините са - Плевен,

Долна Митрополия, Долни Дъбник, Червен бряг, Искър, Никопол, Левски, Белене, Гулянци, Пордим и Кнежа. Предприятието е създадено през 1957г., първоначално като Техническа дирекция за експлоатация на водоснабдителните системи от бившия Плевенски окръг. Четири години по-късно е преименувано на ДП „ВиК“, към което през 1962г. преминават и градовете на тогавашния окръг. През 1989г. фирмата е преименувана в общинска фирма „Водоканал“, съгласно Указ 56 за Стопанска дейност. По търговския закон като „ВиК“ ЕООД е преобразувано с решение по търговско дело №456/28.10.1991г. Водоснабдеността на населението е 100%, а канализираното население е 66% в обслужвания от дружеството район. Водоснабдителното и канализационно стопанство на Дружеството се разделя на девет производствени райони и един по канализация, които стопанисват, поддържат и експлоатират съоръженията и мрежата в селищата:

- *Район Плевен град* – „Водопровод“ - стопанисва водопроводната мрежа, съоръженията и водоизточниците на територията на гр. Плевен и селата - Беглеж, Брестовец, Горталово, Къртожабене, Къшин, Ласкар, Николаево, Ралево, Тодорово и Ясен;
- *Район Плевен град* – „Канализация“ - стопанисва канализационната мрежа и съоръженията към нея на територията на град Плевен;
- *Район Плевен - Община* - поддържа и експлоатира водопроводната мрежа, съоръженията и водоизточниците на населените места от общините - Плевен, Долна Митрополия, Долни Дъбник и Пордим. Това са селищата - Бохот, Бръшляница, Буковлък, Върбица, Гривица, Коиловци, Мечка, Опанец, Пелишат, Радишево, Славяново, Тученица, Биволаре, Божурица, Згалево, Тотлебен, Бъркач, Горни Дъбник, Градина, Долни Дъбник, Крушовица, Петърница, Садовец, Търнене и Дисевица;
- *Район Гулянци* - поддържа и експлоатира водопроводната мрежа, съоръженията и водоизточниците на 16 населени места от общините Гулянци и Долна Митрополия, а именно- Брест, Гиген, Гулянци, Долни вит, Дъбован, Загражден, Искър, Крета, Ленково, Милковица, Сомовит, Шияково, Байкал, Комарево, Крушовене, Подем и Рибен;
- *Район Долна Митрополия* - поддържа и експлоатира водопроводната мрежа, съоръженията и водоизточниците на 13 населени места от общините - Искър и Долна Митрополия. Тук са включени - Брегаре, Победа, Горна Митрополия, Гостиля, Долна Митрополия, Оряховица, Славовица, Ставерци, Тръстеник, Долни Луковит, Искър, Писарово и Староселци;
- *Район Левски* - поддържа и експлоатира водопроводната и канализационната мрежа, съоръженията и водоизточниците на 18 населени места от общините - Левски, Никопол и Пордим. Това са селищата - Асеновци, Аспарухово, Българене, Варана, Градище, Изгрев, Козар Белене, Левски, Малчика, Обнова, Трънчовица, Борислав, Вълчитрън, Каменец, Катерица, Одърне, Пордим и Бацова махала;
- *Район Белене* - поддържа и експлоатира водопроводната и канализационната мрежа на общините - Белене, Никопол и Левски. Селищата от този район са - Белене, Бяла вода, Деков, Кулина вода, Петокладенци, Татари, Божурлук, Стежерово и Лозица;
- *Район Никопол* - поддържа и експлоатира водопроводната мрежа, съоръженията и водоизточниците на 12 населени места от същата община - Асеново, Въбел, Дебово, Драгаш войвода, Евлогиево, Жернов, Любеново, Муселиево, Никопол, Новачене, Санадиново, Черквица;

- **Район Червен бряг** - поддържа и експлоатира водопроводната и канализационна мрежа, съоръженията и водоизточниците на 14 населени места в община Червен бряг. Това са селищата - Бресте, Глава, Горник, Девенци, Койнаре, Лепица, Радомирци, Ракита, Реселец, Рупци, Сухатче, Телиш, Червен бряг и Чомаковци;

Водоснабдяване и канализация ЕООД - гр. Плевен има изпитвателна лаборатория, която е високотехнологична лаборатория, разполага с екип от опитни и високо квалифицирани специалисти. Лабораторията е акредитирана по БДС EN ISO/IEC 17025:2018 и притежава сертификат Рег. №58ЛИ/30.04.2020г., издаден от Българска служба за акредитация и извършва постоянен мониторинг на качествените показатели на питейната и отпадъчната вода. Лабораторията е в с. Божурица, общ. Долна Митрополия ГПСОВ, като извършва и срещу заплащане от страна на клиентите следните дейности:

- Пробовземане на питейни и отпадъчни води;
- Анализ на питейни води, включващ физикохимични анализи; органолептични анализи; микробиологични анализи;
- Анализ на проби от отпадъчни води, включващ физикохимични анализи;

„Северозападно държавно предприятие“ (СЗДП)

СЗДП според административното деление на страната обхваща изцяло областите Видин, Монтана, Враца и Плевен и части от областите Ловеч и София. Териториалния обхват на СЗДП включва районите на дейност на следните държавни горски стопанства и държавни ловни стопанства - ДЛС Витиня, ДЛС Русалка-Априлци, ДГС Белоградчик, ДГС Берковица, ДГС Борима, ДГС Ботевград, ДГС Видин, ДГС Враца, ДГС Говежда, ДГС Годеч, ДГС Лесидрен, ДГС Ловеч, ДГС Лом, ДГС Мездра, ДГС Миджур, ДГС Монтана, ДГС Никопол, ДГС Оряхово, ДГС **Плевен**, ДГС Своге, ДГС Троян, ДГС Черни осъм, ДГС Чипровци. СЗДП е създадено със Заповед №РД49-109/13.04.2011г. на Министъра на земеделието и храните, по реда на чл. 163, ал. 1 от Закона за горите /обн. ДВ, бр.19 от 2011г./. Предприятието е вписано в Търговския регистър на 28.06.2011г. под №20110628145139 с основен предмет на дейност:

- Изпълнение на горскостопанските планове за горските територии – държавна собственост;
- Изпълнение на ловностопанските планове в държавните ловни стопанства и в държавните горски стопанства;
- Изпълнение на поддържащи и/или възстановителни дейности в горски територии – държавна собственост, предвидени в планове за управление на защитени територии;
- Организиране и провеждане на мероприятия по защита на горските територии – държавна собственост;
- Организиране и провеждане на противоерозионни мероприятия;
- Поддържане разнообразието на екосистемите и опазване на биологичното разнообразие в тях;
- Организиране и възлагане на проектирането и строителството в горите и земите в горските територии – държавна собственост;
- Създаване на нови гори върху земеделски територии;
- Опазване на горските територии – държавна собственост;
- Предоставяне и извършване на обществени услуги;
- Други дейности, незабранени от закона, както и такива, възложени му от министъра на земеделието и храните или въз основа на договор.

Държавно горско стопанство - Плевен (ДГС-Плевен) – граничи на север с Република Румъния през р. Дунав, на северо-изток с ДГС „Никопол“, на изток - с ДГС „Свищов“ и ДЛС „Болярка“ – гр. В. Търново, на юг - с ДГС „Ловеч“, ДГС „Лесидрен“ и ДГС „Луковит“ и на запад с ДГС „Мездра“, ДГС „Враца“ и ДГС „Оряхово“. Територията на ДГС „Плевен“ се намира в Плевенска област и обхваща изцяло осем общини със съответните землища в тях:

- Община Кнежа - гр. Кнежа, с. Бреница, с. Еница, с. Лазарово;
- **Община Червен бряг** - гр. Червен бряг, с. Бресте, с. Глава, с. Горник, с. Девенци, гр. Койнаре, с. Лепица, с. Радомирци, с. Ракита, с. Реселец, с. Рупци, с. Сухаче, с. Телиш, с. Чомаковци;
- Община Искър - гр. Искър, с. Долни Луковит, с. Писарово, с. Староселци;
- Община Долна Митрополия - гр. Долна Митрополия, с. Байкал, с. Биволаре, с. Божурица, с. Брегаре, с. Горна Митрополия, с. Гостиля, с. Комарево, с. Крушовене, с. Ореховица, с. Победа, с. Подем, с. Славовица, с. Ставерци, с. Рибен, гр. Тръстеник;
- Община Долни Дъбник - гр. Долни Дъбник, с. Бъркач, с. Горни Дъбник, с. Градина, с. Крушовица, с. Петърница, с. Садовец;
- Община Плевен - гр. Плевен, с. Беглеж, с. Бохот, с. Брестовец, с. Бръшляница, с. Буковлък, с. Върбица, с. Горталово, с. Гривица, с. Дисевица, с. Коиловци, с. Къшин, с. Къртожабене, с. Ласкар, с. Мечка, с. Николаево, с. Опанец, с. Пелишат, с. Радишево, с. Ралево, гр. Славяново, с. Тодорово, с. Тученица, с. Търнене, с. Ясен;
- Община Пордим - гр. Пордим, с. Борислав, с. Вълчитрън, с. Згалево, с. Каменец, с. Катерица, с. Одърне, с. Тотлебен;
- Община Левски - гр. Левски, с. Асеновци, с. Аспарухово, с. Българене, с. Варана, с. Божурлук, с. Градище, с. Изгрев, с. Козар Белене, с. Малчика, с. Обнова, с. Стежерово, с. Трънчовица;

Горите в ДГС „Плевен“ са разположени в централната част на Дунавската хълмиста равнина. Горите са разпръснати из цялата територия групирани в малки комплекси. Стопанството има неправилна форма с дължина от север на юг около 54,6 км и ширина от изток на запад около 106,6 км. В морфографско отношение, релефът в района на ДГС, обхваща средната част на Дунавската равнина – „Плевенската платовидна равнина“.

„Регионална дирекция по горите – Ловеч“ (РДГ-Ловеч)

Територията на РДГ-Ловеч обхваща централните части на Северна България като граничи на север с течението на р. Дунав и Република Румъния, на изток с РДГ-В. Търново, на юг достига до високите части на Централната Старопланинска верига, които попадат в Национален парк „Централен Балкан“ и на запад граничи с РДГ-Берковица. Съгласно административно-териториалната подялба на страната, РДГ-Ловеч стопанисва горския фонд на територията на област Ловеч и следните общини - Гулянци, Никопол, Белене, Левски, Пордим, Плевен, Долна Митрополия, Долни Дъбник, Пелово, **Червен бряг**, Луковит, Ябланица, Тетевен, Угърчин, Ловеч, Летница, Троян и Априлци. РДГ-Ловеч включва 10 държавни горски стопанства и 1 държавно ловно стопанство (ДЛС „Русалка“ - Априлци). Основните дейности които се изпълняват от РДГ-Ловеч са:

- Стопанисване на горите;
- Възобновяване на горите и борба с ерозията;
- Ловно-стопанска дейност;

- Охрана на горите;
- Опазване на горите от пожари;
- Лесозащита;
- Промени в горския фонд;
- Защитени територии;
- Проекти;

II.2.9.5. Сътрудничество в разглежданата област със съседни общини, бизнеса, НПО

Община Червен бряг участва в регион за управление на отпадъците Луковит, съгласно определените в НПУО региони за управление на отпадъците в България. Общински съвет Червен бряг даде съгласие за участие на община Червен бряг в Регионално сдружение за управление на отпадъците по смисъла на ЗУО.

Сътрудничеството между петте общините – Луковит, Червен бряг, Роман, Тетевен и Ябланица в областта на управление на отпадъците датира още от 2009г., когато те обединяват усилията си за решаване на въпросите с отпадъците на регионален принцип. В съответствие с изискванията на ЗУО и НПУДО 2009-2013г., на 25.02.2009г. е проведено Учредително събрание, на което е взето Решение за създаване на Регионално сдружение за управление на отпадъците (РСУО) - Луковит”, определени са целите на сдружението, приет е Устав, избран е Управителен съвет и Председател.

С Решение №17 от 13 март 2009г., Окръжният съд на Ловеч регистрира юридическо лице – неправителствена организация с нестопанска цел с наименование „Регионално сдружение за управление на отпадъците – регион Луковит”. Община Луковит е водеща община в сдружението, в партньорство с общините Червен бряг, Роман, Тетевен и Ябланица.

Регистрацията на сдружението е въз основа на решения на всичките пет Общински съвети за създаване на сдружение.

Общините членове в Регионалното сдружение, поемат ангажимента да подготвят и осъществяват съвместна регионална политика по третиране на неопасни отпадъци, генерирани на територията им, в пълно съответствие с националната политика по управление на отпадъците. В рамките на Сдружението общините обединяват усилията си за управление на отпадъците на регионален принцип за постигане на целите, заложиени в общинските програми за управление на дейностите по отпадъците.

Предметът на основна дейност на сдружението е осъществяване на дейности и проекти, свързани с управлението на отпадъците и по-конкретно на битовите отпадъци и на приравнените на тях отпадъци, строителните отпадъци и масово разпространени отпадъци.

Предметът на допълнителна стопанска дейност е всякакъв вид търговски сделки, не забранени от закона и свързани с предмета на основната дейност. Приходите от тази дейност следва да се разходват изцяло за постигане на целите на сдружението.

Управителният съвет се състои от 5 члена. Членовете на съвета са кметовете на общините. Членовете на съвета са избрани до изтичане на мандатите им. Избраният председател на управителния съвет е кмета на гр. Луковит. Нови членове могат да бъдат приемани с мнозинство от повече от 50%.

Целите, които са определени като цели на сдружението по документа за регистрация са:

- Подобряване качеството на услугите за събиране, транспортиране и обезвреждане на битовите отпадъци и на приравнените към тях отпадъци;

- Ефективно използване на ресурсите, възникващи в процесите на управление на отпадъците;
- Оптимизиране на процесите за управление на отпадъците с оглед намаляване на разходите за услугата за събиране, транспортиране и обезвреждане на битовите отпадъци и на приравнените към тях отпадъци,
- Постигане на прозрачност и отговорност на процесите на управление на отпадъците;
- Реализиране на целите и изискванията на националното законодателство и под законовите актове за управление на отпадъците;
- Стимулиране и подпомагане на активността на отделните граждани за участие в процесите за управление на отпадъците;
- Насърчаване на диалога и взаимодействието между държавата, органите на местното самоуправление, стопанските организации при решаване на проблемите, свързани с управлението на отпадъците;

Средствата за постигане на целите на Сдружението са:

- Предоставяне на консултации на общините - членове на Сдружението по въпросите, свързани с управлението на отпадъците, предмет на дейност на Сдружението;
- Организиране и провеждане на процедури за осъществяване на дейности, свързани с управлението на отпадъците;
- Осъществяване на инвестиционна дейност, включително и за изграждане на регионално депо за битови отпадъци;
- Осъществяване на мониторинг и контрол върху изпълнението на сключени договори или върху отделни дейности, свързани с управлението на отпадъците;
- Организиране различни форми на обучение;
- Набиране и разпространение на информация, свързана с управлението на отпадъците;
- Провеждане на работни срещи, семинари и конференции;
- Публикуване и разпространение на печатни и електронни издания, свързани с дейността на Сдружението;
- Подпомагане на дейността на медиите при отразяване на проблемите на управление на отпадъците;
- Подпомагане дейността на органите на централната и местна власт чрез изработване на експертни становища, организиране на дебати и представяне на предложения за промени в нормативните актове;
- Организиране на проучвания и осъществяване на изследователски проекти;

Представляващ сдружението е председателя на управителния съвет - Иван Грънчаров, кмет на Водещата община – Луковит.

На 07.05.2012г. е изготвено и подписано Споразумение между партньорите в РСУО, в което подробно са разписани правата и задълженията на всеки от партньорите.

Община Червен бряг съгласно сключеното споразумение с другите общини от регион Луковит е поела ангажимент и участва в регионалната система за управление на отпадъците.

Степента на съгласие на общините при вземането на решения от РСУО е сравнително висока при обсъжданията и вземането на решения на Общото събрание на РСУО.

Ежегодно се провежда Общо събрание на членовете на „Регионално сдружение за управление на отпадъците – регион Луковит“ за определяне на цените на услугите, които се предоставят от Регионалната система за управление на отпадъците в региона.

II.2.9.6. Информирание на обществеността – използвани подходи и механизми

Повишената осведоменост е важен елемент за осмисляне на местните екологични проблеми от страна на обществеността и обуславя адекватни и отговорни действия за подобряване на околната среда.

Община Червен бряг се стреми да осигури пълна информираност за всички обществено значими проблеми. Само тогава жителите на общината биха могли да участват пълноценно в изграждането и поддържането на гражданското общество. За информираността на гражданите е важно законодателната и изпълнителната власт да работят открито и прозрачно.

Основен партньор в информирането на обществеността за състоянието на околната среда в общината са РИОСВ, НПО и медиите. Чрез тях обществени достояния стават резултатите от измерванията на чистотата на атмосферния въздух, изпълнението на програмите за опазване на околната среда и управление на отпадъците, осъществяваните проекти по опазването на околната среда, възникналите екологични проблеми и действията за тяхното решаване. Периодично се провеждат информационни кампании свързани с определени дати или събития на национално ниво, като „Ден на земята“, „Ден без автомобили“, „Седмица на гората“ и др. Организирант се обществени обсъждания на доклади по оценка въздействието върху околната среда на обекти, намиращи се на територията на Общината.

На интернет-страницата на общината няма „зелен телефон“, но има предоставена възможност за подаване на сигнали във всички сфери от обществеността, в т.ч. и за нарушения в областта на управление на отпадъците и околната среда.

Информираността на обществеността се осъществява чрез:

- Интернет страницата на община Червен бряг;
- Информационни табла, банери, брошури;
- Пресконференции при стартиране и приключване на проекти в общината;
- Публикации в местната преса;

II.2.9.7. Мобилни и стационарни системи за наблюдение и контрол на качеството на околната среда /въздух, води и т.н./

На територията на община Червен бряг няма такива системи, но в някои землища на общината са разположени пунктове за наблюдение на околната среда, които са представени в настоящата програма по компонети на околната среда.

II.2.10. Услуги предоставяни от Общината и на територията на общината, свързани с опазване на околната среда – обхват на дейност и статут на фирмите осъществяващи съответната дейност

Третиране на отпадъците

От 2007г. всички населени места в община Червен бряг - гр. Червен бряг, гр. Койнаре и 12 села са включени в системата за организирано сметосъбиране и сметоизвозване на генерираните битови отпадъци от домакинствата.

През м. март 2016г. РЦУО-Луковит е въведен в експлоатация и в община Червен бряг е въведен регионален подход за управление на отпадъците, като от м. април 2016г.

събраните генерирани от домакинствата отпадъци на територията на община Червен бряг се транспортират за депониране на Регионалното депо, разположено на РЦУО-Луковит в землището на гр. Луковит.

Община Червен бряг има сключен договор №98-00-124/28.04.2021г. с фирма „Комунал Сервиз“ ООД, гр. София с предмет „Сметосъбиране и сметоизвозване на битови отпадъци от територията на община Червен бряг до Регионално депо за неопасни отпадъци – гр. Луковит. Събиране и транспортиране на растителни и биоразградими отпадъци и почистване на териториите за обществено ползване в гр. Червен бряг“.

От 2007г. в община Червен бряг се извършва разделно събиране на отпадъци от опаковки. Понастоящем община Червен бряг има сключен договор с „Екопак България“ АД за въвеждане на система за разделно събиране на отпадъци от опаковки на територията на гр. Червен бряг, гр. Койнаре, с. Рупци, с. Радомирци, с. Телиш, с. Чомаковци, с. Горник, с. Глава. Обхвата на системата е 70 бр. комплекта контейнери тип „Иглу“ с вместимост 1500 л. за разделно събиране на отпадъци от опаковки, които са разположени по населените места от общината, както следва:

- гр. Червен бряг – 37 бр. комплекта;
- гр. Койнаре – 10 бр. комплекта;
- с. Рупци – 4 бр. комплекта;
- с. Радомирци - 4 бр. комплекта;
- с. Телиш - 4 бр. комплекта;
- с. Чомаковци - 3 бр. комплекта;
- с. Горник - 4 бр. комплекта;
- с. Глава - 4 бр. комплекта;

В община Червен бряг се прилага система за разделно събиране на НУБА и ИУЕЕО.

ИУЕЕО – в община Червен бряг се събират разделно ИУЕЕО, съгласно договор №98-00-581/25.11.2021г. с „Елтехресурс“. ООп извършва събиране, транспортиране, съхранение и предаване за предварително третиране с цел последващо оползотворяване и/или обезвреждане на ИУЕЕО, образувани на територията на общината. Срокът на договора е 3 години, след което се продължава автоматично за нов тригодишен период, ако никой от страните не го прекрати. Общината е определила – сградата на Общинската администрация за място за разделно събиране на ИУЕЕО, като информира обществеността за това, както и за условията за приемане на тези МРО.

НУБА - в община Червен бряг се събират разделно НУБА, съгласно договор №98-00-582/25.11.2021г. с „Екобатери“ АД. ООп извършва организиране и управление на дейностите по събиране, транспортиране, временно съхраняване, предварително третиране, предаване за оползотворяване и/или обезвреждане на НУБА, образувани на територията на общината. Срокът на договора е 3 години, след което се продължава безсрочно, ако никой от страните преди това не възрази срещу неговото прекратяване. Община Червен бряг е определила следните места в гр. Червен бряг за разполагане на съдовете за разделно събиране на НУБА, като информира обществеността за местоположението на местата и условията за приемане на тези МРО – сградата на Общинска администрация, спортна зала на ул. „14-ти Септември“, СУ „Доктор Петър Берон“ на ул. „Тома Петков“ №25, ТГ „Васил Априлов“ на ул. „Тома Петков“ №25, ОУ „Хр. Смирненски“ на ул. „Отец Паисий“ №37, ДГ „Зора“, ДГ „Бодра смяна“ и детска ясла.

В община Червен бряг се събират отпадъци от отработени масла, като общината е сключила договор №98-00-31(1)/06.01.2017г. с фирма „ОЙЛ-РЕЦИКЛЕЙШЪН“ ЕООД и

„ПОЛИХИМ-СС“ ЕООД за срок до 31.12.2021г. за предаване на отработени масла от граждани.

На територията на община Червен бряг не се извършва разделно събиране на опасни отпадъци от домакинства (напр. газоразрядни и луминесцентни лампи, живак и съдържащи живак уреди, лакове и бояджийски материали, домакински препарати, химикали, фармацевтични продукти с изтекъл срок на годност и т.н). Общината не е сключила договор с ООп, извършваща услуги по събиране, транспортиране, опаковка за безопасно транспортиране, последващо третиране и обезвреждане на разделно събрани опасни отпадъци от домакинствата. Предприети са мерки от страна на общината, като е сключен договор №98-00-95(1)/20.11.2020г. с фирма „Палмекс-03“ ЕООД, гр. Червен бряг, която осигурява площадка за предоставяне на разделно събиране на отпадъци от домакинства съгласно чл. 19, ал. 3, т. 11 от ЗУО. С договора е осигурена възможност на жителите на общината да предават на площадката разделно събрани отпадъци от опаковки, отпадъчни материали от хартия, пластмаса, метал, стъкло, негодни за употреба батерии, излезли от употреба електрически уреди, опасни отпадъци, обемисти едрогабаритни отпадъци и други видове отпадъци от домакинствата. На площадката се извършва предаване на отпадъци от черни и цветни метали (ОЧЦМ) с битов характер от физически лица, ИУГ и ИУМПС. Населението на община Червен бряг може да ползва и ЦР, разположен на РЦУО-Луковит, който обслужва общините Луковит, Тетевен, Червен бряг, Роман и Ябланица. В ЦР на РЦУО-Луковит има 2 бр. товарни контейнери ролков тип за временно складиране на опасни отпадъци.

Общината има сключен договор с „Текстилна организация“ АД, гр. София за организиране на система за разделно събиране на отпадъци от обувки и текстил.

Водоснабдяване, канализация и пречистване на отпадъчните води

Експлоатацията на ВиК системата и предоставянето на услуги на територията на община Червен бряг се извършва от „ВиК“ ЕООД - Плевен. Водоснабдителното и канализационно стопанство на Дружеството се разделя на девет производствени райони и един по канализация, които стопанисват, поддържат и експлоатират съоръженията и мрежата в селищата. Район Червен бряг - поддържа и експлоатира водопроводната и канализационна мрежа, съоръженията и водоизточниците на 14 населени места в община Червен бряг. Това са селищата - Бресте, Глава, Горник, Девенци, Койнаре, Лепица, Радомирци, Ракита, Реселец, Рупци, Сухатче, Телиш, Червен бряг и Чомаковци.

В община Червен бряг през 2015г. е изградена нова пречиствателна станция за отпадъчни води за която има изготвена „Програма за управление на дейностите по третиране на отпадъците 2020-2024г.“. Община Червен бряг няма информация за количествата генерирани утайки от ПСОВ – гр. Червен бряг, те се управляват от ВиК – ЕООД гр. Плевен.

ПСОВ - гр.Червен бряг е с монтира една компактна станция за механично пречистване, биологична фаза за предварително биологично отстраняване на фосфора и денитрификация с 1 бр. радиален утайкоуплътнител, 2 бр. центрофуги се постига обезводняване до около 35% СВ. Обезводнената утайка след Центрофугите се изнася извън сградата с винтови транспортъри до контейнери, откъдето периодично се извозва на депо или на изсушителните полета. Новоизградената ПСОВ отговаря на нормативните изисквания.

Озеленяване и чистота на населените места

Поддръжката на местата за обществено ползване на територията на гр. Червен бряг се извършват по сключен договор №98-00-124/28.04.2021г. с фирма „Комунал Сервиз“ ООД, гр. София с предмет „Сметосъбиране и сметоизвозване на битови отпадъци от територията на община Червен бряг до Регионално депо за неопасни отпадъци – гр. Луковит. Събиране и транспортиране на растителни и биоразградими отпадъци и почистване на териториите за обществено ползване в гр. Червен бряг“.

Зелените отпадъци при почистване на паркове и градини в общината се събират разделно и се транспортират до РЦУО-Луковит за компостиране на площадката. Транспортирането се извършва от фирма „Комунал Сервиз“ ООД, гр. София - изпълнител на договор за събиране и транспортиране на битови отпадъци.

Поддържането на чистотата в зелените площи се изразява в следните видове дейности – метене, оборка, извозване на отпадъците до РЦУО - Луковит, както и други дейности, като извършване на ежегодни санитарни и подмладяващи резитби в озеленени площи на всички дървета на които се налага. Мерките за почистване на местата за обществено ползване и поддържане на зелените площи се извършват от работници назначени по програми към времетраеност.

ИЗВОДИ:

- Отдел „Териториално и селищно устройство“ от структурата на общинската администрация е ангажиран с разработването на политики в областта на околната среда и тяхното изпълнение на територията на общината;
- За повишаване институционалният капацитет на служителите в общинската администрация, имащи отговорности за решаването на въпроси по опазването на околната среда, следва да се търсят всички възможни форми и средства;
- Местната власт трябва да търси форми за създаване на структури, включително и на свободни начала, които да подпомагат решаването на проблеми в областта на опазването на околната среда;
- Квалификацията на служителите в общинската администрация е подходяща за изпълнение на възложените дейности в областта на управление на околната среда. Ежегодно общината прилага мерки за повишаване на квалификацията чрез участие в специализирани обучения;
- За подобряване административният капацитет и за да бъдат актуално информирани, относно последните промени в нормативната уредба по опазване на околната среда, служителите на общинската администрация е необходимо периодично да участват в семинари-обучения;
- В община Червен бряг периодично се провеждат информационни кампании свързани с определени дати или събития на национално ниво, като „Ден на земята“, „Ден без автомобили“, „Седмица на гората“ и др.;

II.2.11. Икономически фактори

Икономическото развитие на територията на Община Червен бряг през последните години се характеризира с общите белези на икономическото развитие на страната като цяло. С водещи икономически функции в община Червен бряг е вторичният сектор, който включва преработващата промишленост, допълван от обслужването, което я определя като община с промишлено-обслужващи функции.

Основна роля в икономиката на община Червен бряг заема преработващата промишленост.

Община Червен бряг е част от област Плевен, чийто БВП за 2019г. е 2 339 млн. лв., а БВП на човек от населението в областта е 9 813 лв., което е с 57,15% по-ниско от равнището за страната.

В таблицата по-долу са представени данни от НСИ за 2019г. за основните икономически индикатори за страната, статистически Северозападен район (обхващащ областите Видин, Враца, Ловеч, Монтана, Плевен), както следва:

Основни икономически индикатори	Мерна единица	2019г.
България		
БДС – общо	млн. лв.	103 383
БДС по икономически сектори		
- Аграрен	млн. лв.	3 876
- Индустрия	млн. лв.	25 893
- Услуги	млн. лв.	73 614
Брутен вътрешен продукт	млн. лв.	119 772
БВП на човек от населението	лв.	17 170
Северозападен район		
БДС – общо	млн. лв.	6 649
БДС по икономически сектори		
- Аграрен	млн. лв.	641
- Индустрия	млн. лв.	2 141
- Услуги	млн. лв.	3 867
Брутен вътрешен продукт	млн. лв.	7 703
БВП на човек от населението	лв.	10 477
Област Плевен		
БДС – общо	млн. лв.	2 019
БДС по икономически сектори		
- Аграрен	млн. лв.	160
- Индустрия	млн. лв.	520
- Услуги	млн. лв.	1 339
Брутен вътрешен продукт	млн. лв.	2 339
БВП на човек от населението	лв.	9 813

*Източник: НСИ

Социално-икономическият комплекс на община Червен бряг се анализира и оценява по четири основни показателя - брой на активните стопански субекти, нетни приходи от продажби (в хил. лв.), брой на зетите (наетите) лица и размер на ДМА. При характеризирането му се прилага секторно-отрасловият подход. В първичния сектор се включва аграрният сектор и горското стопанство (вкл. лов и риболов). Вторичният сектор включва индустриалните отрасли (добивна и преработваща промишленост), а в третичния сектор – всички обслужващи отрасли (т.нар. сектор на услугите).

С водещи икономически функции в община Червен бряг е вторичният сектор, който включва преработващата промишленост, допълван от обслужването, което я определя като община с промишлено-обслужващи функции. Индустриалният сектор определя икономическия облик на община Червен бряг. Прекратена е изцяло дейността на структуроопределящо предприятия от военно-промишления комплекс, в резултат на което в структурата на икономиката в община Червен бряг като водещи се очертават следните отрасли: металообработващ, текстилен, хранително-вкусов и мебелен.

Класификацията на търговските дружества по брой на зетите лица (по действащата в страната законова уредба) на микро, малки, средни предприятия и т.н. дава възможност

да се оцени ролята на т.нар. малък и среден бизнес за икономическото развитие на отделните териториални единици. Важна отличителна черта на съвременния социално-икономически комплекс на община Червен бряг е засилената роля на малкия и средния бизнес. Оценките и характеристиката на общинската икономика, показват, че наред с мястото, което имат големите търговски дружества, определящи икономическата структура и производствената специализация, не по-малка е и значимостта на малкия и средния бизнес.

На територията на община Червен бряг се наблюдава характерната и за цялата страна ситуация – висок брой на много малките (т.нар. „микропредприятия“) с брой на заетите до 9 души. Тази особеност в създаването на малки търговски дружества (с персонал от 10 до 50 души) и днес е отличителна черта на икономическите структури в сферата на производството и обслужващия сектор.

В структурата на предприятията основна част заемат микропредприятията – над 92% от общия брой предприятия, като промяната в техния брой е нарастване.

Броят на малките предприятия, които осигуряват заетост на 10 – 49 лица е около 50 през 2020г. Средните и големи предприятия, които осигуряват заетост на над 50 лица е общо 6.

Най-голям е броят на предприятията в сектор търговия, на следващо място по брой са регистрираните в сектор селско и горско стопанство, следвано от сектор хотелиерство и ресторантьорство, преработваща промишленост.

По показател брой заети лица, основно място заема сектор преработваща промишленост.

На територията на общината, основната част от предприятията се намират на територията на гр. Червен бряг, като по важни за икономиката са следните производства:

№	Наименование	Производствена дейност
1.	„Палфингер Продукционстехник България“ ЕООД, гр. Червен бряг	Дружество с австрийско участие, специализирано в машиностроително производство. Разработка, конструиране, производство и търговия на – кранове, мотокари, повдигащи устройства. Производство на различни видове хидравлични цилиндри за кранове с марка „ПАЛФИНГЕР“;
2.	„Дендрит“ ООД-Червен бряг	Изработване и възстановяване на елементите на горното строене на железния път. Основният предмет на дейност е: заваряване на релси, възстановяване и репродукция на стрелкови елементи, изработване на специализирани наставни връзки, преходи между различни типове релси, лепени изолирани настави, крепежни елементи за горното строене на железния път.
3.	„Ивена“ АД, гр. Червен бряг	Производство и монтаж на строително оборудване - бетонови възли, силози, рециклиращи установки за отпадни води;
4.	„Боряна“ АД, гр. Червен бряг	Производство на горни дамски и мъжки трикотажни облекла. Продукцията е изключително за външния пазар;
5.	„Ретекс“ АД, гр. Червен бряг	Производство на нетъкани текстилни материали тип Маливат, геотекстили, хидроизолационни мушамы, подложен плат за подово покритие, кърпи за бърсане, топла вата, преди за ръчно плетиво, тип Мохер, и производство на пълнежи за дюшеци, юргани, възглавници;
6.	„ТекстилКо“ ООД, гр. Червен бряг	Частна производствена фирма за изработка на спортни облекла, предназначени за износ, с едноличен собственик „Фанко“ АД (Република Гърция);
7.	„КЕРАМИКА ГРУП“ ООД, гр. Червен бряг	Производство и търговия с тухли;
8.	„Букет - Телиш“ АД, с. Телиш	Производство на вино за нашия пазар и за износ;

9.	„Политрейдинг“ ООД, с. Глава	Преработка на зеленчуци - консервена фабрика за зеленчукови, плодови, зеленчуково-местни консерви;
10.	„Кадифе 1“ ЕООД, гр. Койнаре	Производството на трикотажни облекла, предназначени за външния пазар;
11.	„Търговия на едро“ ЕАД, гр. Червен бряг	Едрова търговия;
12.	ЕТ „Ценков 64“ Петьо Ценков	Рибовъдство (от 2005г. – под наем рибарник в с. Горник (площ 100 дка) и го зарибява с шаран, толстолоб, амур, сом и през 2007г. фирмата започва да произвежда и зарибителен материал. През 2008г. – под наем язовир в с. Ракита (площ 200 дка) и го зарибява с шаран, бял толстолоб, бял амур и сом и е пуснат за спортен риболов;
13.	„ВВС пласт“, гр. Червен бряг	Производство на алуминиева и ПВЦ дограма, щори, решетки и извършва строително-ремонтни дейности;
14.	„Тачева - Комерс“ ЕООД, гр. Червен бряг	Дистрибутор на захарни изделия (сладки);
15.	ЕТ „Цветан Върбанов“, гр. Червен бряг	Изкупуване и обработка на земеделски земи – отглежда висококачествени зърнени култури;
16.	„Палмекс-03“ ЕООД, гр. Червен бряг	Търговия с черни и цветни метали, вътрешен и международен транспорт. Фирмата притежава лиценз №83/01.07.2004г. за търговска дейност с отпадъци от черни и цветни метали, Регистрационен документ на основание чл.52 ЗУО за дейности по събиране, транспортиране и временно съхранение на отпадъци които нямат опасни свойства – хартия, пластмаса, стъкло. Разрешителен документ за извършване на дейности по събиране и разкомплектоване на ИУМПС.
17.	СД „Сирена - Пешев и сие“, гр. Червен бряг	Мокро боядисване на едрогабаритни метални изделия по класически начин;
18.	„Бимбо“ 2007, гр. Червен бряг	Производство и търговия на бебешко и детско бельо, комплекти за изписване, спално бельо, възглавници, горен трикотаж, хавлии;
19.	„Ларче БГ“, гр. Червен бряг	Въглища, кокс и брикети – добив, производство и търговия;
20.	„Бета Индъстрис Корпорейшън“ АД, гр. Червен бряг	Машиностроене, металообработване и карно производство, предлага пълен цикъл на производство – от конструиране до сглобяване и монтаж на готово изделие;
21.	„Медец БГ“, гр. Червен бряг	Производство на мед
22.	„Ескусиана 96“ ООД, гр. Червен бряг	Месо и местни продукти;
23.	„МС Индъстри“ ЕООД, гр. Червен бряг	Производство на компоненти и крайни продукти в областта на подемните съоръжения, като мотокари и мото повдигачи, лебедки, кранове, както и пътно-строителна техника, метални конструкции, металообработка и монтаж;
24.	„АДКО МОБИЛ“ ЕООД, гр. Червен бряг	Изкупуване, търговия и износ на билки и плодове от 2010г. (висок процент от тях се използват като лечебни растения). Разполага с производствена база в гр. Червен бряг, където се извършва приемане, заготовка и експедиция на билките и техническите култури;
25.	„Строй Комерс – Елеонора Спасова“ ЕТ, гр. Червен бряг	Строително-ремонтни услуги;
26.	„Бети 57“ ЕТ, гр. Червен бряг	Мебели;
27.	„Пипра“ АД, гр. Червен бряг	Производство на мебели - кухненски мебели и обработка на плочи от леки дървесни частици;
28.	“Пътно поддържане – Телиш” ЕООД, с. Телиш	Строителна фирма;
29.	“Мавлина” ООД, с. Телиш	Производство на дрехи за вътрешния и външния пазар;
30.	Складова база на “Булгартабак” - Плевен, с. Телиш	Складова база;
31.	Дърводелска фабрика “Метида”, с. Чомаковци	Изработка на дограма, кухненски мебели и др.;

32.	„ПИОНЕР“ АД, гр. Койнаре	Производство на спортни облекла, продукцията е изключително за външен пазар (Франция, Италия, Испания и САЩ);
33.	„359“ ООД, гр. Койнаре	Дружество с 50% английско участие, специализирано за производство на дамска конфекция, предимно за външен пазар;
34.	„ТРАНС ОЙЛ“ АД, гр. Червен бряг	Превоз на пътници и товари с автобусен и автомобилен транспорт;
35.	„ТОНИКС-96“ ООД, с. Чомаковци	Цех за преработка на месо и производство на месни изделия;
36.	СД „Крум Савчев и сие“, с. Чомаковци	Производство на захарни изделия;
37.	“Кондор и сие”, гр. Червен бряг	Мелница - произвежда висококачествени брашна, макаронени и тестени изделия, десертно нишесте;
38.	„БРАТЯ МИХОВИ“ ООД, гр. Червен бряг	Производството на бетон и варови разтвори;
39.	„ВИАСТРОЙ /2002“ ООД, гр. Червен бряг	Строителна фирма;
40.	ЕТ „Емил Байрактаров“, гр. Червен бряг	Шивашка дейност;
41.	ЕТ „Румен Цветков /Нели/ Комерс“, гр. Червен бряг	Шивашка дейност;
42.	„Калинел“ ЕООД-Червен бряг	Основана през 1994 година в гр. Троян със сто процента частен капитал. Фирмата стартира дейността си с производство на вата за мебелната и шивашката индустрии. днес е водещ производител на възглавници за спане, декоративни възглавници, калъфи за матраци и матрак-протектори, завивки, като също така продължава и разширява производството на полиестерна вата. Притежава производствена площ от около 36 000 кв.м. Има производствена база и в Червен бряг;
43.	„Кремис 09“ ЕООД - Койнаре	Производството на облекла и посредничество между чуждестранни бизнес партньори и различни производители в България. Производството на върхви облекла като шлифери, якета, палта от кашмир, варена вълна, полиестер, непромокаеми материи, вълна и други;
44.	„Вижън 2011“ ООД - Червен бряг	Производство на бетон и бетонови изделия и бетонови смеси;
45.	ЕТ ”Виола“- Койнаре	Производство на млечни продукти;
46.	ЕТ ”Анатоли Иванов” - Червен бряг	Добив на инертни материали;
47.	ИТТ АВСТРИЯ - ПРОИЗВОДСТВО ЕООД	Предприятието е експортно ориентирано, с основен предмет на дейност – производство на машини за селското и горското стопанство. Основните продукти в портфолиото включват: транспортни и железни ленти, товариачи за комунални и селскостопански машини, както и резервни части за тях;

На територията на община Червен бряг функционират три еднолични дружества с общинско участие в собствеността. Това са „Обществено хранене“ ЕООД, „ДКЦ I – Червен бряг“ ЕООД и „МБАЛ – Червен бряг“ ЕООД.

Предприятия на територията на общината, чието въздействие върху околната среда се контролира чрез издадени Комплексни разрешителни по смисъла на чл. 117 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС):

- **„КЕРАМИКА ГРУП“ ООД, гр. Червен бряг** - фирмата е наемател на Керамичната фабрика в гр. Червен бряг, на основание сключен договор за наем от 28.08.2020г., за което Дружеството е уведомило ИАОС с писмо с вх. №КР-5537/02.09.2020г. С писмо с изх. №КР-2300/28.09.2020г., ИАОС потвърждава промяната на Оператора на КР №87/2005г. от „Тера“ АД, гр. Червен бряг на „Керамика Груп“ ООД, гр. Плевен.

Производствена дейност - производство на керамични изделия, чрез изпичане (тухли) в Индустриална зона, Керамична фабрика, гр. Червен бряг, община Червен бряг; Комплексно разрешително №87/2005г.

II.2.11.1. Селско стопанство

Природните и климатични условия оказват положително влияние върху развитието на селското и горското стопанство. Земеделските територии към общата площ на общината са 368 533 дка.

Приоритетно се явява растениевъдството, като най-голям е делът на зърнените култури. Освен тях се отглеждат технически и фуражни култури, и трайни насаждения. Добро развитие има зеленчукопроизводството, което задоволява основно личните нужди на селските стопани.

Сред най-отглежданите култури са - зърнено-хлебни (пшеница и ечемик), зърнено-фуражни, фуражни (царевица) и технически (слънчоглед, тютюн). Сред овощните дървета най-отглеждани на територията на общината са – орехи, сливи, череши и др. През последните години зеленчукопроизводството в района има траен спад, като се развива на малки площи, предимно в дворни места. Трайните насаждения са представени от лозя и овощни градини, които са разположени на разпокъсани маломерни площи и се обработват от собствениците. В общината в землищата на гр. Червен бряг и с. Реселец има ябълков масив, а сливови масиви в гр. Червен бряг и с. Ракита.

II.2.11.2. Животновъдство

Също така добро развитие има и животновъдството (говедовъдство, свиневъдство, птицевъдство). Животновъдството на територията на община Червен бряг е развито в направление за мляко и месо. Частни земеделски стопани са ангажирани в отглеждането на животни в сектор (говедовъдство, свиневъдство, птицевъдство).

II.2.11.3. Горско стопанство

Горският фонд е съставен от стопански гори, защитни пояси, разсадници, лесопаркове и паркове. В горите са съсредоточени, включително и на територията на общината ценни ресурси-дървесина, билки, гъби, богато биологично разнообразие.

Горският фонд е пръснат неравномерно по територията на общината във вид на малки гори или група гори. Долината на река Искър е залесена основно с върби и тополи. Във вътрешността на територията се срещат акация, дъб и бор. Групата на горите със специално предназначение обхваща защитна ивица край река Искър и тяхното предназначение е да защитават бреговете и дигите от разрушителното действие на високите води на реката. Горските територии на община Червен бряг по данни на Министерство на Земеделието и храните, предоставени с писмо изх. №07-362/01.06.2016г., входирано под №04-05-9/07.06.2016г. в община Червен бряг, е 77 807 декара.

Държавния горски фонд на територията на общината заема 57 413 дка. След проведеното възстановяване собствеността върху гори и земи от Горския фонд, се наблюдава следното разпределение на собствеността на горите в общината:

- държавна частна собственост – 20 594 дка;
- държавна публична собственост – 1 859 дка;
- общинска частна собственост – 3 264 дка;
- юридически лица - 140 дка;
- физически лица – 40 999 дка;

В горите и земите с основно дървопроизводителни и средообразуващи функции, организацията на стопанството е насочена към разширеното възпроизводство на дървесина. Горските ресурси до голяма степен намаляват степента на замърсяване на въздуха. Около горските масиви се повишават турбулентността и самоочистването на

въздуха. Горите спомагат за намаляване на замърсеността, в качеството си на филтър, те поглъщат и неутрализират големи количества газове и интоксиканти.

Разпределение на видовете гори по населени места в община Червен бряг

Землище	Широкол. гора	Иглолист. гора	Други	Общо дка
гр. Червен бряг	6 868	997	1 560	9 425
гр. Койнаре	4 182	18	3	4 203
Бресте	4 349	249	838	5 436
Глава	1 813		8	1 821
Горник	7 178	222	252	7 652
Девенци	4 078	72	66	4 216
Лепица	381		1	382
Радомирци	5 871	107	162	6 140
Ракита	4 611		194	4 805
Реселец	8 346	2 072	550	10 968
Рупци	3 969		63	4 032
Сухаче	4 070	4	23	4 097
Телиш	1 835		187	2 022
Чомаковци	1 617		40	1 657
Общо дка	59 168	3 741	3 947	66 856

Източник: Лесоустройствен план, Общ устройствен план на община Червен бряг до 2035г.;

Горското стопанство е стратегически резерв за развитието на дейности като дърводобива и дървопреработването, лов и риболов, рационално и екологосъобразно ползване на диворастващите билки, горски плодове и гъби и т.н. Горският фонд се стопанисва от ДГС – Плевен за горите държавна собственост и от община Червен бряг за горите общинска собственост. В горите и земите с основно дървопроизводителни и средообразуващи функции, организацията на стопанисването е насочена към разширеното възпроизводство на дървесината.

От горите на територията на общината се добива дървесина, която се продава. развитието на дейностите, свързани с възпроизводството, ползването и опазването на горите, създава работни места за голяма част от населението на общината. С връщането на гори на техните собственици се осигурява допълнителен доход от развиване на дейност на базата на собствен ресурс, както и се увеличи интересът и разнообразието в използването на дървесината. Като проблем остават незаконните сечи, чрез които се добива незаконно дървесина от гори собственост на държавата, общината и гражданите.

II.2.11.4. Туризм

Туризмът в община Червен бряг е слабо развит, като стопански отрасъл, въпреки наличието на природни дадености и исторически паметници. Капацитетът на материално-техническата база не е голям, като са регистрирани само 2 хотела. Потенциал за развитие на този отрасъл има в малките населени места на общината, които съчетават благоприятни климатични условия, природно-географско положение. Към 2018г. на територията на общината легловата база възлиза на 105 легла, 4 места за настаняване. В последните години в общината все повече се забелязва тенденцията за намаление на броят на туристите.

Средства за подслон в община Червен бряг

Година	Средства за подслон	Легла	Реализирани нощувки	Пренощували лица	Приходи от нощувки
2014	3	94	7 355	2 688	139 548
2015	4	105	5 663	2 308	147 621
2016	4	105	4 434	2 556	128 149
2017	4	105	2 919	2 113	97 383
2018	4	105	4 971	3 387	122 707

*Източник: План за интегрирано развитие на община Червен бряг за периода 2021-2027г.

Туризмът може да бъде приоритетен отрасъл в икономиката на общината, но неговото развитие не може да бъде успешно, ако не се съчетае с общото подобряване на икономическата база и на инфраструктурата.

Община Червен бряг има богати туристически ресурси – природни и културно-исторически забележителности, които имат потенциал да бъдат развити, но затова е необходимо привличане на източници на финансиране в туристическата сфера на средства от европейските структурни фондове, както и подпомагане на развитието на малкия и среден туристически бизнес.

Община Червен има потенциал за развитие на туризма - неолитните селища на Телиш, тракийските поселения в Чомаковци и Пипра, Зентокурту, римските градове при Реселец и Чомаковци, пътищата, мостовете, византийските крепости - едно минало, което придава уникалния дух на селищата.

В община Червен бряг се намират природни забележителности, които са предпоставка за развитието на сектора и повишаване на посещаемостта в района:

- Скални образувания „Куклите“ в местността „Улея“ в землището на с. Реселец;
- Тектонски гребен „Калето“ в землището на с. Реселец;
- Водопад „Скока“ в землището на с. Реселец;
- „Хайдушка пещера“ в местността „Скока“ при с. Девенци;
- Скален мост „Седларката“ в местността „Езерото“ в землището на с. Ракита;

Добрите природни дадености на с. Реселец и изградената екопътека са предпоставка за развитие на екотуризма в района. В община Червен бряг са изградени няколко язовира, най-голям от които е язовир „Телиш“, язовир „Горни Дъбник“, язовир „Еница“, а в околностите на с. Рупци се намира язовир „Рупци“, както и има няколко рибарника и микроязовири, които може да предоставят възможности за развитие на ловно-рибарския туризъм.

В населените места на общината има множество природни забележителности и обекти на културен туризъм, като например:

- Гр. Червен бряг - праисторически селища (в м. „Лесковец“, в м. „Биволски камък“); средновековни селища (в м. „Добролък“ и в м. „Селището“); скални рисунки (в м. „Калето“); пет надгробни могили;
- Гр. Койнаре - 10 надгробни могили в цялото землище; праисторически селища (в м. „Мелница - Житница“, м. „Калето“, м. Лозята); античен некропол (м. „Белия бряг“);
- Село Глава - антично селище (югоизточно от селото); три надгробни могили;
- Село Горник – тракийски селища и тракийски могили (на 2 км южно от селото); праисторически селища (до източния край на селото, в м. „Кални затул“);

антични селища (при вливане на р. Златна Панега в р. Искър, в м. „Буков дол“ и в м. „Манастира“); римски път (в м. „Манастира“); античен некропол (3 км южно от селото);

- Село Девенци - м. „Скока“; ПЗ „Хайдушката пещера“; гората „Пипра“; местността „Калето“;
- Село Лепица – три надгробни могили; праисторическо и антично селище (в м. „Кленовит“);
- Село Радомирци - две надгробни могили; праисторическо селище (северно от язовира);
- Село Ракита – три надгробни могили (из землището на селото); антични селища (в района на селото и в м. „Умника“); могилата-градище (в м. „Черковното“); м. „Езерото“ с пещера; скален мост „Седларката“;
- Село Реселец – четири надгробни могили; праисторически селища (в м. „Тепето“, м. „Чудна“, до х. „Реселец“); антични селища (в м. „Куклите“, в Горното селище, в м. „Средна лъга“, до рибарника); антична крепост – Калето – м. „Лескар“; античен водопровод (м. „Добри дол“ – до античната крепост); средновековен некропол (в самото село); скални образувания „Куклите“; тектонски гребен „Калето“;
- Село Рупци - четири надгробни могили; праисторически селища (в м. „Имането“, във вилата на машиностроителния завод, при подстанция „Мизия“); антични селища (в м. „Имането“, в южния край на селото в м. „Жабек“);
- Село Сухаче – тракийско светилище в м. „Селището“;
- Село Телиш - възстановени две къщи от праисторическо селище от епохата на неолита в двора на читалището и археологична сбирка от материали от разкопките, провеждани в м. „Редутите“ и м. „Лъга“; язовир „Телиш“; „Калето“ - в м. „Пипра“ (4 км западно от селото) с археологични материали от праисторически човек, траки, римляни и Втората българска държава;
- Село Чомаковци – праисторически селища (в м. „Ореша“ и м. „Маркова могила“); антична крепост в района на селото; антична мозайка в селото; тракийска гробница;

II.2.11.5. Състояние на инфраструктурата – пътища, пристанища и т.н.

Географското положение на община Червен бряг, определя и нейната транспортна достъпност и включеност в националната транспортна система. Отстоянието на община Червен бряг от столицата е около 110 км, от които около 80 км са част от магистрала „Хемус“. През територията на общината преминава първокласен път I-3 от Републиканската пътна мрежа София-Русе, който съвпада с Европейски път E83. Липсва функциониращ обособен обходен път на град Червен бряг.

Републиканска пътна мрежа

През територията на град Червен бряг минават няколко третокласни и четвъртокласни пътища, с помощта на които се осъществява по-голяма част от връзките между останалите населени места. Улиците, които са със статут на част от Републиканската пътна мрежа в гр. Червен бряг са представени в таблица по-долу:

Републиканска и Общинска пътна мрежа в гр. Червен бряг

Наименование на улица от градската мрежа	Номер на път от Републиканската пътна мрежа	Дължина (м)
ул. „Пенчо Славейков	III - 306	563
ул. „14 септември”	III - 306	1 033
ул. „Търговска”	III - 306	915
ул. „Западна промишлена”	III - 306	1 180
ул. „Антим I”	III - 1031	1 736
ул. „Княз Борис I”	III - 1031	457
ул. „Г. С. Раковски”	III - 1031	763
Общо:		6 647

През територията на града преминават пътища III-1031 и III-306 от Републиканската пътна мрежа. Преплитането на транзитното движение от републиканската пътна мрежа и градското движение генерира допълнителен трафик в гр. Червен бряг.

 Общинска пътна мрежа

Общинската пътна мрежа включва мрежите на няколко населени места. Различните населени места са с различана гъстота и сходно ниво на поддръжката. Като водеща в това отношение е мрежата гр. Койнаре с дължина 73 км, следвана от гр. Червен бряг с дължина 69 км (като град Червен бряг – 45 км, а Квартал V^{ти} – 24 км).

Важна част от мрежата е път III-306, който е третокласен път, част от Републиканската пътна мрежа на страната и изпълнява функцията на северен обход на град Червен бряг. Път III-3006 преминава изцяло по територията на област Плевен и община Червен бряг. Общата му дължина е 10,7 км, от които 5,65 км в община Червен бряг.

 Железопътна инфраструктура

Град Червен бряг се намира на централната железопътна линия София-Варна. Гара Червен бряг е съединително звено, най-близката и най-удобна гара на централната железопътна линия София-Варна, свързваща районите на Тетевенския, Луковитския, Оряховския, Белослатинския и част от Ботевградския край.

 Масов обществен пътнически транспорт

В град Червен бряг няма градска автобусна линия. Автобусните линии, които минават през територията на града са междуградски, които се обслужват от частни превозвачи и включват в себе си общинска, областна и републиканска транспортни мрежи. Транспортната мрежа се състои от следните транспортни линии:

- В общинската транспортна схема - 14 автобусни линии;
- В областната транспортна схема - 6 автобусни линии;
- В републиканската транспортна схема - 12 автобусни линии;

Маршрутни направления на извънградски автобусен транспорт

Бяла Слатина-Червен бряг	София-Оряхово
Етрополе-Козлодуй	Тетевен-Червен бряг
Етрополе-Червен бряг	Червен бряг-Бяла Слатина
Козлодуй-Етрополе	Червен бряг-Етрополе
Луковит-Червен бряг	Червен бряг-Луковит
Оряхово-София	Червен бряг-Тетевен
София-Искър	

Определени затруднения в осъществяването на пътните връзки има по отношение обслужването с автобуси на някои села. Сериозни проблеми в експлоатацията и ползването на пътната мрежа възникват през зимния сезон.

Автогарата на град Червен бряг е ключов елемент от транспортната схема на града. Нейната рехабилитация като инфраструктура е належаща за повишаване на качеството на обслужването. Необходима е реконструкцията на сградата на терминала както и на обслужващата пътно транспортна инфраструктура.

В резултат изпълнението на дейностите по проект „Насърчаване на социалното приобщаване и икономическо развитие чрез реконструкция и рехабилитация на общински пътища територията на община Червен бряг“ Договор за БФП 15/07/2/0/00660 финансиран от Програма за развитие на селските райони за периода 2014-2020г. Подмярка: 7.2. „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура Мярка 7: „Основни услуги и обновяване на селата в селските райони“, е извършена реконструкция и рехабилитация на три пътя в община Червен бряг:

- „Реконструкция и рехабилитация на общински път PVN1186-от Телиш до Граница общ.(Червен бряг-Долни Дъбник), посока Садовец“;
- „Реконструкция и рехабилитация на общински път LOV2096 от /Граница общ. (Луковит-Червен бряг) при Садовец-Ъглен до Ракита/“;
- „Рехабилитация Северен обходен път PVN 2193 /Маркова могила - V-ти кв./ гр. Червен бряг, км 0+000 до км 3+238.55“.

По проекта е постигната основната цел: Създаване и обновяване на малки по мащаби публична и техническа инфраструктура, която от своя страна да доведе до създаването на оптимална жизнена среда на селските райони, опазването на околната среда, създаването на достъпност и развитие на икономиката и образованието.

ИЗВОДИ:

- ✚ С водещи икономически функции в община Червен бряг е вторичният сектор, който включва преработващата промишленост, допълван от обслужването, което я определя като община с промишлено-обслужващи функции;
- ✚ В структурата на икономиката в община Червен бряг, като водещи се очертават следните отрасли: металообработващ, текстилен, хранително-вкусов и мебелен;
- ✚ В структурата на предприятията основна част заемат микропредприятията – над 92% от общия брой предприятия, като промяната в техния брой е нарастване;
- ✚ Природните и климатични условия оказват положително влияние върху развитието на селското и горското стопанство;
- ✚ Приоритетно се явява растениевъдството, като най-голям е делът на зърнените култури. Освен тях се отглеждат технически и фуражни култури, и трайни

насаждения. Добро развитие има зеленчукопроизводството, което задоволява основно личните нужди на селските стопани;

- ✚ Добро развитие има и животновъдството (говедовъдство, свиневъдство, птицевъдство);
- ✚ Туризмът в община Червен бряг е слабо развит, като стопански отрасъл, въпреки наличието на природни дадености и исторически паметници;
- ✚ През територията на община Червен бряг минават трасета на важни републикански пътища;
- ✚ Състоянието на общинската пътна мрежа е незадоволително;
- ✚ Масовият обществен пътнически транспорт е само с автобусни междуградски линии;

II.2.12. Финансови фактори

В тази част на програмата са разгледани финансовите инструменти, които са специално изведени в законодателството по околна среда, във връзка с осигуряване на средства за органите на местното самоуправление за реализиране на програми и мерки в областта на околната среда.

Задължение на местните власти е да предвидят в бюджета на общината, необходимите средства да реализиране на приетите от общинския съвет стратегии за развитие на общината, както и средства по поети евентуални задължения на общината по регионални програми и проекти.

В Законът за опазване на околната среда (чл. 80, ЗООС) е регламентирана възможността за финансиране на общините от държавния бюджет или от национални фондове, относно проекти по опазване на околната среда, когато те са обосновани като приоритетни в общинските програми за околна среда. ЗООС създава един допълнителен източник на приходи за общинските бюджети за реализиране на мерки по приоритетите, определени в ОПООС. Приходите от глоби и санкции по закона, налагани от кметовете на общини, постъпват по бюджета на общината. Осемдесет на сто от санкциите за увреждане или замърсяване на околната среда над допустимите норми по чл. 69 постъпват по бюджета на общината, на чиято територия се намира санкционираният субект. Тези приходи, както и приходите от глоби за нарушаване на наредбите, приемани от общинските съвети във връзка с опазването на околната среда, се изразходват за екологични проекти и дейности по приоритети, определени в ОПООС (чл. 65, ЗООС).

Също така, чл. 74 от ЗООС регламентира задължение за местните власти, ежегодно с приемането на общинския бюджет, по предложение на кмета на общината да се определят средства за изпълнение на приоритетни екологични проекти и дейности, включени в общинската програма за опазване на околната среда.

В ЗООС е предвиден и един специален финансов инструмент за реализиране на задълженията на местната власт за изпълнение на национални и общински стратегии и програми в областта на околната среда, включително на ОПООС. Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС), в изпълнение на своята дейност предоставя на общините финансови средства под формата на безвъзмездни помощи и безлихвени или нисколихвени заеми.

Редица специални закони в областта на околната среда също предвиждат възможности за финансиране на дейности, свързани с изпълнение на ангажиментите на общините за опазване на околната среда.

Законът за водите (чл. 198, ал. 2, ЗВ) подчертава задължението на общините да предвиждат в своите бюджети средства за изпълнение на ангажиментите по околна среда,

като регламентира, че проекти, обекти и мероприятия с местно значение се финансират със средства от общинските бюджети или с общински извънбюджетни средства. ЗВ поставя принципите на икономическото регулиране, основани на принципа за възстановяването на разходите за водните услуги, включително тези за околната среда и за ресурса и на принципа „замърсителят плаща“. Те се реализират чрез провеждане на ценова политика, която осигурява подходящи стимули за потребителите за ефективно използване на водите с оглед постигането на целите за опазване на околната среда (чл. 192, ЗВ).

ЗУО предвижда възможност за финансиране от държавния бюджет на приоритетните дейности по изграждане на съоръжения и инсталации за третиране на битови, масово разпространени и опасни отпадъци, както и за почистване и рекултивация на места, замърсени с отпадъци (чл. 56, ал. 1, ЗУО). Финансират се само програми и проекти за изграждане на съоръжения и инсталации за третиране на отпадъци, които отговарят на последователността на мерките, определени в НПУО. Когато съоръженията и инсталациите не се използват съгласно изискванията, общините възстановяват средствата в държавния бюджет или в ПУДООС.

ЗУО в допълнение на ЗООС определя по бюджета на съответната община, постъпването на сумите от глобите и имуществените санкции за нарушения на закона, когато наказателните постановления са издадени от кмета на общината, като тези средства се изразходват целево за проекти и обекти за управление на отпадъци (чл. 58, ал. 2 и 3, ЗУО).

Законът за защитените територии (чл. 74, ал. 1 и ал. 2, т. 6, ЗЗТ) специално предвижда, че финансирането на дейностите на общините в защитените територии за извършване на възстановителни, поддържащи и други природозащитни дейности в тях, се подпомага от ПУДООС.

Източници за финансиране на дейностите по опазване на околната среда

Източниците за финансиране на програми (проекти) в областта на опазване на околната среда могат да бъдат национални или международни организации, фондове, механизми и други, които осъществяват директни инвестиции, посредством бюджетни субсидии, безвъзмездни помощи и дарения, заеми при облекчени условия за реализиране на проекти в областта на опазването на околната среда, непреки инвестиции и др.

Основните национални и международни източници за финансиране на дейности за реализиране целите на политиката по опазване на околната среда са:

- Държавен бюджет;
- Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС);
- Фондове на Европейския съюз - Структурни фондове (Оперативна програма „Околна среда“ – програмата подпомага изпълнението на поетите от страната ни ангажменти в сектор околна среда и постигането на съответствие с изискванията на европейското екологично законодателство. Програмата предоставя големи възможности на общините в страната да изградят съвременна инфраструктура за управление на водите и отпадъците, да бъде опазено биологичното разнообразие, което ще съдейства не само за по-чиста и здравословна околна среда, съхранена природа, но и създава и нови работни места);
- Национален доверителен екофонд;
- Международни организации и финансови институции – Глобален екологичен фонд (ГЕФ), Nordic – фондове, Световна банка;

Основен дял в средствата, заложили в бюджетите на Министерството на околната среда и водите, разработвани на програмен принцип по години са за изграждане на инфраструктурни обекти (строителство на депа за твърди битови отпадъци, пречиствателни станции за отпадни води, канализационни мрежи и довеждащи колектори и корекции на речни корита и дерета, изграждане на сепариращи съоръжения за разделяне на отпадъците и системи за рециклирането им, изграждане на компостиращи съоръжения, съоръжения за управление на строителни отпадъци, съдове за сметосъбиране, компостиране на биоразградими битови отпадъци, финансиране на дейности по обезвреждането на негодни за употреба пестициди и др.).

II.2.12.1. Бюджет

Основните бюджетни параметри, залегнали в бюджета на община Червен бряг в частта на местните дейности са съобразени със стратегическите приоритети на Общината:

- Финансова стабилност;
- По-добро усвояване на средствата по европейските фондове през новия програмен период;
- Подобряване на предоставяните от Общината публични услуги;
- Модернизация и развитие на техническата и образователната инфраструктура;
- Баланс между потребностите и възможностите на общината;

 Разходи свързани с опазване на околната среда, относителен дял от всички разходи

За 2021г. в община Червен бряг са предвидени разходи за ООС:

- Озеленяване в размер на 108 614 лв.;
- Чистота в размер на 958 214 лв.;
- Управление на дейности по отпадъците в размер на 312 772 лв.;
- Други дейности по опазване на околната среда в размер на 70 826 лв.;

II.2.12.2. Ниво на такси за услуги в областта на управление на отпадъците и водите, сравнение със средното за страната; доколко приходите от такси покриват разходите за дейността

 Такса „битови отпадъци“

В община Червен бряг определянето на такса „битови отпадъци“ е според количеството битов отпадък или пропорционално в промили на база данъчна оценка и отчетна стойност на имота. Следва се практиката, прилагана за жилищни и нежилищни имоти на гражданите и предприятията, като се определят промили за сметосъбиране и сметоизвозване, поддържане на депо за ТБО и почистване на обществени територии.

Приходи от събрана такса „битови отпадъци“ за периода 2016-2020г.

Година	Приходи /лв.
2016г.	760 145 лв.
2017г.	760 757 лв.
2018г.	837 572 лв.
2019г.	946 692 лв.
2020г.	973 854 лв.

**Източник: Данни от община Червен бряг „Отчет-сметки за приходите и разходите от такса битови отпадъци за периода 2016-2020г. на община Червен бряг, съгласно чл. 66 от ЗМДТ“*

Съгласно приета план-сметка за приходите и разходите от такса битови отпадъци за 2020г. на община Червен бряг са заложени приходи в размер на 1 590 192 лв., в т.ч. приходи ТБО 2020г. – 1 024 000 лв. и финансиране от израв. субсидия – 566 192 лв. В община Червен бряг събраните приходи от такса „битови отпадъци“ през 2020г. са в размер на 973 854 лв.

Приходи от такса битови отпадъци (лв./жител)

Приходи от такса битови отпадъци (лв./жител)	2015г.	2016г.	2017г.	2018г.
Средно - България	71,47	77,59	79,40	84,10
Средни общини (10-50 хил. жители)	56,06	58,64	62,06	66,24

*Източник: НПУО 2021-2028г.

Съгласно данни на ГРАО, населението по постоянен адрес на община Червен бряг за 2018г. е 31 125 души, като за 2018г. по план-сметка на общината предвидените приходи от такса „битови отпадъци“ са 923 000 лв., а са отчетени приходи от такса „битови отпадъци“ в размер на 837 572 лв., при което приходите от такса „битови отпадъци“ са съответно 26,91 лв./жител. За 2018г. община Червен бряг е реализирала много по-ниски постъпления от такса „битови отпадъци“ спрямо средното за страната и спрямо постъпленията за средни общини в страната (с население 10-50 хил. жители).

Приходи от такса битови отпадъци на тон отпадъци (лв./тон))

Приходи от такса битови отпадъци на тон отпадъци (лв./тон)	2015г.	2016г.	2017г.	2018г.
Средно - България	154,48	173,54	166,90	186,57
Средни общини (10-50 хил. жители)	86,75	90,40	89,23	100,95

*Източник: НПУО 2021-2028г.

Съгласно данни на община Червен бряг за 2018г. количеството на депонираните смесени отпадъци от общината на Регионалното депо е 6 386,510 тона смесени битови отпадъци. По план-сметка на общината предвидените приходи от такса „битови отпадъци“ са 923 000 лв., отчетените приходи от такса „битови отпадъци“ са в размер на 837 572 лв. Приходите от такса битови отпадъци на тон са 131,15 лв./тон, което показва, че за 2018г. община Червен бряг е реализирала по-ниски постъпления от такса „битови отпадъци“ спрямо средните за страната и по-високи постъпления спрямо постъпления на средни общини в страната (с население 10-50 хил. жители).

В община Червен бряг такса „битови отпадъци“ се определя в годишен размер с решение на ОбС въз основа на одобрена План-сметка в съответствие с чл.66, ал.1 от ЗМДТ. Определя се размера на таксата за всеки компонент в услугата поотделно – съдове за съхраняване на битови отпадъци, сметосъбиране и сметоизвозване, поддържане и експлоатация на депа за ТБО и почистване на територии предназначени за обществено ползване.

Структура на постъпленията от такса за битови отпадъци, платена от населението и бизнеса

	2014г.		2015г.		2016г.		2017г.		2018г.	
	Домакинства	Бизнес	Домакинства	Бизнес	Домакинства	Бизнес	Домакинства	Бизнес	Домакинства	Бизнес
Средни общини (10-50 хил. жители)	36,8%	63,2%	35,9%	64,1%	39,3%	60,7%	39,2%	60,8%	39,5%	60,5%
Средно - България	43,3%	56,7%	42,6%	57,4%	32,2%	67,8%	33,3%	66,7%	30,8%	69,2%

*Източник: НПВО 2021-2028г.

В следващата таблица са представени данни за внесена такса „битови отпадъци“ в община Червен бряг от физически и юридически лица през последните години, съгласно „Справка за действително платени такси битови отпадъци от ФЛ и ЮЛ през периода 2016-2020г.“, предоставена от общината както следва:

Година	Платени такси от Физически лица общо (хил. лв.)	Платени такси Юридически лица общо (хил. лв.)	Общо ФЛ и ЮЛ (хил. лв.)
2016	455	305	760
2017	464	297	761
2018	510	328	838
2019	515	432	947
2020	538	435	973

За община Червен бряг не е валидна наблюдаваната в общините ситуация, при която дялът на платените от бизнеса средства за такса „битови отпадъци“ е по-голям от този на домакинствата, а напротив домакинствата са платили по-голям дял от таксата в сравнение с юридическите лица, което е видно от таблицата по-горе за периода 2016-2020г.

Планирани и отчетени приходи от такса „битови отпадъци“ в община Червен бряг за периода 2016-2020г.

Приходи (лв.)	2016г.	2017г.	2018г.	2019г.	2020г.
Планирани приходи от такса „Битови отпадъци“	953 000	945 000	923 000	923 000	1 024 000
Отчетени приходи от такса „Битови отпадъци“	760 145	760 757	837 572	946 692	973 854
Изпълнение в %	79,76%	80,50%	90,74%	102,57%	95,10%

*Източник: Община Червен бряг, „План-сметки за приходите и разходите от такса битови отпадъци за периода 2016-2020г. на Община Червен бряг, съгласно чл. 66 от ЗМДТ“ и „Отчет-сметки за приходите и разходите от такса битови отпадъци за периода 2016-2020г. на Община Червен бряг, съгласно чл. 66 от ЗМДТ“

През периода 2016-2020г. в община Червен бряг отчетените приходи от такса „битови отпадъци“ са по-ниски от планираните, т.е. наблюдава се неизпълнение по приходната част от такса „битови отпадъци“ и общината няма устойчиви приходи от такса „битови отпадъци“, с изключение на 2019г. когато е налице висока събираемост от 102,57%.

За 2018г. дължимите приходи от такса „битови отпадъци“ са 923 000 лв., а отчетените приходи от такса „битови отпадъци“ в община Червен бряг, съгласно „Справка за действително платени такси битови отпадъци от ФЛ и ЮЛ през периода 2016-2020г.“

са 838 хил. лв., в т.ч. от домакинства – 510 хил. лв и от юридически лица – 328 хил. лв., т.е дела на средствата платени от бизнеса е 39,14%, а от домакинствата е 60,86%. За 2018г. за средните общини (10-50 хил. жители) делът на средствата платени от бизнеса е 60,5%, а делът от домакинствата е 39,5%. За страната за 2018г. делът на средствата платени от бизнеса е 69,2%, а от домакинствата е 30,8%. В община Червен бряг за 2018г. делът на средствата платени от бизнеса е по-нисък спрямо средното за страната и по-нисък спрямо средни общини в страната (с население 10-50 хил. жители. За 2018 г. в община Червен бряг делът на средствата платени от домакинствата е по-висок спрямо средното за страната и по-висок спрямо средни общини в страната (с население 10-50 хил. жители).

Структурата на разходите на дейностите по управление на отпадъците е представена в следващата таблица на база информация от годишните отчет-сметки на общината за дейностите по управление на отпадъците.

Разходи за управление на отпадъците в община Червен бряг

Година	2016	2017	2018	2019	2020	Общо	%
Общо разходи по управление на отпадъците /лв./ в т. ч.	1 101 436,00	1 119 305,00	1 148 595,00	945 491,00	1 447 814,00	5 762 641,00	100%
Съдове за съхраняване на битови отпадъци	0,00	9 994,00	7 675,00	3 739,00	0,00	21 408,00	0,37%
Сметосъбиране и сметоизвозване	595 216,00	550 554,00	519 371,00	468 957,00	713 772,00	2 847 870,00	49,42%
Поддържане и експлоатация на депа за ТБО	336 916,00	402 365,00	425 886,00	347 528,00	632 676,00	2 145 371,00	37,23%
Почистване на територии предназначени за обществено ползване	169 304,00	156 392,00	195 663,00	125 267,00	101 366,00	747 992,00	12,98%

Общо за годините 2016-2020г. в община Червен бряг, 0,37% от експлоатационните разходи се ползват за закупуване на съдове за съхраняване на битови отпадъци, 49,42% за сметосъбиране и сметоизвозване, 37,23% за поддържане и експлоатация на депа за ТБО (вкл. отчисленията по ЗУО) и 12,98% за почистване на територии предназначени за обществено ползване. Не са били предвидени разходи за съдове за съхраняване на битови отпадъци през 2016г. и 2020г.

Покритие на разходите за управление на отпадъците с приходи от такса битови отпадъци в община Червен бряг

	2016г.	2017г.	2018г.	2019г.	2020г.
Отчетени приходи от такса "Битови отпадъци" (лв.)	760 145	760 757	837 572	946 692	973 854
Отчетени разходи по управление на отпадъците (лв.)	1 101 436	1 119 305	1 148 595	945 491	1 447 814
Покритие на разходите за управление на отпадъците с приходи от такса битови отпадъци (%)	0,69	0,68	0,73	1,00	0,67

Община Червен бряг изразходва повече средства през годините за управление на отпадъците отколкото събира такива от такса „битови отпадъци“.

ВиК услуги

Експлоатацията на ВиК системата и предоставянето на услуги на територията на община Червен бряг се извършва от „ВиК” ЕООД - Плевен. Водоснабдителното и канализационно стопанство на Дружеството се разделя на девет производствени райони и един по канализация, които стопанисват, поддържат и експлоатират съоръженията и мрежата в селищата. *Район Червен бряг* - поддържа и експлоатира водопроводната и канализационна мрежа, съоръженията и водоизточниците на 14 населени места в община Червен бряг. Това са селищата - Бресте, Глава, Горник, Девенци, Койнаре, Лепица, Радомирци, Ракита, Реселец, Рупци, Сухатче, Телиш, Червен бряг и Чомаковци.

На основание Решение № Ц-46/30.12.2020г. на Комисията за енергийно и водно регулиране и Заповед №381/30.12.2020г. на Управителя на „Водоснабдяване и канализация“ - ЕООД гр. Плевен, са утвърдени цени на водоснабдителни и канализационни услуги, считано от 01.01.2021г. както следва:

Регулирани ВиК услуги	лв./куб.м без ДДС	лв./куб.м с ДДС
1. Цена за услугата доставяне на вода на потребителите		
1.1. битови потребители (население - физически лица)	1.808	2.170
1.2.обществени потребители (юридически лица)	1.808	2.170
2. Цена за услугата отвеждане на отпадъчните води		
2.1. битови потребители (население)	0.225	0.270
2.2. обществени потребители (юридически лица)	0.225	0.270
3. Цена за услугата пречистване на отпадъчните води		
3.1.Битови и приравнените към тях общ., търг. и др. потребители	0.422	0.506
3.2. Промислени и стопански потребители (ю. л.)		
степен на замърсяване 1	0.604	0.725
степен на замърсяване 2	0.680	0.816
степен на замърсяване 3	0.916	1.099

ИЗВОДИ:

- За финансиране на дейностите за реализиране целите на политиката по опазване на околната среда е необходимо община Червен бряг да кандидатства в съвместни проекти, както със съседни общини в региона, така и с НПО;
- За община Червен бряг не е валидна наблюдаваната в общините ситуация, при която делът на платените от бизнеса средства за такса „битови отпадъци“ е по-голям от този на домакинствата, а напротив домакинствата са платили по-голям дял от таксата в сравнение с юридическите лица за периода 2016-2020г.;
- През периода 2016-2020г. в община Червен бряг отчетените приходи от такса „битови отпадъци“ са по-ниски от планираните, т.е наблюдава се неизпълнение по приходната част от такса „битови отпадъци” и общината няма устойчиви

приходи от такса „битови отпадъци”, с изключение на 2019г. когато е налице висока събираемост от 102,57%;

- ✚ Общо за годините 2016-2020г. в община Червен бряг, 0,37% от експлоатационните разходи се ползват за закупуване на съдове за съхраняване на битови отпадъци, 49,42% за сметосъбиране и сметоизвозване, 37,23% за поддържане и експлоатация на депа за ТБО (вкл. отчисленията по ЗУО) и 12,98% за почистване на територии предназначени за обществено ползване. Не са били предвидени разходи за съдове за съхраняване на битови отпадъци през 2016г. и 2020г.;
- ✚ Община Червен бряг изразходва повече средства през годините за управление на отпадъците отколкото събира такива от такса „битови отпадъци“;

II.2.13. Демографска структура на населението

II.2.13.1. Население на общината по населени места, градско и селско население

По данни на НСИ към 31.12.2020г. населението на община Червен бряг възлиза на 23 918 жители, което е 10.25% от населението на цялата област Плевен (233 438 жители). Най-голяма част от него 14 089 души живеят в градовете, а останалите 9 829 души са разпределени в селата.

По общия брой на населението, общината попада в групата на малките общини (до 30 000 души). Разпределението на жителите по населени места е неравномерно, като 58,91% от населението на общината е съсредоточено в гр. Червен бряг и гр. Койнаре.

Разпределението на населението в градовете административен център – гр. Червен бряг и гр. Койнаре и останалите населени места в община Червен бряг (съгласно данни от НСИ към 31.12.2020г.) е представено в таблицата по-долу:

Област/община	Общо			В градовете			В селата		
	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени
Общо за страната	6 916 548	3 349 715	3 566 833	5 043 186	2 416 899	2 626 287	1 873 362	932 816	940 546
Област Плевен	233 438	113 082	120 356	153 832	73 621	80 211	79 606	39 461	40 145
Община Червен бряг	23 918	11 814	12 104	14 089	6 918	7 171	9 829	4 896	4 933

*Източник: НСИ

По данни на ГРАО населението по постоянен адрес на община Червен бряг за годините от 2016г. до 2020г. е, както следва:

№	Населено място в община Червен бряг	Данни на ГРАО – бр. жители по постоянен адрес				
		към 31.12.2016 г.	към 31.12.2017 г.	към 31.12.2018 г.	към 31.12.2019 г.	към 31.12.2020 г.
1.	гр. Койнаре	4 853	4 796	4 757	4 721	4 668
2.	гр. Червен бряг	15 414	15 244	15 102	14 952	14 737
3.	с. Бресте	389	387	381	381	368
4.	с. Глава	1 415	1 406	1 379	1 368	1 355
5.	с. Горник	1 455	1 453	1 444	1 457	1 449

6.	с. Девенци	708	711	704	690	675
7.	с. Лепица	397	393	384	379	374
8.	с. Радомирци	1 558	1 552	1 551	1 556	1 537
9.	с. Ракита	804	798	785	768	764
10.	с. Реселец	993	985	964	957	947
11.	с. Рупци	1 259	1 239	1 222	1 242	1 238
12.	с. Сухаче	690	676	675	667	664
13.	с. Телиш	819	800	764	744	723
14.	с. Чомаковци	1 036	1 034	1 013	1 007	994
Общо за общ. Червен бряг		31 790	31 474	31 125	30 889	30 493

*Източник: ГРАО

В таблицата по-долу е представен броя на населението за страната, както и разпределение на населението в общините от област Плевен, съгласно данни от НСИ към 31.12.2020г., като следва:

За страната /Област /Общини в областта	Общо	В градовете	В селата
България	6 916 548	5 043 186	1 873 362
Област Плевен	233 438	153 832	79 606
Белене	8 006	6 696	1 310
Гулянци	9 969	2 816	7 153
Долна Митрополия	17 578	6 744	10 834
Долни Дъбник	10 628	3 821	6 807
Искър	5 839	2 739	3 100
Кнежа	11 894	9 149	2 745
Левски	16 891	8 567	8 324
Никопол	7 721	2 765	4 956
Плевен	115 355	94 626	20 729
Пордим	5 639	1 820	3 819
Червен бряг	23 918	14 089	9 829

*Източник: НСИ

По брой на населението община Червен бряг се нарежда на второ място сред общините в област Плевен.

Един от основните демографски фактори даващи отражение върху числеността на населението са фактическите параметри на показателите формиращи неговия естествен прираст – раждаемост и смъртност. Анализите и оценките за състоянието и очертаващите се тенденции в естественото движение на населението са важни от гледна точка на стратегическите насоки за развитието на общината.

II.2.13.2. Миграция

Намаляването на населението в общината е основен лимитиращ фактор за бъдещо развитие и оказва негативно влияние върху работната сила и възпроизводителния потенциал на територията. Миграциите са непрекъснат процес и през последните години мотивите са лични и икономически. Миграционните процеси са ясно изразени от селата

към градовете и от Общината към по-големите градове на страната и чужбина /особено за младите хора/. Тази тенденция се обуславя от наличието на жилища в града и по-доброто качество на услугите. В резултат е налице западане на дейностите, свързани с услугите в общината. Това дава отражение и върху икономическата активност.

Механичният прираст като демографски показател е резултат от разликата между броя на заселените и на изселените. В последните години се наблюдава тенденция, че броят на заселените и броят на изселените се движи в определени не много широки граници. За общината броят на изселените непревишава този на заселените, което формира и положителен механичен прираст в община Червен бряг.

Миграциите са непрекъснат процес с различен генезис и интензитет. Механичният прираст на община Червен бряг за 2020г. в абсолютни стойности е следният - заселили са се 651, а са се изселили 528, а механичният прираст е 123 души.

В таблицата по-долу е представено механичното движение на населението в страната, област Плевен и община Червен бряг, съгласно данни от НСИ през 2020г.:

За страната /Област /Общини в областта	Заселени	Изселени	Механичен прираст
България	234 606	203 891	30 715
Област Плевен	8 729	8 419	310
Белене	162	189	-27
Гулянци	373	251	122
Долна Митрополия	911	416	495
Долни Дъбник	499	262	237
Искър	238	143	95
Кнежа	277	175	102
Левски	526	364	162
Никопол	321	184	137
Плевен	4 240	5 758	-1 518
Пордим	531	149	382
Червен бряг	651	528	123

*Източник: НСИ

II.2.13.3. Естествен прираст

Естественото движение е един от основните компоненти, оказващи влияние на динамиката на населението и неговата структура по възраст. През последните години, отрицателните стойности на естествения прираст остават относително високи, което води до намаляване на демографския потенциал на общината. Този факт играе ролята на ограничаващ фактор за бъдещото й социално-икономическо развитие. Подобряването на социално-икономическата ситуация в общината е една от възможностите за намаляване на отрицателните стойности на естествения прираст.

Разликата между ражданията и умираанията представлява естественият прираст на населението. След 1990г. демографското развитие на страната се характеризира с отрицателен естествен прираст на населението. През 2020г. са родени 217 деца, са починали 542 души. Естественият прираст на общината за 2020г. е отрицателен, както за страната, така и за областта.

При запазване на тази тенденция се ограничават възможностите за естественото възпроизводство на населението през следващите години, което ще рефлектира върху бъдещата възрастова структура на населението в общината и върху трудовия пазар.

В таблицата по-долу е представено естественото движение на населението в страната, област Плевен и община Червен бряг, съгласно данни от НСИ през 2020г.:

За страната /Област /Общини в областта	Общо живородени	Общо умрели	Естествен прираст
България	59 086	124 735	-65 649
Област Плевен	1 923	5 100	-3 177
Белене	34	209	-175
Гулянци	73	309	-236
Долна Митрополия	185	456	-271
Долни Дъбник	117	255	-138
Искър	55	148	-93
Кнежа	117	303	-186
Левски	116	444	-328
Никопол	55	241	-186
Плевен	916	2 027	-1 111
Пордим	38	166	-128
Червен бряг	217	542	-325

*Източник: НСИ

II.2.13.4. Заболеваемост

Общото влошаване на здравното състояние на населението в страната е съпроводено със специфични особености, поставящи определени групи в по-неблагоприятна позиция. Такива общности са хората, живеещи в малките населени места, в някои крайни райони на страната и най-вече етническите малцинства, населяващи селата. Недостатъчната степен на развитие на селските райони създава условия за неравнопоставеност на населението, свързана с по-нисък здравен статус в сравнение с градовете. В малките населени места доминират четири негативни тенденции, които комплексно влошват здравословното състояние на населението, в сравнение с градовете:

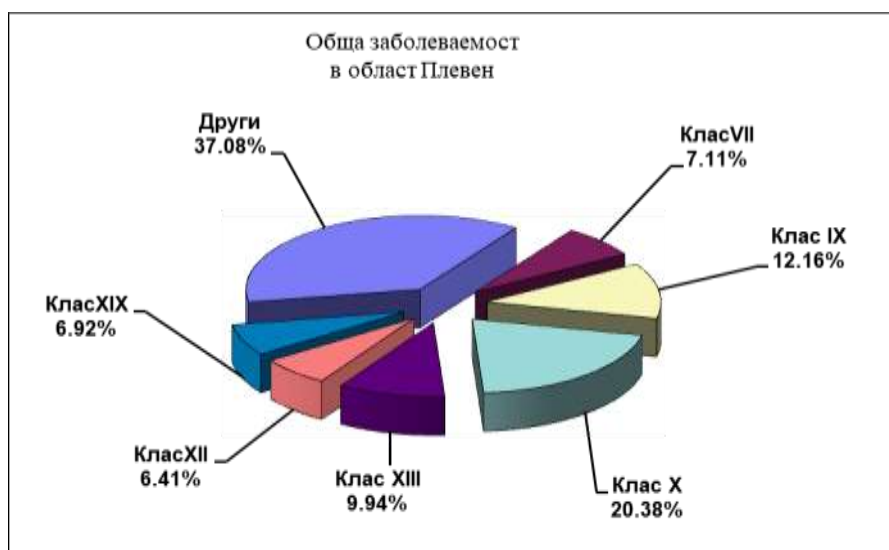
- Хората живеят по-кратко;
- Страдат от повече болести;
- Достъпът до здравната мрежа е ограничен;
- Качеството на здравните услуги е по-ниско;

Съгласно данни от изготвеният от РЗИ-Плевен „Годишен анализ на здравно-демографското състояние и здравната мрежа в Област Плевен“, 2020г., честотата на регистрираните заболявания в Плевенска област за 2020г. бележи леко увеличение и е 2 524 на 1 000 души от населението /2 495 ‰ – за 2019г. и 2 458 ‰ – за 2018г./ . Най-високи са честотата и относителния дял на болестите на органите на кръвообращението /22.4%/, заболяванията на дихателната система /13.1%/, болести на костно-мускулната система /11.4%/.

Заболеваемостта също се увеличава през 2020г. - 844 на 1 000 /2019г. - 797; 2018г. – 790/. Водещите болести са от X, IX и XIII клас. При децата съответно са болестите на

дихателната система /интензитет 489 на 1 000/, инфекциозните заболявания - 158, травмите - 61 и др.

Структура на заболяемост на населението от област Плевен през 2020г.

Във връзка с отчитането на регистрирани и хоспитализирани случаи на „Covid 19“ и в съответствие с въвеждането на нови кодове за отчитането му в МКБ 10, към списъка с наблюдаваните болести по МКБ 10 в разделите за заболяемостта се включва новият XXII клас „Кодове за специални цели - U00–U85“ и в т.ч. „Нови заболявания с несигурна етиология или спешна употреба – временни кодове U00–U49“.

Болестност и заболяемост сред населението в област Плевен 2020г.

№ на класа	НАИМЕНОВАНИЕ НА БОЛЕСТИТЕ ПО МКБ-10	Болестност			Заболеваемост		
		Регист-рирани заболя-вания	На 1000 души от насе-лението	Отн. дял	Регист-рирани заболя-вания	На 1000 души от насе-лението	Отн. дял
	ОБЩО I - XIX и XXII клас	592 802	2 523.9	100.00	198 270	844.2	100.00
I	Някои инфекциозни и паразитни болести	18 603	79.2	3.14	11 023	46.9	5.56
II	Новообразувания	15 936	67.8	2.69	5 787	24.6	2.92
III	Болести на кръвта, кръвотворните органи и отделни нарушения, включващи имунния механизъм	4 375	18.6	0.74	1 281	5.5	0.65
IV	Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата	38 144	162.4	6.43	6 487	27.6	3.27
V	Психични и поведенчески разстройства	17 162	73.1	2.90	3 241	13.8	1.63
VI	Болести на нервната система	27 980	119.1	4.72	8 023	34.2	4.05
VII	Болести на окото и придатъците му	43 950	187.1	7.41	14 090	60.0	7.11
VIII	Болести на ухото и мастоидния израстък	15 230	64.8	2.57	6 543	27.9	3.30
IX	Болести на органите на кръвообращението	132 912	565.9	22.42	24 117	102.7	12.16

X	Болести на дихателната система	77 604	330.4	13.09	40410	172.1	20.38
XI	Болести на храносмилателната система	21 927	93.4	3.70	9431	40.2	4.76
XII	Болести на кожата и подкожната тъкан	28 165	119.9	4.75	12717	54.1	6.41
XIII	Болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан	67 451	287.2	11.38	19714	83.9	9.94
XIV	Болести на пикочо-половата система	31 378	133.6	5.29	11966	50.9	6.04
XV	Бременност, раждане и послеродов период	3 058	13.0	0.52	619	2.6	0.31
XVI	Някои състояния, възникващи през перинаталния период	158	0.7	0.03	34	0.1	0.02
XVII	Вродени аномалии [пороци на развитието], деформации и хромозомни аберации	945	4.0	0.16	239	1.0	0.12
XVIII	Симптоми, признаци и отклонения от нормата	10 084	42.9	1.70	5830	24.8	2.94
XIX	Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини	34 290	146.0	5.78	13716	58.4	6.92
XXII	Кодове за специални цели U00-U85	3 450	14.7	0.58	3002	12.8	1.51

Болестност и заболяемост сред населението в област Плевен 2019г.

№ на класа	НАИМЕНОВАНИЕ НА БОЛЕСТИТЕ ПО МКБ-10	Болестност			Заболеваемост		
		Регист-рирани заболя-вания	На 1000 души от населе-нието	Отн. дял	Регист-рирани заболя-вания	На 1000 души от населе-нието	Отн. дял
	ОБЩО I – XIX клас	594 631	2 494.9	100.00	190 045	797.4	100.00
I	Някои инфекциозни и паразитни болести	17 852	74.9	3.00	9802	41.1	5.16
II	Новообразувания	17 186	72.1	2.89	5437	22.8	2.86
III	Болести на кръвта, кръвотворните органи и отделни нарушения, включващи имунния механизъм	4 591	19.3	0.77	1374	5.8	0.72
IV	Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата	35 764	150.1	6.01	6187	26.0	3.26
V	Психични и поведенчески разстройства	16 538	69.4	2.78	2672	11.2	1.41
VI	Болести на нервната система	27 176	114.0	4.57	7145	30.0	3.76
VII	Болести на окото и придатъците му	41 337	173.4	6.95	15216	63.8	8.01
VIII	Болести на ухото и мастоидния израстък	16 284	68.3	2.74	7062	29.6	3.72
IX	Болести на органите на кръвообращението	132 350	555.3	22.26	23482	98.5	12.36
X	Болести на дихателната система	79 656	334.2	13.40	39604	166.2	20.84
XI	Болести на храносмилателната система	24 108	101.1	4.05	9863	41.4	5.19

XII	Болести на кожата и подкожната тъкан	25 071	105.2	4.22	9554	40.1	5.03
XIII	Болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан	68 873	289.0	11.58	17588	73.8	9.25
XIV	Болести на пикочо-половата система	39 160	164.3	6.59	14944	62.7	7.86
XV	Бременност, раждане и послеродов период	2 885	12.1	0.49	509	2.1	0.27
XVI	Някои състояния, възникващи през перинаталния период	176	0.7	0.03	28	0.1	0.01
XVII	Вродени аномалии [пороци на развитието], деформации и хромозомни аберации	1 394	5.8	0.23	422	1.8	0.22
XVIII	Симптоми, признаци и отклонения от нормата	11 215	47.1	1.89	6574	27.6	3.46
XIX	Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини	33 015	138.5	5.55	12582	52.8	6.62

Хоспитализациите в последните години са стабилизираны. Всичко хоспитализираните случаи (изписани и умрели) през 2020г. в областта са 77 723 (за сравнение през 2019г. са 93 810, а през 2018г. – 94 455). От тях хоспитализирани случаи 69 054 (88.8%) са по повод на основно лечение на заболяване. Останалите 8 669 (11.2%) са по повод на проблеми, свързани със здравето (тук влизат живородените деца, рехабилитационни процедури и други видове медицинска помощ – клас XXI по МКБ-10).

Показателите на 100 000 души от населението за 2020г. в Плевенска област са 33 092 /39 359 за 2019г./ – съответно 28 322 и 34 584 за страната, т.е. леко превишават средните за страната. В структурата на хоспитализираните болни по класове болести водещо място през 2020г. заемат болестите на органите на кръвообращението - 21.2% относителен дял и интензитет 6 237 на 100 000, следвани от новообразувания – съответно 10.9 и 3 221 и т.н.

При децата до 17-годишна възраст най-голям е относителният дял на хоспитализираните поради заболявания на дихателната система. Сред лицата на възраст 18-64 години най-голям е дялът на хоспитализираните поради болести на органите на кръвообращението и пикочо-половата система. Водещи заболявания в структурата на хоспитализираните болни над 65 годишна възраст са болести на органите на кръвообращението и новообразуванията.

Хоспитализирана заболеваемост в област Плевен за 2020г.

	НАИМЕНОВАНИЕ НА БОЛЕСТИТЕ ПО МКБ-10	Изписани болни	На 100 000 души от населението	Относителен дял
	ОБЩО I - XIX и XXII клас	69 054	29 400.7	100.00
I	Някои инфекциозни и паразитни болести	614	261.4	0.89
II	Новообразувания	7 565	3220.9	10.96
III	Болести на кръвта, кръвотворните органи и отделни нарушения, включващи имунния механизъм	483	205.6	0.70
IV	Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата	2 325	989.9	3.37
V	Психични и поведенчески разстройства	1 426	607.1	2.07
VI	Болести на нервната система	3 380	1 439.1	4.89

VII	Болести на окото и придатъците му	1 270	540.7	1.84
VIII	Болести на ухото и мастоидния израстък	215	91.5	0.31
IX	Болести на органите на кръвообращението	14 650	6 237.4	21.22
X	Болести на дихателната система	6 038	2 570.8	8.74
XI	Болести на храносмилателната система	5 550	2 363.0	8.04
XII	Болести на кожата и подкожната тъкан	1 334	568.0	1.93
XIII	Болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан	4 362	1 857.2	6.32
XIV	Болести на пикочо-половата система	7 360	3 133.6	10.66
XV	Бременност, раждане и послеродов период	4 929	2 098.6	7.14
XVI	Някои състояния, възникващи през перинаталния период	759	323.2	1.10
XVII	Вродени аномалии, деформации и хромозомни аберации	152	64.7	0.22
XVIII	Симптоми, признаци и отклонения от нормата	654	278.4	0.95
XIX	Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини	4 478	1 906.6	6.48
XXII	Кодове за специални цели U00-U85	1 510	642.9	2.19

Хоспитализирана заболеваемост в област Плевен за 2019г.

	НАИМЕНОВАНИЕ НА БОЛЕСТИТЕ ПО МКБ 10	Изписани болни	На 100 000 души от населението	Относителен дял
	ОБЩО I - XIX клас	84 248	35 347.4	100.00
I	Някои инфекциозни и паразитни болести	929	389.4	1.10
II	Новообразувания	9 298	3 900.7	11.04
III	Болести на кръвта, кръвотворните органи и отделни нарушения, включващи имунния механизъм	598	250.9	0.71
IV	Болести на ендокринната система, разстрой-ства на храненето и на обмяната на веществата	3 371	1414.3	4.00
V	Психични и поведенчески разстройства	1 752	735.1	2.08
VI	Болести на нервната система	4 447	1776.4	5.28
VII	Болести на окото и придатъците му	1 522	638.2	1.81
VIII	Болести на ухото и мастоидния израстък	338	140.6	0.40
IX	Болести на органите на кръвообращението	17 021	7141.4	20.20
X	Болести на дихателната система	9 726	4011.0	11.54
XI	Болести на храносмилателната система	7 231	3033.9	8.58
XII	Болести на кожата и подкожната тъкан	1 743	730.9	2.07
XIII	Болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан	5 453	2287.9	6.47
XIV	Болести на пикочо-половата система	8 902	3736.2	10.57
XV	Бременност, раждане и послеродов период	5 058	2122.2	6.00
XVI	Някои състояния, възникващи през перинаталния период	791	331.9	0.94
XVII	Вродени аномалии [пороци на развитието], деформации и хромозомни аберации	239	100.3	0.28

XVIII	Симптоми, признаци и отклонения от нормата	560	235.0	0.66
XIX	Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини	5 269	2210.7	6.25

Оценката на въздействието на различните фактори върху здравето на населението показва различна сила на влияние на отделните фактори, като най-съществено влияние върху здравето на гражданите имат:

- *социално-икономическите фактори на окръжаващата среда (50%)* - безработицата, намаляването на доходите на голяма част от населението, влошената структура на разходите и потреблението;
- *начина на живот на отделните граждани, семейството, групите и обществото (20%)* - негативните фактори, свързани с начина на живот, са: поведенчески – тютюнопушене, злоупотреба с алкохол и наркотични вещества, рисков сексуално поведение и т.н.; хранене – нерационално и небалансирано; липсата на двигателна активност; психосоциален стрес;
- *въздействието на здравната система върху индивидуалното, груповото и общественото здраве е в рамките на едва 10%* - ограничаването на достъпа до здравни услуги, несполучливите в редица случаи организационно-структурни промени, недостатъчните финансови ресурси и принудително налаганите от населението самоограничения в потреблението на здравни услуги поради икономически причини съдействат за високите нива на заболяемостта, на общата и детска смъртност, задържането на общата продължителност на живота, влошават качеството на живот на българското население и възпрепятстват демографското му развитие;

Значителен интерес представляват и генетичните рискови фактори, както и артериалната хипертония, диабета, затлъстяването, които обуславят множество усложнения и последици.

Следва да се подчертае, че много от вредно действащите върху здравето фактори подлежат на контрол. Дори контролът само върху някои от тях е благоприятна основа за подобряване на здравното състояние на населението изобщо и в частност - за профилактика на съвременните социално-значими заболявания, които водят най-често до смърт и трайна неработоспособност. Като социалнозначими заболявания в страната се определят:

- Болестите на органите на кръвообръщението;
- Злокачествените новообразувания;
- Хроничните болести на дихателната система;
- Туберкулоза;
- Травми, злополуки и отравяния;
- Захарен диабет;
- Психични разстройства;

Болести на органите на кръвообръщението (БОК)

Високо е нивото на регистрираните заболявания (болестност) на органите на кръвообръщението – честота 565.9 на 1 000 души за 2020г. и най-висок относителен дял – 22.4%. Новооткритите заболявания от този клас също остават постоянно високи през последните години – съответно 102.7% и 12.2%. БОК са водещи в структурата на умиранията . През 2020г. честотата на умиранията по причина БОК е 1 296 на 100 000 и

този показател се запазва висок от години. Водещи нозологии в структурата на умиранията от БОК са исхемичната болест на сърцето (ИБС) и мозъчно-съдовата болест (МСБ).

Онкологични заболявания

Регистрираните злокачествени заболявания през 2020г. са 12 191 и бележат леко увеличение спрямо 12 163 през 2019г. Показателите на 100 000 население продължават да растат и са по-високи от тези за страната и от повечето други области. Тенденцията се запазва и за новооткритите заболявания – съответно 499 за Плевенска област и 399.3 за страната. В нозологичната структура на тези заболявания няма съществени изменения през последните години. Висока е заболяемостта от злокачествени новообразувания на млечната жлеза, трахея, бронхи и бял дроб, кожата, простатата и т.н.

Регистрирани заболявания от злокачествени новообразувания

Регистрирани заболявания	2020г.				2019г.			
	Всичко	в т.ч. ново-открити	Всичко	в т.ч. ново-открити	Всичко	в т.ч. ново-открити	Всичко	в т.ч. ново-открити
	Брой		На 100 000 от населението		Брой		На 100 000 от населението	
Общо	12 191	1 172	5 190.5	499.0	12 163	1 442	5 103.1	605.0
Устни, устна кухина и фаринкс	243	31	103.5	13.2	243	42	102.0	17.6
в т.ч. : устни	90	10	38.3	4.3	89	3	37.3	1.3
Храносмилателни органи	1 821	302	775.3	128.6	1 783	304	748.1	127.5
в т.ч. : стомах	151	50	64.3	21.3	136	37	57.1	15.5
дебело черво,ректум , ректосигмоидна област и анус	1 458	173	620.8	73.7	1436	174	602.5	73.0
Дихателна система	599	170	255.0	72.4	606	205	254.3	86.0
в.т.ч.: трахея, бронхи, бял дроб	376	138	160.1	58.8	390	178	163.6	74.7
Кости,съединителна тъкан, кожа и млечни жлези	4 720	285	2 009.6	121.3	4741	362	1989.2	151.9
в.т.ч.: меланом и други злокачествени новообразувания на кожата	2 417	140	1029.1	59.6	2424	198	1017.0	83.1
женска гърда ¹	2 173	138	1796.4	114.1	2157	150	1760.5	122.4
Пикочо-полови органи	4 085	313	1739.2	133.3	4060	429	1703.4	180.0
в.т.ч. маточна шийка ¹	851	40	703.5	33.1	848	46	692.1	37.5
тяло на матката ¹	746	40	616.7	33.1	781	47	637.4	38.4
яйчник ¹	223	19	184.3	15.7	220	22	179.6	18.0
простата ²	1 125	115	987.7	101.0	1104	160	953.2	138.1
пикочен мехур	607	59	258.4	25.1	608	95	255.1	39.9
Други	723	71	307.8	30.2	730	100	306.3	42.0

Забележка: ¹На 100 000 жени ²На 100 000 мъже

Болести на дихателната система

Тези заболявания са водещи в структурата на общо регистрираните заболявания – второ място с болестност 330.4 на 1 000 жители и първо със заболяемост 172.1 на 1 000 жители през 2020г. При смъртността по причини заемат относителен дял 4.3%.

Инфекциозни заболявания, в т.ч. туберкулоза

Сравнително висок е процентът на регистрираните инфекциозни заболявания – относителен дял в общата болестност 3.1% за 2020г. и честота 79.2 на 1 000 души. При децата до 17 години той е още по-голям – 11.8% /на 2^{ро} място по големина на относителен дял/ и честота 258. Най-голяма епидемиологична значимост по групи инфекции имат следните нозологични форми:

- Чревни инфекциозни болести - инфекциозен ентероколит;
- Инфекции на дихателните пътища - туберкулоза;
- Инфекциозни болести, предавани по полов път – сифилис;

През 2020г. регистрираните заболявания от активна туберкулоза са 106 (при 165 за 2019г. и 195 през 2018г.). От тях новооткритите са 35 (при 45 за 2018г. и 46 за 2018г.). Регистрираната заболеваемост за областта за 2020г. е 45.1 на 100 000 д.н. (за 2019г. – 69.2 на 100 000 д.н., 2018г. – 80.5 на 100 000 д.н.). За страната този показател е 44.2 за 2020г., 51.8 за 2019г. и 53.4 за 2018г. Новооткритите в областта са 14.9 през 2020г., 18.9 през 2019г. и 19.0 на 100 000 д.н. през 2018г., като за страната показателят е съответно 13.0, 18.5 и 18.4.

Психични заболявания

През 2020г. в областта болните под наблюдение на психиатричните заведения са 5 226 (2 238.7 на 100 000 д.н.), при 5 217 през 2019г. (2 208 на 100 000 д.н.). За страната този показател е 1 717.3 на 100 000 д.н. през 2020г. и 1 681.0 на 100 000 д.н. през 2019г. В структурата на заболяванията най-много са болните с умствена изостаналост – 709.8 на 100 000 д.н. през 2020г., следвани от случаите на шизофрения, шизотипни и налудни разстройства - 472.9.

II.2.13.4.1. Състояние на системата за медицинска помощ

Първична извънболнична медицинска помощ

Съгласно данни от изготвеният от РЗИ-Плевен „Годишен анализ на здравно-демографското състояние и здравната мрежа в Област Плевен“, 2020г., първичната медицинска помощ се оказва от общопрактикуващи лекари /ОПЛ/. В края на 2020г. на територията на Плевенска област работят 186 амбулатории за първична медицинска помощ – 178 индивидуални практики и 8 групови. Общият брой на лекарите е 203 /194 титуляри и 9 наети/.

Средният брой население на 1 общопрактикуващ лекар е 1 157 души. Показателят за осигуреността с ОПЛ е 8.6 на 10 000 души. Най-голям е този показател в общините Плевен (9.7) и Д.Митрополия (9.2), а най-малък Долни Дъбник (5.7) и Гулянци (6.0). През 2020г. са извършени 730 873 прегледи от ОПЛ /828 203 за 2019г./, което е около 3 прегледа на жител от населението. От тези посещения 110 434 (15.1%) са профилактичните прегледи. Броят на лечебните заведения за първична помощ по дентална медицина е почти непроменен в последните години. Стоматолозите са 186 – 176 титуляри и 10 наети. Осигуреността е 7.9, като най-голяма е в областният град – 11.7 на 10 000, а в другите общини определено има недостиг.

Лечебни заведения за първична медицинска и дентална извънболнична помощ по общини в област Плевен по НЗК и регистрация в РЗИ през 2020г.

Община	Брой регистрирани в РЗИ (физ. лица)			
	В инд. практики		В групови практики	
	лекари	дентисти	лекари	дентисти
1. Белене	6	4		2
2. Гулянци	6	2		
3. Д.Митрополия	14	3	2	
4. Д.Дъбник	6	3		
5. Левски	13	6		2
6. Никопол	7	1		
7. Искър	4	2		
8. Плевен	92	128	14	6
9. Пордим	5	1		
10. Червен бряг	17	7		4
11. Кнежа	8	5		
ОБЩО	178	162	16	14

Специализирана извънболнична медицинска помощ

Специализираната извънболнична помощ е основен интегриращ елемент в системата на здравеопазване, който осигурява на населението достъпна и качествена медицинска помощ и позволява да се намалят потребностите от значително по-скъпата болнична помощ чрез активна профилактика, ранна диагностика и адекватно и ефективно лечение в амбулаторни условия.

Въпреки наличието на значителен брой лекари, работещи в специализираната извънболнична медицинска помощ и непрекъснато увеличаващият се брой на оказваните здравни услуги, в системата съществуват редица проблеми, свързани основно с достъпа и качеството на оказваните здравни услуги – нарастване на броя на хоспитализациите, на случаите с късна диагностика и настъпващи усложнения и в крайна сметка влошаване на здравния статус на населението.

Специализираната извънболнична медицинска помощ в областта се осъществява от 170 лечебни заведения, от които:

- 7 диагностично-консултативни центъра;
- 25 медицински центъра;
- 1 медико-дентален център;
- 103 индивидуални и 5 групови практики на лекари-специалисти;
- 2 индивидуални специализирани практики по дентална медицина;
- 11 МДЛ;
- 16 МТЛ;

Лечебни заведения за специализирана извънболнична помощ по общини

Община	ИПСМП	ИПСДП	ГПСМП	ГПСДП	МЦ	ДЦ	МДЦ	ДКЦ	МДЛ	МТЛ
Белене					1					
Гулянци	1				1					
Долни Дъбник	1				1					
Долна	1				1					

Митрополия										
Левски	15								1	
Никопол					1					
Искър	1									
Плевен	63	2	5		19		1	7	8	16
Пордим	1									
Червен бряг	12				1					
Кнежа	8								2	

На областно ниво е налице неравномерно разпределение на лечебните заведения за специализирана извънболнична помощ на територията на отделните общини. Функциониращите ДКЦ и лаборатории са предимно в областния град, както и значителна част от практиките на лекарите-специалисти. Това затруднява достъпа на пациенти от по-малките общини до специализирани изследвания и консултации.

По данни от годишните статистически отчети на НЦОЗА за лечебните заведения за извънболнична помощ през 2020г. в системата на специализираната извънболнична помощ са извършени 562 396 прегледа (617 894 за 2019г.), от които най-голям дял имат тези при кардиолози /14.1%/ и акушер-гинеколози /12.3%/. Средно на жител на областта се падат около 2.4 прегледа от лекар - специалист.

Болнична медицинска помощ

Към 31.12.2020г. болничният сектор в област Плевен включва 13 лечебни заведения, от които 12 многопрофилни болници /в т.ч. «УМБАЛ-Д-р Г. Странски» и «УМБАЛ Св.Марина»/ и 1 специализирана болница за активно лечение. 7 от болничните заведения са публична собственост (държавна и общинска), а 6 са частна собственост. На територията на областта функционира и МБАЛ-ПЛЕВЕН към ВМА-София, която е към др. ведомство и не е включена в анализа на болничната помощ.

Леглата към 31.12.2020г. са 2 370, а местата за краткотраен престой са 45 на брой – дневен стационар за пациенти с психични заболявания. Относителният дял на леглата в частните лечебни заведения (802) достига 34 %.

При средногодишен брой легла 2 284 за 2020г., осигуреността е 97.2 на 10 000 население /за 2019г. – 2 232 легла и осигуреност – 93.6/.

Лечебни заведения в област Плевен през периода 2020-2018г.

Видове заведения	2020г.		2019г.		2018г.	
	Брой	Легла	Брой	Легла	Брой	Легла
Лечебни заведения за болнична помощ-всичко	13	2 370	13	2 236	13	2 233
Публични лечебни заведения	7	1 568	7	1 542	7	1 539
Многопрофилни болници	7	1 568	7	1 542	7	1 539
МБАЛ	7	1 568	7	1 542	7	1 539
Частни лечебни заведения	6	802	6	694	6	694
Многопрофилни болници	5	766	5	658	5	658
МБАЛ	5	766	5	658	5	658
Специализирани болници	1	36	1	36	1	36
СБАЛ	1	36	1	36	1	36

Дейност на стационарите на болничните лечебни заведения в област Плевен

Видове заведения	2020г.									
	Легла ср.год. брой	Постъ- пили болни	Изпи- сани болни	Ум- рели	Преми- нали болни	Прове- дени леглод- ни	Използ. на леглата	Оборот на леглата	Среден престой болен	Лета- литет (%)
Общо	2 284	77 653	76 450	1 273	78 240	385 487	169	34	4.9	1.6
Публични заведения	1 563	48 447	47 619	916	48 897	271 443	174	31	5.6	1.9
МБАЛ-Белене	78	1 984	1 981	7	1 998	16 553	212	26	8.3	0.4
МБАЛ-Гулянци	66	2 078	2 078	24	2 119	12 663	192	32	6.0	1.1
МБАЛ-Кнежа	74	3 668	3 666	12	3 717	17 628	238	50	4.7	0.3
МБАЛ-Левски	93	2 890	2 878	18	2 930	19 831	213	32	6.8	0.6
МБАЛ-Никопол	40	573	572	1	576	3280	82	14	5.7	0.2
УМБАЛ-Плевен	1107	34 676	33 890	826	34 964	189 592	171	32	5.4	2.4
МБАЛ-Ч.Бряг	105	2 578	2 554	28	2 593	11 896	113	25	4.6	1.1
Частни ЛЗ	721	29 206	28 831	357	29 343	114 044	158	41	3.9	1.2
МБАЛ"Авис Медика"- Пл.	186	9 342	9 327	4	9 356	31 348	169	50	3.4	0.0
МБАЛ"Св.Панталеймон" – Пл.	199	3 577	3 593	14	3 625	15 384	77	18	4.2	0.4
СБАЛК - Плевен	36	2 698	2 649	50	2 713	6 844	190	75	2.5	1.8
МБАЛ"Св.Марина" – Пл.	131	6 903	6 854	41	6 911	27 721	212	53	4.0	0.6
МБАЛ"Сърце и мозък" – Пл.	126	6 232	5 954	248	6 284	30 179	240	50	4.8	3.9
МБАЛ"Св.Параскева" – Пл.	43	454	454		454	2 568	60	11	5.7	0.0

Броят на активните легла в края на 2020г. е 1 938 /2019г. – 1 804/, а осигуреността е 82.5 на 10 000. Те съставляват 82% от общия брой на болничните легла. Най-голям относителен дял имат терапевтичните легла – 47% (47.3 на 10 000 души) и хирургичните – 18% (17.8 на 10 000 души). Осигуреността с легла за реанимация и интензивно лечение е ниска – 4.7 на 10 000 души. Леглата за дългосрочни грижи са с осигуреност 10.9, но макар, че съществуват в устройствените правилници, нямат дейност засега.

По данни на годишните отчети през 2020г. през стационарите на лечебните заведения за болнична помощ в област Плевен са преминали 78 240 болни, което е по-малко спрямо 2019г., когато те са били 94 397. Честотата на хоспитализациите е 33.3%.

Броят на проведените леглодни през 2020г. е 385 487 и е намален спрямо 2019г. – 467 991. В публичните лечебни заведения той е 271 443, т.е. 70.4% от всички проведени леглодни. В частните болници делът е 29.6% и е занижен спрямо предходните години/30.9 % за 2019г., за 2018г. – 30.4%/.

Показателят „среден престой на болен“ през 2020г. е 4.9 дни и запазва нивата от 5.0 дни за 2019г. и 5.0 за 2018г. За частните лечебни заведения той е по-малък (3.9) от публичните лечебни заведения (5.6). Използваемостта на леглата 169 дни /46%/ е сравнително ниска – 174 за публичните и 158 за частните болници. Поради по-високия среден престой на болен, оборотът на леглата в публичните заведения е 31 преминали болни на 1 легло, а в частните съответно 41 болни на 1 легло.

Спешна медицинска помощ

Към 31.12.2020г. системата за спешна медицинска помощ е изградена от 9 филиала. 3 от тях са с реанимационен екип – в общините Плевен, Левски, Червен бряг, а 6 са без

реанимационен екип – Белене, Гулянци, Никопол, Искър, Кнежа, Долна Митрополия /функционира от 2009г./. В ЦСМП - Плевен са разкрити 8 легла за наблюдение и лечение до 24 часа, а в спешното отделение към УМБАЛ – Плевен - 6 легла.

Анализът на състоянието, организацията и дейността на системата за спешна медицинска помощ дава възможност да се определят следните съществени проблеми, които обосновават необходимостта от промени в системата на спешната медицинска помощ:

- липса на ясно дефиниране на обекта на спешната помощ, което предполага често неадекватното ѝ обременяване с неспецифични функции както от пациентите, така и от самата здравна система;
- влошаваща се кадрова осигуреност и демотивация на работещите в системата за спешна медицинска помощ;
- неизчерпателна и противоречива нормативна база по отношение на координацията и взаимодействие между лечебните заведения за спешна, извънболнична и болнична помощ при обслужване на спешните пациенти;

Всичко това се установява на фона на: нарастваща неудовлетвореност и здравна несигурност на обществото от качеството на предоставяните му здравни услуги, в т.ч. спешна медицинска помощ; непрекъснато нарастване на финансовите разходи за здравеопазване при влошаващи се показатели на общественото здраве; ангажименти на страната, като член на Европейския съюз, за гарантиране на качеството на здравната помощ, особено в спешната помощ, предвид увеличаваща се мобилност на гражданите в границите на ЕС; нарастваща необходимост от готовност на системата за спешна медицинска помощ за реакция в случай на природни бедствия и катастрофи.

Въпреки наличието на голям брой специалисти, разпределението на лечебните заведения за извънболнична помощ е неравномерно /съсредоточено в областния център/ и води до неравнопоставеност на населението по отношение на достъпа до здравни услуги. Това важи в най-голяма степен за денталната/специализирана и първична/ помощ

II.2.13.5. Възрастова структура на населението

За настоящото и бъдещото развитие на общината по-съществено е отражението на възрастовата структура на населението. Измененията в броя на населението на общината водят и до промени във възрастовата структура. Населението в България е от регресивен тип и тенденцията към застаряване на населението е ясно изразена. Продължава процеса на остаряване на населението, който се изразява в намаляване на относителния дял на лицата до 18 години и увеличаване на дела на населението на 65+. Контингентите във възрастовата група 15-64г., от която основно се формира работната сила, намаляват в абсолютен размер, но запазват относителния си дял. Увеличава се делът на възрастното население (на 65+). Делът на населението в „активните възрастови групи” (15-64г.) е сходен с този на областта и района.

Населението в трудоспособна възраст в община Червен бряг към края на 2020г. е 13 165 души. Населението в над-трудоспособна възраст през 2020г. е 6 973 души.

През 2020г. броят на населението в под-трудоспособна възраст възлиза на 3 780 души.

В таблицата по-долу са представени данни за населението под-, в и над-трудоспособна възраст в страната, област Плевен и община Червен бряг, съгласно данни от НСИ към 31.12.2020г.:

За страната /Област /Община Червен бряг	Общо души	В т.ч. в градовете
България		
Общо	6 916 548	5 043 186
Под-трудоспособна възраст	1 064 035	801 130
В трудоспособна възраст	4 139 056	3 087 531
Над-трудоспособна възраст	1 713 457	1 154 525
Област Плевен		
Общо	233 438	153 832
Под-трудоспособна възраст	34 954	23 525
В трудоспособна възраст	129 391	88 856
Над-трудоспособна възраст	69 093	41 451
Община Червен бряг		
Общо	23 918	14 089
Под-трудоспособна възраст	3 780	2 163
В трудоспособна възраст	13 165	7 949
Над-трудоспособна възраст	6 973	3 977

*Източник: НСИ

Въз основа на горната таблица може да се определи възрастовата структура на населението в община Червен бряг, както следва:

- Население в под-трудоспособна възраст – 3 780 д. или 15,80% от общия му брой;
- Население в трудоспособна възраст – 13 165 д. или 55,04%;
- Население в над-трудоспособна възраст – 6 973 д. или 29,15%;

Обобщено за 2020г. информацията за средните стойности общо за страната, област Плевен и Община Червен бряг е представена в таблицата по-долу:

Възрастова група население	% Общо	% В градовете
Общо за страната		
Под-трудоспособна възраст	15.38	15.89
В трудоспособна възраст	59.84	61.22
Над-трудоспособна възраст	24.77	22.89
Област Плевен		
Под-трудоспособна възраст	14.97	15.29
В трудоспособна възраст	55.43	57.76
Над-трудоспособна възраст	29.60	26.95
Община Червен бряг		
Под-трудоспособна възраст	15.80	15.35
В трудоспособна възраст	55.04	56.42
Над-трудоспособна възраст	29.15	28.23

Делът на населението в под-трудоспособна в община Червен бряг е по-висок, дела на населението в трудоспособната възраст в община Червен бряг е по-нисък, а на населението в над-трудоспособна възраст е по-нисък в сравнение с показателите за област Плевен, което оказва неговлямо положително въздействие за формиране на трудовия

потенциал в общината спрямо област Плевен. При сравнение на тези показатели - дела на населението в под-трудоспособна и над-трудоспособна възраст е по-висок от средния за страната, а на населението в трудоспособна възраст е по-нисък от средния за страната.

Промените във възрастовата структура на населението се изразяват в продължаващия процес на остаряване, което естествено води до нарастване на показателя за средната възраст на населението. Процесът на остаряване се проявява както в селата, така и в градовете, като в селата средната възраст на населението е по-висока в сравнение с тази в градовете.

Във връзка с очакваното съотношение между трите възрастови групи – под-, в- и над-трудоспособна възраст – община Червен бряг би могла да се определи като община с умерено благоприятна възрастова структура.

ИЗВОДИ:

- ✚ Разпределението на жителите по населени места в община Червен бряг е неравномерно, като 58,91% от населението на общината е съсредоточено в гр. Червен бряг и гр. Койнаре;
- ✚ В унисон с протичащите демографски процеси в страната и областта, обезлюдяването в общината е по-силно изразено в селата;
- ✚ Населението на община Червен бряг за 2020г. е 10.25% от населението на област Плевен, като по брой на населението общината се нарежда на второ място сред общините в област Плевен;
- ✚ В последните години се наблюдава тенденция, че броят на заселените и броят на изселените се движи в определени не много широки граници. За общината броят на изселените непревишава този на заселените, което формира и положителен механичен прираст в община Червен бряг;
- ✚ През последните години, отрицателните стойности на естествения прираст остават относително високи, което води до намаляване на демографския потенциал на общината. Естественият прираст на община Червен бряг за 2020г. е отрицателен, както за страната, така и за областта;
- ✚ В малките населени места доминират следните негативни тенденции, които комплексно влошват здравословното състояние на населението, в сравнение с градовете - хората живеят по-кратко, страдат от повече болести, достъпа до здравната мрежа е ограничен и качеството на здравните услуги е по-ниско;
- ✚ В община Червен бряг продължава процеса на остаряване на населението, който се изразява в намаляване на относителния дял на лицата до 18 години и увеличаване на дела на населението на 65+. Контингентите във възрастовата група 15-64г., от която основно се формира работната сила, намаляват в абсолютен размер, но запазват относителния си дял. Увеличава се делът на възрастното население (на 65+). Делът на населението в „активните възрастови групи” (15-64г.) е сходен с този на областта и района;
- ✚ Делът на населението в под-трудоспособна в община Червен бряг е по-висок, дела на населението в трудоспособната възраст в община Червен бряг е по-нисък, а на населението в над-трудоспособна възраст е по-нисък в сравнение с показателите за област Плевен, което оказва неголямо положително въздействие за формиране на трудовия потенциал в общината спрямо област Плевен. При сравнение на тези показатели - дела на населението в под-трудоспособна и над-трудоспособна възраст е по-висок от средния за страната, а на населението в трудоспособна възраст е по-нисък от средния за страната;

- ✚ Във връзка с очакваното съотношение между трите възрастови групи – под-, в- и над-трудоспособна възраст – община Червен бряг би могла да се определи като община с умерено благоприятна възрастова структура;

II.2.14. Социално-икономически фактори

✚ Заетост

Негативните тенденции в заетостта, икономическата активност и безработицата пораждат редица социални проблеми - спад в жизненото равнище, нарастване на престъпността, повишаване заболяемостта на населението, намаляване на жизнения потенциал и др. Повечето от тези проблеми са пряко или косвено свързани с ограничаването на доходите за огромна част от населението.

Пазар на труда Област Плевен Показатели	Години				
	2015	2016	2017	2018	2019
Среден списъчен брой на наети лица по трудово и служебно правоотношение (брой)	59 600	58 758	58 430	58 757	58 567
Средна годишна работна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение (лв.)	7 892	8 630	9 401	10 461	11 567
Коефициент на икономическа активност - 15 - 64 навършени години (%)	67.5	66.5	69.2	70.1	68.8
Коефициент на заетост - 15 - 64 навършени години (%)	61.2	59.5	61.7	64.4	63.2
Коефициент на безработица (%)	9.2	10.3	10.7	8.0	7.9
Регистрирани в бюрата по труда безработни лица към 31.12. (брой)	16 747	13 314	11 807	10 296	9 541
Относителен дял на населението на възраст между 25 и 64 навършени години с висше образование (%)	24.6	24.1	24.5	24.1	23.1
Относителен дял на населението на възраст между 25 и 64 навършени години със средно образование (%)	57.4	56.6	56.1	57.0	56.1
Относителен дял на населението на възраст между 25 и 64 навършени години с основно и по-ниско образование (%)	18.1	19.3	19.4	18.8	20.8

*Източник: НСИ

Работна сила и коефициенти на икономическа активност на населението на 15 и повече навършени години през 2020 година

Статистически зони Статистически райони Области	Работна сила - хил.			Коефициенти на икономическа активност - %		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
Общо	3290.3	1772.4	1518.0	55.5	62.4	49.2
Северна и Югоизточна България						
Северозападен	301.6	167.5	134.0	48.3	55.7	41.4

Видин	34.0	18.7	15.3	47.2	53.6	41.1
Враца	63.7	35.3	28.4	46.8	53.5	40.5
Ловеч	50.4	28.4	22.0	47.7	55.7	40.2
Монтана	53.0	30.9	22.1	48.6	58.6	39.2
Плевен	100.6	54.3	46.2	49.9	56.4	44.0

*Източник: НСИ

Работна сила и коефициенти на икономическа активност на населението на 15 - 64 навършени години през 2020 година

Статистически зони Статистически райони Области	Работна сила - хил.			Коефициенти на икономическа активност - %		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
Общо	3190.4	1713.9	1476.5	72.2	76.8	67.6
Северна и Югоизточна България						
Северозападен	291.9	161.9	130.0	67.6	72.8	62.0
Видин	32.8	18.1	14.7	69.1	73.2	64.6
Враца	61.8	34.4	27.5	63.6	68.5	58.3
Ловеч	48.8	27.1	21.7	67.3	72.3	62.0
Монтана	51.8	30.3	21.5	68.7	77.7	59.0
Плевен	96.8	52.1	44.7	69.4	73.4	65.3

*Източник: НСИ

Съгласно данни от Агенцията по заетостта равнището на безработица за общината е:

ПОКАЗАТЕЛИ		2020 г.	2019 г.	Прираст /п.п./
България	Средно за страната	7.4	5.6	1.8
Статистическа зона	Северна и Югоизточна България			
Район	Северозападен			
Област	Плевен			
Община	Белене	7.5	6.4	1.1
Община	Гулянци	17.8	18.7	-0.9
Община	Долна Митрополия	13.3	10.7	2.6
Община	Долни Дъбник	10.5	9.6	0.9
Община	Искър	16.9	15.2	1.7
Община	Кнежа	13.7	12.7	0.9
Община	Левски	11.6	9.4	2.2
Община	Никопол	25.7	25.2	0.4
Община	Плевен	6.7	5.2	1.5
Община	Пордим	18.1	16.3	1.8
Община	Червен бряг	18.5	16.8	1.6

Средното равнище на безработица през 2020г. е 18,5%, което е много по-високо от това за страната 7,4%.

В сравнение с 2019 г. се наблюдава увеличение на входящия поток безработни.

На територията на община Червен бряг действа Дирекция „Бюро по труда”. Динамиката на абсолютния брой на безработните лица за периода 2011-2020г. показва увеличение на броя на безработните лица. С по-големи темпове нарастват броят на безработните с начално и по-ниско образование спрямо броя на безработните с висше образование. В полов аспект, броят на безработните нараства с по-бързи темпове при мъжете. Според степента на завършено образование, най-голям е относителният дял на безработните с основно и по ниско образование. В сравнение с равнищата на безработица за териториалните единици от по-високо йерархично ниво, община Червен бряг е с високи показатели на безработица.

Средногодишното равнище на безработицата в община Червен бряг, спрямо икономически активното население, запазва много по-високата си стойност, в сравнение със средната за страната. Неблагоприятна е професионално образователната структура на безработните лица. Очертава се нисък процент на регистрираните безработни със специалност и квалификация.

II.2.14.1. Средногодишен доход на човек на населението, сравнение със средното за страната

За област Плевен през 2020г. по данни на НСИ, средната годишна работна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение е била 12 660 лв.

II.2.14.2. Подходна диференциация

Доходите на населението са важен индикатор за социалната политика. Характеризират се с ниво на общите доходи на домакинство или на човек от населението. Към доходите на домакинството не се включват помощите от социалното подпомагане, добавките за чужда помощ към пенсиите на инвалидите и хуманитарните помощи. В условията на преход в България реалните доходи на населението силно намаляха. Работната заплата е основен източник на доходи за населението. Счита се, че колкото е по-голям дялът на работната заплата в общите доходи, толкова е по-стабилно и по-устойчиво обществото. Работната заплата има силно изразени диференциации по региони, видове труд, индивиди и други. Основните фактори, които определят нивото на работната заплата са:

- Съотношението между търсене и предлагане на работна сила;
- Издръжка на живот;
- Вида на труда;
- Нормативните актове;
- Платежоспособността на работодателите;
- Производителността на труда;
- Количество и време на полагане на труда;

Важна роля при анализа на работната заплата играят „ставката” и „общото възнаграждение”. Ставката е надницата, възнаграждението за единица време. Общото възнаграждение е произведение на ставката и реалното отработено време. Друг важен индикатор е минималният размер на работната заплата, който се определя с постановление на МС. Пенсиите са на второ място след работната заплата, като източник на доходи за домакинството. По същество пенсията е отложено възнаграждение за положен труд. За България този вид доход има голямо значение и силно влияе на икономическите процеси.

Страната ни се нарежда на първо място в Европа по относителен дял на пенсионерите от общия брой на населението. Незаконните доходи, наричани още „*доходи от икономиката*” имат съществено присъствие в структурата на доходите на населението. Независимо от предприеманите усилия за ограничаване на тази сенчеста икономика тя заема от 20 до 40% от общия обем на икономическия оборот. Източници на такива доходи са контрабанда със стоки, производство и търговия без лиценз, производство и продажба на алкохол, хазарт.

Паричният доход определя покупателната сила на потребителите и по този начин дава, макар и условна представа за нивото на задоволяване на потребностите на хората. Доходните диференциации намират израз в разделението на класи, като върху формирането на тези неравенства оказват влияние и други фактори като различие в придобитите качества, професионални предпочитания, различия в особеностите на хората.

В следващите таблици са представени данни от НСИ, относно общия доход в страната на домакинствата по източници на доходи за периода 2016-2020г., както следва:

Общ доход на домакинства по източници на доходи за периода 2016-2020г. (средно на домакинство – левове)

Източници на доходи	2016	2017	2018	2019	2020
Общ доход	12112	12836	13450	14361	15088
Брутен общ доход	11694	12262	12853	13781	14543
Работна заплата	6579	6980	7461	8128	8461
Извън работната заплата	352	297	157	122	99
От самостоятелна заетост	749	865	940	916	935
От собственост	84	118	68	94	93
Пенсии	3357	3399	3678	3924	4348
Обезщетения за безработни	47	46	46	39	69
Семейни добавки за деца	94	91	178	179	177
Други обезщетения и помощи	279	295	127	204	193
Регулярни трансфери от други домакинства	152	171	199	175	169
Приходи от продажби	72	94	52	60	43
Други приходи	345	480	545	520	502
Изтеглени спестявания	419	483	539	520	472
Заеми и кредити	135	150	243	180	143

**Източник: НСИ*

Общ доход на домакинства по източници на доходи за периода 2016-2020г. (средно на лице - левове)

Източници на доходи	2016	2017	2018	2019	2020
Общ доход	5167	5586	6013	6592	7002
Брутен общ доход	4989	5336	5747	6325	6749
Работна заплата	2807	3038	3336	3731	3927
Извън работната заплата	150	129	70	56	46
От самостоятелна заетост	319	377	420	421	434
От собственост	36	51	30	43	43
Пенсии	1432	1479	1645	1801	2018
Обезщетения за безработни	20	20	20	18	32
Семейни добавки за деца	40	39	79	82	82
Други обезщетения и помощи	119	128	57	94	90
Регулярни трансфери от други	65	74	89	80	78

домакинства					
Приходи от продажби	31	41	23	27	20
Други приходи	147	209	244	239	233
Изтеглени спестявания	179	210	241	238	219
Заеми и кредити	57	65	109	83	66

*Източник: НСИ

Общ доход на домакинства по източници на доходи за периода 2016-2020г.

(структура - %)

Източници на доходи	2016	2017	2018	2019	2020
Общ доход	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Брутен общ доход	96.6	95.5	95.6	96.0	96.4
Работна заплата	54.3	54.4	55.5	56.6	56.1
Извън работната заплата	2.9	2.3	1.2	0.9	0.7
От самостоятелна заетост	6.2	6.7	7.0	6.4	6.2
От собственост	0.7	0.9	0.5	0.7	0.6
Пенсии	27.7	26.5	27.3	27.3	28.8
Обезщетения за безработни	0.4	0.4	0.3	0.3	0.5
Семейни добавки за деца	0.8	0.7	1.3	1.2	1.2
Други обезщетения и помощи	2.3	2.3	0.9	1.4	1.3
Регулярни трансфери от други домакинства	1.3	1.3	1.5	1.2	1.1
Приходи от продажби	0.6	0.7	0.4	0.4	0.3
Други приходи	2.9	3.7	4.1	3.6	3.3

*Източник: НСИ

II.2.14.3. Размер на средната работна заплата

По отношение на средната годишна работна заплата на наетите по трудово или служебно правоотношение в община Червен бряг се наблюдава увеличение през 2018г. (10 006 лв.) спрямо 2017г. – 9 273 лв. Най-висока средна годишна работна заплата в сектор „Добивна промишленост“ – 33 698 лв., следван от сектор „Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и газообразни горива“ – 14 372 лв., а най-ниска е в сектор „Култура спорт и развлечение“ – 5 856 лв.

Средна годишна работна заплата по икономически дейности в община Червен бряг за периода 2017-2018г. (лв.)

	Икономически дейности	2017г.	2018г.
Община Червен бряг		9 273	10 006
A	Селско, горско и рибно стопанство	6 763	7 861
B	Добивна промишленост	32 792	33 698
C	Преработваща промишленост	12 299	12 322
D	Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и газообразни горива	13 197	14 372
E	Доставяне на води; канализационни услуги,	7 256	8 158

	управление на отпадъци и възстановяване		
F	Строителство	6 517	5 872
G	Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети	6 052	6 616
H	Транспорт, складиране и пощи	7 789	8 306
I	Хотелиерство и ресторантьорство	5 079	5 992
J	Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	5 984	6 278
K	Финансови и застрахователни дейности	6 327	7 683
L	Операции с недвижими имоти	5 384	6 369
M	Професионални дейности и научни изследвания	5 008	6 770
N	Административни и спомагателни дейности	4 493	5 934
O	Държавно управление	9 922	10 559
P	Образование	10 681	11 944
Q	Хуманно здравеопазване и социална работа	8 129	9 833
R	Култура спорт и развлечение	6 265	5 856
S	Други дейности	6 016	7 184

*Източник: „План за интегрирано развитие на община Червен бряг за периода 2021-2027г.“

Съгласно данни от НСИ, за страната през третото тримесечие на 2021г. средната брутна месечна работна заплата намалява с 0.3% спрямо второто тримесечие на 2021г. и достига 1 520 лева.

Средната месечна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение за област Плевен през третото тримесечие на 2021г. е 1 196 лв. (данни от НСИ).

Средна брутна месечна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение през 2021г. в страната (лв.)

Статистически район/област	Тримесечия на 2021г.		
	I	II	III
Обществен сектор	1 569	1 637	1 605
Частен сектор	1 426	1 489	1 493

*Източник: НСИ

Средна брутна месечна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение през 2021г. (лв.)

Статистически район/област	Тримесечия на 2021г.		
	I	II	III
Северозападен район	1 161	1 218	1 210
Плевен	1 143	1 185	1 196

*Източник: НСИ

ИЗВОДИ:

- ✚ В община Червен бряг с по-големи темпове нарастват броят на безработните с начално и по-ниско образование спрямо броя на безработните с висше образование. В полов аспект, броят на безработните нараства с по-бързи темпове при мъжете. Според степента на завършено образование, най-голям е относителният дял на безработните с основно и по ниско образование;
- ✚ В сравнение с равнищата на безработица за териториалните единици от по-високо йерархично ниво, община Червен бряг е с високи показатели на безработица;
- ✚ Активна политика по заетостта в община Червен бряг се реализира чрез редица програми и мерки за осигуряване на временна заетост и обучение;
- ✚ В общината има положителна нагласа и инициативност за осъществяване на широк кръг контакти с цел привличане на инвеститорски и партньорски интерес към възможностите на общината;

III. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ (SWOT АНАЛИЗ)

✚ Методология на SWOT анализа

Съкращението представлява акроним от термините силни страни (Strengths) и слаби страни (Weaknesses), възможности (Opportunities) и заплахи (Threats).

SWOT анализът изхожда от идеята за разделянето на обекта на стратегическия анализ от средата, в която той функционира. Обектът на стратегически анализ се разглежда откъм неговите „силни“ и „слаби“ страни. Средата, в която функционира обектът на стратегически анализ се диференцира на „възможности“ и „заплахи“.

Силни страни - са ресурс, умение или друго преимущество, което притежава общината. Силната страна е отличителна компетенция, която дава сравнително предимство на общината.

Слаби страни - представляват ограниченията или недостига на ресурси, умения и способности, които сериозно възпрепятстват развитието на общината.

Възможностите - представляват най-благоприятните елементи на външната среда за общината. Това са благоприятни за общината външни фактори, компетенции, от които тя се възползва или би могла да се възползва.

Заплахите - това са най-неблагоприятните сегменти на външната среда за общината. Те поставят най-големи бариери пред настоящото или бъдещото (желаното) състояние на общината.

Схема на SWOT анализа

Между четирите квадранта съществуват определени зависимости. Връзката между възможностите и силните страни дава представа за лостовите на развитие. Връзката между слабите страни и заплахите формира основните проблеми на развитие. Връзката между силните страни и заплахите определя рисковете на развитие, а връзката между слабите

страни и възможностите извежда ограниченията на развитие. От тази класификация произтичат и условните наименования на различните видове стратегии.

След осъществяване на количествен и качествен анализ на общината (анализ на средата), се оформя съдържанието на квадрантите на SWOT анализа. От изведените характеристики на обекта и обкръжаващата средата се избират най-важните, които се вписват в съответните квадранти. Този етап съдържа голяма доза творчество, но се опира на направения анализ в предишния етап. В същото време елемент на творчество и интуиция е избора на правилния квадрант за идентифицирания фактор. Практиката показва, че за много от идентифицираните тенденции и фактори стои въпроса в кой от квадрантите да бъде поставен. До голяма степен това зависи и от самата формулировка. Например, наличието на свободна работна сила може да е силна страна, докато високата безработица да е слаба страна; възможността да се развият трудоемки производства да е възможност, а високият процент на трайно безработни да е заплаха.

В реалният живот съществуват множество взаимовръзки, които се явяват причини и следствия в зависимост от гледната точка, от целите на анализа и т.н. Поради тази причина едно и също явление може да се разглежда в различни негови проявления.

Най-благоприятната стратегическа позиция е агресивната стратегия. Всеки обект на анализ се стреми да заеме максимална площ в квадранта между силните страни и възможностите. Тази позиция е най-благоприятна и стратегията на развитие трябва да е построена така, че заемащата в нея площ само да се увеличава. Стратегията на развитие, която се определя между слабите страни и възможностите може да се нарече концентрираща, защото тя е насочена към използване на съществуващите благоприятни условия за развитие чрез намаляване на слабите страни. Стратегията на развитие, която се определя между слабите страни и заплахите може да се нарече защитна и е най-неблагоприятна. Организацията, попаднала в тази позиция трябва да търси възможност за оцеляване и след това да се опита да премине в някой от другите квадранти. Диверсификационната стратегия се определя между силните страни и заплахите. Основната посока на стратегическо развитие при нея е насочена към намаляване или ограничаване на заплахите и при едновременно укрепване на силните страни.

Силните и слабите страни определят вътрешните за системата или организацията характеристики, докато възможностите и заплахите характеризират параметрите на външната среда. Макар и по принцип SWOT анализът да е част от инструментариума на маркетинговото планиране и да се прилага предимно в бизнес организациите, неговата адаптация към организирани системи по принцип, го правят много подходящ и за целите на регионалното стратегическо планиране.

SWOT анализът има за цел да помогне при вземането на стратегически решения в следните насоки:

- Силните страни да се насочат към оползотворяване на благоприятните възможности на средата, т.е да се предприемат действия за съчетаване на силните страни с благоприятните възможности с цел висок икономически растеж;
- Слабите страни и заплахите в средата да бъдат своевременно забелязани и неутрализирани, за да се намали негативното им въздействие и да се предприемат „преобразуващи” действия;
- Да се разработят и използват нови идеи в случаите, когато няма изход от формиралата се неблагоприятна ситуация, т.е да се предприемат действия за съзнателно променяне на условията чрез разработване на нови концепции, нови начини за работа, нови пазари и пр.;

SWOT анализът като методология при разработването на стратегически планове за развитие и програми се основава на разбирането, че ефективната стратегия трябва да

минимизира слабите страни и заплахите, като в същото време постави акцент и максимизира възможностите и силните страни на средата.

S W O T анализ на Община Червен бряг

ВЪТРЕШНИ ФАКТОРИ

СИЛНИ СТРАНИ

- Въведен и ефективно действащ стандарт ISO 14001;
- Добро географско местоположение и благоприятни природно-климатични дадености;
- Съхранена околна среда и биологично разнообразие;
- Почвите на територията на община се характеризират с високи продуктивни възможности - подходящи са за отглеждане на зърнени култури, фуражни храни, лозя, овощни градини, зеленчуци и др.;
- Високият процент на обработваемите земи в комбинация с останалите фактори и природни дадености дава една от основните насоки за развитие на община Червен бряг и като земеделски център;
- Липсват сериозни екологични проблеми, замърсявания и увреждания на околната среда, застрашаващи здравето на хората и качеството на жизнената среда;
- Липса на значими замърсяващи производства на територията на общината;
- Най-голямото предимство на общината от гледна точка на водни ресурси е река Искър;
- Общината е добре водоснабдена и потребностите на населението са задоволени, степента на водоснабдяване на населението с питейна вода е висока;
- Канализационна мрежа има само в гр. Червен бряг и гр. Койнаре, ПСОВ – гр. Червен бряг е с технологична схема постигаща необходимия пречиствателен ефект;
- Всички населени места в общината са включени в системата за организирано сметосъбиране и сметоизвозване на генерираните битови отпадъци от домакинствата, т.е. процента на населението обхванато от тази услуга е 100%;
- Общината прилага схемата „разширена отговорност на производителя“ за масово разпространени отпадъци, чрез партньорство с организации по оползотворяване на МРО - извършва се разделно събиране на отпадъци от опаковки, ИУЕЕО, НУБА, ИУГ, ИУМПС и отработени масла;
- Въведен е регионален принцип на управление на отпадъците – община Червен бряг участва в Регионалното сдружение за управление на отпадъците - регион Луковит;
- Изграден значителен административен капацитет - изпълнение на проекти, финансирани със средства от ЕС;
- Добре работещо партньорство между институциите, имащи отношение към околната среда;

ВЪТРЕШНИ ФАКТОРИ

СЛАБИ СТРАНИ

- Общината не е богата на полезни изкопаеми - подземните природни богатства са представени от кариерни материали - пясък, чакъл, баластра и др., а от скоро са открити залежи на природен газ, няма минерални извори;
- Битовият сектор е сезонен замърсител, оказващ сериозно влияние на качеството на атмосферния въздух през зимата;
- Нисък жизнен стандарт и ниско равнище на доходи на населението – невъзможност за отопление с ниски вредни емисии;
- Незадоволително състояние на техническата инфраструктура в общината:
 - Пътната настилка в повечето населени места е износена, поддържането на уличните платна е ограничено, а дейностите по благоустрояване и почистване на градовете и останалите населени места са в минимален обем поради недостиг на средства;
 - На част от транспортните артерии липсват зелени пояси, които имат шумо- и прахоизолираща роля и подобряват самоочистващия ефект;
 - Няма канализационна система в населените места (с изключение на гр. Червен бряг и гр. Койнаре) и основно се използват септични ями от населението, което води до замърсяване на подпочвените води и почвите;
 - Амортизирана водопроводна мрежа в населените места на общината – села и гр. Койнаре;
- В обхвата на РСУО Луковит липсва инсталация за третиране на строителните отпадъци, с цел тяхното повторно използване;
- В община туризмът е слабо развит;
- Не е установена практика за налагане законодателството на местно ниво чрез ефективен контрол и санкции в сектор управление на отпадъците;
- Налице е недостатъчна информираност и стимули за населението и бизнеса, които да осигурят активното му включване в системата на общината за разделно събиране на битовите отпадъци;
- През последните години, отрицателните стойности на естествения прираст остават относително високи, което води до намаляване на демографския потенциал на общината;
- Продължава процеса на остаряване на населението, който се изразява в намаляване на относителния дял на лицата до 18 години и увеличаване на дела на населението на 65+. Контингентите във възрастовата група 15-64г., от която основно се формира работната сила, намаляват в абсолютен размер, но запазват относителния си дял;
- Високи показатели на безработица и миграция на младите хора, като обезлюдяването в общината е по-силно изразено в селата;
- Слаба активност на населението за участие в проблемите по опазване на околната среда;
- В обществеността като цяло все още е силно разпространена нагласата, че единствено отговорно за решаване на местните проблеми е общинското ръководство, като повече се разчита на общината, отколкото на личната инициатива и предприемачеството;

ВЪНШНИ ФАКТОРИ

ВЪЗМОЖНОСТИ

- Използване на екологично чисти горива;
- Увеличаване на растителността със санитарно-защитни функции край някои по-натоварени пътни артерии и озеленяване на проблемните приоритетни райони;
- Подобряване състоянието на инфраструктурата – ВиК мрежи, общинска пътна мрежа и улици в населените места;
- Промяна на обществените нагласи в полза на екологосъобразно и ефективно управление на отпадъците;
- Разширяване обхвата на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки, чрез включване и на останалите населени места в общината;
- Използване на финансовите инструменти на ЕС за решаване на проблемите по ефективно управление на отпадъците, чрез въвеждане на система за разделно събиране на биоразградими отпадъци - осигуряване на съдове и транспортна техника за разделно събиране на биоотпадъци (хранителни и кухненски) и зелени отпадъци от паркове и градини;
- Въвеждане и насърчаване домашното компостиране на „зелени“ отпадъци;
- Ускоряване процесите на икономическо развитие, главно в областта на селскостопанското производство и свързаната с него преработваща промишленост;
- Разработване на програми за привличане на външни инвеститори;
- Технологично обновяване и въвеждане на мерки за енергийна ефективност в малките и средните предприятия;
- Развитие на алтернативни форми на туризъм (познавателен, културен, селски, екотуризъм) и любителски риболов, на база съществуващите на територията на общината културно-исторически обекти и наличните природни дадености (пещери, скални образувания и др.), язовири и рибовъдни водоеми;
- Кандидатстване в съвместни проекти със съседни общини в региона и с НПО за финансиране дейностите за реализиране целите на политиката по опазване на околната среда;
- Засилване контрола върху опазването на околната среда и повишаване на екологичната култура на населението;
- Участие на обществеността при взимане на решения по въпроси свързани с опазване на околната среда;
- Подобряване координацията на различните структурни нива при решаването на проблемите;

ВЪНШНИ ФАКТОРИ

ЗАПЛАХИ

- Насочване интереса на донорите към големите общини в страната;
- Икономическа нестабилност;
- Свиване на инвестиционната активност на местните и регионални предприемачи;
- Продължаваща зависимост от централната власт;
- Продължаваща тенденция за внос на стари автомобили, замърсяващи въздуха;
- Миграцията (предимно на млади хора) от общината към по-големите градове на страната и емиграцията в чужбина е все по-осезаема;
- Увеличаване случаите на незаконни сечи в горите и нерегламентирано бране на лечебни растения;
- Климатични промени, свързани с повишен риск от природни бедствия, засушаване, ерозия и горски пожари в следствие на процеса свързан с изменението на климата;
- Преминаване към нови схеми за определяне на такса „битови отпадъци“, което да доведе до значително повишаване на такса „битови отпадъци“ за населението;
- Нарастване на нивото на безработица;
- Ниски темпове на технологично обновление на производствата и разходите за иновации, научни изследвания;

IV. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНАТА*

Настоящата Програма за опазване на околната среда на Община Червен бряг представлява стратегически документ, чрез който се цели насочване на усилията и оформяне на адекватна политическа рамка за осъществяване на ефективно планиране и управление на околната среда в общината в периода 2021-2028г. В този смисъл, Програмата има основополагащо значение и заедно с Общинския план за развитие трябва да спомогне за гарантиране на устойчив и балансиран икономически растеж, съчетан с утвърждаването на общината като място със съхранена природа, желано място за живот и бизнес, осигурено чрез съвременна инфраструктурна база и хармонично организирана среда за живеене.

Основни принципи

Основните принципи, около които е изградена настоящата ОПООС са взимствани от добрите европейски практики в областта на стратегическото планиране и могат да бъдат обобщени в следните основни групи:

- **Принцип на партньорство** - устойчивото развитие предполага активно взаимодействие между местните власти, малкия и средния бизнес и нестопанските организации, подкрепящи развитието на общината;
- **Принцип на уникалност и пространствена обусловеност** - този принцип се свежда до съобразност с местните условия, ресурси и сравнителни предимства на територията, като същевременно набелязват приоритети, цели, мерки и дейности да налагат ясни и конкретни пространствени измерения. По този начин от една страна се намалява опасността стратегическия документ да се превърне в списък с общи пожелания, а от друга се предоставя възможност мерките да се насочат към определени части от територията на общината и така значително да се улесни подготвянето на конкретни проекти и тяхното финансиране;
- **Обвързаност и съответствие с останалите стратегически документи** - спазването на този принцип се свежда до създаването на система от взаимосвързани стратегически документи, насочени към успешното и ефективно развитие на общината, като самостоятелна административно-териториална единица, както и като част от националното пространство за планиране;
- **Индикативност** - този принцип е в съответствие с добрите практики в областта на индикативното планиране. Същността на принципа е в това, че набелязват приоритети, цели и мерки са с индикативен (рамков, очертаващ), а не с императивен (задължителен) характер. Те са изведени на основата на обективен анализ на състоянието на околната среда, ресурсите и сравнителните предимства на общинската територия. От друга страна документът е с отворен характер, което ще позволи своевременното отразяване на промените в средата и факторите, обуславящи развитието на общината през плановия период;

Визия за околната среда на общината

Основната идея заложена в ОПООС е създаването на оптимална екологична обстановка в община Червен бряг, която ще се постигне чрез:

- Устойчиво развитие на регионалната единица;
- Предотвратяване и намаляване на риска за човешкото здраве и околната среда;

- Умело използване на пазарните условия и насочване на частните интереси към отстраняване на негативните последици и преди всичко към създаване на интерес за превантивни мерки;
- Намаляване на вредните въздействия върху компонентите на околната среда в резултата на природните процеси и явления;

Визията на чиято основа е изградена настоящата ОПООС на община Червен бряг синтезира от една страна представата за желаното и възможното състояние на околната среда в общината, а от друга е максимално съобразена с потенциала на територията и тенденциите в развитието на общинската икономика.

Визията за опазване на околната среда на община Червен бряг е основана на потребностите на жителите на общината да живеят в чиста европейска община, с уникални природни дадености и богато биоразнообразие.

Желанието за висок жизнен стандарт е в унисон с развитието на чисти производства, съхраняване и опазване компонентите на околната среда, като първостепенните задачи са опазване чистотата на атмосферния въздух, водите и почвите, рехабилитация на водоснабдителната мрежа и изграждане на канализационна мрежа в селата и ПСОВ в гр. Койнаре и, поддържане чистотата в населените места и опазване на екосистемите и биоразнообразието им.

Устойчивото развитие на Общината е свързано със съхраняването на културните, природни и исторически ценности на територията ѝ.

Общинската администрация провежда прозрачна политика по околната среда, като редовно информира населението и търси неговото съдействие при реализиране на екологични проекти.

Визията за околната среда на населението от община Червен бряг е реалната мечта на всеки жител и гост на Общината да живеят сред чиста околна среда, с просперираща икономика, с работещи предприятия с екологични производства, произвеждащи екологично чисти продукти.

Отчитайки това в настоящата програма е формулирана следната Визия за състоянието на околната среда в община Червен бряг:

*Община Червен бряг - динамично развиваща се община, със
съхранена околна среда и съвременна екологична
инфраструктура, в която населението има високо екологично
съзнание и желае тя да се превърне в една модерна европейска
община*

Визията описва перспективите за развитие на общината в близките няколко години. Тя дава общата представа за характеристиките на общината в контекста на концепцията за устойчиво развитие. Крайният резултат и изводите направени от анализите за визия са ориентирани към различните сфери на развитие на местно ниво.

V. ЦЕЛИ

1. Генерална стратегическа цел*

- ✚ **„ПОДОБРЯВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И КАЧЕСТВОТО НА ЖИВОТ НА ОБЩИНАТА, ЧРЕЗ ОСИГУРЯВАНЕ НА ЗДРАВΟΣЛОВНА И БЛАГОПРИЯТНА СРЕДА И ЗАПАЗВАНЕ НА БОГАТОТО ПРИРОДНО НАСЛЕДСТВО В ЕСТЕСТВЕНИЙТ МУ ВИД“;**

2. Специфични стратегически цели и приоритети

- ✚ **СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1:** „ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА И НАСЪРЧАВАНЕ НА РЕСУРСНАТА ЕФЕКТИВНОСТ“;
- ✚ **СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2:** „ПОДОБРЯВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА ЖИВОТ НА ОБЩИНАТА, ЧРЕЗ ОСИГУРЯВАНЕ НА ЗДРАВΟΣЛОВНА И БЛАГОПРИЯТНА СРЕДА, ЖИТЕЛИТЕ НА ОБЩИНАТА ДА ЖИВЕЯТ В ЧИСТИ И ОЗЕЛЕНЕНИ СЕЛИЩА“;
- ✚ **СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3:** „ЗАПАЗВАНЕ НА БОГАТОТО ПРИРОДНО НАСЛЕДСТВО В ЕСТЕСТВЕНИЙТ МУ ВИД И СЪХРАНЕНИЕ КАЧЕСТВОТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА, КОЕТО ПОДПОМАГА РАЗВИТИЕТО НА СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО И ЕКОТУРИЗМА“;

За постигане на специфичните стратегически цели, а чрез тях и на генералната стратегическа цел в условията на наличните ресурси и възможности са определени следните приоритети и мерки:

- ✚ **СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1:** „ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА И НАСЪРЧАВАНЕ НА РЕСУРСНАТА ЕФЕКТИВНОСТ“
 - **Специфична цел 1.1:** Насърчаване на устойчивото управление на водите:
 - **Приоритет 1.1.1:** Изграждане /рехабилитация на ВиК инфраструктура, пречиствателни станции по населените места в общината:
 - **Мярка 1.1.1.1:** Подобряване състоянието на техническата инфраструктура – подмяна на амортизираната водопроводна мрежа и изграждане на канализационни мрежи и пречиствателни станции в гр. Койнаре и селата;
 - **Приоритет 1.1.2:** Законосъобразно управление на водите, водостопанските системи и съоръжения на територията на общината:
 - **Мярка 1.1.2.1:** Контрол върху изпълнението на концесионните договори за водните обекти, стопанисвани от общината;
 - **Мярка 1.1.2.2:** Поддържане регистър на кладенците на територията на общината;
 - **Специфична цел 1.2:** Устойчиво и екологосъобразно управление на отпадъците – Насърчаване на прехода към кръгова икономика:
 - **Приоритет 1.2.1:** Управление на системите за разделно събиране на отпадъци в общината и намаляване количеството на депонираните отпадъци:

- **Мярка 1.2.1.1:** Разширяване обхвата на въведената в общината система за разделно събиране на отпадъци от опаковки – поставяне на цветни контейнери за разделно събиране на отпадъци от опаковки в други населени места;
 - **Мярка 1.2.2.2:** Въвеждане на система за разделно събиране на биоразградими отпадъци - осигуряване на необходимите съдове и транспортна техника за разделно събиране на биоотпадъци (хранителни и кухненски) и зелени отпадъци от паркове и градини;
 - **Мярка 1.2.2.3:** Въвеждане и насърчаване домашното компостиране на „зелени“ отпадъци;
 - **Мярка 1.2.2.4:** Изграждане на инсталация за селективно разрушаване, подготовка, рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и производство на рециклирани строителни материали;
 - **Мярка 1.2.2.5:** Разширяване обхвата на системата за разделно събиране на ИУЕЕО в други населени места в общината, в които не се прилага разделно събиране на този поток МРО;
 - **Мярка 1.2.2.6:** Разширяване обхвата на системата за разделно събиране на НУБА в други населени места в общината, в които не се прилага разделно събиране на този поток МРО;
 - **Мярка 1.2.2.7:** Обезвреждане на наличните на територията на община Червен бряг излезли от употреба опасни отпадъци (пестициди), намиращи се в землището на с. Бресте;
 - **Мярка 1.2.2.8:** Контрол на дейностите по управление на отпадъците, предотвратяване възникването на нерегламентирани сметища – налагане на санкции и глоби;
- **Специфична цел 1.3:** Опазване качеството на атмосферния въздух - “зелена” инфраструктура в градската среда, намаляване на замърсяването:
- **Приоритет 1.3.1:** Набавяне на информация за качеството на атмосферния въздух;
 - **Мярка 1.3.1.1:** Извършване на емисионен анализ на общ прах, фини прахови частици (ФПЧ₁₀ и ФПЧ_{2,5}) серен диоксид, азотен диоксид/азотни оксиди и оловни аерозоли и др.;
 - **Приоритет 1.3.2:** Запазване доброто състояние на атмосферния въздух в общината и ограничаване на вредните емисии;
 - **Мярка 1.3.2.1:** Увеличаване на растителността със санитарно-защитни функции край някои по-натоварени пътни артерии;
 - **Мярка 1.3.2.2:** Намаляване нивата на емисиите на прах (ФПЧ₁₀) и серни оксиди в общината - газифициране на други населени места в общината;
- **Специфична цел 1.4:** Опазване на биологичното разнообразие, защитените зони по НАТУРА 2000 и почвите на територията на общината:

- **Приоритет 1.4.1:** Опазване и поддържане на защитените територии, зони по НАТУРА 2000, горите, ловните видове и лечебните растения** на територията на общината:
 - **Мярка 1.4.1.1:** Ограничаване на пашата в зоните по НАТУРА 2000 - строг контрол и налагане на санкции;
 - **Мярка 1.4.1.2:** Ограничаване на безпокойството и браконьерството в рамките на зоните по НАТУРА 2000 - строг контрол и налагане на санкции;
 - **Мярка 1.4.1.3:** Ограничаване на сечите в горите на територията на общината – строг контрол и налагане на санкции;
- **Приоритет 1.4.2:** Рационално използване на земите на територията на Общината и недопускане замърсяването на почвите:
 - **Мярка 1.4.2.1:** Мониторинг за качеството на почвите;
 - **Мярка 1.4.2.2:** Опазване на почвите на територията на общината, чрез ограничаване процесите на вторично киселяване в районите с активно земеделие;

 СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2: „ПОДОБРЯВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА ЖИВОТ НА ОБЩИНАТА, ЧРЕЗ ОСИГУРЯВАНЕ НА ЗДРАВΟΣЛОВНА И БЛАГОПРИЯТНА СРЕДА, ЖИТЕЛИТЕ НА ОБЩИНАТА ДА ЖИВЕЯТ В ЧИСТИ И ОЗЕЛЕНЕНИ СЕЛИЩА“

- **Специфична цел 2.1:** Съхраняване на зелената инфраструктура на територията на общината:
 - **Приоритет 2.1.1:** Опазване, обогатяване, поддържане и доизграждане на зелената система на общината:
 - **Мярка 2.1.1.1:** Запазване на статута, поддържане и изграждане на зелената система и увеличаване дела на дълготрайната дървесна растителност - планови и кампанийни залесителни мероприятия;
 - **Мярка 2.1.1.2:** Озеленяване на проблемните приоритетни райони;
 - **Мярка 2.1.1.3:** Намаляване на шумовото натоварване на жилищната и градската среда от моторните превозни средства, увеселителните заведения и др. дразнители - изграждане на шумозаглушителни зелени пояси и бариери;
 - **Мярка 2.1.1.4:** Поддържане на градския парк, зелените площи между жилищните пространства и детските площадки за създаване на условия за приятен отдих на жителите и гостите на града;

 СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3: „ЗАПАЗВАНЕ НА БОГАТОТО ПРИРОДНО НАСЛЕДСТВО В ЕСТЕСТВЕНИЯТ МУ ВИД И СЪХРАНЕНИЕ КАЧЕСТВОТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА, КОЕТО ПОДПОМАГА РАЗВИТИЕТО НА СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО И ЕКОТУРИЗМА“

- **Специфична цел 3.1:** Насърчаване на иновативни технологии, насочени към подобряване опазването на околната среда и ресурсната ефективност в сектори селско стопанство и туризъм:

- **Приоритет 3.1.1:** Създаване на условия за повишаване нивото на научно обслужване в селското стопанство и на тази база, стимулиране на въвеждането на съвременни технологии на производство:
 - **Мярка 3.1.1.1:** Възстановяване на масивите от трайни насаждения и зеленчукопроизводството;
 - **Мярка 3.1.1.2:** Развитие на биологично земеделие;
- **Приоритет 3.1.2:** Устойчиво управление на природното наследство в общината и туризма, съхраняващо природните дадености:
 - **Мярка 3.1.2.1:** Организиране и провеждане на акции за почистване на населените места;
 - **Мярка 3.1.2.2:** Изграждане на туристическа инфраструктура;
 - **Мярка 3.1.2.3:** Развитие на познавателен, културен, селски и екотуризъм, рибовъдство и риболовен туризъм;
- **Специфична цел 3.2:** Подобряване на информационната обезпеченост за управление на околната среда в община Червен бряг:
 - **Приоритет 3.2.1:** Информирание населението на общината, относно опазването на околната среда:
 - **Мярка 3.2.1.1:** Създаване на специално обособен раздел в сайта на общината, предоставящ актуална информация за компонентите на околната среда и дейностите по управлението им от страна на общината;
 - **Мярка 3.2.1.2:** Участие в национални кампании, свързани с околната среда;
 - **Мярка 3.2.1.3:** Привличане на обществеността в процеса на местното планиране и вземане на решения, относно околната среда;
 - **Мярка 3.2.1.4:** Участие на обществеността в решаване на проблемите на околната среда с цел повишаване на информираността и екологичната култура, запознаване с екологичните проблеми;

**Формулираната генерална стратегическа цел се отнася до "желаното състояние" на Община Червен бряг и отразяват най-общите цели на местната управа*

***Раздел "Лечебни растения" към ОПООС на община Червен бряг*

VI. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ /ПРИЛОЖЕНИЕ 2/

VII. ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА

Организацията по изпълнението и контрола на настоящата Общинска програма по опазване на околната среда се осъществява от следните длъжностни лица и институции:

- **Кмет на община Червен бряг** - наблюдение и контрол на изпълнение на мерките по програмата;
- **Отдел „ТСУ“** – Началник отдел и еколог на община Червен бряг - отговорен отдел и длъжностни лица за координация по изпълнение на програмата и изготвяне на ежегодния отчет за изпълнение на програмата;
- **Постоянна комисия към ОбС „Комисия по устройство на територията, благоустрояване, комунални дейности и екология“** – участва в изготвяне на ежегодния отчет за изпълнение на програмата;
- **ОбС – Червен бряг** – приема ОПООС и годишния отчет за изпълнението и;
- **Кметове по населени места** – участват в изпълнение на мерките по програмата;
- **Регионална инспекция по околната среда и водите - гр. Плевен** – одобрение на програмата и ежегодно отчита изпълнението на програмата;
- **Министерство на околната среда и водите;**

Програмата за опазване на околната среда е отворен документ и ще бъде публикувана на страницата на община Червен бряг за мнения и препоръки. Предложенията за допълнение и актуализация ще бъдат разглеждани в постоянната комисия на ОбС – Червен бряг и при одобрение, програмата ще бъде актуализирана.

Програмата ще бъде представена в РИОСВ - гр. Плевен за становище и одобрение.

Одобрената програма ще бъде публикувана на сайта на общината.

Ежегодно Отдел „ТСУ“ съвместно с постоянната „Комисия по устройство на територията, благоустрояване, комунални дейности и екология“, подготвя отчет за изпълнението на програмата, който се представя от кмета на общината за разглеждане и гласуване от Общински съвет – Червен бряг. Годишният отчет се изготвя до края на първото тримесечие на следващата година. Копие от годишния отчет по изпълнението на Програмата за опазване на околната среда се представя в РИОСВ - гр. Плевен.

В годишният отчет се отбелязва напредъка в постигане на набелязаните цели и приоритети, отчитат се настъпилите промени в екологичната обстановка, изменения в законовата и нормативна база и произтичащите от това промени в отговорностите и задълженията на местните власти по отношение опазване на околната среда. Отчетът съдържа описание на предприетите действия от страна на Общинската администрация по отношение на осигуряването на ефективност и ефикасност при изпълнение на Програмата. В отчета се поместват действията на Общинската администрация по отношение на наблюдението (основните механизми за събиране, обработване и анализ на данни), начините и подходите за осигуряване на информация и публичност и прилагането на принципа за партньорство. Отчетът съдържа и препоръки за подобряване на резултатите от наблюдението.

Оценката включва информация от наблюдението и от други източници на ефектите от изпълнените интервенции. Извършването на оценката ще осигури на управлението механизми на контрол чрез информация за разходите и за резултатите. Чрез оценката ще се изяснява и ефекта от планираните дейности.

Измененията, допълненията и актуализацията на Общинската програма за опазване на околната среда се приема от Общински съвет – Червен бряг по предложения на Кмета на общината. При разработването, допълването и актуализирането на програмата се

привличат и представители на неправителствени организации, на фирми и на браншови организации.

Информиране обществеността за изпълнението на програмата ще се извършва чрез сайта на общината.

VIII. ПРИЛОЖЕНИЯ

- VIII.1.** *Приложение №1* – Раздел „Лечебни растения“
- VIII.2.** *Приложение №2* - План за действие на Община Червен бряг за периода 2021-2028г.

VIII.1.Приложение №1

Раздел „Лечебни
растения“

Община Червен бряг

1. Въведение

Съгласно чл. 50 от „Закона за лечебните растения“ за опазването и устойчивото ползване на лечебните растения се разработват „Национална стратегия за лечебните растения“ (МОСВ) и раздел „Лечебни растения“ към настоящата програма с цел запазване на ресурсите на лечебните растения на територията на община Червен бряг.

В раздел „Лечебни растения“ на ПООС на Община Червен бряг са описани - местоположението на естествените находища на лечебните растения на територията на общината, условията в местообитанията, количеството и състоянието на ресурсите; анализ на дейностите за опазване на екосистемите, включващи лечебни растения, за осигуряване устойчиво ползване и опазване на ресурсите; приоритетни мерки за опазване на ресурсите и разнообразието на лечебните растения, включително на редки или застрашени от изчезване видове.

За диворастящите лечебни растения се организира и прилага система за дългосрочно наблюдение и оценка на състоянието на техните популации и ресурси и върху ползването им с цел своевременно идентифициране на негативните процеси, прогнозиране на тяхното развитие, предотвратяване на вредните последици и определяне ефективността на мерките за опазване на лечебните растения. Наблюдението и оценката се организират от Министерството на околната среда и водите и представляват неразделна част от Националната автоматизирана система за екологичен мониторинг (НАСЕМ). Регионалните инспекции по околната среда и водите и дирекциите на националните паркове създават и поддържат за контролираната от тях територия специализирани карта и регистър на лечебните растения, данните от които се обобщават и систематизират от Министерството на околната среда и водите. Специализираните карта и регистър на лечебните растения осигуряват данни за местоположение, граници, размери, собственост на находищата, състояние на лечебните растения, количествени запаси и степен на ползване на ресурсите им. Картата и регистърът са публични и се водят за осигуряване на опазването и устойчивото ползване на лечебните растения.

2. Права и задължения на местното управление

Кметът на общината ръководи изпълнителната дейност на общината във връзка с ползването, опазването и култивирането на лечебните растения, като:

- Контролира ползването на лечебните растения в земите, водите и водните обекти – общинска собственост, в поземления фонд, в населените места и при констатирани нарушения се налагат съответните санкции;
- Организира изпълнението на дейностите по отношение опазване на лечебните растения на територията на общината;
- Издава позволителни за ползване на лечебните растения от земи, гори, води и водни обекти - общинска собственост;
- Издава удостоверения за билките от култивираните лечебни растения;
- Предоставя на министъра на околната среда и водите информация за нуждите на наблюдението и оценката на лечебните растения и на създаването и поддържането на специализираните карта и регистър за тях;

3. Дейности за опазване на ресурсите от лечебни растения за осигуряване на устойчивото им ползване

Ползването на лечебните растения е ползването на техните ресурси и включва:

- Събирането на билки от диворастващи и култивирани лечебни растения;
- Придобиването на билки за първична обработка или преработка;
- Събирането на генетичен материал от диворастващи лечебни растения за култивиране, за опазване при условия извън естествената среда на лечебните растения или за възстановяване на други места в природата;

Събирането на билки от естествените находища на лечебни растения се извършва съобразно изискванията на „Закона за лечебните растения“. Ползването на лечебните растения, представляващо стопанска дейност се извършва въз основа на позволение за ползване, издадено по реда на „Закона за лечебните растения“:

- Позволение не се изисква при събиране на билки за лични нужди от земи, гори и водни обекти – държавна и общинска собственост;
- Позволение не се изисква и когато лечебните растения са култивирани от собственици или ползватели на земи, гори или водни обекти, освен когато са култивирани от общината;
- Позволение за ползване на лечебните растения от земи общинска собственост се издава от:
 - Директора на държавното горско стопанство - за горите – държавна собственост и след заплащане на такса;
 - Кмета на общината, когато ползването е от: 1) земеделски земи от поземления фонд и включените в строителните граници на населените места - общинска собственост, след заплащане на такса в общината; 2) територии в строителните граници на населените места – общинска собственост, независимо от предназначението им, след заплащане на такса в общината;
- За събиране на билки и генетичен материал от диворастващи и култивирани от общината лечебни растения лицата заплащат такси за ползване;
- Таксите за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти - общинска собственост, се определят от общинския съвет в размер не по-голям от размера на таксите за ползване на лечебни растения от земи държавен фонд. Таксите постъпват в бюджета на общината и се изразходват за:
 - Плановите документи по чл.50 от Закона за лечебните растения;
 - Дейности по поддържането и възстановяването на лечебни растения и техните находища;
 - Научни изследвания и наблюдение на лечебните растения;
 - Изграждане и поддържане на специализираните карта, регистър и информационна система за лечебните растения;
 - Култивиране и преработка на лечебните растения;
 - Обучение, издаване на образователни материали, провеждане на конференции по лечебни растения;
 - Други дейности, свързани с управлението и контрола, заложи в Закона за лечебните растения;
- Позволението за ползване се издава на билкозаготвител - юридическо лице, или на физическо лице, което събира билки за продажба или за първична обработка или генетичен материал от лечебни растения, и определя:
 - Вида на ползването;
 - Разрешеното количество билки или генетичен материал по видове морфологични части;
 - Района или конкретното находище;
 - Начина на ползване;
 - Срока на ползване;

- Първичната обработка на билките включва тяхното замразяване, изсушаване, оситняване, почистване, балиране и/или опаковане. Минималната първична обработка в билкозаготвителния пункт е замразяване или изсушаване на билките;
- При издаването на разрешителни на територията на община Червен бряг се осъществява контрол на билкозаготвителя, който е лицето, което изкупува събрани билки и/или извършва първичната им обработка и е длъжен:
 - Да уведоми РИОСВ-Плевен за организирани от него билкозаготвителни пунктове и складове за билки до започване на дейността в тях;
 - Да изкупува само билки, за които е издадено разрешително;
 - Да води книга за изкупените, реализираните и наличните количества билки, регистрирана в РИОСВ-Плевен;
 - Да осигурява достъп на контролните органи по Закона за лечебните растения за проверка на наличните или намиращите се в процес на първична обработка билки и на необходимата документация;
 - До 20 януари да представя в РИОСВ-Плевен обобщена информация за изкупените, обработените и реализираните през предходната година билки, както и за складовите наличности;
- Водене на регистър на издадените разрешителни за ползване на лечебни растения на територията на Община Червен бряг;
- Изпълнение задълженията на всеки ползвател на лечебни растения след приключване и по време на ползването им;
- Отнемане на разрешителното за ползване със заповед на кмета на Общината, при настъпило увреждане или унищожаване на находищата на лечебни растения в резултат от дейността на титуляра на разрешителното за ползване;
- Билките, събрани от култивирани лечебни растения, вкл. и тези под специален режим, се придружават до крайния потребител с удостоверение, издадено от общината, когато билките са събрани от култивирани лечебни растения;
- Изкупуването и първичната обработка на билки се извършва в билкозаготвителни пунктове, регистрирани в РИОСВ-Плевен. Съхраняването на изсушени билки се извършва в складове за билки. Изискванията на които трябва да отговарят билкозаготвителните пунктове и складове за билки, се определят с наредба на министъра на здравеопазването и на министъра на околната среда и водите;

4. Мерки за опазване на ресурсите и разнообразието на лечебните растения

Лечебните растения в естествените им находища се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване. Опазването на лечебните растения е система от мерки и дейности, целящи запазването на биологичното разнообразие на лечебните растения и на техните ресурси. То включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации на видовете. Опазването на лечебните растения е насочено към биологичните им ресурси в естествената им среда, включително към генетичните ресурси, отделните екземпляри растения, популациите на видовете и екосистемите, включващи популацията.

С раздел „Лечебни растения” към настоящата програма се цели да се постигне ефективно използване на лечебните растения, опазване на естествените им находища, предотвратяване изчезването на отделни видове и свързани с тях компоненти на околната

среда, с цел задоволяване потребностите от лечебни растения на населението. В тази насока е необходимо да бъдат предприети следните мерки:

- Осъществяване на контрол за недопускане на ползване на лечебни растения по начини и със средства, водещи до увреждане или унищожаване на находищата;
- Запознаване населението в общината чрез кметовете на кметства със заповедите на Министъра на околната среда и водите, относно специалния режим на опазване и ползване на лечебните растения през съответната година и осъществяване на контрол по нейното изпълнение;
- Запознаване на ползвателите на лечебни растения с техните задължения и отговорности;
- Предоставяне на собствениците и ползвателите на земеделски земи, наличната информация за лечебните растения на територията на общината, за пригодността на земята за отглеждането им, както и информация за задълженията и препоръките относно земеползването, включително използване на екологосъобразни технологии за отглеждане, свързани с лечебните растения в общината;
- Даване на указания, относно начина на ползване на лечебните растения на територията на общината, както и правилата и изискванията за събиране на билки или генетичен материал от лечебни растения, регламентирани с наредбата по чл.27 от Закона за лечебните растения;
- Определяне на режим за ползване на находищата при наличие на увреждане на същите;
- Предписания към собствениците на земи, гори, води или водни обекти, около които има находища на лечебни растения, недопускане увреждането на естествените находища при използването на пестициди и минерални торове;
- Забраняване ползването на лечебните растения по начини и със средства, които водят до увреждане на находищата им, намаляване на техните ресурси, затруднено възстановяване на популациите им или намаляване на тяхното биологично разнообразие, както и в нарушение на наредбата по чл.27 от Закона за лечебните растения;
- Забраняване пашата на селскостопански животни в гори и земи от горския фонд, когато тази дейност противоречи на предвижданията за опазване на определени видове лечебни растения;
- Участие на обществеността при вземането на решения, във връзка с опазването на лечебните растения на територията на общината;

5. Обща характеристика на община Червен бряг и възможностите ѝ за запазване и използване на ресурсите от лечебни растения

Община Червен бряг се намира административно в Плевенска област. Състои се от два града - Червен бряг (център на общината) и Койнаре и дванадесет села - Глава, Телиш, Девенци, Чомаковци, Лепица, Сухаче, Бресте, Реселец, Горник, Рупци, Радомирци и Ракита.

Физикогеографски общината попада в две области - Дунавска равнина (Койнаре, Глава, Телиш) и Предбалкан (селищата около гр. Червен бряг и южно от него). Това обуславя разнообразието на климата, почвите и в резултат на това растителността. Преобладава умерено-континентален климат с изразена преходно-континенталност в Предбалканската област.

Релефът се определя на север от елувиално делувиалните склонове спускащи се от младоплиоценска денудационна и акумулационна повърхнина с покривни чакъли и глин.

В южните части издигнати над моноклинални ридове и разломи, преобладават карстовите форми (кари, въртоли, покрит карст). В тях основната река Искър и някои от притоците ѝ - Ръчене, Белилката, са прорязали каньоновидни долини с много пещери, скални мостове, скални кукли и др. Река Искър (най-големият български дунавски приток) е със снежно-дъждовен режим, а притоците ѝ - Млаката, Ръчене, Габарска, Панега, са с дъждовидно-снежен режим и карстово подхранване. В долините им (с изключение на р. Искър) слабо са развити алувиално-ливадните почви. По възвишенията преобладават характерните за Предбалкана тъмносиви дълбоко карбонатни горски почви, а в северозападната част върху льосовидни материали са развити черноземите (предимно типичните). На плитката варовикова основа широко разпространени са рендзините.

Общината е с голям процент на горския фонд. Преобладават ксеротермните дъбови и келяво-габъррови гори. Най-големи са в землищата на с. Радомирци, с. Ракита, с. Бресте, с. Сухаче, с. Реселец. Влаголюбива растителност има развита край реките - основно Искър, големите язовири: „Телиш“, „Горни Дъбник“. Обработваемите площи преобладават в землищата на с. Телиш, с. Глава, гр. Койнаре, с. Чомаковци. В сравнение с други общини в Плевенска област община Червен бряг има големи площи, които не се обработват основно поради карстовите явления.

6. Описание на лечебните растения, разпространени на територията на община Червен бряг

Разнообразният ландшафт на община Червен бряг определя богатите ѝ възможности за представяне на подходящи местообитания на растения, определени като „лечебни“ според приложение към „Закона за лечебните растения“. Тези местообитания могат да бъдат условно разделени в следните групи:

- Лечебни растения – „рудерали“ и „плевели“ населяващи обработваеми площи и селища.
- Лечебни растения, срещащи се по ксеротермни ливадни съобщества на садина, белизма, валезийска власатка и др.
- Лечебни растения населяващи скалисти и каменисти терени.
- Лечебни растения населяващи горски фонд (дъбов, келево-габърров, липов) и храсталаци (люляк, драка, смрадлика).
- Лечебни растения, населяващи влажни ливади и речни долини.
- Хигрофитни и хидрофитни лечебни растения, населяващи водоеми и покрайнините им.

На територията на община Червен бряг всички тези групи са представени почти по равно, като има превес на първата група. Община Червен бряг е много подходяща с разнообразните си условия за запазване и използване на ресурсите от лечебни растения.

Забележка: *, „Плевел“ - вид, масово разпространяващ се в обработваеми площи и конкуриращ културните растения;

**, „Рудерал“ - вид, разпространен главно в селищата и покрайнините им по-силно антропогенно повлияни райони, но обикновено не се разпространява масово в обработваеми площи;

***, „Спорадично разпространение“ - разпространение във вид на петна, отдалечени и изолирани едно от друго;

Сем. Страшникови (*Acanthaceae*)

Балкански страшник (*Acanthus balcanicus* Heyw et Reichard)

- ✚ **Разпространение:** Среща се нарядко в покрайнини на горски фонд и по скалисти места - с. Телиш, с. Ракита, с. Радомирци, с. Девенци, гр. Червен бряг, с. Сухаче, с. Реселец, с. Бресте.
- ✚ **Ресурси:** Неизползваеми.

Сем. Кленови (*Aceraceae*)

Мекиш (*Acer tataricum* L.)

- ✚ **Разпространение:** Среща се често, предимно в покрайнини на горски фонд - с. Телиш, с. Ракита, с. Радомирци, с. Девенци, гр. Койнаре, с. Чомаковци, с. Сухаче, с. Горник, с. Бресте, с. Реселец, гр. Червен бряг.
- ✚ **Ресурси:** Използваеми.

Сем. Лаваницови (*Alismataceae*)

Лаваница, жаблек (*Alisma plantago-aquatica* L.)

- ✚ **Разпространение:** Среща се по стоящи водоеми - рибарници, брегове на язовири и микроязовири, в поречието на река Искър (гр. Червен бряг, с. Горник, гр. Койнаре, с. Глава), р. Панега (с. Рупци, гр. Червен бряг), р. Ръчени (с. Реселец), р. Млаката (с. Чомаковци, с. Девенци), р. Габарска (с. Лепица, с. Сухаче), край язовир „Телиш“ и язовир „Горни Дъбник“.
- ✚ **Ресурси:** Използваеми.

Сем. Анакардиеви (*Anacardiaceae*)

Смрадлика (тетра) (*Cotinus coggygria* Scop.)

- ✚ **Разпространение:** Храст висок до 2 метра или малко дърво достигащо до 4 метра, расте из храсталаци и дъбови гори, по сухи и каменливи места до 800 м н.в. Среща се често предимно в горски фонд, но и по скалисти места:
 - гр. Койнаре - м. „Гамиците“;
 - с. Телиш - м. „Пипра“, м. „Гопия връх“;
 - с. Ракита - м. „Езерото“;
 - с. Девенци - м. „Чуката“;
 - гр. Червен бряг - м. „Маркова могила“;

	м. „Биволски камък“; - с. Рупци - м. „Над линията“; - с. Радомирци - м. „Рудината“; - с. Реселец - м. „Куклите“, м. „Щърка“, м. „Калето“; - с. Бресте - м. „Храсталака“, м. „Късия дол“; - с. Сухаче - м. „Дреновица“; ✚ Ресурси: Използваеми; ✚ Време за цъфтеж: Май – юни; ✚ Време за бране: Април до ноември; ✚ Използваема част: Листа;
--	--

Сем. Амарилисови (Amarilidaceae)

	Елвезиево кокиче (<i>Galanthus elwesii</i> Hook fill.) ✚ Разпространение: Среца се нарядко в покрайнини на горски фонд - с. Сухаче, с. Бресте, с. Реселец, гр. Червен бряг, с. Девенци, с. Ракита. ✚ Ресурси: Неизползваеми. ✚ Защитен вид, включен в Приложение №3 на ЗБР.
---	---

Сем. Сенникоцветни (Apiaceae)

	Обикновен копър (<i>Anethum graveolens</i> L.) ✚ Разпространение: Култивиран навсякъде на територията на общината, като растение за подправка. ✚ Ресурси: Използваеми.
	Лечебна пищялка (<i>Angelica sylvestris</i> L.) ✚ Разпространение: Среца се нарядко край реки и рекички - р. Искър и притоците ѝ - Панега, Белилката, Ръчене, Млаката, Габарска бара. ✚ Ресурси: Ограничено използваеми.
	Азмацуг (див керевиз) (<i>Anthriscus cerefolium</i> (L.) Hofm.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или плевел край огради, пътища и по-рядко в обработваеми площи. ✚ Ресурси: Максимално използваеми.

	Лъчисто колендро (<i>Bifora radians</i> Bieb.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, най-често като плевел в ниви (слънчоглед, царевица, пшеница). ✚ Ресурси: Максимално използваеми.
	Кръглолистна урока (<i>Bupleurum rotundifolium</i> L.) ✚ Разпространение: Едногодишно тревисто растение. Установен е в цялата страна - от 0 до 1000 м н.в. Видът е разпространен на територията на цялата община, най-често край ниви (слънчоглед, царевица, пшеница) и рядко навлиза в тях, но е много рядък с ниска численост; ✚ Ресурси: Практически неизползваеми; ✚ Време за цъфтеж: Юни – август; ✚ Време за бране: Май-юли; ✚ Използваема част: Цялата облистена част по време на цъфтежа;
	Петнист бучиниш (цволика) (<i>Conium maculatum</i> L.) ✚ Разпространение: Разпространено по буница, разкопани и торни места край селища и пътища. Растението е отровно. Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или плевел край огради, пътища и в обработваеми площи. ✚ Ресурси: Максимално използваеми.
	Полски ветрогон (<i>Eryngium campestre</i> L.) ✚ Разпространение: Тревисто многогодишно растение. Разпространено по сухи, тревисти места. Среща се масово по ливади и пасища: - с. Глава - м. „Рога“, м. „Исов бряг“; - с. Телиш - м. „Свети Илия“, м. „Голия връх“, м. „Цинцарското“; - с. Ракита - м. „Езерото“, м. „Диновска могила“, м. „Могилата“; - с. Радомирци - м. „Гладния връх“, м. „Дългата поляна“, м. „Мерата“; - с. Рупци - м. „Над линията“, м. „Върха“; - с. Девенци - м. „Слатината“, м. „Михови могили“, м. „Чуката“ ; - гр. Койнаре - м. „Игина ливада“, м. „Гамиците“;

	- с. Чомаковци - м. „Лъката“, м. „Станиловец“; - с. Лепица - м. „Късия връх“, м. „Стражица“; - с. Сухаче - м. „Якупов връх“, м. „Драките“; - с. Горник - м. „Равнище“, м. „Леовище“, м. „Ганчов връх“; - с. Бресте - м. „Рудината“, м. „Совата“, м. „Храстака“; - с. Реселец - м. „Калето“, м. „Щърка“, м. „Куклите“; - гр. Червен бряг - м. „Мерата“, м. „Биволски камък“, м. „Млаката“, м. „Маркова могила“, м. „Камика“; ✚ Ресурси: Максимално използваеми.
	Горска зимянка (<i>Ferulago sylvatica</i> (Bess.) Rchb.) ✚ Разпространение: Среца се нарядко в покрайнини на горски фонд и по скалисти места - с. Телиш, с. Ракита, с. Радомирци, с. Девенци, гр. Червен бряг, с. Сухаче, с. Реселец, с. Бресте. ✚ Ресурси: Неизползваеми.
	Резене (морач) (<i>Foeniculum vulgare</i> Mill.) ✚ Разпространение: Резенето е силно ароматично, многогодишно или двегодишно тревисто растение със силно разклонено стъбло, достигащо 2 м на височина. Култивира се нарядко и подивява (край огради и градини). ✚ Ресурси: Ограничено използваеми; ✚ Време за цъфтеж: Юли - септември; ✚ Време за бране: Юли - август; ✚ Използваема част: Плодове и полученото етерично масло от растението;
	Сибирски девесил (<i>Heracleum sibiricum</i> L.) ✚ Разпространение: Многогодишно тревисто растение с височина 90-150 см. Видът е установен в цяла България между 0 и 1 000 м н.в. Среца се доста често предимно по влажни места на територията на цялата община, вкл. и в селищата, но преобладава край реките - Искър, Панега, Млаката, Белилката, Габърска бара, Ръчене и някои по-малки вади и канали в доловете. ✚ Ресурси: Използваеми; ✚ Време за цъфтеж: Юни - август; ✚ Време за бране: Юли - август; ✚ Използваема част: Корени, плодове;

	Загърличе (<i>Laser trilobum</i> (L.) Borkh.) ✚ Разпространение: Среща се нарядко в покрайнини на горски фонд и по скалисти места - с. Телиш, с. Ракита, с. Радомирци, с. Девенци, гр. Червен бряг, с. Сухаче, с. Реселец, с. Бресте. ✚ Ресурси: Неизползваеми.
	Обикновен воден морач (<i>Oenanthe aquatica</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се нарядко в стоящи водоеми - край р. Искър и р. Панега - гр. Червен бряг, с. Горник (рибарници), с. Телиш - язовир „Телиш“ и язовир „Горни Дъбник“. ✚ Ресурси: Неизползваеми.
	Каменоломков анасон (<i>Pimpinella saxifraga</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се нарядко по сухи ливади: - с. Ракита - м. „Езерото“; - с. Девенци - м. „Чуката“; - с. Горник - м. „Равнище“; - с. Реселец - м. „Куките“; - с. Бресте - м. „Рудината“; - гр. Червен бряг - м. „Маркова могила“ и др.; ✚ Ресурси: Неизползваеми поради малочислените и разпръснати популации.
	Бодлив порезник (<i>Seseli rigidum</i> W. et K.) ✚ Разпространение: Среща се нарядко на скалисти местности - с. Ракита, с. Реселец, с. Бресте, гр. Червен бряг. Забележка: В района преобладава българския ендемит Дегенов скален копър (<i>Seseli degenii</i>), който е защитен и забранен за събиране.
	Обикновена нузла (<i>Tordylium maximum</i> L.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, най-често като плевел в ниви (слънчоглед, царевича, пшеница) и край пътища. ✚ Ресурси: Максимално използваеми.

	Полски торилис (<i>Torilis arvensis</i> (Huds.) Link.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, най-често като плевел в ниви (слънчоглед, царевица, пшеница). ✚ Ресурси: Максимално използваеми.
---	--

Сем. Тойнови (*Arosunaseae*)

	Тревист зимзелен (<i>Vinca herbacea</i> W. et K.) ✚ Разпространение: Среца се по-често по скалисти места: - с. Ракита - м. „Езерото“; - гр. Койнаре - м. „Гамиците“; - с. Девенци - м. „Чуката“; - с. Рупци - м. „Над линията“; - с. Радомирци - м. „Рудината“; - гр. Червен бряг - м. „Биволски камък“, м. „Маркова могила“; - с. Горник - м. „Равнище“; - с. Реселец - м. „Калето“, м. „Пладнището“, м. „Щърка“, м. „Храстака“, м. „Куклите“; - с. Бресте - м. „Козарчика“, м. „Рудината“, м. „Совата“; ✚ Ресурси: Използваеми.
--	---

Сем. Змиярникови (*Araceae*)

	Петнист змиярник (<i>Arum maculatum</i> L.) ✚ Разпространение: Среца се често, предимно в покрайнини на горски фонд - с. Телиш, с. Ракита, с. Радомирци, с. Девенци, гр. Койнаре, с. Чомаковци, с. Сухаче, с. Горник, с. Бресте, с. Реселец, гр. Червен бряг. ✚ Ресурси: Използваеми.
---	---

Сем. Аралиеви (Araliaceae)

	Бръшлян (<i>Hedera helix</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се нарядко по влажни скали и в горски фонд - с. Реселец, гр. Червен бряг, с. Бресте, с. Девенци, с. Ракита. ✚ Ресурси: Използваеми; ✚ Време за цъфтеж: Септември – октомври; ✚ Време за бране: Август – септември; ✚ Използваема част: Листа;
---	--

Сем. Вълчаябълкови (Aristolochiaceae)

	Обикновена вълча ябълка (<i>Aristolochia clematitis</i> L.) ✚ Разпространение: Тревисто многогодишно растение (отровно). Съдържа етерично масло, дъбилни вещества, клематитин, ябълчна киселина, антибиотични вещества, витамин С. Видът е широко разпространен на територията на цялата община, най-често като плевел в ниви (слънчоглед, царевица, пшеница), зеленчукови градини и лозя. ✚ Ресурси: Максимално използваеми.
--	--

Сем. Асклепиадови (Asclepiadaceae)

	Лечебен устрел (<i>Vincetoxicum hirundinaria</i> Medic.) ✚ Разпространение: Среща се нарядко в покрайнини на горски фонд - с. Сухаче, с. Бресте, с. Реселец, гр. Червен бряг, с. Девенци, с. Ракита. ✚ Ресурси: Неизползваеми.
---	---

Сем. Изправничеви (Aspleniaceae)

	Стенно изправниче (страшниче) (<i>Asplenium ruta-muraria</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се често по скали и скални венци - с. Девенци, с. Реселец, с. Бресте, с. Ракита, гр. Червен бряг. ✚ Ресурси: Ограничено използваеми.
---	---

	Обикновено изправниче (+<i>Asplenium trichomanes</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се често по скали и скални венци - с. Девенци, с. Реселец, с. Бресте, с. Ракита, гр. Червен бряг. ✚ Ресурси: Ограничено използваеми. Включено в Заповед №РД-162/25.02.2021г. на Министъра на околната среда и водите, относно специалния режим на опазване и ползване на диворастящите лечебни растения, като е забранено събирането му от естествени находища на територията на цялата страна за търговски цели.
	Златиста папрат (<i>Ceterach officinarum</i> DC) ✚ Разпространение: Среща се нарядко по скали: - с. Реселец; - с. Ракита - м. „Езерото“; - с. Бресте; ✚ Ресурси: Неизползваеми.

Сем. Сложноцветни (Asteraceae)

	Струмски (жълт) равнец (<i>Achillea clypeolata</i> Sibth.&Sm.) ✚ Разпространение: Многогодишно сиво-влакнесто тревисто растение. Балкански ендемит. Среща се по-често по скалисти места: - с. Ракита - м. „Езерото“; - гр. Койнаре - м. „Гамиците“; - с. Девенци - м. „Чуката“; - с. Рупци - м. „Над линията“; - с. Радомирци - м. „Рудината“; - гр. Червен бряг - м. „Биволски камък“, м. „Маркова могила“; - с. Горник - м. „Равнище“; - с. Реселец - м. „Калето“, м. „Пладнището“, м. „Щърка“, м. „Храстка“, м. „Куклите“; - с. Бресте - м. „Козарчика“, м. „Рудината“, м. „Совата“; ✚ Ресурси: Използваеми; ✚ Време за цъфтеж: Май - септември; ✚ Време за бране: Юни - август; ✚ Използваема част: Стръкове и цветни кошнички;
---	---

	Хилядолистен (бял) равнец (<i>Achillea millefolium</i> gr.) Разпространение: Расте по тревисти и каменни поля, край пътищата и по диви места в планините. Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или плевел край огради, пътища и по-рядко в обработваеми площи. Ресурси: Максимално използваеми; Време за цъфтеж: Юли – август; Време за бране: Лятото и есента; Използваема част: Облистените цветоносни стебла и цветните кошнички по време на цъфтеж;
	Благороден равнец (<i>Achillea nobilis</i> L.) Разпространение: Среща се нарядко по сухи каменисти места - с. Реселец, с. Бресте, с. Горник, с. Сухаче, с. Рупци, с. Девенци, с. Ракита, гр. Червен бряг, гр. Койнаре. Ресурси: Неизползваеми.
	Полско подрумиче (бяла рада) (<i>Anthemis cotula</i> L.) Разпространение: Среща се нарядко на територията на цялата община по влажни места, сметища, край селища. Ресурси: Практически неизползваеми.
	Жълто подрумиче (<i>Anthemis tinctoria</i> L.) Разпространение: Многогодишно тревисто растение, високо 20-50 см. Видът е разпространен на територията на цялата община, най-често по сухи рудерализирани места и в запустели ниви, на ерозирани терени. Ресурси: Максимално използваеми.
	Малък репей (<i>Arctium minus</i> Bernh.) Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или плевел край огради, пътища и по-рядко в обработваеми площи. Ресурси: Максимално използваеми.

	Мъхнат репей (<i>Arctium tomentosum</i> Mill.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или плевел край огради, пътища и по-рядко в обработваеми площи. ✚ Ресурси: Максимално използваеми.
	Горчив пелин (<i>Artemisia absinthium</i> L.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или плевел край огради, пътища и по-рядко в обработваеми площи. ✚ Ресурси: Максимално използваеми.
	Едногодишен пелин (<i>Artemisia annua</i> L.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или плевел край огради и пътища. ✚ Ресурси: Максимално използваеми.
	Обикновен пелин (<i>Artemisia vulgaris</i> L.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или плевел край огради, пътища и по-рядко в обработваеми площи. ✚ Ресурси: Максимално използваеми.
	Паричка (<i>Bellis perennis</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се навсякъде на територията на общината, в градските паркове, край реки, по влажни поляни, край всички селища в района. ✚ Ресурси: Използваеми.
	Късодръжков магарешки бодил (<i>Carduus acanthoides</i> L.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или плевел край огради, пътища и в обработваеми площи. ✚ Ресурси: Максимално използваеми.

	Обикновена решетка (<i>Carlina vulgaris</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се нарядко по сухи, тревисти места: - с. Телиш - м. „Свети Илия“, м. „Голия връх“; - гр. Койнаре - м. „Биволарника“, м. „Гамиците“; - с. Ракита - м. „Могилата“, м. „Езерото“; - с. Радомирци - м. „Гладния връх“, м. „Дългата поляна“, м. „Рудината“; - с. Рупци - м. „Върха“, м. „Над линията“; - гр. Червен бряг - м. „Мерата“, м. „Маркова могила“, м. „Биволски камък“; - с. Девенци - м. „Чуката“, м. „Михови могили“, м. „Върха“; - с. Чомаковци - м. „Станиловец“; - с. Лепица - м. „Страшица“, м. „Късия връх“; - с. Сухаче - м. „Якупов връх“, м. „Драките“; - с. Горник - м. „Леовище“, м. „Равнище“; - с. Реселец - м. „Щърка“, м. „Пладнището“, м. „Храстака“, м. „Куклите“; - с. Бресте - м. „Козарчика“, м. „Рудината“, м. „Совата“; ✚ Ресурси: Ограничено използвани.
	Вълнест аспрут (<i>Carthamus lanatus</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се масово по ливади и пасища: - с. Глава - м. „Рога“, м. „Исов бряг“; - с. Телиш - м. „Свети Илия“, м. „Голия връх“, м. „Цинцарското“; - с. Ракита - м. „Езерото“, м. „Диновска могила“, м. „Могилата“; - с. Радомирци - м. „Гладния връх“, м. „Дългата поляна“, м. „Мерата“; - с. Рупци - м. „Над линията“, м. „Върха“; - с. Девенци - м. „Слатината“, м. „Михови могили“, м. „Чуката“; - гр. Койнаре - м. „Игина ливада“, м. „Гамиците“; - с. Чомаковци - м. „Лъката“, м. „Станиловец“; - с. Лепица - м. „Късия връх“, м. „Стражица“; - с. Сухаче - м. „Якупов връх“, м. „Драките“; - с. Горник - м. „Равнище“, м. „Леовище“, м. „Ганчов връх“; - с. Бресте - м. „Рудината“, м. „Совата“, м. „Храстака“;

	- с. Реселец - м. „Калето“, м. „Щърка“, м. „Куклите“; - гр. Червен бряг - м. „Мерата“, м. „Биволски камък“, м. „Млаката“, м. „Маркова могила“, м. „Камика“; ✚ Ресурси: Максимално използваеми.
	Езичестоцветна лайка (<i>Chamomilla suaveolens</i> (Pursh.) Rydb.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен край огради и пътища. ✚ Ресурси: Ограничено използваеми, поради забележимата тенденция към намаляване през последните години.
	Дълго иглеста метличина (<i>Centaurea calcitrapa</i> L.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или плевел край огради, пътища и по-рядко в обработваеми площи. ✚ Ресурси: Максимално използваеми.
	Синя (полска) метличина (<i>Centaurea cyanus</i> L.) ✚ Разпространение: Едногодишен вид от рода Метличина, често наричан само „синчец“. Расте из посевите като плевел, рядко - по синури и изоставени места. Разпространено е из цялата страна от низините докъм 1 800 m н.в. Видът е широко разпространен на територията на цялата община, най-често като плевел в ниви (слънчоглед, царевица, пшеница). ✚ Ресурси: Максимално използваеми; ✚ Време за цъфтеж: Май – до юли; ✚ Време за бране: Май - юни; ✚ Използваема част: За лечебна цел се използват само сините цветове, без обвивните листчета на кошничката. Сушат се на сянка (или в сушилни), защото цветовете избледняват при сушене на слънце и загубват терапевтичната си стойност;

	Средиземноморска метличина (<i>Centaurea solstitialis</i> L.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или плевел край огради, пътища и в обработваеми площи. ✚ Ресурси: Максимално използваеми.
	Грапавоплодна синя жлъчка (<i>Cichorium intybus</i> L.) ✚ Разпространение: Многогодишно растение, разпространено в ниските части на цялата страна, край пътища, сухи ливади, а също и като плевел в житните култури. Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или плевел край огради, пътища и в обработваеми площи. ✚ Ресурси: Максимално използваеми; ✚ Време за цъфтеж: Юни - октомври; ✚ Време за бране: Юли - септември; ✚ Използваема част: Корени и стръкове;
	Кръглоглав челядник (<i>Echinops sphaerocephalus</i> L.) ✚ Разпространение: Многогодишно тревисто растение. Среща се нарядко в покрайнини на горски фонд - с. Сухаче, с. Бресте, с. Реселец, гр. Червен бряг, с. Девенци, с. Ракита. ✚ Ресурси: Неизползваеми.
	Блестяща свещица (<i>Filago germanica</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се нарядко по сухи, тревисти места: - с. Телиш - м. „Свети Илия“, м. „Голия връх“; - гр. Койнаре - м. „Биволарника“, м. „Гамиците“; - с. Ракита - м. „Могилата“, м. „Езерото“; - с. Радомирци - м. „Гладния връх“, м. „Дългата поляна“, м. „Рудината“; - с. Рупци - м. „Върха“, м. „Над линията“; - гр. Червен бряг - м. „Мерата“, м. „Маркова могила“, м. „Биволски камък“; - с. Девенци - м. „Чуката“, м. „Михови могили“, м. „Върха“; - с. Чомаковци - м. „Станиловец“; - с. Лепица - м. „Страшица“, м. „Късия връх“; - с. Сухаче - м. „Якупов връх“, м. „Драките“;

	- с. Горник - м. „Леовище“, м. „Равнище“; - с. Реселец - м. „Щърка“, м. „Пладнището“, м. „Храстака“, м. „Куклите“; - с. Бресте - м. „Козарчика“, м. „Рудината“, м. „Совата“; ✚ Ресурси: Ограничено използваеми.
	Успореднонишков (менолистен) оман (<i>Inula ensifolia</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се нарядко по скалисти и каменисти места. Среща се нарядко по сухи ливади: - с. Ракита - м. „Езерото“; - с. Девенци - м. „Чуката“; - с. Горник - м. „Равнище“; - с. Реселец - м. „Куките“; - с. Бресте - м. „Рудината“; - гр. Червен бряг - м. „Маркова могила“ и др. ✚ Ресурси: Неизползваеми поради малочислените и разпръснати популации.
	Германски оман (<i>Inula germanica</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се подобно на предходния вид, но е още по-рядък. ✚ Ресурси: Неизползваеми.
	Компасна салата (<i>Lactuca serriola</i> L.) ✚ Разпространение: Плевелно и лечебно растение. Среща се във всички флористични райони на страната, установен от 0 до 1 000 м н.в. Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или плевел край огради, пътища и в обработваеми площи. ✚ Ресурси: Максимално използваеми.
	Обикновена маргаритка (<i>Leucanthemum vulgare</i> Lam.) ✚ Разпространение: Среща се нарядко по влажни ливади, край рекички: - с. Реселец - край р. Ръчене; - с. Девенци - р. Млаката, м. „Млаката“; - гр. Червен бряг - край р. Панега, м. „Езерото“; - с. Рупци; - с. Радомирци; - с. Ракита, а вероятно и на други места; ✚ Ресурси: Практически неизползваеми.

 	Влакнеста лайкучка (<i>Matricaria trichophylla</i> (Boiss.) Boiss.) Разпространение: Расте в буренливи и изоставени места и край пътища. Видът е широко разпространен на територията на цялата община, най-често като плевел в ниви (слънчоглед, царевица, пшеница). Ресурси: Максимално използваеми; Време за цъфтеж: Май – юли; Време за бране: Май – юли; Използваема част: Цветове - откъсват се целите цветни кошнички заедно с малка част (около 2 см) от дръжките;
	Обикновеният гингер (жълтеникав онопордум, магарешки бодил) (<i>Onopordum acanthium</i> L.) Разпространение: Тревисто двугодишно растение. Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или плевел край огради, пътища и в обработваеми площи. Ресурси: Максимално използваеми.
	Дизентерийна бълшница (<i>Pulicaria dysenterica</i> (L.) Bernh.) Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често по влажни места (край огради канавки, утаители, чешми, водоеми), като бурен и по-рядко в обработваеми площи. Ресурси: Максимално използваеми. Време за цъфтеж: Юли - октомври; Време за бране: Надземна част (през юли – октомври), а корените (през есента или в ранна пролет); Използваема част: Надземна цъфтяща част и корени;
	Якобов спореж (<i>Senecio jacobaea</i> L.) Разпространение: Среца се нарядко по сухи ливади: - с. Ракита - м. „Езерото“; - с. Девенци - м. „Чуката“; - с. Горник - м. „Равнище“; - с. Реселец - м. „Куките“; - с. Бресте - м. „Рудината“; - гр. Червен бряг - м. „Маркова могила“ и др. Ресурси: Неизползваеми поради малочислените и разпръснати популации.

	Обикновен спореж (<i>Senecio vulgaris</i> L.) + Разпространение: Расте по тревисти места, плевел в посевите, рудерално край пътища и селища. Разпространено из цялата страна докъм 1 000 м н.в. Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или плевел край огради, пътища и в обработваеми площи (ниви, зеленчукови градини, лозя). + Ресурси: Максимално използваеми; + Време за цъфтеж: Април - ноември; + Време за бране: Май – септември; + Използваема част: Цъфтяща надземна част;
	Испански кокеш (<i>Scorzonera hispanica</i> L.) + Разпространение: Среща се нарядко в покрайнини на горски фонд - с. Сухаче, с. Бресте, с. Реселец, гр. Червен бряг, с. Девенци, с. Ракита. + Ресурси: Неизползваеми.
	Обикновена вратига (<i>Tanacetum vulgare</i> L.) + Разпространение: Тревисто многогодишно растение. Среща се доста често, предимно по влажни места на територията на цялата община, вкл. и в селищата, но преобладава край реките - Искър, Панега, Млаката, Белилката, Габърска бара, Ръчене и някои по-малки вади и канали в доловете. + Ресурси: Използваеми; + Време за цъфтеж: Юни - септември; + Време за бране: Юли – август; + Използваема част: Горната облистена част на растението с цветните кошнички (около 20 см от върха надолу) по време на цъфтене;

	Лечебно глухарче (<i>Taraxacum officinale</i> Web.) Разпространение: Многогодишно тревисто растение, късо, просто коренище. Във всички органи на растението се съдържа млечен сок. Разпространява се по ливади, пасища, ниви, градини, паркове. Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или плевел край огради, пътища и в обработваеми площи (ниви, зеленчукови градини, лозя). Ресурси: Максимално използваеми; Време за цъфтеж: Април - май; Време за бране: Листа - събират се преди цъфтежа (през април), корените през пролетта или есента, а стъблата и цветните кошнички през време на цъфтежа (през май); Използваема част: Листа, корени, стъбла, цветове и сок;
	Подбел (<i>Tussilago farfara</i> L.) Разпространение: Многогодишно тревисто растение с дълго пълзящо коренище. Среща се доста често навсякъде на територията на общината, предимно по влажни места, вкл. и в регулацията на селищата, край вади, изкопи канали, край всички реки и бари. Ресурси: Използваеми; Време за цъфтеж: (Февруари) март - май; Време за бране: Март - май; Използваема част: Напълно развити листни петури заедно с дръжките;
	Бодлив казашки бодил (рогачица) (<i>Xanthium spinosum</i> L.) Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, най-често като плевел в ниви (слънчоглед, царевица, пшеница). Ресурси: Максимално използваеми.
	Влакнест казашки бодил (<i>Xanthium strumarium</i> L.) Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или плевел край огради, пътища и в обработваеми площи (ниви, зеленчукови градини, лозя). Ресурси: Максимално използваеми.

	Едногодишно безсмъртниче (<i>Xeranthemum annuum</i> L.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или плевел край огради и пътища. ✚ Ресурси: Максимално използваеми.
---	--

Сем. Брезови (*Betulaceae*)

	Черна елша (<i>Alnus glutinosa</i> (L.) Gaerth.) ✚ Разпространение: Среца се нарядко край река Искър и притоците ѝ - Панега, Млаката, Ръчене, Габърска бара. ✚ Ресурси: Ограничено използваеми.
	Бреза (<i>Betula pendula</i> Rothm.) ✚ Разпространение: Видът е залесяван като декоративен в лесопарковете и градските градини - с. Реселец, гр. Червен бряг и гр. Койнаре. ✚ Ресурси: Ресурсите му не са по предназначение за използване (декоративен вид).
	Обикновен габър (<i>Carpinus betulus</i> L.) ✚ Разпространение: Среца се нарядко в покрайнини на горски фонд - с. Сухаче, с. Бресте, с. Реселец, гр. Червен бряг, с. Девенци, с. Ракита. ✚ Ресурси: Неизползваеми.
	Обикновена леска (<i>Corylus avellana</i> L.) ✚ Разпространение: Среца се нарядко а покрайнини на горски фонд - с. Сухаче, с. Бресте, с. Реселец, гр. Червен бряг, с. Девенци, с. Ракита. ✚ Ресурси: Неизползваеми.

Сем. Грапаволистни (Boraginaceae)

	Лечебно винче (<i>Anchusa officinalis</i> L.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или плевел край огради и пътища и по-рядко в обработваеми площи. ✚ Ресурси: Максимално използваеми.
	Полска белоочица (<i>Buglossoides arvensis</i> L.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или плевел край огради и пътища и по-рядко в обработваеми площи. ✚ Ресурси: Максимално използваеми.
	Виолетова белоочица (<i>Buglossoides purpureo-coeruleum</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се често, предимно в покрайнини на горски фонд - с. Телиш, с. Ракита, с. Радомирци, с. Девенци, гр. Койнаре, с. Чомаковци, с. Сухаче, с. Горник, с. Бресте, с. Реселец, гр. Червен бряг. ✚ Ресурси: Използваеми.
	Малък меденик (<i>Cerinthe minor</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се нарядко по сухи, тревисти места, но предпочита влажни ливади и места: - с. Телиш - м. „Свети Илия“, м. „Голия връх“; - гр. Койнаре - м. „Биволарника“, м. „Гамиците“; - с. Ракита - м. „Могилата“, м. „Езерото“; - с. Радомирци - м. „Гладния връх“, м. „Дългата поляна“, м. „Рудината“; - с. Рупци - м. „Върха“, м. „Над линията“; - гр. Червен бряг - м. „Мерата“, м. „Маркова могила“, м. „Биволски камък“; - с. Девенци - м. „Чуката“, м. „Михови могили“, м. „Върха“; - с. Чомаковци - м. „Станиловец“; - с. Лепица - м. „Страшица“, м. „Късия връх“; - с. Сухаче - м. „Якупов връх“, м. „Драките“; - с. Горник - м. „Леовище“, м. „Равнище“;

	- с. Реселец - м. „Щърка“, м. „Пладнището“, м. „Храстака“, м. „Куклите“; - с. Бресте - м. „Козарчика“, м. „Рудината“, м. „Совата“; ✚ Ресурси: Ограничено използваеми.
	Лечебна наумка (<i>Cynoglossum officinale</i> L.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен, но с ограничена численост на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или плевел край огради и пътища и по-рядко в обработваеми площи. ✚ Ресурси: Ограничено използваеми.
	Италианско усойниче (<i>Echium italicum</i> L.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или плевел край огради и пътища и по-рядко в обработваеми площи. ✚ Ресурси: Максимално използваеми.
	Обикновено усойниче (<i>Echium vulgare</i> L.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или плевел край огради и пътища и по-рядко в обработваеми площи. ✚ Ресурси: Максимално използваеми.
	Обикновена подсунка (<i>Heliotropium europaeum</i> L.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, най-често като плевел в ниви (слънчоглед, царевица, пшеница), ниви, зеленчукови градини лозя. ✚ Ресурси: Максимално използваеми.

	Лечебна медуница (<i>Pulmonaria officinalis</i> L.) ✚ Разпространение: Многогодишно тревисто растение. Среща се нарядко в покрайнини на горски фонд - с. Сухаче, с. Бресте, с. Реселец, гр. Червен бряг, с. Девенци, с. Ракита. ✚ Ресурси: Неизползваеми.
	Черен оман (зарасличе) (<i>Symphytum officinale</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се нарядко край реки и рекички - р. Искър и притоците ѝ - Панега, Белилката, Ръчене, Млаката, Габарска бара. ✚ Ресурси: Ограничено използваеми.

Сем. Кръстоцветни (Brassicaceae)

	Лъжичина (<i>Alliaria petiolata</i> (Bieb.) Cavata et Graub.) ✚ Разпространение: Двугодишно тревисто растение. Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен край огради, пътища и гори от всякакъв вид. ✚ Ресурси: Максимално използваеми.
	Игловрѣх (<i>Alyssum alyssoides</i> L.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или плевел край огради и пътища. ✚ Ресурси: Максимално използваеми.

	Черен синап (<i>Brassica nigra</i> (L.) Koch.) Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, най-често като плевел в ниви (слънчоглед, царевица), зеленчукови градини лозя. Ресурси: Максимално използваеми.
	Овчарска торбичка (<i>Capsella bursa-pastoris</i> (L.) Medic.) Разпространение: Едногодишно тревисто растение. Среца се из ливадите, поляните и нивите. Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или плевел край огради, пътища и в обработваеми площи (ниви, люцерна, зеленчукови градини, лозя). Ресурси: Максимално използваеми; Време за цъфтеж: Март – септември; Време за бране: Април – септември; Използваема част: Стръкове без корен;
	Войничница (<i>Descurainia sophia</i> (L.) Webb. ex Prauntl.) Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, най-често като плевел в ниви (слънчоглед, царевица, пшеница). Ресурси: Максимално използваеми.
	Полска горуха (<i>Lepidium campestre</i> (L.) R. Br.) Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, най-често като плевел в ниви (слънчоглед, царевица, пшеница). Ресурси: Максимално използваеми.

	Пронизанолистна горуха (<i>Lepidium perfoliatum</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се нарядко на територията на цялата община по влажни места, сметища, край селища. ✚ Ресурси: Практически неизползваеми.
	Горска поточарка (<i>Nasturtium sylvestris</i> L.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често по влажни места (край огради, канавки, утаители, чешми, водоеми), като бурен и по-рядко в обработваеми площи. ✚ Ресурси: Максимално използваеми.
	Дива ряпа (<i>Raphanus raphanistrum</i> L.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен, но с ограничена численост на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или плевел в ниви и зеленчукови градини. ✚ Ресурси: Ограничено използваеми.
	Австрийски пореч (<i>Rorippa austriaca</i> (Crantz.) Bess.) ✚ Разпространение: Среща се много рядко край р. Искър и притоците ѝ - Млаката, Панега. ✚ Ресурси: Неизползваеми.

	Лечебна мъдрица (<i>Sisymbrium officinalis</i> (L.) Scop.) ✚ Разпространение: Среща се на територията на цялата община, но основно по рудерализирани места в регулацията на селищата. ✚ Ресурси: Използваеми.
	Лукова попова лъжичка (<i>Thlaspi alliaceum</i> L.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, най-често като плевел в ниви (слънчоглед, царевица, пшеница). ✚ Ресурси: Максимално използваеми.
	Полска попова лъжичка (<i>Thlaspi arvense</i> L.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, най-често като плевел в ниви (слънчоглед, царевица, пшеница). ✚ Ресурси: Максимално използваеми.

Сем. Водолубиви (*Butomaceae*)

	Водолуб (<i>Butomus umbellatus</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се по стоящи водоеми - рибарници, брегове на язовири и микроязовири, в поречието на: - река Искър - гр. Червен бряг, с. Горник, гр. Койнаре, с. Глава; - р. Панега - с. Рупци, гр. Червен бряг; - р. Ръчене - с. Реселец; - р. Млаката - с. Чомаковци, с. Девенци; - р. Габарска - с. Лепица, с. Сухаче; - край язовир „Телиш“ и язовир „Горни Дъбник“; ✚ Ресурси: Използваеми.
---	--

Сем. Камбанкови (Campanulaceae)

Прасковolistна камбанка (*Campanula persicifolia* L.)

- ✚ **Разпространение:** Среща се нарядко в покрайнини на горски фонд - с. Сухаче, с. Бресте, с. Реселец, гр. Червен бряг, с. Девенци, с. Ракита.
- ✚ **Ресурси:** Неизползваеми.

Сем. Бъзови (Caprifoliaceae)

Нисък бъз (бъзак) (*Sambucus ebulus* L.)

- ✚ **Разпространение:** Тревисто многогодишно растение, стъбло изправено до 1-2 метра височина, с дълго, пълзящо, силно разклонено коренище. Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или плевел край огради, пътища и в обработваеми площи.
- ✚ **Ресурси:** Максимално използваеми;
- ✚ **Време за цъфтеж:** Юли - август;
- ✚ **Време за бране:** Август - септември;
- ✚ **Използваема част:** Плод, корени и цветове;

Черен бъз (*Sambucus nigra* L.)

- ✚ **Разпространение:** Листопаден храст или ниско дърво. Расте покрай реките, из храсталаците и в населени места. Среща се като храст или малко дърво в смесени широколистни гори. Среща се често по влажни места в долината на р. Искър и всичките ѝ притоци - Габарска, Млаката, Ръчене, Панега и край някои язовири, канали, вади.
- ✚ **Ресурси:** Използваеми;
- ✚ **Време за цъфтеж:** Май - юни;
- ✚ **Време за бране:** Плодове – събират се през септември - октомври, а цветовете през юли;
- ✚ **Използваема част:** Плодове, листа и цветове;

Сем. Карамфилови (*Caryophyllaceae*)

	Къклица (<i>Agrostemma githago</i> L.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, най-често като плевел в ниви (слънчоглед, царевица, пшеница). ✚ Ресурси: Максимално използваеми.
	Сиво изсипливче (<i>Herniaria incana</i> Lam.) ✚ Разпространение: Среща се по сухи скалисти места, много рядко - с. Реселец, гр. Червен бряг, с. Бресте, с. Ракита. ✚ Ресурси: Неизползваеми.
	Влакнесто изсипливче (<i>Herniaria hirsuta</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се нарядко по сухи каменисти места: - гр. Койнаре - м. „Гамиците“; - с. Ракита - м. „Езерото“; - с. Девенци - м. „Чуката“, м. „Върха“; - с. Рупци ~ м. „Над линията“; - с. Лепица - м. „Късия връх“; - с. Сухаче - м. „Якупов връх“; - с. Горник - м. „Равнище“; - с. Бресте - м. „Рудината“; - с. Реселец - м. „Щърка“, м. „Храстака“, м. „Куклите“; - гр. Червен бряг - м. „Маркова могила“, м. „Биволски камък“; ✚ Ресурси: Ограничено използваеми.
	Свиларка (<i>Lychnis coronaria</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се често, предимно в покрайнини на горски фонд - с. Телиш, с. Ракита, с. Радомирци, с. Девенци, гр. Койнаре, с. Чомаковци, с. Сухаче, с. Горник, с. Бресте, с. Реселец, гр. Червен бряг. ✚ Ресурси: Използваеми.

	Четиновидна мишовка (<i>Minuartia setacea</i> (Thuill) Hayek) ✚ Разпространение: Среща се нарядко: - с. Ракита - м. „Езерото“; - гр. Койнаре - м. „Гамиците“; - с. Девенци - м. „Чуката“; - с. Рупци - м. „Над линията“; - с. Радомирци - м. „Рудината“; - гр. Червен бряг - м. „Биволски камък“, м. „Маркова могила“; - с. Горник - м. „Равнище“; - с. Реселец - м. „Калето“, м. „Пладнището“, м. „Щърка“, м. „Храстака“, м. „Куклите“; - с. Бресте - м. „Козарчика“, м. „Рудината“, м. „Совата“; ✚ Ресурси: Неизползваеми.
	Тревна звезда (<i>Stellaria graminea</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се нарядко по влажни ливади, край рекички: - с. Реселец - край р. Ръчене; - с. Девенци - р. Млаката, м. „Млаката“; - гр. Червен бряг - край р. Панега, м. „Езерото“; - с. Рупци; - с. Радомирци; - с. Ракита, а вероятно и на други места; ✚ Ресурси: Практически неизползваеми.
	Врабчови чревца (средна звезда) (<i>Stellaria media</i> (L.) Vill.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или плевел край огради, пътища и в обработваеми площи. ✚ Ресурси: Максимално използваеми.

Сем. Целастрови (Celastraceae)

	Европейски чашкодрян (<i>Euonymus europaeus</i> L.) ✚ Разпространение: Среца се често край реките и по влажни места в горски фонд. Някъде навлиза и в селищата. ✚ Ресурси: Използваеми.
	Брадавичен чашкодрян (<i>Euonymus verrucosus</i> Scop.) ✚ Разпространение: Среца се често, предимно в покрайнини на горски фонд - с. Телиш, с. Ракита, с. Радомирци, с. Девенци, гр. Койнаре, с. Чомаковци, с. Сухаче, с. Горник, с. Бресте, с. Реселец, гр. Червен бряг. ✚ Ресурси: Използваеми.

Сем. Лободови (Chenopodiaceae)

	Бяла куча лобода (<i>Chenopodium album</i> L.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или плевел край огради, пътища и в обработваеми площи. ✚ Ресурси: Максимално използваеми.
---	---

	Огниче (<i>Chenopodium botrys</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се често по чакълести места край реките и други влажни песъчливи места - р. Искър, р. Млаката, край някои рибарници и язовири, р. Панега. ✚ Ресурси: Използваеми.
	Хибридна куча лобода (<i>Chenopodium hybridum</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се много рядко по влажни и буренливи места, най-често край реки. ✚ Ресурси: Практически неизползваеми.
	Многосеменна куча лобода (<i>Chenopodium polyspermum</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се на същите места, където и <i>Chenopodium botrys</i>, но е малко по-рядък. ✚ Ресурси: Ограничено използваеми.

Сем. Поветицови (*Convolvulaceae*)

	Дребноцветно чадърче (<i>Calystegia sepium</i> (L.) R. Br.) ✚ Разпространение: Видът е разпространен на територията на цялата община, най-често на влажни места (край реки и други водоеми), гори, но и в регулацията на селищата. Среща се сравнително рядко с ниска численост. ✚ Ресурси: Ограничено използваеми.
---	---

	Полска поветица (<i>Convolvulus arvensis</i> L.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или плевел край огради, пътища и в обработваеми площи. ✚ Ресурси: Максимално използваеми.
---	---

Сем. Дрянови (*Cornaceae*)

	Дрян (<i>Cornus mas</i> L.) ✚ Разпространение: Широко разпространен храст или дърво. Среца се често, предимно в горски фонд, но и край него, по влажни места, край рекички, в долове, на територията на цялата община и по всички селища в района. ✚ Ресурси: Използваеми; ✚ Време за цъфтеж: Април; ✚ Време за бране: Август – октомври; ✚ Използваема част: Плодове;
--	--

Сем. Дебелецови (*Crassulaceae*)

	Бяла тлъстига (<i>Sedum album</i> L.) ✚ Разпространение: Среца се често по скали и скални венци - с. Девенци, с. Реселец, с. Бресте, с. Ракита, гр. Червен бряг. ✚ Ресурси: Ограничено използваеми.
---	---

	Голяма тлъстига (<i>Sedum maximum</i> (L.) Suter) ✚ Разпространение: Среца се нарядко предимно в горски фпнд, но и по скалисти места: - гр. Койнаре – м. „Гамиците“; - с. Телиш - м. „Пипра“, м. „Голия връх“; - с. Ракита - м. „Езерото“; - с. Девенци - м. „Чуката“; - гр. Червен бряг - м. „Маркова могила“, м. „Биволски камък“; - с. Рупци - м. „Над линията“; - с. Радомирци - м. „Родината“; - с. Реселец - м. „Куклите“, м. „Щърка“; - м. „Калето“; - с. Бресте - м. „Храсталака“, м. „Късия дол“; - с. Сухаче - м. „Дреновица“; ✚ Ресурси: Ограничено използваеми.
---	---

Сем. Тиквови (*Cucurbitaceae*)

	Бяла дива тиква (<i>Bryonia alba</i> L.) ✚ Разпространение: Среца се доста нарядко в горски фонд във влажни долове и край реките като увивно растение - р. Искър, р. Габарска, р. Панега, р. Млаката, р. Ръчене. ✚ Ресурси: Практически неизползваеми.
--	--

Сем. Кукувичопреждови (*Cuscutaceae*)

	Европейска кукувичка прежда (<i>Cuscuta europaee</i> L.) ✚ Разпространение: Широко разпространен на територията на цялата община, най-често като паразит в зеленчукови градини, но и край пътища и по диви растения. ✚ Ресурси: Максимално използваеми.
---	---

Сем. Лугачкови (*Dipsacaceae*)

	Полско червеноглавче (<i>Knautia arvensis</i> L.) ✚ Разпространение: Среца се често на територията на цялата община - най-често по влажни ливади, край реките Искър, Панега, Габарска, Млаката, с. Телиш - м. „Цинцарското“, с. Реселец - лесопарк „Калето“, край р. Ръчене, с. Ракита - м. „Езерото“ и др. ✚ Ресурси: Използваеми.
---	---

	Жълтеникава самогриска (<i>Scabiosa ochroleuca</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се нарядко по сухи каменисти места: - гр. Койнаре - м. „Гамиците“; - с. Ракита - м. „Езерото“; - с. Девенци - м. „Чуката“, м. „Върха“; - с. Рупци - м. „Над линията“; - с. Лепица - м. „Късия връх“; - с. Сухаче - м. „Якупов връх“; - с. Горник - м. „Равнище“; - с. Бресте - м. „Рудината“; - с. Реселец - м. „Щърка“, м. „Храстака“, м. „Куклите“; - гр. Червен бряг - м. „Маркова могила“, м. „Биволски камък“; ✚ Ресурси: Ограничено използваеми.
---	---

Сем. Миризливовърбови (*Elaeagnaceae*)

	Миризлива върба (<i>Elaeagnus angustifolia</i> L.) - култивира се ✚ Разпространение: В миналото е залесявано, на места подивяло и вторично се е разпространила край реки и по влажни места на територията на цялата община, най-масово край р. Искър, р. Панега. ✚ Ресурси: Използваеми.
--	--

Сем. Хвоцови (*Equisetaceae*)

	Полски хвощ (<i>Equisetum arvense</i> L.) ✚ Разпространение: Храстовидни многогодишни растения. Среща се доста често навсякъде на територията на общината, предимно по влажни места, вкл. и в регулацията на селищата, край вади, изкопи канали, край всички реки и бари. ✚ Ресурси: Използваеми.
---	---

	Голям хвощ (<i>Equisetum telmateia</i> Ehrh.) Разпространение: Среща се често край реки и бари - Искър, Панега, Млаката, Габарска и др. (вади, канавки). Ресурси: Използваеми.
Сем. Млечкови (<i>Euphorbiaceae</i>)	
	Горска (бадемолистна) млечка (<i>Euphorbia amygdaloides</i> L.) Разпространение: Среща се нарядко в покрайнини на горски фонд - с. Сухаче, с. Бресте, с. Реселец, гр. Червен бряг, с. Девенци, с. Ракита. Ресурси: Неизползваеми.
	Обикновена (кипарисова) млечка (<i>Euphorbia cyparissias</i> Host.) Разпространение: Широко разпространена на територията на цялата община, най-често по пасища но и край селищата, като рудерал. Ресурси: Максимално използваеми.
	Многогодишен пролез (<i>Mercurialis perennis</i> L.) Разпространение: Среща се нарядко в покрайнини на горски фонд - с. Сухаче, с. Бресте, с. Реселец, гр. Червен бряг, с. Девенци, с. Ракита. Ресурси: Неизползваеми.

Сем. Бобови (Fabaceae)

	Див рожков (<i>Cercis siliquastrum L.</i>) + Разпространение: Видът е залесяван като декоративен в лесопарковете и градските градини - с. Реселец, гр. Червен бряг и гр. Койнаре. + Ресурси: Ресурсите му не са по предназначение за използване (декоративен вид).
	Сладколистно сграбиче (<i>Astragalus glycyphyllos L.</i>) + Разпространение: Среща се нарядко по скали: - с. Реселец; - с. Ракита - м. „Езерото“; - с. Бресте; + Ресурси: Неизползваеми.
	Битуминария (<i>Bituminaria bituminosa (L.) Stirt.</i>) + Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или плевел, край огради и пътища, но е с ниска численост. + Ресурси: Ограничено използваеми.
	Конски ребра (жаблек) (<i>Galega officinalis L.</i>) + Разпространение: Среща се доста често, по влажни места на територията на цялата община, но преобладава край реките - Искър (най-голямото находище е в ореховата градина в землището на с. Реселец), Панега, Ръчене, Габарска, на места и край канавки, в долове. + Ресурси: Използваеми.

	Космат зановец (<i>Chamaecytisus hirsutus</i> (L.) Link) ✚ Разпространение: Среща се често, предимно в покрайнини на горски фонд - с. Телиш, с. Ракита, с. Радомирци, с. Девенци, гр. Койнаре, с. Чомаковци, с. Сухаче, с. Горник, с. Бресте, с. Реселец, гр. Червен бряг. ✚ Ресурси: Използваеми.
	Скорпионова зайчина (<i>Coronilla scorpioides</i> (L.) Koch) ✚ Разпространение: Среща се по-често по скалисти места: - с. Ракита - м. „Езерото“; - гр. Койнаре - м. „Гамиците“; - с. Девенци - м. „Чуката“; - с. Рупци - м. „Над линията“; - с. Радомирци - м. „Рудината“; - гр. Червен бряг - м. „Биволски камък“, м. „Маркова могила“; - с. Горник - м. „Равнище“; - с. Реселец - м. „Калето“, м. „Пладнището“, м. „Щърка“, м. „Храстака“, м. „Куклите“; - с. Бресте - м. „Козарчика“, м. „Рудината“, м. „Совата“; ✚ Ресурси: Използваеми.
	Пъстра зайчина (<i>Coronilla varia</i> L.) ✚ Разпространение: Широко разпространен на територията на цялата община, най-често по пасища но и край селищата, като рудерал. ✚ Ресурси: Максимално използваеми.
	Черно секирче (<i>Lathyrus niger</i> (L.) Bernth.) ✚ Разпространение: Среща се нарядко в покрайнини на горски фонд - с. Сухаче, с. Бресте, с. Реселец, гр. Червен бряг, с. Девенци, с. Ракита. ✚ Ресурси: Неизползваеми.

	Посевно секирче (<i>Lathyrus sativus</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се нарядко в горски фонд (най-често салкъм), по храсталачни места, паркове и край ниви. ✚ Ресурси: Неизползваеми.
	Горско секирче (<i>Lathyrus sylvestris</i> L.) ✚ Разпространение и ресурси: Разпространението му и ресурсите му са като на предходния вид.
	Грудково секирче (<i>Lathyrus tuberosus</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се често на територията на цялата община, най-често по влажни ливади, край реките Искър, Панега, Габарска, Млаката, с. Телиш - м. „Цинцарското“, с. Реселец - лесопарк „Калето“, край р. Ръчене, с. Ракита - м. „Езерото“ и др. ✚ Ресурси: Ограничено използваеми.

	Обикновен звездан (<i>Lotus corniculatus L.</i>) Разпространение: Среща се масово по ливади и пасища: - с. Глава - м. „Рога“, м. „Исов бряг“; - с. Телиш - м. „Свети Илия“, м. Голия връх“, м. „Цинцарското“; - с. Ракита - м. „Езерото“, м. „Диновска могила“, м. „Могилата“; - с. Радомирци - м. „Гладния връх“, м. „Дългата поляна“, м. „Мерата“; - с. Рупци - м. „Над линията“, м. „Върха“; - с. Девенци - м. „Слатината“, м. „Михови могили“, м. „Чуката“; - гр. Койнаре - м. „Игина ливада“, м. „Гамиците“; - с. Чомаковци - м. „Лъката“, м. „Станиловец“; - с. Лепица - м. „Късия връх“, м. „Стражица“; - с. Сухаче - м. „Якупов връх“, м. „Драките“; - с. Горник - м. „Равнище“, м. „Леовище“, м. „Ганчов връх“; - с. Бресте - м. „Рудината“, м. „Совата“, м. „Храстака“; - с. Реселец - м. „Калето“, м. „Щърка“, м. „Куклите“; - гр. Червен бряг - м. „Мерата“, м. „Биволски камък“, м. „Млаката“, м. „Маркова могила“, м. „Камика“; Ресурси: Максимално използвани.
	Бяла комунига (<i>Melilotus alba Medic.</i>) Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или плевел край огради, пътища и в обработвани площи. Ресурси: Максимално използвани.

	Лечебна комунига (<i>Melilotus officinalis</i> (L.) Pall.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или плевел край огради, пътища и в обработваеми площи. ✚ Ресурси: Максимално използваеми.
	Бодлив гръмотрън (<i>Ononis spinosa</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се често, предимно по влажни места край реките Искър, Панега, Габарска, Млаката, Ръчене, Белилката, но и по ливади край селищата: - с. Глава - м. „Рога“; - с. Телиш - м. „Цинцарското“, язовир „Телиш“ и язовир „Горни Дъбник“; - с. Ракита - м. „Езерото“; - с. Радомирци - м. „Мерата“; - гр. Червен бряг - м. „Млаката“; - с. Лепица - м. „Стражица“; - с. Горник - м. „Леовище“, а вероятно и на други места; ✚ Ресурси: Използваеми.
	Алпийска детелина (<i>Trifolium alpestre</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се често, предимно в покрайнини на горски фонд - с. Телиш, с. Ракита, с. Радомирци, с. Девенци, гр. Койнаре, с. Чомаковци, с. Сухаче, с. Горник, с. Бресте, с. Реселец, гр. Червен бряг. ✚ Ресурси: Практически неизползваеми.
	Полска (плевелна) детелина (<i>Trifolium arvense</i> L.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, най-често като плевел в ниви (слънчоглед, царевица, пшеница). ✚ Ресурси: Максимално използваеми.

 	Ливадна детелина (<i>Trifolium pratense</i> L.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или плевел край огради, пътища и в обработваеми площи. ✚ Ресурси: Максимално използваеми.
	Пълзяща детелина (<i>Trifolium repens</i> L.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или плевел край огради, пътища и в обработваеми площи. ✚ Ресурси: Максимално използваеми.
	Птича глушина (<i>Vicia cracca</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се на територията на цялата община (често навлиза в селищата), най-често по влажни ливади, край реките Искър, Панега, Габарска, Млаката, с. Телиш - м. „Цинцарското“, с. Реселец - лесопарк „Калето“, край р. Ръчене, с. Ракита - м. „Езерото“ и др. ✚ Ресурси: Използваеми.
	Посевна глушина (фий) (<i>Vicia sativa</i> L.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, най-често като плевел в ниви (слънчоглед, царевица, пшеница). ✚ Ресурси: Максимално използваеми.

Сем. Букови (Fagaceae)

	Благун (<i>Quercus frainetto</i> Ten.) ✚ Разпространение: Среща се често, предимно в покрайнини на горски фонд - с. Телиш, с. Ракита, с. Радомирци, с. Девенци, гр. Койнаре, с. Чомаковци, с. Сухаче, с. Горник, с. Бресте, с. Реселец, гр. Червен бряг. ✚ Ресурси: Използваеми.
	Летен дъб (<i>Quercus robur</i> L.) ✚ Разпространение: Срещат се единични дървета, предимно край р. Искър. ✚ Ресурси: Практически неизползваеми.

Сем. Тинтявови (Gentianaceae)

	Червен кантарион (<i>Centaurea erythraea</i> Rafn) ✚ Разпространение: Среща се нарядко по сухи, тревисти места: - с. Телиш - м. „Свети Илия“, м. „Голия връх“; - гр. Койнаре - м. „Биволарника“, м. „Гамиците“; - с. Ракита - м. „Могилата“, м. „Езерото“; - с. Радомирци - м. „Гладния връх“, м. „Дългата поляна“, м. „Рудината“; - с. Рупци - м. „Върха“, м. „Над линията“; - гр. Червен бряг - м. „Мерата“, м. „Маркова могила“, м. „Биволски камък“; - с. Девенци - м. „Чуката“, м. „Михови могили“, м. „Върха“; - с. Чомаковци - м. „Станиловец“; - с. Лепица - м. „Страшица“, м. „Късия връх“; - с. Сухаче - м. „Якупов връх“, м. „Драките“; - с. Горник - м. „Леовище“, м. „Равнище“; - с. Реселец - м. „Щърка“, м. „Пладнището“, м. „Храстака“, м. „Куклите“; - с. Бресте - м. „Козарчика“, м. „Рудината“, м. „Совата“; ✚ Ресурси: Ограничено използваеми.
---	--

Сем. Здравецови (Geraniaceae)

	Цикутово часовниче (<i>Erodium cicutarium</i> (L.) L'Hér. ex Aiton) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или плевел край огради и пътища, но е с ниска численост. ✚ Ресурси: Ограничено използваеми.
	Обикновен здравец (<i>Geranium macrorrhizum</i> L.) ✚ Разпространение: Култивира се в градини като украсно растение.
	Пиренейски здравец (<i>Geranium pyrenaicum</i> Burm fill) ✚ Разпространение: Среща се често, включително по влажни места в селищата и в горски фонд на територията на цялата община. ✚ Ресурси: Използваеми.
	Зловонен здравец (<i>Geranium robertianum</i> L.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или плевел край огради и пътища, но е с ниска численост. ✚ Ресурси: Ограничено използваеми.

Сем. Халорагови (Haloragaceae)

Класовиден многолистник (*Myriophyllum spicatum* (L.) Roth.)

- ✚ **Разпространение:** Среща се често в стоящи водоеми - язовири, рибарници, микроязовири и стари корита - край реките Искър, Панега, Габарска бара, Млаката, Ръчене, язовир „Горни Дъбник“, язовир „Телиш“ и др.
- ✚ **Ресурси:** Използваеми.

Сем. Конскокестенови (Hippocastaneaceae)

Конски кестен (*Aesculus hippocastanum* L.) - култивира се

- ✚ **Разпространение:** Видът е залесяван, като декоративен в лесопарковете и градските градини - с. Реселец, гр. Червен бряг и гр. Койнаре.
- ✚ **Ресурси:** Използваеми.
- ✚ **Време за цъфтеж:** Април - май;
- ✚ **Време за бране:** Август - октомври;
- ✚ **Използваема част:** Семена/плод и кора;

Сем. Звъникови (Hypericaceae)

Жълт кантарион (*Hypericum perforatum* L.)

- ✚ **Разпространение:** Многогодишно тревисто растение. Видът е широко разпространен на територията на цялата община като рудерал, край пътища, обработваеми площи, пасища, изоставени ниви, лозя.
- ✚ **Ресурси:** Максимално използваеми;
- ✚ **Време за цъфтеж:** Май – септември;
- ✚ **Време за бране:** Юни;
- ✚ **Използваема част:** Горна част на стъблото с листа и цветове;

Сем. Перуникови (Iridaceae)

Блатна перуника (*Iris pseudacorus* L.)

- ✚ **Разпространение:** Среща се нарядко по влажни места край реки - Искър, Панега, Млаката, някои язовири и рибарници, стари корита (с. Горник, с. Реселец, гр. Червен бряг и др.).
- ✚ **Ресурси:** Практически неизползваеми.

Сем. Дзукови (Juncaceae)

Сивозелена дзука (*Juncus inflexus* L.)

- ✚ **Разпространение:** Среща се често навсякъде по влажни места - край реки, води, канавки, чешми, вкл. и в селищата на територията на цялата община.
- ✚ **Ресурси:** Използваеми.

Сем. Устноцветни (Lamiaceae)

	Обикновено срещниче (<i>Ajuga chamaepitys</i> (L.) Schreb.) ✚ Разпространение: Среща се често по сухи, тревисти и каменливи места и като плевел в ниви и лозя на територията на цялата община. ✚ Ресурси: Използваеми.
	Лаксманово срещниче (<i>Ajuga laxmannii</i> (Murray) Benth.) ✚ Разпространение: Среща се в покрайнини на горски фонд и по сухи каменливи места - с. Реселец, с. Ракита, с. Девенци, гр. Койнаре, гр. Червен бряг, с. Бресте, с. Горник, с. Сухаче. ✚ Ресурси: Практически неизползваеми.
	Капела (<i>Ballota nigra</i> L.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или плевел край огради, пътища и по-рядко в обработваеми площи. ✚ Ресурси: Максимално използваеми.
	Лечебен ранилист (<i>*Betonica officinalis</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се нарядко в покрайнини на горски фонд - с. Телиш, с. Ракита, с. Радомирци, с. Девенци, гр. Червен бряг, с. Сухаче, с. Реселец, с. Бресте. ✚ Ресурси: Неизползваеми. Включен в Заповед №РД-162/25.02.2021г. на Министъра на околната среда и водите, относно допустимите за събиране количества билки (кг сухо тегло) от естествените находища, извън територията на националните паркове (съгласно приложението за област Плевен – стрък и корен от Лечебен ранилист – 0 кг).

	Лечебно миризливче (<i>Calamintha nepeta</i> (L.) Savi. subsp. <i>glandulosa</i> (Req.) Pall.) ✚ Разпространение: Среща се по-често по скалисти места: - с. Ракита - м. „Езерото“; - гр. Койнаре - м. „Гамиците“; - с. Девенци - м. „Чуката“; - с. Рупци - м. „Над линията“; - с. Радомирци - м. „Рудината“; - гр. Червен бряг - м. „Биволски камък“, м. „Маркова могила“; - с. Горник - м. „Равнище“; - с. Реселец - м. „Калето“, м. „Пладнището“, м. „Щърка“, м. „Храстка“, м. „Куклите“; - с. Бресте - м. „Козарчика“, м. „Рудината“, м. „Совата“; ✚ Ресурси: Използваеми.
	Обикновен черноврх (<i>Clinopodium vulgare</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се доста често на територията на цялата община, предимно в горски фонд (дъб, салкъм и др.), вкл. и в регулацията на селищата (в паркове) като рудерал. ✚ Ресурси: Използваеми.
	Пъстра бударица (<i>Galeopsis tetrahit</i> L.) ✚ Разпространение: Видът е разпространен на територията на цялата община, най-често край ниви (слънчоглед, царевица, пшеница) и рядко навлиза в тях, но е много рядък с ниска численост. ✚ Ресурси: Практически неизползваеми.
	Самобайка (<i>Glechoma hederacea</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се доста често на територията на цялата община, предимно в горски фонд (дъб, салкъм и др.), вкл. и в регулацията на селищата (в паркове), край бари и канавки като рудерал. ✚ Ресурси: Използваеми.

	Урбаличе (<i>Glechoma hirsuta</i> W. et K.) ✚ Разпространение: Среща се често, предимно в покрайнини на горски фонд - с. Телиш, с. Ракита, с. Радомирци, с. Девенци, гр. Койнаре, с. Чомаковци, с. Сухаче, с. Горник, с. Бресте, с. Реселец, гр. Червен бряг. ✚ Ресурси: Използваеми.
	Петниста мъртва коприва (<i>Lamium maculatum</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се често по влажни скали в каньоните при с. Реселец - м. „Пладнището“, профилакториума, „Калето“ и др. подобни. ✚ Ресурси: Ограничено използваеми.
	Червена мъртва коприва (<i>Lamium purpureum</i> L.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулация на селищата, най-често като бурен или плевел край огради, пътища и в обработваеми площи. ✚ Ресурси: Максимално използваеми.
	Обикновена дяволска уста (<i>Leonurus cardiaca</i> L.) ✚ Разпространение: Видът е разпространен на територията на цялата община, най-често на влажни места (край реки и други водоеми), но и в регулацията на селищата. Среща се спорадично с ниска численост. ✚ Ресурси: Ограничено използваеми.
	Сусарка (<i>Marrubium peregrinum</i> L.) ✚ Разпространение: Широко разпространен на територията на цялата община, най-често по пасища но и край селищата, като рудерал. ✚ Ресурси: Максимално използваеми.

	Обикновена кошутина (<i>Melittis melissophyllum</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се нарядко в покрайнини на горски фонд - с. Сухаче, с. Бресте, с. Реселец, гр. Червен бряг, с. Девенци, с. Ракита. ✚ Ресурси: Неизползваеми. '
	Полска мента (<i>Mentha arvensis</i> L.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община като рудерал, край пътища обработваеми площи, пасища, изоставени ниви, лозя, предимно на по-влажни места. ✚ Ресурси: Максимално използваеми.
	Водна мента (<i>Mentha aquatica</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се често край течащи води - реки, бари, долини, край р. Искър и притоците ѝ - Габарска бара, Млаката, Ръчене, Белилката, с. Ракита - м. „Езерото“, р. Панега и др. ✚ Ресурси: Използваеми.
	Дълголистна мента (<i>Mentha longifolia</i> (L.) Huds.) ✚ Разпространение: Среща се често навсякъде по влажни места - край реки, води, канавки, чешми, вкл. и в селищата на територията на цялата община. ✚ Ресурси: Използваеми.

	Блатна мента (<i>Mentha pulegium</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се по стоящи водоеми - рибарници, брегове на язовири и микроязовири, в поречието на река Искър (гр. Червен бряг, с. Горник, гр. Койнаре, с. Глава), р. Панега (с. Рупци, гр. Червен бряг), р. Ръчене (с. Реселец), р. Млаката (с. Чомаковци, с. Девенци), р. Габарска (с. Лепица, с. Сухаче), край язовир „Телиш“ и язовир „Горни Дъбник“. ✚ Ресурси: Използваеми.
 	Обикновена мента (джоджен) (<i>Mentha spicata</i> L.) ✚ Разпространение и ресурси: Многогодишно тревисто растение. Среща се на същите места като <i>Mentha longifolia</i>, но е малко по-рядък и с по-ограничени ресурси. ✚ Време за цъфтеж: Юни – август; ✚ Време за бране: Юли – август; ✚ Използваема част: Листа;
	Обикновен риган (<i>Origanum vulgare</i> L.) ✚ Разпространение: Многогодишно тревисто растение. Среща се често по умерено влажни и сухи места: - с. Реселец - край р. Ръчене; - с. Сухаче - м. „Якупов връх“, м. „Станиловец“; - с. Лепица - м. „Стражица“; - с. Чомаковци - м. „Лъката“; - с. Девенци - м. „Слатината“ и край р. Млаката; - гр. Койнаре - м. „Гамиците“; - с. Телиш - м. „Голия връх“, м. „Цинцарското“; - гр. Червен бряг - край р. Панега и р. Искър - м. „Млаката“, м. „Мерата“; - с. Рупци - м. „Върха“; - с. Радомирци - край р. Панега; - с. Ракита - м. „Могилата“ и м. „Езерото“, а

	вероятно и на други места; ✚ Ресурси: Използваеми; ✚ Време за цъфтеж: Юни – август; ✚ Време за бране: Юли – август; ✚ Използваема част: Цветоносни върхни части събрани по време на цъфтеж, като се отрязват на около 20 см от върха;
	Обикновена пришница (<i>Prunella vulgaris</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се често по умерено влажни и сухи места: - с. Реселец - край р. Ръчене; - с. Сухаче - м. „Якупов връх“, м. „Станиловец“; - с. Лепица - м. „Стражица“; - с. Чомаковци - м. „Лъката“; - с. Девенци - м. „Слатината“ и край р. Млаката; - гр. Койнаре - м. „Гамиците“; - с. Телиш - м. „Голия връх“, м. „Цинцарското“; - гр. Червен бряг - край р. Панега и р. Искър - м. „Млаката“, м. „Мерата“, м. „Маркова могила“; - с. Рупци - м. „Върха“; - с. Радомирци - край р. Панега, м. „Куките“; - с. Ракита - м. „Могилата“ и м. „Езерото“; - с. Девенци - м. „Скок“, а вероятно и на други места; ✚ Ресурси: Използваеми.
	Бяла какула (конски босилек) (<i>Salvia aethiopis</i> L.) ✚ Разпространение: Широко разпространен на територията на цялата община, най-често по пасища но и край селищата, като рудерал. ✚ Ресурси: Максимално използваеми.

	Прешленеста какула (п. конски босилек) (<i>Salvia verticillata</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се доста често на територията на цялата община, по влажни места по долини, в селищата, в парковете и дворовете, край сметища, потоци, бари. ✚ Ресурси: Използваеми.
	Планинска чубрица (<i>Satureja montana</i> subsp. <i>kitaibelii</i> (Wierzb.) Ball.) ✚ Разпространение: Среща се по-често по скалисти места: - с. Ракита - м. „Езерото“; - гр. Койнаре - м. „Гамиците“; - с. Девенци - м. „Чуката“; - с. Рупци - м. „Над линията“; - с. Радомирци - м. „Рудината“; - гр. Червен бряг - м. „Биволски камък“, м. „Маркова могила“; - с. Горник - м. „Равнище“; - с. Реселец - м. „Калето“, м. „Пладнището“, м. „Щърка“, м. „Храстака“, м. „Куклите“; - с. Бресте - м. „Козарчика“, м. „Рудината“, м. „Совата“; ✚ Ресурси: Използваеми.
	Висока превара (<i>Scutellaria altissima</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се често, предимно в покрайнини на горски фонд - с. Телиш, с. Ракита, с. Радомирци, с. Девенци, гр. Койнаре, с. Чомаковци, с. Сухаче, с. Горник, с. Бресте, с. Реселец, гр. Червен бряг. ✚ Ресурси: Използваеми.

	Копиелестна превара (<i>Scutellaria hastifolia</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се нарядко по скални венци - с. Реселец, гр. Червен бряг, с. Девенци, с. Бресте, с. Ракита. ✚ Ресурси: Неизползваеми.
  	Планински миризлив бурен (<i>Sideritis montana</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се нарядко по сухи, тревисти места: - с. Телиш - м. „Свети Илия“, м. „Голия връх“; - гр. Койнаре - м. „Биволарника“, м. „Гамиците“; - с. Ракита - м. „Могилата“, м. „Езерото“; - с. Радомирци - м. „Гладния връх“, м. „Дългата поляна“, м. „Рудината“; - с. Рупци - м. „Върха“, м. „Над линията“; - гр. Червен бряг - м. „Мерата“, м. „Маркова могила“, м. „Биволски камък“; - с. Девенци - м. „Чуката“, м. „Михови могили“, м. „Върха“; - с. Чомаковци - м. „Станиловец“; - с. Лепица - м. „Страшица“, м. „Късия връх“; - с. Сухаче - м. „Якупов връх“, м. „Драките“; - с. Горник - м. „Леовище“, м. „Равнище“; - с. Реселец - м. „Щърка“, м. „Пладнището“, м. „Храстака“, м. „Куклите“; - с. Бресте - м. „Козарчика“, м. „Рудината“, м. „Совата“; ✚ Ресурси: Ограничено използваеми.

	Едногодишен ранилист (<i>Stachys annua</i> L.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, най-често като плевел в ниви (слънчоглед, царевица, пшеница). ✚ Ресурси: Максимално използваеми.
	Германски ранилист (<i>Stachys germanica</i> L.) ✚ Разпространение: Широко разпространен на територията на цялата община, най-често по пасища но и край селищата, като рудерал. ✚ Ресурси: Максимално използваеми.
	Изправен ранилист (<i>Stachys recta</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се в покрайнини на горски фонд и по сухи каменливи места - с. Реселец, с. Ракита, с. Девенци, гр. Койнаре, гр. Червен бряг, с. Бресте, с. Горник, с. Сухаче. ✚ Ресурси: Практически неизползваеми.

	Обикновено подъбиче (<i>Teucrium chamaedrys</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се често по сухи, тревисти места: - с. Телиш - м. „Свети Илия“, м. „Голия връх“; - гр. Койнаре - м. „Биволарника“, м. „Гамиците“; - с. Ракита - м. „Могилата“, м. „Езерото“; - с. Радомирци - м. „Гладния връх“, м. „Дългата поляна“, м. „Рудината“; - с. Рупци - м. „Върха“, м. „Над линията“; - гр. Червен бряг - м. „Мерата“, м. „Маркова могила“, м. „Биволски камък“; - с. Девенци - м. „Чуката“, м. „Михови могили“, м. „Върха“; - с. Чомаковци - м. „Станиловец“; - с. Лепица - м. „Страшица“, м. „Късия връх“; - с. Сухаче - м. „Якупов връх“, м. „Драките“; - с. Горник - м. „Леовище“, м. „Равнище“; - с. Реселец - м. „Щърка“, м. „Пладнището“, м. „Храстака“, м. „Куклите“; - с. Бресте - м. „Козарчика“, м. „Рудината“, м. „Совата“; ✚ Ресурси: Ограничено използваеми.
	Планинско подъбиче (<i>Teucrium montanum</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се нарядко по скалисти места - с. Реселец, с. Бресте, гр. Червен бряг, с. Девенци, с. Ракита. ✚ Ресурси: Практически неизползваеми.
	Бяло подъбиче (<i>Teucrium polium</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се нарядко по сухи, тревисти места: - с. Телиш - м. „Свети Илия“, м. „Голия връх“; - гр. Койнаре - м. „Биволарника“, м. „Гамиците“; - с. Ракита - м. „Могилата“, м. „Езерото“; - с. Радомирци - м. „Гладния връх“, м. „Дългата поляна“, м. „Рудината“; - с. Рупци - м. „Върха“, м. „Над линията“; - гр. Червен бряг - м. „Мерата“, м. „Маркова могила“, м. „Биволски камък“;

	- с. Девенци - м. „Чуката“, м. „Михови могили“, м. „Върха“; - с. Чомаковци - м. „Станиловец“; - с. Лепица - м. „Страшица“, м. „Късия връх“; - с. Сухаче - м. „Якупов връх“, м. „Драките“; - с. Горник - м. „Леовище“, м. „Равнище“; - с. Реселец - м. „Щърка“, м. „Пладнището“ м. „Храстака“, м. „Куклите“; - с. Бресте - м. „Козарчика“, м. „Рудината“, м. „Совата“; ✚ Ресурси: Ограничено използваеми.
	Калиерова машерка (<i>Thymus callieri</i> Borb.) ✚ Разпространение: Среща се нарядко по сухи, тревисти места: - с. Телиш - м. „Свети Илия“, м. „Голия връх“; - гр. Койнаре - м. „Биволарника“, м. „Гамиците“; - с. Ракита - м. „Могилата“, м. „Езерото“; - с. Радомирци - м. „Гладния връх“, м. „Дългата поляна“, м. „Рудината“; - с. Рупци - м. „Върха“, м. „Над линията“; - гр. Червен бряг - м. „Мерата“, м. „Маркова могила“, м. „Биволски камък“; - с. Девенци - м. „Чуката“, м. „Михови могили“, м. „Върха“; - с. Чомаковци - м. „Станиловец“; - с. Лепица - м. „Страшица“, м. „Късия връх“; - с. Сухаче - м. „Якупов връх“, м. „Драките“; - с. Горник - м. „Леовище“, м. „Равнище“; - с. Реселец - м. „Щърка“, м. „Пладнището“, м. „Храстака“, м. „Куклите“; - с. Бресте - м. „Козарчика“, м. „Рудината“, м. „Совата“; ✚ Ресурси: Ограничено използваеми.

Сем. Воднолещови (Lemnaceae)

	Дребна водна леща (<i>Lemna minor</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се често по стоящи води, язовири, канали, рибарници, вади, навсякъде на територията на цялата община. ✚ Ресурси: Използваеми.
---	--

Сем. Кремови (Liliaceae)

	Кръгъл лук (<i>Allium rotundum</i> L.) ✚ Разпространение: Широко разпространен на територията на цялата община, най-често по пасища но и край селищата, като рудерал. ✚ Ресурси: Максимално използваеми.
	Рокамбол (<i>Allium scorodoprasum</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се нарядко по влажни ливади, край р. Искър и притоците й Млаката, Панега, Габарска и Ръчене. ✚ Ресурси: Неизползваеми.

	Лечебна зайча сянка (<i>Asparagus officinalis</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се нарядко по сухи места и край горски фонд: - с. Ракита - м. „Езерото“; - с. Телиш - м. „Пипра“; - гр. Койнаре - м. „Гамиците“, м. „Игина ливада“; - с. Девенци - м. „Чуката“; - гр. Червен бряг - м. „Маркова могила“, м. „Биволски камък“; - с. Сухаче - м. „Дреновица“; - с. Горник - м. „Равнище“; - с. Бресте - м. „Совата“; - с. Реселец - м. „Рудината“, м. „Куклите“, м. „Щърка“; - с. Радомирци - м. „Усоето“, а вероятно и други. Навсякъде се срещат единични растения. ✚ Ресурси: Много ограничено използване.
	Есенен мразовец (<i>Colchicum autumnale</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се нарядко по влажни ливади край р. Искър, р. Ръчене. ✚ Ресурси: Неизползваеми.
	Момина сълза (+<i>Convallaria majalis</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се много рядко, предимно в горски фонд - с. Телиш - м. „Пипра“, а вероятно и другаде. ✚ Ресурси: Неизползваеми. Включена в Заповед №РД-162/25.02.2021г. на Министъра на околната среда и водите, относно специалния режим на опазване и ползване на диворастящите лечебни растения, като е забранено събирането и от естествени находища на територията на цялата страна за търговски цели.

	Бодлив залист (+<i>Ruscus aculeatus</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се нарядко в покрайнини на горски фонд - с. Сухаче, с. Бресте, с. Реселец, гр. Червен бряг, с. Девенци, с. Ракита. ✚ Ресурси: Неизползваеми. Включен в Заповед №РД-162/25.02.2021г. на Министъра на околната среда и водите, относно специалния режим на опазване и ползване на диворастващите лечебни растения, като е забранено събирането му от естествени находища на територията на цялата страна за търговски цели.
	Двулистен синчец (<i>Scilla bifolia</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се нарядко в покрайнини на горски фонд - с. Сухаче, с. Бресте, с. Реселец, гр. Червен бряг, с. Девенци, с. Ракита. ✚ Ресурси: Неизползваеми.

Сем. Блатиеви (*Lythraceae*)

	Обикновена блатия (<i>Lythrum salicaria</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се често навсякъде по влажни места - край реки, води, канавки, чешми, вкл. и в селищата на територията на цялата община. ✚ Ресурси: Използваеми.
---	---

Сем. Слезови (*Malvaceae*)

	Бледа алцея (<i>Alcea pallida</i> (W. et K.) Bess.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община като рудерал, край пътища обработваеми площи, пасища, изоставени ниви, лозя, но числеността му не е висока. ✚ Ресурси: Ограничено използваеми.
---	--

	Градинска ружа (<i>Alcea rosea</i> L.) Разпространение: Отглежда се често като декоративно растение. Подивява на територията на цялата община. Среща се като рудерално растение край ниви и пътища. Ресурси: Ограничено използваеми.
	Лечебна ружа (+<i>Althaea officinalis</i> L.) Разпространение: Среща се нарядко край река Искър и притоците ѝ - Панега, Млаката, Ръчене, Габърска бара. Ресурси: Ограничено използваеми. Включена в Заповед №РД-162/25.02.2021г. на Министъра на околната среда и водите, относно специалния режим на опазване и ползване на диворастващите лечебни растения, като е забранено събирането и от естествени находища на територията на цялата страна за търговски цели.
	Лаватера, тюрингска (<i>Lavatera thuringiaca</i> L.) Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община като рудерал, край пътища, обработваеми площи, пасища, изоставени ниви, лозя, но числеността му не е висока. Ресурси: Ограничено използваеми.
	Горски слез (<i>Malva sylvestris</i> L.) Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или плевел край огради, пътища и в обработваеми площи. Ресурси: Максимално използваеми.

Сем. Маслинови (*Oleaceae*)

	Мъждрян (<i>Fraxinus ornus</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се често, предимно в покрайнини на горски фонд - с. Телиш, с. Ракита, с. Радомирци, с. Девенци, гр. Койнаре, с. Чомаковци, с. Сухаче, с. Горник, с. Бресте, с. Реселец, гр. Червен бряг. ✚ Ресурси: Използваеми.
	Обикновена маслинка (<i>Ligustrum vulgare</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се често, предимно в покрайнини на горски фонд - с. Телиш, с. Ракита, с. Радомирци, с. Девенци, гр. Койнаре, с. Чомаковци, с. Сухаче, с. Горник, с. Бресте, с. Реселец, гр. Червен бряг. ✚ Ресурси: Използваеми.
	Обикновен люляк (<i>Syringa vulgaris</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се често предимно в горски фонд, но и по скалисти места: - гр. Койнаре - м. „Гамиците“; - с. Телиш - м. „Пипра“, м. „Голия връх“; - с. Ракита - м. „Езерото“; - с. Девенци - м. „Чуката“; - гр. Червен бряг - м. „Маркова могила“, м. „Биволски камък“; - с. Рупци - м. „Над линията“; - с. Радомирци - м. „Родината“; - с. Реселец - м. „Куклите“, м. „Щърка“, м. „Калето“; - с. Бресте - м. „Храсталака“, м. „Късия дол“; - с. Сухаче - м. „Дреновица“; ✚ Ресурси: Използваеми.

Сем. Орхидейни (салепоуи) (Orchidaceae)

	Обикновена пърчовка (<i>Himantoglossum hircinum</i> (L.) Spreng.) Разпространение: Срещат се единични растения в храсталаци по скали в каньона на р. Ръчене (с. Реселец), с. Девенци - м. „Чуката“, край гр. Червен бряг. Ресурси: Неизползваеми. - Защитен вид, включен в Приложение №3 на ЗБР.
	Пурпурен салеп (+<i>Orchis purpurea</i> Huds.) Разпространение: Среща се нарядко, предимно в горски фонд - с. Девенци, с. Реселец, с. Бресте, с. Сухаче, с. Горник, гр. Червен бряг, с. Ракита. Ресурси: Неизползваеми. - Включен в Заповед №РД-162/25.02.2021г. на Министъра на околната среда и водите, относно специалния режим на опазване и ползване на диворастващите лечебни растения, като е забранено събирането му от естествени находища на територията на цялата страна за търговски цели.
	Маймунски салеп (+<i>Orchis simia</i> L.) Разпространение: Срещат се единични растения в храсталаци по скали в каньона на р. Ръчене (с. Реселец), с. Девенци - м. „Чуката“, край гр. Червен бряг. Ресурси: Неизползваеми. - Включен в Заповед №РД-162/25.02.2021г. на Министъра на околната среда и водите, относно специалния режим на опазване и ползване на диворастващите лечебни растения, като е забранено събирането му от естествени находища на територията на цялата страна за търговски цели.

Сем. Божурови (*Paeoniaceae*)

Червен божур (Paeonia peregrina Mill.*)**

✚ **Разпространение:** Среща се в единични находища - с. Реселец - м. „Щърка“ (защитено находище), с. Бресте.

✚ **Ресурси:** Не могат да се използват.

Включен в Заповед №РД-162/25.02.2021г. на Министъра на околната среда и водите, относно допустимите за събиране количества билки (кг сухо тегло) от естествените находища, извън територията на националните паркове (съгласно приложението за област Плевен – цвят и грудки от Червен божур – 0 кг).

Сем. Макови (*Papaveraceae*)

Змийско мляко (*Chelidonium majus L.*)

✚ **Разпространение:** Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или плевел край огради, пътища и в обработваеми площи, но предимно на влажни и сенчести места.

✚ **Ресурси:** Максимално използваеми.

Грудеста лисичина (*Corydalis bulbosa (L.) DC*)

✚ **Разпространение:** Среща се често, предимно в покрайнини на горски фонд - с. Телиш, с. Ракита, с. Радомирци, с. Девенци, гр. Койнаре, с. Чомаковци, с. Сухаче, с. Горник, с. Бресте, с. Реселец, гр. Червен бряг.

✚ **Ресурси:** Използваеми.

	Плътногрудеста лисичина (<i>Corydalis solida</i> (L.) Schwartz) ✚ Разпространение и ресурси: Разпространението и ресурсното ѝ състояние е подобно на предходния вид.
	Лечебен росопас (<i>Fumaria officinalis</i> L.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или плевел край огради, пътища и в обработваеми площи. ✚ Ресурси: Максимално използваеми.
	Кадънка, полски мак (<i>Papaver rhoeas</i> L.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като плевел край огради, пътища и в обработваеми площи (ниви). ✚ Ресурси: Максимално използваеми.

Сем. Борови (Pinaceae)

	Бял бор (<i>Pinus sylvestris</i>) ✚ Разпространение: Залесяван като почвоукрепител - с. Реселец, гр. Червен бряг. ✚ Ресурси: Потенциално използваеми.
---	---

Сем. Живовлекови (Plantaginaceae)

	Ланцетовиден (теснолистен) живовляк (<i>Plantago lanceolata</i> L.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или в състава на различни типове пасищна растителност, но и като плевел край огради пътища и в обработваеми площи. ✚ Ресурси: Максимално използваеми.
	Голям (широколистен) живовляк (<i>Plantago major</i> L.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или плевел край огради, пътища и в обработваеми площи. ✚ Ресурси: Максимално използваеми.

	Среден живовляк (<i>Plantago media</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се нарядко по сухи места и край горски фонд: - с. Ракита - м. „Езерото“; - с. Телиш - м. „Пипра“; - гр. Койнаре - м. „Гамиците“, м. „Игина ливада“; - с. Девенци - м. „Чуката“; - гр. Червен бряг - м. „Маркова могила“, м. „Биволски камък“; - с. Сухаче - м. „Дреновица“; - с. Горник - м. „Равнище“; - с. Бресте - м. „Совата“; - с. Реселец - м. „Рудината“, м. „Куклите“, м. „Щърка“; - с. Радомирци - м. „Усоето“, а вероятно и други. Навсякъде се срещат единични растения. ✚ Ресурси: Ограничено използваеми.
---	---

Сем. Чинарови (*Platanaceae*)

	Източен чинар (<i>Platanus orientalis</i> L.) ✚ Разпространение: Залесявано като декоративно дърво в селищата (гр. Червен бряг и др.). ✚ Ресурси: Неизползваеми (друго предназначение).
---	---

Сем. Саркофиеви (*Plumbaginaceae*)

	Обикновен саркофай (<i>Plumbago europaea</i> L.) ✚ Разпространение: Срещат се единични растения в скалните каньони - с. Реселец, с. Бресте. ✚ Ресурси: Неизползваеми.
---	---

Сем. Житни (Poaceae)

	Средна сълзица (<i>Briza media</i> L.) ✚ Разпространение: Среца се нарядко по сухи каменисти места: - гр. Койнаре - м. „Гамиците“; - с. Ракита - м. „Езерото“; - с. Девенци - м. „Чуката“, м. „Върха“; - с. Рупци - м. „Над линията“; - с. Лепица - м. „Късия връх“; - с. Сухаче - м. „Якупов връх“; - с. Горник - м. „Равнище“; - с. Бресте - м. „Рудината“; - с. Реселец - м. „Щърка“, м. „Храстака“, м. „Куклите“; - гр. Червен бряг - м. „Маркова могила“, м. „Биволски камък“; ✚ Ресурси: Ограничено използваеми.
	Пиявец (райграс) (<i>Lolium temulentum</i> L.) ✚ Разпространение: Видът е разпространен на територията на цялата община, най-често край ниви (слънчоглед, царевица, пшеница) и рядко навлиза в тях, но е много рядък с ниска численост. ✚ Ресурси: Практически неизползваеми.
	Склерохлоа (<i>Sclerochloa dura</i> (L.) Bauch.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, главно по пътища поради специфичния начин на пренасяне на семената му (антропохория). ✚ Ресурси: Максимално използваеми.

Сем. Телчаркови (*Polygalaceae*)

	Голяма телчарка (<i>Polygala major</i> Jacq.) ✚ Разпространение: Среща се в покрайнини на горски фонд и по сухи каменливи места - с. Реселец, с. Ракита, с. Девенци, гр. Койнаре, гр. Червен бряг, с. Бресте, с. Горник, с. Сухаче. ✚ Ресурси: Практически неизползваеми.
	Обикновена телчарка (<i>Polygala vulgaris</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се предимно в покрайнини на горски фонд и по-рядко по поляни - с. Реселец, с. Ракита, с. Телиш, с. Сухаче, с. Бресте, гр. Червен бряг, гр. Койнаре, с. Радомирци, с. Горник. ✚ Ресурси: Неизползваеми.

Сем. Лападови (*Polygonaceae*)

	Водно пипериче (<i>Persicaria hydropiper</i> (L.) Spach.) ✚ Разпространение: Среща се често навсякъде по влажни места - край реки, води, канавки, чешми, вкл. и в селищата на територията на цялата община. ✚ Ресурси: Използваеми.
	Обикновено пипериче (<i>Persicaria maculosa</i> (Raf.) S. F. Gray) ✚ Разпространение: Среща се наред с предходния вид. ✚ Ресурси: Използваеми.

	Обикновена пача трева (<i>Polygonum aviculare</i> L.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или плевел край огради, пътища и в обработваеми площи. ✚ Ресурси: Максимално използваеми.
	Киселец (<i>Rumex acetosa</i> L.) ✚ Разпространение: Многогодишно тревисто растение, растящо в изобилие по поляните, градините и се отглежда като листен зеленчук. Среща се много рядко по влажни ливади край р. Искър и р. Ръчене. ✚ Ресурси: Практически неизползваеми; ✚ Време за цъфтеж: Юни – юли; ✚ Време за бране: През пролетта; ✚ Използваема част: Цялото растение;
	Къдрав лапад (<i>Rumex crispus</i> L.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или плевел край огради, пътища и по-рядко в обработваеми площи. ✚ Ресурси: Максимално използваеми.
	Красив лапад (<i>Rumex pulcher</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се масово по ливади и пасища: - с. Глава - м. „Рога“, м. „Исов бряг“; - с. Телиш - м. „Свети Илия“, м. „Голия връх“, м. „Цинцарското“; - с. Ракита - м. „Езерото“, м. „Диновска могила“, м. „Могилата“; - с. Радомирци - м. „Гладния връх“, м. „Дългата поляна“, м. „Мерата“; - с. Рупци - м. „Над линията“, м. „Върха“; - с. Девенци - м. „Слатината“, м. „Михови могили“, м. „Чуката“; - гр. Койнаре - м. „Игина ливада“, м. „Гамиците“; - с. Чомаковци - м. „Лъката“, м. „Станиловец“; - с. Лепица - м. „Късия връх“;

	м. „Стражица“; - с. Сухаче - м. „Якупов връх“, м. „Драките“; - с. Горник - м. „Равнище“, м. „Леовище“, м. Ганчов връх“; - с. Бресте - м. „Рудината“, м. „Совата“, м. „Храстака“; - с. Реселец - м. „Калето“, м. „Щърка“, м. „Куклите“; - гр. Червен бряг - м. „Мерата“, м. „Биволски камък“, м. „Млаката“, м. „Маркова могила“, м. „Камика“; ✚ Ресурси: Максимално използваеми.
	Щитовиден лапад (<i>Rumex obtusifolius</i> L.) ✚ Разпространение: Среца се нарядко като рудерал в селищата. ✚ Ресурси: Практически неизползваеми поради малочислените му популации.

Сем. Тученицови (*Portulacaceae*)

	Обикновена тученица (<i>Portulaca oleracea</i> L.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или плевел край огради, пътища и в обработваеми площи. ✚ Ресурси: Максимално използваеми.
---	---

Сем. Игликови (*Primulaceae*)

	Полско огнивче (<i>Anagallis arvensis</i> L.) ✚ Разпространение: Среца се често по сухи, тревисти и каменливи места и като плевел в ниви и лозя на територията на цялата община. ✚ Ресурси: Използваеми.
	Есенно ботурче (<i>Cyclamen hederifolium</i> Kit.) ✚ Разпространение: Среца се нарядко предимно в горски фонд: - с. Реселец - м. „Зли дол“; - с. Бресте; - с. Сухаче - м. „Дреновица“; ✚ Ресурси: Практически неизползваеми.

	Кръглолистно ленивче (<i>Lysimachia nummularia</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се доста често на територията на цялата община, предимно по влажни места край реки - Искър, Панега, Млаката, Ръчене, Белилката, Габарска, но се среща и в селищата край рибарници, вади, микроязовири. ✚ Ресурси: Използваеми.
	Лечебна иглика (*<i>Primula veris</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се нарядко в покрайнини на горски фонд - с. Сухаче, с. Бресте, с. Реселец, гр. Червен бряг, с. Девенци, с. Ракита. ✚ Ресурси: Неизползваеми. Включена в Заповед №РД-162/25.02.2021г. на Министъра на околната среда и водите, относно допустимите за събиране количества билки (кг сухо тегло) от естествените находища, извън територията на националните паркове (съгласно приложението за област Плевен – цвят и корен от Лечебна иглика – 0 кг).

Сем. Лютикови (*Ranunculaceae*)

	Летен горицвет (<i>Adonis aestivalis</i> L.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, най-често като плевел в ниви (слънчоглед, царевица, пшеница), но спорадично и ниска численост. ✚ Ресурси: Ограничено използваеми.
	Пролетен горицвет (+<i>Adonis vernalis</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се много рядко по сухи ливади - с. Бресте - м. „Рудината“. ✚ Ресурси: Практически неизползваеми. Включен в Заповед №РД-162/25.02.2021г. на Министъра на околната среда и водите, относно специалния режим на опазване и ползване на диворастящите лечебни растения, като е забранено събирането му от естествени находища на територията на цялата страна за търговски цели.

	Лютиковидна съсънка (<i>Anemone ranunculoides</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се нарядко в покрайнини на горски фонд – с. Сухаче, с. Бресте, с. Реселец, гр. Червен бряг, с. Девенци, с. Ракита. ✚ Ресурси: Неизползваеми.
	Обикновен повет (<i>Clematis vitalba</i> L.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, но най-често на по-влажни места край водоеми, огради, пътища, ж.п. линии. ✚ Ресурси: Максимално използваеми.
	Източна (испанска) ралица (<i>Consolida hispanica</i> (Costa) Greuter et Burdet) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като плевел в обработваеми площи (ниви). Някои негови форми се отглеждат в градини за украса. ✚ Ресурси: Максимално използваеми.
	Обикновена ралица (<i>Consolida regalis</i> S. F. Gray) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като плевел в обработваеми площи (ниви). ✚ Ресурси: Максимално използваеми.

	Миризлив кукуряк (<i>Helleborus odoratus</i> W. et K.) ✚ Разпространение: Среща се често в покрайнините на горски фонд и по поляни: - гр. Койнаре - м. „Гамиците“; - с. Телиш - м. „Цинцарското“ м. „Пипра“, м. „Свети Илия“; - с. Девенци - м. „Чуката“; - с. Ракита - м. „Могилата“, м. „Езерото“; - с. Радомирци - м. „Усоето“, м. „Дългата поляна“, м. „Родината“; - с. Рупци - м. „Върха“; - гр. Червен бряг - м. „Биволски камък“, м. „Маркова могила“; - с. Чомаковци - м. „Лъката“; - с. Лепица - м. „Стражица“; - с. Сухаче - м. „Якупов връх“, м. „Драката“, м. „Дреновица“; - с. Бресте - м. „Късия дол“, м. „Рудината“; - с. Реселец - м. „Храстака“, м. „Щърка“, м. „Куклите“ и др.; ✚ Ресурси: Използваеми.
	Кокошка (<i>Isopyrum thalictroides</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се нарядко в покрайнини на горски фонд - с. Сухаче, с. Бресте, с. Реселец, гр. Червен бряг, с. Девенци, с. Ракита; ✚ Ресурси: Неизползваеми.
	Полска челебитка (<i>Nigella arvensis</i> L.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като плевел в обработваеми площи (ниви) но сравнително нарядко. Някои негови форми се отглеждат в градини за украса. ✚ Ресурси: Ограничено използваеми.

	Жълтурче (<i>Ranunculus ficaria</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се доста често на територията на цялата община, предимно в горски фонд (дъб, салкъм и др.), вкл. и в регулацията на селищата (в паркове), край бари и канавки като рудерал. ✚ Ресурси: Използваеми.
	Многоцветно лютиче (<i>Ranunculus polyanthemus</i> L.) ✚ Разпространение: Срещат се единични растения като рудерал и по сухи тревисти места. ✚ Ресурси: Неизползваеми.
	Пълзящо лютиче (<i>Ranunculus repens</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се навсякъде на територията на общината, в градските паркове, край реки, по влажни поляни, край всички селища в района. ✚ Ресурси: Използваеми.
	Отровно лютиче (<i>Ranunculus sceleratus</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се по стоящи водоеми - рибарници, брегове на язовири и микроязовири, в поречието на река Искър (гр. Червен бряг, с. Горник, гр. Койнаре, с. Глава), р. Панега (с. Рупци, гр. Червен бряг), р. Ръчени (с. Реселец), р. Млаката (с. Чомаковци, с. Девенци), р. Габарска (с. Лепица, с. Сухаче), край язовир „Телиш“ и язовир „Горни Дъбник“. ✚ Ресурси: Използваеми.

	Кандилколистно обичниче (<i>Thalictrum aquilegifolium</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се често предимно в горски фонд, но и по скалисти места: - гр. Койнаре - м. „Гамиците“; - с. Телиш - м. „Пипра“, м. „Голия връх“; - с. Ракита - м. „Езерото“; - с. Девенци - м. „Чуката“; - гр. Червен бряг - м. „Маркова могила“, м. „Биволски камък“; - с. Рупци - м. „Над линията“; - с. Радомирци - м. „Родината“; - с. Реселец - м. „Куклите“, м. „Щърка“; - м. „Калето“; - с. Бресте - м. „Храсталака“, м. „Късия дол“; - с. Сухаче - м. „Дреновица“; ✚ Ресурси: Използваеми.
	Дребно обичниче (<i>Thalictrum minus</i> L.) ✚ Разпространение и ресурси: Среща се подобно на предходния вид и ресурсното му състояние е същото.

Сем. Резедови (*Resedaceae*)

	Жълта резеда (<i>Reseda lutea</i> L.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, най-често като плевел в ниви (слънчоглед, царевица) и като рудерал по сухи тревисти места. ✚ Ресурси: Максимално използваеми.
---	--

Сем. Зърнастецови (Rhamnaceae)

	Драка (чилия) (<i>Paliurus spina-christi</i> Mill.) ✚ Разпространение: Среща се често предимно в горски фонд, но и по скалисти места: - гр. Койнаре - м. „Гамиците“; - с. Телиш - м. „Пипра“, м. „Голия връх“; - с. Ракита - м. „Езерото“; - с. Девенци - м. „Чуката“; - гр. Червен бряг - м. „Маркова могила“, м. „Биволски камък“; - с. Рупци - м. „Над линията“; - с. Радомирци - м. „Родината“; - с. Реселец - м. „Куклите“, м. „Щърка“, м. „Калето“; - с. Бресте - м. „Храсталака“, м. „Късия дол“; - с. Сухаче - м. „Дреновица“; В района на с. Реселец и с. Бресте образува храсталачни общества. ✚ Ресурси: Използваеми.
	Слабителна зърника (<i>Rhamnus catharticus</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се нарядко в покрайнини на горски фонд и по скалисти места - с. Телиш, с. Ракита, с. Радомирци, с. Девенци, гр. Червен бряг, с. Сухаче, с. Реселец, с. Бресте. ✚ Ресурси: Неизползваеми.

Сем. Розоцветни (Rosaceae)

	Лечебен камшик (<i>Agrimonia eupatoria</i> L.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен край огради, пътища и гори от всякакъв вид и много по рядко вторично навлиза в изоставени обработваеми площи (овощни градини). ✚ Ресурси: Максимално използваеми.
---	---

	Червен глог (<i>Crataegus monogyna</i> Jacq.) ✚ Разпространение: Вид храст или дърво, среща се в страната из храсталаци и гори до 1 500 м н.в. В общината среща се често в покрайнините на горски фонд и по поляни: - гр. Койнаре - м. „Гамиците“; - с. Телиш - м. „Цинцарското“, м. „Пипра“, м. „Свети Илия“; - с. Девенци - м. „Чуката“; - с. Ракита - м. „Могилата“, м. „Езерото“; - с. Радомирци - м. „Усоето“, м. „Дългата поляна“, м. „Родината“; - с. Рупци - м. „Върха“; - гр. Червен бряг - м. „Биволски камък“, м. „Маркова могила“; - с. Чомаковци - м. „Лъката“; - с. Лепица - м. „Стражица“; - с. Сухаче - м. „Якупов връх“, м. „Драката“, м. „Дреновица“; - с. Бресте - м. „Късия дол“, м. „Рудината“; - с. Реселец - м. „Храстака“, м. „Щърка“, м. „Куклите“ и др.; ✚ Ресурси: Използваеми; ✚ Време за цъфтеж: Май – юни; ✚ Време за бране: Цветове – берат се преди да се разтворят, а плодовете – през септември; ✚ Използваема част: Листа, цветове, плодове;
	Черен глог (<i>Crataegus pentagyna</i> W. et K. ex Willd.) ✚ Разпространение: Среща се нарядко в покрайнини на горски фонд - с. Бресте, с. Реселец, с. Радомирци, с. Горник, а вероятно и другаде. ✚ Ресурси: Неизползваеми.
	Ливадно орехче (<i>Filipendula vulgaris</i> Moench.) ✚ Разпространение: Среща се нарядко главно в покрайнини на горски фонд, по поляни: - гр. Койнаре - м. „Гамиците“; - с. Телиш - м. „Пипра“, м. „Голия връх“; - с. Девенци - м. „Липова падина“; - с. Сухаче - м. „Дреновица“; - с. Горник - м. „Равнище - друма“; - с. Реселец - каньона на р. Ръчене; - с. Бресте; - гр. Червен бряг - м. „Маркова могила“, м. „Биволски камък“; - с. Рупци - м. „Върха“;

	- с. Радомирци - м. „Усоето“; - с. Ракита - м. „Езерото“, а вероятно и другаде; ✚ Ресурси: Ограничено използваеми.
	Горска ягода (<i>Fragaria vesca L.</i>) ✚ Разпространение: Расте по поляни, из храсталаци и гори в цялата страна, дори и над 1 000 м н.в. Среща се нарядко главно в покрайнини на горски фонд, по поляни: - гр. Койнаре - м. „Гамиците“; - с. Телиш - м. „Пипра“, м. „Голия връх“; - с. Девенци - м. „Липова падина“; - с. Сухаче - м. „Дреновица“; - с. Горник - м. „Равнище - друма“; - с. Реселец - каньона на р. Ръчене; - с. Бресте; - гр. Червен бряг - м. „Маркова могила“, м. „Биволски камък“; - с. Рупци - м. „Върха“; - с. Радомирци - м. „Усоето“; - с. Ракита - м. „Езерото“, а вероятно и другаде; ✚ Ресурси: Ограничено използваеми; ✚ Време за цъфтеж: Края на пролетта и началото на лятото - от май до август; ✚ Време за бране: Юни – септември; ✚ Използваема част: Плодове и листа;
	Градско омайниче (<i>Geum urbanum L.</i>) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен край огради, пътища и гори от всякакъв вид. ✚ Ресурси: Максимално използваеми.

	Киселица (<i>Malus sylvestris</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се много нарядко в покрайнини на горски фонд главно по влажни места - с. Реселец, с. Сухаче, с. Бресте, с. Телиш, гр. Червен бряг, с. Радомирци, с. Ракита. ✚ Ресурси: Ограничено използваеми.
	Сребролистно прозорче (Сребролистен очиболец) (<i>Potentilla argentea</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се често по сухи, тревисти места: - с. Телиш - м. „Свети Илия“, м. „Голия връх“; - гр. Койнаре - м. „Биволарника“, м. „Гамиците“; - с. Ракита - м. „Могилата“, м. „Езерото“; - с. Радомирци - м. „Гладния връх“, м. „Дългата поляна“, м. „Рудината“; - с. Рупци - м. „Върха“, м. „Над линията“; - гр. Червен бряг - м. „Мерата“, м. „Маркова могила“, м. „Биволски камък“; - с. Девенци - м. „Чуката“, м. „Михови могили“, м. „Върха“; - с. Чомаковци - м. „Станиловец“; - с. Лепица - м. „Страшица“, м. „Късия връх“; - с. Сухаче - м. „Якупов връх“, м. „Драките“; - с. Горник - м. „Леовище“, м. „Равнище“; - с. Реселец - м. „Щърка“, м. „Пладнището“, м. „Храстака“, м. „Куклите“; - с. Бресте - м. „Козарчика“, м. „Рудината“, м. „Совата“; ✚ Ресурси: Ограничено използваеми.
	Пълзящо прозорче (<i>Potentilla reptans</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се навсякъде на територията на общината, в градските паркове, край реки, по влажни поляни, край всички селища в района. ✚ Ресурси: Използваеми.

	Трънка (<i>Prunus spinosa</i> L.) ✚ Разпространение: Широколистен голям храст или малко дърво, достигащо до 5 м във височина. Има груба и лющеща се черна кора и гъсто разположени стъбла и клони. Клоните имат дълги, остри шипове. Листата са малки и овални. Те са от 2 до 5 см дълги и 1,2 до 2 см широки, тъмно зелени са на цвят и имат назъбени краища. Цветовете са малки и деликатни, с пет овални и кремаво-бели венчелистчета. Среща се по селски пътища, пасища. Среща се навсякъде на територията на общината, най-често в горски фонд, в покрайнините му, край селища, в обработваеми площи, като живи плетове, край реки и бари. ✚ Ресурси: Използваеми; ✚ Време за цъфтеж: Март – април; ✚ Време за бране: Плодове – узряват през октомври; ✚ Използваема част: Плодове, листа, цветовете;
	Шипка (<i>Rosa canina</i> L.) ✚ Разпространение: Храстовидно растение. Стъблата са дълги, прави или извити, достигащи на дължина до 4 м. Плодовете са месести, яркочервени, пълен от вътре с четинести власинки, много жълтеникави и твърди семена. Среща се по нивите, ливадите, горите и храсталаците. Среща се навсякъде на територията на общината, предимно в горски фонд, но и по скалисти места край селища, в крайречни гъсталаци. ✚ Ресурси: Използваеми; ✚ Време за цъфтеж: Май – юни; ✚ Време за бране: Октомври; ✚ Използваема част: Плодове;
	Галска шипка (<i>Rosa gallica</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се често, предимно в покрайнини на горски фонд - с. Телиш, с. Ракита, с. Радомирци, с. Девенци, гр. Койнаре, с. Чомаковци, с. Сухаче, с. Горник, с. Бресте, с. Реселец, гр. Червен бряг. ✚ Ресурси: Използваеми.

	Полска къпина (<i>Rubus caesius</i> L.) ✚ Разпространение: Храст висок до 1,5 м, чиито стъбла са полегнали до изправени, покрити с редки и прави или леко сърповидни шипчета. Листата са тройни и имат рехави власинки. Плодът, който има добри вкусови качества е сборен и черен на цвят, като чашелистчетата обхващат основата на плода. В страната се среща в ниския и среден планински пояс до височина 1 600 м. Среща се масово на територията на цялата община, в горски фонд, край реки, в обработваеми площи, като плевел и рудерал. ✚ Ресурси: Използваеми; ✚ Време на цъфтеж: Май – юни; ✚ Време за бране: Листа – берат се преди цъфтежа, а плодовете при пълното им узряване; ✚ Използваема част: Плодове, листа, цветове и цветни пъпки;
	Малина (<i>Rubus idaeus</i> L.) ✚ Разпространение: Отглежда се главно като плодов храст, но много рядко и като див в горски фонд. ✚ Ресурси: Неизползваеми.
	Дребна динка (<i>Sanguisorba minor</i> Scop.) ✚ Разпространение: Среща се често по сухи, тревисти места: - с. Телиш - м. „Свети Илия“, м. „Голия връх“; - гр. Койнаре - м. „Биволарника“, м. „Гамиците“; - с. Ракита - м. „Могилата“, м. „Езерото“; - с. Радомирци - м. „Гладния връх“, м. „Дългата поляна“, м. „Рудината“; - с. Рупци - м. „Върха“, м. „Над линията“; - гр. Червен бряг - м. „Мерата“, м. „Маркова могила“, м. „Биволски камък“; - с. Девенци - м. „Чуката“, м. „Михови могили“, м. „Върха“;

	- с. Чомаковци - м. „Станиловец“; - с. Лепица - м. „Страшица“, м. „Късия връх“; - с. Сухаче - м. „Якупов връх“, м. „Драките“; - с. Горник - м. „Леовище“, м. „Равнище“; - с. Реселец - м. „Щърка“, м. „Пладнището“, м. „Храстака“, м. „Куклите“; - с. Бресте - м. „Козарчика“, м. „Рудината“, м. „Совата“; ✚ Ресурси: Ограничено използваеми.
	Скоруша (<i>Sorbus domestica</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се нарядко в покрайнини на горски фонд и по скалисти места - с. Телиш, с. Ракита, с. Радомирци, с. Девенци, гр. Червен бряг, с. Сухаче, с. Реселец, с. Бресте. ✚ Ресурси: Неизползваеми.
	Брекия (<i>Sorbus torminalis</i> (L.) Crantz) ✚ Разпространение: Среща се нарядко по влажни места в покрайнини на горски фонд и по скалисти места - с. Телиш, с. Ракита, с. Радомирци, с. Девенци, гр. Червен бряг, с. Сухаче, с. Реселец, с. Бресте. ✚ Ресурси: Неизползваеми.

Сем. Брошови (*Rubiaceae*)

	Гергевка (<i>Cruciata laevipes</i> Opiz) ✚ Разпространение: Среща се доста често на територията на цялата община, предимно в горски фонд (дъб, салкъм и др.), вкл. и в регулацията на селищата (в паркове), край бари и канавки като рудерал. ✚ Ресурси: Използваеми.
	Лъскаво еньовче (<i>Galium lucidum</i> All.) ✚ Разпространение: Среща се нарядко: - с. Ракита - м. „Езерото“; - гр. Койнаре - м. „Гамиците“; - с. Девенци - м. „Чуката“; - с. Рупци - м. „Над линията“; - с. Радомирци - м. „Рудината“; - гр. Червен бряг - м. „Биволски камък“, м. „Маркова могила“; - с. Горник - м. „Равнище“;

	- с. Реселец - м. „Калето“, м. „Пладнището“, м. „Щърка“, м. „Храстака“, м. „Куклите“; - с. Бресте - м. „Козарчика“, м. „Рудината“, м. „Совата“; ✚ Ресурси: Неизползваеми.
	Същинско еньовче (<i>Galium verum</i> L.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, най-често като рудерал по сухи тревисти места, край пътища, шосета, пасища от всякакъв тип и други. ✚ Ресурси: Максимално използваеми.

Сем. Седефчеви (*Rutaceae*)

	Росен (<i>Dictamnus albus</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се нарядко предимно в гори и храсталаци, по скалисти места - гр. Червен бряг, с. Реселец, с. Девенци, с. Бресте, с. Сухаче, с. Горник. ✚ Ресурси: Ограничено използваеми.
--	--

Сем. Върбови (*Salicaceae*)

 	Черна топола (<i>Populus nigra</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се често край реки и бари на територията на цялата община - р. Искър, р. Габарска, р. Ръчене, р. Млаката, р. Панега и др. по-малки. ✚ Ресурси: Използваеми.
---	---

	Бяла върба (<i>Salix alba</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се често край реки и бари на територията на цялата община - р. Искър, р. Габарска, р. Ръчене, р. Млаката, р. Панега и др. по-малки. ✚ Ресурси: Използваеми.
	Ракита (червена върба) (<i>Salix purpurea</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се нарядко край река Искър и притоците ѝ - Панега, Млаката, Ръчене, Габърска бара, както и край някои рибарници и язовири - с. Телиш, гр. Червен бряг и с. Горник. ✚ Ресурси: Ограничено използваеми.

Сем. Живеничеви (*Scrophulariaceae*)

	Вълнест напръстник (<i>Digitalis lanata</i> Ehrh.) ✚ Разпространение: Среща се нарядко главно в покрайнини на горски фонд, по поляни: - гр. Койнаре - м. „Гамиците“; - с. Телиш - м. „Пипра“, м. „Голия връх“; - с. Девенци - м. „Липова падина“; - с. Сухаче - м. „Дреновица“; - с. Горник - м. „Равнище - друма“; - с. Реселец - каньона на р. Ръчене; - с. Бресте; - гр. Червен бряг - м. „Маркова могила“, м. „Биволски камък“; - с. Рупци - м. „Върха“; - с. Радомирци - м. „Усоето“; - с. Ракита - м. „Езерото“, а вероятно и другаде; ✚ Ресурси: Ограничено използваеми.
---	---

	Лечебна сиротица (<i>Gratiola officinalis</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се нарядко край реки и рекички - р. Искър и притоците ѝ - Панега, Белилката, Ръчене, Млаката, Габарска бара. ✚ Ресурси: Ограничено използваеми.
	Надводниково трескавиче (лош вятър) (<i>Kickxia elatine</i> (L.) Dumort.) ✚ Разпространение: Видът е разпространен на територията на цялата община, най-често край ниви (слънчоглед, царевица, пшеница) и рядко навлиза в тях, но е много рядък с ниска численост. ✚ Ресурси: Практически неизползваеми.
	Обикновена горска майка (<i>Lathraea squamaria</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се нарядко във влажни сенчести места - с. Реселец, с. Бресте, гр. Червен бряг. ✚ Ресурси: Неизползваеми.
	Обикновена луличка (<i>Linaria vulgaris</i> Mill.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, най-често като плевел в ниви (слънчоглед, царевица) и като рудерал по сухи тревисти места. ✚ Ресурси: Максимално използваеми.

	Кучешко живениче (<i>Scrophularia canina</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се по сухи места - с. Реселец - м. „Пладнището“. ✚ Ресурси: Неизползваеми.
	Възловато живениче (<i>Scrophularia nodosa</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се нарядко край реки и рекички - р. Искър и притоците ѝ - Панега, Белилката, Ръчене, Млаката, Габарска бара. ✚ Ресурси: Ограничено използваеми.
	Лечебен лопен (<i>Verbascum phlomoides</i> L.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община. Най-често се среща като рудерално растение край водоеми, изкопи, пътища, жп линии. ✚ Ресурси: Максимално използваеми.
	Финикийски лопен (<i>Verbascum phoeniceum</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се предимно в покрайнини на горски фонд и по-рядко по поляни - с. Реселец, с. Ракита, с. Телиш, с. Сухаче, с. Бресте, гр. Червен бряг, гр. Койнаре, с. Радомирци, с. Горник. ✚ Ресурси: Неизползваеми.

	Огничевоподобно великденче (<i>Veronica anagallis-aquatica</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се по стоящи водоеми - рибарници, брегове на язовири и микроязовири, в поречието на река Искър (гр. Червен бряг, с. Горник, гр. Койнаре, с. Глава), р. Панега (с. Рупци, гр. Червен бряг), р. Ръчене (с. Реселец), р. Млаката (с. Чомаковци, с. Девенци), р. Габарска (с. Лепица, с. Сухаче), край язовир „Телиш“ и язовир „Горни Дъбник“. ✚ Ресурси: Използваеми.
	Полско великденче (<i>Veronica arvensis</i> L.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, най-често като плевел в ниви (слънчоглед, царевица, пшеница), но спорадично и ниска численост. ✚ Ресурси: Ограничено използваеми.
	Австрийско великденче (<i>Veronica austriaca</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се нарядко по сухи ливади: - с. Ракита - м. „Езерото“; - с. Девенци - м. „Чуката“; - с. Горник - м. „Равнище“; - с. Реселец - м. „Куките“; - с. Бресте - м. „Рудината“; - гр. Червен бряг - м. „Маркова могила“ и др.; ✚ Ресурси: Неизползваеми поради малочислените и разпръснати популации.
	Пълзящо великденче (<i>Veronica prostrata</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се като предходния вид, но е още по-рядък. ✚ Ресурси: Неизползваеми поради малочислените и разпръснати популации.

Сем. Картофови (Solanaceae)

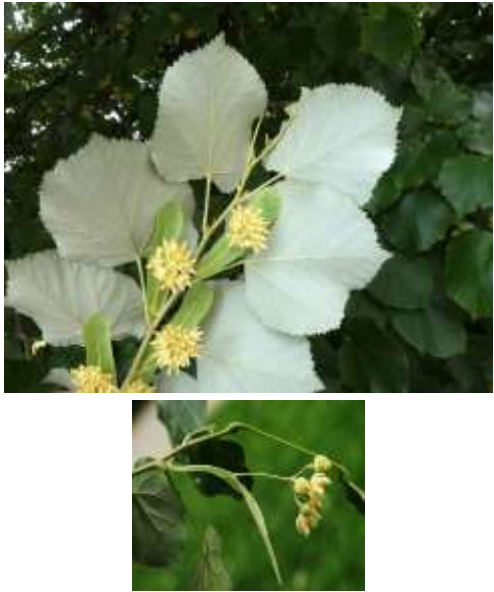
	Татул (<i>Datura stramonium</i> L.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, най-често като плевел в ниви (слънчоглед, царевица). ✚ Ресурси: Максимално използваеми.
	Черен блян (<i>Hyoscyamus niger</i> L.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, най-често като плевел в ниви (слънчоглед, царевица, пшеница), но спорадично и ниска численост. ✚ Ресурси: Ограничено използваеми
 	Мехунка (<i>Physalis alkekengi</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се често в паркове, по влажни места край реки и потоци, в крайречни гори, край реките Искър, Панега, Млаката, Ръчене, Габарска. ✚ Ресурси: Използваеми.
	Червено кучешко грозде (<i>Solanum dulcamara</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се често в паркове, по влажни места край реки и потоци, в крайречни гори, край реките Искър, Панега, Млаката, Ръчене, Габарска. ✚ Ресурси: Използваеми.

	Черно кучешко грозде (<i>Solanum nigrum</i> L.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, най-често като плевел в ниви (слънчоглед, царевица), лозя, овощни градини. ✚ Ресурси: Максимално използваеми.
---	--

Сем. Ежоглавичкови (*Sparganiaceae*)

	Ежова главичка (<i>Sparganium erectum</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се доста често край реки, потоци, вади, край язовири, рибарници, навсякъде, където има стоящи или слаботечащи води. ✚ Ресурси: Използваеми.
--	--

Сем. Липови (*Tiliaceae*)

	Сребролистна липа (<i>Tilia tomentosa</i> Moench.) ✚ Разпространение: Листопадно дърво достигащо до 25 м височина. Кореновата система е развита както в дълбочина, така и повърхностно, даваща множество издънки. Младата кора пепелява до тъмносива, старата до 3 см дебела, тъмносива, дълбоко плоско напукана. Клоните приповдигнати или хоризонтални, короната гъста, пирамидална. Видът е установен в цялата страна между 800 и 1 500 м н.в. Декоративно, лечебно и медоносно растение. Среща се често, предимно в покрайнини на горски фонд - с. Телиш, с. Ракита, с. Радомирци, с. Девенци, гр. Койнаре, с. Чомаковци, с. Сухаче, с. Горник, с. Бресте, с. Реселец, гр. Червен бряг. ✚ Ресурси: Използваеми; ✚ Време за цъфтеж: Юни – юли; ✚ Време за бране: Юли;
---	--

	✚ Използваема част: Цветовете – събират се, когато повечето от половината цветовете са разцъфтели, а останалите са започнали да се разтварят. Берат се заедно с присъцветния лист;
--	--

Сем. Папурови (Typhaceae)

	Теснолистен папур (<i>Typha angustifolia</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се доста често край реки, потоци, вади, край язовири, рибарници, навсякъде, където има стоящи или слаботечащи води. ✚ Ресурси: Използваеми.
--	---

Сем. Брястови (Ulmaceae)

	Южна копривка (<i>Celtis australis</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се нарядко в покрайнини на горски фонд - с. Телиш - м. „Пипра“. ✚ Ресурси: Неизползваеми.
	Полски бряст (<i>Ulmus minor</i> Mill.) ✚ Разпространение: Среща се често, предимно в покрайнини на горски фонд и по скалисти места - с. Телиш, с. Ракита, с. Радомирци, с. Девенци, гр. Койнаре, с. Чомаковци, с. Сухаче, с. Горник, с. Бресте, с. Реселец, гр. Червен бряг. ✚ Ресурси: Използваеми.

Сем. Копривови (Urticaceae)

	Лузитанска разваленка (<i>Parietaria lusitanica</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се нарядко по влажни скали - с. Реселец, с. Бресте, с. Девенци. ✚ Ресурси: Неизползваеми.
	Лечебна разваленка (<i>Parietaria officinalis</i> L.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен и по-рядко плевел - край огради, пътища и в обработваеми площи. ✚ Ресурси: Максимално използваеми.
	Гръцка коприва (<i>Urtica urens</i> L.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен по влажни и сенчести места и по-рядко плевел - край огради, пътища, нарушени терени и в обработваеми площи. ✚ Ресурси: Максимално използваеми.

Сем. Дилянкови (Valerianaceae)

	Дилянка (+<i>Valeriana officinalis</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се рядко край реки и бари - Искър, Панега, Габарска, Ръчене. Видът се среща и по скали и в горски фонд - с. Реселец, гр. Червен бряг, с. Ракита, а вероятно и другаде. ✚ Ресурси: Ограничено използваеми. Включена в Заповед №РД-162/25.02.2021г. на Министъра на околната среда и водите, относно специалния режим на опазване и ползване на диворастящите лечебни растения, като е забранено събирането и от естествени находища на територията на цялата страна за търговски цели.
	Мотовилка (<i>Valerianella coronata</i> (L.) DC) ✚ Разпространение: Среща се по скали и скални венци - с. Реселец, с. Бресте, с. Девенци, гр. Червен бряг. ✚ Ресурси: Практически неизползваеми, поради малочислени популации.

Сем. Върбинкови (*Verbenaceae*)

	Лечебна върбинка (<i>Verbena officinalis</i> L.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен по влажни места и по-рядко плевел - край огради, пътища, нарушени терени, водоеми и обработваеми площи. ✚ Ресурси: Максимално използваеми.
---	--

Сем. Теменугови (*Violaceae*)

	Влакнеста теменуга (<i>Viola hirta</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се нарядко главно в покрайнини на горски фонд и в храсталаци - с. Ракита, с. Радомирци, с. Бресте, с. Реселец, гр. Червен бряг, с. Горник, с. Сухаче, с. Девенци и с. Телиш. ✚ Ресурси: Ограничено използваеми.
	Миризлива теменуга (<i>Viola odorata</i> L.) ✚ Разпространение: Среща се често, предимно в покрайнини на горски фонд - с. Телиш, с. Ракита, с. Радомирци, с. Девенци, гр. Койнаре, с. Чомаковци, с. Сухаче, с. Горник, с. Бресте, с. Реселец, гр. Червен бряг. ✚ Ресурси: Използваеми.

Сем. Чифтолистникови (Zygophyllaceae)

	Трабузан (бабини зъби) (<i>Tribulus terrestris</i> L.) ✚ Разпространение: Видът е широко разпространен на територията на цялата община, най-често като плевел в ниви (слънчоглед, царевица), лозя, овощни градини. ✚ Ресурси: Максимално използваеми.
---	---

Забележка:

* *Билки под ограничителен режим на събиране* – включени в Заповед №РД-162/25.02.2021г. на Министъра на околната среда и водите, относно допустимите за събиране количества билки (кг сухо тегло) от естествените находища, извън територията на националните паркове, съгласно приложението;

+ *Билки, забранени за събиране* - включени в Заповед №РД-162/25.02.2021г. на Министъра на околната среда и водите, относно специалния режим на опазване и ползване на диворастващите лечебни растения, като е забранено събирането им от естествени находища на територията на цялата страна за търговски цели;

7. Такси в община Червен бряг

Съгласно „Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на община Червен бряг“ (приета с Решение на ОбС №201/25.04.2016г.,посл. изм. с Решение №58/28.01.2020г.) в Приложение 5 към Раздел VI „Такси за административно-технически услуги“, такса за издаване на разрешение за отсичане на дървета и лозя (отсичане и изкореняване на дървета над 5 (пет) броя и на лозя над 1 дка извън горските територии се определя на брой имот, както следва:

- Високостеблени дървета – 100.00 лв./за имот;
- Средностеблени дървета – 50.00 лв./за имот;
- Нискостеблени дървета или храсти – 20.00 лв./за имот;
- Такса за измерване – 2.00 лв./пл. куб. м;
- Такса за маркиране на дървесина в лежащо състояние – 2.00 лв./пл. куб. м;
- Такса за издаване на превозен билет – 5.00 лв./бр. превозно средство;

8. Тенденции

Биологически неоправданата експлоатация е само една страна на общото негативно влияние на антропогенния фактор. С най-големи последствия са урбанизацията, индустриализацията, строежът на пътища, изхвърлянето и натрупването на отпадъци. Наред с това пряко за влошаване състоянието на популациите влияе замърсяването на почвите, резултат на неправилната им експлоатация и химизация за селското стопанство.

Рязката промяна в екологичните условия на средата също води до влошаване състоянието на находищата. Особено силни са последствията от пожари, разораване на естествени тревни ценози, нарушаване на хидрологичния режим. Силно негативно влияние оказва промяната на естествената и характерна за района растителност, предизвикана от неправилно подбрани или изведени лесокултурни мероприятия - голи и изборни сечи, създаване на масиви от монокултури, най-вече от иглолистни видове. В негативна посока действат и разораването или отводняването на ливади и пасища, прекомерната паша, строителството, масовия туризъм.

Върху запасите на лечебни растения силно влияние оказва и начина на експлоатация на находищата. Нарушава се възстановителният потенциал на популациите, зависещ от биологичните особености на вида и количествата събирани билки. Неприродосъобразното събиране, липсата на период за възстановяване и покой, нарушаването на нормалното семенно и вегетативно размножаване са основните причини за понижаване възможностите на естествените находища, като източник на суровини.

VIII.2. Приложение №2

План за действие

(за периода 2021-2028г.)

Община Червен бряг

Стратегическа цел	Специфична цел	Приоритет	Мярка	Срок	Отговорно лице	Източници на финансиране /необходими средства*	Задачи
СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1: «ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА И НАСЪРЧАВАНЕ НА РЕСУРСНАТА ЕФЕКТИВНОСТ»	Насърчаване на устойчивото управление на водите	Изграждане /рехабилитация на ВиК инфраструктура, пречиствателни станции по населените места в общината	Подобряване състоянието на техническата инфраструктура – подмяна на амортизираната водопроводна мрежа и изграждане на канализационни мрежи и пречиствателни станции в гр. Койнаре и селата	2021-2028г.	Община Червен бряг - кмет „ВиК“ ЕООД, гр. Плевен	Бюджет на общината ОП „Околна среда“ 2021-2027г.	- Подмяна на амортизираната водопроводна мрежа, изграждане на канализационни мрежи и ПСОВ в гр. Койнаре и селата; - Кандидатстване за финансиране по ОПОС, чрез ВиК асоциация; - Организация за изпълнение;
		Законосъобразно управление на водите, водостопанските системи и съоръжения на територията на общината	Контрол върху изпълнението на концесионните договори за водните обекти, стопанисвани от общината	Постоянен	Община Червен бряг - кмет, Общинска адм.	Бюджет на общината	- Контрол изпълнението на концесионните договори;
		Поддържане регистър на кладенците на територията на общината	Поддържане регистър на кладенците на територията на общината	Постоянен	Община Червен бряг - кмет, Общинска адм.	Бюджет на общината	- Актуализиране регистъра на кладенците на територията на общината; - Издаване на заповед от кмета на общината за регистриране на новоизградени кладенци и заличаване на закритите;
	Устойчиво и екологосъобразно управление на отпадъците - Насърчаване на прехода към кръгова	Управление на системите за разделно събиране на отпадъци в общината и намаляване количеството на депонираните	Разширяване обхвата на въведената в общината система за разделно събиране на отпадъци от опаковки	2021-2028г.	Община Червен бряг - кмет „Екопак България“ АД	Бюджет на общината „Екопак България“ АД	- Поставяне на цветни контейнери за разделно събиране на отпадъци от опаковки в др. населени места;

Програма за опазване на околната среда на Община Червен бряг 2021-2028г.

	икономика	отпадъци	Въвеждане на система за разделно събиране на биоразградими отпадъци - осигуряване на необходимите съдове и транспортна техника за разделно събиране на биоотпадъци (хранителни и кухненски) и зелени отпадъци от паркове и градини	2021-2028г.	Община Червен бряг - кмет, Общинска администрация	Бюджет на общината ОПОС 2021-2027г.	Осигуряване на необходимите съдове и транспортна техника за разделно събиране на биоотпадъци (хранителни и кухненски) и зелени отпадъци от паркове и градини
			Въвеждане и насърчаване домашното компостиране на „зелени“ отпадъци	2021-2028г.	Община Червен бряг - кмет, Общинска адм.	Бюджет на общината	Безплатно предоставени – 1800 бр. домашни компостери на домакинствата
			Изграждане на инсталация за селективно разрушаване, подготовка, рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и производство на рециклирани строителни материали	2021-2028г.	Община Червен бряг - кмет	ОПОС 2021-2027г.	Организация за изпълнение – отреждане на терен, ПИП, проектиране и изграждане
			Разширяване обхвата на системата за разделно събиране на ИУЕЕО в други населени места в общината, в които не се прилага разделно събиране на този поток МРО	2021-2028г.	Община Червен бряг – кмет, кметове на кметства	-	Включване на други населени места в системата за разделно събиране на ИУЕЕО
			Разширяване обхвата на системата за разделно събиране на НУБА в други населени места в общината, в които не се прилага разделно събиране на този поток МРО	2021-2028г.	Община Червен бряг – кмет, кметове на кметства	-	Включване на други населени места в системата за разделно събиране на НУБА

			Обезвреждане на наличните на територията на община Червен бряг излезли от употреба опасни отпадъци (пестициди), намиращи се в землището на с. Бресте	2021-2028г.	Община Червен бряг – кмет; МОСВ	МОСВ	
			Контрол на дейностите по управление на отпадъците, предотвратяване възникването на нерегламентирани сметища	Ежегодно	Община Червен бряг - кмет, Общинска адм. Обществено ст	Бюджет на общината	- Почистване на нерегламентирани замърсявания, междублокови пространства; - Налагане на санкции и глоби; - Организиране и провеждане на кампании за почистване;
	Опазване качеството на атмосферния въздух - “зелена” инфраструктура в градската среда, както и намаляване на замърсяването	Набавяне на информация за качеството на атмосферния въздух	Извършване на емисионен анализ на общ прах, фини прахови частици (ФПЧ ₁₀ и ФПЧ _{2,5}) серен диоксид, азотен диоксид/азотни оксиди и оловни аерозоли и др.	2021-2028г.	Община Червен бряг - кмет, Общинска адм.	Бюджет на общината	Емисионен анализ за качеството на атмосферния въздух
		Запазване доброто състояние на атмосферния въздух в общината и ограничаване на вредните емисии	Увеличаване на растителността със санитарно-защитни функции край някои по-натоварени пътни артерии	2021-2028г.	Община Червен бряг - кмет	Бюджет на общината	Благоустрояване на крайпътните пространства -формиране на растителни пояси по протежение на натоварените автомобилни пътища
			Намаляване нивата на емисиите на прах (ФПЧ ₁₀) и серни оксиди в общината	2021-2028г.	Община Червен бряг - кмет, Общинска адм.	Бюджет на общината	- Газифициране на други населени места в общината; - Популяризиране на енергийни източници с намалени вредни емисии; - Приоритетно почистване на участъци от уличната мрежа с повишена интензивност на автомобилния трафик и/или риск от образуване отлагания от прах; - Реконструиране и поддържане

							на транспортната инфраструктура – проектиране и изпълнение на проекти; - Залесяване, затревяване, асфалтиране на участъци, източници на прах; - Осъществяване на контрол за своевременно установяване и предприемане на действия за ограничаване на неорганизираните емисии в урбанизираните територии;
	Опазване на биологичното разнообразие, защитените зони по НАТУРА 2000 и почвите на територията на общината	Опазване и поддържане на защитените територии, зони по НАТУРА 2000, горите, ловните видове и лечебните растения** на територията на общината	Ограничаване на пашата в зоните по НАТУРА 2000, с изключение на имоти с начин на трайно ползване „Пасище“	Постоянен	Община Червен бряг - кмет	Държавен бюджет	Строг контрол и налагане на санкции
			Ограничаване на безпокойството и браконьерството в рамките на зоните по НАТУРА 2000	Постоянен	Община Червен бряг – кмет ДГС - Плевен	Държавен бюджет	- Опазване на животинските видове и находищата на защитени видове растения; - Строг контрол и налагане на санкции;
			Ограничаване на сечите в горите на територията на общината	Постоянен	ДГС - Плевен Община Червен бряг - кмет, Общинска адм.	Собствени средства Държавен бюджет Бюджет на общината	- Повишаване контрола върху незаконните сечи; - Извършване на необходимите залесителни мероприятия; - Строг контрол и налагане на санкции; - Контрол върху събирането на диворастващи лечебни растения;
	Рационално използване на земите на територията на Общината и недопускане	Мониторинг за качеството на почвите	2021-2028г.	Община Червен бряг - кмет, Общинска адм.	Бюджет на общината	Контрол и наблюдение качеството на почвите	

Програма за опазване на околната среда на Община Червен бряг 2021-2028г.

		замърсяването на почвите	Опазване на почвите на територията на общината	Ежегодно	Община Червен бряг - кмет, Общинска адм.	Бюджет на общината	- Ограничаване процесите на вторично киселяване в районите с активно земеделие;
СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2: «ПОДОБРЯВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА ЖИВОТ НА ОБЩИНАТА, ЧРЕЗ ОСИГУРЯВАНЕ НА ЗДРАВΟΣЛОВНА И БЛАГОПРИЯТНА СРЕДА, ЖИТЕЛИТЕ НА ОБЩИНАТА ДА ЖИВЕЯТ В ЧИСТИ И ОЗЕЛЕНЕНИ СЕЛИЩА»	Съхраняване на зелената инфраструктура на територията на общината	Опазване, обогатяване, поддържане и доизграждане на зелената система на общината	Запазване на статута, поддържане и изграждане на зелената система и увеличаване дела на дълготрайната дървесна растителност	Ежегодно	Община Червен бряг - кмет, Общинска адм.	Бюджет на общината	- Постатно предприемане на действия за обогатяване на съществуващи насаждения от цветя, декоративни дървета и храсти, засаждане на нови растения в междублоковите пространства и населените места; - Планови и кампанийни залесителни мероприятия;
			Озеленяване на проблемните приоритетни райони	Ежегодно	Община Червен бряг - кмет, Общинска адм.	Бюджет на общината	Предприети озеленителни мероприятия
			Намаляване на шумовото натоварване на жилищната и градската среда от моторните превозни средства, увеселителните заведения и др. дразнители	Ежегодно	Община Червен бряг - кмет, Общинска адм.	Бюджет на общината	Изграждане на шумозаглушителни зелени пояси и бариери
			Поддържане на градския парк, зелените площи между жилищните пространства и детските площадки за създаване на условия за приятен отход на жителите и гостите на града	Ежегодно	Община Червен бряг - кмет	Бюджет на общината	- Планови залесителни мероприятия; - Дезакаризация на съществуващи зелени площи;
СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3: «ЗАПАЗВАНЕ НА БОГАТОТО	Насърчаване на иновативни технологии, насочени към	Създаване на условия за повишаване нивото на научно	Възстановяване на масивите от трайни насаждения и зеленчукопроизводството	Ежегодно	Община Червен бряг - кмет, Общинска	Бюджет на общината	Възстановяване на масивите от лозя

Програма за опазване на околната среда на Община Червен бряг 2021-2028г.

ПРИРОДНО НАСЛЕДСТВО В ЕСТЕСТВЕНИЯТ МУ ВИД И СЪХРАНЕНИЕ КАЧЕСТВОТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА, КОЕТО ПОДПОМАГА РАЗВИТИЕТО НА СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО И ЕКОТУРИЗМА»	подобряване на опазването на околната среда и ресурсната ефективност в сектори селско стопанство и туризъм	обслужване в селското стопанство и на тази база, стимулиране на въвеждането на съвременни технологии на производство	Развитие на биологично земеделие	Постоянен	адм. Община Червен бряг - кмет, Общинска адм.	-	Запознаване на производителите с технологията на производството и с нормативната база, както и с научните постижения
		Устойчиво управление на природното наследство в общината и туризма, съхраняващо природните дадености	Организиране и провеждане на акции за почистване на населените места	Постоянен	Община Червен бряг - кмет, Общинска адм. Обществено ст	Бюджет на общината	Организиране и провеждане на акции за почистване на населените места
			Изграждане на туристическа инфраструктура	2025г.	Община Червен бряг - кмет, Общинска адм. Бизнес	-	Изграждане на средства за подслон (хотели, къмпинги, мотели), бюра за туристическа информация и резервация, агенция за пътуване и др.
			Развитие на познавателен, културен, селски и екотуризм, рибовъдство и риболовен туризъм	Ежегодно	Община Червен бряг - кмет, Общинска адм. Бизнес	-	Сключване на концесионни договори
	Подобряване на информационната обезпеченост за управление на околната среда в община Червен бряг	Информирание на населението на общината, относно опазването на околната среда	Създаване на специално обособен раздел в сайта на общината, предоставящ актуална информация за компонентите на околната среда и дейностите по управлението им от страна на общината	2022г.	Община Червен бряг - кмет, Общинска адм.	-	Създаване на раздел в сайта на общината за управление на компонентите на околната среда в общината

			Участие в национални кампании, свързани с околната среда	Ежегодно	Община Червен бряг - кмет, Общинска адм. Обществено ст	-	Участие в национални кампании
			Привличане на обществеността в процеса на местното планиране и вземане на решения, относно околната среда	Постоянен	Община Червен бряг - кмет, Общинска адм. Обществено ст		Информирание обществеността за процедури за обществено обсъждане на устройствени планове и на техните екологични оценки
			Участие на обществеността в решаване на проблемите на околната среда	Постоянен	Община Червен бряг - кмет, Общинска адм.		Повишаване на информираността и екологичната култура на населението, запознаване с екологичните проблеми